

קובץ שופר הזוהר

פרך יד

ובו חמשה ספרים נפתחים

- א. לקוטי זוהר תהלות דוד - בראשית
- ב. מאמרי הרשב"י - ברכות יומא
- ג. מאמרי הרשב"י - ספה חגיגה
- ד. מאמרי הרשב"י - יבמות קדושין
- ה. משניות הזוהר - ברכות

יצא לאור על ידי "מפעל הזוהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
חשוון תשע"ג

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
 האדמו"ר מהאלמין
 חיבר למעלה מאלף ספרים
 על כל מקצועות התורה

סניף בת ים
 רחוב בר יהודה 50
 בת ים יצ"ו ארץ ישראל
 טל: 0527651911

המשיח מחכה שנלמד זהר הקדוש

"והמשיח יזוהר וזהר הרקיע", כך אומר משה בננו עליו השלום לרשב"י זיע"א: "בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזהר... ובגין דעתידין ישראל "למטעם" מאילנא דחיי, דאיהו ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי". פרוש: משום שעתידים ישראל לטעם מאילן החיים שהוא ספר הזהר, על ידו יצאו מן הגלות ברחמים (רעיא מהימנא פ' נשא דף קכד: רמ"ק)

אלהיו הנביא זכור לטוב ירד מן השמים עם כמה חיילין של נשמות וכמה מלאכים סביבו ושכינתא עלאה עטרא על פלהו [ושכינה עליונה היתה עטרה על כל הנשמות]... ואמר לרשב"י: רבי רבי... ואמר אלהיו הנביא לרשב"י: וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חבורא דילך, כד יהגלי לתתא בדרא בתראא בסוף יומיא... פרוש: כמה בני אדם למטה יתפרנסון מזה החבור שלך [שיהיה להם מזון ותקון הנפש ע"י למוד הזוה"ק] פאשר יתגלה למטה בדור האחרון בסוף הימים [קרוב לביאת משיח], ובשביל למוד הזוה"ק יתקיים מה שכתוב "וקראתם דרור בארץ לכל יושביה" - פרושו, שיבוא משיח צדקנו ויתקע בשופר גדול לתרונונו בב"א (תיק"ז תי' ו' - הגר"א ובל"ר). - לשון הפסא מלך: ועל זה הלמוד אמר הקב"ה (ברכות ח ע"א), שגחשב פאלו פדאני לי ובלבני מהגלות. - ובמקדש מלך אמר: כי כמה מעלות טובות יש למשתדל בלמוד פרוש מאמרי רבי שמעון בן יוחאי, ואין קץ לגדל שפרו, ואשרינו ומה טוב חלקנו אם נזכה לעזר ולקרוב ביאת משיחנו, כי כך גזר הבורא יתברך שלא יתגלה יתיה גנוז ספר הזהר הקדוש עד סוף הימים שבזכותו יבוא הגואל, כי סגלה זו בו דוקא ולא בזולתו, עכ"ל.

בעזר ה' יתברך ויתעלה

ספר ליקוטי זוהר תהילות דוד

סדר בראשית

כינוס גדול מספר הזוהר
מהתנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זי"ע
מסודר על סדר הפרשיות

ליקוט מיוחד מזוה"ק ותקוני זהר וזהר חדש על עניני דוד המלך
ע"ה, וגודל מעלת אמירת תהלים, תורה ותפילה. עם פירוש
הסולם שמבאר ומתרגם כל דברי הזוהר במלואם, החל מענינים
הפשוטים עד המקומות הסתומים ביותר ואינו מניח אף מלה אחת
בלי פירוש, והוא ביאור השוה לכל נפש.
חלקנו אותם לפרקים כדי שיוכל לגומרם בכל שבוע ובכל חודש
ושנה.

סדרנו כותרת על הרבה מאמרים בצורה תמציתית מרוכזת באופן
שבסקירה אחת יבין הקורא את הענין. עוד הכנסנו מראה מקומות
בפנים הזוהר במקום שהיה חסר המראה מקומות.

הוצאתי לאור עולם בחמלת ה' עלי
בזכות אבותי ורבותי הקדושים
הרב שלום יהודה גראס
אבדק"ק האלמין

בעמח"ס: קובץ ספרים בעניני כשרות ג"ן חלקים, שמירת המצות כהלכתן כ"ח חלקים,
קובץ ספרים בעניני ניקור קי"ח חלקים, קובץ ספרים בעניני שחיטה ל"ו חלקים, ועוד
חודש מנחם אב שנת ה'תנש"א לפ"ג ברוקלין ניו יארק יצ"ו
ועתה יוצא לאור מחדש חדש פסליו תשע"ב על ידי "מפעל הזהר העולמי"
נחל לְכיש 24/8 רמת בית שמש - 0548436784

מפעל הזוהר העולמי

רבי שלום יהודה גראס שליט"א
 האדמו"ר מהאלמין
 חיבר למעלה מאלף ספרים
 על כל מקצועות התורה

סניף בת ים
 רחוב בר יהודה 50
 בת ים יצ"ו ארץ ישראל
 טל: 0527651911

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר הספרים שהוצאנו לאור וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

דף היומי
בוזוהר הקדוש
 בשפת לשון הקודש

7 שעות
mp3
 לצפייה ב-YouTube
 כיאריה ברדה

מפי הרב: אריה ברדה
 עם קריינות רדיופונת

מסכת מזילה
 מסכת מועד קטן

בשיתוף מפעל הזוהר העולמי
 האדמו"ר רבי שלום יהודה גרוס

תמונה לרשבי"י

דף היומי
בוזוהר הקדוש
 בשפת לשון הקודש

7 שעות
mp3
 לצפייה ב-YouTube
 כיאריה ברדה

מפי הרב: אריה ברדה
 עם קריינות רדיופונת

מסכת תענית
 מסכת ראש השנה

בשיתוף מפעל הזוהר העולמי
 האדמו"ר רבי שלום יהודה גרוס

תמונה לרשבי"י

עימוד ועיצוב ספרים מקצועי
 ✨ **מקראי אור** ✨
 052-7615936
 yoel32@neto.net.il

בשער

הערות אחדות לדרך עבודתי בחיבור זה

- א.** הוספנו מאמרים שלימים שחסרים בכלל בזוהר או שמצוין למוצאם במקום אחר.
- ב.** הוספנו מפתח כעין קיצור ותמצית לפני כל פרק ופרק, ובפנים הפרק לפני האותיות והסעיפים, שמבאר כל נושא בצורה תמציתית ומרוכזת, באופן שבסקירה אחת ימצא הקורא את הענין המבוקש.
- ג.** הוספנו הערות נחוצות בשולי הגליון.
- ד.** חלקנו את כל מאמר מהזהר לחלקים, חלק מהם כמו שחילק אותם בעל הסולם, ולפעמים באופן יותר קל לפי הצורך והסדר של עניני הפרק לערכם כשלחן ערוך כדי להקל על המעיין.
- ה.** הוצאנו מפירוש בעל הסולם רק הנחוץ אל הפשט, ולפעמים הוספנו מהביאור כדי שיהיה שוה לכל נפש.
- ו.** חלוקת הספר לפרשיות השבוע בתוך מסגרת נאה ויהא דבר זה בעזה"ת סיוע ללומדים בו, שעי"ז ישתדלו ללמוד את הספר כולו במשך תקופת השנה.
- ז.** גם חלקנו לאומרו בכל יום ויום באופן שיוכל לגמרו בכל חודש כמו שגומר ספר התהלים.
- ח.** הדפסה נאה על ידי "מעשה חושב" באותיות גדולות מחכימות.
- ט.** בטוחני כי ספר זה יהיה לעזר לכל, ליושבי על מדין ולבעלי בתים, ולהמון עם, דברים שיגעתי בהם רבות, הם ימצאום מוכנים ומסודרים, "שהכל צריכין למרי חיטיא" (ברכות, ס"ד ע"א) "למי שקיבץ תבואות למכור, כלומר למי שקיבץ שמועות" (רש"י שם).
- י.** ליקוט על דבר מעלת וסגולת הלימוד בספר הזהר הקדוש, ראה להלן ב"פתח דבר".
- יא.** תוכן הספר לפי הפרקים והמאמרים.

האדמו"ר מהאָלמין הגה"צ הרב שלום יהודה גרוס

מייסד מפעל הזוהר העולמי

נחל לביש 24/8 בית שמש, טל: 054-8436784

האדמו"ר מהאָלמין שליט"א, נולד בהונגריה, עלה לארץ בשנת תש"ו. בשנת תשכ"ב היגר לברוקלין. לפני 40 שנה - הקים הרבה ארגונים: **בשנת תשכ"ה**, הקים וועד העולמי למען קדושת בית הכנסת, ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. **בשנת תשכ"ו**, ערך מלחמה גדולה נגד המזוות הפסולות¹, **בשנת תשכ"ז**, ערך מערכה גדולה נגד סימילאק מחלב עכו"ם, ומאז לראשונה יצרו סימילאק מחלב ישראל². **בשנת תשכ"ז**, הקים ארגון הצלה, ונדפס ספר, וקול קורא'ס. **בשנת תשכ"ז**, ערך מערכה גדולה על שנשלים באכילת תולעים בהכשר למהדרין מן המהדרין, **בשנת תשכ"ח**, ערך מערכה גדולה על אזהרת זמן קריאת שמע ותפלה³. **בשנת תשכ"ח**, הקים ארגון ובית דין צדק לכשרות וטהרת המקוואות⁴. **בשנת תשכ"ט**, יזם הדפיס והפיץ לראשונה חק לישראל שבועי, ונדפסו 54 פרשיות בודדות, ועשר כרכים. **בשנת תשל"ב-ס"ב**, ערך מלחמה כבידה על כשרות השחיטה⁵, **בשנת תשל"ד**, הקים ארגון וועד הכשרות התאחדות הקהילות, ונדפסו 39 ספרים וקול קורא'ס. **בשנת תשל"ד**, הקים את הרעיון הדף היומי, ופרסמו כל שבוע בעיתונים על הרעיון של לימוד דף היומי, ונדפס גם כן במדריך לכשרות # 2. **בשנת תשל"ה**, ערך מלחמה גדולה למען קדושת השבת⁶. **בשנת תשל"ט-ס"ג**, ערך מלחמה כבידה על כשרות הניקור⁷, **בשנת תשמ"א-ס"ד**, ערך מלחמה כבידה על תיקון עירובין בארה"ב⁸, **בשנת תשמ"ז** יצא לאור ספר הסכמות ומכתבים 1.296 מכתבים. **בשנת תשס"ג** שלח לארצינו הקדושה כמה מיליוני ספרים ועוד 320 אלף דיסקים [בכל דיסק לערך 500 ספרים] ונחלקו בחינם בכל הארץ, ול-150.000 חיילים בצבא. **בשנת תשס"ד** שלחו לא"י עוד 250.000 דיסקים של 7000 קבצים ספרים בחינם. **בשנת תשס"ד**, הקים מפעל עולמי ללימוד הלכה יומית מחבר רומ"א, ונדפסו ספרי שו"ע מחבר רומ"א, וקול קורא'ס, ומודעות בהרבה עיתונים. **בשנת תשס"ז** - 2007 עלה לארץ, הקים את "מפעל הזוהר העולמי", ומאז פועל במסירות נפש, יומם ולילה, לזכות כל אחד מישראל בקריאה יומית של דף הזוהר היומי, ובכך לממש בפועל את הבטחתם וצוואתם של רשב"י וגדולי הצדיקים, שבזכות הזוהר, יצא עם ישראל מהגלות ברחמים, והמשיח יבוא.

בעהמ"ח"ס: "אין ליכט פון תורה" - 887 חלקים, "אכילת מצות בישראל" - 7 חל', "אפיית המצות" - 3 חל', קובץ ספרי ארץ ישראל - 26 חלקים, "שמירת המצוות כהלכתן" - 58 חל', קובץ ספרי כשרות - 53 חל', "נפש ישעיה" על מאכלות אסורות - 7 חל', קובץ ספרי שחיטה - 26 חל', קובץ ספרי ניקור - 33 חל', קובץ ספרי שמירת שבת - 18 חל', קובץ ספרי מקוואות - 8 חל', "שמירת הברית" - 10 חל', "דברי תורה" עה"ת - 7 חל', קובץ ספרי סת"ם - 22 חל', קובץ ספרי קדושת ביהכ"נ - 17 חל', "מקדש מעט", "ואמרו אמן", "עניית אמן כהלכתו", "יצחק לשוח", ועוד. "שכר ועונש" - 6 חל', "אור הזוהר" - 5 חל', "זוהר השבת" - 5 חל', "זוהר חק לישראל" - 5 חל', "מאורות הזוהר" - 15 חל', "תיקוני זוהר" - 2 חל', "תיקוני זוהר" - 29 חל', "זוהר היומי" - 6 חל', "זוהר היומי" - 12 חל', זוהר עם פירוש הסולם, זוהר היומי - 70 חל', "זוהר תורה" - 54 חל', "תיקוני הזוהר", "אדרא רבה" ו"אדרא זוטא" עם עוד 6 ספרים, "ספרא דמשכנא", "ספרא דצניעותא" ועוד. עלוני הזוהר - 39 חל', ועוד יותר מאלף ספרים וחבורות על הזוהר הקדוש. על כל הנ"ל,

בשנת תשס"ז, הקים בארץ ישראל מפעל הזוהר העולמי. ונדפסו קרוב ל-2000 ספרים חבורות וקול קורא'ס. על הדברים הנ"ל פרסם ספרים וקול קורא'ס, בלשון הקודש, באידיש ובאנגלית, ובעוד הרבה שפות. - מפיץ מיליוני ספרי זוהר הדף היומי של הזוהר, ועוד, המחולק בתפוצה עצומה בבתי כנסיות ובתי מדרשות, חנויות, קברי צדיקים, ארגונים גדולים, כגון ערוץ הידברות, בתי אב בכל רחבי הארץ ובחו"ל. - הקים את "קול הרשב"י" "קול הזוהר" לשמיעה של הזוהר היומי, ושומעים דרשותיו. כיום מתגורר בבית שמש, מפיץ דרשותיו מידי שבוע ברדיו 2000, ומעביר הרצאות בכל רחבי הארץ.

1. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 2. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 3. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 4. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 5. ונדפסו מאות ספרים וקול קורא'ס. 6. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 7. ונדפסו מאות ספרים וקול קורא'ס. 8. ונדפסו מאות ספרים וקול קורא'ס.

תוכן הענינים

ז	
א.	הקדמה
ב.	הקדמה שניה לספר ליקוטי זוהר.....
ג.	פתח דבר.....
ד.	אי אפשר לקיים מצות ואהבת לרעך כמוך אם אינו מודיע לחבירו ענין שכר ועונש.....
ה.	רבינו הקדוש בעל המחבר ספר אור החיים הוכיח והחזיר בתשובה אנשים פשוטים.....
ו.	התועלת שבתוכחה וגודל השכרשל המחזירים בתשובה על ידי התוכחה.....
ז.	הקדושה מתגברת.....
ח.	כבוד הקב"ה מתעלה ומתרומם.....
ט.	על ידי כתיבת התוכחה בספר ניצול מביוש הרבים.....
י.	גודל השכר למי שמעורר אחרים ליראת שמים.....
יא.	להוכיח חבירו בעניני שכר ועונש.....
יב.	בא וראה כמה גדול שכר המחזיר בתשובה.....
יג.	החובה להזהיר את אחרים.....
יד.	החובה להצלת נפשות ישראל בזריזות - מואהבת את ה' אלקיך.....
טו.	כמה עמל ויגיעה רבה חייבים להתייגע להשיב נפש ישראלי התועה מן הדרך... כו
טז.	מאלה שה' נתן בלבם חכמה ותבונה והיה בכוחם להציל ההמון על ידי הדרשה ברבים יתבקשו הנפשות האובדות.....
יז.	והודעת להם את הדרך - רוב החוטאים בזמננו (בזמן הח"ח) רק תועים כשה אובד - מצוה רבה לרחם עליהם להשיבם לבעליהם.....
יח.	גודל החיוב בזה מטעם לא תעמוד.....
יט.	מדין ערבות כמה צריך להשתדל בזה.....
כ.	בחפצי שמים צריך לבקש עצות ותחבולות כחפצי עצמו.....
כא.	אסור לדחות הצלת הכלל מיום ליום - הדוחים נקראים בשם מרצחים.....
כב.	מה נמתקו מאד דברי החפץ חיים זי"ע בהקדמתו לספרו שמירת הלשון בענין כח
כג.	כל מצוה שברמ"ח מצוות מחיה את האבר שברמ"ח איברים.....
כד.	ענין שמירת שבת היא יסוד אמונה
כה.	העצה שטיכסנו בענין הדפסת ספרים
כו.	הכלי קרב הכי הטובים והמצויינים ביותר
כז.	ספר ליקוטי זוהר תהלות דוד .....
כח.	פרשת בראשית.....
כט.	פרק א' .....

ל.	צריך לעסוק ולעמול בתורה בכל יום לתקן נפשו ורוחו.....	לה
לא.	העוסק בתורה מתתקן בנשמה קדושה וזוכה להיות כמלאכים הקדושים.....	לה
לב.	ע"י שעוסק בתורה - אז רוח נכון חדש בקרבו.....	לו
לג.	פרק ב'.....	לו
לד.	אם התפילה אינה שלימה אז רודפים אחריה ע' אלף רבוא מלאכי חבלה רח"ל..	לו
לה.	אם התפילה שלימה בטלית ותפילין מיד בורחין כל מלאכי חבלה, וזהו שכתוב יפול מצדך אלף.....	לז
לו.	דוד המלך ע"ה כשראה צער השכינה השתתף בצערה והתפלל עליה.....	לז
לז.	דוד המלך ע"ה ראה את הגלות חרבה ויבשה היה לוקח חלק בצער.....	לח
לח.	פרשת נח.....	מד
לט.	פרק ג'.....	מד
מ.	פרק ד'.....	מה
מא.	פרק ה'.....	מז
מב.	פרשת לך לך.....	מח
מג.	פרק ו'.....	מח
מד.	פרק ז'.....	מט
מה.	פרק ח'.....	נ
מו.	פרשת חיי שרה.....	נא
מז.	פרק ט'.....	נא
מח.	פרק י'.....	נג
מט.	פרשת ויצא.....	נד
נ.	פרק י"א.....	נד
נא.	פרק י"ב.....	נה
נב.	פרק י"ג.....	נח
נג.	פרשת וישלח.....	נט
נד.	פרק י"ד.....	נט
נה.	פרק ט"ו.....	סא
נו.	פרק ט"ז.....	סב
נז.	פרק י"ז.....	סה
נח.	פרשת ויחי.....	סח
נט.	פרק י"ח.....	סח
ס.	פרק י"ט.....	עא
סא.	פרק כ'.....	עג

הקדמה

אשירה לה' בחיי אזמרה לאלוקי בעודי, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, ואודה ה' מאד בפי ובתוך רבים אהללנו, ואספר שבחו וחסדו אשר הפליא לעשות אתי, ויהי עמדי בדרך אשר הלכתי לסדר הספרים הקדושים על הזוהר, לאחר שהרהרתי רבות בדבר האפשרות להתקין ולהכניס ענין אמירת תהלים אצל כל אחד מישראל כמבואר בספרי שמחת שלום שענין אמירת תהלים בשופי מקרב ביאת משיח בן דוד.

גם התבוננתי וראיתי בספר הזוהר הקדוש שמכל פסוקי נביאים וכתובים לרוב נתבארו בזוה"ק פסוקי תהלים ועניני תהלים המעוררים לתורה ולתפלה ועניני דוד המלך ע"ה נעים זמירות ישראל מחברו של ספר התהלים, חשבתי ללקט המאמרים השייכים להנ"ל כי שיערתי שיהי' בזה תועלת גדול כי מה טוב לאדם השופך שיחו לפני קונו ואת ה' יכבד מגרונו מספר תהלות ה' מנעים זמירות ישראל אל מי מקדושים יפנה בכוונת הדברים הנה מאמרי התנא האלקי בספר הזוה"ק המה אבן הראשה לכל דבר שבקדושה הנגלות מלהיבים ומחרידים בוערים כלפידים והנסתרות ליודעי חן יסוד חכמת האמת חכמת הקבלה ולבלתי יודעים לטהרת הנפש סגולה כמו שהובא בספרן של צדיקים שלימוד זוה"ק בכל יום הוא תקון גדול לנפש (שער הקדושה למהרח"ו). ומצינו בת"ז (תל' שתיתאה כ"ג ע"ב) שנאמר לו להרשב"י מן השמים כמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חבורא דילך כד יתגלי לתתא בדרא בתראה לסוף יומיא ובגיניה (ויקרא כ"ה) וקראתם דרור בארץ.

וברע"מ פרשת נשא (קכ"ד ע"ב) אחרי שביאר שם שהביוררים בגלות האחרון שהם לברר וללבן ולצרף כצרוף הכסף וכבחון הזהב באילנא דטו"ר הם דוגמת נסיון דסוטה כתב כגוונא דא יתעביד לנסאה לון לישראל בפורקנא בתרייתא הה"ד (דניאל י"ב) יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים דאינון מסטרא דטוב וקיימין בנסיונא והרשיעו רשעים אינון מסטרא דרע כו' והמשכילים יבינו מסטרא דבינה דאיהו אילנא דחיי בגינייהו אתמר והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע בהאי חבורא דילך דאיהו ספר הזוהר מן זוהרא דאמא עלאה תשובה באלין לא צריך נסיון ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי ויתקיים בהון (דברים ל"ב) ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר (ועיי' זוה"ק בראשית כ"ו ע"א וברע"מ כי תצא רע"ט).

וראיתי כתוב בשם קדוש א' מדבר כי עלינו לתת שבח והודאה להש"י בכל יום שבאנו לעולם אחר שנתגלה ס' זוה"ק בעולם. אמנם מרוב הטרדות ודוחק הפרנסה ותלאות פגעי הזמן שכמעט כשל כח הסבל ה' ירחם מעטים המה שיקחו להם פנאי בכל יום לשום מעיינם בספר הזוה"ק.

ועל זאת היה תמיד לבי דוי בראותי שספר הזוה"ק הוא מלא מכל דברי מוסר שכליותים רעיונות נשגבים מלי דחסידותא וחקירות עמוקות על דרך טהרת

הקדש, מלבד מה שכל יסודי חכמת הקבלה נובעים ממנו. ואחר כל אלה הוא כספר החתום מפני שהוא מחובר בלשון הארמית שהיתה אז שפה המדוברת ועתה היא שפה מתה ומה בצע בספר קדוש כזה אם אך אחד מעיר ושנים ממשפחה ילמדו בו בהבנה, האם באופן זה יתפשט לימוד הזוה"ק בין ישראל קודם ביאת הגואל כנבואת אליהו הנביא.

לכן סמכתי לכל מאמר מהזוהר הקדוש מפירוש הקדוש בעל הסולם, ומחולק לקטעים כדי להקל על הקורא.

והעתקתי על פי רוב המאמרים הראויים להציגם על דרך פשט ופירוש הפסוקים וגם במקום שבאו הדברים סתומים מלהבין כפשוטן לא מנעתי מלהציגם מכמה טעמים:

א) שהלימוד בזוה"ק מועיל אף בלתי הבנת הענין והרי ספר תקוני זוהר מחולק לימים ללמדו מר"ח אלול עד אחר עש"ת אף שכמעט רובו ככולו לא רבים יחכמו לעמוד בסודו לדעת פירוש הדברים.

ב) עוד לא אלמן ישראל משרידים בעם שיש להם קצת ידיעה בפנימיות הדברים ששרשם בחכמת האמת.

ג) נראה שהנפש הישרה מתפעלת בראותה כי הדברים אינם כפשוטן ורב טוב צפון ועל זה נאמר מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבותיך.

כתוב בספרים הק' שראוי לכל אדם לזכות את הרבים, ואם יזכה שיועילו דבריו לאחד מני אלף די לו אם לא בא לעולם אלא לדבר הזה (ועיין שר"ת חת"ס).

בטחוני חזק בהשם יתברך שבזכות דוד המלך ע"ה וזכות רבי שמעון בר יוחאי עם שאר החברייא קדישא יגן עלינו ובעדנו שתאריך אפך עד שובינו אליך בתשובה שלימה מלפניך אמן סלה.

ואני תפילה להשם יתברך שיהיו מעשה ידינו בזה רצוים לפניו יותר מהשגתינו בזה וכמ"ש הזוה"ק פ' יתרו (צ"ג ע"ב) על הפסוק ויהי נועם וגו' ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו.

ועל ידי אמירת מזמורי דוד המלך ע"ה מספר תהלים והמפורש עליו במאמרי רבי שמעון בר יוחאי בספרי הזוה"ק ותיקוני זוהר וז"ח שמאיר לנו להבין עמקי סודות התוה"ק ועמקי סודות ספר התהלים. כי אך באורם יאיר לנו ותרום קרני כנסת ישראל שבעתים, ע"י למודי עץ החיים נזכה לראות בנחמת ציון וירושלים במהרה בימינו אמן.

יהי רצון שחיבורי זה יהיה לעילוי נשמתו של אדמו"ר זללה"ה ותהי מנוחתו כבוד במחיצתם של צדיקים, ויעלה בתפילה על בניו ונכדיו וניניו למען ישכילו כל אשר יעשו בתורה ובמצות ובמעשים טובים, בגשמיות וברוחניות, לאורך ימים ושנות חיים בבריאות איתנה ובנהורא מעליא אמן.

ואני אברך ולי נאה לברך את נות ביתי רעיתי היקרה עקרת הבית, מנשים באוהל תבורך, אשר לרוב מסירתה והשגחתה בכל הבנים והנכדים אשר חנן ה' אותנו הגענו עד הלום.

יהי רצון שנזכה יחדיו לראות שכל בנינו לימודי ה' עוסקים בתורה ומזכים את הרבים, ללמוד וללמד לשמור ולעשות, ולא תמוש התורה מפינו ומפי זרענו ומפי זרע זרענו עד עולם. ונזכה לבריאות איתנה ונהורא מעליא לאורך ימים ושנות חיים וכל טוב. ויהי רצון שאזכה לסיים בקרוב את החלק השני של החיבור הנוכחי ולהוציאו לאור עולם לזכות את הרבים, וכן להוציא לאור את כל חיבורי אשר חנני ה' להגדיל תורה ולהאדירה אמן.

**המעתיק והמסדר
הק' שלום יהודה גראס
אבדק"ק האלמין**

בעמח"ס: אור הזוהר, קובץ ספרים בעניני כשרות ג"ן
חלקים, שמירת המצות כהלכתן כ"ח חלקים, קובץ
ספרים בעניני ניקור קי"ח חלקים, קובץ ספרים בעניני
שחיטה ל"ו חלקים, ועוד

**חודש מנחם אב שנת ה'תנש"א לפ"ג
ברוקלין ניו יארק יצ"ו**

זוהר מגבא ומצלא

דרִשָּׁה לְחֻזֵק לְמוֹד הַזֹּהַר הַקְּדוֹשׁ
מִבְּ"ק צַדִּיק מִהַאֲלֵמִין שְׁלִיט"א

לְכָבוֹד יוֹמָא דְהִילּוּלָא
שֶׁל הַמְּקַבֵּל הָאֱלֹקִי צַדִּיק יְסוּד עוֹלָם
רַבֵּי מְרַדְכֵי שְׁהַעֲבִי זי"ע
רֹאשׁ לְעֵדֶת הַמְּכֻנְיִים
-כ' חֲשׁוֹן תִּשְׁעִי"ב-

בִּישִׁיבַת הַמֵּיִשֵּׁר בַּבַּת יָם
י"ט חֲשׁוֹן תִּשְׁעִי"ב לַפ"ק

הַצַּה"ק רַבֵּי יְהוּדָה לֵיִב אַשְׁלַג*
(בְּעַל הַסּוּלָם) זצ"ל

*זעק רבות על חורבן העולם הממשמש ובא. בשנת השלושים הוא התריע על כך בקול גדול (בכתביו משנת תרצ"ג-ג'933 מצוי המשפט "כבר זעקתי על קץ העולם"). הוא התריע על השואה העומדת להתרחש על אחופה ועל הסכנה הגדולה הצפויה לעם היהודי, הוא הכריז על הצורך בלימוד ספר הזוהר בישיבות פולין, ולשם כך אף נפגש עם רבנים ואדמו"רים, בבקשה שייסדו סדרי לימוד בספר הזוהר בישיבותיהם, אך הם לא שעו לבקשותיו. הוא טען כי "נותנים 20 שנה זמן מן השמיים. וכמו"כ הבר"ץ עה"ר זעקו עוד בשנת תרפ"א, ועוד הפעם בשנת תרצ"ב, שכל העולם יתאחדו ויסיימו אף סיומי זוהר להצלת עם ישראל, וסיימו רק חלקית. -רבנים וראשי ישיבות יקרים, אנהנו כעת זועקים אליכם בתחנונים לעורר את עם ישראל בלימוד הזוה"ק, אתם ראשים של עם ישראל, והאחריות של העם רובצת עליכם (שבת נה)

הקדמה שניה לספר ליקוטי זוהר

פתיחה

י'זהרו ה'לכבות ו'יתבררו ה'מוחות בלימוד הזוהר הקדוש, וטרם יפתח השער, אפתח פי בשבח והודיה להשם יתברך ויתעלה:

מָה אָשִׁיב לַה' פֶּל תַּגְמוּלוּהִי עָלַי, פּוֹס יִשׁוּעוֹת אֲשָׂא וּבָשָׂם ה' אֶקְרָא, נְדָרֵי לַה' אֲשִׁלֵּם נְגִדָה נָא לְכֹל עַמּוֹ, יִקְרָ בְּעֵינַי ה' הַמְּוֹתָה לַחֲסִידָיו (תהלים קט"ז, י"ב - ט"ו).

מה אשיב לה', במה אכיר טובה לה', וזו חובה מוטלת עלי, "כל תגמולוהי עלי", בזה שאספור* ואספר כל הגמילות חסדים שה' יתברך ויתעלה גומל עלי, ובהתבוננות שהכול הם מתנות חנים ובסבר פנים יפות, ובכל זאת נעשה בתורת גמול שלא יחוש האדם בצער הבושה של נהמא דכיסופא*, ובזכות זה, "כוס ישועות

עליה? אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתו נעשית על ידי אחרים, שְׁנֹאָמַר, (ישעיה ס"א) "וְעַמְדוּ זָרִים וְרַעוּ צֹאנְכֶם" [וגו']. ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתו נעשית על ידי עֲצָמוֹ, שְׁנֹאָמַר, (דברים י"א) "וְאִסְפַּת דָּגְגָרִי", ולא עוד אלא שְׁמֵלֶאכֶת אַחֲרַיִם נְעֻשִׁית עַל יָדָם, שְׁנֹאָמַר, (שם כ"ח) "וְעַבְדָּת אֶת אוֹיְבֵיךָ".

ובתוספות (שם), כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום שנאמר ואספת דגגך - וא"ת והא לקמן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מוקמינן ליה. וי"ל דמיירי ודאי שעושין רצונו אבל אין עושין רצונו כל כך דאינם צדיקים גמורים. עכ"ל. והמשיל על זה משל לחנות שרואים יש מי שעובד בשמחה ובזריות גם מה שלא נתבקש, ואילו אחר עובד לפי הספר ורק מה שחייב, והרואה שואל מה הבדל ביניהם ולמה זה נוהג כך, וזה נוהג אחרת, עד שהתברר שזה בנו של בעל החנות ולכן עובד בשמחה ובזריות, ואילו אחר אינו בנו רק סתם פועל, עכת"ד. ויש הרבה להתחזק בזה וכמו שכתב האור החיים הקדוש על הפסוק ואם לא תשמעו לי (בחקתי כ"ו י"ב), לי לשמי שרק תורה לשמה מגנא ומצלא ובה ניצל מן היצר עי"ש. וידוע

א. כתוב בספרים הקדושים דאדם צריך לעשות ספר זכרון מכל הניסים שנעשו עמו. ויש לרמוז "נדרי" גימטריה "סדר" שצריך לסדר עלי ספר מה שגמל עליו חסדים טובים, ועוד לרמוז על ליל הסדר שמסדרים ומספרים את ניסי ה' יתברך ויתעלה.

ב. ושמעתי בשם הגאון הגדול חסידא קדישא ראש ישיבת פורת יוסף הרב עזרא עטיה זי"ע, שנשאל הרי כתוב במדרש על הפסוק "מי הקדימני ואשלם" (איוב מ"א ג') שקודם ניתן לאדם בית ואחר שם מזוזה, ניתן לו בן ואחר כך קיים מצוות מילה וכן על זה הדרך, והקדוש ברוך הוא לא חייב כלום לבן אדם, ולפי זה עדיין נשאר לאדם נהמא דכסופא, והרי כתב הרמח"ל דזה סיבת ביאת אדם לעולם שלא יאכל נהמא דכסופא, ותיריך דבאמת מה שיש לאדם זה קיום המצוה בשמחה, כי הוא מפנימיות הנפש וזה חלקו שבא מתוכו, עכ"ד.

ועל זה יש להמליץ ביאורו של מגיד משרים הגה"צ רבי שלום שוואדרון זי"ע על דברי הגמרא בברכות (דף ל"ה ע"ב), רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי אוֹמֵר, אֲפֹשֶׁר אֲדָם חוֹרֵשׁ בְּשַׁעַת חֲרִישָׁה, וְזוֹרֵעַ בְּשַׁעַת זְרִיעָה, וְקוֹצֵר בְּשַׁעַת קְצִירָה, וְדָשׁ בְּשַׁעַת דִּישָׁה, וְזוֹרֵה בְּשַׁעַת הָרוּחַ, תוֹרָה מֵה תְּהֵא

אשא", להמשיך ולברך ולהודות על הטובות העתידות, ובשם ה' אקרא, להשיב רבים מעוון ולפרסם דבר ה' בעולם, נדרי לה' אשלם, שצריך אדם לקיים מחשבתו הטובה (אמנם שאינו נדר, אך אדם צריך לסיים דבר שבקדושה ועל זה צריך מסירות נפש) להוציאה מהכוח אל הפועל וזה אשלם מלשון אשלם, נגדה נא לכל עמו, מלשון נגידה נא לכל עמו לפרסם את ניסי ה', נגדה ראשי תיבות נ'ספר ג'דולות ד'ברי ה'. וכן נוטריקון נגדל ה"א כלומר נגדל ונרומם ה"א הרומזת למלכות שעל ידי פרסום דבר ה' בעולם יש קידוש ה' גדול ועילוי לשכינה הקדושה. יקר בעיני ה', מהו היקר בעיני ה', זה על שם הפסוק אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה, להשיב את בניו של מקום בתשובה שלימה זה הכי יקר בעיני השם יתברך, [ועל ידי לימוד הזוהר הקדוש מתרפא חולי הנפש וחוזרים בתשובה שלימה וחוזרים בתשובה מאהבה], המותה לחסידיו ובשביל לזכות לזה צריך מסירות נפש לכבוד השם יתברך ויתעלה. לפני כעשרים ושש שנים התעוררתי לפרסם את דבר לימוד הזוהר הקדוש, שכל אחד ילמד ויתעורר ויתלהב לבו לעבודת הקדוש ברוך הוא ולקרב הגאולה ברחמים, כהבטחה שנאמרה משמים לרשב"י זיע"א בספרא דא יפקון מן גלותא ברחמי, וכמה כוחות והשקעה מסרנו על זה, במשך כחצי שנה נסעתי כל יום כשלוש שעות נסיעה, שעתים הלוך ושעתים חזור למאנסי ששם שכרנו חדר כדי שלא ימצאו אותי ולא יפריעוני בעבודה הקדושה הזו, ועבדנו על הזוהר הקדוש כל יום

ושלימוד הזוהר הקדוש הוא תורה לשמה והוא סמא דחיי. ג. וידוע בשם החיד"א זי"ע שכאשר אדם בטוח בהשם יתברך ומודה על הטובות העתידות בוודאי שה' יעשה לו נס ויצליח. ד. כאן להביא את החפץ חיים בשם נכדו הרב אברהם הכהן ה. ומסופר על הגאון הצדיק המקובל חכם שמואל דרזי זי"ע, (קונטרס זכר שמואל עמוד ו'ז): פעמים אף היה כרוך הדבר במסירות נפש, כך אירע כאשר הוציא לאור את הק"כ צירופי אלוקיים שעד אז לא היה מי שפתח את הדבר הזה, לאחר שגמר הענין, הלך רבינו לשכונת גאולה לצלם את הדפים, וסיפר שנכנס קרוב לעשר חנויות שיש בהם מכונות צילום ובכל חנות שצילם באמצע הצילום המכונה התקלקלה, ואף על פי שראה עיכובים המשיך, באותו לילה חיכה רבינו לרכב שיבא לקחתו לכותל אך הנהג מסיבה כל שהיא בושש מלבוא, משראה רבינו כך החליט ללכת לכותל רגלי, והנהג כשהגיע לשכונת מאה שערים מעד והחליק על הריצפה בצורה חזקה מאוד שלא יכל להמשיך ללכת, למרות הכאבים העזים לא התייאש רבינו

וביקש משני אנשים שיעזרו לו להגיע לכותל, ואכן אותם האנשים סייעו בידי אחד מימין ואחד משמאל ואחר התפילה בנץ הלך לקופת חולים שיחבשו את הרגל, כשהגיע לשיבה אחר הצהריים וראה הגאון הצדיק המקובל רבי יצחק כדורי זי"ע את רגלו החבושה רמז לו אולי יש כאן רמז מן השמים וכדאי שיפסיק מלעסוק בזה, ענה לו רבינו בפשטות, גם קיבלתי את המכה וגם אני יפסיק?

ואמר רבינו שדבר זה אירע יומיים לפני חג הפסח ועמד לפני השם יתברך בתפילה: רבונו של עולם לא לכבודי עשיתי אלא לכבודך, ועתה אנחנו לפני פסח וכדי לקיים מצוות בדיקת חמץ וכן לעלות לרגל ביום טוב ראשון של חג הפסח צריך ללכת רגלי, ולעלות מאה חמישים מדריגות, אני צריך רגליים בריאות, וסיפר שמיד למחרת כבר הרגיש שיפור, ויומיים אחר מכן בערב פסח כבר הלך רגלי, אותו אח שטיפל בו בקופת חולים אמר לרבינו זה לא הגיוני מה שקרה ברגל שלך.

ו. וכמו שכתב רבינו בחיי בספרו כד הקמח ערך תורה, וז"ל: התורה צריכה התבודדות הוא שאמר שלמה (משלי י"ח א'), לתאוה יבקש נפרד

שתיים עשרה שעות יחד עם עוד אברך ולזה לקחתי הלוואות כעשר אלף דולר (בערך של אז, שהיום נחשב כשישים אלף דולר), וכל זה עלה במאמצים גדולים, ובאמצע נשבר המחשב כמה וכמה פעמים, ואחר כך תיקננו כמה וכמה פעמים, ועוד פעם נשבר וקינינו מחשבים חדשים, וגם הם התקלקלו, וכל כך הרבה הפרעות ומניעות היו לי, ושכרנו מכונת צילום מחברה עם ביטוח ועוד היה איש מחשבים צמוד וכל הזמן היה הפרעות וקלקולים מה שאי אפשר לתאר, ויש הרבה מה לספר... עד שכבר פשוט לא רצו אנשים ופחדו לעבוד על זה, שהפסידו על זה הרבה כספים, וכך נשארה העבודה באמצע, שלא היה מי שמוכן להמשיך במסירות נפש, ובהיטי על זה שבתי ואראה, כי בלי תפילה חזקה מאד ותחנונים לה' יתברך אי אפשר להצליח, (וכמו שאכתוב בהמשך), והנראה שכדי לזכות לסייעתא דשמיא מיוחדת צריך גם זכות ארץ ישראל שתצטרף ואוירא דארץ ישראל מחכים, וכנראה שמשמים המתינו עד שאשוב מגלות אמריקה לארץ הקודש, וכמו שידוע מהבן איש חי ז"ע שציווה להדפיס את ספריו הקדושים דווקא בארץ ישראל שכוח קדושתה מסייע ומגן. לפני כשלוש שנים נסעתי לציון הרשב"י, ושהיתי בצפת בדירה המשקיפה על ציון הרשב"י זיע"א. ואמרתי שלש פעמים תהלים כל יום במשך שלשה ימים רצופים עם תענית דבור", והימים היו ל"ב ל"ג ול"ד לעומר, כדי שזכות הרשב"י

שְׁעָבְרוּ מֵאָדָם וְעַד נֹחַ וּמִשֵּׁת וּמֵאֲבוֹת הָעוֹלָם וּמִן הַסַּנְהֶדְרִין. עוֹד שָׁם: וּלְעוֹלָם זְכוֹת הַרְשָׁב"י הַיָּא הָעוֹמְדִת עִמָּנוּ בְּגִלוֹת עַד שְׁיָבוֹא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ וּזש"ה "כְּסָאָךְ" (תהילים מ"ה ז) דְּהֵיִינוּ שְׁמַךְ קְיוֹק בְּכֶסֶף הַכְּבוֹד "אֱלֹקִים לְעוֹלָם וְעַד", וּזְכוּתָךְ שְׁהִיָּה חָשׁוּב כְּמִשְׁהָ רַבֵּינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם תַּעֲמִד לָךְ הַשְּׁבֻט עַד שְׁיָבוֹא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן. (וְשָׁם בְּפִסְקוֹ ה' עַל כֵּן מִשְׁחָךְ ... שְׁמֹן שִׁשׁוֹן מִחֲבָרֶיךָ. מְרַמֵּז עַל הַרְשָׁב"י הַקְּדוֹשׁ).

ח. ואמר המקובל האלוקי רבי יצחק אלפיה זי"ע: מקובלנו שתענית הדיבור כפי שנוהגים בכל יישוב ויישוב עם קריאת התהלים 3 פעמים שוה ל-65,000 תעניות (!!!). ולפי דבריו 3 ימים יוצא 195,000 תעניות, זאת אומרת 550 שנה תעניות. ועל זה אפשר להמליץ את הפיוט של הצדיק הקדוש המקובל רבי ישראל נג'ארה זי"ע (צפת ה' ש"י 1550 – עזה ה' שפ"ה 1625 לערך). מזמירותיו הפיוט הקדוש "יה ריבון עלם ועלמיא" בארמית, ששרים אותו בשבת, לו יחיה גבר שנין אלפין. לא יעול גבורתך בחושבניא, שאי אפשר לדעת עד כמה חשוב לפני השם יתברך אמירת התהלים שאמירתה עולה בחשבון אלף שנים. אם בן אדם פשוט אומר שלש פעמים תהלים ברצף עם תענית דיבור

וגו', ונראה לי פירושו כי מי שמתאווה לתורה יבקש שיהיה נפרד ומתבודד, כי זה מתנאי הלימוד להיות לפעמים נפרד מן החברים, מתבודד ומתיחד עם שכלו, ואם עושה כן בכל תושיה יתגלע כלומר יתגלה ויתפרסם בקי ושלם בכל החכמות, עיי"ש.

ז. פֶּתַב הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ צְדִיק וְיִסוּד עוֹלָם אִוֵּר טְמִיר וְנֶעְלַם, קִדְשׁ הַקְּדוֹשִׁים הַמְּלוּכִין, מְרָא דְרִזִּין, מְרֵן רַבֵּינוּ יַעֲקֹב אַבּוּחַצִּירָא זְכוּק"ל זִיע"א, בְּסִפְרוֹ דוֹרֶשׁ טוֹב (עמוד ע"ב) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: גְּדוּלָּה זְכוֹת רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן יוֹתֵר מִכָּל הַצְּדִיקִים.

שְׁבָחֵי אֲדוֹיְנוּ הַתְּנָא הָאֱלוֹקֵי רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א שְׁכַתַּב הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ צְדִיק יִסוּד עוֹלָם הַמְּקוּבָל הָאֱלוֹקֵי רַבֵּי יַעֲקֹב אַבּוּחַצִּירָא זִיע"ע, מְלַקְטִים מִסִּפְרוֹ דוֹרֶשׁ טוֹב עִמּוּד (ע - ע"ג) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְשִׁבַּח הַרְשָׁב"י גְּדוֹל מִכָּל בְּנֵי אָדָם, לְפִי שְׁבִימֵינוּ שֶׁל רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי הָיוּ אֶפִּילוּ תִינוּקוֹת יוֹדְעִים דְּרַךְ הַסוּד פְּרָאוּי וְכָל בְּנֵי הַדוֹר הָיוּ מְטַמְּיִים סוּדָם בְּלָבָם, בְּאֶמַת הַרְשָׁב"י עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם גְּלַה סוּדוֹ כָּכֵל הָעוֹלָם עַד שְׁאֶפִּילוּ תִינוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן הָיוּ יוֹדְעִין אוֹתוֹ. עוֹד שָׁם: יְדוּעַ מַה שְׁאֶמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנָם לְכַרְכָּה: דְּרַבֵּי שְׁמַעוֹן גְּדוֹל מִכָּל הָעוֹלָם, וּמְדוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים

תסייעני, וסך הכל סיימתי את התהלים תשע פעמים [כמנין תש"ע, שבשנה זו נפתחו השערים (כך עשיתי 3 פעמים בשנה אחת)], עד שזכיתי לראות ישועות ונפתחו השערים, ונתקיימה בי תפלת דוד המלך ע"ה "הושיע ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם" (תהלים י"ב ב'), שהשי"ת מושיע כאשר האדם גמר בלבו להיות חסיד ולכוון מעשיו רק לשם שמים, ולא לסמוך על בשר ודם אלא כל בטחונו לה' יתברך, בלתי לה' לבדו. וכמו שכתוב בזוהר הקדוש פרשת ויקהל (דף קצ"ח עמוד א' ועמוד ב') על הפסוק (תהלים קמ"ו ה'): **אֲשֶׁרִי שָׁאַל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׁבְרוּ עַל ה' אֱלֹקָיו. וז"ל: מִלְתָּא חֲדָתָא שְׁמַעְנָא. פִּתַח וְאָמַר, (תְּהֵלִים קמ"ו) אֲשֶׁרִי שָׁאַל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׁבְרוּ עַל ה' אֱלֹהָיו. וְכִי אֵל יַעֲקֹב, וְלֹא אֵל אַבְרָהָם, וְלֹא אֵל יִצְחָק, אֲלֵא אֵל יַעֲקֹב. בְּגִין דִּי יַעֲקֹב לֹא אֲתַרְחִיץ בְּאֲבוּהִי, וְלֹא בְּאִמִּיהּ, כַּד עָרַק קַמִּי אַחוּי, וְאִזְל יְחִידָא, בְּלֹא מְמוּנָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בְּרֵאשִׁית לב) פִּי בְּמַקְלִי עִבְרַתִּי אֶת הִירְדֵן הִזָּה, וְאִיהוּ אֲתַרְחִיץ בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, דְכְתִיב, (שֵׁם כח) אִם יִהְיֶה אֱלֹקִים עִמָּדִי וְשִׁמְרָנִי וְגו'. וְכֵלֵא שְׂאִיל מִקַּמִּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וְיִהֵב לִיהּ.**

[ביאור: דְּבַר חֲדָשׁ שְׁמַעְנָא. פִּתַח וְאָמַר, (תְּהֵלִים קמ"ו) אֲשֶׁרִי שָׁאַל יַעֲקֹב בְּעֶזְרוֹ שִׁבְרוּ עַל ה' אֱלֹהָיו. וְכִי אֵל יַעֲקֹב, וְלֹא אֵל אַבְרָהָם, וְלֹא אֵל יִצְחָק? אֲלֵא אֵל יַעֲקֹב, מִשּׁוּם שְׁיַעֲקֹב לֹא בְטַח בְּאֲבִיו וְלֹא בְּאִמּוֹ כְּשִׁבְרַח מִלְפָּנֵי אַחוּי וְהִלֵּךְ יְחִידִי בְּלִי מְמוֹן, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית לב) פִּי בְּמַקְלִי עִבְרַתִּי אֶת הִירְדֵן הִזָּה, וְהוּא בְטַח בְּקוּדְשׁ-בְּרוּף-הוּא, שְׁפָתוֹב (שֵׁם כח) אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשִׁמְרָנִי וְגו'. וְהִפֵּל שְׂאִיל מִלְפָּנֵי הַקּוּדְשׁ בְּרוּף הוּא וְנָתַן לוֹ].

שִׁבְרוּ עַל ה' אֱלֹהָיו. שִׁבְרוּ, וְלֹא אָמַר תִּקְוֹתוֹ, וְלֹא בְטַחוֹנוֹ, אֲלֵא שִׁבְרוּ. אֵל תִּקְרִי שִׁבְרוּ, אֲלֵא שִׁבְרוּ. דְּנִיחָא לְהוּ לְצַדִּיקָא, לְתַבְרָא גְרַמְיָהּ, וְלֹא תַבְרָא תַבִּירוּ עַל תַּבִּירוֹ, וְכֵלֵא עַל ה' אֱלֹהָיו. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תְּהֵלִים מד) פִּי עֲלִיף הִרְגֵנוּ כָּל (דף קצ"ח ע"ב) הַיּוֹם. פִּי עֲלִיף נְשָׂאנוּ חֲרָפָה.

[ביאור: שִׁבְרוּ עַל ה' אֱלֹהָיו. שִׁבְרוּ, וְלֹא אָמַר תִּקְוֹתוֹ וְלֹא בְטַחוֹנוֹ, אֲלֵא שִׁבְרוּ. אֵל תִּקְרִי שִׁבְרוּ אֲלֵא שִׁבְרוּ, שְׁנוּחַ לְצַדִּיקִים לְשִׁבְרָא אֶת עֲצָמָם וְלֵהֲשִׁבְרָא שִׁבְרָא עַל שִׁבְרָא, וְהִפֵּל עַל ה' אֱלֹקָיו, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תְּהֵלִים מד) פִּי עֲלִיף הִרְגֵנוּ כָּל הַיּוֹם. פִּי עֲלִיף נְשָׂאנוּ חֲרָפָה].

לשמוע שירתו וכאשר הרים השרוולים פרחו להם. נמיד תיקן הענין ושב לקדמותו.
ט. ובקונטרס ויעל אליהו בסערה על הגאון הגדול המקובל רבי ישראל אליהו ווינטרויב זי"ע, (בעמוד ט"ז בהערה 12): ... כתב שם שהיה דרכו בעבודת ה' במסירות נפש ממש כמו מי שמתפס על קירות חלקים וכמו מי שקופץ מן הגג, ועד כתב שם: סוד גדול שכל אדם שיורד לעולם נגזר עליו כמה עבודה צריך לעשות ואם רואים שלא יספיק נותנים לו יסורים ואז יפה

ועושה כן שש פעמים [גם לא רצופים] עולה לו כאילו התענה 1101 שנה. וכמו שאומר "לא יעול גבורתך בחושבניא" - שאי אתה יכול להבין, אבל המעלה - עד כדי ששוה כמו "לו יחיה גבר שנין אלפין", ואל תתמה כיצד מוצאים רמזים בפיוט, - שכידוע נאמרו בקדושה עליונה, וידוע המעשה ששר שירות ותשבחות להשי"ת וכחום היום הפשיט מעט שרוליו - ושלח לו רבינו האלשי"ך שישוב ללוש בגדים העליונים - כי המלאכים ירדו

בְּגוֹנוֹא דְיַעֲקֹב, דְּכַתִּיב וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֹׁכֵר בְּמִצְרַיִם, דְּהָא תְּבִירו דְּגְלוּתָא, חֲמָא דְהוּה לִיה בְּמִצְרַיִם, וְשׁוּי תוּקֶפֶיָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. וּבְנׁוּי דְיַעֲקֹב סְבָלו תְּבִירו דְּגְלוּתָא, וְלֹא אֲשַׁתְּנוּ מִגּוּ רִזָּא דְמַהִימְנוּתָא דְאַבְרָהָמָה וְשִׁמְא דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא הוּה בְּגְלוּתָא רְגִילָא בְּפּוּמִיָּהּ.

[בִּיאור:] כְּמוֹ שְׂיַעֲקֹב, שְׁפָתוֹב וַיֵּרָא יַעֲקֹב כִּי יֵשׁ שֹׁכֵר בְּמִצְרַיִם, שְׁהָרִי שְׁבָרוֹן הַגְּלוּת רָאָה שְׁהִיָּה לוֹ בְּמִצְרַיִם, וְשִׁם חֲזָקוֹ בְּקוּדְשׁ-בְּרוּף-הוּא. וּבְנִי יַעֲקֹב סְבָלו אֶת שֹׁכֵר הַגְּלוּת וְלֹא הִשְׁתַּנוּ מִתּוֹף סוּד הָאֱמוּנָה שֶׁל אֲבוֹתֵיהֶם, וְשִׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא הִיָּה רְגִיל בְּגְלוּת בְּפִיָּהּ].

וְעַל דָּא כְּתִיב בְּמִלְשָׁה, (שְׁמוֹת א) וַאֲמָרוּ לִי מַה' שְׁמוֹ' מַה'. בְּגִין דְּהוּוּ יִדְעִי לִיה, וְלֹא אֲנָשׁוּ לִיה לְעַלְמִין, וְסְבָלו תְּבִירו דְּגְלוּתָא עַל קְדְשָׁא בְּרִיף הוּא, וּבְגִין כְּף זְכִי לְפּוֹרְקָנִין וְלְנִסִּין וְלֶאֱתוּן סְגִיאִין.

[בִּיאור:] וְעַל זֶה כְּתוּב בְּמִלְשָׁה, (שְׁמוֹת א) וַאֲמָרוּ לִי מַה' שְׁמוֹ' מַה'. מִשּׁוּם שְׁהִיו מְכִירִים אוֹתוֹ וְלֹא שְׁכַחוּהוּ לְעוֹלָמִים וְסְבָלו אֶת שֹׁכֵר הַגְּלוּת עַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא, וּמִשּׁוּם כְּף זוֹכִים לְגֵאֲלוֹת וְלְנִסִּים וְלֶאֱתוֹת רַבִּים].

וְאֵתוֹן קוּדִישׁוֹן עֲלִיּוֹנִין, דְּסְבָלִין תְּבִירו דְּגוּפָא מְאֵתָר לְאֵתָר עַל קְדְשָׁא בְּרִיף הוּא, עַל אַחַת כְּפָה וְכַמָּה דְּזַכָּאִין אֵתוֹן לְמַעְבַּד לְכוּ נְסִין וּפּוֹרְקָנִין, וְתִזְכּוּן לְחַיִּי עֲלָמָא דְאַתִּי.

[בִּיאור:] וְאֵתָם קוּדִישִׁים עֲלִיּוֹנִים, שְׁסוּבְלִים אֶת שֹׁכֵר הַגּוּף מִמְקוֹם לְמְקוֹם עַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּף הוּא, עַל אַחַת כְּפָה וְכַמָּה שְׁזַכָּאִים אֵתָם לְעֲשׂוֹת לְכֶם נְסִים וּפְרָקוֹן וְשִׁתְּזַכּוּ לְחַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא.

כדכתיב (משלי א) כי את אשר יאהב ה' יוכיח, רבי חמא חזא חד סגי נהורא יתיב לעי באורייתא, א"ל שלום לך בר חריא, א"ל מהיכן שמע לך דההוא גברא בר עבדים, אמר ליה לא, אלא שאת בן חורין לעולם הבא, אמר ר' יודן כתיב (שמות כא) ואם שן עבדו או שן אמתו יפיל לחפשי ישלחנו, ומה הללו שאינן בכל גופו של אדם אלא באחד מאבריו אמרה תורה לחפשי ישלחנו, מי שישורים באים עליו שהן בכל גופו של אדם על אחת כמה וכמה. רבי פנחס בשם רבי הושעיא אמר אשרי הגבר אשר תיסרנו ה' אין כתיב כאן, אלא אשר תיסרנו יה כזה שהוא נדון לפני הדיין צועק ומצטער ואומר יה יה די די כך אמר יעקב מי שעתידי לומר ליסורים די הוא יאמר ליסורי די, שנאמר "ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש" וגו'.

יא. ומצוה לספר את ניסי ה' אשר זכינו לראות בעיינינו אצל העוסקים בהוצאת ובפרסום הזהר

אחת בצער ממאה שלא בצער, והרי העמיד בעולם עבודה כפול מאה, עיי"ש... ומביא שם את המדרש רבה (מקץ פרשה צ"ב), עיי"ש.

י. ואמרו חז"ל במדרש רבה (בראשית פרשה צ"ב פסקה א') ואל שדי יתן לכם רחמים, ר' פנחס בשם ר' חנין דציפורין פתח, (תהלים צד) אשרי הגבר אשר תיסרנו יה, ואם בא להקפיד, ומתורתך תלמדנו, מה כתיב באברהם, (בראשית יב) ואברכך ואגדלה שמך, כיון שיצא קפץ עליו רעבון ולא הקפיד ולא קרא תגר, אף את אם באו עליך יסורין לא תהא מקפיד ולא קורא קטיגור, אמר ליה רבי אלכסנדרי אין לך אדם בלא יסורים, אשריו לאדם שישורים באים עליו מן התורה, שנאמר ומתורתך תלמדנו, א"ר יהושע בן לוי כל יסורים שהם באים על האדם ומבטלין אותו מדברי תורה יסורים של תוכחת הם, אבל יסורים שהם באים על האדם ואין מבטלין אותו מדברי תורה יסורים של אהבה הן,

אמרו חז"ל בגמרא סנהדרין (דף כו, ב): אמר רבי חנוך, למה נקרא שמה [של התורה], תושיה... דבר אחר, תושיה שניתנה בחשאי מפני השטן. וביאר רש"י שם,

המשכתי את העבודה עבודת ה' לחזק את אחינו בני ישראל בלימוד הזוהר הקדוש, ולא רציתי ללכת לבית חולים כי חששתי שיעכבו אותי שמה, ומי יודע כמה זמן, ונזכרתי מהגמרא (סנהדרין דף צ"ח ע"א): רבי יהושע בן לוי אשכח לאליהו דהוי קיימי אפיתחא דמערתא דרבי שמעון בן יוחאי, אמר ליה אתינא לעלמא דאתי אמר ליה אם ירצה אדון הזה, אמר רבי יהושע בן לוי שנים ראיתי וקול שלשה שמעתי, אמר ליה אימת אתי משיח, אמר ליה זיל שיייליה לדידיה, והיכא יתיב, אפיתחא דקרתא, ומאי סימניה, יתיב ביני עניי סובלי חלאים, וכולן שרו ואסירי בחד זימנא, איהו שרי חד ואסירי חד, אמר דילמא מבעינא דלא איעכב, אזל לגביה אמר ליה שלום עליך רבי ומורי, אמר ליה שלום עליך בר ליואי, אמר ליה לאימת אתי מר, אמר ליה היום, אתא לגבי אליהו אמר ליה מאי אמר לך, אמר ליה שלום עליך בר ליואי, אמר ליה אבטחך לך ולאבוך לעלמא דאתי, אמר ליה שקורי קא שקר בי דאמר לי היום אתינא ולא אתא, אמר ליה הכי אמר לך היום אם בקולו תשמעו, עכ"ל. וכמה המשיח סובל יסורים על כלל ישראל, ומחכה מי יקח על עצמו את צער השכינה הקדושה.

ולכן המשכתי בלי לשים לב לכל המפריעים, וחסדי ה' עלי להראותני שלאחר שנכנס הספר לדפוס הסופי הייתי פעמיים בבית חולים ולא ידעו מה זה ועל מה זה היסורים, ורק בבדיקת. אם. אר. אי. אפשר אולי לדעת! ושלחו אותי לרופא אורטופד שיתן פתקא ותור לאם. אר. אי. הלכתי לאורטופד, ואמר למה צריך אם. אר. אי? – הרגל נפוחה ממים ומוגלה, ושאב את המים עם מזרק והוציא שלש מבחנות מלאות מים ודם, וכבר ירד חצי מהנפחות והיסורים, ואחר שיצא הספר לאור וחולק בארץ הקודש ובתפוצות, זכיתי לקראת השנה החדשה ללכת על הרגלים בלי כסא גלגלים, ומזה הבנתי שכל היסורים הגדולים האלו היו רק מניעות, ואודך ה' כי אנפת בי, ובזכות הרשב"י נהפך עלי לנעימות.

הקדוש בכל העולם: ובדרך מליצה אפשר לבאר את הפסוק (במדבר פרק כ"א ח) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף וְשִׁים אֹתוֹ עַל יָסוּ וְהָיָה כָּל הַנְּשׂוּף וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי. הקב"ה אומר לכל אחד שיחזיק במידת משה ויעשה לו שרף המרמז על הזוהר הקדוש ששורף כל הקליפות ומבארם, כמו שכתב בעל דגל מחנה אפרים פרשת שמיני: וזהו דָּרַשׁ דָּרַשׁ מִשָּׁה, הינו כשיתגלה (כי בכל דור ודור יש בחינת משה, ואיתא דרבי שמעון בן יוחאי היה בחינת משה), וידרש מה שדרש כבר משה, הינו רבי שמעון בן יוחאי, ספר הזוהר, אז והנה שרף, הינו שיתבטלו כל הקלפות וממילא יהיה הגאלה שיכנה במהרה בימינו אמן סלה ועד. ושים אותו על נס א. שיגביה את כל עם ישראל כמו שכתוב (ישעיה פרק י"ח ג) כָּל יִשְׂרָאֵל יִתְּבַל וְשָׁכְנֵי אֶרֶץ כְּנָעַן יִסְתַּרְסוּ וְכִתְּקֵעַ שׂוֹפָר תִּשְׁמָעוּ וּלְפָרְסוּם בְּכָל הָעוֹלָם כּוֹלוּ וְאֵז וְהָיָה כָּל הַנְּשׂוּף וְרָאָה אֹתוֹ וְחָי, כל מי שפגע בו המנוול שנקרא נחש על יד לימוד זוהר הקדוש וחי. ב. ושים אותו על נס, שמצווה לספר את הנסיונות שעוברים על מפיצי הזוהר בעולם, ואת הניסים שהשם עושה איתם, ובזה יתחזקו כל הנשוכים ויראו את יד ה' וחי לעולם.

ועתה נפתח סדק להציץ ולראות מה שעברנו בחודשים תמוז – אלול קודם שיצא לאור ספר "מאורות הזוהר ט"ו חלקים". הרבה עיכובים ומניעות היו וגם אחרי שהגיע לבית הדפוס נעלם אחד הקונטרסים שבחיבור, ואחרי שהסתדר בסייעתא דשמיא נהיה הרבה בעיות בדפוס, והתעכב הספר פעמים רבות, וירא כי לא יכול לו, מה עשה הבעל דבר: תחילה עם העובדים הרחוקים הוצרכו ללכת לבית חולים שלא היה אפשר לקום על הרגלים. והיה 5 שבועות בבית חולים ועוד 4 שבועות בבית הבראה, ועד עתה לא חזר לעבודה [5 חודשים].

ואחר כל זאת ותקע כף ירך יעקב שסבלתי יסורים גדולים על הרגליים בנפחות ודלקת שאי אפשר לישן בלילה ולא ללכת ביום רק עם כסא גלגלים [כשלוש חודשים], ובמסירות נפש

שניתנה בחשאי מפני הבעל דבר שהוא מקטרג ואמר תסתפק לעליונים ולא ימסרו הלוחות ביד משה, וכן הוא בגמרא שבת (פט, א) ואמר רבי יהושע בן לוי בשעה שירד משה מלפני הקדוש ברוך הוא בא שטן ואמר לפניו ריבוננו של עולם תורה היכן היא, וכו', ועיין עוד בתוספות שבת (פט, א), דיבור המתחיל תורה היכן היא, (ועיין בזהר הקדוש פרשת בלק דף קצב, א וע"ב, ויש ליישב). ועוד שם (סנהדרין דף כ"ו ב'), אמר עולא מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה שנאמר (איוב פרק ה' י"ב) מִפֶּר מַחְשָׁבוֹת עֲרוּמִים וְלֹא תַעֲשֶׂינָהּ יְדִיהֶם תִּשְׁפֶּה. ופרש רש"י: מפר מחשבות ערומים - ... לישנא אחרנא מחשבה שאדם מחשב כך וכך אעשה כך וכך תעלה בידי, מועלת להשבית הדבר, שאין מחשבתו מתקיימת אפילו לדבר תורה, כגון האומר עד יום פלוני אסיים כך וכך מסכתות בגירסא. מפר מחשבות ערומים - שאין מחשבותיו עולה בידו, ואפילו לתושיה. ובהמשך הגמרא שם אמר רבה, אם עסוקים לשמה אינה מועלת, שנאמר "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום" (משלי י"ט כ"א), עצה שיש בה דבר ה' היא תקום לעולם. ובתוספות (שם ד"ה מחשבה מועלת), יש מפרשים מועלת, משקרת ולא תצלח כלומר, אם אדם חושב הן להעשיר הן גם לדברי תורה לא יספיק אלא כשעשה לשמה כדמסיק, עכ"ל. ומתבאר, שאם לשם שמים אינה מועלת [כלומר אינה משקרת], אלא מצליח לקיים את מחשבתו לטובה. וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ. וְדַבֵּק לִבְנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ. וְיִחַד לְבָבְנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ. לֹא נִבּוֹשׁ וְלֹא נִפְלֵם וְלֹא נִפְשַׁל לְעוֹלָם וָעֶד. פִּי בְשֵׁם קִדְשְׁךָ הַגְּדוֹל הַנּוֹרָא בְּטַחְנוּ. נְגִילָה וְנִשְׁמְחָה בִּישׁוּעָתְךָ.

וראיתי על זה דרוש נחמד בספר "מצא חן במדבר", דהא דאומרים אחרי תפלת שמונה עשרה "פתח לבי בתורתך, ואחרי מצותיך תרדף נפשי", ומיד לאחר מכן מתפללים "וכל הקמים והחושבים עלי רעה, מהרה הפך עצתם וקלקל מחשבתם", והוא מפני דברי הגמרא הנ"ל, שמיד לאחר שמבקש על סייעתא דשמיא בתורה ובמצוות מבקש שלא יפריעוהו המקטרגים, ואילו בתפלת אהבת עולם אומרים "והאר עינינו בתורתך. ודבק לבנו במצותיך. ויחד לבנו לאהבה וליראת אֶת שְׁמֶךָ. לֹא נִבּוֹשׁ וְלֹא נִפְלֵם וְלֹא נִפְשַׁל לְעוֹלָם וָעֶד.", פִּי בְשֵׁם קִדְשְׁךָ הַגְּדוֹל הַנּוֹרָא בְּטַחְנוּ. נְגִילָה וְנִשְׁמְחָה בִּישׁוּעָתְךָ. ולכאורה אינו מבקש על ביטול המקטרגים. ועוד מכריז שבטוח ושמח בישועת השי"ת ויתעלה, והביאור הוא, שאחרי שמתפלל על התורה והמצוות, ממשיך ומתפלל "ויחד לבנו", א' שיהיה מיוחד לאבינו שבשמים, ב' מלשון יחד, אחדות, וכאשר כוונתו לשם שמים ובאחדות ואהבת ישראל קודשא בריך הוא וישראל חד הוא [וכמבאר בזהר הקדוש שבכנישתא חדא מיד ניגאל] מובטח שלא יבוש ולא יכלם, ותקיים מחשבתו הטובה, כדברי הגמרא הנ"ל, וכשעשה לשמה ולשם שמים מצליח, עד כאן תוכן דבריו.

ועל כן התאמצנו, לייחד מחשבתנו לאדון כל, ולאחד את כל הכוחות ולאחד את כל כלל ישראל, כי בכך ניגאל, וכדברי כל הצדיקים גדולי הדורות, דכל סגולת הגאולה תלויה בלימוד הזוהר הקדוש^י, דוקא בו ולא בזולתו. ובפרט בדורנו שירדו

יב. הערה מבעל הלשם, הובא בספר דברי יעקב תכ"ט.

לעולם נשמות דור המבול ודור ההפלה, והערב רב הם עצמם המבול השוטף את העולם (כדאיתא בתיקוני זוהר תיקון כ"א דף נ"ה, א', ובביאור הגר"א, וכן ב"מתוק מדבש", עיין שם ותרורה צמארך) מוכרחים לעשות מסירות נפש למען השכינה הקדושה לתמכה ולסעדה"י,

אמרת פך? וכי לא למדת (ישעיהו מו) מגיד מראשית אחרית! אמר לו, פך הוא ודאי].

ובגין דא משה לא מית ואדם אתקרי איהו. ובגין דא אתמר בגלותא בתראה ולאדם לא מצא עזר אלא כלהו כנגדו. וכן עמודא דאמצעייתא אתמר ביה ולאדם לא מצא עזר דאפיק שכינתיה מן גלותא דהא הוא דכתיב (שמות ב) ויפן פה וכה ויבא כי אין איש. ומשה איהו בדיוקניה ממש דאתמר ביה לא מצא עזר כנגדו.

[ביאור: ולכן משה לא מת, והוא נקרא אדם, ובגללו נאמר בגלות האחרונה ולאדם לא מצא עזר, אלא כלם כנגדו. וכן נאמר בעמוד האמצעי ולאדם לא מצא עזר שיוצא שכינה מהגלות. זהו שכתוב (שמות ב) ויפן פה וכה ויבא כי אין איש. ומשה הוא בדמותו ממש, שנאמר בו לא מצא עזר כנגדו].

וביאר במקדש מלך: וממשיך רבי שמעון בר יוחאי לבאר שהבחינה של משה רבינו אינה זזה מן השכינה בגלות ועל זה נאמר בגלות האחרונה שהקדוש ברוך הוא לא מצא תלמידי חכמים שיהיו עזר למשה בגלות, אלא כולם נחשבים כאלו הם כנגדו, לפי שאינם עוסקים בסודות התורה לסייע לתיקון השכינה. ונאמר בו ולאדם לא מצא עזר כנגדו פירוש לא מצא הקדוש ברוך הוא מי שיעזור לזעיר אנפין להוציא את שכינתו מן הגלות.

בהוא זמנא ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם. ה' אלהים אבא ואמא. תרדמה דא גלותא דאתמר ביה (בראשית טו) ותרדמה נפלה על אברהם. ארמי ליה על משה וישן. לית שינה אלא גלותא.

[ביאור: באותו זמן ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם. ה' אלהים - אבא ואמא. תרדמה - זו הגלות, שנאמר בה (בראשית טו) ותרדמה נפלה על אברהם. הפילו על משה וישן. אין שנה אלא גלות]. וביאר במקדש מלך שהגלות נקראת שנה לפי שעיקר הגלות נגרם על ידי הסתלקות המוחין (ועיין מתוק מדבש שם).

יג. וקול זעקת הזוהר הקדוש (בראשית כ"ח ע"א וע"ב) חודרת לבבות ומעוררת הנשמות: עוד פתח ואמר. ויצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה וכל עוף השמים. ווי לעלמא דאנון אטימין לבא וסתימין עינין דלא מסתפלין ברזי דאורייתא ולא ידעין. דודאי חית השדה ועוף השמים אנון עמי הארץ. ואפילו באלין דאנון נפש חיה לא אשתכח עזר בהון (בגלותא) לשכינתא בגלותא ולא למשה דאיהו עמה. דבכל זמנא דגלת שכינתא לא זו מנה.

[ביאור: עוד פתח רבי שמעון ואמר, ויצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים. אוי לעולם שהם אטומי לב וסתומי עינים שלא מסתפלים בסודות התורה ולא יודעים. שודאי חית השדה ועוף השמים הם עמי הארץ, ואפילו באלו, שהם נפש חיה, לא נמצא בהם עזר לשכינה בגלות, ולא למשה שהוא עמה, שבכל זמן שגלתה שכינה, לא זו ממנה].

וביאר במקדש מלך: שכאן רבי שמעון בר יוחאי אומר ווי לעולם שלא מתבוננים ללמוד סודות התורה, ובוודאי שעמי הארץ לא עוזרים את השכינה בגלות, אלא אפילו התלמידי חכמים שיש להם נשמה קדושה הנקראת נפש חיה ועוסקים בתורה ומצוות עם כל זה לא נמצא עזר וסיוע על ידי מעשיהם הטובים, לעזור להשכינה בגלות וכן למשה רבינו הנמצא עמה בגלות. שכנודע שכל פעם שגלתה השכינה לא זו משה ממנה והטעם שאינם מסייעים לתיקון השכינה הוא לפי שאינם עוסקים בסודות התורה, כנודע שעל ידי סודות התורה שאדם לומד עושה תיקון גדול להשכינה בגלות.

אמר רבי אלעזר והא מאן יהיב עובדא דאדם בישראל ובמשה. אמר ליה ברי ואנת אמרת הכי וכי לא אוליפת (ישעיהו מו) מגיד מראשית אחרית. אמר ליה הכי הוא ודאי.

[ביאור: אמר רבי אלעזר, והרי מי נתן מעשה של אדם בישראל ובמשה? אמר לו: בני, ואתה

וכמו משה רבינו ע"ה שמסר עצמו על כלל ישראל ואמר "אם אין מחני נא" (ועיין בתיקוני זוהר שם), ובכל יום כל יהודי אומר קריאת שמע פעמיים ביום (ולדעת האר"י ארבע פעמים ביום) ומוסר עצמו למען שמו באהבה ומקבל על עצמו ארבע מיתות בית דין, בודאי צריך להוכיח שמתכוון באמת, כך אם נתמסר למען הגאולה, ונתקדש בתורה, וכל ישראל ילמדו זוהר הקדוש בכל יום, בודאי תיכף ניגאל, כמו שאמרו בגמרא בבא בתרא (דף פ:) דמתנו כולם עתה אקבצם, כאשר ילמדו ויעסקו כולם בתורה תיכף תבא הגאולה בכח התורה הקדושה. ובזוהר רעיא מהימנא פרשת נשא (דף קכד, ב) אמרו: דבגיניה "וקראתם דרור בארץ", ובזכותיה יתקיים "ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר". יהי רצון שיקויים בנו בקרוב, "ותחזה עינינו בשוכך לציון ברחמים, במהרה בימינו אמן.

ספר זוהר השבת – לְאִבוֹת וּבְנֵים, זְקֵנִים עִם נְעָרִים
עִם לְשׁוֹן הַקּוֹדֵשׁ – מְנוּקָד מְפָסָק וּמְחוּלָק לְקַטְעִים
מְסוּדָר עַל הַפְּרָשׁוֹת

ספר הזוהר הקדוש חק לישראל דף היומי
עם לשון הקודש – מְנוּקָד מְפָסָק וּמְחוּלָק לְקַטְעִים
מְסוּדָר עַל הַפְּרָשׁוֹת

פתח דבר

א. הצדיק אינו נותן שינה לעיניו ביום ובלילה עד שמוכיח הרשעים ומביאם שישבו בתשובה. (זוהר הקדוש, חלק א, כ:)

ב. אילו היו יודעים בני העולם גודל השכר להחזיר חבריו למוטב היו רודפים אחריו תמיד כמו שרודף אחרי כסף וזהב. (זוהר הקדוש פרשת תרומה קכח, ב - קכט, א)

ג. מצוה שאתה רואה שבני אדם נוהגים בה קלות ראש ומעט המה שמקיימין אותה, הנה מצוה זו בודאי ממתנת ומצפה עד כי יבחר בה איש כשר וישר להזהר בה, ולעורר רבים על מצוה זו לקיימה באהבה לכבוד קוב"ה וכו'. (זוהר הקדוש פרשת תרומה, קב הישר פרק ס"ד)

ד. כל מצוה שאין לה דורש ואין מי שיבקש אותה תדרשנה לפי שהיא כמת מצוה, ומצוה שאין לה רודפים רדוף אחר' לעשותה, שהמצוה מקטרגת ואומרת כמה גרועה אנכי שנתעלמתי מכל וכו'. (ספר חסידים אות ק"ה)

אודה ה' מאוד בפי, ובתוך רבים אהללנו, על כל החסד אשר עשה עמנו ששם חלקנו מיושבי ביהמ"ד, ועכשיו שזיכנו בעזרת השם יתברך לראות את הספרים הקדושים יוצאים לאור עולם, וזכינו שספרים אלו יעלו על שלחנם של תלמידי חכמים באהבה וברצון, לזכותם במצוה הגדולה הלזו לקיים המצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך לזכותם בלימוד הזוהר הקדוש ובזה יתעוררו רשפי אהבתם להשם יתברך וישונו בתשובה מאהבה לעבדו בלבב שלם, והיא מצות עשה של תוכחה שמשה רבינו עליו השלום סידר על זה כל סדר דברים שבהם הוכיח לעם ישראל, וכמו שאנו רואים בכל יום גם האנשים הרחוקים על ידי לימוד הזוהר הקדוש זוכים למאור שבתורה המחזירים למוטב ונהפחים לאנשים כשרים וצדיקים.

אי אפשר לקיים מצות ואהבת לרעך כמוך אם לא מודיע לחבירו ענין שכר ועונש

כתב בספר הקדוש קב הישר (פרק ה') **וזה לשונו:** ואהבת לרעך כמוך (דברים ו, ה), אמרו רבותינו זכרונם לברכה (תורת כהנים, פרשת קדושים, ד') **זה הוא הפסוק, שהוא כלל גדול שבתורה. ואין לך אהבה יותר, כשרואה האדם דבר מגונה באחיו ישראל, שעושה איזה חטא ועוון, שצריך להוכיחו על זה, כי נשמתן של ישראל הן קשורין ודבוקין זה בזה. אבל הכלל הוא, שצריך האדם מי שהוא יודע ההרפתקאות והסיבות**

א. ואין לך אהבה יותר... שצריך להוכיחו על זה. ובזה מתבאר בטוב טעם דבריהם ז"ל, שואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה, כי האהבה הגדולה ביותר לחבירו הוא להוכיחו כשרואה בו איזה חטא, ולקרבו לעבודת ה' לקיים המצוות שבתורה.

והעונשים^א שבאים לנשמת האדם אחר יציאת הנשמה מהגוף, צריך להודיע לחבירו^א,
אולי על ידו יזכה חבירו גם כן ויעזוב דרכו הרשעה "ושב ורפא לו" (ישעיה ג, ז).

רבינו הקדוש בעל המחבר ספר אור החיים הוכיח והחזיר בתשובה אנשים פשוטים

האור החיים הקדוש התעסק להחזיר אנשים פשוטים למוטב ולקרוב תחת כנפי השכינה כדמוכח מאוה"ח פ' בלק (כג, ז) ראיתי אנשים וכו'. וגם דרשותיו סובבו על קוטב זה כדמשמע מהסכמת רבני ירושלים על ספרו ראשון לציין: "נפלאים מעשיו מהדר אזכותא דרבים והן בפיו תוכחת מוסר משום אקרובי עם אלקי אברהם ליראה את ה' ורבים מעמי הארץ מתיהדים וכו'.

התועלת שבתוכחה וגודל השכרשל המחזירים בתשובה על ידי התוכחה בזוהר, פרשת תרומה, הוא מפליג מגודל השכר של המוכיחים ומזכים את הרבים, שמונעין את הרבים מן החטא ופועלין ארבעה דברים:

ראשית - כי ידוע הוא, דהעולם נדון מחצה על מחצה, ועוון אחד מכריע בכף חובה לכל העולם, ומצוה אחת מכריעה לכף זכות; ועל ידי התוכחות, שהמוכיח מוכיח את הבריות, אם שב אחד מישראל בתשובה שלמה, נמצא, שעל ידו העולם נדון לכף זכות, ונמצא זכות הרבים תלוי בו.

הקדושה מתגברת

שנית - המוכיח מקיים מצות עשה: הוכח תוכיח וגו', ועל ידי התוכחה מתגברת הקדושה, והסטרא אחרא מוכרחת להיות נכנעת תחת יד הקדושה.

כבוד הקב"ה מתעלה ומתרומם

השלישית - גורם שכבוד הקדוש ברוך הוא מתעלה ומתרומם; ושכרו יהיה, שיזכה לראות בנים ובני בנים יראים ושלמים. לאחר מותו מוליכין נשמתו למקומות ששום אדם אחר אינו זוכה

הרביעי - כי לאחר מותו מוליכין את נשמתו בתליסר תרעי של עולמות העליונים, ולית מאן דימחה בידיה. ועליו נאמר: בריתי היתה אתו, החיים והשלום.

ועוד: שנוסף על שכרו גדול מאד, והוא זה, כי מלאך אחד ושמו יהודעית, ממונה על נשמתן של המוכיחין לשמה, והוא מביא דיוקניה דההוא מוכיח, אשר הוא מזכה את הרבים בתוכחתו ומכריע את העולם מכף חובה לכף זכות.

ובשעה שמביא ההוא ממונה הדיוקנא ההוא, כדין מלכא קדישא מברך לההוא דיוקנא בכל ברכאן, דנתברך אברהם אבינו כד קריב עובדי עבודה זרה לעבודת הקדוש ברוך הוא, כמה זאת אמר: "זאת הנפש, אשר עשו בחרן". ומעלין לההוא

ב. והסיבות והעונשים שבאים לנשמת האדם
אחר יציאת הנשמה מהגוף, אם לא השלימה ותיקנה בעולם כראוי וכנכון (יסוד יוסף, מאורי האש).
ג. אבל הכלל הוא... צריך להודיע לחבירו. כלומר, שלא יסתפק להוכיחו סתם, שאינו נוהג עצמו כשורה, אלא יודיע לו גם כן העונש על החטא שהוא נכשל בו, כי אולי על ידי זה יעזוב

דיוקנא בשבעין עלמין הגנוזים, דלא זכו בהו שום בר נש אחרא, חוץ מאן דמזכה רבים על ידי התוכחה.

על ידי כתיבת התוכחה בספר ניצול מביוש הרבים

עכשין ראיתי מוכיחים חדשים, מקרוב באו, ועומדין ודורשים ברבים ומביישין את הבריות דרך פרט וכלל, ואינם יודעין את עונשן. וה' נתן לי לשון למודים, שחברתי זה הספר, כדי שיקראו בו הבריות; ואין רוצה אני לבייש אותן ברבים, כי כל איש יודע מרת נפשו במה שעוות, ויוכיח לעצמו לתקן את הפשעים והחטאים. וכדי שלא יאמרו הבריות: אין הלומדים יודעים את מעשינו, ואין חשים לראות אותנו - דע, כי בכל קהלה וקהלה יש בני אדם, שיודעים בקלקולן של הבריות, אך מפני החנופה שגוברת אומרים: אוי לנו אם כך נאמר, ואוי לנו אם לא נאמר. לכן את אשר עם לבבי עשיתי וכתבתי קצת בדברי הגדה, שמושכין לבם של הבריות, ובדברי משל ומליצה; ואקוה לאל, שעל ידי הספר הזה מזכה אני את הרבים, וזכות הרבים יהיה תלוי בי. ואני מבקש מכל היודע לקרות בזה הספר, שישים דברי כחותם על לבו ועל זרועותיו, ויהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, ה' צורי וגואלי (קב הישר פרק ק"א).

גודל השכר למי שמעורר אחרים ליראת שמים

כתיב (דברים ד, י) אשר ילמדון ליראה אותי כל הימים אשר הם חיים על האדמה ואת בנייהם ילמדון, ופירש רש"י ילמדון - ילפון לעצמם, ילמדון, יאלפון לאחרים. הוכח תוכיח, ומצות מחאה, וערבות, אשר כל קיום הכלל ישראל תלוי בזה, מה אשיב לה' כל תגמולהי עלי, יהי שמו הגדול מבורך מעתה ועד עולם, עד כאן לשונו.

וראה מה שכתב בספר שו"ת מנחת אלעזר (ח"ד סי' ס"ה) וז"ל: ע"ד שנהגתי לברך שהחיינו בעת גמר חיבוריי בעה"י והביאום מביהד"פ כלול בהדרו. הנה כבר אורו עיניך המובא בשע"ת (סי' רכ"ג ס"ק י) ואת אשר ציינת שם במכתבך. אמנם תמהתי מ"ש כי בשע"ת לא נזכר מספרים רק מכל דבר שיש לו שמחה. הלא מפורש שם בשע"ת מגמור ספר ח"ת בכתיבתו ומכ"ש בהדפסתו עכ"ד, ומ"ש שם בשם מחזיק ברכה שטוב לברך בלא שם ומלכות, הנה מה יפה דברי הב"ח (או"ח סי' כ"ט) והחזיק אחריו בסברתו בישועת יעקב (או"ח סי' רכ"ה ס"ק ג') דדוקא בשארי ברכות ספק להקל ואין לברך בשם ומלכות, משא"כ ברכת שהחיינו שהוא רשות כמ"ש הטור (או"ח סי' תל"ב), ע"כ בהנאת האדם תלוי שאם הוא נהנה ומרגיש הנאה ושמחה יוכל לברך, דכיון שהוא רשות ע"כ אינו מבורך לבטלה גם אם ספק הוא שאינו מחוייב, ע"כ צריך לברך גם בספק אם רק נתרגש בשמחה, כו'. ולפענ"ד מכ"ש בגמר חיבור ח"ת בדפוס אשר לאו כל אדם זוכה, והוא דבר חשיבות ביותר, וגם שוה סך רב, שנגמר בהדרו ולאדפוס אדרא בעה"י, ע"כ נהגתי לברך שהחיינו גם בהוצאת חיבורי מנח"א ח"א וח"ב בפני אממור"ר רבן של ישראל זי"ע בחיים חיותו נהגתי כן. ומח' חיים יזכנו לזכות את הרבים תמיד ויעמדנו בקרן אורה. בכח התורה. ונוכה לגאולת עולם בב"א, עכלה"ק.

ואם בארזי התורה נפלה שלהבת השמחה בלבם בעת הדפיסו ספריהם, על אחת כמה וכמה לאזובי קיר כמוני היום ובפרט בדור שפל כזה שנתקיים במלוא מובן

המלה "ואין תוכחה" (סוטה מט עמוד ב'), חובה מוטלת עלינו להודות ולהלל ולשבח את בוראי על חלקי.

ידועים דבריהם ז"ל בתפלת ר' נחוניא בן הקנה (ברכות כ"ח ע"ב) בכניסתו מהו אומר יהר"מ שלא יארע דבר תקלה על ידי ולא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חבירי ולא אומר לא על טמא טהור ולא על טהור טמא כו', וביציאתו הוא נותן הודאה על חלקו עיי"ש, ולכן גם אני עני כמוני היום עם צאת הספרים האלו בסייעתא דשמיא לרשות הרבים, אשר יחד עם ההודאה על חלקי הנני בזה בתפלה שלא אכשל בדבר הלכה וישמחו בי חבירי ח"ו.

להוכיח חבירו בעיני שכר וענש

מצוה גדולה זו של תוכחה אשר היא כה רבה שמביאה לאדם כל כך הרבה זכויות ומסירה ממנו כל העוונות של כל בית ישראל, אין לה דורשין וכמת מצוה חשובה, על כן החיוב לרדוף אחריה לקיימה כמו שכתב הספר חסידים סעיף כ"ה וז"ל: כל מצוה שאין לה דורש ואין מי שיבקש אותה תדרשנה לפי שהיא כמת מצוה¹¹ ומצוה שאין לה רודפים רדוף אחרי¹² לעשותה¹³ שהמצוה מקטרגת ואומרת כמה גרועה אנכי שנתעלמתי מכל וכו'¹⁴.

אצל מר אבא ז"ל היו כל מצות התורה שוות, לא היה אדוק באחת יותר מחברתה, אמנם במצוות שהעם מזלזלים בהם, התחזק בהן ביותר אומץ, והיה משנן כמה פעמים דברי ספר חסידים שמצוה שאין לה עוסקים היא בדמיון מת מצוה שהיא דוחה הכל ולפיכך הרחיב והעמיק כ"כ במצות שבין אדם לחבירו, שבני אדם מקילין בהם ביותר, ועוד יותר בחלק סור מרע שבהם. [כי בחלק עשה טוב שבין אדם לחבירו, עומדים אנו תמיד במעלה יתר מכל משפחות האדמה כידוע] (שיחות החפץ חיים אות ס"ז).

ובספר קב הישר (פרק ס"ד) וז"ל: וכן איזה מצוה שאתה רואה שבני אדם נוהגים בה קלות ראש ומעט המה שמקיימין אותה, הנה מצוה זו בודאי ממתנת ומצפה עד כי יבחר בה איש כשר וישר להזהר בה, ולעורר רבים על מצוה זו לקיימה באהבה לכבוד קוב"ה וכו', וד"ז נלמד מזוה"ק (פ' תרומה) וז"ל:

ר"י ור"ח אזלי באורחא והוה סיעו מעין אבתריהו, אמר ר"י אית לן לעסקא באורייתא ולאשתדלא במילי דאורייתא דהא קוב"ה אזיל ואיתלוי בהדי דעסקין

ה. עיין תנחומא שמות על הפסוק "וילך משה וישב אל יתר חותנו" מכאן אתה למד כל מי שמקבל על עצמו לעשות מצוה ואין עושה אותה [ר"ל אין אחר בלעדו עושה המצוה הזאת] אין אותה מצוה פוסקת מזרעו כו'.

ו. כדמצינו בויק"ר פי"ט ספר משנה תורה עלה ונשתטח לפני הקב"ה אל רבש"ע כו'.

דרכו הרשעה ויזהר ביותר מלהכשל במ עוד (מאורי האש, לפי ביאור אשכנז).

ד. בעבה"ג משוחר טוב ס"פ י"ב כשירים הקב"ה ויפרסם מצוות הבזויות בתורה, ובזוהר תרומה קנ"ה ב', עת לעשות לה' הפרו תורתך כו' אית לון לחגרא חרצן כו'.

באורייתא, פתח ר"ח ואמר עת לעשות לה' הפרו תורתך, הכי פירושו כשאתה רואה בנ"א עוזבים תורה או איזה מצוה שנוהגין בה קלנא לבלתי לקיים אותה, אזי הירא והחרד לדבר ה' יאזור כגבור חלציו לזרז בזריזות רבה ולעורר אנשים ויאמר קומו ונתחזקה בתוה"ק או במצוה שאין לה דורשין ונרוממה אותה מירידתה אשר עזבהו בני אדם זמן רב, ועכשיו נכוון לקיימה לקוב"ה, אז אשרי אדם אשר יעשה זאת, ואשרי נשמתו, וזהו עת לעשות לה' וכו' וכל הזריז והזהיר נקרא זריז ונשכר עכלה"ק.

ובעצם הדבר של עריכת ספרים והפצתם בעולם כבר הקדימנו בזה אבי אומתינו אברהם ע"ה בקרבו את הבריות תחת כנפי השכינה וכלשון הרמב"ם (פ"א מה' עכו"ם הלכה ג) ז"ל: ... והתחיל לעמוד ולקרוא בקול גדול לכל העולם ולהודיעם שיש שם אלוה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד והי' מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר וממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען והוא קורא שנאמר ויקרא שם בשם ד' אל עולם וכיון שהי' העם מתקבצין אליו ושואלין לו על דבריו הי' מודיע לכל א' וא' כפי דעתו עד שיחזירהו לדרך האמת עד שנתקבצו אליו אלפי' ורבבות והם אנשי בית אברהם ושתל בלבם העיקר הגדול הזה וחבר בו ספרים והודיעו ליצחק בנו, וישב יצחק בגרר מלמד ומזהיר, ויצחק הודיע ליעקב, ומינהו ללמד וישב מלמד ומחזיק כל הנלוים אליו, ויעקב אבינו למד בניו כולם והבדיל לוי ומינהו ראש והושיבו בישיבה ללמד דרך השם ולשמור מצות אברהם עכ"ל. **הרי שאברהם אבינו ע"ה כבר חיבר ספרים בעניני היהדות ושלחם כדי להפיץ ולהודיע על ידי כך שה' אל עולם.**

בא וראה כמה גדול שכר המחזיר בתשובה

איחא בזוהר חדש פרשת לך ז"ל: ואמר ר' אבהו בא וראה כמה שכרו של אדם העושה לאחר לחזור בתשובה מנ"ל ממה דכתיב "ומלכי צדק מלך שלם". תני ר' חייא רבה בשעה שנשמת הצדיק המחזיר בתשובה לאחרים, יוצא מן הגוף מיכאל השר הגדול המקריב נפשות הצדיקים לפני בוראו (אינו ר"ל קרבן ממש אלא שהוא מקרב אותם ומביאם בהיכל ה' ומספר שם גדול זכותם) הוא יוצא ומקדים שלום לנשמתו של אותו צדיק, שנאמר "ומלכי צדק" זה מיכאל ראש שומרי שערי צדק "מלך שלם" זה ירושלים של מעלה הוציא לחם ויין שהקדים ויצא לקראתו ואמר לו שלום בואך עכ"ל. וגם בעוה"ז יזכה שימשך עליו חוט של חסד עבור זה וממילא ימצא חן בעיני הכל כדאמרינן בתמיד (דף כ"ח:).

החובה להזהיר את אחרים

פוק חזי מה שכתב בספר יסוד ושורש העבודה (שער ז' פ"ד) ז"ל: ואין די להפקיע את עצמו בלבד בזהירות ההשגחה על עצמו, אלא על הכלל כולו יצא להזהיר אחרים גם כן, ואשרי חלקו למי שמשתדל לזכות הרבים בזה, עד כאן לשונו.

ובספר חובת הלבבות שער אהבת השם פרק ו' וזהו לשון קדשו: וכן מי שאינו מתקן אלא נפשו בלבד תהי' זכותו מעוטה ומי שמתקן נפשו ונפשות רבות תכפל זכותו כפי זכיות מי שמתקן לאלקים, עד כאן לשונו.

ואמרינן בסנהדרין (דף צ"ט; וע"ע ב"מ פה: סנהדרין יט:) כל המלמד בן חברו תורה

מעלה עליו הכתוב כאלו עשאו שנאמר "ואת הנפש אשר עשו בחרן"

איתא בזוהר חדש דף ס"ב כרוזא כריז בכל יומא זכאין אינון דמשתדלין באורייתא

ואינון דמזכין להון לאחרנין ואינון דמעבירין על מדותיהן. ובזה יקיים ג"כ

הפסוק דואהבת את ה' אלקיך שפירושו ג"כ שתאהב אותו על בריותיו כמדת אברהם

אבינו שקירב את הבריות תחת כנפי השכינה ולמדם דרך ה' כדאיתא בספרי וברמב"ם.

ממה נובע החיוב על כל איש מישראל להציל את אחיו מלסור מדרך ה' - היכן נצטווינו

על זה, ראה מה שכתב החפץ חיים הק' זי"ע:

החובה להצלת נפשות ישראל בזריזות - מואהבת את ה' אלקיך

כתוב בתורה ואהבת את ד' אלקיך וכתוב הרמב"ם שמצוה זו כוללת שנהי' קוראים

לבני אדם כולם ולעבודתו יתעלה ולהאמין בו כמו שאם תאהב איש אחד תספר

בשבחיו ותרבה בהם ותקרא בני אדם לאהוב אותו, כן כשתאהב אותו יתעלה באמת

אתה קורא בלי ספק הסכלים והפתאים לידיעת האמת אשר ידעתו.

בספרי זי"ל: ואהבת את ד' אלקיך אהבהו על הבריות כאברהם אביך שנאמר את

הנפש אשר עשו בחרן.

הנך רואה בעליל שהזריזות איש את חברו לקיום דת ד' הוא עצם המצוה של אהבת

ד' שאנו קורין בכל יום בבוקר ובערב.

והנה כהיום שנתרבה בעוונותינו הרבים מצד היצר הרע פירצות גדולות בכל עבר

והוא ממש כאש בוער ורוצה לכלות כל חלקה טובה מצוה רבה שימצא בכל

עיר כנגדה חבורה של יראי ה' להחזיק הדת בכל נפשם (חזו"ד להח"ח זצ"ל).

כמה עמל ויגיעה רבה חייבים להתייגע להשיב נפש ישראלי התועה מן הדרך

כתוב בתורה "כי תפגע שור אויבך או חמורו תועה השב תשיבנו לו" וכתוב בפרשת

תצא "לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים וההתעלמת מהם השב

תשיבם לאחיק". וכתב הרמב"ן שנדחים מורה שהרחיקו לברוח ומזה נוכל להתבונן,

אם חסה התורה כל כך על ממונו של ישראל אפילו על חמורו או שיו שתעה והרחיק

מן הדרך והוצרך עמל רב להטותו הדרך וכ"ש כמה צריך לרחם על נפש הישראלי

שתועה מן הדרך אפילו אם יצטרך עמל רב ולראות להשיבו אל דרך האמת.

"השב תשיבם" דרשו רז"ל אפילו מאה פעמים, וכמו כן בענינו אפילו צריך מאה

יגיעות עלינו לעסוק בהם להטות צאן אובודת לידיעה הבורא ועבודתו (שם).

מאלה שה' נתן בלבם חכמה ותבונה והיה בכוחם להציל ההמון על ידי הדרשה

ברבים יתבקשו הנפשות האובדות

והנה נמצאים מבעלי תורה ויראי השם שד' נתן בלבם חכמה ותבונה והי' בכחם

לרפאות שבר עמנו והחיוב עליהם לקרא בגרון וכשופר להרים קולם לדרוש

ברבים להציל ההמון ממים הזדונים מאנשי רשע ממתעים וממדיחים שלוחי דסט"א ולהשריש בלבם אמונת השם יתברך ולחזק לבם בצוק העתים לחזקם ללימוד תורה הקדושה ולקיום המצוות ואם לא יעשו ככה יתבקשו מהם נפשות האובדות ועל זה רמז הנביא [יחזקאל ל"ד] בן אדם הנבא וכו' את הנחלות לא חזקתם וכו' (שם).

והודעת להם את הדרך - רוב החוטאים בזמננו (בזמן הח"ח) רק תועים כשה אובד - מצוה רבה לרחם עליהם להשיבם לבעליהם

ובאמת אפילו החוטאים בזמננו מצוי ברובן שאינם להכעיס ח"ו רק תועים על ידי פושעים שמתעים אותם והרי הם כשה אובד שאינו יודע הדרך לשוב לבית בעליו ומצוה רבה לרחם על נפשות התועות להורותם הדרך הנכונה וכמו שכתוב והודעת להם את הדרך אשר ילכו בה (שם).

גודל החיוב בזה מטעם לא תעמוד

והדבר דומה למי שרואה את חבירו טובע בנהר או שאר סכנה שמצוה להצילו ואסור לעמוד על דמו "לא תעמוד על דם רעך", ואם אין בכחו להצילו בעצמו מחויב לשכור אנשים להציל ואם נתעצל בזה עובר בלאו דלא תעמוד וכו' [כמו"ש בחו"מ תכ"ו] או אם רואה לחבירו שנחלה במחלה עצומה ומרוב חלישת דעתו רוצה לאכול דברים הגורמים מיתתו בוודאי מחויב בכל כחו למנעו מזה וכמו כן כשאנו רואים אנשים שמרוב חלישת דעתם וגודל טרדותם בהבלי הזמן נשתכח מהם תורת ה' וגודל חיוב קיום מצותיו ועי"ז באים לעבור על דברים שיגמרו לכרות נפשם מארץ החיים בוודאי אסור לנו להתעצל מלזרזם לקיים את דברי ד' כדי שלא יחול עליהם חרון אף ד' כי הקב"ה מאריך אפי' אבל לבסוף גבי דיליה (שם).

מדין ערבות כמה צריך להשתדל בזה

הנה ידוע שבעת שקבלנו התורה מאת ד' לא על עצמנו בלבד קבלנו כי אם שנקיים כל מה שיהי' ביכלתנו לחזק קיום התורה אצל שאר בני ישראל וכלנו ערבים זה לזה, כמו"ש הנסותרות לד' אלקינו והנגלות לנו ולבנינו וכו' וכפירש"י, לכן הדין שכל אחד מישראל יכול להוציא את חבירו אפילו הוא בעצמו יצא כגון קידוש ותקיעת שופר.

ועתה נתבונן אם ראובן נעשה ערב לשמעון אחיו, על כמה אלפים כתרים, ורואה ששמעון רוצה ליקח איזה עסק והוא מכיר מכבר את העסק ההוא כי הוא רע ומר ויפסיד בזה כל מעותיו, כמה מההשתדלות הי' ראובן עושה למנוע את שמעון אחיו מהעסק הרע שע"ז יחזור החוב אליו, וכן בענינו צריך האדם לידע דאם יכול למנוע את חבירו מאיזה עון על ידי תוכחה וכדומה או את אנשי עירו והוא מתעצל בזה יתפש באותו עון.

בחפצי שמים צריך לבקש עצות ותחבולות כחפצי עצמו

ואל יחשוב האדם שיפטור עצמו במה שלא החזיק בקיום התורה מפני שלא היו דבריו עושין רושם, כי חפצי שמים צריך לחשוב עכ"פ כחפצי עצמו ובחפצי

עצמו ידוע אפילו עסקו הולך בענין רע אינו מתייאש ממנו אלא הולך ליודעים ומבינים ושואל בעצתם ועושה תחבולות לתקן עסקו, והקב"ה עוזר לו, ומצוי הדבר שלבסוף ירויח מהעסק, ואף בזה אלו הי' חפצי שמים שקולים וחשובים אצלו כרצונו, הי' מחפש עצות ותחבולות איך להקים הדת שלא יתמוטט, ובודאי הי' הקב"ה ממציא לו עצה ועזר, וזה שאמר בכל דרכיך דעהו וכו', ר"ל באותן הדרכים שאתה מתנהג בעניני עצמך, תתנהג בחפצי שמים לחפש עצות ותחבולות, ואז הקב"ה יאיר עיניך ויעמוד לימינך שיתרומם קרן התורה וקרן ישראל על ידך (ע"כ תוכן דברי החפץ חיים בספר חוה"ד).

אסור לדחות הצלת הכלל מיום ליום - הדוחים נקראים בשם מרצחים

"איכה היתה לזונה קרי' נאמנה" הכוונה אפשר לומר כי ישעי' הנביא תמה ואמר, איך ועל ידי מה הגיע עיר קדשנו ירושלים עיר הנאמנה להיות כזונה, על זה אמר "צדיק ילין בה" שבעת שהגיע לעשות דבר טוב וצדק ולתקן מכשולים, אז דחו הדבר מיום אל יום וזה שאמר "ילין בה" אבל במעשה המצוה שבאה אליהם המצוה על דבר רע וזרו עצמם לעשות אותה תיכף ומיד וזה שאמר "ועתה מרצחים" על כן הגיעו עד מדריגה התחתונה, כי מצוה הבאה ליד האדם צריך לזרז בה ולקיימה תיכף כמ"ש מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה (רפואת הנפש בשם ר"י לאנדא).

מה נמתקו מאד דברי החפץ חיים זי"ע בהקדמתו לספרו שמירת הלשון בענין שאם אין מקיים מצוה אחת ממצוות התורה הרי הוא מחוסר אבר זה שהוא

כנגד מצוה זו

... כי ידוע הוא דכל אדם יש לו רמ"ח אברים ושס"ה גידים רוחניים, ועליהם מלובש הרמ"ח אברים ושס"ה גידים גשמיים, כמ"ש "עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תשכנני" (איוב י), הרי שהזכיר הכ' עור ובשר וגידים ועצמות, ולא קראו רק בשם לבוש וסכך כמ"ש תלבישני תסוכני ואת מי הלביש אם לא להנפש אשר בקרבו שהוא הוא עצם האדם, ועל כל אבר ואבר של הנפש מלובש מלמעלה אבר הגוף המכונה כנגד אבר ההוא כמו הבגד על הגוף, וכנגד זה נתן לנו הקב"ה רמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, והם מחולקים ג"כ על האברים, דיש מצוה שתלוי ביד, ויש מצוה שתלוי ברגל, וכן שאר כל אברים, כמ"ש בספר חרדים.

וכשאדם מקיים בעוה"ז איזה מצוה באיזה אבר שורה לע"ל אור ה' על אותו אבר ואותו אור הוא המחיה את האבר ההוא וכן כל מצוה ומצוה. נמצא דכשהאדם מקיים הרמ"ח עשין אז הוא האדם השלם המקודש לה' בכל אבריו וזהו מש"כ בפרשה ציצית "ועשיתם את כל מצותי והייתם קדושים לאלהיכם" אבל אם חס ושלום יחסר לו מצוה אחת מרמ"ח עשין שהשליכה אחר גוו ולא עשה תשובה על זה יחסר לו לע"ל בנפשו האבר המכונה נגד המצוה ההיא וזהו מ"ש בברכות (כ"ז א) מעוות לא יוכל לתקון זה שביטל קריאת שמע של ערבית או ק"ש של שחרית או תפלה של ערבית או תפלה של שחרית, וכשהאדם זהיר מלעבור על הלאוין

שבתורה הוא ממשיך אור הקדושה על גידי נפשו וכשלא יזהר יהיו ח"ו מקולקלין כמו שמבואר באורך בספר שעה"ק (פ"א), ע"ש.

ומזה יוכל להתבונן כל אדם איך שצריך להיות זהיר בכל התרי"ג מצות בכל כחו בימי חייו. כי הם הם הממשיכין חיותו לנצח באברי גידי נפשו [וזהו שכתוב בפרשת אחרי "ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם" וגו' ולא כתיב וחי עבורם, להורות לנו שאור המצוה גופא היא חיותו לע"ל] כמו שכל אחד רוצה להיות שלם בכל אבריו בעוה"ז שלא יהיה בעל מום אף באבר קטן שבקטנים, עכ"ל.

ובפרט בענין מצות התוכחה שהיא מכח הערבות מלבד זה כשאין מקיימה תחסר לו מצוה זו והוי מחוסר אבר אחד מרמ"ח איבריו שהיא נגד מצות התוכחה, הרי גם באין מוכיח נתפס על עון השני והזולת שעוברין על כל עבירות שבתורה רח"ל ונכשל בהם וכאילו הוא בעצמו עבר על כל התורה כולה מחמת שכל ישראל ערבין זה לזה ונמצא על ידי כך שאין אפילו אבר אחד מכל רמ"ח איבריו שלם והוי מחוסר כל האיברים ובעל מום נורא. והוא כולו בלי חיות ואור. ואיך יראה לע"ל אדם בלי איברים, האם בכלל שייך יצור כזה או בריה כזו.

החפץ חיים מתאר הענין ביותר, שאדם בלי איברים באמת לא יהיה לו במה לקום בעת התחיה וזהו לשונו בהקדמתו למשנה ברורה הלכות שבת:

וגם צריך לדעת הרמ"ח מצות שבתורה שהטיל השם יתברך על האדם לזכרם ולשמרם הוא נגד הרמ"ח איברים שבאדם, וכי היכי דבאברים נמצא אברים שונים, יש שאין הנשמה תלויה בהם כמו היד והרגל וכדומה דאף אם יחסרו אף שההפסד הוא רב מאוד מאוד אעפ"כ נקרא רק בשם בעל מום, ויש שעל ידי חסרונותיו אינו יכול לחיות על פני תבל כגון שניתז ראשו או שנקרע סגור לבו ששם הוא מקור החיים, כן הוא גם כן בעניני מצות השם יתברך שעליהן גם כן כתיב "אשר יעשה האדם וחי בהם" ונאמר "כי היא חייך ואורך ימך" ועוד פסוקים הרבה כהנה המורים לנו כי עיקר חיי הנפש לעולם הבא תלוי בקיום התורה.

כל מצוה שברמ"ח מצוות מחיה את האבר שברמ"ח איברים

יש מצוות שאפילו אם פשע האדם ועבר עליהם הוא נקרא לעולם הבא רק בשם 'בעל מום' [וגם זה גנאי גדול הוא לנצח, דידוע מה שכתב הרח"ו בשער הקדושה, וכן הגר"א במשלי, דהחבלה ימצא לנצח בנפשו באותו האבר שפשע בו על רצון הש"י, ונמצא דאם לא הניח תפילין אף אם יקיים כל המצוות יהיה בעל מום בידו ונמצא כשיקום לעת התחיה כל ישראל יעמדו חיים וקיימים בכל אבריהם והוא יהיה בעל מום ביד השמאלי הזה לנצח דבזכות מצות התורה שאדם מקיים באבריו הם זוכים לחיות לעתיד חיי עולם - כל מצוה שברמ"ח מצוות מחיה את האבר שברמ"ח השייך לו - וכמו שאנו אומרים וחיי עולם נטע בתוכנו וכיון שעבר בשאט נפש על המצוה ההיא אין לו מי שיחיה את האבר ההוא וכמה יתמרמר אח"כ האדם ההוא על זה שהכל ידעו את גודל המרותו בד' במצוות תפילין וכן כה"ג אם יהיה בעל מום בשאר

איברים על ידי שארי דברים שקלקל וכמו דאיתא בתרגום קהלת על הפסוק "סוף דבר הכל נשמע" דהיינו שלבסוף הכל יתפרסם לעיני כל ועל כן את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם ור"ל שהרמ"ח מ"ע ושס"ה לאוין שנשמר האדם בימי חייו יבנה לעתיד כל האדם ונמצא כשיקום ויהיה בעל מום באיזה אבר או שיתקלקל לו איזה גיד מגידו [המכונים נגד שס"ה לאוין שבתורה] יתבוננו הכל איזה מ"ע או לאו עבר בשאט נפש וכמה קלון וכלימה יסבול עי"ז לנצח].

ענין שמירת שבת היא יסוד אמונה

ויש ענינים שהם נגד הראש והלב שהם עיקר חיות נפש הקדושה כמו אמונה בד' ובתורתו וענין שמירת שבת דהוא ג"כ יסוד האמונה דאם יחסר לו ענינים ההם כבר נסתלק כל עיקר החיות מנפשו הקדושה וכשהוא חי בעוה"ז הוא חי רק בנפש הבהמית שלו ולא יהיה לו במה לקום בעת התחיה, עכ"ל.

העצה שטיכסנו בענין הדפסת ספרים

על ידי שנדפיס ספרים על הזוהר הקדוש ונשלח לכל יהודי ונפיצם על פני תבל היא הכי טובה והכי מועילה דוגמת המשל שכתב המנחת שבת בהקדמתו שהוא כמו כלי קרב כזה שגם החלש יכול להחזיקו ביד אחת ולירות בו בקלות בלי שום עמל ויגיעה, וגם החץ אשר בתוכו הגם שהוא קטן נתחלק לאלף חיצים קטנים, שכל חץ קטן יוכל להרוג איש חיל אחד. בכלי קרב זה אפשר לנצח את כל האויבים הקמים, בהדפסת ספרים ושילוחם הוא כמו יריה מכלי קרב כזה חץ כזה שבבת אחת יכול להגיע למיליוני אנשים ובמקומות הכי רחוקים בעולם ולעשות פעולה רצויה ולהשיג מטרה נכונה בשוב ה' שבות עמו וישא משלו ויאמר:

הכלי קרב הכי הטובים והמצויינים ביותר

"משל למלך אחד קטן אשר הוכרח לצאת למלחמה נגד אויביו שאר מלכים אשר המה גדולים וגיבורי כח ואנשי חיל עד מאוד וירא לנפשו בזוכרו נגד מי שצריך להלחם. מה עשה שלח אחר בעלי מלאכה עושים כלי קרב ושכרם להכין לו כלי קרב הרבה וטובים ללחום בהם יען שצריך לצאת למלחמה כבידה, והנה הבעלי מלאכות הנ"ל השתדלו והתחכמו במלאכתם ועשו עבורו הרבה כלי קרב טובים, היינו למשל, מין הנקרא רימאטיס אשר בכל אחת מהם יוכל להרוג בה למשל מאה אנשים בירייה אחת, והוטב הדבר מאד בעיני המלך, ואח"כ שמע המלך הנ"ל אשר במדינת ענגלאנד יש בנמצא בעלי מלאכות היותר חכמים והיותר גדולים מבעלי מלאכות הראשונים בענין עשיית כלי קרב, ושלח גם אחריהם והבטיח להם הון רב כמה שירצו לעשות לו כלי קרב הטובים ביותר. והנה כאשר הבעלי מלאכות מהענגיל לאנד ראו את הכלי קרב של הבעלי מלאכות הקודמים להם אמרו להמלך הנה אמת הוא שהכלי קרב הם טובים וחזקים מאוד, אך שיש בהם חסרון אחד והוא, שכל כלי קרב מהם היא כבידה מאוד וירייתה היא בכבדות וצריכים הרבה אנשים לעבוד עמה בעת ירייתה ובכח הרבה האופן שעל ידי ירייתה פעם אחת נעשו כל האנשים היורים בה עייפים ויגיעי

כח עד שצריכים לחפש אנשים אחרים ליירות בה בפעם השנית, כי האנשים אשר ירו בה בפעם ראשונה צריכים לנוח זמן הרבה עד שינוחו מעייפותם ויגיעתם אשר הגיעם מירייה ראשונה, ואתה מלך קטן ואנשי חיל שבמדינתך מעט ומה תעשה כשתתמהמה המלחמה וכל אנשים ייעפו וייעזו ולא יהיו לך במה ללחום, כי אין לך לדמות להמלכים הנלחמים נגדך יען שהמה יש להם אנשי חיל הרבה וכשאלו ייעפו ויגעו יש להם תיכף הרבה אחרים להעמיד במקומם ולכן די להם להלחם עם כלי קרב כאלו מה שאין כן אתה.

אך עצתינו אמונה ונכונה לטובתך הנה כפי שזה מקרוב אשר אנחנו חידשנו בחכמתינו מין כלי קרב חדש והוא בכמותו ואיכותו קטן וקל אשר כל אדם אפילו חלש כח יכול להחזיקו ביד אחת ולירות בו בקלות בלי שום עמל ויגיעה, ועוד זאת שנמצא בתוכו מין חץ כזה אשר לאחר יציאתו מהכלי קרב הוא נתחלק לאלף חצים קטנים אשר כל חץ קטן יוכל להרוג ולאבד איש חיל אחד ואם תעשה כלי קרב כזה יוכל להיות שתוכל את אויבך הקמים נגדך, וישמע המלך לעצתם ושכרם לעשות לו כלי קרב כנ"ל, וכאשר אמרו לו כן היה שכבש בהם כל המלחמה בנקל ובלי שום עמל ויגיעה ונעשה אח"כ מלך גדול, עכ"ל.

מדברי החפץ חיים הנזכר לעיל נלמד מה עלינו לעשות, למען לא נתעייף ולא נתיגע ונצטרך לחיל רב אנשים מרובים שאין בכוחינו וביכולתנו להעמיד כל כך הרבה אנשים על זה כדי להגיע לכל היהודים בכל העולם לקיים לבלתי ידח ממנו נידח, הגם שכלי היריה באופן זה מועיל אבל אין האפשרות בביצועה, אכן לפי דרכינו שהוא דומה לכלי קרב חדש ומועיל בפעם אחת ובירייה אחת - פעולה אחת - שאין צורך בזה לחיל רב.

וכן הוא גם ברוחניות שכדי להגיע עם הספרים של הזוהר הקדוש לכל יהודי ויהודי על ידי שיתרום 5 ש"ח לספר ובכך ידפיס אלפים ורבות ספרים ויוכל להגיע לכל יהודי ויהודי.

ובזה יצאתי ידי חובת תשובה למבקרי מומים שונים שאין מטרת האמת נגד פניהם. והנה כאן מקום אתי להתייבב לפני מלכים ולהציג לפניהם את סדר עבודתי בספרי ולבאר סבת חלוקת הספר לכמה חלקים.

בראשית עבודתינו היה מחשבתינו להדפיס הספרים הכמות אשר בו יבוא רק עניני שחר ועונש ויראת שמים, אבל כשלקטנו את רוב הענינים מזוהר הקדוש ועוד, נתלהבנו וראינו שכל ההזנחה של הדור שלנו הוא אך ורק בגלל שאין לוקחים בחשבון גודל החיוב המוטל עלינו על כל אחד ואחד האחריות בעניני תוכחה וללמד את חברי ענינים הנוראים של עיקרי האמונה בהשארת הנפש של שחר ועונש, אשר כל הספר קב הישר וראשית חכמה וחובת הלבבות מנורת המאור שבט מוסר אורחות צדיקים רבינו יונה מסילת ישרים כותבים שזהו היסוד הגדול ללמד את חברי דברים אלו כדי שכך יוכלו לקיים כל מצוות התורה ובפרט עניני יסודי הדת כמו שמירת שבת

טהרת המשפחה חינוך צניעות כשרות תפילין מזוזות וציצית תורה ותפלה וכו'. וגודל שכר מי שמזכה את חבריו להוכיחו ולקרבו לתשובה שלימה ועל ידי זה יזכה לזכות לכל מצוות התורה שחבירו עושה, שגדול המעשה יותר מן העושה כמבואר בפנים מהגר"א ז"ל. וכך עוד רבנים ויחידים ישימו לב על הענין הנורא והנשגב הזה אשר כל קיום היהדות תלוי בזה כמבואר באוהחה"ק פ' נצבים, ובחינוך ועוד, וליתר שאת להוסיף עוד כמה דברים המסתעפים מנד"ז.

ולחקל על הלומדים, חלקנו את הדיבורים הארוכים, לקטעים קטנים וקצרים, ועשינו כמה תיקונים, בסימני פיסוק ונקודות ותוכן הענינים, ובאיזה מקומן של שבחי"ם, הוספנו גם כמה ביאורים, הערות ועיונים, וקצת מראה מקומות, ותיקוני טעיות, אשר בדפוס מצויות, ובעיון קל ניכרות, על מנת לעזור להמעייין. ואמנם בגוף הדברים, לא עשינו ח"ו שום שינויים, אפילו כחוט השערה, כדי שלא לחרוג מכוונת האמת, והצגנו הכל על מקומו, בצביונו ובצורתו, ובציון המראה מקום ממקורו, ונקוה להשם יתברך שרבים ילכו לאורו, ויקיימו המצוות האלו כהלכתה.

וראיתי בספר פלא יועץ (ערך אסיפה): כמה טובה עשו לנו רבותינו בעלי אסופות הקדושים אשר בכל דור ודור זכו וזיכו רבים זכות רבים תלוי בהם, שאלמלא הם נשתכחה תורה מישראל, ובפרט אנן דור יתום טרדות הזמן רבו עלינו ומי הוא זה אשר תשיג ידו להיות כל הספרים נמצאים אצלו, וכן יעשו בכל דור ודור כל תלמיד חכם אשר חננו ה' דעת וספרים הרבה ישתדל להועיל לרבים ויעשה אסופות כי ה' עליו, מקצורי דינים, מכללות, מהקדמות לדרושים, מתוכחות מוסר וכדומה, ואל יחושו ללעג השאננים שאומרים מה הועיל החכמים לשנות לנו הידוע אין זה כי אם ללקט כסף וליטול השם שהוציאו ספרים, אלו הם ממזכי רבים זכות רבים תלוי בהם, ע"ש.

וראה מה שכתב בספר סגולות ישראל בהקדמתו וז"ל: ומצאתי בהקדמה לספר מנחת שבת שהביא בשם הקדמה לספר תו"ג להגאון בעל חוות דעת ז"ל שכתב בשם מאמר החכם דאם יש דבר טוב אחד בספר הוא מגין על כל הספר עכ"ל, ועיין בספר בכורי אביב ממה שכתב על פסוק קהלת ויותר מהמה בני הזהר שכתב בשם הגאון בעל חוות דעת ז"ל שכדאי להדפיס ספר שלם על ספק חידוש אחד אמתי, ובא וראה כמה כרכורים יכרכרו ההמוני על ספק ריוח מטבע אחת מזהב ומכסף אשר במחירה ימלא בטנו והיה לקיא צואה, וזה חלק הנפש ממעל לחדש בתורת ה' ולהודיע לרבים כמו שכתוב בספר חסידים בסימן תק"ל, ע"ש, עכ"ל. וזכר לדבר זה נראה לי מכתובות (דף כ"ז), דאם יש מחבואה אחת מצלת על כל הכהנות, ע"ש. ועוד יש ראייה מאב"י דכתיב ב' יען נמצא בו דבר טוב והבן. וכמו כן אני אומר שאף אם ספרי הנוכחי לא יהיה לתועלת רק לאחד בעיר בדבר אחד די לי גם כן, ובפרט שאקוה להשם יתברך שלא לאחד בלבד יהיה ספרי הנוכחי לתועלת אלא אפילו לרבים.

צאן וראו שכמה גדולים וחכמים חברו כמה ספרים בכללים ושיטות אשר אין שום חידוש נמצא בדבריהם, רק מה שסדרו הכללים והשיטות, בסדר שיוכל כל

מלומדי למד למצוא מה שצריך בלי שום יגיעה וחיפוש כנודע, הגם שאין שום צורך בדבריהם, רק אפשר לאחד בעיר, ואם כן מכל שכן ספרי הנוכחי אקוה להשם יתברך שיהיה נצרך, ולתועלת הן להלומדים, והן להחסידיים, והן להבעה"ב, כל איש ישראל עם סגולה ימצא איזה דבר אשר יהיה לו לצורך הן בגשמיות והן ברוחניות, והשם יתברך יזכנו שכל ימי חיי אהיה ממזכי את הרבים [כידוע מארז"ל יומא (דף פ"ז) המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, ועיין לרבינו הבית יוסף ז"ל בסוף חיבורו לחושן משפט שהתפלל שיתפשט ספרו הבית יוסף בכל ישראל למען יהיה בכלל מצדיקי הרבים, ע"ש, ואם רבינו הבית יוסף ז"ל התפלל על זה מה יענה איש כמוני], ואזכה עוד לעבוד את השם יתברך במנוחות הנפש ובשלות הגוף בלי שום יסורים ח"ו אכ"ר, עכ"ל בספר סגולות ישראל.

יתן ה' שימצא ספר זה חן ושכל טוב בעיני ציבור היראים את דבר ה' שאליו הספר מופנה בעיקר, וששבילו כל מאמץ כדאי ומשתלם, ויאירו דברי הספר את עיניהם של ישראל בכל מקום שהם לדבוק ולילך בדרכי הצדיקים המובאים בהספר לזכות וליאור באור פני מלך חיים, וזכותם של הצדיקים הנ"ל יגינו עלינו ועל כל בני ביתנו, להשלים משאלין דלבאי ולבא דכל עם ישראל לטב ולחיין ולשלם אמן כן יהי רצון.

חיבור הנוכחי מטרתו להקל מעול הציבור לדפדף בספרי הפוסקים לידע דינים היותר נחוצים ורגילים בנושאי שכר ועונש, ועניני יראת שמים, אשר בלעדן אי אפשר לקיים מצוות אפילו כיהודי פשוט, כאשר עיני כל תחזנה משרים.

יהי רצון שיערה ה' עלינו רוח טהרה ונזכה לטהר לבבנו לעבוד ליוצרנו בכל כוחנו ובכל נפשנו ובכל מאודנו עד שישלח לנו משיחנו ויקבץ נדחנו במהרה בימינו אמן. וזאת למודעי שהספר הזה מותר ומצוה לכל אחד להדפיס כמה שרוצה באיזה לשון שרוצה, וכל המזכה את הרבים זכותו עומדת לעד וזוכה לבנים צדיקים.

ובסיומא דמלתא תפלתי להשם יתברך שאל יאמר פינו דבר שלא כרצונו, ויהי נא אמרינו לרצון לפני אדון כל. זכות כל הצדיקים, גאונים וקדושים, שהבאנו דבריהם הטהורים, ועל פסקיהם בנינו מגדלים מרווחים, זכות צדקתם תצהיר כאור שבעת הימים, ויהיו עבורינו מליצי יושר, וה' אלוקי ישראל אהבת תמים, יעזור שנושע תשועת עולמים.

ובעמדינו בחתימת ה"פתח דבר", עדיין אני עומד בתפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' אשפוך שיחי. אנא ה' הושיעה נא שזכות גאוני ארץ מצוקי תבל שהבאנו דבריהם, יעמוד לנו להתברך שלא ימוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם אמן סלה.

וטרם אכלה לדבר הנני קובע ברכה לכבוד ידידי הרבני הנגיד המופלג, האברך כמדרשו מו"מ בתורה ויראת שמים ומוכתר במדות טובות וישרות וכו' מוהר"ר... נ"י אשר נתן יד מסייעת עידוד ואימוץ להוצאת הספר הזה, יהי שכרו כפול ומבורך בכל מילי דמיטב ומן שמיא ישפע לו ולכל משפחתו שפע ברכה והצלחה וכן

לבניהם, יפרחו ויגדלו בנחת ובשלווה, ועוד יזכו לעוד, דשנים ורעננים יהיו, אמן. זו תורה וזו שכרה, אלקי אברהם בעזרו, כי מתוך שמחת הלב זכה להוציא לאור הספר הקדוש הזה שרבים מחכים לו, צדקת תמים תישר דרכו, זכותם של התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי והאר"י הקדוש וכל בעלי המחברים הקדושים המובאים בספר הזה זי"ע, וזכות כל הלומדים שיעיינו בספר הזה (ובשאר הכרכים על הסדרים בראשית שמות ויקרא במדבר) וישובו בתשובה שלימה, יגונו עליו ועל כל משפחתו להמשיך פעליו בקודש, ובשבתו בבית ה' כל הימים, מתוך ברכת בכל מכל כל, ולשבוע נחת עולמים מיוצאי חלציו, ואך טוב וחסד ישכון באהלו, עד כי יבוא שילה בב"א.

הינה מעוניין להקדיש

צָקָה בְּיוֹם?

לְקַרְא זוהר הקדוש

ההודעה הזאת נכתבה בשבילך!!!

כאן ניתן להשיג בחינם ספרי זוהר לקל המעוניין להקדיש צקה ביום לקרא זוהר הקדוש, כל יום אמה לומד צקה זוהר ומקרב את הגאולה ברחמים (זוהר דף קכ"ד).

**כשיבוא משיח יאמר עליך:
"בזכותך הגעת!
לך יש חלק בגאלת העם".**

בית שמש: 0548-436784, ירושלים: 02-6255789
בת ים: 03-6304523, 052-9077914, 054-2214449
במרכז: 09-8323442, בצפון: 054-9788564, בדרום: 08-6108608

לקוטי זוהר תהילות דוד

פרשת בראשית

פרק א'

(הקדמת ספר הזוהר די"ב ע"ב)

צריך לעסוק ולעמול בתורה בכל יום לתקן נפשו ורוחו

א. פקודא חמישאה, (בראשית א') (בראשית מ"ז ע"ב) כתיב, ישרצו המים שרץ נפש חיה בהאי קרא אית תלת פקודין חד למלעי באורייתא, וחד לאתעסקא בפריה ורביה, וחד למגזור לתמנייא יומין ולאעברא מתמן ערלתא.

העוסק בתורה מתתקן בנשמה קדושה וזוכה להיות כמלאכים הקדושים
ב. למלעי באורייתא ולאשתדלא בה, ולאפשא לה בכל יומא, לתקנא נפשיה ורוחיה. דכיון דבר נש אתעסק באורייתא, (נח ס"ב ע"א) אתתקן (ש"כ א') בנשמתא אחרא קדישא. דכתיב שרץ נפש חיה, נפש דהיא חיה קדישא. דכד בר נש לא אתעסק באורייתא, לית ליה נפשא קדישא קדושא

פרק א'

מפקודא חמישאה

צריך לעסוק ולעמול בתורה בכל יום לתקן נפשו ורוחו

א. פקודא חמישאה וכו': המצוה החמישית כתוב, ישרצו המים שרץ נפש חיה, במקרא הזה יש שלש מצות, אחת לעסוק בתורה, אחת לעסוק בפריה ורביה, ואחת למול לשמונה ימים ולהעביר משם את הערלה וצריך לעסוק בה בכל יום לתקן נפשו ורוחו.

העוסק בתורה מתתקן בנשמה קדושה וזוכה להיות כמלאכים הקדושים

ב. דכיון דבר נש וכו': מכיון שהאדם עוסק בתורה, הוא מתתקן בנשמה אחרת קדושה, שכתוב, שרץ נפש חיה. שפירושו, נפש מחיה ההיא הקדושה, שהיא המלכות, כי כשהאדם אינו עוסק בתורה, אין לו נפש קדושה, הקדושה שלמעלה אינה שורה עליו, וכשהוא עוסק בתורה, באותו הרחש שדובב בה, זוכה לנפש חיה ההיא, ולהיות כמלאכים הקדושים.

דלעילא לא שריא עלוי. וכד אשתדל באורייתא, בההוא רחישו דרחיש בה,
זכי לההיא נפש חיה, ולמהדר כמלאכין קדישין.

ע"י שעוסק בתורה - אז רוח נכון חדש בקרבן.

ג. דכתיב (תהלים ק"ג) ברכו יי' מלאכיו אלין אינון דמתעסקין באורייתא
דאקרון מלאכיו בארעא ודא הוא דכתיב ועוף יעופף על הארץ האי
בהאי עלמא. בההוא עלמא תנינן דזמין קב"ה למעבד לון גדפין
כנשרין ולאשטא בכל עלמא דכתיב (ישעי' מ) וקוי יי' יחליפו כח יעלו
אבר כנשרים.

ד. והיינו דכתיב ועוף יעופף על הארץ דא אורייתא דאקרי מים ישרצון
ויפקון רחשא דנפש חיה מאתר דההיא חיה ימשכון לה לתתא כמה
דאתמר וע"ד אמר דוד (וישב קי"ב ע"ב) (תהלים נ"א) לב טהור ברא לי אלקים
למלעי באורייתא וכדין ורוח נכון חדש בקרבי:

—●—
פרק ב'

(בראשית דכ"ג ע"ב)

**אם התפילה אינה שלימה אז רודפים אחריה ע' אלף רבוא מלאכי
חבלה רח"ל**

א. ואי צלותא לאו איהי שלימא כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרה כד"א
(איכה א) כל רודפיה השיגוה וגו'. ובגין דא מצלין (תהלים ע"ח) והוא רחום

על ידי שעוסק בתורה - אז רוח נכון חדש בקרבן

ג. דכתיב ברכו וגו': שכתוב ברכו ה' מלאכיו. אלו הם העוסקים בתורה, שנקראים מלאכיו
בארץ. וזהו שכתוב, ועוף יעופף על הארץ. זה הוא בעולם הזה. ובעולם ההוא, למדנו שעתיד
הקב"ה לעשות להם כנפים כנשרים לשוטט בכל העולם שכתוב, וקוי ה' יחליפו כח יעלו
אבר כנשרים.

ד. והיינו דכתיב ועוף יעופף וגו': וזהו שכתוב, ועוף יעופף על הארץ. כי התורה שנקראת מים
ישרצו ויוציאו רחש של נפש חיה ממקומה של חיה ההיא **שהיא המלכות**. ימשכו אותה
למטה כמו שלמדנו. ועל זה אמר דוד לב טהור ברא לי אלהים, לעסוק בתורה ואז, ורוח
נכון חדש בקרבי.

—❖—
פרק ב'

מאמר תפלה לעני

אם התפילה אינה שלימה אז רודפים אחריה ע' אלף רבוא מלאכי חבלה רח"ל
א. ואי צלותא לאו איהי שלימא, כמה מלאכי חבלה רדפין אבתרה, כד"א כל רודפיה
השיגוה בין המצרים ואם התפילה אינה שלימה, כמה מלאכי חבלה רודפים אחריה כמ"ש

יכפר עון דא סמאל דאיהו נחש. ולא ישחית דא משחית והרבה להשיב אפו דא אף ולא יעיר כל חמתו דא חמה בגין דלא ירדפון בתר צלותא וכמה מלאכי חבלה תליין מנייהו שבעה ממנן אינון ותליין מנייהו שבעין ובכל רקיעא ורקיעא אנון מקטרגין ותליין מנייהו עשרה אלף רבוא. אם התפילה שלימה בטלית ותפילין מיד בורחין כל מלאכי חבלה, וז"ש יפול מצדך אלף

ב. ואי צלותא סלקא שלימא בעטופא דמצוה ותפילין על רישא ודרועא אתמר בהו (דברים כ"ח) וראו כל עמי הארץ כי שם ידו"ד נקרא עליך ויראו ממך. שם יי אוקמוה דאיהי תפלין דרישא ומאן דחזי שם ידו"ד על רישא בצלותא דאיהו (ידו"ד) אדנ"י מיד כלהון ברחין הה"ד (תהלים צ"א) יפול מצדך אלף וגו'.

דוד המלך ע"ה כשראה צער השכינה השתתף בצערה והתפלל עליה - כשראה שישראל חוזרים בתשובה בשמחה תיקן עשרה מיני תהלים - ואח"כ אמר תפילה לדוד הטה ה' אזנך ענני

ג. ויעקב בגין דחמא ברוחא דקודשא דוחקא דגלותא בתראה בסוף יומייהו (אמר (בראשית כ"ח) ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ובא לילא

כל רודפיה וכו'. ובגין דא מצלין: והוא רחום יכפר עון, דא ס"מ דאיהו נחש. ולא ישחית, דא משחית. והרבה להשיב אפו, דא אף. ולא יעיר כל חמתו דא חמה. ומשום זה מתפללים, והוא רחום וכו' שהוא כנגד ד' קליפות: יכפר עון, הוא כנגד ס"מ שהוא הנחש ולא ישחית, הוא כנגד הקל"ה הנקראת משחית. והרבה להשיב אפו הוא כנגד הקל"ה הנקראת אף. ולא יעיר כל חמתו הוא נגד הקל"ה הנקראת חמה. ואנו מתפללים בגין דלא ירדפון בתר צלותא, שד' הקליפות הנ"ל לא ירדפו אחרי התפילה. וכמה מלאכי חבלה תליין מנייהו, וכמה מלאכי חבלה תלויים באלו ד' הקליפות הנ"ל. שבעה ממנן אנון, ותליין ע', ובכל רקיעא אינון מקטרגין, ותליין מנייהו ע' אלף רבוא, שבעה ממנונים הם, ותלויים בהם שבעים ואו ע' ממנונים מקטרגים בכל רקיע ורקיע, שהתפילה עוברת דרכו, ואז תלויים מהם שבעים אלף רבוא מלאכי חבלה.

ב. ואי צלותא סלקא שלימה בעטופא דמצוה ותפילין על רישא ודרועא, אתמר בהו, וראו וגו' ואם התפילה עולה בשלימות שהיא בטלית של מצוה ותפילין על ראש וזרוע, אז נאמר בהם וראו כל עמי הארץ וגו'. שם ה' אוקמוה דאיהי תפילין דרישא, ומאן דחזי שם הוי"ה על רישא בצלותא דאיהי אדנ"י, מיד כלהון ברחין הה"ד יפול מצדך אלף, שם ה' בארוהו שהוא תפילין של ראש, וכל הרואה את שם הוי"ה על הראש, בהתפילה שהיא שם אדנ"י, תיכף בורח, וז"ש יפול מצדך אלף.

דוד המלך ע"ה כשראה צער השכינה השתתף בצערה והתפלל עליה - כשראה שישראל חוזרים בתשובה בשמחה תיקן עשרה מיני תהלים - ואח"כ אמר תפילה לדוד הטה ה' אזנך ענני.

ג. ויעקב, בגין דחמא ברוחא דקודשא, דוחקא גלותא בתראה בסוף יומייהו אמר ויירא יעקב מאד ויצר לו: ומשום שראה יעקב ברוח הקודש, את הדוחק שבגלות האחרון באחרית הימים,

דגלותא ואמר) (שם ל"ב) ויירא ויירא יעקב מאד ויצר לו ופליג עמא קדישא בגלותא לג' סטרין כד"א (שם ל"ג) וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה ברישא בגלותא דאדום ואת לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים ובגין דחמא בתר כן עניותא וצערא דלהון אמר (שם כ"ח) ושבת י בשלום אל בית אבי ואמר ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש.

דוד המלך ע"ה ראה את הגלות חרבה ויבשה היה לוקח חלק בצער השכינה - אחר שראה שישראל חוזרין בתשובה תיקן עשרה מיני תהלים - מגלה סודות נוראות בפרקי תהלים, תפלה לעני כי יעטוף, ותפלה לדוד הטה ה' אונך ענני

ד. ודוד בגין גלותא אמר (שמואל ב' ז) רעב ועיף וצמא במדבר בגין דחמא שכנתא חרבה יבשה הוה נטיל צערא בגינהא לבתר דחמא דהדרין ישראל בחדוה תקין עשר מיני נגונין ובסוף כלהו אמר (תהלים ק"ב) תפלה לעני כי יעטוף (נ"א תקין י' מיני תילים ובסוף כלהו תפלה לדוד הטה יי' אונך ענני חדא

נאמר עליו, ויירא יעקב מאד ויצר לו. ופליג עמא קדישא בגלותא לג' סטרין, כד"א וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, ברישא בגלותא דאדום, ואת לאה וגו' ויחלק את העם הקדוש בגלות לג' בחינות, כמ"ש וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה, דהיינו בראש, בגלות אדום ואת לאה וגו'.

דוד המלך ע"ה ראה את הגלות חרבה ויבשה היה לוקח חלק בצער השכינה - אחר שראה שישראל חוזרין בתשובה תיקן עשרה מיני תהלים - מגלה סודות נוראות בפרקי תהלים, תפלה לעני כי יעטוף, ותפלה לדוד הטה ה' אונך ענני.

ד. ודוד בגין גלותא אמר, רעב ועיף וצמא במדבר, בגין דחמא שכינתא חרבה יבשה הוה נטיל צערא בגינהא: ועל הגלות הזה, אמר דוד על השכינה, רעב ועיף וצמא במדבר, משום שראה אותה חרבה ויבשה היה לוקח חלק בצער השכינה. פירוש, אע"פ שבחינת דוד עצמו, הוא מחזה ולמעלה, כי הוא מבני לאה וענין גלות אדום הוא על בחינת מלכות דמלכות שמחזה ולמטה השתתף בצערה והתפלל עליה אע"פ שאינה בחינתו עצמו. לבתר דחמא דהדרין ישראל בתשובה בחדוה תקין עשר מיני תהלים, ובסוף כלהו, אמר תפלה לדוד וגו', אחר שראה את ישראל חוזרים בתשובה בשמחה, תיקן עשרה מיני תהלים ובסוף כולם אמר תפלה לדוד הטה ה' אונך ענני כי עני ואביון אני. (ה"ג בתק"ח) הוא דכילהו צלותין דנגונא הוה מתעטפין קדם מלכא ולא הוה עאלין עד דייעול צלותא דעני, ראה שכל התפילות שהם בניגון היו מתאחרות להתקבל לפני המלך, ולא היו נכנסות אליו עד שנכנס תפלת העני. ובגין דא צלותא דעני אקדים לכלהו, ומשום זה הקדים תפלת העני לכל התפילות פירוש, כי אחר שישראל חזרו בתשובה, והעלו מ"ן ע"י תורה ומעש"ט והחזירו את זו"ן פב"פ, כי נשלמה בנין פרצופה של הנוקבא, הנה אז תיקן דוד עשרה מיני תהלים (כמ"ש בת"ז תק"י"ג) שהם כנגד עשר ספירות דנוקבא והנה מובא לעיל שג' בחינות הן בע"ס דפרצוף הנוקבא, שהן: לאה, רחל ושפחות. ובזמן שתא אלפי שני רק לאה ורחל, שהם ט"ס שלה,

דכלהו צלותין דבגיניהו מתעטפין קדם מלכא ולא הוו עאלין עד דייעול צלותא דעני אמר תפלה לעני כי יעטוף) והיא צלותא דעטף כל צלותין קדמה' עד דייעול צלותא דיליה ובגין דא אקדים עני לכלהו.

ה. מאן צלותא דעני דא צלותא דערבית דאיהי רשות בפני עצמה בלא בעלה ובגין דאיהי בלא בעלה איהי עניה יבשה (ברשות כל אינש) וצדיק עני יבש דא זרעא דיעקב דאיהו ברשות כל אומין דעלמא ודמיא לצלותא דערבית דאיהי ליליא דגלותא.

יכולות להתתקן בשלימות, אבל בחינת השפחות שהיא מלכות שלה, לא תתקנה בכל השלימות רק בגמר התיקון. וע"כ נקראת המלכות הזאת בשם אחרית הימים ולפי זה נמצא שרק ט' מיני תהלים שהם כנגד לאה ורחל, תיקן בשלימות הראוי, אבל העשירית, שהיא כנגד המלכות לא היה יכול דוד יכול לתקן כראוי לה.

וזה אמרו, ובסוף כלהו אמר תפלה לדוד וגו' כי עני ואביון אני, כלומר, שבסוף כלהו, שהיא כנגד המלכות לא היה יכול לתקן אותה ולומר תהלים בניגון כראוי, וע"כ אמר תפלה בלא ניגון, ואמר שבבחינה זו הוא עני ואביון, ואינו יכול להמשיך לה שום שפע, וזהו מטעם הנ"ל, כי היא עומדת להתתקן רק בגמר התיקון, ולא מקודם לכן.

אמנם עכ"ז יש לה תיקון במקצת גם בשתא אלפי שני מטרם גמר התיקון, כמ"ש הזהר לפנינו, בסוד עטיפא דמצוה. ולא עוד, אלא מטרם שבחינה אחרונה זו מקבלת תחלת תיקונה הזה, לא יעשה שום תיקון גם בט"ס הראשונות של המלכות וזה אמרו **היא דכלהו צלותין דניגונא הוו מתעטפין קדם מלכא ולא הוו עאלין עד דייעול צלותא דעני**. ראה שכל התפילות השלימות, שהם בניגון, דהיינו הט' מיני תהלים, שהם כנגד ב' בחינות הראשונות דנוקבא, לאה ורחל, אשר ראיות לקבל כל תיקוניהם גם בשתא אלפי שני, ועכ"ז הן מתאחרות מליכנס לפני המלך, ולא יכנסו לקבל תיקונם עד שבחינה ג' האחרונה, שהוא מלכות שלה הנקראת תפלה לעני תכנס מתחלה, לקבל את תחילת התיקון שלה הנ"ל בסוד **עטופא דמצוה**, וז"ש, **הה"ד תפלה לעני כי יעטוף דעטף כל צלותין קדמאי עד דעאל צלותא דעני**, וז"ש תפלה לעני כי יעטוף, שפירושו, שהעני מעטף ומאחר כל התפילות הקודמות עד שנכנס תפלתו תפלת העני יעטוף, פירושו יאיר מלשון העטופים ללבן **ובגין דא צלותא דעני אקדים לכלהו**, וע"כ נמצא שמקדים תפלת העני לכל התפלות, ולכן נאמר תפלה לעני כי יעטוף, משום שהוא צריך להכנס מקודם, הוא נמצא מעטף האחרים.

ה. מאן צלותא דעני דא צלותא דערבית דאיהי רשות בפני עצמה בלא בעלה: ושואל מי הוא תפלת העני, ואומר שהוא תפלת ערבית, שהיא הנוקבא, בעת שהיא רשות בפני עצמה כי אז הנוקבא היא בלי בעלה ובגין דאיהי בלא בעלה איהי עניה יבשה ברשות כל אינש, (ה"ג בתק"ח) ומשום שהיא בלי בעלה היא עניה ויבשה בלי שפע, והיא ברשות כל אדם. כלומר שכל אחד משעבד אותה עם דרכיו ומעשיו. דא זרעא דיעקב דאיהו ברשות כל אומין דעלמא וזה הוא זרעו של יעקב, שהם ברשות כל אומות העולם, שכל האומות משעבדות אותם תחת רשותם, ודמיא לצלותא דערבית וזה דומה לתפלת ערבית, ש כמו שהנוקבא מבחינת תפלת ערבית, היא ברשות כל אדם, כן זרעו של יעקב הם בגלות ברשות אומות העולם.

ו. וצלותא דשבת איהי צדקה לעני כמה דאוקמוה מ"מ שמש בשבת צדקה לעניים (דעניים מתנחמי בארז דשמשא דשבתא). ובגין דא צריך ב"נ למהוי איהו כעני לתרעא דמלכא בצלותא דעמידה בכל שית יומין דחול בגין שכנתא ומתעטף לה בעטופא דמצוה דציצית כעני ויהא בתפילין כאביון לגבי תרעא דאיהו אדנ"י דהכי סליק לחושבן היכ"ל ודא איהו אדנ"י שפתי תפתח.

ז. וכד אפתח פומיה בצלותא דערבית נשרא קא נחית ביומין דחולא לקבלא בגדפהא צלותא דליליא ודא נוריא"ל אתקרי אוריא"ל מסטרא דחס"ד ונוריא"ל מסטרא דגבורה דאיהו נור דליק דאתמר ביה (דניאל ז') נהר דינור וגו'

ח. ובצלותא דשחרית אריה נחית לקבלא צלותא בדרועוי וגדפוי דארבע גדפין (ס"א אית) לכל חיה דא מיכאל. ובצלותא דמנחה שור נחית לקבלא (נ"א צלותא) בקרנוי וגדפוי ודא גבריא"ל.

ט. ובשבת נחית קב"ה בג' אבהן לקבלא בת יחידא דיליה בהון ודא רזא דשבת ש' ב"ת יחידא דיליה. בההוא זמנא חיוון עלאין דאתקריאו בשמא דיי' פתחין ואמריין (תהלים כ"ד) שאו שערי' ראשיכם והנשאו פתחי עולם.

ו. וצלותא דשבת איהי צדקה לעני, כמה דאוקמוה מארי מתניתין, שמש בשבת צדקה לעניים: ותפלת שבת איהי צדקה לעני, כמו שבארוה בעלי המשנה שמש בשבת צדקה לעניים.

ובג"ד צריך בר נש למהוי איהו כעני לתרעא דמלכא בצלותא דעמידה בכל שית יומין דחול בגין שכנתא: וע"כ צריך האדם לעשות עצמו כעני בשער המלך, בתפילה דעמידה של כל ששת ימות החול, בשביל השכינה. דהיינו להשתתף בצער השכינה כמו דוד. ומתעטף לה בעטופא דמצוה דציצית, כעני ויהא בתפילין כאביון לתרעא דהיכלא דאיהו אדנ"י, דהכי סליק לחושבן היכל. ומתעטף בעטיפת מצוה, דהיינו בטלית מצויצת, כמו עני, ויהיה בתפילין כאביון, בשער המלך: שהיא אדנ"י בגי' ס"ה כמספר היכל.

ז. וכד אפתח פומיה בצלותא דערבית נשרא קא נחית ביומין דחולין לקבלא בגדפהא צלותא דליליא: וכשאדם פותח פיו, בימות החול, בתפלת ערבית, יורד הנשר, לקבל בכנפיו את תפלת הלילה. ודא נוריא"ל, אתקרי אוריא"ל מסטרא דחסד, ונוריא"ל מסטרא דגבורה דאיהו נור דליק, דאתמר ביה נהר דינור. ונשר הזה נקרא נוריא"ל כי אוריא"ל הוא נקרא מצד החסד, ונוריא"ל הוא נקרא מצד הגבורה, להיותו אש דולק, שנאמר בו נהר דינור נפיק מן קדמוהי.

ח. ובצלותא דשחרית אריה נחית לקבלא צלותא, בדרועוי וגדפוי, דד' גדפין אית לכל חיה, דא מיכאל: ובתפלת שחרית יורד האריה לקבל התפלה בזרועיו וכנפיו, כי ד' כנפים יש לכל חיה, וזהו מלאך מיכאל. ובצלותא דמנחה, שור נחית לקבלא צלותא הקרנוי וגדפוי, ודא גבריא"ל. בתפלת המנחה, יורד השור לקבל התפלה, בקרנוי וכנפיו, וזהו המלאך גבריא"ל.

ט. ובשבת נחית קב"ה בתלת אבהן לקבלא בת יחידא דיליה בהון, ובשבת יורד הקב"ה בסוד ג' אבות חג"ת, שמחזה ולמעלה דזו"ן לקבל בהם הבת יחידה, דהיינו התפלה שהיא הנוקבא.

י. בההוא זמנא מתפתחין שבעה היכלין. היכל קדמאה היכלא דאהבה. תנינא היכלא דיראה. תליתאה היכלא דרחמי (תקונים כ"ב) חמישאה היכלא דנבואה דאספקלריאה דלא נהרא. שתיתאה היכלא דצדק. שביעאה היכלא דדיין.

יא. ועלייהו אתמר בראשית ברא שי"ת. אלקים היכלא שביעאה והכי אינון ז' היכלין לתתא ולקבלייהו שבעה קלין דהבו ליי. וי"ח אזכרות דביה דבהון שט קב"ה ביי"ח עלמין (תהלים ס"ח) ברכב אלקים רבותים אלפי שנאן דאנון י"ח רבוון עלמין וכמה נטורי תרעין אית להכלין דמקבלין צלותין וכל צלותא לא תעול אלא במדה במשקל.

יב. ולית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא ועליה אתמר (שם קכ"ז) לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער דאיהי תרעא דמלכא בגין דצלותא איהי

דהיינו כנ"ל בדיבור הסמוך שביום השבת החיות עלאין, חג"ת שלמעלה מחזה, הן נושאות את הנוקבא לזווג, הרי שהקב"ה, דהיינו הז"א מקבל את הבת יחידא עם תלת אבהן, שהם חג"ת, חיות עלאין, כמבואר. ודא רזא דשבת, ש' ב"ת, בג' אבהן מקבל קב"ה לצלותא. דאיהי שבת, בת יחידא דיליה, וזהו סוד השבת, שהיא נוטריקון ש' ב"ת, שג' קוין שבש' רומזים על ג' אבות חג"ת. כי בג' אבות מקבל הקב"ה את התפלה, שהיא שבת בת יחידה שלו. דהיינו בג' חיות עלאין שמחזה ולמעלה, הקראות מרכבתא עלאה. כמ"ש והולך.

בההוא זמנא, חיוון עלאין דאתקריאו בשמא דהוי"ה, פתחין ואמריין שאו שערים ראשיכם וגו'. בעת ההוא, חיות העליונות הנקראות בשם הוי"ה פותחות ואומרות, שאו שערים ראשיכם וגו' ויבא מלך הכבוד.

י. בההוא זמנא מתפתחין ז' היכלין: היכל קדמאה היכלא דאהבה, תנינא היכלא דיראה, תליתאה וכי'. באותה שעה נפתחים ז' היכלות: היכל הא' הוא היכל אהבה, הב' היכל היראה, הג' היכל הרחמים, הד' היכל הנבואה מבחינת אספקלריא המאירה, הה' היכל הנבואה מבחינת האספקלריא שאינה מאירה, הו' היכל הצדק, הז' היכל הדין. והם כנגד ז"ס חג"ת נהי"מ, היכל האהבה, הוא כנגד החסד, היראה, הוא כנגד גבורה, הרחמים כנגד תפארת, אספקלריא המאירה, כנגד נצח, שאינה מאירה כנגד הוד, הצדק כנגד יסוד, הדין כנגד מלכות.

יא. ועלייהו אתמר, בראשית ברא שית, אלקים היכלא שביעאה: ועליהם אמרו, אשר בראשית הוא נוטריקון ברא שית דהיינו ששה היכלות, אלקים, הוא היכל השביעי, ואינון ז' היכלין לתתא, וז' היכלין לעילא: (בתק"ח) והם ז' היכלות מחזה ולמטה, וז' היכלות מחזה ולמעלה. ולקבלייהו שבעה קלין דהבו לה', וי"ח אזכרות דביה, דבהון שט קב"ה ביי"ח עלמין: וכנגדם הם הז' קולות שיש בהמזמון הבו לה' בני אלים, והי"ח אזכרות, דהיינו י"ח שמות הוי"ה, הנמצאות בו, שבהם הקב"ה משוטט בי"ח עולמות בסו"ה רכב אלקים רבותים אלפי שנאן, שהם י"ח רבוא עולמות. וכמה נטורי תרעין אית להיכלין, דמקבלין צלותין, וכל צלותין, וכל צלותא לא תעול אלא במדה במשקל: וכמה שומרי שערים נמצאים אל ההיכלת, שהם מקבלים התפלה, וכל תפלה אינה נכנסת אלא במדה ומשקל.

יב. ולית מאן דקאים קמי תקעא דצלותא, ועליה אתמר לא יבושו וגו' דאיהי תרעא דמלכא: ואין מי שיעמוד לפני שער התפלה, למנוע אותה מלהתקבל, ועליו נאמר, לא יבושו כי ידברו

מצוה ודא שכנתא ואורייתא דא קב"ה לא צריך הפסקה בינייהו וצריך לסלקא תורה ומצוה ברחימו ודחילו דכל פקודין דעשה ולא תעשה כלהו תליין מן שם ידו"ד כמה דאוקימנא רזא דא שמי עם י"ה שס"ה מצות לא תעשה וזה זכרי עם ו"ה רמ"ח מצות עשה והא הכא שס"ה ורמ"ח. יג. ואנון רמ"ח תיבין בק"ש ואתיהיבו מרחימו ודחילו דאת ה' ובגין דא תקינו הבוחר בעמו ישראל באהבה ואינון כלילן באברהם דאתמר ביה זרע אברהם אוהבי:

יד. ישראל דסליק ביו"ד ה"א וא"ו ה"א ורזא דמלא ישראל עלה במחשבה להבראות מחשבה חש"ב מ"ה וביה תשכח שמא קדישא ובגין יעקב דאיהו ישראל אתמר ויברא אלקים את האדם בצלמו בדיוקנא דמאריה.

את אויבים בשער, בשער פירושו בשער המלך, דהיינו שער ההיכל. בגין דצלותא איהי מצוה ודא שכנתא, ואורייתא דא קב"ה, לא צריך הפסקה בינייהו: משום שהתפלה היא מצוה, והיא השכינה, דהיינו הנוקבא דז"א, ותורה שהוא הקב"ה דהיינו ז"א, אסור שתהיה הפסקה ביניהם, דהיינו שצריכים להבריא הקליפות המפסיקים בין קב"ה ושכינתיה, בסו"ה ונרגן מפריד אלופ וזה נעשה ע"י המשכת המוחין במדה ומשקל כנ"ל.

וצריך לסלקא תורה ומצוה בדחילו ורחימו דכל פקודין דעשה ולא תעשה, כלהו תליין משם הוי"ה: וצריכים להעלות התורה והמצוה, על ידי יראה ואהבה, כי כל מצות עשה, ומצות לא תעשה, תלוים כולם בשם הוי"ה. כמה דאוקימנא רזא דא, שמי עם י"ה שס"ה מצות לא תעשה, וזה זכרי עם ו"ה רמ"ח מצות עשה, והא הכא שס"ה ורמ"ח. כמו שביארו את סוד הזה, אשר, מספר אותיות שמי, שהם ש"נ עם מספר אותיות י"ה שהם ט"ו עולים ביחד בגי' שס"ה, שהם שס"ה מל"ת, ומספר זכר"י שהיא רל"ז עם עם מספר ו"ה שהוא י"א עולים ביחד רמ"ח, שהם רמ"ח מצות עשה. והרי יש כאן בשם הוי"ה, שס"ה ורמ"ח, דהיינו שס"ה ב"ה ורמ"ח בו"ה, הרי שתר"ג המצות כולן תלויות בשם הוי"ה.

יג. ואנון רמ"ח תיבין דקריאת שמע, ואתיהיבו מרחימו ודחילו דאת ה', ובק"ש יש רמ"ח תיבות, וניתנו מאהבה ויראה שבאות ה' דשם הוי"ה.

ובגין דא תקינו הבוחר בעמו ישראל באהבה, ומשום זה תקינו לברך קודם ק"ש הבוחר בעמו וכו' להורות שאנו ממשיכים בק"ש רק בחינת האהבה בלבד, שה"ס רמ"ח מ"ע. ואנון כלילן באברהם, דאתמר ביה, זרע אברהם אוהבי. ואלו רמ"ח מצות עשה כלולות באברהם, כי אברהם בגי' רמ"ח, ואברהם הוא בחי' אהבה, שנאמר בו זרע אברהם אוהבי.

יד. ישראל דסליק ביו"ד הא ואו הא: (זה הוא אמצע ענין, כי חסר כאן איזה שורות ותמצא אותן בתקונים חדשים דף ק"ח טור ד' שורה כ"ד וז"ל אחר זרע אברהם אוהבי). תפילין אינון עז דאתיהיבו מיראה דאיהו לשמאלא, ודא פחד יצחק, דתמן כל מקטרגין סלקין, ומתבע כל דינין, ובג"ד ובזרוע עוזו דא תפילין, י"ה ביראה, ו"ה באהבה, הה"ד אהבו את ה' כל חסידיו. תפארת הוי"ה כליל כלא, ובג"ד אתמר ביעקב, והנה הוי"ה נצב עליו, דאיהו עמודא דאמצעיתא. לבתר דאתקרי ישראל, סליק ביו"ד הא ואו הא. תפילין נקראים עז, כי נתנו מיראה שהוא לשמאל, וזה הוא השם פחד יצחק, כי כל המקטרגים עולים שם לתבוע כל הדינים שבעולמות. ומשום זה אמרו שהכתוב ובזרוע עוזו, קאי על תפילין, כי י"ה הוא בחינת יראה, ו"ה הוא בחינת אהבה. וז"ש אהבו את ה' כל חסידיו, שפרושו, המשכת מוחין זו"ק שהם ו"ה.

טו. בני חיי ומזוני מסטרא דעמודא דאמצעייתא דאיהו בני בכורי ישראל ואיהו עץ החיים ואיהו אילנא דמזון לכלא ביה ובגין דא אינון ישראל מזונא דיליה צלותא דחשיבא לקרבנא ובגלותא אתמר (בראשית ל') הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי.

טז. ושכינתא איהי קרבנא דקב"ה מניה בימינא ושמאלא וגופא וכד סלקא לגביה צריך לאכללא עמיה כל עשר ספירן דלית קדושה פחות מעשרה דאיהי קדושה דיליה ובגין דא כד בר נש בעי לסלקא צלותיה בכל תנועי או חויא בעי לקטרגא לצלותא צריך למעבד ליה קירטא ורזא דמלה זרקא מקף שופר הולך סגולתא:

ורזא דמלה, ישראל עלה במחשבה להבראות, מחשבה חשב-מ"ה, ותשכח ביה שמא קדישא, וסוד הדבר, דהיינו של הוי"ה במילוי אלפין, הוא מה שאמרו ישראל עלה במחשבה להבראות, אשר מחשבה הוא נוטריקון חש"ב מ"ה, שבחשבון מ"ה, דהיינו הוי"ה במילוי אלפין, נמצא בו שם הקדוש.

ובגין יעקב דאיהו ישראל אתמר ויברא אלקים את האדם בצלמו, בדיוקנא דמאריה. ובשביל יעקב, שהוא נקרא ישראל בגדלות, נאמר בו ויברא אלקים, וגו'.

טז. בני חיי ומזוני מסטרא דעמודא דאמצעייתא דאיהו בני בכורי ישראל ואיהו עץ החיים ואיהו אילנא דמזון לכלא ביה, כי בנים חיים ומזונות נמשכים לתחתונים רק מצד עמוד האמצעי שהיא נקרא בני בכורי ישראל, והוא נק' עץ החיים וכן מכנהו הכתוב (דניאל ד' ט') בשם אילנא דמזון דכולא ביה. ובגין דא אינון ישראל מזונא דיליה, צלותא דחשיבא לקרבנא, (ויש כאן חסרים ובלבול דברים וצ"ל) ובגין דשכינה אינון ישראל לתתא חיים דילה אורייתא מזונא דילה, צלותא דחשיבא לקרבנא, ובגלותא אתמר הבה לי בנים, ובשביל השכינה שהיא רק בתחתונים, נחשבים ישראל למטה לחיים שלה, של השכינה, והתורה נחשבה למזונות שלה, והתפלה, הנחשבת לקרבן, דהיינו המקרבה את השכינה לזווג אם ז"א נאמר עליה בגלות, שאומרת אל ז"א בעלה הבה לי בנים. פירוש שהולך ומבאר ענין בני חי ומזוני, שעמודא דאמצעייתא, שהוא ישראל, משפיע אל השכינה, בשביל התחתונים, ואומר שהשפעות החיים אל השכינה, ה"ס בני ישראל התחתונים הממשיכים חייהם מהשכינה, והשפעת סודות התורה בשביל התחתונים נחשב למזונות השכינה, והתפלה, שה"ס זווגה עם הז"א, ממשכת בנים שה"ס נשמות ישראל בשביל התחתונים שעליה הכתוב אומר הבה לי בנים.

טז. ושכינתא איהו קרבנא דקב"ה, דמקבל לה בימינא ושמאלא וגופא (ויחודא דיליה עמה בצדיק, דאיהו אות תפילין ואת שבת ויו"ט). והשכינה היא קרבן של הקב"ה בעת שמקבל לה בימין ושמאל וגוף והיחוד שלו עמה, הוא על ידי הצדיק שהוא יסוד הנקרא אות, והוא אות תפילין ואות שבת ויו"ט.

וכד סלקא לגביה צריך לאכללא עמיה כל עשר ספירן דלית קדושה פחות מעשרה דאיהו קדושה דיליה (ברכה דיליה יחודא דיליה). וכשהתפלה, שהיא השכינה, עולה אל הז"א, צריכים לכלול אותה עמו בכל עשר הספירות, כי אין קדושה פחות מעשרה, שהיא קדושה שלו, וברכה שלו ויחוד שלו.

פרשת נח

פרק ג'

א. ויאמר אלקים אל נח קץ כל בשר בא לפני (חסר) (אהדרנא למלה קדמאה קץ כל בשר בא לפני. בא לפני ודאי בגין דאינון גרמו). ר' יהודה פתח (תהלים ל"ט) הודיעני יי קצי ומדת ימי מה היא אדעה מה חדל אני אמר (לעיל נ"ד א) דוד קמי קב"ה תרין קצין אינון חד לימינא וחד לשמאלא ואינון תרין אורחין למהך בהו בני נשא לההוא עלמא.

ב. קץ לימינא דכתיב (דניאל י"ב) לקץ הימין וקץ לשמאלא דכתיב (איוב כ"ח) קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר (אבן אופל וצלמות מאי ולכל תכלית הוא חוקר מאן הוא חוקר אלא ההוא קץ לשמאלא דמחשיך אפיהון דברייתא) מאי ולכל תכלית בזמנא דדינא שריא על עלמא לשיצאה אבן אופל וצלמות. קץ שם לחשך דא מלאך המות דא נחש קץ כל בשר קץ שם לחשך דהא מסטרא דהתוכא דדהבא קאתי. ולכל תכלית בזמנא דדינא שריא על עלמא הוא חוקר למהוי קטיגורייא לעלמא, לאחשכא אפיהון דברייתא וכולי.

ג. קץ לימינא כדקאמרן דכתיב לקץ הימין. א"ל קב"ה לדניאל ואתה לך לקץ ותנח א"ל מנוחה בהאי עלמא או בההוא עלמא א"ל בההוא עלמא

אם הויא בעי לקטרגא לצלותא צריך למעבד ליה קירטא, ורזא דמלה זרקא מקף שופר הולך סגולתא, אם הנחש רוצה לקטרג על התפלה, צריכים לעשות כנגדו זריקת קירטא, שפירושו אבן הקלע, וסוד הדבר זרקא מקף שופר הולך סגולתא, כמ"ש לפנינו במאמר ר"ש.

פרק ג'

מאמר קץ כל בשר

א. ויאמר אלקים וגו': רבי יהודה פתח, הודיעני ה' קצי וגו': אמר דוד לפני הקב"ה, שני קצים הם, אחד לימין ואחד לשמאל, והם שני דרכים לבני אדם ללכת בהם לעולם האמת.

ב. קץ לימינא וכו': יש קץ לימין. כי כתוב לקץ הימין. ויש קץ לשמאל, כי כתוב קץ שם לחשך וגו' אבן אופל וצלמות. מהו ולכל תכלית הוא חוקר, מו הוא החוקר, אלא ההוא קץ שהוא לשמאל, הוא החוקר, שהוא מחשיך פניהם של הבריות. פירוש סיום האצילות נקרא קץ, ויש בו בחינת ימים המאיר ממטה למעלה. והוא קדוש ונקרא קץ הימין. ויש בו בחינת שמאל, ששם נאחז הס"א להמשיך האור ממעלה למטה. והוא בחינת מלאך המות. (כמ"ש בהקדמת זוהר דף קס"ב אות ר"י).

ג. קץ לימינא כדקאמרן וכו': הקץ לימין הוא כמו שאמרנו, שכתבו לקץ הימין, אמר לו הקב"ה לדניאל, ואתה לך לקץ ותנוח, א"ל דניאל בעולם הזה או בעולם האמת, א"ל בעולם האמת. כמשה ינוחו על משכבותם. אמר לו בשעה שיקומו מעפר, דהיינו בתחית המתים, אקום ביניהם או לא, א"ל ותעמוד, א"ל דניאל, יודע אני שיקומו, לתחית המתים, כתות כתות, מהם צדיקי אמת ומהם רשעי עולם ואיני יודע עם מי מהם אקום, א"ל לגורלך, היינו עם

כד"א ינוחו על משכבותם (דניאל י"ב) (ותעמוד לגורלך לקץ הימין. אמר ליה לאן אתר דהא לא ידענא מה יהא עלי בההוא עלמא. א"ל ותנוח) א"ל בזמנא דיקומון מעפרא איקום בנייהו או לאו א"ל ותעמוד א"ל הא ידענא די יקומון כתות כתות מנהון דזכאי קשוט ומנהון דחייבי עלמא ולא ידענא עם מאן מנהון איקום. א"ל לגורלך. אמר ליה הא אמרת ואת לך לקץ אית קץ לימינא ואית קץ לשמאלא ולא ידענא לאן קץ. לקץ הימין או לקץ הימים. א"ל לקץ הימין.

ד. אוף הכא דוד א"ל לקב"ה (תהלים ל"ט) הודיעני יי' קצי מה איהו חולק עדבי ולא נח דעתיה עד דאתבשר דיהוי לימינא דכתיב (שם ק"י) שב לימיני. ת"ח אוף קב"ה א"ל לנח קץ כל בשר בא לפני מאן איהו. דא קץ דאחשך אפייהו דברייתא דאיהו קץ כל בשר.

פרק ד'

א. רבי יהודה פתח (תהלים כ"ד) לדוד מזמור ליי' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. הא תנינן לדוד מזמור דאמר שירתא ולבתר שירת עליה רוח קדשא מזמור לדוד דשירת עליה רוח קדישא ולבתר אמר שירתא.
ב. ליי' הארץ ומלואה האי קרא על ארעא דישראל אתמר דאיהי ארעא קדישא. ומלואה דא שכנתא כד"א (ד"ה ב' ה') כי מלא כבוד יי' את בית

הצדיקים, א"ל והרי אמרת ואתה לך לקץ, הרי יש קץ לימין לשמאל, ואיני יודע לאיזה קץ, לקץ הימין או לקץ השמאל, אמר לו לקץ הימין.
ד. אוף הכי דוד וכו': אף דוד כן, אמר לו להקב"ה, הודיעני ה' קצי, מהו חלק גורלי, ולא נח דעתו עד שנתבשר שיהיה לימין, שכתוב שב לימיני.
ת"ה אוף וכו': בוא וראה, אף לנח אמר הקב"ה, קץ כל בשר בא לפני, מי הוא אם קץ הימין או קץ השמאל, ואומר, זהו הקץ, שהחשיך פניהם של הבריות, להיותו קץ כל בשר, דהיינו קץ השמאל שהוא מלאך המות.

פרק ד'

מאמר לה' הארץ ומלואה

א. רבי יהודה פתח וכו': ר"י פתח, לדוד מזמור לה' הארץ ומלואה וגו'. הנה למדנו, כל מקום שכתוב, לדוד מזמור, יורה שאמר שירה ואח"כ שרתה עליו רוח הקודש ואם כתוב מזמור לדוד, יורה ששרתה עליו תחלה רוח הקודש, ואח"כ אמר השירה.
ב. לה' הארץ ומלואה וכו': מקרא זה, על ארץ ישראל נאמר, שהיא ארץ הקודש, ומלואה זה השכינה, כשא"א, כי מלא כבוד ה' את בית ה'. וכתוב כי כבוד ה' מלא את המשכן, אשר מלא זה נאמר על השכינה, מהו שנאמר מלא ולא, נאמר מילא, דהיינו שלא נאמר מילא את המשכן, אלא היא מלא ודאי, שנתמלא מכל שנתמלא מן השמש הלבנה, שהיא שהשכינה, שלימה מכל הצדיקים מלא מכל טוב שלמעלה כאוצר הזה שנתמלא מכל טוב העולם. ועל

י' וכתוב (שמות מ') וכבוד י' מלאה את המשכן. מאי מלא ולא מילא. אלא מלא ודאי דאתמליא מכלא דאתמליא מן שמשא. סיהרא שלים בכל סטרין. מלא מכל טובא דלעילא כאסקופא דא דאתמליא מכל טובא דעלמא. ועל דא כתיב ליי' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה דא שאר ארעא.

ג. ד"א ליי' הארץ ומלואה דא ארעא קדישא עלאה דקב"ה אתרעי בה. ומלואה אלין נשמתהון דצדיקיא (ד"א ל"ג דכלהון מליין לה) אתמליא (ד"א דאתמליא) מנייהו מחילא דעמודא חד דעלמא קיימא עליה.

ד. ואי תימא על חד קיימא.

[תוספתא סימן מ"ז] על ימים יסדה, אלין חכימין דישאל רברבייא דיסדן אורייתא וחכמתא דאתקריאת הים הגדול, וכן הוא אומר (קוהלת א') כל הנחלים הולכים אל הים. ועל נהרות, אלין תלמידייא דאינון רברבין מן נהרא וכן הרב גדול מן התלמידים. ואינון מחדדין את הרב בקשיותיהן והוא מתרץ לון כל הקשיות ואינו מתרשל כמו הנהרות שנמשכין לים ואינו מלא שנאמר כל הנחלים הולכים אל הים, והראיה אמרו אחרי כן מי יעלה בהר יי, כי אין מעשה בלא חכמה כי התלמוד מביא לידי מעשה].

ת"ח מה כתיב (תהלים כ"ד) כי הוא על ימים יסדה כי הוא מאן הוא דא קב"ה כד"א הוא עשנו וכתוב (איוב כ"ח) כי הוא לקצות הארץ יביט.

ה. על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה אלין שבעה עמודים דקיימא (ארעא) עליהו ומליין לה היא אתמליא מנייהו היך אתמליא מנייהו בשעתא דאסגיאן זכאין בעלמא כדין ארעא דא עבדת פירין ואתמליא מכלא.

זה כתוב, לה' הארץ ומלואה, וכתוב, תבל ויושבי בה, זה נאמר על שאר ארצות מחוץ לארץ ישראל.

ג. ד"א לה' הארץ וכו': פירוש אחר בהכ' לה' הארץ ומלואה, שהיא ארץ הקדושה העליונה שהקב"ה חפץ בה. דהיינו הנוקבא, ומלואה, זה נשמות הצדיקים, שהנוקבא מתמלאה מהם, מכח עמוד אחד, שהוא יסוד דז"א שהעולם עומד עליו, כלומר, כל מה שיש בעולם, שהיא הנוקבא, מקובל מן היסוד דז"א ולפיכך נבחן שהעולם עומד עליו.

ד. ואי תימא על חד וכו': ואם תאמר על עמוד אחד עומד, בוא וראה מה שכתוב, כי הוא על ימים יסדה, כי הוא סובב על הקב"ה, כמו שאתה אומר הוא עשנו. וכן כתוב כי הוא לקצות הארץ יביט.

ה. על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה: אלו הם ז' עמודים שהנוקבא עומדת עליהם והם ממלאים אותה, והיא מתמלאת מהם. שהם ז' ספירות חג"ת נהי"מ דז"א. ושואל איך היא מתמלאת מהם. ואומר בשעה שצדיקים מתרבים בעולם, אז ארץ הזו, דהיינו הנוקבא עושית פירות, ומתמלאת מכל.

ו. ובשעתא דאסגיאו חייבין בעלמא כדין כתיב (שם י"ד) אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש. אזלו מים מני ים דא ארעא קדישא דאמרן דאשתקיא משקיו עלאה. ונהר יחרב ויבש ההוא עמודא חד דקאים עלה לאתנהרא מניה. ונהר יחרב ויבש כד"א (ישעי' נ"ז) הצדיק אבד.

—◆◆◆—
 ✧ פרק ה' ✧

א. ר' חזקיה פתח (תהלים ל"ב) לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. האי קרא אוקמוה אבל קרא דא ברזא דחכמתא אתמר דהא תנינן בעשרה זיני שבחא שבח דוד לקב"ה וחד מנייהו משכיל והוא דרגא חד מאינן עשרה. ודוד אתקין גרמיה על לא ישרי עלוי הא דרגא.

ב. אשרי נשוי פשע דהא בשעתא דקב"ה אתקיל חובי וזכוון דבני נשא דההוא (ד"א כד ההוא) תקלא דבסטר חובין מסתלקין ואינן אוחרנין זכין דאינן בתקלא אחרא מכריעין לתתא דא הוא נשוי פשע.

ו. ובשעתא דאסגיאו חייבין וכו': ובשעה שהרשעים מתרבים בעולם, אז כתוב אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש, אזלו מים מני ים, זו ארץ הקדושה שאמרנו, דהיינו הנוקבא, ששוקתה משיקוי העליון, ועתה אזלו מים ואינם. ונהר יחרב ויבש, הוא אותו העמוד, שהיא עומדת עליו, דהיינו היסוד, שעתה נחרב ונתיבש. כמו שאת אומר, הצדיק אבד שהוא היסוד הנקרא צדיק.

✧ פרק ה' ✧

מאמר ומוראכם וחתכם

א. ר' חזקיה פתח, לדוד משכיל וגו', מקרא זה בארוהו, אבל מקרא הזה נאמר בסוד החכמה, שהרי למדנו, בעשרה מיני שבח שיבח דוד להקב"ה, ואחד מהם הוא משכילך, אשר יורה על סוד החכמה, והוא מדרגה אחת מאלו עשרת המדרגות, דהיינוניצוח, ניגון, משכיל, מכתם, מזמור, שיר, אשרי, תפילה, הודאה, והללויה, שבהם תיחקן דוד ספר תהלים, ודו תיקן את עצמו מטרם ששרה עליו המדרגה הזו והיינו כמ"ש לעיל בהפרש שבין לדוד מזמור או מזמור לדוד ע"ש.

ב. אשרי נשוי פשע וכו': הכתוב אשרי נשוי פשע, פירושו, כי בשעה שהקב"ה שקל חובות וזכיות של בני אדם במאזנים, אשר הכף שבצד החובות עולה, והאחרות, שהם הזכיות שבכף האחרת מכריעות, ונמשכות למטה, זה הוא נשוי פשע, כי הכף עם הפשעים נשאת ועלתה למעלה, להיותו רובו זכאי ומיעוטו חייב. סוד הדברים, כי קו ימין ה"ס כף זכיות, וקו שמאל, ה"ס כף חובות, מפני שרק ממנו כל הדינים. וקו אמצעי מכריע בין כפות המאזנים הללו, שממשיך אור ימין ממעלה למטה, ואור השמאל ממטה למעלה. והכרעה זו נקראת נשוי פשע, שבהיותו מעלה הארת השמאל שלא תאיר ממעלה למטה, נמצא מבטל כל העונות והפשעים. כי אין אחיזה לדינים, בהארה שממטה למעלה.

ג. כסוי חטאה בשעתא דדינא שריא בעלמא דיהא מחפיא דלא ישלט עלוי מחבלא כמה דהוה לנח דכסי ליה קב"ה מההוא חטאה דאמשיך עליה אדם על עלמא. דכיון דחטאה דא אנגיד אדם על עלמא. שאר בריין שלטאן ובר נש דחיל מנייהו ועלמא לא אתקיין בתקוניה ובג"כ כד נפק נח.

פרשת לך לך

פרק ו'

א. רבי יוסי פתח ואמר (תהלים ג') ואתה יי' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי. אמר דוד אע"ג דכל בני עלמא ייתון לאגחא בי קרבא ואתה יי' מגן בעדי. ת"ח כתיב מגן בעדי אמר דוד לקב"ה רבש"ע מפני מה לא עבדי בי חתימה דברכה כמה דחתימי ברכה באברהם דכתיב אנכי מגן לך. ואמרי מגן אברהם.

ב. אמר ליה קב"ה לדוד אברהם כבר בחנתיו וצרפתיו וקאים קמי בקיומא שלים. א"ל דוד א"ה (שם כ"ו) בחנני יי' ונסני צרפה כליותי ולבי. כיון

ג. כסוי חטאה וכו': כסוי חטאה, פירושו, שבשעה שהדין שורה בעולם יהיה מכוסה, שלא ישלוט עליו המחב, כמו שהיה לנח, שכסה עליו הקב"ה, בשעת המבול, מאותו החטא, דעצה"ד, שהמשיך אדם הראשון על העולם, וע"כ לו ראה אותו המחבל, כלומר שלא היה לו בו שום אחיזה שיוכל להענישו. ומכיון שאדם המשיך חטא הזה על העולם, נמצאו שאר הבריות שולטים והאדם מפחד מפניהם, והעולם אינו מתוקן בתיקונו. ומשום זה, כשיצא נח מהתיבה, ברכו הקב"ה, שנאמר ויברך אלקים את נח וגו' ומוראכם וחתכם יהי' על כל חית השדה וגו'. דהיינו שהחזירו לאותה בחינה כמו שהי' אדם הראשון קודם החטא דעצה"ד. שכל הבריות היו יראים מפניו.

פרק ו'

מאמר ויהי כבא אברם מצרימה

א. ר' יוסי פתח וכו' ר"י פתח ואמר ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי. אמר דוד, אפילו בני העולם יבואו ויעשו עמי מלחמה, לא יוכלו לי, כי ואתה ה' מגן בעדי, בוא וראה, כתוב מגן בעדי, אמר דוד להקב"ה רבונו של עולם, מפני מה אין חותמים בי ברכה, כמו שחותמים ברכה באברהם, שכתוב אנכי מגן לך. ואומרים מגן אברהם, ולמה אין חותמים בי מגן דוד.

ב. א"ל קב"ה לדוד וכו': והשיב הקב"ה לדוד. אברהם, כבר בחנתיו וצרפתיו, ועמד בנסיון לפני בקיום שלם, אמר לו דוד אם כן, בחנני ה' ונסני צרפה כליותי ולבי. כיון שעשה אותו מעשה דבת שבע, נזכר דוד מה שאמר לפני הקב"ה, אמר, בחנת לבי וגו', אמר אני אמרתי בחנני ה' ונסני, ואתה בחנת לבי בנסיון עם בת שבע, אני אמרתי צרפה כליותי, ואתה צרפתני בל תמצא, זמותי בל יעבר פי מי יתן שאותו דבר שחשבתי לא היה עבר אל פי, ולא אמרתי אז בחנני ה' ונסני וגו'.

דעבד ההיא מלה דבת שבע אדכר דוד קמיה על מה דאמר. אמר (שם י"ז) בחנת לבי פקדת לילה צרפתי כל תמצא זמותי כל יעבר פי. אמר אנא אמינא בחנני יי' ונסני ואנת בחנת לבי. אנא אמינא צרפה כליותי ואת צרפתי כל תמצא לא אשכחת לי כדקא יאות. זמותי כל יעבר פי. מאן יתן והאי מלה דחשבית דלא יעבר לי פומאי ועם כל דא חתמין ביה ברכה דקאמרן מגן דוד ובג"כ אמר דוד ואתה יי' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי. (ד"א ל"ג והא') ודאי דרגא דא יקרא דילי דאנא מתעטרנא ביה:

פרק ז'

א. אמר רבי ייסא ואפילו אינון דבהאי עלמא (דארעא) היאך. א"ל בגין די בפלגות ליליא כל אינון זכאי קשוט כלהו מתערי למקרי באורייתא ולמשמע תושבחן דארייתא והא אתמר דקב"ה וכל אינון צדיקיא דבגו גנתא דעדן כלהו צייתין לקליהון וחוטא דחסד אתמשך עליהו ביממא דכתיב (תהלים מ"ב) יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי.

ב. ועל דא תושבחן דסלקין בליליא קמיה דא תושבחה שלים. ת"ח בשעתא דישאל הוה סגירין בבתיהון כד קטל קב"ה בכוריהון דמצראי הוה אמרי הלילא ותושבחן קמיה.

וע"כ אמר בחנת לבי וגו', אבל לבסוף מחל לו הקב"ה וזכה בהמוחין הללו. וז"ש ועם כל דא חתמין ביה ברכה דקאמרן מגן דוד, דהיינו שזכה בהמוחין דמגן, כמו אברהם. ובגין כך אמר דוד, ואתה ה' מגן בעדי, ואחר שזכה בהם אמר דוד, ואתה ה' מגן בעדי. כבודי ומרים ראשי ודאי דרגא דא יקרא דילי, דאנא מתעטרנא ביה. כבודי ומרים ראשי, פירושו, שאמר, מדרגה זו דמגן הוא כבודי ודאי, שאני מתעטר בה.

פרק ז'

מאמר הקב"ה משתעשע בנשמתהון דצדיקיא

א. אמר ר' ייסא וכו': אר"י ואפילו באלו הנשמות שבעוה"ז אתה אומר הוא משתעשע, איך הוא זה, אמר לו. משום שבחצות לילה, כל אלו צדיקי אמת מתעוררים כולם לקרות בתורה ולהשמיע תשבחות של התורה. ולמדנו, שהקב"ה וכל אלו הצדיקים שבתוך גן העדן, כולם מקשיבים לקולותיהם, וחוט של חסד נמשך עליהם ביום.

ב. ועל דא תושבחן וכו': ועל כן, התשבחות העולות לפני הקב"ה בלילה הן תשבחות שלימות. בוא וראה בשעה שישאל היו סגורים בבתיהם, כשהקב"ה הרג את בכורי מצרים, היו אומרים לפני הקב"ה הלל ותשבחות.

ג. ת"ח דוד מלכא הוה קם בפלגות ליליא דאי תימא דהוה יתיב או שכיב בערסיה והוה אמר שירין תושבחן לא אלא כמה דכתיב (שם קי"ט) חצות לילה אקום להודות לך. אקום ודאי בעמידה לאתעסקא בשירין ותושבחן דארייתא.

ד. ובגין כך דוד מלכא חי לעלמין ואפי' ביומי מלכא משיחא איהו מלכא. דהא תנן מלכא משיחא אי מן חיי הוא דוד שמיה ואי מן מתייא הוא דוד שמיה ואיהו הוה אתער בצפרא עד לא ייתי דכתיב (שם נ"ז) עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר.

פרק ח'

א. פתח ר' שמעון ואמר (תהלים פ"ו) פנה אלי וחנני וגו' האי קרא אית לאסתכלא ביה והא אוקימנא ליה בכמה אתר. אבל בהאי קרא מלין סתימין אית ביה. פנה אלי. וכי דוד אמר פנה אלי וחנני. אלא בגין דרגא דיליה דאיהו אתעטר ביה קאמר. תנה עוזך לעבדך תנה עוזך דא עז עלאה כדכתיב (שמואל א' ב') ויתן עז למלכו מאן מלכו דא מלך סתם מלכא משיחא. אוף הכא לעבדך דא מלכא משיחא כדאמרן מלך סתם.

ג. ת"ח דוד מלכא וכו': בוא וראה, דוד המלך היה קם בחצות לילה. ואם תאמר שהיה יושב או שוכב במטה, ואומר שירות ותשבחות, לא, אלא כמ"ש, חצות לילה אקום להודות לך, אקום ודאי, בעמידה, היה עוסק בשירות והתשבחות של התורה.

ד. ובגין כך דוד מלכא וכו': ומשום זה, דוד המלך חי לכולם, ואפילו בימות המלך המשיח, הוא המלך. כי למדנו, אשר מלך המשיח, אם הוא יהיה מבין החיים, דוד שמו, ואם הוא יהיה מנשמות הנפטרים שיעמדו לתחיה, דוד שמו. והוא היה מעורר השחר מטרם שיבא, שכתוב עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירא שחר. שהיה קם לעסוק בתורה תמדי, מטרם שיאיר השחר.

פרק ח

מאמר וילך למסעיו

א. פתח ר"ש ואמר, פנה אלי וחנני וגו'. מקרא הזה יש להסתכל בו, והרי בארנוהו בכמה מקומות. אבל דברים שתומים יש במקרא הזה. פנה אלי, שואל, וכי דוד שהיה עניו, יאמר פנה אלי וחנני. ומשיב אלא שאמר זה, בשביל מדרגה שלו שהוא מתעטר בה. דהיינו שהתפלל בשביל הנוקבא דז"א, תנה עיורך לעבדך וכו': תנה עוזך, ה הוא עז העליון, שהוא חכמה, שכתוב ויתן עז למלכו. מי הוא מלכו, זה הוא מלך סתם שהוא מלך המשיח. דהיינו המלכות שהיא נוקבא דז"א, אף כאן לעבדך הוא מלך המשיח, כמו שאמרנו מלך סתם, דהיינו הנוקבא.

ב. והושיעה לבן אמתך וכי לא הוה בריה דישי איהו עד דאיהו אמר בשמא דאמיה ולא בשמא דאבוי אלא הא אוקימנא דכד ייתי ב"נ לקבל מלה עלאה לאדכרא בעי למהך במלה דאיהו ודאי ועל דא אדכר לאמיה ולא לאבוי. ותו הא תנינן (ד"א ל"ג דהא) דדא מלך כדקאמרן.

פרשת וירא

פרק ט'

א. רבי אלעזר פתח ואמר (תהלים קי"ט) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך כמה אינון בני נשא טפשין דלא ידעין ולא מסתכלין לאשתדלא באורייתא בגין דארייתא כל חיין וכל חירו וכל טוב בעלמא דין ובעלמא דאתי (ההוא חירו דעלמא דין ודעלמא דאתי איהו) (נ"א ההוא חירו דעלמא דאתי איהו חיין בעלמא דין). חיי אינון בעלמא דין דיזכון ליומין שלמין בהאי עלמא כד"א (שמות כ"ג) את מספר ימיך אמלא וליומין אריכין בעלמא דאתי בגין דאינון חיין שלימין אינון חיין דחירו חיי בלא עציבו חיין דאינון חיין. חירו בעלמא דין חירו דכלא דכל מאן דאשתדל באורייתא לא יכלין לשלטאה עלוי כל עמין דעלמא.

ב. ואי תימא אינון בני שמד. גזרה היא מלעלא כגון ר"ע וחברוי וכך סליק במחשבה חירו דמלאך המות יכיל לשלטאה עלוי. והכי הוא ודאי דאי

ב. והושיעה לבן אמתך: שואל, וכי לא היה בנו של ישי עד שהיה צריך לומר בשמו של אמו, ולא בשמו של אביו. ומשיב, אלא בארנוהו, כאשר יבא האדם להזכיר עצמו לקבל דבר עליון, הוא צריך לבא בדבר שהוא ברור. וע"כ הזכיר את אמו, שאמר **לבן אמתך** ולא לאביו. ועוד הרי למדנו שזהו מלך סתם כמו שאמרנו. כלומר, שלא התפלל בשביל עצמו אלא בשביל הנוקבא הנקראת מלך סתם, וע"כ הזכיר לאמו, שה"ס הנוקבא ולא הזכיר לאביו.

פרק ט

מאמר באורייתא כל חיין

א. ר' אלעזר פתח וכו': ר"א פתח ואמר, כתוב גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, כמה הם שוטים בני אדם, שאינם יודעים ואינם מסתכלים לעסוק בתורה, שהרי התורה, הוא כל החיים, וכל חירות, וכל הטוב, בעולם הזה ובעולם הבא ומפרש חיים הוא בעולם הזה היינו שיזכו לימים שלמים בעולם הזה כמש"א את מספר ימיך אמלא. ויזכה לימים ארוכים בעולם הבא, בשביל שהם חיים שלמים הם חיים של שמחה, חיים בלי עצבות חיים שהם חיים, חירות בעולם הזה, חירות מכל, כי כל מי שעוסק בתורה לא יוכלו לשלוט עליו כל עמי בעולם.

ב. ואי תימא וכו': ואם תאמר, הרי אלו בני השמד, דהיינו הרוגי מלכות, מחמת שעסק בתורה, בזמן שגזרו שלא לעסוק בתורה, ומשיב, הוא גזירה מלמעלה, כמו ר' עקיבא וחביריו, שנהרגו

אדם הוה אתדבק באילנא דחיי דאיהו אורייתא לא גרים מותא ליה ולכל עלמא. ובגין כך כד יהב קב"ה אורייתא לישראל מה כתיב בה חרות על הלוחות והא אוקמוה ואלמלא אינון לא חטו ושבקו אילנא דחיי לא גרמו מותא לעלמא כמלקדמין. וקב"ה אמר (תהלים פ"ב) אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כלכם חבלתון גרמיכון אכן כאדם תמותון וגו' ועל דא כל מאן דאשתדל באורייתא לא יכיל לשלטאה עלוי ההוא חויא בישא דאחשיך עלמא.

ג. אמר רבי ייסא אי הכי משה אמאי מית דאי הכי כיון דלא חב לא ימות (ואמאי ימות) א"ל ודאי מית אבל לא שלטא ביה קאמרינן ביה קאמרינן אלא לא מית על ידוי ודאי אלא אתדבק בשכנתא ואזיל לחיי עלמא.

ד. והאי חי אקרי כמה דאוקימנא דכתיב (שמואל ב' כ"ג) ובניהו בן יהוידע בן איש חי וגו'. ועל דא כל מאן דאשתדל באורייתא חירו אית ליה מכלא בעלמא משעבודא דשאר עמין עעכו"ם חירו בעלמא דאתי בגין דלא יתבעון מניה דינא בההוא עלמא כלל.

משום שעסקו בתורה, וכך עלה במחשבה של מעלה, בעת שנברא העולם. אבל בדרך כלל, התורה הוא חירות ממלאך המות, שאינו יכול לשלוט עליו.

והכי הוא ודאי וכו': וכן הוא בודאי, שהרי אם אדם יהיה מתדבק בעץ החיים, שהוא התורה, לא היה גורם מות לו ולכל העולם, אלא משום שעזב את עץ החיים שהוא התורה, ואכל מעץ הדעת, גרם מיתה לו ולעולם, ומשום זה כשנתן הקב"ה התורה לישראל, מה כתוב בה, חרות על הלוחות, וכבר בארוה דהיינו אל תקרי חרות, אלא חירות כי נעשו אז חירות ממלאך המות, ואלמלא לא חטאו ישראל בעגל, ולא עזבו את עץ החיים שהוא התורה, לא היו גורמים שיחזור המות לעולם כמתחילה. והקב"ה אמר, אני אמרתי אלקים אתם ובני עליון כלכם, היינו, בקבלת התורה, כיון שחבלתם בעצמכם, שחטאתם. אכן כאדם תמותון וגו'. ועל כן כל מי שעוסק בתורה אינו יכול לשלוט עליו, אותו נחש הרע שהחשיך העולם.

ג. אמר ר' ייסא וכו': אר"י, אם כן הוא, שמי שלא חטא לא ימות, אם כן, למה מת משה, אמר לו ודאי מת. אבל רק שאין מלאך המות שולט בו אמרנו, והוא לא מת על ידו ולא נטמא בו. וע"כ נבחן שודאי לא מת אלא שנתדבק בשכינה והלך לחיי העולם.

ד. והאי חי אקרי וכו': וכזה, נקרא חי, כמו שבארנו, במה שכתוב, ובניהו בן יהוידע בן איש חי וגו'. דהיינו כמ"ש להלן (בפרשת ויגש דף כ"ז ע"ב דפו"י) ומאן דאתקריב לגביה איהו חי, ומי שנתקרב לה' נקרא חי ע"ש. ועל כן כל מי שעוסק בתורה יש לו חירות מכל, חירות בעולם הזה משעבוד אומות העולם עעכו"ם, וחירות בעולם הבא, כי לא ידרשו ממנו דין וחשבון כלל בעולם ההוא.

ה. ת"ח באורייתא כמה רזין עלאיין סתימין אית בה בגין כך כתיב (משלי ג') יקרה היא מפנינים כמה גניזין טמירין אית בה ועל דא כד אסתכל דוד ברוחא דחכמתא וידע כמה פליאין נפקין מאורייתא פתח ואמר (תהלים קי"ט) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

—◆◆◆—
 ✧ פרק י' ✧

א. פתח ואמר (תהלים ל"ט) שמעה תפלתי יי' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש מאי טעמא שמעא ולא שמע באתר חד כתיב שמע יי' וחנני וגו' ובאתר אחרא שמעה אלא בכל אתר לזמנין שמע לדכורא ולזמנין שמעה לנוקבא. שמעה כד"א (שם י"ז) שמעה יי' צדק וגו' שמע כד"א (שם ל') שמע יי' וחנני (משלי א') שמע בני (דברים כ"ז) הסכת ושמע.

ב. והכא שמעה תפלתי יי' בגין דהאי (דאיהו) דרגא דמקבלא כל צלותין דעלמא והא תנינן דעבדא מנייהו עטרה ושוי לה ברישא דצדיק חי עולמים דכתיב (משלי י') ברכות לראש צדיק ועל דא שמעה תפלתי יי'.

ג. שמעה תפלתי יי' דא צלותא די בלחש ושועתי האזינה דא צלותא דאריים בר נש קליה בעקתיה כד"א (שמות ב') ותעל שועתכם אל האלקים

ה. ת"ח באורייתא וכו': בוא וראה, כמה סודות עליונים סתומים יש בהתורה. משום זה כתוב, יקרה היא מפנינים. כמה אוצרות נסתרים יש בה, ועל כן, כשנסתכל דוד בהתורה ברוח החכמה, וידע כמה פליאות יוצאות מהתורה, פתח ואמר, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

✧ פרק י ✧

מאמר תפלה שועה דמעא

א. פתח ואמר שמעה ה' תפלתי וגו': פתח היהודי ואמר שמעה וכו', ושואל מה הטעם שכתוב שמעה, ולא שמע. ולמה במקום אחד כתוב שמע ה' וחנני וגו', ובמקום אחר שמעה ואומר, אלא בכל מקום שכתוב פעם שמע הוא לזכר, דהיינו לז"א, וכשכתוב פעם שמעה הוא לנוקבא, דהיינו לנוקבא דז"א, שמעה הוא כמו שאתה אומר, שמעה, ה' צדק וגו' וצדק ה"ס הנוקבא דז"א, שמע הוא כמו שאתה אומר שמע הוי"ה וחנני, שהוי"ה הוא שם ז"א. וכן שמע בני וכן הסכת ושמע שכל אלו הם לזכר.

ב. והכא שמעה וכו': וכאן אומר שמעה תפלתי ה', שהוא נאמר על הנוקבא, משום שהיא מדרגה, המקבלת כל התפלות, שבעולם, ולמדנו, שהנוקבא עושה עטרה מן התפלות ומשימה אותה בראש הצדיק חי העולמים, שהוא יסוד, וזהו שכתוב ברכות לראש צדיק ועל זה אומר הכתוב, שמעה תפלתי ה'. ביאור הדברים להלן בדיבור הסמוך.

ג. שמעה תפלתי ה': זה הוא תפלה בלחש דהיינו תפלת שמונה עשרה שאנו מתפללים בלחש. ושועתי האזינה, זהו תפלה בהרמת קול, שאדם מרים קולו, וצועק אל ה' בצרתו

ומהו שועתכם אל דבצלותיה ארים קליה מתבר תרעין ודפיק (ס"א ודחיק) לאעלא צלותיה. אל דמעתי אל תחרש דא אעיל קמי מלכא ולית תרעא דקאים קמיה ולעולם לא אהדרו דמעין בריקניא.

ד. תו הא כתיב הכא תלת דרגין תפלה. שועה. דמעיה. לקביל אלין תלת אחאנין. כי גר אנכי עמך. לבתר תושב. לבתר ככל אבותי עקרא דעלמא.

פרשת חיי שרה

פרק י"א

א. וירא והנה באר בשדה וגו'. ר' יהודה פתח ואמר (שם ג') מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו. האי קרא אתעררו ביה חבריא אבל מזמור לדוד אמאי קאמר שירה אי בגין דבריה איהו דקם עליה קנה יתיר מבעי ליה דהא אבאיש עלוי דבר נש זעיר מקריבוי מדאחרא סגי. אלא מזמור לדוד אמר שירה והכי בעי דוד דחשיב דקב"ה סליק ליה חובוי לההוא עלמא כיון דחמא דהכא בהאי עלמא בעי למגביה מניה חדי.

כמש"א ותעל שועתם אל האלקים, ומהו שועתם שאומר הכתוב, היינו שמרים קולו אל ההר, ותפלה זו שוברת שערים, שדופק עליהם להכניס תפלתו לפני ה'. אל דמעתי אל תחרש, זו היא הנכנסת לפני המלך, ואין שער עומד לפניו, שלא יפתח, ולעולם אין תפלה בדמעות חוזרות ריקם.

ד. תו, הא כתיב הכא וכו': עוד, כי כתוב כאן ג' מדרגות שהם: תפלה, שועה, דמעיה, דהיינו שכתוב, שמעה תפלתי ה', ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש. וכנגד אלו, מסיים הכתוב, ג' מדרגות אחרות, כי גר אנכי עמך, ואחר כך אומר, תושב ואח"כ אומר, ככל אבותי שהם עיקר העולם. וגר, הוא כנגד תפלה. ותושב, הוא כנגד שועה. וככל אבותי, הוא כנגד דמעיה.

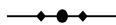
פרק יא

מאמר וירא והנה באר בשדה

א. וירא והנה באר בשדה: ר' יהודה פתח ואמר, מזמור לדוד בברחו וגו', מקרא זה העירו בו החברים, כלומר כבר דברו בו ובארוהו. אבל קשה, מזמור לדוד, שפירושו, שאמר שירה, למה אמר שירה, אם משום שבנו הוא שקם עליו, ולא זר, כי בנו ירחם עליו זר אינו מרחם, זה אינו, כי עוד היה צריך להיות לו קינה יותר גדולה, כי אדם מתמרמר יותר על רעה מועטת מידי קרובי, משמתמרמר על רעה מרובה מידי אחרים. ומשיב, אלא מזמור לדוד פירושו שאמר שירה, כי כן רצה דוד, שמקודם לכן חשב שהקב"ה יענישו על חטאיו בעולם הבא, כיון שראה שכאן בעולם הזה רוצה להפרע ממנו, היה שמח ואמר שירה.

ב. תו דחמא דעלאי מניה הוו בעלמא דקא ברחו וכלהו בלחודייהו. יעקב ערק דכתיב (הושע י"ב) ויברח יעקב שדה ארם וערק בלחודוי. משה ערק דכתיב (שמות ב') ויברח משה מפני פרעה וערק בלחודוי. ודוד ברח כל אינון שלטני ארעא וכל אינון גברי ארעא ורישיהון דישראל כלהו ערקין עמיה וסחרין ליה מימינא ומשמאליה לנטרא ליה מכל סטרין כיון דחמא שבחא דא אמר שירתא.

פרק י"ב

א. הפעם (קע"ח ב) אודה את יי. רבי שמעון פתח ואמר (תהלים קי"א) אודה יי בכל לבב בסוד ישרים ועדה. בכל לבב. בכל לב מבעי ליה. אלא דוד ברזא עלאה דשמא קדישא קא בעי ליה לאודאה ליה לקב"ה. אודה יי בכל לבב. ביצר טוב וביצר רע ואלין תרין סטרין חד ימינא וחד שמאלא. בסוד ישרים ועדה אלין אינון שאר סטרין דהאי עלמא דהא לבב כגוונא דדרום וצפון.

ב. בסוד ישרים אלין אינון שאר סטרי עלמא דאינון שית כגוונא דלעילא. ועדה. דא הוא אתר דיהודה וכתיב (שם קל"ב) ועדותי זו אלמדם.

ב. תו, דחמא דעילאי וכו': עוד טעם, כי דוד ראה שחשובים ממנו שהיו בעולם, היו בורחים, וכולם לבדם, יעקב ברח, שכתוב ויברח יעקב שדה ארם. וברח בלבדו, משה ברח שכתוב, ויברח משה מפני פרעה, וברח בלבדו. ודוד כשברח, כל אלו שליטי הארץ, וכל אלו גבורי הארץ וראשי ישראל, כולם היו בורחים עמו ומסבבים אותו מימינו ומשמאלו לשמרו מכל הצדדים. כיון שראה עצמו בשבח הזה אמר שירה.

פרק יב

מאמר הפעם אודה - ותקרא שמו יהודה

א. הפעם אודה את ה' וכו': ר"ש פתח ואמר, אודה את ה' בכל לבב וגו'. ושואל, כתוב, בכל לבב, בכל לב, היה צריך לומר, ומשיב, אלא דוד, בסוד העליון של השם הקדוש הוי"ה, רצה להודות את הקב"ה. אודה ה' בכל לבב, פירושו ביצר הטוב וביצר הרע, שהם ב' לבבות, דהיינו ב' היצרים השוכנים בלב, ואלו הם ב' צדדים, ימין ושמאל.

ב. בסוד ישרים ועדה: אלו הם שאר הצדדים שבעולם הזה, שהוא הנוקבא, כי לבב פירושו כמו דרום וצפון, שהם חסד וגבורה, בסוד ישרים, אלו הם שאר הצדדים שבעולם, שהם שש קצוות, כעין של מעלה, דהיינו חג"ת נה"י, ונמצא בסוד ישרים היינו חגה"י, ועדה, זהו המקום של יהודה, דהיינו מלכות, וכתוב ועדותי זו אלמדם, שפירושו תורה שבעל פה, שהיא המלכות.

ג. וכתוב (הושע י"ב) ויהודה עוד רד עם אל וגו'. כתיב (תהלים קל"ח) אורך בכל לבי נגד אלקים אזמרך. הכא באתר חד קאמר דכתיב נגד אלקים אזמרך. דהא לגבי האי דרגא קאמר שירתא לחברא ליה בימינא.

ד. ת"ח יהודה אחיד בכל סטרין אחיד בדרום ואחיד במזרח. דהא איהו מסטר שמאלא קא אתיא (שמות רכ"ג א) ושירותיה בצפון ואחיד בדרום בגין דאיהו אזיל לימינא ואתאחד בגופא בגין כך הפעם אודה את יי'. ותעמוד מלדת ותעמוד דקיימא בקיומא דקיימא כדקא יאות דהא אתתקן כלא רתיכא קדישא.

ה. רבי שמעון נפק לקרתא אזדמן ליה רבי אבא ורבי חייא ורבי יוסי כיון דחמא לון אמר חדתותי דארייתא אצטריך הכא. יתבו תלתא אלין (ס"א יומין) כד בעא למיזל פתח כל חד וחד קרא.

ו. רבי אבא פתח ואמר ויי' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו וגו' שא נא עיניך וראה וגו' וכי לפום חיזו דאברהם ירית ארעא ולא יתיר. עד כמה חמי ב"נ תלת פרסי או ארבע או חמש פרסי ואיהו אמר כי את כל הארץ אשר אתה רואה וגו' אלא כיון דארבע חמי כל ארעא חמי. דהא ארבע סטרי דעלמא כללא ואחמי ליה דאיהי קשירא בסטרי דעלמא והוה

ג. וכתוב ויהודה עוד רד עם אל: שפירושו יהודה שהיא המלכות המחוברת בהוי"ה, ירד משם הוי"ה הכולל שית סטרין, אל שם אל דהיינו שם המלכות בסו"ה ואל זועם בכל יום. וכתוב אורך בכל לבי נגד אלקים אזמרך, וכאן במקום אחד אמר, שכתוב, נגד אלקים אזמרך. דהיינו לשם אלקים ולא לשם הוי"ה, כי אמר שירה למדרגה הזו למדרגת המלכות הנקראת אלקים, כדי לחבר אותה בצד ימין בחסדים. ולפיכך כתוב כאן אורך בכל לבי, ולא בכל לבבי, כי רק במקום אחד אמר שירה, דהיינו בעת שהמלכות בשמאל ואינה דבוקה בשם הוי"ה.

ד. ת"ח יהודה וכו': בוא וראה, השם יהודה אוחז בכל הצדדים, אוחז בדרום, ואוחז במזרח, פירושו. כי ביהודה יש השם הוי"ה, ופירושו הודאה, והוא כמו הכתוב הנ"ל, אודה הוי"ה בכל לבב, ששם הוי"ה כולל לכל הצדדים כנ"ל, כי הוא יהודה, בא מצד שמאל, כי יהודה הוא הנוקבא הנבנית מצד שמאל, (כנ"ל ב"א דף נ"ד ד"ה לילה) ונמצא התחלתו הוא בצפון, ואוחז בדרום, משום שהולך לצד ימין, שהוא חסד, ונאחז בגוף, שהוא ת"ח. הרי שאוחז בכל הצדדים. משום זה כתוב, הפעם אודה את הוי"ה, שזה יורה שכולל לכל הצדדים. ותעמוד מלדת, ותעמוד, פירושו, שעמדה בקיומה, שעמדה כראוי, כי עתה, שהולידה ד' בנים, שהם ראובן שמעון לוי ויהודה, שהם חגת"מ נתתקנה כל המרכבה הקדושה. שהיא חסד גבורה ת"ת מלכות.

ה. רבי שמעון נפק וכו': רבי שמעון יצא אל הכפר, נזדמן לו ר' אבא, ור' חייא, ור' יוסי, כיון שראה אותם, אמר, חידושי תורה צריכים לשמוע כאן. ישבו עמו אלו שלשה, כשרצה ר' שמעון ללכת מהם, פתח כל אחד ואחד מקרא, לכבוד ר' שמעון.

ו. ר' אבא פתח וכו': ר"א פתח ואמר וה' אמר אל אברם אחר הפרד לוט מעמו וגו' שא נא עיניך וראה וגו', ושואל, וכי לפי שיעור הראיה של אברהם, ירש הארץ הלא עד כמה רואה האדם, עד שלש פרסות או ארבע או חמש פרסות, והכתוב אומר, כי את כל הארץ אשר אתה רואה וגו'. ומשיב אלא כיון שראה ארבע רוחות העולם, כמ"ש צפונה ונגבה וקדמה וימה,

חמי כלא. כגוונא דא מאן דחמי ליה לר' שמעון כל עלמא חמי חדותא דעילא ותתא.

ז. פתח רבי חייא ואמר הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתננה ולזרעך. וכי ההוא אתר בלחודוי אבטח ליה קב"ה דהא ארבע אמין או חמשא הוו ולא יתיר. אלא בזמנא ההוא באינן ארבע אמין כפיל ליה קב"ה כל ארעא דישראל. אשתכח ההוא אתר כללא דכל ארעא. ומה ההוא אתר איהו כללא דכל ארעא. רבי שמעון דאיהו בוצינא ארעא על אחת כמה וכמה דשקיל ככל עלמא.

ח. פתח רבי יוסי ואמר הפעם אודה את יי' וכי בכלהו דאולידת לא אתחזי לאודאה ליה לקב"ה אלא בהאי. אלא יהודה איהו ברא רביעאה לכרסייא ואיהו אשלים לכרסייא ובג"כ יהודה בלחודוי תקונא דכורסייא וסמכא דכלהו סמכין (נ"א דהוו תלת אברהם יצחק ויעקב וכדין אתא דוד מיהודה ואשלים לכרסייא וע"כ אקרי יהודה דאיהו שמא קדישא והדל"ת (ס"א ד' רגלוהי) מרגלוהי דכורסייא) ר"ש דנהיר כל עלמא באורייתא וכמה בוצינין נהרין בגיניה עאכ"ו:

ראה את כל הארץ כי ארבע רוחות העולם הן כלל כל העולם, עוד פירוש כי זקף אותו הקב"ה על ארץ ישראל שה"ס הנוקבא, והראה אותו שהיא קשורה ברוחות העולם שה"ס חו"ב תו"מ דז"א, שה"ס המרכבה, ואז ראה הכל. כמו זה מי שרואה את ר' שמעון, רואה את כל העולם. כי גם הוא כולל את כל העולם, הוא השמחה של מעלה ומטה.

ז. פתח רבי חייא וכו': פתח ר"ח ואמר, הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך. ושואל, וכי אותו המקום בלבד הבטיחו הקב"ה, שהיה רק ארבע או חמש אמות ולא יותר. ומשיב, אלא בעת ההיא כפל הקב"ה תחתיו את כל ארץ ישראל, ונמצא אז אותו המקום, שכלל את כל הארץ. ומה מקום ההוא, נעשה הכלל של כל הארץ, רבי שמעון, שהוא המאור של כל הארץ, על אחת כמה וכמה שהוא שקול ככל העולם.

ח. פתח רבי יוסי וכו': פתח ר"י ואמר. הפעם אודה את ה'. ושואל, וכי בכל הבנים שהולידה לא היה ראוי להודות להקב"ה אלא בבן הזה. ומשיב, אלא יהודה הוא בן רביעי אל הכסא, שהוא המלכות שהיא רגל רביעי, (כנ"ל ב"א דף ק"י ד"ה מלכותא) והוא השלים את הכסא, וע"כ יהודה לבדו הוא תקון הכסא, והוא עמדו שכל העמודים נסמכים עליו, להיות המשלים את הכסא, ר"ש, המאיר בכל העולם בתורה, וכמה מאורות מאירים על ידו, על אחת כמה וכמה שהוא עמוד כל העמודים.

❖ פֶּרֶק י"ג ❖

א. פתח ואמר (תהלים מ"ו) למנצח לבני קרח על עלמות שיר האי קרא אית לאסתכלא ביה דרזא דחכמתא איהו וכל הני שירין ותושבחן דהוו אמרי בני קרח כלהו מחדתינ אינון שירין ותושבחן דהוו מלקדמין וכן כל אינון שירין ותושבחן דאמר דוד וכל אינון דהוו עמיה כלהו הוו ברזא עלאה ברזא דחכמתא.

ב. ת"ח עבד קב"ה עלמא תתאה כגוונא דעלמא עלאה וכל אינון סדרין דסדרו דוד ושלמה בריה וכל אינון נביאי קשוט סדרו כגוונא דלעילא

ג. ת"ח כגוונא דאיכא משמרות בארעא הכי נמי ברקיעא דמזמרי למארייהו ואמרי שירתא תדיר וכלהו קיימין אלין לקבל אלין וכלא בסדרן דשירין ותושבחן והא אוקמוה חברייא עלמות שיר.

ד. מאי עלמות שיר אלא כד"א (שיר השירים ו') ששים המה מלכות ושמונים פלגשים ועלמות אין מספר מאי ועלמות אין מספר כדא (איוב כ"ה) היש מספר לגדודיו ובגין דלית לון חושבנא כתיב ועלמות אין מספר.

❖ פֶּרֶק יג ❖

מאמר עלמות שיר

א. פתח ואמר, למנצח לבני קרח על עלמות שיר. מקרא זה יש להסתכל בו, כי סוד החכמה הוא. וכל אלו שירות ותשבחות שבני קרח היו אומרים, כולם אינם חדשים, אלא חדשו שירות ותשבחות ישנות, שכבר היו מקודם לכן. וכן כל אלו שירות ותשבחות שאמר דוד, וכל אלו שהיו עמו, ששמותיהם נזכרים שראשי המזמורים שבתהלים, כולם היו בסוד העליון, שהיא בינה, בסוד החכמה.

ב. ת"ח עבד וכו': בוא וראה, עשה הקב"ה את עולם התחתון, שהוא הנוקבא, כעין עולם העליון, שהוא בינה, להיותו מקבל ממנו כנ"ל, וכל אלו הדברים שסדרו דוד ושלמה בנו, וכל אלו נביאי אמת, כולם סדרו בעולם התחתון, כעין של מעלה, בבינה.

ג. ת"ח כגוונא וכו': בוא וראה, כמו שיש משמרון בארץ, שיי"ב שעות הלילה, מתחלקות על ג' פעמים ארבע, יש גם כן ברקיע, שג' כתות מלאכים מזמרים בהם לרבונם, ואומרים בהם שירה תמיד. וכולם עומדים אלו מעל אלו, דהיינו לפי סדר מדרגתם, בסו"ה גבוה מעל גבוה שומר עליהם. וכולם הן במערכות של שירים ותשבחות שכל כתה משוררת לפי מדרגתה, וכבר בארוהו החברים.

ד. עלמות שיר: שואל, מהו עלמות שיר, ומשיב, הוא כמו שאתה אומר, ששים המה מלכות ושמונים פלגשים ועלמות אין מספר מהו עלמות אין מספר, הוא כמו שאתה אומר, היש מספר לגדודיו, ומשום שהם בלי מספר לכן כתוב, ועלמות אין מספר.

ה. וכלהו שורין שורין מסחרן סדרין אלין לקבל אלין לזמרא ולשבחא למאריהון ואלין אינון עלמות שיר. ובגין דאית עלמות דלא מזמרין כאלין אלין אקרון עלמות שיר.

פרשת תולדות

פרק י"ד

א. ר"ש אמר הא אתמר דדוד מלכא עד לא הוה לא הווי ליה חיים כלל בר דאדם קדמאה יהב ליה שבעין שנין מדיליה וכך הוה קיומיה דדוד מלכא שבעין שנין הווי. וקיומא דאדם קדמאה אלף שנין חסר שבעין. אשתכחו בהני אלף שנין קדמאי אדם הראשון ודוד מלכא.

ב. פתח ואמר (תהלים כ"א) חיים שאל ממך נתת לו אורך ימים עולם ועד. חיים שאל ממך דא דוד מלכא דהא כד ברא קב"ה גנתא דעדן אטיל ביה נשמתא דדוד מלכא ואסתכל ביה וחמי דלית ליה חיים מדיליה כלום וקיימא קמיה כל יומא כיון דברא אדם הראשון אמר הא ודאי קיומיה ומאדם קדמאה הווי שבעין שנין דאתקיים דוד מלכא בעלמא.

ה. וכלהו שורין שורין וכו': שורות שורות מסתדרים במערכות אלה לעומת אלה, לזמר ולשבח לרבונם. ואלה הם עלמות שיר שבכתוב הנזכר, ומשום שיש עלמות שאינם מזמרים כמו אלה, לכן אלה, עלמות שיר.

פרק י"ד

מאמר צלותהון דצדיקייא

א. ר"ש אמר וכו': רש"א, למדנו, שדוד המלך מטרם שבא לעולם, לא היו לו חיים כלל, מלבד שאדם הראשון נתן לו משלו ע' שנים. וכך היו חייו של דוד המלך ע' שנים. וחייו של אדם הראשון, היו אלף שנים חסר ע'. ונמצאים אדם הראשון ודוד, באלף השנים הראשונות של בריאת העולם.

ב. פתח ואמר וכו': פתח ואמר, חיים שאל ממך נתת לו אורך ימים עולם ועד. חיים שאל ממך, זהו דוד המלך. כי כשברא הקב"ה את גן העדן, והטיל בו הנשמה של דוד המלך, הסתכל בה וראה שאין לה חיים משלה כלום, וכך עמדה לפניו כל היום. כיון שברא את אדם הראשון, אמר, זהו ודאי חייו של דוד, ומאדם הראשון היו אלו ע' שנים שדוד המלך חי בעולם.

ג. תו אבהן שבקו ליה מחייהון כל חד וחד. אברהם שבק ליה וכן יעקב ויוסף. יצחק לא שבק ליה כלום בגין דדוד מלכא מסטריה קא אתא.

ד. ודאי אברהם שבק ליה חמש שנין דהוה ליה לאתקיימא מאה ותמנין שנין ואתקיים מאה ושבעין וחמש שנין חסרין אלא מאה וארבעין ושבע שנין חסרים תמניא ועשרין אשתכחו דאברהם ויעקב שבקו ליה מחייהון תלתין ותלת שנין. יוסף דאתקיים מאה ועשר שנין הוה ליה לאתקיימא מאה וארבעין ושבע שנין כיומי דיעקב וחסר מנהון תלתין ושבע שנין הא שבעין שנין דשבקו ליה לדוד מלכא לאתקיימא בהון ובהו אתקיים דוד בכל אינון שנין דשבקו ליה אבהן.

ה. ואי תימא יצחק לא שבק ליה כלום כהני בגין דאיהו חשך ודוד מסטרא דחשך קא אתא ומאן דאיהו בחשך לית ליה נהורא כלל ולית ליה חיים ובג"כ לא הוה לדוד חיים כלל. אבל אלין דהוו להון נהורא נהירו ליה לדוד מלכא ומנייהו אצטריך לאנהרא ולמהוי ליה חיים דהא מסטרא דחשך לית ליה חיים כלל. ועל דא לא אתא יצחק בחושבנא.

ג. תו, אבהן וכו': עוד פירוש. האבות הניחו לו מחייהם כל אחד ואחד. אברהם הניח לו מחייו וכן יעקב ויוסף, יצחק לו הניח לו כלום, משום שדוד המלך בא מצדו, פירוש. כי דוד המלך ה"ס הנוקבא מצד שמאל, שאז היא חושך ולא אור כמ"ש להלן, וע"כ לא היו לו חיים, כי אין חיים אלא מצד ימין, שה"ס ז"א הנקרא עץ החיים. וגם יצחק היה מצד שמאל, אלא שנכלל באברהם בסו"ה, אברהם הוליד את יצחק. וכן בכח העקדה וע"כ היו לו חיים. וכל זה רק לעצמו, אבל ליתן חיים לדוד, לא היה יכול, מטעם שעקרו מקו שמאל היה, ולא היו לו חיים מצד עצמו אלא מכח התכללו. וז"ש, **בגין דדוד מלכא מסטריה קא אתא**, כלומר שגם יצחק מקו שמאל כמו דוד, וע"כ לא היה יכול ליתן לו חיים משלו.

ד. ודאי אברהם וכו': ודאי שאברהם הניח לו חמש שנים, כי היה לו לחיות מאה ושמונים שנה, כמו יצחק. והוא חי רק מאה ושבעים וחמש שנים, וה' שנים חסרות. יעקב היה לו לחיות בעולם כימי אברהם, שהם קע"ה שנים, ולא חי אלא קמ"ז שנים. חסרות לו כ"ח שנים. נמצא שאברהם ויעקב הניחו לו מחייהם ל"ג שנים. יוסף, חי מאה ועשר שנים, היה לו לחיות קמ"ז שנה, כימי יעקב, חסרות ל"ז שנים, ועם ל"ג של אברהם ויעקב, הם שבעים שנה, שהניחו לדוד המלך להתקיים בהם. ודוד חי בכל אלו השנים שהניחו לו האבות.

ה. ואי תימא יצחק וכו': ואם תאמר, יצחק למה לא הניח לו כלום מחייו כמו אברהם יעקב ויוסף. ומשיב, משום שיצחק היה חשך דהיינו מקו שמאל שמטרים התכלותו עם הימין הוא חשך כנ"ל, ודוד מצד החשך בא, כלומר שגם הוא מצד שמאל, ומי שהוא בחשך, אין לו אור כלל, ואין לו חיים, ועל כן, לא היו חיים לדוד כלל. אבל אלו, דהיינו אברהם יעקב ויוסף, שהיה להם אור, כי מצד ימין הם, האירו לדוד המלך ומהם הוא צריך להאיר ושיהיה לו חיים, כלומר שמוכרח להתכלל בימין, כי מצד החשך, דהיינו משמאל, אין שם חיים כלל. וע"כ, לא בא דיצחק בחשבון.

ו. ואי תימא יוסף אמאי יתיר מכלהו אלא ודאי יוסף בלחודוי ככלהו בגין דאקרי צדיק ודא הוא דאנהיר לסיהרא יתיר מכלהו ובג"כ האי שבק ליה לדוד מלכא יתיר מכלהו חיין דכתיב (בראשית א') ויתן אותם אלקים ברקיע השמים להאיר על הארץ.

פרשת ויצא

פרק ט"ו

א. רבי יוסי פתח ואמר (תהלים ק"ב) תפלה לעני כי יעטוף ולפני יי' ישפוך שיחו. האי קרא אוקמוה בכמה אתר. אלא דוד מלכא אמר דא כד אסתכל וחמא במלי דמסכנא ואסתכל ביה כד הוה אזיל וערק מקמי חמוי אמר דא תפלה לעני. דא הוא צלותא דבעי מסכנא קמי קב"ה ודא צלותא דאקדימת לכל צלותהון דעלמא.

ב. כתיב הכא תפלה לעני וכתיב התם (שם צ') תפלה למשה איש האלקים מה בין האי להאי אלא דא תפלה של יד ודא תפלה של ראש ולית לאפרשא בין האי תפלה לעני ובין תפלה למשה איש האלקים ותרוייהו שקילין כחד.

ו. ואי תימא יוסף וכו': ואם תאמר, יוסף למה הניח לו חיים יותר מכולם, דהיינו ל"ז שנה והם לא הניחו לו אלא ל"ג שנים. ומשיב, אלא ודאי יוסף בלבדו שקול ככולם, משום שנקרא צדיק, דהיינו יסוד, הכולל את כל הספירות, וזהו שמאיר ללבנה, שהיא הנוקבא, יותר מכולם, ומשום זה, הוא הניח לדוד המלך חיים יותר מכולם. שכתוב ויתן אותם אלקים ברקיע השמים להאיר על הארץ.

פרק טו

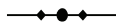
א. רבי יוסי פתח וכו': ר"י פתח ואמר, תפלה לעני כי יעטוף וגו'. מקרא זה בארוהו בכמה מקומות. אלא דוד המלך אמר זה, כאשר הסתכל וראה בהליכות העני, והסתכל בו, בשעה שהיה הולך ובורח מפני חמיו, שאול המלך, אז אמר תפלה לעני. זו היא תפלה שהעני מתפלל לפני הקב"ה, וזו היא תפלה המקדימה להתקבל לפני כל תפלות העולם.

ב. כתיב הכא תפלה וכו': כתוב כאן תפלה לעני, וכתוב שם תפלה למשה איש האלקים, ושואל, מה בין בזו לזו. ומשיב, אלא זו, התפלה לעני, היא תפלה של יד, שה"ס הנוקבא, כי הנוקבא נקראת עני משום שאין לה מעצמה כלום והכל צריכה לקבל מז"א. וזו, התפלה למשה, היא תפלה של ראש, שהוא ז"א. ואין להפריד בין תפלה לעני ובין תפלה למשה, דהיינו בין הנוקבא לז"א. כי צריכים להיות תמיד בזווג. ושניהם שקולים כאחד.

ג. ועל דא צלותא דעני אקדימת קמי קב"ה מכל צלותין דעלמא בגין דכתיב (שם כ"ב) כי לא בזה ולא שקץ ענות עני וגו'. ת"ח תפלה לעני דא תפלה של יד דעני אתדבק במסכנותיה. כמאן דלית ליה מגרמיה כלום.

ד. דבר אחר תפלה דא משה. לעני דא דוד. כי יעטוף כד אתכסיא סיהרא ואתכסי שמשא מינה. ולפני יי' ישפוך שיחו בגין לאתחברא בהדי שמשא.

ה. ת"ח צלותא דכל בני נשא צלותא. וצלותא דמסכנא איהי צלותא דקיימא קמיה דקב"ה ותבר תרעין ופתחין ועאלת לאתקבלא קמיה הה"ד (שמות כ"ב) והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני וכתיב שמוע אשמע צעקתו. ולפני יי' ישפוך שיחו כמאן דמתרעם על דינוי דקב"ה.

פֿרשֿת וישלח

פֿרֿק ט"ז

א. אמר רבי אלעזר צלותהון לאתעטרא קמיה קב"ה בג"כ חביבא הוא יתיר קמיה קב"ה ובג"כ קב"ה תאיב לצלותהון דצדיקיא בשעתא דאצטריך לון בגין דידיעי לרצויי למריהון

ג. ועל דא צלותא וכו': ועל כן תפלת העני מקדימה להתקבל לפני הקב"ה מכל תפלות העולם, משום שכתוב כי לא בזה ולא שקץ ענות עני וגו'. ובוא וראה, תפלה לעני היא תפלה של יד. דהיינו הנוקבא, שהיא תפלת העני הדבוק בעניו, כמי שאין לו מעצמו מאומה.

ד. דבר אחר תפלה וכו': פירוש אחר. תפלה, רומז על משה שהוא ז"א. לעני, על דוד, שהוא הנוקבא. כי יעטוף, היינו בשעה שמתכסית הלבנה, שהיא הנוקבא, שהשמש שהוא ז"א, נעלם ממנה. ולפני הוי"ה, שהוא ז"א, ישפוך שיחו, כדי להתחבר עם השמש, שהוא ז"א.

ה. ת"ח צלותא דכל וכו': בוא וראה, תפלת כל אדם היא תפלה, אבל תפלת העני, היא תפלה העומדת לפני הקב"ה, שהיא שוברת שערים ופתחים, ונכנסת להתקבל לפניו. וזהו שכתוב, והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני, וכתוב, שמוע אשמע צעקתו. ולפני ה' שיחו, היינו כמי שמתרעם על דינוי של הקב"ה.

פֿרֿק טז

א. אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, תפלת הצדיקים, היא שמחה לכנסת ישראל, שהיא הנוקבא, להתעטר, עם התפלה, לפני הקב"ה. ומשום זה, היא אהובה יותר על הקב"ה מתפלת העני, ומשום זה, הקב"ה משתוקק לתפלת הצדיקים בשעה שצריכים להתפלל, משום שיודעים איך לרצות את רבונם.

ב. מה כתיב ביה ביעקב אלקי אבי אברהם ואלקי אבי יצחק יי' האומר אלי שוב וגו' אעטר ואקשר קשורא בקשורא חד כדקא חזי. אלקי אבי אברהם לימינא. ואלקי אבי יצחק לשמאלא. האומר אלי הכא תלי מלה לאתעטרא לאתריה בינייהו שוב לארצך ואיטיבה עמך.

ג. קטנתי מכל החסדים. אמאי הוה אצטריך האי עם האי. אלא אמר יעקב את אבטחת לי לאוטבא עמי ואנא ידענא דכל עובדך כלהו על תנאי הוא אנא לית בי זכותא דהא קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך וכל מה דעבדת לי עד יומא לאו בגין זכותאי הוה אלא בגינך הוא דעבדת לי וההוא טיבו וקשוט בגינך הוה. דהא כד עברנא בקדמיתא דהוינא אזיל מקמי דעשו יחידיאי עברנא ליה לההוא נהרא ואנת עבדית עמי טיבו וקשוט והא אנא השתא מעבר ליה בתרי משיריין אינון תריין משיריין דפליג.

ד. עד הכא סדורא דשבחא דמריה מכאן ולהלאה בעא ה' ? דאצטריך ליה. לאחזאה לכל בני עלמא דאצטריך ליה לבר נש לסדרא שבחא דמאריה בקדמיתא ולבתר יבעי בעותיה דהכי עבד יעקב. בקדמיתא סדר שבחא דמריה ולבתר דסדר שבחא אמר בעותיה דאצטריך ליה.

ב. מה כתיב ביה וכו': מה כתוב בו ביעקב, בתפלתו, אלקי אבי אברהם ואלקי וגו', העטיר וקשר קשר בהתקשרות אחת כראוי, שאמר אלקי אבי אברהם, שהוא לימין, ואלקי אבי יצחק, שהוא לשמאל, האומר אלי, דהיינו לו עצמו שהוא קו אמצעי המכריע, כאן, בקו האמצעי, תלוי הדבר, לעטר את מקומו ביניהם, בין אברהם ויצחק שהם ימין ושמאל, וע"כ אמר לו, שוב לארצך ולמולדתך ואיטיבה עמך.

ג. קטנתי מכל החסדים: שואל, מה היה צריך ליעקב לומר זאת, דהיינו קטנתי וגו' עם זה שהזכיר מקודם לכן, שוב לארצך ולמולדתך ואיטיבה עמך. ומשיב, אלא אמר יעקב, אתה הבטחת להיטיב עמי, ואני יודע שכל מעשיך הם על תנאי, אם יעשו רצונך, ואני אין בי שום זכות, כי קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך. ועל כן אינך צריך לקיים לי הבטחתך וכל מה שעשית לי עד היום, לא היה משום זכויותי, אלא בשביל טובך, הוא שעשית לי, וכל אותו החסד והאמת היה בשביל טובך, כי כאשר עברתי את הירדן בתחילה. בעת שהייתי בורח מפני עשו, יחידי עברתי את הנהר ההוא, ואתה עשית עמי חסד ואמת, והרי עתה אני עובר את הנהר עם שתי מחנות, דהיינו אלו שתי המחנות שחצה.

ד. עד הכא סדורא וכו': עד כאן אמר סדר שבחו של רבונו, מכאן ולהלאה בקש מה שצריך לו, להורות לכל בני העולם, שאדם צריך לסדר שבחו של רבונו בתחילה, ואחר כך יתפלל תפלתו, כי כן עשה יעקב, בתחילה סדר שבחו של רבונו, ואחר שסדר השבת, אמר תפלתו שצריך.

ה. הה"ד הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אותו פן יבא והכני אם על בנים. מכאן מאן דצלי צלותיה דבעי לפרשא מלוי כדקא יאות. הצילני נא. ואי תימא דהא שזבת לי מלבן. מיד אחי. ואי תימא קרבין אוחרנין סתם אחין אקרוין. מיד עשו. מאי טעמא בגין לפרשא מלה כדקא יאות. ואי תימא אנא אמאי אצטריך כי ירא אנכי אותו פן יבא והכני. בגין לאשתמודעא מלה לעילא ולפרשא לה כדקא יאות ולא יסתים מלה:

ו. ואתה אמרת היטב איטיב עמך וגו'. ואתה אמרת היטב איטיב. מאי ואתה כד"א (נחמיה ט') ואתה מחיה את כלם אוף הכא ואתה אמרת.

ז. תא חזי דוד מלכא אמר (תהלים י"ט) יהיו לרצון אמרי פי אלין מלין דאתפרשן. והגיון לבי אלין מלין דסתימן דלא יכיל בר נש לפרשא לון בפומיה דא הוא הגיון דאיהו בלבא דלא יכיל לאתפרשא.

ח. ועל דא אצטריך מלה לאתפרשא בפומא ומלה דתליא בלבא וכלא רזא איהו. חד לקבל דרגא תתאה וחד לקבל דרגא עלאה. מלה דאתפרשא לקבל דרגא תתאה דאצטריך לאתפרשא. ההוא דתליא בלבא איהו לקבל דרגא פנימאה יתיר וכלא כחדא איהו. ועל דא אמר יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך וגו'.

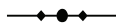
ה. הה"ד הצילני נא מיד וכו': וזה הוא שכתוב הצילני נא מיד אחי וגו'. דהיינו שלאחר שסידר השבח התפלל תפלתו, מכאן נשמע, שמי שמתפלל תפלתו צריך לפרש דבריו כראוי. שאמר הצילני נא, שלכאורה היה זה די כי אינו צריך יותר מהצלה, עם כל זה אמר להקב"ה: ואם תאמר, שכבר הצלת אותי מלבן לכן פירש מיד אחי. ואם תאמר, שגם קרובים אחרים סתם, נקראים אחים, ע"ד שאמר לבן ליעקב הכי אחי אתה ועבדתי חנם. לכן פירש מיד עשו. מה הטעם משום שצריכים לפרש הדבר כראוי. וע"כ האריך עוד, ואמר, אם תאמר, למה אני צריך להצלה, כי ירא אנכי אותו פן יבא והכני וגו', וכל זה כדי להסביר הדבר למעלה, ולפרש אותו כראוי ולא לסתום הדבר.

ו. ואתה אמרת היטב איטיב וגו': ושואל מהו ואתה. ומשיב, כמו שאתה אומר ואתה מחיה את כולם, שפירושו. הנוקבא הנקראת אתה, אף כאן ואתה אמרת, הוא שם הנוקבא.

ז. תא חזי דוד וכו': בוא וראה, דוד המלך אמר, יהיו לרצון אמרי פי, אלו הם דברים שהם מפורשים, והגיון לבי, אלו הם דברים שהם סתומים, שאין אדם יכול לפרש אותם בפיו, זה הוא הגיון שהוא בלב שאינו יכול לפרשו.

ח. ועל דא אצטריך וכו': ועל כן צריך להיות דבר שהוא מפורש בפה דהיינו, אמרי פי. ודבר שהוא תלוי בלב, ואינו מפורש בפה, דהיינו הגיון לבי, כי הכל הוא סוד אחד הוא כנגד המדרגה התחתונה, שהיא הנוקבא, ואחד כנגד המדרגה העליונה שהיא בינה. דבר המפורש בפה, הוא כנגד המדרגה התחתונה, הצריכה להתפרש, שה"ס עלמא דאתגליא. דבר ההוא התלוי בלב, הוא כנגד מדרגה יותר פנימית, שהיא בינה, שהיא עלמא דאתכסיא, והכל הוא כאחד, כלומר ששניהם צריכים. וע"כ אמר, יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך וגו'.

ט. כגוונא דא אמר יעקב בקדמיתא פריש מלה כדקא יאות ולבחר סתים מלה דאיהי תליא בהגיונא דלבא דלא אצטריך לפרשא דכתיב (בראשית ל"ב) ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרוב. הכא איהו מלה דתליא בלבא דלא אצטריך לפרשא. וכן אצטריך כדקאמרן בגין ליחדא יחודא שלים כדקא יאות. זכאין אינון דידעי לסדרא שבחא דמאריהון כדקא יאות ולמבעי בעותהון ובגין כך כתיב (ישעיה מ"ט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר (ס"א כתיב גם את השני גם את השלישי וגו' שלש פעמים גם רמז לשלש גאולות על ידי שלשה צדיקים משה מרדכי משיח שעתידי לגאלנו בקרוב) :

פרשת וישב

✧ פרק י"ז ✧

א. פתח רבי אלעזר ואמר (שם קי"א) הללויה אודה יי' בכל לבב בסוד ישרים ועדה האי קרא אוקמוה אבל ת"ח דוד מלכא כל יומי הוה משתדל בפולחנא דקב"ה והוה קם בפלגות ליליא ומשבח ומודה בשירין ותושבחן בגין לאתתקנא דוכתיה במלכו דלעילא.

ב. דכד אתער רוח צפון בפלגות ליליא הוה ידע דקב"ה בהיא שעתא יתער בגנתא דעדן לאשתעשע עם צדיקייא ואיהו הוה קם בהיא שעתא ואתגבר בשירין ותושבחן עד דסליק צפרא.

ט. כגוונא דא דאמר יעקב וכו': כעין זה אמר יעקב, מתחילה פירש הדבר כראוי, ואחר זה סתם הדבר, להיותו תלוי בהגיון הלב שאינו צריך להתפרש, שכתוב, ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרוב, כאן הוא דבר התלוי בלב, שאינו צריך להתפרש. וכן צריך להיות כמו שאמרנו ששניהם צריכים כדי ליחד יחוד השלם כראוי.

✧ פרק יז ✧

מאמר אודה ה' בכל לבב

א. פתח ר' אלעזר וכו': פתח ר"א ואמר, הללויה אודה וגו', מקרא זה בארוהו, אבל בוא וראה, דוד המלך, כל ימיו היה עוסק בעבודת הקב"ה, והיה קם בחצות לילה, ומשבח ומודה בשירות ותשבחות, כדי לתקן מקומו במלכות שלמעלה.

ב. דכד אתער וכו': וכאשר נתעורר רוח צפוני בחצות לילה, היה יודע, שהקב"ה מתעורר באותה שעה בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, וע"כ היה קם בשעה ההיא, והתגבר השירות ותשבחות עד עלות הבוקר.

ג. בגין דכד קב"ה אשתכח בגנתא דעדן הא אוקימנא דאיהו וכל צדיקייא דבגנתא כלהו צייתין לקליה כדכתיב (שיר השירים ח') חברים מקשיבים לקולך השמיעני. ולא עוד אלא דחוטא דחסד משיך עליה ביממא כמה דאתמר דכתיב (תהלים מ"ב) יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי. ולא עוד אלא דאינון מלין דארייתא דאיהו אמר כלהו סלקין ומתעטרין קמי קב"ה ובג"כ דוד מלכא הוה משתדל בליליא בפולחנא דמאריה.

ד. ת"ח הללויה בכל אינון שירין ותושבחן דקאמר דוד הא תנינן. דלעילא מכלהון הוא הללויה ואוקמוה. מאי טעמא בגין דכליל שמא ושבחא כחדא. מאי שמא ושבחא שמא דא י"ה. שבחא מאן איהו. אלא דא כ"י דאיהו (הלל בגימ' ה"ס שהוא אדני) מתקנא שבחא תדיר לקב"ה ולא אשתכח כד"א (שם פ"ג) אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל. בגין דסדרא דשבחא איהי מסדרת ומשבחת תדיר לגביה. ובג"כ שמא ושבחא כחדא. ה. אודה יי' בכל לבב. כמה דאוקמוה ביצר הטוב וכיצר הרע בגין דאינון משתכחי תדיר לגביה דב"נ כד"א (דברים ו') בכל לבבך ואוקמוה.

ו. בסוד ישירים (ועדה) אלין אינון ישראל דכל דרגין בהו מתעטרן כהני וליואי. צדיקי וחסידי. ישירים ועדה כד"א (תהלים פ"ב) נצב בעדת אל. ואינון רזא דקב"ה אתעטר בהו.

ג. בגין דכד קב"ה וכו': משום, כי כשהקב"ה נמצא בגן עדן, הנה בארנו, שהוא וכל הצדיקים שבגן, כולם מקשיבים לקולו, ככתוב, חברים מקשיבים לקולך השביעני. ולא עוד אלא חוט של חסד נמשך עליו ביום, כמו שלמדנו, שכתוב, יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי. ולא עוד, אלא, אלו דברי תורה שאמר בלילה, כולם עולים ומתעטרים לפני הקב"ה. ומשום זה דוד המלך, היה עוסק בלילה בעבודת רבונו.

ד. ת"ח הללויה וכו': בוא וראה, הללויה, הנה בכל השירות והתשבחות שאמר דוד, למדנו, שהעליון מכולם הוא הללויה, ובארוהו, מהו הטעם, משך שכולל שם ושבח ביחד, ושואל, מהו שם ושבח, הנה השם הוא י"ה אבל השבח מה הוא. ומשיב, אלא שבח הוא כנסת ישראל שהיא הנוקבא שנקראת הלל משום שהיא מסדרת תמיד שבח לקב"ה ואינה שוככת, כמש"א, אלקים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקוט אל, כי סדרי שבח היא מסדרת, ומשבחת לו תמיד. ומשום זה מרומו במלה הללויה, שם ושבח ביחד. פ"י שהשם הוא י"ה ושבח הוא הללו, דהיינו השכינה, שבשבת תמיד אליו.

ה. אודה ה' בכל לבב: כמו שבארוהו, שבכל לבב פירושו, ביצר טוב וביצר הרע. שהם נמצאים תמיד אצל האדם, כמו שאתה אומר, בכל לבבך, ובארוהו שפירושו ביצ"ט וביצה"ר, כי יצה"ט שורה בחלל הימני של הלב ויצה"ר בחלל השמאלי שבו. אף כאן פירושו כן.

ו. בסוד ישירים: אלו הם ישראל, שנקראים ישירים, משום שכל המדרגות מתעטרות בהם, כהנים לויים צדיקים וחסידיים. שהם ישירים, ועדה, פירושו כמו שאתה אומר, נצב בעדת אל, והם סוד שהקב"ה מתעטר בהם.

ז. ובג"כ בעי ב"נ לשבחה ליה לקב"ה תדיר בגין דאיהו אתרעי בשירין ותושבחן ומאן דידע לשבחה ליה לקב"ה כדקא יאות קב"ה קביל צלותיה ושזיב ליה הה"ד (שם צ"א) אשגבהו כי ידע שמי וגו' אך ימים וגו'.

ה. פתח ר' יוסי ואמר (שם ל"ב) אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה אתה סתר לי דא קב"ה דאיהו סתר ומגן לב"נ דאזיל בארחי דארייתא ואיהו אסתתר בצלא דגדפוי דלא יכלין לאבאשא ליה. מצר תצרני. מעילא ומתתא. לעילא אית ליה לבר נש מארי דאיהו צר לעילא וצר לתתא. ואלמלא יצר הרע לא אשתכח מארי דבכו לב"נ בעלמא בג"כ מצר תצרני. רני פלט תסובבני סלה. יסובבני סלה מבעי ליה מאי תסובבני אלין אינון שירין דאית בהו דרגין להצלה. תסובבני בהו לשזבא לי בארחה והאי קרא איהו כסדרא ואיהו למפרע מהאי גיסא ומהאי גיסא.

ט. תא חזי באלין שירין ותושבחן דקאמר דוד אית בהון רזין ומלין עלאין ברזי דחכמתא בגין דכלהו ברוח קודשא אתאמרו דהוה שרא רוח קודשא עליה דדוד והוה אמר שירתא ובג"כ כלהו ברזי דחכמתא אתאמרו.

ז. ובג"כ בעי ב"נ וכו': ומשום צריך האדם לשבח תמיד את הקב"ה, משום שהוא רוצה שירות ותשבחות, דהיינו שרוצה להתעטר בחכמה כנ"ל בדיבור הסמוך, ומי שיודע לשבח את הקב"ה כראוי, דהיינו תמיד כנ"ל, שהוא ע"י המוחין דהארת חכמה, הקב"ה מקבל תפלתו ומציל אותו. דהיינו כמו שאומר לעיל, שמתחילה צריכים לזווג של לילה ואח"כ לזווג של יום להמשכת חסדים בתפלת שחרית, וז"ש אשגבהו כי ידע שמי וגו' אורך ימים וגו'.

מאמר אתה סתר לי

ה. פתח ר' יוסי ואמר: אתה סתר לי מצר וגו'. אתה סתר לי, זה הקב"ה, שהוא סתר ומגן לאדם ההולך בדרך התורה, שה"ס קו האמצעי, והוא מסתתר בצל כנפיו, שלא יוכלו להרע לו, שואל א"כ מצר תצרני, למה לי, כי הוא אותו הדבר כמו אתה סתר לי. ומשיב, מלמעלה ומלמטה. מלמעלה יש לו לאדם שונאים, וע"ז נאמר אתה סתר לי, ומלמטה גם כן, ומי הוא, זהו היצר הרע, וע"ז נאמר מצר תצרני. והוא צר למעלה וצר למטה, כמ"ש (מסכת ב"ב ט"ו) יורד ומסית עולה ומסית, ואלמלא היצר הרע, לא היה נמצא לאדם שואנא בעולם. משום זה אזה"כ, מצר תצרני, על היצר הרע.

רני פלט תסובבני סלה: שואל, יסובבני סלה היה צריך לומר. דהיינו לשון נסתה, שהרי תסובבני, סובב על רני פלט. ולמה אומר תסובבני שהוא לשון נוכח. ומשיב, שפירושו הוא, אלו השירים שיש בהם מדרגות להצלה תסובבני בהם להצילני בדרך. ולהקב"ה אמר תסובבני. ומקרא זה אפשר לקראו כסדרו, ואפשר לקראו למפרע, דהיינו, סלה תסובבני פלט רני תצרני מצר לי סתר אתה מצד זה ומצד זה, והבנתו אינה משתנה.

ט. תא חזי באלין וכו': בוא וראה, באלו שירות ותשבחות שאמר דוד, יש בהם סודות ודברים עליונים בסודות החכמה. משום שכולם נאמרו ברוח הקודש, שרוח הקודש היה שורה על דוד ואמר שירה. ועל כן כולם ברוח הקודש נאמרו.

י. פתח ר' אלעזר ואמר (תהלים קי"ח) דחה דחיתני לנפול ויי' עזרני. דחה דחיתני. דחה דחוני מבעי ליה מאי דחה דחיתני אלא דא סטרא אחרא דדחיא ליה לב"נ תדיר ובעי לדחייא ליה ולאסטאה ליה מעם קב"ה ודא הוא יצה"ר דאשתכח לגביה דב"נ תדיר ולקבליה אהדר דוד ואמר דחה דחיתני לנפול בגין דאיהו הוה אשתדל לגביה בכל אינון עקתינ לאסטאה ליה מעם קב"ה ועליה אמר דוד דחה דחיתני לנפול בגיהנם. ויי' עזרני דלא אתמסרנא בידך.

יא. ועל דא אית ליה לבר נש לאזדהרא מניה בגין דלא ישלט עליה. וקב"ה כדין נטיר ליה בכל ארחוי דכתיב (משלי ג') אז תלך לבטח דרכך ורגלך לא תגוף. (שם ד') בלכתך לא יצר צעדך ואם תרוץ לא תכשל. וכתיב (שם) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. אמר רבי יהודה זכאין אינון ישראל דקב"ה נטיר לון בעלמא דינ ובעלמא דאתי דכתיב (ישעי' ס') ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ ברוך יי לעולם אמן ואמן.

פרשת מקץ

פרק י"ח

א. רבי (יצחק) חזקיה פתח ואמר (תהלים קל"ה) הללו יה הללו עבדי ה' הללו את שם יי' האי קרא אית לאסתכלא ביה כיון דאמר הללויה אמאי הללו

י. פתח ר' אלעזר וכו': פתח ר"א ואמר, דחה דחיתני לנפול וה' עזרני, ושואל, כתוב, דחה דחיתני, דחה דחוני היה צריך לכתוב, מהו דחה דחיתני. שהרי הקב"ה לא דחה אותנו, אלא השונאים. ומשיב, אלא זה הסטרא אחרא, הדוחה האדם תמיד, ורוצה לדחותו ולהשטותו מעם הקב"ה, וזה הוא היצה"ר הנמצא עם האדם תמיד, ואליו חזר דוד ואמר דחה דחיתני לנפול, משום שהוא היה מסיתו בכל אלו הצרות שבאו עליו להשטות אותו מעם הקב"ה, ועליו אמר דוד דחה דחיתני לנפול, בגיהנם וה' עזרני, שלא נמסרתי בידך.

יא. ועל דא אית ליה וכו': ועל כן יש לו לאדם להזהר ממנו, כדי שלא ישלוט בו, ואז הקב"ה שומר אותו בכל דרכיו. שכתוב אז תלך לבטח דרכך ורגלך לא תגוף, בלכתך לא יצר צעדך וגו'. וכתיב וארח צדיקים כאור נגה וגו'. אמר רבי יהודה אשריהם ישראל, שהקב"ה שומר אותם בעולם הזה ובעולם הבא. שכתוב ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

פרק יח

מאמר הללו עבדי ה'

א. רבי חזקיה פתח וכו': רח"פ ואמר הללויה הללו עבדי ה' וגו'. במקרא זה יש להסתכל, כיון שאמר הללויה, למה אומר עוד, הללו עבדי ה', ואחר כך, הללו את שם ה'. ומשיב, אלא

עבדי יי' ולבתר הללו את שם יי' אלא הכי תנינן מאן דמשבח (לחדא) לאחרא אצטריך לשבחא ליה כפום יקריה וכפום יקריה הכי אצטריך שבחיה ותנינן מאן דמשבח לאחרא בשבחא דלית ביה הוא גלי (גלותא וסכב) גנותיה וצבי לגלאה ליה ועל דא מאן דעביד הספדא על בר נש אצטריך כפום יקריה ולא יתיר דמגו שבחיה אתי לגנותיה ובכלא שבחא אצטריך כפום יקריה.

ב. ת"ח הללויה הכא אית שבחא עלאה דמארי דכלא אתר דלא שלטא ביה עינא למנדע ולאסתכלא (ס"א אתר) דאיהו טמירא דכל טמירין ומאן איהו י"ה שמא עלאה על כלא.

ג. ובג"כ הללויה שבחא ושמא כחדא כלילן כחדא והכא סתים דאמר הללויה ולא אמר מאן הללויה למאן אמרו הללו אלא כמה דיי"ה סתים הכי שבחא דשבחי סתים אינון דמשבחי לא ידענא מאן אינון והכי אצטריך למהוי כלא סתים ברזא עלאה ולבתר דסתים ברזא עלאה גלי ואמר הללו עבדי יי' הללו את שם יי' בגין דדא איהו אתר דלא סתים כהוא עלאה טמירא דכל טמירין דא הוא אתר דאקרי שם כד"א (שמואל ב' ו') אשר נקרא שם שם יי'.

כך למדנו, מי שמשבח לאחר, צריך לשבח אותו לפי כבודו, וכפי כבודו צריך להיות שבחו. ולמדנו מי שמשבח לאחר בשבח שאין בו, הוא מגלה גנותו. כלומר, שמסבב שיגולה גנותו. ועל כן, מי שעושה הספד על אדם, צריך שיהיה כפי כבודו ולא יותר. כי מתוך שבחו סופו שיבוא לידי גנותו. ותמיד צריך השבח להיות רק כפי כבודו.

ב. ת"ח הללויה וכו': בוא וראה, הללויה, כאן, יש שבח עליון של אדון כל, מקום שאין העין שולטת בו לדעת ולהסתכל, שהוא נסתר מכל הנסתרות, ומי הוא, הוא השם י"ה, שם, העליון על כל. פירוש, השם י"ה ה"ס ג"ר, כי קוצו של י' ה"ס כתר, י' ה"ס חכמה, ה' ה"ס בינה. ואין השגה בג"ר כנודע, וז"ש אתר דלא שלטא ביה עינא וכו'.

ג. ובג"כ הללויה וכו': ומשום זה, הללויה, הוא שבח ושם ביחד כלולים כאחד. כמ"ש לעיל (וישלח פ"ג ד"ה ת"ח ע"ש) וכאן סתום הדבר שאומר הללויה ואינו אומר, מי הוא האומר הללויה, ולמי יאמרו הללו. אלא כמו השם י"ה הוא סתום, כך השבח שמשבחים, סתום, ואלו המשבחים איני יודע מי הם. וכך צריך להיות סתום הכל בסוד עליון ואחר שכבר סתם בסוד עליון, גילה, ואמר, הללו עבדי ה' הללו את שם ה', שגילה מי הם המהללים ולמי המה מהללים, משום שזה הוא מקום, שאינו סתום כאותו העליון הנסתר מכל הנסתרות, שהוא י"ה. כי זהו מקום שנקרא שם, דהיינו הנוקבא, כמש"א אשר נקרא שם שם ה', שפירושו הנוקבא שנקראת, שם.

ד. קדמאה סתים דלא (ס"א דא) גלייא (תנינא) סתים וגליא ובגין דקיימא באתגלייא אמר אינון דקא משבחי להווא אתר מאן אינון וקאמר דאינון עבדי יי' דאתחזון לשבחא לאתר דא.

ה. יהי שם יי' מברך מאי שנא דקאמר יהי אלא יהי רזא דאמשכות' מהווא אתר עלאה דאיהו סתים דקאמרן דאיהו יי'ה עד רזא דברית דאיהו יו"ד תתאה כגוונא דיו"ד עלאה שירותא כסופא.

ו. ובגין כך יהי רזא דאמשכותא מטמירא דכל טמירין עד דרגא תתאה ובמלה דא אתקיים כל עובדא דבראשית כד"א (י"ב ב) יהי רקיע יהי מאורות יהי אור.

ז. בכל אינון עובדין דלעילא כתיב יהי בכל אינון עובדין דלתתא לא כתיב יהי בגין דרזא דא דאיהו (ס"א אמשכותא) מרזא עלאה סתימין דכל סתימין לא אתקיים מלין תתאין דלתתא.

ח. וכדא מתברך שם קדישא בכלא ועל דא כתיב יהי שם יי' מברך וגו' ממזרח שמש עד מבואו דא אתר עלאה דקא נהיר מניה שמשא ונהיר לכלא ודא הוא אתר דרישא עלאה סתימאה.

ד. קדמאה סתים וכו': הראשון, שהוא יי'ה סתום ואינו מגולה, השני שהוא שם ה', סתום ומגולה. ומשום שהוא עומד בהתגלות, אמר הכתוב, שהם משבחים למקום ההוא, הנקרא שם ה', ומי הם המשבחים, ואמרו, שהם עבדי ה', הראויים לשבח למקום הזה, לנוקבא.

ה. יהי שם ה' מבורך: שואל, מהו השינוי שאומר יהי, ומשיב, אלא יהי ה"ס המשכה מאותו מקום עליון שהוא סתום, שאמרנו, שהוא יי'ה, עד סוד הברית, שהוא יוד תתאה כעין עלאה, ההתחלה כסוף.

ו. ובגין כך, יהי וכו': ומשום זה, יהי, הוא סוד ההמשכה מן הנסתר מכל הנסתרות שהוא י' ראשונה של יאהדונה, עד מדרגה התחתונה, שהיא י' אחרונה של יאהדונה"י כנ"ל. שז"ס שתי היודין של יהי. בדבר זה נתקיים כל מעשה בראשית, כמש"א, יהי רקיע, יהי מאורות, יהי אור.

ז. בכל אינון עובדין וכו': בכל המעשים של מעלה, דהיינו הרקיע והאור והמאורות, כתוב יהי, בכל המעשים של מטה, דהיינו הארץ והימים, ואשר בהם, לא כתוב יהי, משום שסוד הזה של יהי, שהוא המשכה מסוד הסתום מכל סתום, שהוא י' ראשונה של יאהדונה"י, אינו מתקיים רק בדברים עליונים של מעלה ולא באלו הדברים של מטה.

ח. וכדא מתברך וכו': ובזה, מתברך השם הקדוש בכל, וע"כ כתוב, יהי שם ה' מבורך וגו'. ממזרח שמש וגו', זהו מקום עליון, שהשמש שהוא ז"א, מאירה ממנו, וזהו מקום של ראש העליון הסתום, שהוא ראש א"א.

ט. ועד מבואו דא הוא אתר קשרא דאתקשר ביה מהימנותא כדקא חזי ומתמן נפקן ברכאן לכלא ועלמא מהכא אתזן כמה דאתמר ובגין כך קיימא האי אתר לאתזנא מעילא ולא תברכא מתמן וכלא קיימא באתערותא דלתתא דמתערי אינון עבדי יי' כד מברכי שמא קדישא כדקאמרן. ובגין כך דאיהו באתגלייא כתיב הללו עבדי יי' הללו את שם יי'.

פרשת ויגש

פרק י"ט

א. ר' חזקיה פתח (תהלים קל"ט) גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו וגו' האי קרא אוקמוה בכמה אתר. אבל ת"ח כל אינון נשמתין דהוו מיומא דאתברי עלמא כלהו קיימי קמי קב"ה עד לא נחתו לעלמא בההוא דיוקנא ממש דאתחזון לבתר בעלמא וההוא חזו דגופא דב"נ דקאים בהאי עלמא הכי קאים לעילא.

ב. ובשעתא דנשמתא דא זמינא לאחתא בעלמא ההיא נשמתא בההיא דיוקנא ממש דקיימא בהאי עלמא הכי קאים (לעילא) קמי קב"ה ואומי לה קב"ה דיטור פקודי אורייתא ולא יעבר על קיימיה.

ג. ומנא לן דקימין קמיה דכתיב (מלכים א' י"ז) חי יי' אשר עמדתי לפניו עמדתי וודאי והא אוקמוה ובג"כ גלמי ראו עיניך עד לא יתחזי (צולמא)

ט. ועד מבואו: זהו מקום קשר, שנתקשרה בו האמונה, שהיא הנוקבא, כראוי, ששם יחוד ז"א ונוקבא, ומשם יוצאות הברכות לכל, והעולם, שהוא הנוקבא, ניזון מכאן, כמו שלמדנו. ומשום זה, עומד מקום זה, שהיא הנוקבא, להיות ניזון מלמעלה ולהתברך משם. והכל תלוי בהתעוררות שלמטה. שאלו עבדי ה' מתעוררים כשמברכים את השם הקדוש, שהיא הנוקבא, כמו שאמרנו, (באות ד) שמשום שהיא בהתגלות, כתוב, הללו עבדי ה' הללו את שם ה'. ע"ש.

פרק י"ט

מאמר גלמי ראו עיניך

א. ר' חזקיה פתח וכו': רח"פ, גלמי ראו עיניך ועל ספרך וגו'. מקרא זה העמידוהו בכמה מקומות אבל בוא וראה, כל אלו הנשמות שהיו מיום שנברא העולם, כולן עומדות לפני הקב"ה מטרם שירודות לעולם, באותה הצורה ממש שנראות לאחר כך בעולם, ובאותה מראה של גוף האדם העומד בעולם הזה, כן הוא עומד למעלה.

ב. ובשעתא דנשמתא דא וכו': ובשעה שהנשמה מוכנת לרדת בעולם, נשמה ההיא, באותה צורה ממש שעומדת בעולם הזה כן עומדת לפני הקב"ה, והקב"ה משייע אותה שתשמור מצות התורה, ולא תעבור על חוקי התורה.

ג. ומנא לן דקימין וכו': ומאין לנו שהנשמות עומדות לפניו, שכתוב, חי ה' אשר עמדתי לפניו, עמדתי ודאי, דהיינו מטרם שנברא, וכבר בארוה. ומשום זה, גלמי ראו עיניך, מטרם

בעלמא. ועל ספרך כלם יכתבו דהא כל נשמתין בההוא דיוקנא דלהון כלהו בספרא כתיבין. ימים יצרו הא אוקמוה יצרו ודאי. ולא אחד מהם בהאי עלמא למיקם בקיומא דמאריהון כדקא חזי.

ד. ת"ח יומין דב"נ כד זכי בהאי עלמא בעובדין טבאן יומין דיליה אתברכאן לעילא מההוא אתר דאיהו מדת יומי. פתח ואמר (תהלים ל"ט) הודיעני יי' קצי ומדת ימי מה היא וגו' האי קרא אוקמוה אבל ת"ח קצי דא קץ הימין דאיהו מתקשר ביה בדוד. ומדת ימי מה היא איהו דאתמני (נ"א דאית ממנא) ממש על יומי.

ה. אמר רבי יהודה הא שמענא מר"ש מעון דהאי קרא אתמר על אינון יומין דאתגזרו עלוי מאדם קדמאה דאינון ע"ד הא אתמר דחיין כלל לא הוו ליה אלא דיהיב ליה אדם מאינון יומין דיליה שבעין שנין.

ו. ורזא דא וילון לא משמש כלום וסיהרא לא נהרת מגרמה כלל ושבעין שנין נהרין לה בכל סטרהא ואינון חיי דוד סתם ועל דא בעא דוד לקב"ה למנדע רזא דא על מה לית לה חייין לסיהרא מגרמה ולמנדע עקרא דילה.

שנראה בעולם, ועל ספרך כולם יכתבו, כי כל הנשמות, באותה צורה שלהן, כולן בספר כתובות. ימים יוצרו, כבר בארוהו שמיוצרים בודאי, כלומר שנעשה מהם לבוש להתלבש בו. ולא אחד בהם, שאין יום אחד בהם בעולם הזה, שיוכל לעמוד בקיום לפני אדונו כראוי.

מאמר ומדת ימי מה היא

ד. ת"ח יומין דב"נ וכו': בוא וראה, ימיו של אדם, כשזוכה בעולם הזה במעשים טובים, הימים שלו מתברכים למעלה ממקום ההוא שנקרא מדת ימיו, שהיא בינה. פתח ואמר, הודיעני ה' קצי ומדת ימי וגו', מקרא זה בארוהו. אבל בוא וראה, קצי, זהו קץ הימין, שהוא מתקשר בדוד. ומדת ימי, זהו שנתמנה ממש על ימיו. שהיא בינה. (וענין קץ הימין עי' לעיל פרשת נח).

ה. א"ר יהודה וכו': אר"י, הנה שמעתי מר' שמעון, שמקרא זה נאמר על אלו הימים שנגזרו עליו מאדם הראשון, שהם ע' שנה. כי למדנו, שלא היה לדוד חיים כלל, אלא שנתן לו אדם הראשון מימיו, ע' שנה.

ו. ורזא דא וילון וכו': וזה סוד, הרקיע וילון, שהוא כנגד המלכות, אינו משמש כלום, כי הלבנה, שהיא מלכות, אינו מאירה מעצמה כלום, שז"ס שדוד, שהיא כנגד המלכות אין לו חיים. ושבעים שנה מאירים אליה, אל המלכות, מכל צדדיה, שהם ז"ס חג"ת נהי"מ מז"א, שכל אחת כלולה מעשר והם שבעים. והם חיי דוד סתם. ועל כן בקש דוד מן הקב"ה לדעת סוד הזה, למה אין חיים אל הלבנה מעצמה, ורצה לדעת השורש שלה.

ז. ומדת ימי מה היא דא הוא דרגא (ס"א דעלמא) עלאה סתימא דאיהו קיימא על כל אינון יומין דאינון חייך דילה אתר דנהיר לכלא. אדעה מה חדל אני אמר דוד אנדע על מה חדל אנא נהורא מגרמי ואתמנע מני כשאר כל אינון נהוראין עלאין דאית לון חייך לכלהו ואנא על מה אנא חדל ועל מה אתמנע מני ודא הוא דבעא דוד למנדע ולא אתיהיב ליה רשותא למנדע.

פרשת ויחי

פרק כ'

א. פתח ההוא ינוקא ואמר (תהלים ל"ז) לדוד אל תתחר במרעים אל תקנא בעושי עולה. לדוד אי שירתא לא קאמר אי תפלה לא קאמר. אלא בכל אתר לדוד סתם רוח הקדש אמרו:

ב. אל תתחר במרעים. מאי אל תתחר במרעים, אל תתחבר מבעי לי'. אלא אל תעביד תחרות במרעים. בגין דלא ידעת יסודא דגרמך, ולא תיכול לי', דילמא איהו אילנא דלא אתעקר לעלמין, ותדחי קמי'.

ז. ומדת ימי מה היא: זו היא מדרגה עליונה סתומה, שהיא בינה, שנקראת מדת ימי, משום שהיא עומדת על כל אלו הימים שהם חיים של המלכות, כי חג"ת נהי"ם דז"א נמשכים מן הבינה, היא מקום המאיר לכל. אדעה מה חדל אני: אמר דוד, אדעה על מה חדל אני אור מעצמי, ונמנע ממנו להיות כשאר כל אורות העליונים שיש להם חיים לכולם מעצמם, ואני על מה אני חדל מאור, ועל מה נמנע ממני. וזה הוא שבא דוד לדעת, ולא ניתן לו רשות לדעת.

פרק כ

מאמר אסרי לגפן עירה

א. פתח ההוא ינוקא וכו': פתח אותו ילד ואמר, לדוד אל תתחר במרעים וגו'. שואל לדוד, אם שירה הוא אינו אומר לדוד מזמור שיר. ואם תפלה, אינו אומר תפלה לדוד. ומשיב, אלא בכל מקום שנאמר דוד סתם, רוח הקודש אמרו.

מאמר אל תתחר במרעים

ב. אל תתחר במרעים: שואל מהו אל תתחר במרעים, היה צריך לומר אל תתחבר במרעים, ומשיב, אלא, אל תעשה מדנים במרעים, משום שאינך יודע היסוד של עצמך, דהיינו בחינת לגגול נשמתך, ויכול להיות שלא תוכל לו, אם הוא אילן שאינו נעקר לעולם, דהיינו נשמה בלתי מגולגלת לעולם, שהיא חזקה מאד, ואז תדחה לפניו.

<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך יח</p> <p>✦ תקונגי הזהר חלק ב'</p> <p>448 עמודים</p> <p>18</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך יז</p> <p>✦ תקונגי הזהר חלק א'</p> <p>512 עמודים</p> <p>17</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך טז</p> <p>זהר חדש שיר השירים רות איכה תקונגי זוהר חדש</p> <p>586 עמודים</p> <p>16</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך טו</p> <p>זהר חדש צו אחרי בהר נשא חוקת בלק מטות כי תצא כי תבוא</p> <p>528 עמודים</p> <p>15</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך יד</p> <p>זהר חדש בראשית נהלך וירא תולדות ויצא וישב בשלה יתרו תרומה כי תשא</p> <p>592 עמודים</p> <p>14</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך יג</p> <p>✦ ואתחנן עקב שופטים כי תצא וילך האזינו</p> <p>320 עמודים</p> <p>13</p>
--	--	--	---	---	---

<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך ו</p> <p>✦ יתרו משפטים</p> <p>432 עמודים</p> <p>6</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך ה</p> <p>✦ שמות וארא בא בשלה</p> <p>560 עמודים</p> <p>5</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך ד</p> <p>✦ מקץ ויגש ויחי</p> <p>512 עמודים</p> <p>4</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך ג</p> <p>✦ חיי שרה תולדות ויצא וישלה וישב</p> <p>624 עמודים</p> <p>3</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך ב</p> <p>✦ נה לך לך וירא</p> <p>544 עמודים</p> <p>2</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך א</p> <p>✦ הקדמות לזוהר זוהר הקדמת הזוהר בראשית</p> <p>640 עמודים</p> <p>1</p>
--	--	--	---	--	---

<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך יב</p> <p>✦ בלק פנחס מטות</p> <p>592 עמודים</p> <p>12</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך יא</p> <p>✦ במדבר נשא בהעלותך שלה קרה חוקת בלק</p> <p>592 עמודים</p> <p>11</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך י</p> <p>✦ אחרי קדושים אמור בהר בחוקותי</p> <p>628 עמודים</p> <p>10</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך ט</p> <p>✦ ויקרא צו שמיני בהר מצורע</p> <p>496 עמודים</p> <p>9</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך ח</p> <p>✦ ויקהל פקודי</p> <p>640 עמודים</p> <p>8</p>	<p>ספר תורת הזהר</p> <p>תרגום האהר בלשון הקדוש</p> <p>כרך ז</p> <p>✦ תרומה תצוה כי תשא</p> <p>560 עמודים</p> <p>7</p>
--	---	--	---	--	--

ספר מאמרי רשב"י

ברכות-יומא

בו יבואו ליקוט מאמרי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה, מש"ס בבלי כסדר המאמרים, עם פירושי רש"י ועוד, מפוסק ומחולק לקטעים, למען ירוץ הקורא בו, כי מלבד מעלת לימוד הזוהר הקדוש אשר בונה בשמים עליותיו עוד יש מעלה עצומה לידבק בדברי אדונינו הרשב"י זיע"א בכל מקום, אשר עליו נאמר: "רבי שמעון דנהיר כל עלמא באורייתא" (זוהר ח"א קנ"ו.) כדי להמשיך נשמתו אצלינו, ולעורר תפילתו לפני אדון כל בעד דורינו השפל הזה למען הקים השכינה מעפרא ולגאלינו ולפדותינו לתשועת עולמים. ובוודאי על ידי כן יתקבלו התפילות ברצון וברחמים, כמו שכתב בספר חסידים (סימן רכ"ד), וז"ל: וכל האומר דבר שמועה מפייהם הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו, עכ"ל.

יוצא לאור על ידי "מפעל הזוהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
חדש שבט תשע"ב לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
CIO CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר
הספרים שהוצאנו לאור - וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 095-995-1300

עימוד ועיצוב ספרים מקצועי

'מקראי אור'

052-7615936

yoel32@neto.net.il

❁ בשער ❁

בו יבואו ליקוט מאמרי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה, מהש"ס בבלי כסדר המאמרים, עם פירוש רש"י ועוד, מפוסק ומחולק לקטעים, למען ירוץ הקורא בו, כי מלבד מעלת לימוד הזוהר הקדוש אשר בונה בשמים עליותיו עוד יש מעלה עצומה לידבק בדברי אדונינו הרשב"י זיע"א בכל מקום, אשר עליו נאמר: "רבי שמעון דנהיר כל עלמא באורייתא" (זוהר ח"א קנ"ו). כדי להמשיך נשמתו אצלינו ולעורר תפילתו לפני אדון כל, בעד דורינו השפל הזה, למען הקים השכינה מעפרא, ולגאלינו ולפדותינו לתשועת עולמים. כמו כן, יועיל קובץ זה, לעולים ציונה¹⁸⁴ למקום הקדוש במירון, לקיים רצון הצדיק שאמר "בני שנו מידותי" (גיטין ס"ז), ויהיו שפתותיו דובבות בקבר לנחת רוח לבורא עולמים, ובוודאי על ידי כן יתקבלו התפילות ברצון וברחמים, כמו שכתב בספר חסידים (סימן רכ"ד), וז"ל: וכל האומר דבר שמועה מפייהם הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו, עכ"ל, וכמו שאמר הרשב"י בזוהר (ח"ג קמ"ד), **אנן קיומי עלמין דעלמא מתברך בגינן, [אנו מקיימי העולם שהעולם מתברך בזכותנו].**

כתוב בתיקוני זוהר (תיקון ו'), שהקב"ה משרה שכינתו על ציוני הצדיקים, ועלינו לידע שיש בציונו הקדוש במירון השראת השכינה, וכל הזוכים ללמוד בציונו הקדוש של הרשב"י ורבי אלעזר ברבי שמעון זי"ע, את תורתם, הם עושים נחת רוח לנשמתם הקדושה, ובוודאי יתנו להם מתנות טובות, כמו שכתב המהרח"ו בשער הגלגולים (דף כ"ד).

אמרו חז"ל ביבמות (צו ע"ב - צו ע"א): ... אזל ר' אלעזר אמר לשמעתא בי מדרשא, ולא אמרה משמיה דר' יוחנן. שמע רבי יוחנן איקפד. ... ורבי יוחנן מאי טעמא קפיד כולי האי? דאמר רב יהודה אמר רב: מאי דכתיב "אגורה באהלך עולמים"? וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים? אלא אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז. דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה - שפתותיו דובבות בקבר. אמר ר' יצחק בן זעירא ואיתימא שמעון נזירא: מאי קראה? "וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים". ככומר של ענבים. מה כומר של ענבים כיון שמניח אדם אצבעו עליו

והיה עולה על ידיו ועל רגליו, וכל הדרך היה נועה כבהמה וצועק, היכן אני השפל נקנס, למקום אש שלקבת קודשא בריך הוא, וכל פמליא של מעלה הכא, וכל נשמות הצדיקים שמה, ובעת ההילולא היה שמת שמחה גדולה, עין שם (רבי שמואל העליר נאב"ד צפת בסוף פבז מלכים).

א. הקדוש ברוך הוא וכל הפמליא של מעלה וכל נשמות הצדיקים נמצאים במרון בל"ג בעמר בעת ההילולא קדישא של רשב"י: הרב הקדוש רבי חיים בן עטר, האור החיים, זכותו יגן עלינו, היה פעם אחד בהילולא פה עיר הקדש צפת תבנה ותפונן, וכשעלה למרון והגיע לתחתית הקר שיעולים לציון הרבי שמעון בן יוחאי, ירד מהממור

מיד דובב, אף תלמידי חכמים כיון שאומרים דבר שמועה מפייהם¹² בעולם הזה שפתותיהם דובבות בקבר¹³.

ועל אחת כמה וכמה שצריך ללמוד את תורת הרשב"י על ציונו הקדוש שהוא בעל המימרא, ולעשות לו נחת רוח¹⁴, וכמו שאמר רבי אבא בזהר (ח"ב דף ס"ח:) "מילין דאורייתא דרבי שמעון בר יוחאי יתנהירו בעלמא עד דייתי מלכא המשיח] ואי אפשר לתאר כמה גדול כח הלומד זהר הקדוש שעל ידי זה מעורר ומפעיל וממשיך את נשמת הרשב"י עליו השלום, ממש כפשוטו, לרחם עלינו, כמו שאמרו בגמרא (סוכה דף מה ע"ב): ואמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה ואילמלי אליעזר בני עמי מיום שנברא העולם ועד עכשיו ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו מיום שנברא העולם עד סופו ואמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי ראיתי בני עלייה והן מועטין אם אלף הן אני ובני מהן אם מאה הם אני ובני מהן אם שנים הן אני ובני הן.

ואפילו בדורנו הפשוט בכל רגע ובכל מקום תוכלו להתקשר לנשמת הרשב"י¹⁵ - ולזכות לישועות נפלאות, ובוודאי הרשב"י זי"ע יכיר

מהו המשקמות ומה הנאה יוצא לו ולנו על ידי זה, כי אנו באים להרשב"י ומבקשים כל אהד בבקשתו הרוחנית והגשמית, ששניהם אהד, כי אי אפשר זה בלי זה, ובמה נתרצה לפני הרשב"י שיתפלל ויעתי בעדנו שהשם יתברך ימלא בקשתנו, וזה על ידי שאנו לומדים תורתו בבקשתו "למדו תורתך" [גטין ס"ז] ונעושים לו נחת רוח, ועל ידי זה הוא מחזיר לנו נחת רוח ומתפלל בעדנו, נכחו גדול, כמו שאמר על עצמו: יכולני לפטר את כל העולם מן הדין. וכמבאר בזהר הקדוש (חלק ג' דף קכ"ח) וזה לשונו: אנו קיימי עלמין, דעלמא מתברך בגין.

ה. והוא כמו ציווי להאיר את העולם בדברי תורתו של הרשב"י שעל ידו נמשיך את הארת המשיח לעולם, ונזכה להתגלותו בקרוב בב"א.

ו. כתב בספר פלא יועץ (ערך דובב) וזה לשונו: פירשו רבותינו ז"ל שכל תלמיד חכם שאומרים דבר תורה משמו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר ויש לו הנאה ונחת רוח כשותה יין קונדיטון, כמו שכתוב בירושלמי מסכת שקלים... כתוב בספרים שפעם אחת היה שמד ונגלה מוהר"ם אלשיך ז"ל בהקין, והציל לאחד מתוך ההפיכה, מפני סיבה שהיה לומד ספרו בתמידות, עכ"ל.

[ראה בליקוטים מכתבי הרמח"ל זצ"ל (רבי משה חיים ליצטאט) בענין כותל המערבי, סוד לוח: באדם נשאר עצם אחד בקבר הנקרא לוח, ועליו יבנה הגוף לתחיית המתים. ויש שם גם חלק מן הנפש והיא נק' הבלא דגרמי. כן הוא בבית המקדש, נשאר הכותל המערבי, וה"ס זה לוח

ב. וכן אמר רבי שמעון בר יוחאי אין תלמידיו מניחין אותו לישן בקבר, שנאמר (שיר השירים פרק ז' י"י) "וְחַפְּזָה לִי יָדוּי הַטּוֹב הַלֵּךְ לְדוּדַי לְמִישְׁרַיִם דּוֹבֵב שְׂפָתַי יְשָׁנִים" (מדרש תנחומא כי תשא סימן ג'). ובפסיקתא (רבותי פ"ב): אמר רבי יוחנן ... בשעה שהזקן יושב ודורש ואומר כך אמר רבי עקיבא, כך אמר רבי שמעון בר יוחאי שפתותיהם רוחשות שם, כמו שכתוב דובב שפתי ישנים, לכך נאמר "ירננו על משכבותם", עכ"ל.

ג. ופירש על זה בספר יערות דבש, (חלק שני - דרוש ז): ... היינו להבין, מכל מקום איך דר בב' עולמות, אבל כשאומרים דבר שמועה מפיו, אז נשמת צדיק מתלבשת שם בלומדים, ועומדת שם, וכך שפיר אמרין דר בב' עולמות, בעולם הנצחי ובה העולם, גם נתלבשת בגוף בקבר בהבלא דגרמי, כך אמרו שפתותיו דובבות בקבר, שנתלבש בגוף בקבר עכ"ל, (ועיי' עוד ביערות דבש, חלק ראשון - דרוש טז).

ד. מתוך מכתבו של המרא דאתרא של מירון הגאון הצדיק רבי מאיר שטרן שליט"א: ביבמות (טז). בכורות (לא): דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי, כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר. ורש"י שם ביבמות וזה לשונו, שיהא שפתי נעות בקבר קאלו אני חי. ורש"י שם בכורות וזה לשונו: והנאה הוא לו שדומה קחי. רבינו גרשום שם דובבות בעולם הזה ושפתותיו דובבות בעולם הבא. ואמרתיו לפרש תכן של "שפתותיו דובבות",

לכם טובה ותושפעו ממקור הברכות, שכידוע שהזוהר הקדוש מגן ומציל מכל הצרות ומונע פגועים ואסונות.

פתוב בַּמְשֻׁנָה בַּאֲבוֹת (פֶּרֶק ג א): "עֲקֹבְנָא בְּן מְהַלְלָא אומר, הַסְתַּפַּל בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים וְאֵין אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבָרָה. דַּע, מֵאֵין בְּאַתָּה, וְלֵאן אַתָּה הוֹלֵף, וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עֲתִיד לִתֵּן דִּין וְחֻשְׁבוֹן, לִפְנֵי מְלָךְ הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא."

ובזוהר פרשת קרח¹ (דף קע"ח ע"א) כתב בענין חשבון הנפש שצריך האדם לעשות בכל לילה עוד בעולם הזה ועל ידו ינצל מהגהינום ויזכה לגן עדן העליון.

¹הגאון מהר"ח א איסטרוולסה בספרו בן אברהם פרשת וישלח דף כ"ג ע"ב). (וכן שמעתי דכבר אמרה רבי יהודה חסיד ז"ע).

הספר של הצדיק הוא נשמת הצדיק: בחלום וכו' עיין שם, ונא לעיין בהסכמת הגה"צ מהרי"ח זוננפלד זכותו יגן עלינו אמן, לספר "צדקה ומשפט", אודות הוצאה לאור. (ראה עוד מהר"ח פלאגי זצ"ל בספרו "תורה וחיים", מ"ע ס' אות ריז). גם האדמו"ר מסאדיגורא זכותו יגן עלינו אמן, מביא שהציון להצדיק הוא בשביל הגוף והנפש, והספר של הצדיק הוא לנשמת הצדיק.

ז, דָּבָר אַחֵר, כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן וְדַעַת וְחֻקְמָה בְּשִׁאֵל. בְּגִיהֶנָם, אֵית בִּיה מְדוּרִין עַל מְדוּרִין. מְדוּרָא תַתָּאָה שְׂאוּל. מְדוּרָא תַתָּאָה מְנִיָּה, אָבְדוֹן. וְדָא סְמִיךְ לְדָא. מֵאן דְּנַחֲתִית לְשִׂאוּל, וְדוֹגוֹן לִיה וּמַתְפָּן וְצַפְצַף נְעוּלָה. הַדָּא הוּא דְכַתִּיב, (שְׂמוּאֵל א ב) מוֹרִיד שְׂאוּל וְנַעַל. וּמֵאן דְּנַחֲתִית לְאָבְדוֹן, תוּ לֵא סְלִיק לְעֵלְמִין.

מֵאן דְּאֵית בִּיה עוֹבְדָא טְבָא, אוּ דְאֵיהוּ (ס"א א טבא איהו) מְאִירי דְחוֹשְׁבָנָא, הָא אוּקְמוּהוּ דְבָקֵל לִלְיָא וְלִלְיָא עַד לֵא וְשִׁכְבּ, וְעַד לֵא נְאִים, בְּעֵי בַר נֶשׁ לְמַעַבְד חֻשְׁבָנָא מְעוּבְדוּי דְעַבְד פֶּל הוּא יוֹמָא, וְיַתוּב מְנִיָּיהוּ, וְיַבְעֵי עֲלֵיהוּ רַחֲמֵי. מֵאִי טַעֲמָא בְּהֵיא שְׁעָתָא. בְּגִין דְּהֵיאָה שְׁעָתָא אֵילְנָא דְמוֹתָא שְׂאֵרִי בְעֵלְמָא, וְכַל בְּנֵי עֲלָמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְמוֹתָא, וְבְעֵי בְּהֵיאָה שְׁעָתָא לְמַעַבְד חֻשְׁבָנָא מְעוּבְדוּי, וְיִוְדֵי עֲלֵיהוּ, בְּגִין דְּאֵיהִי שְׁעָתָא דְמוֹתָא, וְאֵלִין אַקְרוּן מְאִירֵי דְחוֹשְׁבָנָא.

וכן מֵאן דְּאֵשְׁתַּדַּל בְּדַעַת וּבְחֻקְמָה לְמַנְדַּע לְמֵאִירֵיהּ, פַּד עֲבָרוֹן לִיה לְאַסְתְּקָאָה וְלְאַסְתְּפָלָא בְּאֵינוֹן חֵיבִין דְּאֵתְקִירִדוּ בְּגִיהֶנָם, וּבְדַרְגָּא דְשִׂאוּל, וְכִלְהוּ צְנוּחִין מֵאֵינוֹן דְּרָגִין, הוּא לֵא יִשְׁתַּאֲר תַּפְּן, וְלֵא יִשְׁתַּכַּח בִּינֵיהוּ, וְעַל דָּא אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן וְדַעַת וְחֻקְמָה בְּשִׂאוּל, וְלֵא יִשְׁתַּכַּח אֵלָא לְעִילָא לְעִילָא, בְּאַתָּה דְכַמְה נְהוּרִין וּבּוֹצִינִין, וְכַמְה כְּסוּפִין שְׂאֵרִין בִּיה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵתִי (בִּיה) (ס"א וְתֵאִיב לִיה) לְאַשְׁתַּעֲשַׂע עִם שְׂאֵר צִדִיקֵיָא דֵי בְּגוֹן עֲדוֹן. זַכָּאָה חוֹלְקִיהוֹן דְּצִדִיקֵיָא בְּהֵיא עֲלָמָא, וּבְעֵלְמָא דְאֵתִי, עֲלֵיהוּ כְּתִיב (תְּהִלִּים קמ) אֵךְ צִדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ וְיִשְׁבּוּ יִשְׂרָאֵל אֵת פְּנִיךָ, עכ"ל.

שְׁעִלּוּ יַבְנֵה הַבַּיִת לְע"ל, וְאוֹתָהּ הַקְּדוּשָׁה הַשׁוֹרָה עֲלֵיו נִקְי הַבְּלֵא דְגַרְמִין.

ובספר תורה וחיים והרי"ח הטוב ז"ע (מערכת חת), כתב: אם אומרים חידושים של תלמיד חכם שכבר בעולם העליון, הרי הוא בא מעולם העליון לאותו מקום כמבואר בזוהר הקדוש (חלק ג' פרשת פנחס דף ר"כ ע"א), וז"ל: שמעו חד קלא דהוה אמו, פנון אתר פנון אתר לרבי פנחס בן יאיר, דאיהו גבייכו, דתנינן דכל אתר דצדיקא אתחדש ביה מלי דאורייתא, כד איהו בההוא עלמא, פקיד לההוא אתר ואתי ליה לגביה, וכל שכן כד שראן בגווייה צדיקיא אחרנין, לחדתא בההוא אתר דאמרין מלי דאורייתא, כגונא דא דהוה אתי רבי פנחס בן יאיר למפקד לאתריה, ואשכח אלין צדיקיא מחדתין מלין דאורייתא, ואתחדש כמלקדמין ההוא מלה דרבי פנחס בן יאיר קמיה.

תרגום הזוהר: שמעו קול אחד שהיה אומר פנו מקום פנו מקום לרבי פנחס בן יאיר, שהוא בא אצלינו, שלמדנו, דבכל מקום שהצדיק חידש בו דברי תורה, כאשר הוא בעולם ההוא [העליון] פוקד לאותו מקום [בעולם הזה] ובא אליו, וכל שכן ששורין בו צדיקים אחרים לקדש אותו מקום, ולומדים שם תורה, כעין זה הנה בא רבי פנחס בן יאיר לפקוד מקומו, ומצא אלו הצדיקים מחדשין דברי תורה ונתחדש אותו דבר תורה שאמרו מלפנים, רבי פנחס בן יאיר, עתה מתחדש לפניו כאן.

על ידי הפצת ספריו זוכה לישב במחיצתו בעולם הבא: המדפיס ספרים מממונו להוציא לאור תורה זוכה ויושב במחיצת התלמידי חכמים מחברי הספרים, שהרי על ידו יצא החיבור לעולם, ותרבה הדעת בכל עת, ואילו היה גנוז למקצועות המשכן בירכתים, לא היו לומדים בו. - ב. והנה אמרו חז"ל במסכת יבמות (דף צ"ז ע"ב) שפתותיו דובבות וכו' כדאיתא שם, ולפי זה הגורם שיהיה החכם חי אחרי מותו, גם הוא זוכה ויושב במחיצתו, שהרי הוא גרם להחיותו, ואין ספק כשהוא בא לעולם הבא, החכם בעצמו עם סיעת מורחמוהי יוצאין לקראתו לקבל פניו.

"על פן יאמרו המושלים באו חשבון תבנה ותפונן עיר סיחון, פי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון אכלה ער מואב בעלי במות ארנן" (במדבר כ"א - כ"ז-כ"ח), ובגמרא בבא בתרא (דף ע"ח ע"ב): א"ר שמואל בר נחמן א"ר יוחנן מאי דכתב על פן יאמרו המושלים וגו', המושלים אלו המושלים ביצרים, בואו חשבון, בואו ונחשב חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה וישכר עברה כנגד הפסדה, תבנה ותפונן, אם אתה עושה פן תבנה בעולם הזה ותפונן לעולם הבא, עכ"ל. וכל מי שעיניו בראשו ועדין בר דעה, ירוץ ויחטף ויאחז באילן החיים האמתיים.

בזוה"ק כתוב שכל יהודי חייב לחדש חידושים בשבת קודש, והקב"ה שואל לנשמה מה חידשה, ואם לא חידש נמצאת בבושה גדולה, ועתה על ידי הלימוד הנפלא בזוהר הקדוש ששעה שווה שנה כדברי ה"כסא מלך" ובשבת עולה לערך אלף שנה כדברי ה"בן איש חי" זי"ע, ובשמחה למיליון שנה כדברי ה"אורחות צדיקים", וביסורים כפול מאה כדאיתא ב"אבות דרבי נתן" (פרק ג' משנה ו'), רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר... לפי שטוב לו לאדם דבר אחד בצער ממאה בריווחו¹⁰¹, וגם צער כבישת היצר נחשב ליסורים, ובפרט אלו חברי הכולל שלומדים כל הלילה, ואיתא בילקוט שמעוני (קהלת פרק ב - רמז תתקסח): אמר רבי חנינא בר פפא תורה שלמדתי באף נתקימה לי.

בואו וראו היוצא מחשבון זה: שעה אחת בשבת קודש שווה מאה מיליון שנה תורה, ועוד נחשב כמו שמחדשים חידושים בתורה, וזהו בוודאי חידושים אמיתיים ותורה לשמה, ובכך כל אחד ימצא תיקון ונחת לנשמתו.

אמרו חז"ל (אבות פרק ה' י"ח), כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, חטא מלשון חטא ועבירה, וגם מלשון חיסרון כמו: "והייתי אני ובני שלמה חטאים" (מלכים א' פרק א' פסוק כא). פירוש: חסרים.

המעלות וההשגות בסייעתא דשמיא.
ט. כתב החפץ חיים בספר צפית לישועה (פרק א): וידוע דאיתא באבות דרבי נתן דפעם אחת בצער שקול ממאה פעמים שלא בצער, ועבודת השם יתברך כעת היא טהורה ונקיה שאין בה מטרה לכבוד או שאר פניות, כי אדרבא נתקיים בנו בעוה"ר וסר מרע משתולל על הבריות, (פרש"י בסנהדרין צ"ג ע"א ע"ב כל העולם אומרין עליו שוטה הוא, היינו משתולל לשון שטות), ויראי ה' ימאסו אצל כמה סוגי אנשים. ויש אנשים אשר בשביל לעשות את בניהם יהודים כשרים כדת התורה, מקבלים עליהם לחיות חיי עוני ודוחק כל ימיהם, ומשאירת עמלם יפרישו שכר למלמדים ומורים שיחזקו בניהם בתורת ה'. ואינם מהגרים ממקומם למרות עוניים ודוחקם למקומות הרחוקים שהפרנסה מצויה יותר, בשביל חינוך בניהם לתורה ויראה, בודאי נוכל לומר דנחשב זה תשובה לה' בכל לב ונפש.

ח. סיפור מסוחר יהודי מוכר בירושלים עיה"ק: כשנודע לו דברי הבן איש חי והכסא מלך, ניצל את זמנו ולמד שש שעות בשבת אחת. וסיפר לי על כך. אמרתי לו שכשלומומים בשמחה, זה שווה מיליון שנה, ענה לי, לו ידעתי הייתי לומד 13 שעות זוהר בשבת.

בואו וראו מוחו של סוחר שעושה חשבונות על כסף וזהב, כששומע חשבונות כאלו שיכול להגיע לעשירות גדולה כזה, ומקיים בעצמו את הפסוק "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף". ועל זה אפשר להמליץ דברי חז"ל הקדושים במסכת אבות (פרק ד' משנה א'): בן זומא אומר... איזהו עשיר השמח בקלקו, שפגמור (תהלים קכח), יגיע כפיך פי תאכל אשפך ויטוב לך. אשפך, בעולם הזה. וטוב לך, לעולם הבא.

ואנו מתפללים בכל יום: "נתן חלקנו בתורתך", ומיהו העשיר האמיתי זה שמח בחלקו ללימוד התורה וזוהר מכפיל את תורתו באלף, וידוע דברי האר"י החי שעיקר עבודת ה' צריך להיות בשמחה, ועל ידה זוכים לכל

ובמה נתקן את העבירה? במה נשלים את החיסרון? כתוב בפסוק (ירמיה פרק י"ג
 ז"י) **"בְּמִסְתָּרִים תִּבְּכֶה וְנִפְשֵׁי מִפְּנֵי גְוָה וְדָמְעַתְּ תִּדְמַע וְתִרְדַּע עֵינֶי דִּמְעָה פִּי
 נִשְׁבָּה עֶדְרָה הִי".** ודרשו חז"ל (חגיגה דף ה' ע"ב): **אמר רב שמואל בר אינאי משמיה
 דרב, מקום יש לו להקדוש ברוך הוא ומסתרים שמו, מאי מפני גוה, אמר רב
 שמואל בר יצחק, מפני גאוותן של ישראל שניטלה מהם ונתנה לעובדי כוכבים,
 רב שמואל בר נחמני אמר, מפני גאוותה של מלכות שמים, עכ"ל.** וכתוב בזוהר
 הקדוש (חלק ב דף מ"ו ע"א, ובאדרא) **כל הלומד אחר חצות לילה¹ הקדוש ברוך הוא
 משקיט את המלאכים וכולם מקשיבים לקולו², וזה לשון הזוהר הקדוש: אבל**

ידי כוחות הטומאה, כל עיסוק בתורה שבכתב נותן כוח
 לכוחות הטומאה, על כן אסרו יודעי הסוד עיסוק בתורה
 שבכתב - הכוונה לכל התנ"ך, ואילו תורה שבעל פה היא
 חרב המקצצת בכוחות הטומאה, בה אפשר לעסוק אבל
 בחבורה, בבית מדרש, בבית כנסת. הקב"ה אמר "אני לא
 שניתני", המשטנה הוא האדם, בדורות הקודמים ידעו
 מעלת לימוד הלילה כמו שאמרנו, "אין חדש תחת
 השמש", וכשאין שמש ויש ירח איז יש חדש, כל חידושי
 התורה נקנים בלילה, חוט של חסד מלווה את העוסק
 בתורה בלילה אחרי חצות, אדם העוסק בתורה בלילה
 נקרא קדוש, וצדיק וכן לקב"ה, והקב"ה שומע לקולו וכל
 בקשותיו מתמלאות וברכותיו מתקיימות, והוא עבד השם
 ועבד לשכינה ובבוא משיח צדקנו, יעמדו כל עם ישראל
 לפניו ולפתע יקרא המשיח בשמות יחידים סגולה שלמדו
 ועסקו בתורה בלילה ולפני כל ישראל יגיד לכל אחד,
 אתה!!! בזכותך אני כאן, בזמן הזה, שהם שקרבו את
 הגעתו.

כל אחד יכול, שעה, שעתיים, או לכל הפחות חצי
 שעה בלילה אחר חצות ללמוד תורה ולעסוק בפדיון
 השכינה והמשיח משביים ומצערם ובכך תקרב את
 הגאולה!!

קימה אחר חצות לילה, זולת היותו מכלל אבלי ציון
 וירושלים שנאמר עליהם (ישעיה פרק ס"ו) שישו אתה
 משובש כל המתאבלים עליה, כי גם הקדוש ברוך הוא
 באותה שעה מתאבל ושואג כארי. גם בעסקו אז בתורה
 אמרו רבותינו ז"ל (שה"ש רבה ה' ז') אין רנה של תורה אלא
 בלילה, ואמרו רבותינו ז"ל (ע"ז דף ג' ע"ב) **כל העוסק בתורה
 בלילה חוט של חסד מושך עליו ביום, ואמרו רבותינו ז"ל
 (תמיד דף ל"ב ע"ב) כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו
 וכתב (איכה ב' י"ט) קומי רוני בלילה, ולא זכה דוד המלך
 ע"ה להיות חי וקרא בעולם הזה ובעולם הבא אלא על זה
 הדבר כמו שכתוב (תהלים קי"ט י"ט) **חצות לילה אקום
 להודות לך. ובכל ספר הזוהר נתבאר שבחי המצוה הזו
 לאין קץ, גם משרה רוח הקדוש על האדם כנוצר שם
 בפרשת שמות (י"ח ע"א):** (שערי קדושה חלק ב' שער ז).**

יא. וכתב השל"ה הקדוש (מסכת חולין - פרק דרך חיים תוכחת
 מוסר כ"א): **וכשקול רנה של תורה עולה מלמטה, מחריש**

י. בזוהר (חלק ג דף נב ע"ב - פרשת מצורע):
**הקב"ה נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, ואז כרוז
 יוצא וקורא**

בשעתא דרמש ליליא, ותרעין סתימין, אתער נוקבא
 דתהומא רבא, וכמה חבילי טריקין משתכחי בעלמא,
 כדן אפיל קודשא בריך הוא שינתא על כל בני עלמא,
 ואפילו על כל די בהון אתערותא דחיי, ואינון שאטון
 בעלמא, ומודיעין להו לבני נשא מלין, מנהון כדביבין
 ומנהון קשוט, ובני נשא אתקטרו בשיתנא. כד אתער
 רוחא דצפון ואתפליג ליליא, שלהובא נפקא ובטש תחות
 גדפוי דתרנגולא, וקרי, וקודשא בריך הוא עאל בגנתא
 דעדן לאשתעשע עם צדיקייא, וכדן כרוזא נפיק וקרי,
 וכל בני עלמא מתערי בערסייהו, אינון די בהון אתערותא
 דחיי, קיימין לפולחנא דמאריהון ועסקי באורייתא
 ובשבחא דקודשא בריך הוא, עד דאתי צפרא.

תרגום: בשעה שיורד הלילה, והשערים (של הקדושה)
 נסגרים, (זו הסיבה שאסור לעסוק במקרא עד חצות) מתעוררת
 הנקבה של התהום הגדולה, (תהום - אבות המות, והיא אימם
 של כל המזיקים) וכמה מחבלים ומזיקים נמצאים בעולם,
 והקב"ה מפיל שינה על כל בני העולם, ואפילו על כל מי
 שיש בהם התעוררות חיות (אפילו מי אדם שער בלילה
 מסתלקים ממנו החיים ונשאר רק כיסתא דחיותא - כ"ס חיים המאפשר
 לגוף לפעול, וכל פעולותיו ברדת החשיכה הם בכח המזיקים) והם
 משוטטים בעולם ומודיעים לבני אדם מילים מהם שקר
 ומהם אמת, ובני אדם נקשרים בשנתם. (זו הסיבה שרוב
 הפשעים מתבצעים בלילה) כאשר מתעוררת רוח צפון ונחצה
 הלילה (חצות לילה), אש יוצאת ומכה תחת כנפי
 התרנגולים והם קוראים, והקב"ה נכנס לגן עדן
 להשתעשע עם הצדיקים, ואז כרוז יוצא וקורא וכל בני
 העולם מתעוררים במיטתם, יש בהם שיש להם
 התעוררות של חיים והם קמים לעבודת בוראם ועוסקים
 בתורה ובשבח הקב"ה עד שעולה הבוקר.

הסבר: עץ הדעת טוב ורע מחולק ליום שהוא טוב
 ולילה שהוא רע, בצאת הכוכבים ננעלים השערים של
 הקדושה ועץ המוות פורס עצמו על העולם, כל
 הרוחניות הקדושה עולה, כולל זו שנמצאת בכל יהודי,
 נשאר רק חיות הגוף שנשלט על ידי עץ המוות, על

בפלגות ליליאוי¹ קודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא, וכדין בעי ליה לבר נש למיקם ולמלעי באורייתא, והא אתמר דקודשא בריך הוא וכל צדיקיא דבגנתא דעדן כלהו צייתין לקליה, הדא הוא דכתיב (שיר השירים פרק ח' י"ג) **"הַיְשֻׁבֶת בְּגָנִים חֲבָרִים מְקֻשְׁבִּים לְקוֹלְךָ הַשְּׁמִיעֵנִי"**. והא אוקמוה היושבת בגנים דא כנסת ישראל, דאיהי משבחת ליה לקודשא בריך הוא בשבחא דאורייתא בליליא, זכאה חולקיהי² מאן דאשתתף בהדה, לשבחא ליה לקודשא בריך הוא בשבחא דאורייתא.

ובכתבי האר"י מובא (שער הפסוקים - ספר שיר השירים): **"הַיְשֻׁבֶת בְּגָנִים חֲבָרִים מְקֻשְׁבִּים לְקוֹלְךָ הַשְּׁמִיעֵנִי"** ראשי תבות: **ח'בירים מ'קשיבים ל'קולך ה'שמיעני**, הוא חמלה, כמו שדרשו בזוהר בפרשת שמות, על פסוק **"והנה נער בוכה ותחמול עליו"** וגו', והבן זה.

מורי ורבותי קהל קדוש! עד מתי תהא שכינתא בגלותא? היאך לא נחוס על אבינו שבשמים? - מלך המשיח מתגולל ביסורים ומתחנן אלינו, הוא רוצה לבוא, השם יתברך רוצה לגאלנו, וכל זה תלוי רק בנו!!!

גופו, והיה שם רגליו בתוך מי הקרח, הוא העדיף את היסורים הללו על פני השינה. עוד סיפרו שבני הקהילה שמו ליבם עד מהרה. לאיש אלוקים זה, כשראה זאת מרן זיע"א החליט לעשות מעשה בכדי לבטל הערכה זאת, כי רצה שכל מעשיו יהיו בהצנע לכת.

יג. וברש"י (שם) **היושבת בגנים** - הקב"ה אומר לכנסת ישראל את הנפוצה בגולה רועה בגנים של אחרים ויושבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. **חברים מקשיבים לקולך** - מלאכי השרת חבריך בני אלקים דוגמתך מקשיבים ובאים לשמוע קולך בבתי כנסיות. **השמיעני** - ואחר כך יקדישו הם שנאמר (איוב ל"ח) **"ברן יחד כוכבי בקר"** אלו ישראל, ואחר כך **"ויירעו כל בני אלקים"**.

יד. "הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה" אפשר לרמוז על העוסק בתורה בלילה מחצות ואילך דאין קץ לשבחו. כמו שהפליא והגדיל בזוהר הקדוש עניין זה עד מאוד ועל עניין זה נקרא דוד חי וקיים. והטעם כמו שכתוב בזוהר הקדוש דבאותה השעה הקב"ה משתעשע עם הצדיקים בגן עדן ובאותה השעה באה השכינה לפני הקב"ה, והמשתתף עם הצדיקים והשכינה בעת ההיא בתורה הוא נקרא מבני היכלה דמטרוניתא.

והעיקר שישים בליבו הקם באותה שעה דלומד כדי לתת עזר וסיוע לשכינה, וקודם לימודו צריך שיצטער על צער השכינה. וזה הכתוב שאמר זאת תורת העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה דהיינו מחצות לילה ואילך הנקרא לילה. וצריך שקודם לימודו אש המזבח תוקד בו דהיינו שיהיה מצטער על גלות השכינה וצערה (פיתוחי חותם לרבינו יעקב אבוחצירא וצוק"ל פרשת צו).

הקב"ה כל צבא מעלה ומקשיב הקול ההוא, וכנסת ישראל וכל צבא המלאכים מקשיבים הקול ההוא, כענין שכתוב (ה'ש"ה ה, יג), היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. וכשהקב"ה מושך חוט של חסד על כנסת ישראל, נוטלים חלקם כל המתחברים עמה בלילה. ולפי שהיה דוד יודע דבר זה, אמר חצות לילה אקום להודות לך וגו' (תהלים קיט, סב), וכתבי (תהלים נו, ט), עורה כבודי וגו', ודרשו רז"ל אני מעיר את השחר ואין השחר מעיר אותי, לפי שלא היה ישן אלא כשינת הסוס, והוא סוד נעלם. וכשעלה עמוד השחר באה הכלה מעוטרת מכמה שירות ותושבחות וכמה מיני תודה, כלולה ממעלה וממטה, ויושבת בחיק דודה. וכשרואה אותה באותה התיקון הטוב, מצוה לכתוב בספר כל בני ביתו העומדים בבית ה' בלילות ומושך עליהם חוט של חסד. ומאותו החוט נכתר אותו צדיק בכתר המלך, ויראים ממנו עליונים ותחתונים, ואין בעלי הדין שולטים עליו, לפי שהוא רשום בסימן המלך וניכר שהוא מבני ביתו, ולפיכך אין דנין אותו. והנוהר בזה מעיד על עצמו שהנשמה הקדושה מאירה בו, ומאהבתו ביצרו מתעורר לעבודתו. ובשביל שהיא שעה רצויה היה מזהיר הנביא ואומר (איכה ב, ט), קומי רוני בלילה לראש אשמורות, וכתבי (ישעיה נו, ט), נפשי איתין בלילה. וצריך לזהר שלא יפסיק משיתחיל עד שיתפלל עם הנץ החמה, עכ"ל.

יב. מעלת לימוד חצות מבעל הסולם זיע"א: "הצנע לכת עם ה' אלוקיך" - אדמו"ר ברוך שלום סיפר שדרך אביו הקדוש היתה להתעורר בחצות, מדי לילה, וללמוד עד אור הבוקר. ובאם היה נרדם היתה דרכו להעניש את

ומה העצה? משה רבינו אליהו הנביא והרשב"י זיע"א נתנו לנו עצה טובה קלה ומועילה מה לעשות לקירוב הגאולה, וכיצד נזכה שיבוא תיכף ומיד.

העצה הפשוטה היא: שנעשה סיום כל ספר הזוהר בכל יום ויום, וזה קל מאוד, אם יש לנו 26 אברכים יכולים לסיים בכל שבוע על ידי שכל אברך ילמוד שתי שעות ביום שבעה ימים [או שילמדו כל האברכים 3 שעות בחמשה ימים] ובכך יסיימו כל שבוע את כל הזוהר הקדוש בחבורה הקדושה, ובכך מכפילים את זכויותיהם במאות ואלפים¹⁰¹, והשתי שעות אלו ילמדו בחצות הלילה בשעות 2-12 שהן השעות הכי היקרות והחשובות בשמים (כמבואר בזוהר הקדוש בכמה מקומות), וכן כל אחד בכל העולם כולו יוכלו להצטרף ללומדי חצות אלו בכל העולם כולו, ומתקשרים להרשב"י פנים אל פנים, עם הלומדים בציונו הקדוש.

אחים יקרים! כולנו ביחד יכולים להביא אותו, תיכף ומיד בעזרת השם. א. באחדות ואהבת ישראל כמו שאמרו בזוה"ק (זוהר חדש נח דף ל), שבזכות חדא כנישתא יתכנש כל גלותא. ב. עלינו להרבות מיליוני שעות תורה. ג. ולזכות לכל זה, יכולים רק בלימוד זוהר הקדוש. וכל אחד יזכה את חברו וחברך חבא אית ליה, ושכרו גדול יותר ממה שאמרו חז"ל "יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל הבית".

כמו שכתוב בזוהר (פרשת תרומה דף קכ"ח ע"א): **מִסְפָּנָא זְכִי לְכַנֵּי נְשָׂא בְּכֶמָה טְבָאן, בְּכֶמָה גְּנִיזִין עֲלָיִן, וְלָאוּ אִיהוּ כִּמְאֵן דְּזִפְי בְּחִיבֵיבָא. מַה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אֶלָּא מְאֵן דְּאֶשְׁתַּדַּל בְּתַר מִסְפָּנָא, אִיהוּ אֲשֵׁלִים חֵיין לְנַפְשֵׁיהּ, וְגָרִים לִיהּ לְאֶתְקִימָא, וְזָכִי בְּגִינֵיהּ, לְכֶמָה טְבָאן לְהֵוּא עֲלָמָא.**

זוהר לשון ארמית:

הָעֵנִי מְזַכֵּה אֶת בְּנֵי הָאָדָם בְּכֶמָה טוֹבוֹת, בְּכֶמָה גְּנִיזִים עֲלִינִים, וְלֹא כְּמִי שְׂמַזְכֵּה אֶת הַרְשָׁעִים. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֶלָּא מִי שְׂמַזְכֵּה אֶת הָעֵנִי, הוּא מְשַׁלֵּם חַיִּים לְנַפְשׁוֹ וְגוֹרֵם לוֹ לְהִתְקַיֵּם, וְזוֹכֵה בְּגִלְלוֹ לְכֶמָה טוֹבוֹת לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

זוהר לשון הקודש:

שכל אחד ואחד מישראל נעשה ערב בעדו ובעד חברו ובעד כל הערבות של ששים רבוא שעליו, אם כן כל שכן במדה טובה כשאדם זוכה בזכות אלו עשרה זוכה ככל עשרה זכותים אשר לחברו, ואז עולה זכות כל אחד ואחד לזכות מאה, וזה רמזו רז"ל "מה ה' אלקיך שואל מעמך" שדרשו אל תקרי מה אלא מאה, כי ה' אלקיך נאמר על השעה שישראל מקבלים עליהם עול מלכותו, ומקדשים ומברכים שמו בעולם, ואין אומרים דבר שבקדושה בפחות מעשרה, אז יעשה החשבון של כל אחד לחשבון מאה, ואמר הקרא מאה זכותים יש לך בשעה שה' אלקיך, וזה רמז כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, פרוש לפי הפעולה שפעל אם זכה הרבים בזה הפעולה, אז זכות הרבים תלוי בו ועולה זכותו למאות ולאלפים.

טו. בא וראה את דברי הבאר מים חיים בפרשת תצוה (כתב יד דף כ"ד), שכל המזכה את הרבים מוכפל זכותו במאות ואלפים.

וז"ל: גם יאמר על מאמר רז"ל "בתוך כל אחד ואחד" כי אמרו ז"ל המזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו, וענין זכות הרבים תלוי בו הוא על דרך משל, שבאו עשרה אנשים להתפלל יחד, ולקדש שמו בקדוש מצוה, ולברך שמו בברכו הנאמר בעשרה, אז לבד מזה שכל אחד עושה מצותו שבא למקום קדושה לברך שמו יתברך ברבים, ולבד זה גם מזכה את התשעה שעמו ואז זכות הרבים תלוי בו גם כן להיות בו זכות עשרה עושה מצוה.

והנה לפי מאמר חז"ל בסוטה בענין הערבות, האיך

ומאן דאשתדל בְּתַר חַיִּיבֵיבָא, אִיהוּ אֲשֵׁלִים יְתִיר. עֲבִיד לְסַטְרָא אַחְרָא דְאֵלֵהִים אַחֲרִים דְּאִתְפְּיָא, וְלֹא שְׁלֵטָא, וְאֵעֵבֵר לִיה מִשְׁלֵטְנוּתִיהָ. עֲבִיד דְּאִסְתַּלַּק קֳדָשָׁא בְּרִיף הוּא עַל פְּרִסֵי יְקָרִיָּה. עֲבִיד לְהֵהוּא חַיִּיבָא, נִפְשָׁא אַחְרָא. וְכַאֲהוּ חוֹלְקִיָּה.

זוהר לשון
ארמית:

ומי שְׁמִשְׁתַּדֵּל אַחַר הֶרְשָׁע, הוּא מִשְׁלִים יוֹתֵר. עוֹשֶׂה לְצַד הָאֲחֵר שֶׁל אֱלֹהִים אַחֲרִים שְׂיִתְכּוּפֵף וְלֹא יִשְׁלֹט, וּמַעֲבִיר אוֹתוֹ מִשְׁלֵטוֹנוֹ. עוֹשֶׂה שְׁמִתְעַלֶּה הַקְדוֹשׁ בְּרוּף הוּא עַל כֶּסֶף כְּבוֹדוֹ. עוֹשֶׂה לְאוֹתוֹ הֶרְשָׁע נֶפֶשׁ אַחֲרָת. אֲשֶׁרִי חֵלְקוֹ.

זוהר לשון
הקודש:

איו לאדם להפטר מעסק חכמת הקבלה בשום אופן והוא עקר תורת ישראל

ובספר "מעין גנים" (פ"א) לְבַעַל "בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר": הַתְּנַהֲגוֹת הָאֲדָם בְּעֵסֶק הַחֻקָּה הָאֲמִיתִית הַגָּם שֶׁלֹּא הִגִּיעַ עַדִּין לְמַדְרָגָה שְׂיִהְיֶה רְאוּי לְעֲמוּד בְּהִיכַל הַמְּלָכָה, עִם כָּל זֶה לֹא פָּטַר עֲצָמוֹ מִעֵסֶק הַחֻקָּה הָאֲמִיתִית, כִּי הִיא הַצְּלַחַת הַנִּפְשׁוּטִי, מַה טוֹב וּמַה נָּעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד הֵלֵא הֵמָּה עֵסֶק הָעֵינִין בְּש"ס וּפּוֹסְקִים, וְעֵסֶק הָעֵינִין בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה חֻקָּה הָאֲמִיתִית חֻקָּה הַקְּבֵלָה... וּבִפְרָט בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֵלֶּה אַחַר הַתְּנַצְצוֹת אוֹרוֹת שֶׁל עוֹלָם הַתְּקוּן מִשְׁנַת ש"ב וְאֵילָף עַל יְדֵי אוֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים מִרְן הָאֲרִיז"ל הַנִּסְתָּרוֹת לָנוּ וּלְבְנֵינוּ כְּמוֹ הַנְּגִלוֹת, וְאֵינִי לְאָדָם לְהַפְטִיר מִעֵסֶק חֻקָּה הַקְּבֵלָה בְּשׁוּם אִפְּוֹ, וְהוּא עֵקֶר תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֻקֵּי וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל וְכוּ'. - וְאוֹמֵר אֲנִי הַלּוֹאִי שֶׁלֹּא הִיוּ מְקִילִין גְּדוּלֵי הַדּוֹר בְּלִימוּד הַחֻקָּה הַקְּדוּשָׁה, וְהַלּוֹאִי הִיוּ מְלַמְּדִים דְּרָף לְתַלְמִידִים לְעִסוֹק בְּחֻקָּה הַלְּזוֹ, אֲזִי בּוֹדָאִי לֹא הִיָּה שׁוּם הֶרְמַת רֵאשׁ לְחֻקָּמוֹת הַחֵיצוֹנִיּוֹת וְהִיוּ כָּל הַחֻקָּמוֹת נִדְחִים מִפְּנֵיָהּ כְּמוֹ שֶׁנִּדְחָה הַחוּשְׁף מִפְּנֵי הָאוֹר; אִף שֶׁבְּעוֹנוֹתֵינוּ גִרְמוֹ שֶׁגַּם כְּמָה וְכְמָה מִצְדִּיקֵי הַדּוֹר סָגְרוּ אֶת דְּלִתֵי הַחֻקָּה בְּפְנֵי פְרַחֵי הַפְּהוּנָה, וְאָמְרוּ שֶׁלֹּא יִלְמְדוּ עַד שְׂיִהְיוּ בְּעֵלֵי מַדְרָגָה וְרוּחַ הַקְּדוּשָׁה, הִנֵּה עֲבוּר זֶה נִשְׁאָרְנוּ עֲרוּמִים מִן הַחֻקָּה הַקְּדוּשָׁה וְנִתְגַּבֵּר בְּעוֹנוֹתֵינוּ הֶרְבִּים חֲשָׁכוֹת הַחֻקָּמוֹת הַחֵיצוֹנִיּוֹת הַכְּסִיל בַּחֲשָׁף הוֹלָךְ, וּבְנִימֵנוּ בְּמַהֲרָה יִתְקַיֵּם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיֵּאֶר לָנוּ. אֲפִי"ךְ.

וכתב בְּ"שַׁעַר יִשְׁשַׁכָּר" (מֵאֲמָר גַּל עֵינֵי אוֹת י"ח): אֲשֶׁרִי הָעַם לוֹמְדֵךְ וְאֲשֶׁרִי הָעוֹמְדִים עַל סוֹדְךָ, לְכַאוּרָה קִשָּׁה דְכִינּוֹן שֶׁהֵמָּה לוֹמְדֵי"ךְ לוֹמְדֵי זוֹהַר הַקְּדוּשָׁה וְכוּ', אִיךְ קְרָאוּם בְּלִשׁוֹן 'עַם' שֶׁהוּא מַדְרָגָה פְּחוּתָה פְּנוּדַע כו', אִף מִזֶּה הוּא נִרְאֶה שֶׁגַּם אִישׁ פְּשוּט שֶׁלֹּא קָדַשׁ עֲצָמוֹ כָּל כֶּף בְּמַעֲלוֹת הָרְאוּיִים לְלִמּוּד, מִכָּל מְקוֹם יִקְרַב אֶל הַחֻקָּה הַהִיא בְּפָרֵט בְּסוּף יוֹמֵיָא אֵלֶיךָ שְׁבֻזָּה תִּלְיָא הַתְּקַרְבוֹת הַגְּאוּלָּה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

טז. חיות אדם הישראלי תלוי בספר הזוהר ובכתבי מרן ללמוד בקדושה ובשמחה ובנועם ובניראה ואהבה כל אחד לפי השגתו וקדושתו וכל ישראל קדושים ר"י יצחק אזי"ק וחיאל ספרין מקומרינה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ"ז. אינו דומה חיות ותענוג ללמוד הנגלה כלמוד הזהר והתקונים. ואמר על עצמו הרב הקדוש רבי פנחס מקוריץ, שהוא אין לו חיות ותענוג אפילו בלמוד הגמרא כמו מן הזוהר ותקונים (מדרש פנחס, ע"ב, אות ג').

טז. חיות אדם הישראלי תלוי בספר הזוהר ובכתבי מרן ללמוד בקדושה ובשמחה ובנועם ובניראה ואהבה כל אחד לפי השגתו וקדושתו וכל ישראל קדושים ר"י יצחק אזי"ק וחיאל ספרין מקומרינה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ"ז. אינו דומה חיות ותענוג ללמוד הנגלה כלמוד הזהר והתקונים. ואמר על עצמו הרב הקדוש רבי פנחס מקוריץ, שהוא אין לו חיות ותענוג אפילו בלמוד הגמרא כמו מן הזוהר ותקונים (מדרש פנחס, ע"ב, אות ג').

וּלְגַדֵּל חביבותיה נסים בדברי ה"פף החיים" (סימן כ"ה ס"ק ע"ה) **אֲשֶׁר פָּתַח בְּשֵׁם** הרב "משאת בנימין" וצ"ל (סימן ס"ב דף ז"ן עמוד א'), וזה לשונו: הדרך השני לילך אחר רוב בנין ומינו, הרי לפניך ספר הזוהר שהוא שקול יותר מכל המחברים שאחר חתימת התלמוד, ואם יהיו כל המחברים בפף מאזנים אחד וספר הזוהר לבדו יעלה בפף שניה, מכריע הוא את כולם, והרי עדיף מרב בנין, וכמו שפיתב הבית יוסף זי"ע דאזלינן בתר הזוהר נגד שאר המחברים, עפ"ל.

"רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי" = 915 - בגימטריא: **"ישמרך השם"**, וכן בגימטריא **"מלחמת אדום ופרס"** [על ידי לימוד הזוהר הקדוש ישמרנו השם תמיד ובפרט ממלחמת גוג ומגוג - אדום ופרס].

"בזכותך הגעתי! לך יש חלק בגאלת העם!"

הַתְּבַטָּא פעם צדיק ואמר: בבוא מלך המשיח, עם ישראל נקבצו ובאו לך, ופליטת העם ששים ושמיחים, בעת הזאת יתבונן מלך המשיח בעיניו הטהורות יבחן כל אחד ואחד לפי מעשיו, לפתע ירים ידו ויראה באצבעו, כולם ירימו עיניהם בפליאה וביטוי במחנה, אז ישמיע מלך המשיח את קולו ויאמר, בהפנותו אצבע על יהודי מסויים: **"בזכותך הגעתי! לך יש חלק בגאלת העם!"**. כף יראה על כל יהודי ויהודי שפעל למען ביאתו. - הלואי שנזכה להיות מן הזוכים המאשרים, שהמשיח בכבודו ובעצמו יעיד עלינו - **"בזכותך הגעתי"**. על כן, יהודים יקרים, תנו לימוד לשם שמים, הקריבו מדקותיכם למען השכינה הקדושה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, לגרם לפדות נפשנו, ונלך פולנו כאחד יחד לקבל את אור פני מלך המשיח במהרה בימינו אמן. וכלנו כאחד נזכה שיקויים בנו נבואת הרשב"י **"זכאה דרא דהאי אתגליא ביה ובסגולתו ויקראתם דרור"** ותחזנה עינינו, בן דוד משיחנו מלך ביופיו יבוא ויגאלנו, ב"עז" והדר אלקינו, ובשכר זאת א-ל חי חלקינו, ונחה עליו רוח ה' צורנו מגינינו, יגלה כבוד מלכותך עלינו, ואז ישמח לבנו, ותגל נפשנו, בישועת מלפינו, אמן פן יהיה רצון.

מפתחות לתולדות הרשב"י ורבי אלעזר

רבי שמעון בן יוחאי ראש ה"חברייא קדישא".....	יג
רשב"י היה מן התנאים הגדולים בדור ב' אחר החרבן... יג	יג
חברי ה"חברייא".....	יג
חיי הרשב"י.....	יג
מקום לידתו ופטירתו של רשב"י.....	יג
רשב"י תלמידו של רבי עקיבא.....	יג
היה תלמיד מובהק לרבי עקיבא.....	יג
דבקתו ברבו.....	יג
הסתיר את גדלותו.....	יג
"אני ובוראך מכירין כוחך".....	יג
היה מה' תלמידי רע"ה שהחזיקו את התורה.....	יג
כבוד רבו.....	יד
תורת הרשב"י.....	יד
סתם רבי שמעון.....	יד
הרביץ תורה בצידון.....	יד
חיבור ספריו.....	יד
רשב"י ובנו ר"א התחבאו במערה י"ג שנה ולמדו שם	יד
תורה ביחד.....	יד
כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורכם.....	יד
הדברים נשמעו למלכות.....	יד
כעסם של הרומאים.....	יד
בריחת רשב"י; בנו ר"א מצטרף אליו לשמשו.....	טו
רבי שמעון ובנו רבי אלעזר מתחבאים במערה; שם נעשו	טו
להם נסים.....	טו
הנהגתם, עמלם בתורה, בימי שהותם במערה.....	טו
יציאתם מן המערה פעם ראשונה לאחר י"ב שנה.....	טו
רשב"י ובנו מתקרבים למקום ישוב.....	טו
רואים איש לוכד עופות.....	טו
שמיעת הבת קול.....	טו
כך נגזר מן השמים.....	טו
כל מקום שנתנו בו עיניהם נשרף.....	טז
נגזר עליהם לחזור למערה.....	טז
יציאתם מן המערה בפעם השנייה לאחר י"ב חודש.....	טז
בכל מקום שהיה רבי אלעזר מזיק במבטו, היה רבי שמעון	טז
מרפא.....	טז
די לעולם שיתקיים בזכותינו.....	טז
כמה חביבין מצוות על ישראל.....	טז
רבי שמעון הולך לרחוץ בחמי טבריא לצורך רפואתו... טז	טז
'אשריך שראיתי בכך'.....	טז
גדלות הרשב"י בתורה אחרי שובו מן המערה.....	יז
"שמא גרים".....	יז
בחינת "ושמעו הולך בכל המדינות".....	יז
בזה השם "רבי שמעון בן יוחאי" כלול כל מעשיו.....	יז
"אידרא רבא".....	יז
בחירת תלמידים ל"אידרא רבא".....	יז
פטירת שלשת התלמידים.....	יז
אולי נגזר עלינו גזירה?.....	יח
הבת קול מכריזה: "אשריכם על הגלויים בהם זכיתם" יח	יח
רשב"י היה מלומד בנסים.....	יח
רשב"י פוקד עקרות.....	יח
ה"ינוקא" שבוזר הקדוש נולד מברכת רשב"י לאביו... יט	יט
תחיית הרמיתם בל"ג בעומר בהילולת רשב"י.....	יט
הרבה נושעו בזכות הנדבות שהתנדבו עבור ציון רשב"י	יט
במירון.....	כ
דימוי רבי שמעון בר יוחאי למשה רבינו.....	כא
הקב"ה קרא בשמות משה ורבי שמעון בן יוחאי.....	כא
למשה ורשב"י נגלה מן השמים שדורשי נפשם מתו.....	כא
משה רבינו ורשב"י הסתכלו באספקלריא המאירה.....	כא
משה רבינו ורשב"י קבלו תורה מסיני.....	כא
משה רבינו ורשב"י נקראו "סיני".....	כא
משה רבינו ורשב"י ידעו סודות ההשגחה.....	כב
משה רבינו ורשב"י שקולים כנגד כל העולם.....	כב
רשב"י עלה למרום בענן כמו משה רבינו.....	כב
משה רבינו ורשב"י מנעו פורעניות מן העולם.....	כב
משה רבינו ורשב"י ידעו ע' פנים לתורה.....	כב
למשה ולרשב"י נמסר הכח לברך את ישראל.....	כב
רשב"י היה ניצוץ משה רבינו.....	כב
קבורת משה רבינו ורשב"י לא על ידי ילוד אשה.....	כב
פטירת משה רבינו ורשב"י נודעה ע"י בת קול.....	כב
הסתלקות וקבורת רשב"י וגילוי רזין לפני הסתלקותו כב	כב
"המשפט שלי הקב"ה בעצמו ישפוט".....	כב
רשב"י נעלם ממטתו ושוב נמצא שם.....	כג
רשב"י מסביר לתלמידיו מה ארע.....	כג
רשב"י בירר מקום עבור בנו ר"א בגן עדן.....	כג
רשב"י חזר על לימודו לפני תלמידיו ביומו האחרון.....	כג
רשב"י מבקש שיקראו לרבי יצחק למען יסדר החידושים	כג
שעומד לגלות להם.....	כד
רשב"י בוחר את התלמידים שישארו; רבי יצחק מגיע	כד
ורשב"י שמח בו.....	כד
"חפץ אני לגלות לכם היסודות של חכמת הקבלה".....	כד
רשב"י דורש ומגלה את היסודות של חכמת הקבלה	כד
העמוקה.....	כד
רשב"י משתתק בתיבת 'חיים'; הרגע האחרון בא.....	כד
המנורה הטהורה ככתה, התלמידים פורצים בבכי.....	כה
הכבוד האחרון לרשב"י.....	כה
הלוית הרשב"י, המטה פורחת עד לפני המערה שבכפר	כה
מירון.....	כה
ל"ג בעומר - הילולא דרשב"י.....	כה
כנסת ישראל חולקת כבוד לרשב"י ביום ל"ג בעומר.....	כה
הדר בא"י יעלה בל"ג לעומר למירון וישמח שם.....	כו
כל הפמליא של מעלה ונשמות הצדיקים הם במירון בל"ג	כו
לעומר.....	כו
רשב"י המשיך תקונים שתמיד מי שירצה לשוב יוכל... כו	כו
שמחת הילולא דרשב"י בשביל ההשארה הקדושה	כו
שהשאייר לנו הזוהר הקדוש לדורי דורות.....	כו
טעם שנוהגין להרבות בנרות בל"ג בעומר.....	כו
רשב"י מברך ללכ הבאים למירון.....	כו
הגעגועים של החבריא קדישא לרבי שמעון בן יוחאי... כז	כז
העלייה למירון מימי המשנה עד ימינו.....	כח
השתטחות התנאים על קבר רשב"י במירון.....	כח
מעשה בתלמידי ששכח תלמודו.....	כח
אליהו הנביא לומד תורה עם תנאים במערת הרשב"י... כח	כח
הב"י הרמ"ק ורש"ק המשיכו את העלייה למירון.....	כט
שם ישבנו גם בכינוי.....	כט
האור החיים הקדוש עולה למירון.....	כט
הסתלקות וקבורת רבי אלעזר בן רשב"י.....	ל
רבי אלעזר נחלש.....	ל
"שמחתי על שזכיתי שצדיק גדול עם גוף קדוש כזה הוא	ל
בעל".....	ל
צוואת רבי אלעזר לאשתו.....	ל
פטירת רבי אלעזר, וקיום צוואתו ע"י אשתו.....	ל
תולעת נשכה באזנו של רבי אלעזר.....	ל
הסוד מתגלה.....	ל
התלמידים מבינים שיש לקבור את ר"א בסמוך לאביו. לא	לא
הלויה מתעכבת.....	לא
קבורת רבי אלעזר אצל רשב"י אביו בערב יום כפור... לא	לא
מעלין בקודש ואין מורדין.....	לא

תולדות רבי שמעון בר יוחאי ובנו רבי אלעזר

רבי שמעון בן יוחאי ראש ה"חברייא קדישא"

רבי שמעון בן יוחאי, ראש ה"חברייא קדישא" שהשתתפו בחיבור ספר הזוהר הקדוש, היה אחד מן התנאים הגדולים בדור השני שאחר חורבן בית שני, בזמן גזירות קשות של מלכות רומי על עם ישראל.

רשב"י היה מן התנאים הגדולים בדור ב' אחר החורבן

שאר חברי ה"חברייא" הם: רבי אלעזר בנו, רבי אבא, רבי יהודה, רבי יוסי בר יעקב, רבי יצחק, רבי חזקיה בר רב, רבי חיא, רבי יוסי ורבי יוסא.

חברי ה"חברייא"

חיי הרשב"י

התנא הקדוש רבי שמעון בן יוחאי נולד בארץ ישראל, בארץ הגליל, ונאסף על עמיו זקן ושבע ימים בכפר מירון, לא הרחק מעיר צפת, ביום ל"ג בעומר.

מקום לידתו ופטירתו של רשב"י

רשב"י תלמידו של רבי עקיבא

היה תלמידו המובהק של התנא הגדול רבי עקיבא, שקרא אותו "בני" (מעילה דף ט' עמוד א'). תיכף אחר נשואיו הלך רשב"י ללמוד תורה בבני ברק בשיבת רבי עקיבא, שם ישב ולמד במשך י"ג שנה מבלי לבקר בביתו במשך כל זמן זה (ויקרא רבה פרק כ"א, ח).

היה תלמיד מובהק לרבי עקיבא

דביקותו ברבו הדגול היתה כל כך גדולה, עד שכשנאסר רבי עקיבא ונתפס בבית הסוהר, מסר רשב"י נפשו לחדור לשם לשמוע ממנו תורה. (פסחים דף קי"ב עמוד א').

דבקותו ברבו

בעת שהותו אצל רבו רבי עקיבא הסתיר את גדלותו מעיני כל, עד שאמר עליו רבו "דייך שאני ובוראך מכירין כוחך", כדלהלן.

הסתיר את גדלותו

אמר רבי בא: בראשונה היה כל אחד ואחד ממנה [סומך בסמיכת חכמים] את תלמידיו... ורבי עקיבא את רבי מאיר ואת רבי שמעון. אמר: ישב רבי מאיר תחילה. נתכרמנו פני רבי שמעון [שהיה סובר שאינו חושב אותו לכלום - פני משה]. אמר לו רבי עקיבא: דייך שאני ובוראך מכירין כוחך [כלומר, מכיר אני בך שכחך גדול הוא, ורבי מאיר שהוא יותר זקן ממך אמרתי שישב בתחילה, פני משה]. (ירושלמי סנהדרין פרק א' הלכה ב')

"אני ובוראך מכירין כוחך"

רבי שמעון בן יוחאי היה מחמשת התלמידים של רבי עקיבא שנשארו בחיים אחרי שמתו כ"ד אלף תלמידים של רבי עקיבא, ואותם החמשה תלמידים העמידו והחזיקו את התורה בזמן הקשה ההוא. (יבמות דף ס"ב עמוד ב')

היה מה' תלמידי רע"ק שהחזיקו את התורה

דביקותו כבוד רבו ברבו רבי עקיבא היתה עד כדי כך, שפעם אחת, אחרי פטירת רבו, כשנפלט מפיו אמרה שלא היתה לכבודו של רבי עקיבא, נצטער על זה כל כך, והתענה כל כך תעניות עד שנשחרו שיניו מרוב התעניות.

(נזיר דף נ"ב עמוד ב')

תורת הרשב"י

כל מקום שנזכר בש"ס "רבי שמעון" סתם - הוא רבי שמעון בן יוחאי.

סתם רבי שמעון

(פירוש רש"י שבועות דף ב' עמוד ב')

רבי שמעון בן יוחאי ייסד ישיבה גדולה בעיר צידון, ושם הרביץ תורה בצידון להרבה תלמידים.

הרביץ תורה בצידון

מלבד הלכותיו הנזכרות בש"ס, חיבר גם מדרשים באגדה בלול עם הלכה, ונקראים "מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי", "ספרי", ועל כולם היה מקור ספר הזוהר הקדוש, שהוא קובץ מאמרים, רמזים, דרשות וסודות שנתגלה להם ע"י משה רבינו רעיא מהימנא ואליהו הנביא, וכן מה שחידשו הוא ובנו רבי אלעזר ושאר התלמידים, ה"חבריא קדישא". כותב המאמרים העמוקים מפי רבי שמעון בן יוחאי היה רבי אבא, לפי ציווי רשב"י ביום פטירתו (זוהר חלק ג' דף רפ"ז עמוד א'. ועיין הקדמת מוהר"ו ז"ע בספר עץ חיים, בדפוס ירושלים תשמ"ח, דף י"ז ד"ה הלא תראה).

חיבור ספריו

רבי שמעון ובנו רבי אלעזר התחבאו במערה י"ג שנה ולמדו שם תורה ביחד

לאחר שמת רבי עקיבא כשנהרג על ידי המלכות נהגו תלמידיו ושאר חכמי ישראל להתאסף בכרם עיר "יבנה". פעם אחת ישבו שם יחד רבי יהודה בר אלעאי, רבי יוסי ורבי שמעון בן יוחאי, ודברו מעניינים שונים, עד שבא להם לדבר על דבר ממשלת רומי. רבי יהודה בר אלעאי היה משבח, ואמר: "כמה נאים מעשים של אומה זו, תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות". רבי יוסי שתק. אבל רבי שמעון לא יכל להתאפק, ענה ואמר: "כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורכם, תקנו שווקים להושיב בהם זונות, מרחצאות לעדן בהם עצמם, גשרים לקחת מהם מכס".

כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורכם

בעת שדברו נמצא שם איש אחד, יהודה בן גרים שמו, כי תולדתו מן אב ואם שנתגיירו, והוא לא הבין ולא ידע שנצרך להשמר בדברים כאלה, וסיפר דבריהם למיודעיו, ועל ידי זה נשמעו דבריהם למלכות רומי.

הדברים נשמעו למלכות

מאד חרה אף הרומאים על רבי שמעון בן יוחאי, יען כי דבריו הם בזיון למלכות. עשו משפט על זה, ויצא הפסק: "יהודה בר אלעאי ששיבח יתעלה, יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה יהרג".

כעסם של הרומאים

מיד נודע הדבר לרבי שמעון שנחרץ משפטו ליהרג וירא לנפשו, ברח מביתו ויתחבא בחדר נסתר שאצל בית המדרש, גם בנו רבי אלעזר ישב אצלו לשמשו, אשת רבי שמעון הביאה להם בכל יום לחם לאכול ומים לשתות, וכך ישב שם איזה ימים.

בריחת רשב"י: בנו ר"א מצטרף אליו לשמשו

ידיה כאשר נודע לרבי שמעון שהגזרה בתוקפה ושמחפשים אותו, אמר לבנו: "תדע בני, שאני מפחד כל היום, יען כי נשים דעתן קלה עליהן, ויכול להיות כאשר יצערו אותה תודיע איהו אנו נמצאים, לכן עלינו לברוח מכאן". ויברחו משם בלילה ויתחבאו במערה שהיא במקום ציה מן הישוב, ואין איש עובר שם, ונעשה להם נס שצמחו שם עצי חרובין ותאנים, גם נגלה להם מעין של מים טובים, וניזונו מהם.

רבי שמעון ובנו רבי אלעזר מתחבאים במערה; שם נעשו להם נסים

וכאשר הבינו שלא בקרוב יכלו לצאת משם, דאגו שבגדיהם לא יבלו, לכן פשטו בגדיהם וכסו את גופם עד צוארם בחול הנמצא שם. כאשר היו צריכים להתפלל לבשו בגדיהם. אחר התפלה פשטו בגדיהם, כדי שלא יבלו. כל היום היו שניהם עמלים בתורה. שום נפש חיה לא ידע מלבד אליהו הנביא שהיה רגיל לבוא אצלם לגלות להם סתרי תורה.

הנהגתם, עמלים בתורה, בימי שהותם במערה

ככה ישבו שמה י"ב שנה. לאחר י"ב שנה מת קיסר רומי, ושם היה חוק המלכות שכאשר מת הקיסר נתבטלו גזרותיו. אז בא אליהו אל המערה ויבשר להם שהגזרה נתבטלה, ורשאים המה לצאת ולבוא אל ביתם. ויצאו מן המערה.

יציאתם מן המערה פעם ראשונה לאחר י"ב שנה

כאשר הלכו בדרך היו שמחים רק בבתי בראי, אבל לא היו טובי לב בבתי גוואי. בקרבם היתה טמונה תרעומת, מדוע היו נחתכים מן העולם י"ב שנה על לא חמס בכפם. ואחר הליכתם איזו פרסאות ונתקרו למקום ישוב נלאו, וישבו לנוח מעט.

רשב"י ובנו מתקרים למקום ישוב

באותה שעה ראו, אשר לא רחוק ממקומם במקום שיח השדה בא איש אשר מלאכתו היא ללכוד עופות השמים על ידי רשת שמפזר גרגירי תבואה בתוך הרשת, וכאשר נכנס הצפור בתוך הרשת לאכול הגרגירים נשמע קול דפיקת הדלת שנסגרת פתאום, והצפור נלכדה. לפעמים נכנסה הצפור ונלכדה, ולפעמים נכנסה ולא תלכד ויוצאת שלמה.

חזאים איש לוכד עופות

הטו אזנם רבי שמעון ורבי אלעזר, וישמעו, שכאשר נכנסת צפור הנלכדת, נשמע תחלה בת קול מן השמים תיבת "ספקלא", שמשמעותה היא שתספק דלת הרשת ותלכד הצפור. וכאשר נכנסת הצפור ואינה נלכדת, נשמע תחלה בת קול מן השמים תיבת "דימוס", שמשמעותה היא שנפטרת ממיתה.

שמיעת הבת קול

אז אמר רבי שמעון לבנו: "הלא תראה בני, כי גם את הצפור אינה נלכדת בלי גזר דין מן השמים, מכל שכן האדם שאינו נלכד בפח בלי גזרה מן השמים. זאת אומרת שאין לנו לחשוב שנלכדנו במערה רק על פי גזרת קיסר רומי, כי

כך נגזר מן השמים

אם בלתי ספק, שכך נגזר מן השמים, וסבת הדבר גלוי וידוע לפני הקב"ה, ואסור לנו להתרעם ולהרהר אחר מדותיו". ובכן נתישבה דעתם וילכו הלאה.

כאשר התחילו להתקרב יותר אל הישוב, ויעברו לפני שדה ויראו והנה יהודים חורשים בשדה וזורעים תבואה, ויתמהו עליהם ויאמרו בכעס: "מה עושים האנשים המשוגעים הללו?! מניחין עסק התורה, שהיא חיי עולם, ועוסקים בחיי שעה!" ובשביל חרון אפם כל מקום שנתנו עיניהם בכעס מיד נשרף.

כל מקום שנתנו בו עיניהם נשרף

אז יצתה בת קול מן השמים ואמרה להם: "האם להחריב עולמי יצאתם?! חיזור למערכתכם". ובעבור זה היו מוכרחים לחזור ולשוב לאותה המערה, ונשתתהו שם עוד י"ב חודש.

נגזר עליהם לחזור למערה

לאחר שנים עשר חודש נשאו ידיהם לשמים ויאמרו: "אב הרחמן! הלא אף גם רשעים אין נשפטים בגיהנם יותר מן י"ב חודש, אם כן די לנו להיות נידונים כמשפט הרשעים". תפלתם נתקבלה. שוב יצתה בת קול ואמרה: "צאו ממערכתכם". ויצאו שניהם מן המערה ללכת לביתם.

יציאתם מן המערה בפעם השניה לאחר י"ב חודש

כאשר התקרבו פעם שנית אל הישוב, עוד לא נחה דעתו של רבי אלעזר, ולא יכול לסבול התנהגות האנשים מבית ישראל, כיון שבזמן היותו במערה, לא ידע דבר כך לעמל התורה, ולכן כמעט ששכח הצטרפות הגשמי של אנשי עולם הזה. ויבט עליהם בתמהון וברוגז, וגרם בזה הזיקות לאנשים. ובכל מקום שהיה רבי אלעזר מזיק במבטו, היה רבי שמעון אביו מרפא.

בכל מקום שהיה רבי אלעזר מזיק במבטו, היה רבי שמעון מרפא

כאשר ראה רבי שמעון מעשי בנו, התחיל לדבר אל בנו ולרכך את לבבו, והמליץ על ישראל לאמר: "תדע בני! כי די לעולם אני ואתה שיתקיים בזכותו שנינו".

די לעולם שיתקיים בזכותו

עוד נזדמן לפנייהם שראו בערב שבת בין השמשות, איש זקן רץ לביתו, ובידו שתי חבילות הדס. ושאלו אותו: "למה לך אותן שתי חבילות הדס?". אמר להם: "להריח בהן לכבוד שבת". אמרו לו: "ומדוע עשית מהם שתי חבילות, ולא די לך שיהיו חבילה אחת?". אמר להם: "אחת כנגד זכור ואחת כנגד שמור". אמר רבי שמעון לבנו: "ראה כמה חביבין מצוות על ישראל! לכן הנח רוגזך מהם". ומאז והלאה נתישבה דעתו וירך לבו, ולא הזיק יותר לאיש במבטו.

כמה חביבין מצוות על ישראל

רבי פנחס בן יאיר חותן רבי שמעון שמע כי חתנו בא לביתו, הלך אליו לקבל פניו. רבי שמעון היה מלא פצעים מן החול שכסה את גותו י"ג שנים במערה, ועל ידי זה נחלש כל גופו, והלך לטבריא לרחוץ בחמי טבריא לחזק גותו ולהתרפא. ויבא אליו שמה רבי פנחס חותנו.

רבי שמעון הולך לרחוץ בחמי טבריא לצורך רפואתו

כאשר הלך רבי שמעון לרחוץ בחמי טבריא, הלך עמו חותנו ויסוך את גותו, בשמן זית לרפא את פצעיו. ויהי כאשר ראה רבי פנחס את פצעי חתנו,

אשר ין שראיתו בכך

לא יכול להתאפק מבכי, כי נתמלא רחמנות עליו, ויפלו דמעות עיניו על גוף חתנו, וכאשר דמעות עינים מלוחין הן כמי מלח, הרגיש רבי שמעון עקיצת הדמעות במקום הפצעים ויכאב לו. שאל רבי שמעון את חותנו: "למה חותני תבכה ותכוה פצעי גוי מדמעות עיניך?", ויענהו רבי פנחס: בוכה אני על צרתך ומכאובך, ואוי לי שראיתך בכך!", ויאמר אליו רבי שמעון: "לא כן חותני! כי אם אשריך שראיתני בכך, שאילמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי תורה כל כך".

הדבר ידוע כי טרם נפרד רבי שמעון אל המערה, כשהיה רבי שמעון מקשה קושיא בלימודם, היה רבי פנחס מתרץ לו שנים עשר תירווצים. ואחר כך כאשר שב מן המערה, כשהיה רבי פנחס מקשה קושיא בלימודם, היה רבי שמעון מתרץ לו עשרים וארבעה תירווצים.

גדלות הרשב"י בתורה אחרי שובו מן המערה

(שבת דף לג ע"ב)

"שמא גרים"

רבי שמעון בן יוחאי "שמא גרים" (ברכות ז'), כי "שמעון" בחינת (אסתר ט, ד) "ושמעו הולך בכל המדינות".

בחינת "ושמעו הולך בכל המדינות"

(ספר לקוטי הלכות סימני בהמה וחיה טהורה הלכה ד')

זה בחינת מעלת זכרון שמות הצדיקים, כי בהשם הקדוש של כל צדיק וצדיק, בו נכלל כל מהות הצדיק, כל צדקתו ותורתו ומעשיו הטובים וכל מעלותיו ומדרגותיו, כי השם הוא נפשו ונשמתו. ועל כן על ידי שמזכירין שם הצדיק, אנו ממשיכין עלינו קדשתו וזכותו, ועל ידי זה נזכה גם אנחנו לקדשה וטהרה ולשוב אליו יתברך. למשל כשאנו מזכירין שם התנא רבי שמעון בן יוחאי, בזה השם כלול כל מעשי זה התנא שהיה שלש עשרה שנים במערה וחבר ספר הזוהר, וכל המעשיות הנזכרים ממנו, כולם כלולים בזה השם הקדוש רבי שמעון בן יוחאי, וכן בשארי שמות הצדיקים.

בזה השם "רבי שמעון בן יוחאי" כלול כל מעשיו, י"ג שנה במערה, חיבור המעשיות הזוהר, וכל המעשיות הנזכרים ממנו

(ספר לקוטי הלכות - הלכות סעודה הלכה ד' אות ו')

"אידרא רבא"

לאחרי צאתו מהמערה, הלך רשב"י לבחור שמונה תלמידים (והם: רבי אבא, רבי יהודה, רבי יוסי בר יעקב, רבי יצחק, רבי חזקיה בר רב, רבי חיא, רבי יוסי ורבי ייסא), אשר יחד עמו ועם ר' אלעזר בנו היוו את ה"אידרא רבא".

בחינת תלמידים "לאידרא רבא"

(זוהר חלק ג', אדרא רבא, דף קכ"ז עמוד ב').

לפני שנתפרדה ה"אידרא רבא", נפטרו שלשה תלמידים: רבי יוסי בר יעקב, רבי חזקיה בר רב ורבי ייסא. תלמידים אלו התמלאו באור האלקי, ולכן עברו לעולם הנצח.

פטירת שלשת התלמידים

התלמידים שנשארו בחיים ראו כיצד שלושת חבריהם נישאים בידי מלאכים. ואמר רבי שמעון דבר ונשתככו החברים. צעק ואמר, אולי חס ושלום נגזרה גזירה עלינו להענש, כי נגלה על ידינו מה שלא נגלה מיום שעמד משה על הר סיני.

אולי נגזרה עלינו גזירה?

ברגע זה יצאה בת קול מן השמים ואמרה: "אשרי אתה רבי שמעון ואשרי חלקך וחלק החברים החיים עמך, כי נגלה לכם מה שלא נגלה לכל צבאות מעלה".

(זוהר שם דף קמ"ד עמוד א')

הבת קול מכריזה: "אשריכם על הגילויים בהם זכיתם

רשב"י היה מלומד בנסים

א. התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי, מאריה דספר הזוהר והתקונים וכו', דנהיר כל עלמא באורייתא (זוהר ח"א דף קנ"ו ע"א), היה בעל נס, וכמו שמצאנו במסכת מעילה (דף י"ז ע"א) שקראוהו "מלומד בנסים".

ב. ובמסכת שבת (דף ל"ג ע"ב): הואיל ואתרחיש נסא.

ג. ובזוהר ח"ב (דף קמ"ט ע"א): בדרא דא זכותא עלאה דרבי שמעון קא עביד לאתחזאה נסין על ידי.

ד. ובזוהר ח"ג (דף ס"ד ע"א) אמר רשב"י: ניקום וניזיל, דקודשא בריך הוא ארחיש לן בנסין.

ה. ושם (דף ר"א ע"ב) אמר: ידענא דקודשא בריך הוא בעי למרחש לן נסא.

ו. ובזוהר חדש (ס"פ תבוא): זכאה נפשא דבר יוחאי דקודשא בריך הוא עביד עמיה נסין.

ז. ובזוהר ח"ב (דף קצ"ח ע"ב): קדישין עליונין דסבלין תבירא דגופא מאתר לאתר על קודשא בריך הוא, דזכאין למעבד להו נסין ופורקנין. ומי לנו גדול מרשב"י שסבל צער מערה ונשבר גופו לקנאת ה' צבאות.

רשב"י פוקד עקרות

מעשה באשה אחת בצידון ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה, אתון גבי רבי שמעון בן יוחאי בעיין למשתבקא דין מדין [הם רצו להפרד זה מזו], אמר להון, חייכון, כשם שנזדוגתם זה לזה במאכל ובמשתה, כך אין אתם מתפרשים אלא מתוך מאכל ומשתה.

הלכו בדרכיו ועשו לעצמן יום טוב ועשו סעודה גדולה, ושכרתו יותר מדי. כיון שנתישבה דעתו עליו אמר לה, בתי, ראי כל חפץ טוב שיש לי בבית טלי אותו ולכי לבית אביך. מה עשתה היא, לאחר שישן רמזה לעבדיה ולשפחותיה ואמרה להם, שאוהו במטה וקחו אותו והוליכוהו לבית אבא.

בחצי הלילה ננער משנתיה, כיון דפג חמריה אמר לה, בתי, היכן אני נתון, אמרה ליה, בבית אבא. אמר לה, מה לי לבית אביך, אמרה ליה, ולא כך אמרת לי בערב "כל חפץ טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביך", אין חפץ טוב לי בעולם יותר ממך. הלכו להם אצל רבי שמעון בן יוחאי ועמד והתפלל עליהם ונפקדו. ללמדך, מה הקדוש ברוך הוא פוקד עקרות אף צדיקים פוקדים עקרות. (שיר השירים פרשה א' פסוק ד', על הפסוק "נגילה ונשמחה בך")

ה"ינוקא" שבזוהר הקדוש נולד מברכת רשב"י לאביו

אדכרנא יומא חד דהוה אזיל עמי בארחא רב ספרא אבוי [אביו של ה"ינוקא"], ובריכית ליה כד אתפרש מני, דיהא ליה בר אריא באורייתא. (זוהר ח"ב פרשת תרומה דף קס"ט סע"ב).

תחיית המתים בל"ג בעומר בהילולת רשב"י

לא אוכל להתאפק ולעצר מלספר מעשה ה', מעשה נס נפלא כי נורא הוא, אשר בעינינו ראינו והנני עד ראיה לספר בקהל מעשה נס ופלא מה שראיתי בעיני בהיותי במירון על ל"ג לעומר בשנת תרפ"ג, שחל אז ל"ג לעומר ביום הששי, ושכמעט רוב הקהל מאלפי ישראל שהיו שם בל"ג לעומר נשאר אז במירון לשבות שם את יום השבת, וטעמנו אז טעם שמחת שבת עילאית פלאית.

וביום שבת בבוקר אחר תפלת מוסף שהתפללנו אז בבית המדרש על יד ציון קודש הקדשים הרשב"י המנין האחרון קרוב לחצי היום, ויהי נשמע קול רעש גדול, שילד אחד של אחינו הספרדים שאמו נדרה לעשות לו תגלחתו הראשונה כמנהג הידוע, ואבי הבן לא יכל לסע למירון, ואמו לבדה הביאתו למירון, ופתאום הילד אחזתו מחלת החלי-רע רחמנא ליצלן, ושבק חיים לנו.

היה מונח באחד החדרים הקטנים הבנויים למעלה עלי גגות הציונים בחצר הקודש, וציוו הרופאים שהיו שם מטעם הממשלה מצפת ת"ו שצריכין לעשות הסגר, "קאראנטיין", על כל אנשי החצר על איזה ימים. וכשנשמע הפקודה הזאת, רבים מההמון נבהלו והתחיל לברוח מהחצר החוצה אל השדות והרים וגבעות אשר שם, אבל מיד הגיעו צעקות וקולות ובכיות, כי רבים מהיוצאים מחוץ לחצר עזבו את ילדיהם ואנשי ביתם וחפציהם והחצר נסגר ונשמר על ידי השוטרים. ועל כולם עלה ונשמע קול בכיה מהאשה, אם הילד המת, שבנה הראשון והיחידי שהביאה אותו על תגלחתו הראשונה אין, ונהפך לתוגה שמחתה.

ואני בעיני ראיתי את הילד מונח בחדרו על הארץ ירוק ומת, וכולנו נצטערנו מאד מאד על נפש אחת מישראל וצער אמו, ולא יכולנו בשום אופן מרוב צער לעשות קידוש ולסעוד את סעודת שבת קודש בבוקר.

והנה פתאום קמה אם הילד וחגרה מתניה כאשרת חיל, ולקחה הילד המת על ידיה וירדה עמו למטה בבית הכנסת שעל יד הציון הקדוש הרשב"י, והניחתו על הרצפה שעל יד הציון הקדוש, ובקול מר צורחת ובבכי צעקה אם הילד: "הוי צדיק צדיק רבי שמעון! הנני אמתך באתי לכאן לכבודך לגלח בני היחידי הראשון אשר נתן לי השם יתברך בזכותך, וקיימתי נדרי אשר נדרתי להביאותיו כאן על ל"ג לעומר, ואתמול הביאותיו חי ועשיתי לו התגלחת בשירים ובזמרה ובתוף ובכנור ומשתנה ושמחה [כמו שנוהגים שם בזה], ועתה איך אסע מכאן בבושה ובכלימה בלי הילד כו', ובאיזה פנים אבוא הביתה". וקולותיה ובכיותיה היה נשמע על כל החצר הקדוש, ולב מי לא נמס כמים לשמוע את קול צעקת האשה המרת לב ותחנוניה וצערי לבה.

ואחר כך קמה ואמרה: "צדיק צדיק, הנני מניחו לפניך כמו שהוא, ואנא ממך שאל תבישני ואל תחזיר פני ריקם ותחזירו לפני חי ובריא כמו שהביאותיו אתמול לפניך, ויתקדש שם שמים ושםך בעולם, וידעו כי יש ה' וצדיקים שופטים בארץ".

ולסגולה סגרו שמה הבית הכנסת על הציון הקדוש ולא נשאר שם רק הילד. וכעבור איזו רגעים הקול נשמע מבית הכנסת צעקת הילד לאמו. והחכם שם פתח לה הפתח, והנה הילד קם על רגליו וצועק: "אמי, תנה לי מעט מים כי צמא אני", ונתנו לו מים, והיא העלתו הגגה למקום חדרה מקדם, ונעשה שם רעש גדול מתחיית הילד המת, וכל הקהל כולם באו לראות הילד החי. וגם הרופאים נתאספו שמה ובדקו את הילד והודו ואמרו שאין זה בדרך הטבע כלל אלא מעשה נסי תחיית המת על ידי התנא רבי שמעון, והתירו תכף ומיד לפתוח שערי החצר, ואמרו שאין צריכין לעשות עוד "קאראנטין", והיה אז קידוש ה' גדול מאד, וכולם שראו את הילד החי ברכו ברכת "מחיה המתים".

ועתה מקרוב הגיע לידי מנחה חדשה, ספר "שער יששכר" (מאמרי חודש אייר, מאמר גל עיני אות י') שכתב, וזה לשונו: "שמעון בן יוחאי" גימטריא "מחיה מתים". (טעמי המנהגים, הלולא דרשב"י עמוד רס"ג)

הרבה עקרות נפקדו וחולים נתרפאו בזכות נדרים ונדבות שהתנדבו עבור ציון רשב"י במירון

א. ביי"ח אייר [ל"ג לעומר] באים מכל הסביבות ומדליקים אבוקות גדולות, מלבד מה שמדליקין עליה נר תמיד כו', שהרבה עקרות נפקדו וחולים נתרפאו בנדר ובנדבה שהתנדבו למקום ההוא.

(אגרת רבינו עובדיה מברטנורא זלה"ה לאחיו בשנת רמ"ט, נדפסה בספר דרכי ציון)

ב. נדרשתי מאחד מאנשי שלומנו יחיה בענין נשגב, היות ששמע מפי אנשי ארץ הקדש ת"ו, שקבלה בידם סגלה לחשוכי בנים רחמנא ליצלן, לנדב ח"י ראטל משקה ביומא דהלולא על ציון התנא האלקי רשב"י זי"ע ועל כל ישראל,

לכן בחרתי בו לעשותו שליח מצוה להזכיר לטובה את הזוג מאיר בן חיה לאה עם זוגתו שרה בת שינדל, שיפקד השם יתברך אותם בזרע של קיימא במהרה, בלי שום מכשול ונזק, וינדב עבורם ח"י ראטל משקה כנהוג. וכאשר יעזר השם יתברך ויפקדם בישועה במהרה, מוכנים המה לשלם נדבת לבכם בשמחה.

(אגרת כ"ק אדמו"ר רבי בן ציון הלברשטאם מבאבוב וצוק"ל, י"ט לעמר תער"ב)

ג. גם ידוע, שהרבה חשוכי בנים (לא עלינו) נדרו נדר שבהולד להם בן יקראו את הבן הנולד בשם שמעון, על שם רבי שמעון בן יוחאי, או שנדרו שיעשו את התגלחת הראשונה של הילד במירון, ונושעו בזכות התנא הקדוש רשב"י.

ד. "אדם ובהמה תושיע הוי"ה", גימטריא בדיוק מספר "רבי שמעון בר יוחאי".

דימוי רבי שמעון בר יוחאי למשה רבינו

א. טרם נולד משה רבינו ע"ה, קראו הקב"ה בשמו "משה" (פדר"א פל"ב, ועיי"ש בהגהות הרד"ל). וכן איתא בזוהר הקדוש (ח"ג דף ס"א ע"ב) על רבי שמעון בן יוחאי: רשב"י מן יומא דברא קוב"ה הוה אזדמן קמי קוב"ה ואשתכח קמיה, וקוב"ה קרי ליה בשמיה.

הקב"ה קרא בשמות משה ורבי שמעון בן יוחאי

ב. למשה רבינו ע"ה נגלה אליו ה' ואמר לו (שמות ד, יט) "לך שוב מצרים כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך". וכמו כן לרשב"י יצאה בת קול ואמרה: "צאו ממערתכם דמית קיסר ובטלי גזירתיה".

למשה ורשב"י נגלה מן השמים שזרשי נפשם מתו

ג. על משה רבינו ע"ה אמרו חז"ל (יבמות דף מ"ט ע"ב), שהסתכל באספקלריא המאירה, וכן אמרו על רשב"י (סנהדרין דף צ"ז ע"ב), דעייל בלא בר והסתכל באספקלריא המאירה.

משה רבינו ורשב"י הסתכלו באספקלריא המאירה

ד. כמו שמשה רבינו ע"ה קבל תורה מסיני, כמו כן איתא גם על רשב"י. מן יומא דאסתלק רבי שמעון מן מערתא כו' רזין עילאין הוו מסתכלן ואתגליין בגין חברייהו כאילו אתייהבו ההוא שעתא בטורא דסיני (זהר ח"א דף רט"ז ע"ב). ראה משה מה שיתקן רשב"י שהיה ניצוץ שלו מזמנא תניינא דסליק משה להר כו', וזה סוד פסוק "עלית למרום שבית שב"י" נוטריקון "שמעון בן יוחאי" שהוא בזמנא תניינא דסליק להר.

משה רבינו ורשב"י קבלו תורה מסיני

ה. למשה רבינו ע"ה קראו "סיני", כמו שכתוב בזוהר (ח"ג דף צ"ח ע"ב, ברע"מ): חדו כולהו תנאין ואמוראין ואמרי מאן קאים קמי סיני. וכן קראו לרשב"י "סיני" בתיקוני זוהר (תיקון כ"ב דף ס"ג ע"ב).

משה רבינו ורשב"י נקראו "סיני"

- ו.** למשה רבינו ע"ה הודיע הקב"ה סוד "צדיק וטוב לו, צדיק ורע לו כו'" (ברכות דף ז' ע"א), וכן לרשב"י הודיעו ממתכתא דרקיעא סוד זה (זוהר ח"ג דף קס"ח ע"א).
- ז.** על משה רבינו ע"ה נאמר (מכילתא פרשת בשלח, פ' השירה, פ"ט) שהיה שקול כנגד כל העולם כולו. וכן אמר רבי חייא על רשב"י (בוזוהר ח"א דף קכ"ו ע"א), דשקיל ככל עלמא.
- ח.** רשב"י סליק לעילא ונחית בעמודא דאשא (תיקוני זוהר תיקון ח", דף רל"ז ע"ב), כמו משה רבינו ע"ה.
- ט.** על משה רבינו ע"ה איתא שהעביר הפורעניות מלבוא בעולם (ויק"ר פ"א, ג), וכן נאמר עליו (אסת"ר פ"ו, ב) משה עמד בפרץ, דכתיב "ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ", וכן איתא בזוהר (ח"א דף ק"ו ע"א): לא הוה בר נש בעלמא דיגין על דריה כמשה דאיהו רעיא מהימנא. וכן איתא בזוהר על רשב"י שאמר: בחיי לא יתיב עלמא בצערא ולא אתדן בדינא דלעילא (זוהר ח"א דף רכ"ה ע"א).
- י.** משה רבינו מסר לו הקב"ה בסיני שבעין מפתחין דאורייתא, שהם שבעים פנים לתורה (זוהר ח"ב דף פ"ג ע"ב, ובאור החמה שם בשם הרמ"ק), וכן זכה גם כן רשב"י לע' אנפין דאורייתא (תיקוני בתחילתו).
- יא.** על משה רבינו איתא במדרש (דברים רבא ר"פ ברכה): "ישא ברכה מאת ה'", זה משה, א"ר תנחומא, אל תהי קורא בו אלא "ישיא" ברכה לאחרים. וכן אמר רבי אלעזר על אביו רשב"י (זוהר ח"א דף פ"ז ע"ב): ברכאן דאבא איצטריכו הכא.
- יב.** רשב"י היה ניצוץ שלו [של משה רבינו] מזמנא תניינא דסליק משה להר כו', וזה סוד פסוק "עלית למרום שבית שב"י" נוטריקון "שמעון בן יוחאי". (מגלה עמוקות, אופנים, אופן ע')
- יג.** משה רבינו לא נקבר, כידוע, על ידי שום איש, וכן רשב"י גם כן נאמר עליו (בסוף אדרא זוטא), דפוריא הוה סליק באוירא, ואשא הוה להיט קמיה, ונכנסה המטה מאליה למערה במירון.
- יד.** אודות פטירת משה רבינו איתא בספרי (ס"פ ברכה) בת קול יצאה שמת משה. וכן בתרגום יונתן בן עוזיאל (עה"פ ברכה לד, ה): בפטירתו ברת קלא נפלת מן שמיא. וכן פטירת רשב"י נודעה על ידי שיצאה מטתו וסליק באוירא (זוהר ח"ג דף רצ"ו ע"ב).

הסתלקות וקבורת רשב"י וגילוי רזין לפני הסתלקות

כשחלה רבי שמעון בן יוחאי נכנסו לפניו רבי פנחס ורבי חייא ורבי אבא מן החברייא קדישא, ובנו רבי אלעזר היה משמש אותו. כשראו שהוא נוטה למות אמרו לו: "האם מי שהוא יסודו של העולם ימות?". אמר להם רבי

משה רבינו ורשב"י ידעו סודות ההשגחה משה רבינו ורשב"י שקולים כנגד כל העולם

רשב"י עלה למרום בעני כמו משה רבינו משה רבינו ורשב"י מנעו פורעניות מן העולם

משה רבינו ורשב"י ידעו עי פנים לתורה

למשה ולרשב"י נמסר הכח לברוך את ישראל

רשב"י היה ניצוץ משה רבינו

קבורת משה רבינו ורשב"י לא על ידי ילוד אשה

פטירת משה רבינו ורשב"י נודעה ע"י בת קול

"המשפט שלי הקב"ה בעצמו ישפוט"

שמעון: "תדעו שלא הבית דין שלמעלה מעיינים בידי, כי רואה אני שאין אנכי נמסר לא למלאך ולא להדיינים של מעלה, שאין אני כשאר אנשים, אלא שהמשפט שלי הקב"ה בעצמו ישפוט, ולא בבית דיני. וזהו שביקש דוד המלך (תהלים מ"ג) "שפטני אלקים וריבה ריבי". וכן שלמה המלך אמר "לעשות משפט עבדו", הקב"ה לבדו ולא אחר. שהרי למדנו כאשר האדם נוטה למוות, אז הבית דין שלמעלה מעיינים בידי, יש מהם נוטים לכף זכות, שמראים זכותיו של אדם, ויש מהם נוטים לכף חוב, שמראים העבירות של אדם, ואין האיש יוצא מן הדין כמו שהוא מבקש. אבל מי שהדיין שלו הוא מלך העליון על הכל, הרי זה משפט טוב, ואין יכול האיש לצאת אלא בטוב. מה הטעם? לפי שמדותיו של מלך העליון נוטות לזכות תמיד, ובידו סליחות עוונות פשעים וחטאים, כמו שכתוב (תהלים ק"ל) "כי עמך הסליחה למען תורא", עמך ולא אחר. ולפיכך אני מבקש מלפניו שהוא בעצמו ידין משפטי.

אחר כך ראו שרבי שמעון היה אומר דבר מה, ופתאום נעלם רבי שמעון מאותו החדר ששכב בו, ויתמהו כל הנאספים שם, ומרוב פחד ואימה לא יכלו לדבר דבר. לא ארכה העת, ופתאום פרץ הביתה ריח בושם חזק שהיה להם למשיב נפש ותחי רוחם. בתוך זה ראו שרבי שמעון נמצא על מטתו, ושמעו שהוא מדבר עם מישהו, אבל לא ראו עם מי.

רשב"י נעלם ממטתו ושוב נמצא שם

לאחר ששקט רוח החברים, שאלו לרבי שמעון על הנפלאות שראו, מה ענינם? אמר להם רבי שמעון: "מה שראיתם שנעלמתי מכם, הוא ששלחו אחרי מלמעלה, כי ביקשתי לראות מקומי בין מקומות הצדיקים שם, ולא הייתי שבע רצון מן המקום שהיכנו עבורי, ובחרתי לי מקום אצל הנביא אחיה השילוני, ואחר כך נשלחתי בחזרה לביתי, ופרחו עמי שלש מאות נשמות צדיקים ללוות אותי עד ביתי, ועמהם דיברתי, זה הוא הקול ששמעתם, הוא ריח של גן העדן שבא עמנו".

רשב"י מסביר לתלמידיו מה ארע

אז קרב אליו רבי אלעזר בנו ואמר אל אביו: "אבי! ואיה יהיה מקומי בגן העדן?" אמר לו רבי שמעון: "אשרי חלקך בני, זמן רב ימשך טרם שתבא אלי, אבל שם בגן עדן ביררתי גם עבורך מקום טוב, אשרי חלקנו וחלק שאר הצדיקים בגן עדן, העומדים להודות ולהלל לרבון העולמים כמו מלאכי השרת, ככתוב "אך צדיקים יודו לשמך".

רשב"י בירר מקום עבור בנו ר"א בגן עדן

וידי כאשר הגיע יום הנורא, יום המיתה, והחברייא קדישא הכירו בו שזה יום האחרון שלו, נאספו כולם וישבו לפני רבי שמעון, והוא היה מחזיר על לימודו כל התורה שלמד (ע"י ח"ג רצ"ו, ב - אדרא זוטא).

רשב"י חזר על לימודו לפני תלמידיו ביומו האחרון

פתאום ראו אור גדול כמראה אש שהיה מקיף סביב לבית מבחוץ, נבהלו החברייה קדישא ויצאו החוצה, ובפנים נשארו רבי אלעזר בנו ורבי אבא. פתח רבי שמעון את עיניו ואמר לרבי אלעזר: "צא החוצה וראה אם יש שם רבי יצחק תלמידי החביב שהצלתי אותו משליטת מלאך המות, ואמור לו שיכנס, ותושיבהו אצל מטתי שישמע חידושי תורה אשר אדבר, למען יוכל אחר כך לסדר החידושי תורה אשר ישמע ממני".

רשב"י מבקש שיקרא לרבי יצחק למען יסדר החידושים שעומד לגלות להם

אחר כך ישב רבי שמעון על מטתו ואור שמח היה מרחף על פניו, וישאל לרבי אלעזר איה המה החברייה קדישא, ומדוע אינם נכנסים. יצא רבי אלעזר וקרא להחברים שיכנסו, ודיבורו עם כולם היה בהארת פנים של שמחה. אז נשא רבי שמעון ידיו לשמים והיה מתפלל תפלה. אחר תפלתו בחר איזה חברים מן החברייה קדישא שרק הם ישארו בביתו, והשאר יצאו החוצה. נשארו בפנים: רבי אלעזר, רבי אבא, רבי יהודה, רבי יוסי ורבי חייא. מיד בא ונכנס גם רבי יצחק. כאשר ראהו רבי שמעון שמח עמו ואמר לו: "אשרי חלקך! שמחה רבה וכמה מדרגות של קדושה יתוספו לך ביום הזה".

רשב"י בוחר את התלמידים שישארו: רבי יצחק מגיע ורשב"י שמח בו

אז אמר רבי שמעון להחברים שנשארו בפנים: "שמעו אלי חברים קדושים! כאשר עתה עת רצון ושכינה הקדושה בתוכנו, מבקש אני שלא אבא לעולם העליון בבושת פנים, ובכן חפץ אני לגלות לכם היסודות של חכמת הקבלה, אשר עד עתה עוד לא גליתי אותם לאיש. ובכן ישב רבי אלעזר לפני, ורבי אבא ישב מאחורי, ויכתוב כל מה שאדבר. ושאר החברים שנשארו בפנים ישבו מן הצד וישמעו היטב את דברי, למען יכנסו לא רק באזנם, כי אם גם בעומק לבבם".

"חפץ אני לגלות לכם היסודות של חכמת הקבלה"

אחר זה נתעטף רבי שמעון בטליתו והתחיל לדבר חידושי תורה בדרשות פסוקי תנ"ך על פי חכמת הקבלה העמוקה. באמצע הדרוש הפסיק וצוה להעמיד כסא אצל מטתו, עבור רבי פנחס בן יאיר חותנו, שבא עתה מן גן העדן. אימה ופחד גדול נפל על החברים, ופחדו לשבת על כסאות וישבו על הקרקע, שוב התחיל רבי שמעון לדרוש ולגלות הסודות של חכמת הקבלה העמוקה, מאורגים ומקושרים עם דרשות על פסוקי תנ"ך, ונקראים בשם "אדרא".

רשב"י דורש ומגלה את הסודות של חכמת הקבלה העמוקה

רבי אבא סיפר שכאשר הגיע רבי שמעון לדרוש את הפסוק (תהלים קל"ג) "כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם", נשתתק אצל תיבת חיים ולא נשמע ממנו יותר. רבי אבא אחז את העט בידו והטה אזנו לשמוע עוד ולכתוב, אבל לא שמע. באותו רגע נבהל ונשתומם מן האור גדול כמראה אש אשר פרץ פתאום לבית, עוורת אחזה עיני כל החברים מחמת האור הגדול מאד, ולא יכלו לראות מה נולד שם, כי הוכרחו להשתטח על הקרקע ופניהם למטה. כך שכבו ובכו, כי הבינו שרגע האחרון בא.

רשב"י משתתק בתיבת חיים; הרגע האחרון בא

אור החזק עמד עת קצרה עד שנקטן, וחלף ועבר לגמרי. אז קמו החברים מן הארץ ויראו שהמנורה הטהורה קודש קדשים כבתה, רבי שמעון בן יוחאי צדיק יסוד עולם סגר עיניו לנצח, מעוטף בטליתו, שוכב על צדו הימנית, ואור שמח חופף על צורתו הקדושה. רבי אלעזר עם שאר החברים פרצו בכייה, ומרוב צער ואנחה לא יכלו לפתוח פיהם לדבר דבר.

המנורה הטהורה כבתה, התלמידים פורצים בכי

אך רבי חייא התחזק, קם על רגליו ואמר: "חברים! באה העת שאנו מחויבים לחלוק כבוד האחרון לאדוננו מורנו ורבנו, מנורה המאירה קודש קדשים, נשתדל לעשות הלוייה וקבורה כראוי לו".

הכבוד האחרון לרשב"י

בתוך כך נפוצה השמועה במהירות בזק מפטירת רבי שמעון, הן בעיר והן בכל הגליל. מכל הסביבה התחילו המונים לזרום למירון לקחת חבל בהלוייה שלו. אבל פרצה אז מחלוקת גדולה בין ההמון שהיו בהם חבורות ואגודות מכמה מקומות, וכל אחת חפצה שרבי שמעון יקבר אצלם. ויהי כאשר היו מוכנים אל הלוייה והקבורה, וחברייא הקדושה עם חכמי ישראל נשאו את מטתו החוצה, שקטה המחלוקות, כי המטה התנשאה למעלה באויר פרחה לאט לאט, וכל הנאספים הלכו אחרי המטה. גם נראה לפני המטה עמוד אש עד הארץ.

הלוייה הרשב"י, המטה פרוחת עד לפני המערה שבכפר מירון

וכך פרחה המטה עד לפני המערה שבכפר מירון, אז הבינו כולם שנצרך לקוברו באותה המערה. כאשר הכניסו המטה להמערה נשמע בת קול הפסוק "יבא שלום יניחו על משכבותם". וגם הפסוק "אתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין".

ל"ג בעומר - הילולא דרשב"י

על פי הקבלה ידוע ומפורסם שרבי שמעון בן יוחאי נפטר ביום ל"ג בעומר. עם ישראל הקדוש מרגיש גודל קדושתו של אותו התנא, הארז אשר בלבנון, הענק שבין התנאים, הארי שבחבורה שהשאיר אחריו אור גדול אור המאור לכל העולם, הוא ספר "הזוהר" הקדוש עם שתי ה"אדרות", רבא וזוטא, שהם היסודות של חכמה האלוהית שנקראת חכמת הקבלה, לכן לא נשכח אור קדושתו מן העולם. ועד היום כנסת ישראל חולקת

כנסת ישראל חולקת כבוד לרשב"י ביום ל"ג בעומר

לו כבוד גדול ביום היארצייט שלו, על ידי חגיגה גדולה מאת כמה וכמה עשרות אלפים אנשים מכל שכבות העם, שעושים הדלקה גדולה בשמן זית כל הלילה בכפר מירון, אצל מערת קברו. בחצר הגדול נבנה בית המדרש. ההדלקה נעשה בשמחה רבה על גג בנין המערה. ונקראת הילולא דרבי שמעון בר יוחאי. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

מנהג ארץ ישראל שנוהגין לילך על קברי רשב"י ז"ל ובנו רבי אלעזר ז"ל ביום ל"ג בעמר וכו'.

(עטרת זקנים על שו"ע או"ח סימן תצ"ג)

אם דר בארץ ישראל ילך לשמח על קברו ושם ישמח שמחה גדולה. וכל שכן אם הוא פעם ראשונה שמגלח ראש בנו ומניח הפאות, שהיא מצוה.

(משנת חסידים, מסכת איר)

הדר בא"י
יעלה בל"ג
לעומר
למירון
וישמח שם

הרב הקדוש רבי חיים בן עטר האור החיים זכותו יגן עלינו אמן, היה פעם אחד בהלולא פה עיר הקדש צפת ת"ו, וכשעלה למירון והגיע לתחתית ההר שעולים לציון הרשב"י ירד מהחמור והיה עולה על ידיו ועל רגליו, וכל הדרך היה נועה כבהמה וצועק, היכן אני השפל נכנס, למקום אש שלהבת קודשא בריך הוא, וכל פמליא של מעלה הכא, וכל נשמות הצדיקים שמה, ובעת ההלולא היה שמח שמחה גדולה, עיין שם.

(רבי שמואל העליר גאב"ד צפת בסוף כבוד מלכים)

שמעו קלא עלו ואתו ואתכנשו להלולא דרבי שמעון.

(זוהר הקדוש ח"ג דף רצ"ו)

מדי שנה בשנה מתעוררת לבות רבבות ישראל לעלות למירון ביום ל"ג לעומר.

(זוהר הקדוש ח"ג רצ"ו: סוף האדרא זוטא קדישא)

כל השמחה היא מה שזכינו שהיה צדיק וקדוש כזה שגילה תורה נוראה כזאת ותיקן תקונים כאלה בתורתו הקדושה, עד שעל ידי זה אנו בטוחים שלא תשכח התורה מפי זרענו, וזה גמר דיקא על ידי הסתלקותו, שאז דיקא תיקון הפגם של תלמידי רבי עקיבא שמתו קודם זמנם, וגילה אז האדרא זוטא, מלבד מה שגילה כל ימי חייו האדרא רבא וספרא דצניעותא וכל ספר זוהר הקדוש, שעל ידי כל זה המשיך תיקונים כאלה שבכל דור ודור עד הסוף, שכל מי שירצה לשוב יוכל להתקרב להשם יתברך מכל מקום שהוא על ידי תיקון הצמצומים שתיקן בחייו ובפרט ביום הסתלקותו הקדוש, כי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם.

(ספר לקוטי הלכות תפלת המנחה הלכה ז' אות נ"ו)

רשב"י
המשיך
תקונים
כאלה,
שבכל דור
ודור עד
הסוף, שכל
מי שירצה
לשוב יוכל
להתקרב
להשם
יתברך מכל
מקום
שהוא

וזהו בחינת הילולא דרשב"י שעושיין בל"ג בעומר שאז נסתלק, כי עיקר השמחה מה שזכינו שהשאר לנו השארה קדושה כזאת שהם ספר הזוהר הקדוש שעל ידי זה נזכה להשגות אלקות, כי כל ספר הזוהר הם תקונים וכלים שהמשיכו ברוב השגתם הקדושה, שעל ידי זה נזכה להשגות אלקות, שזהו כל דרכי הקבלה הקדושה שגלו רבי שמעון בר יוחאי ותלמידיו.

שמחת
הילולא
דרשב"י
בשכיל
ההשאה
הקדושה
שהשאר
לנו הזוהר
הקדוש
לדווי
זרות

ועל כן בזוהר דא יפקון מן גלותא, ויקויים "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (מ"כ ז), היינו כמו ביציאת מצרים שהיתה הגאולה על ידי משה רבינו על ידי שגלה לנו אז השגות אלקות בדרכים נפלאים, כמו כן עתה בגלות האחרון הזה שקשה וכבד יותר, אבל ברחמינו יגאלנו על ידי כל הסתרי תורה, שגילו התנא רבי שמעון בן יוחאי וחבריו, שהם כלים וצמצומים להשגת אלקות, שעל ידי זה עיקר רפואת הנפש וגאולתה בגשמיות ורוחניות.

ועל כן עושין בל"ג בעומר שמחה גדולה, דהיינו ביום הסתלקות התנא רבי שמעון בר יוחאי, על שזכינו שהשאר לנו השארה כזאת שתשאר לדורי דורות, שעל ידי זה נזכה להשיגו יתברך באמת.

כי אף על פי שעדיין אין אנו יודעין ומבינים כלל סתרי התורה שגילה רבי שמעון בר יוחאי בזוהר ותיקונים, אף על פי כן הוא תיקון גדול לנפשנו, כי כבר עשה והכין לנו כלים נפלאים ותיקונים גדולים על ידי דרכי תורתו הקדושה שגילה, שעל יד זה מי שרוצה להתייגע לבקש אותו יתברך, יוכל לבוא בנקל להשגות אלקות, על ידי הדרכים והכלים והתיקונים שגלה.

ועל כן גם אחר התנא רבי שמעון בר יוחאי זכינו לכתבי האר"י זכרוננו לברכה שהוסיף לגלות תקונים נפלאים וכו', וכן בדורותיו זכינו למה שזכינו על ידי גדולי הצדיקים שהיו מימות הבעל שם טוב זכרוננו לברכה עד עכשיו.

(ספר לקוטי הלכות הלכות נזיקין הלכה ד')

רבי שמעון כשהיה מגלה רזין ביום ההוא באדרא קדישא, אמר (דף רצ"א ע"ב) וזה לשונו: והשתא בעינא לגלאה רזין קמיה דקודשא בריך הוא וכו', והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתיה כיומא אחרא, דהא כל יומא דא ברשותי קיימא, עכ"ל. רצה לומר שהיה היום מתארך באורו ולא היה רשות לאור היום להתחשך, הינו שיתפנה מן העולם, עד שנתן לו רבי שמעון רשות, וזה יורה כי כל האורות בטלים ומשמשים אל האור כי טוב, הינו רזין סתימין דאורייתא אשר נגנז בה אור הגנוז לצדיקים, והצדיקים המבינים ברזין דאורייתא הנם מאירים באור הגנוז בה. על כן אור היום ההוא היה מתארך ושמר פקודתו של רבי שמעון. בעבור זה מרבין אור ביום ההוא.

טעם שנוהגין להרות בניות בל"ג בעומר

מקובל מהאר"י ז"ל שביום ל"ג בעומר עומד התנא האלקי הרשב"י על ציונו הקדוש, ומברך לכל אחד ואחד הבאים שמה למירון לכבוד שם קדשו לשמוח שם בשמחת ההלולא רבתי שלו.

רשב"י מברך לכל הבאים למירון

בזוהר בכמה מקומות ששבחו החבריא את רבי שמעון בן יוחאי איתא, ווי לדרא כד יסתלק, פוק עין ותשכח, והוא בחינת (שמות ל"א): "שבת וינפש", כיון ששבת וי אבדה נפש' (ביצה טז). היינו שמחמת גודל התענוג של הנפש יתרה שבא בשבת, על כן מתחילים תכף להתגעגע ולהצטער על אבדת הנפש במוצאי שבת. כן החבריא, מחמת גודל התענוגים והשעשועים שקבלו מרבם רבי שמעון בן יוחאי, על כן תכף ומיד התחילו להתגעגע, ועלה על לבם צער ההסתלקות שיהיה להם.

הגעגועים של החבריא קדישא לרבי שמעון בן יוחאי

(לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קכ"ו)

העלייה למירון מימי המשנה עד ימינו

א. תלמידי הרשב"י וסופרו הנאמן התנא רבי אבא (ראה ריש אדרא זוטא וזהר חלק ג' רפז). השתטח על קברו, והזכיר שם ממעשיו הטובים (ראה פסיקתא רבתי פרק י"ב), ולמד שם מתורת רבו הרשב"י (ראה זוהר הקדוש ח"א דף קנ"ו).

השתטחות
התנאים על
קבר רשב"י
במירון

ב. מתלמידי הרשב"י ודבי אדרא קדישא התנא רבי חייא רבא (ראה זוהר הקדוש ח"ב ד"ד). השתטח על ציון רבו הקדוש במירון והזכיר ממעשיו ומגדולת מעלתו בשמים ממעל מה שראה בעיניו קדשו (ראה בזוהר הקדוש בהקדמה דף ד"ד).

ג. רבי חייא אשתטח בארעא ונשק לעפרא (ראה כתם פז) ובכה ואמר עפרא עפרא וכו', בוצינא קדישא (ראה במקדש מלך על זוהר הקדוש ח"א דף ז') כי שם בוצינא כנוי לניצוץ משה רבינו עליו השלום), דהוה נהיר עלמא שליטא רברבא ממנא דזכותיה מקיים עלמא אתבלי בך. רבי שמעון נהירו דבוצינא נהירו דעלמין אנת בלי בעפרא ואנת קיים ונהג עלמא, ובאור החמה בשם הרב אברהם גלאנטי פירש שמנהיג את העולם בתורתו שלמד, כי כל מאמר ומאמר שהיה אומר כשזוכרין אותם שפתותיו דובבות בקבר, ובזה הוא מנהיג את העולם כלו, עד כאן.

ד. אחד מתלמידי רבי שמעון בר יוחאי ששכח תלמודו, הלך למערת רבו במירון ובכה שם מאד, מתוך הבכי נרדם ונראה אליו רבו ואמר: "כד תהי רמי בי תלתא קלי אנא אתי", מתוך שלא הבין מאמר רבו, הלך ל"פותר חלומות", וסיפר לו לשון רבו. אמר לו הפותר: למד למודך ג' פעמים ורבך יתראה אליך. התלמיד עשה כן והרשב"י נתראה אליו.

מעשה
בתלמיד
ששכח
תלמודו

ה. רבי יהושע בן לוי אשכח לאליהו דהוּו קאי אפתחא דמערתא דרשב"י, אמר ליה אתינא לעלמא דאתי, אמר ליה אם ירצה אדון הזה (שכינה היתה עמהם - רש"י). אמר רבי יהושע בן לוי, שנים ראיתי וקול שלשה שמעתי (ראה מהרש"א בחדושי הרשב"י אגדות שם). (סנהדרין דף צ"ח ע"א)

אליהו
תנביא לומד
תורה עם
התנאים
במערת
הרשב"י

ו. איתא במדרש תהלים (מזמור ל"ו): מעשה ברבי יהושע בן לוי שהיה אליהו זכור לטוב עוסק עמו בדברי תורה, והיו עסוקין במערת רשב"י, ונתקשה רבי יהושע בן לוי בהלכה, אמר ליה אליהו מבקש אתה לשאול אותה לרשב"י, בא ואני מעמיד אותו לך, מיד הלכו וקרא אליהו לרשב"י, עיין שם.

מכאן אנו רואים איך שתלמידי רבי שמעון בר יוחאי נהגו לעלות למירון, ומזה נמשך ששאר התנאים, ותחלת האמוראים, נהגו אחריהם לעלות למירון. וככה נמשך בכל הדורות שאחריהם, בזמן שהיה ישוב יהודי בארץ ישראל, עלו למירון כל דורשי ה' להתפלל שם לפני הרשב"י זכותו יגן עלינו, אמן.

הרמ"ק [רבינו משה קורדובירן] ורבו מרן הבית יוסף, וגיטו רבי שלמה אלקבץ בעל "לכה דודי", וחבורתם, המשיכו העליה למירון, כמבואר בספר הגרושין והמסעות להרמ"ק [רבינו משה קורדובירן] (דפוס ויניציא, דף ה'), וזה לשונו: בשנת ה' אלפים ש"ה, ואני בתוך המדרש רשב"י עליו השלום במירון, ונשתטחנו בקרבו בציון רבי שמעון ורבי אלעזר עליו השלום, ועדיין מרחשי שפתי, ושם התפללתי תפלה קצרה מתוך קירות לבי.

הבי"ק הרמ"ק ורבי שלמה אלקבץ המשיכו העליה למירון

רבי אברהם גלאנטי (בספרו קול בוכים, סוף קינה ב') כותב: מה ששמעתי ממורי הרמ"ק [רבינו משה קורדובירן] זלה"ה בהיותם על ציון הרשב"י עליו השלום בהר מירון.

מרן הבית יוסף רבן של ישראל חגג חג הסכות במירון, והתפלל שם תפלת החג, והקיף שם בד' מינים הציונים הקדושים הוא ותלמידיו, ולמדו שם זוהר הקדוש, כמו שכתב במגיד מישירים פרשת אמר, באור ליום ז' כ' תשרי (בארץ ישראל הוא ליל ה' דחל המועד סכות) בא אליו המגיד וזה לשונו: ה' עמך וכו', והא גשמים דאתו לא הות דגמא שפך לו קתון על פניו חס ושלום (ראה סוכה פ"ב מ"ט), אדרבה נתקבלו דבריהם, ורשב"י ובנו שמחו לקראתכם בקרותכם הזוהר על מערתם ובכפר הסמוך להם, אלא כיון שהקפתם לרבי אלעזר בד' מינים הבאים לרצות על המים, נתעוררו המים ובאו, ואילו הייתם מקיפים פעם אחרת, היו רוב גשמים באים לעולם כמו בימי חוני המעגל, ומפני כך באו גשמי ברכה רצופים, כדי שלא תקיפו יותר עליהם. וכלל זה יהיה נקוט בידכם, כל זמן שהעולם יצטרך לגשמים, ותלכו ותקיפו ציוני הצדיקים הנזכרים ותענו (ראה בזוהר הקדוש (ח"ג דף נ"ט) ראה גם בזוהר הקדוש ח"ג ע"א). ועל כל צרה שלא תבוא על הצבור תקיפו אותם ז' פעמים ותענו (שם). ודעו כי הם שמחים מאד בקרותכם הזוהר על מערתם או הסמוך לזה, וכשתתמידו כן יגלו לכם רזין עלאין וכו' (עיין שם).

בהיות חברים מקשיבים אצל ציון רשב"י ועוסקים באמרותיו אמרות טהורות כדרכנו פעמים בשנה מעת לעת ומפקידה לפקידה, שם ישבנו גם בכינו, צעקנו במרירות לבנו ויתכו כמים שאגותינו, בראותנו איך רשב"י וחבריו בדורותם היו מצטערים ואוננים ובוכים על רב פשעינו, ואותם הצדיקים לא היו גרמא בנזקין, קל וחמר לנו שאנחנו הגורמים, שיש לנו לבכות ולהצטער בכפלים.

שם ישבנו גם בכינו

גם האור החיים הקדוש עלה למירון (נדפס האגרת מסע בעיר וויען בשנת תרצ"ג) שנמצא מכתב כתב יד מתלמידו שנסע עמו בשנת תק"ב בארץ ישראל למקומות הקדושים.

האור החיים הקדוש עולה למירון

הסתלקות וקבורת רבי אלעזר בן רשב"י

רבי אלעזר בן רבי שמעון לעת זקנותו נעשה חלש, ולא היה לו כח ללכת ללמוד בבית המדרש עם הישיבה.

רבי אלעזר נחלש

כאשר חלה ולא יכל לקום ממטתו נתגלה פעם אחת גופו הקדוש, וכאשר קרבה אשתו לכסותו שחקה, אבל מיד התחילה לבכות. שאל אותה רבי אלעזר: "מדוע שחקת תחלה, ומדוע עתה תבכי?" ענתה לו אשתו: "שחקתי ושמחתי על שזכיתי שצדיק גדול עם גוף קדוש כזה הוא בעלי, ועתה אני בוכה על זה שגם צדיק גדול כמוך מוכרח למות".

"שמחתי על שזכיתי שצדיק גדול עם גוף קדוש כזה הוא בעלי"

ידוע שרבי אלעזר היה כל ימיו בטבעו איש תקיף בדעתו, ולא היה נושא פנים לכל איש, לכן הבין שיש לו הרבה שונאים בעירו. אף גם בין התלמידי החכמים הרגיש שיש לו שונאים הרבה. לכן דאג שכאשר ימות לא יקברו אותו בכבוד תלמיד חכם. משום כך קרא קודם מותו לאשתו וכך ציוה עליה:

צוואת רבי אלעזר לאשתו

"**ידוע** אני שיש לי הרבה שונאים בעיר, ואפילו בין החכמים לא חסר לי שונאים. דואג אני שלא יקברו אותי לפי כבודי, לכן אני רוצה למות על מטתי בחדר העליה, ששם היה מקום תורתי, ושם תניחי אותי שוכב על מטתי. בכל פעם תוכלי ליכנס לחדר ההוא בלי כל פחד כאילו אני בחיים. אך הזהרי לא לגלות סוד מותי לאף אדם. וכך תאמרי לכל שואל: כאשר קשה עלי לסבול התרמית והשקר השורר בעולם, לכן הסגרתי עצמי להיות פרוש מן העולם בחדר תורתי על העליה. וכל איש שירצה לשאול עצה ממני, או שיבאו בעלי דינים לדון בדין תורה, יעמדו בבית למטה ויקרא אלי בקול רם מה שהם מבקשים, ואני אענה להם ממעל כמו בחיים".

אשתו הבטיחה לו לעשות כרצונו. וימת רבי אלעזר על מטתו בחדר תורתו אשר על העליה. והיא אמרה לכל כציווי בעלה. כאשר באו בעלי דינים לביתו, סדרו טענותיהם בקול רם למטה, אחר כך נשמע מהעליה הפסק דין "איש פלוני זכאי, ואיש פלוני חייב". גם היתה אשתו רגילה לעלות לחוף את ראשו במים ולסרוק שערותיו, והיה נראה לה כאילו הוא ישן. כאשר לפעמים נעקרה שיערה בשעת סריקה, היה נראה במקום ההוא בצבץ דם.

פטירת רבי אלעזר, וקיום צוואתו ע"י אשתו

פעם אחת ראתה תולעת זוחלת באוזנו, נתבהלה, והיה לה צער גדול מזה, ואמר לה בעלה בחלום שלא תפחד ולא תצטער על התולעת, כי זה עונשו, יען כי פעם אחת שמע שאיש אחד ביזה לתלמיד חכם, והיה ביכולתו למנוע ולענשו, והחריש, לכן נענש שתולעת תנשכנו באזנו לאחר מיתה.

תולעת נשכה באזנו של רבי אלעזר

ככה שכב רבי אלעזר על מטתו שמנה עשרה שנה. יש היו מאמינים לדברי אשתו, ויש היו מבינים שאין זה דבר פשוט. פעם אחת מסרה אשת רבי אלעזר סודה לשכנתה. במשך הימים נעשה ריב בין אותן הנשים, ותקלל השכנה לאשת רבי אלעזר: "יהי סופך שלא תבוא לקבר ישראל כמו בעלך!",

הסוד מתגלה

כאשר נשמע הדבר לתלמידי רבי אלעזר ואוהביו, התחילו לחקור ולדרוש בתוקף בדבר הזה, עד שנודע להם האמת. השמועה נפצה מיד בכל העיר ובכל הגליל שרבי אלעזר בן רבי שמעון מת. אבל התלמידים לא ידעו איזה לקבור אותו, והתוכחו בדבר.

בעת ההיא בא רבי שמעון בחלום הלילה להתלמידים ואמר: "פרידה אחת יש לי ביניכם, מדוע אין אתם מביאים אותה אלי?", אז הבינו התלמידים שנצרך לקבורו באותה המערה של קבורת אביו.

התלמידים
מבינים
שיש לקבור
את ר"א
בסמון
לאביו

ויהי ביום שהגבילו התלמידים להביאו לקבורה, נאסף המון אנשים שבאו לקיים מצות הלוויית המת, ופתאום התראה מחנה גדול מן הסביבה, מזוינים במקלות וברמחים, והיה בהם ערב רב של יהודים ואינם יהודים שלא הניחו להוציא את המת מן הבית להביאו לקבורה, באמרו: שזה שמונה עשרה שנה שלא נראתה חיה רעה בעיר בכל הגליל, ואין זה כי אם בזכותו. ההמון הזה נצחו והיו מוכרחים להשאיר המת בבית.

הלויה
מתעכבת

כאשר הגיע ערב יום הכפורים, שעה שכל האנשים טרודים בהכנות ליום כפור, ולא עלה על דעת אף אחד שביום כזה יחפצו להביאו לקבורה, והלכו משם שומרי הבית, אז באו התלמידים בלאט, והוציאו בהחבא את רבי אלעזר במטתו, וימהרו ללכת אל הדרך המוביל לכפר מירון. בדרכם ראו כמו שני נחשי אש הולכים לפניהם, אז הבינו כי נכון הדרך לפניהם, וכי יצליחו בקבורתו באין מונע ומעכב. כאשר הגיעו לפתח המערה במירון, ראו והנה נחש גדול שנקרא "עכנא" הקיף לסגור את פתח המערה. ויצעקו אליו: "עכנא, עכנא! הנח להביא את הבן אצל אביו" אז סר העכנא משם, ויקברו את רבי אלעזר אצל רבי שמעון אביו.

קבורת רבי
אלעזר אצל
רבי שמעון
אביו בערב
יום כפור

כשנפוצה השמועה שרבי אלעזר מת ונקבר אצל אביו, שלח רבי יהודה הנשיא, שהיה חבירו של רבי אלעזר, לדבר נכבדות באלמנותו כי חפץ לקחתה לאשה. והשיבה: מעלין בקודש ואין מורדין, והוא לעומת רבי אלעזר כמו חול לגבי קודש. ויוסיף עוד רבי יהודה לשלוח אליה בזה הלשון: "יכול להיות שבתורה היה רבי אלעזר גדול ממני, אבל האם גם במעשים הוא גדול ממני?!", והשיבה: "מי שהוא גדול יותר בתורה איני יודעת, אבל זאת ידעתי שבודאי במעשים טובים הוא היה יותר גדול, יען כי קבל עליו יסורין שיכפרו על כל ישראל.

מעלין
בקודש ואין
מורדין

האדמו"ר מהאלמין הגה"צ הרב שלום יהודה גרוס

מייסד מפעל הזוהר העולמי
נחל לכיש 24/8 בית שמש, טל: 054-8436784

האדמו"ר מהאלמין שליט"א, נולד בהונגריה, עלה לארץ בשנת תש"ו. בשנת תשכ"ב היגר לברוקלין. לפני 40 שנה - הקים הרבה ארגונים: **בשנת תשכ"ה**, הקים וועד העולמי למען קדושת בית הכנסת, ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. **בשנת תשכ"ו**, ערך מלחמה גדולה נגד המזוזות הפסולות¹, **בשנת תשכ"ז**, ערך מערכה גדולה נגד סימילאק מחלב עכו"ם, ומאז לראשונה יצרו סימילאק מחלב ישראל². **בשנת תשכ"ז**, הקים ארגון הצלה, ונדפס ספר, וקול קורא'ס. **בשנת תשכ"ז**, ערך מערכה גדולה על שנכשלים באכילת תולעים בהכשר למהדרין מן המהדרין, **בשנת תשכ"ח**, ערך מערכה גדולה על אזהרת זמן קריאת שמע ותפלה³. **בשנת תשכ"ח**, הקים ארגון ובית דין צדק לכשרות וטהרת המקוואות⁴. **בשנת תשכ"ט**, יזם הדפיס והפיץ לראשונה חק לישראל שבועי, ונדפסו 54 פרשיות בודדות, ועשר כרכים. **בשנת תשל"ב-ב"ס**, ערך מלחמה כבידה על כשרות השחיטה⁵, **בשנת תשל"ד**, הקים ארגון וועד הכשרות התאחדות הקהילות, ונדפסו 39 ספרים וקול קורא'ס. **בשנת תשל"ד**, הקים את הרעיון הדף היומי, ופרסמו כל שבוע בעיתונים על הרעיון של לימוד דף היומי, ונדפס גם כן במדריך לכשרות # 2. **בשנת תשל"ה**, ערך מלחמה גדולה למען קדושת השבת⁶. **בשנת תשל"ט-ס"ג**, ערך מלחמה כבידה על כשרות הניקור⁷, **בשנת תשמ"א-ס"ד**, ערך מלחמה כבידה על תיקון עירובין בארה"ב⁸. **בשנת תשמ"ו** יצא לאור ספר הסכמות ומכתבים 1.296 מכתבים. בשנת תשס"ג שלח לארצינו הקדושה כמה מיליוני ספרים ועוד 320 אלף דיסקים [בכל דיסק לערך 500 ספרים] ונחלקו בחינם בכל הארץ, ול-150.000 חיילים בצבא. **בשנת תשס"ד** שלחו לא"י עוד 250.000 דיסקים של 7000 קבצים ספרים בחינם. **בשנת תשס"ד**, הקים מפעל עולמי ללימוד הלכה יומית מחבר ורמ"א, ונדפסו ספרי שו"ע מחבר ורמ"א, וקול קורא'ס, ומודעות בהרבה עיתונים. **בשנת תשס"ז** - 2007 עלה לארץ, הקים את "מפעל הזוהר העולמי", ומאז פועל במסירות נפש, יומם ולילה, לזכות כל אחד מישראל בקריאה יומית של דף הזוהר היומי, ובכך לממש בפועל את הבטחתם וצוואתם של רשב"י וגדולי הצדיקים, שבזכות הזוהר, יצא עם ישראל מהגלות ברחמים, והמשיח יבוא.

בעהמכ"ח"ס: "אין ליכט פון תורה" - 887 חלקים, "אכילת מצות בישראל" - 7 חל', "אפיית המצות" - 3 חל', קובץ ספרי ארץ ישראל - 26 חלקים, "שמירת המצוות כהלכתן" - 58 חל', קובץ ספרי כשרות - 53 חל', "נפש ישעיה" על מאכלות אסורות - 7 חל', קובץ ספרי שחיטה - 26 חל', קובץ ספרי ניקור - 33 חל', קובץ ספרי שמירת שבת - 18 חל', קובץ ספרי מקוואות - 8 חל', "שמירת הברית" - 10 חל', "דברי תורה" עה"ת - 7 חל', קובץ ספרי סת"ם - 22 חל', קובץ ספרי קדושת ביהכ"נ - 17 חל', "מקדש מעט", "ואמרו אמן", "עניינת אמן כהלכתו", "יצחק לשוח", ועוד. "שכר ועונש" - 6 חל', "אור הזוהר" - 5 חל', "זוהר השבת" - 5 חל', "זוהר חק לישראל" - 5 חל', "מאורות הזוהר" - 15 חל', "תיקוני זוהר" - 2 חל', "תיקוני זוהר" - 29 חל', "זוהר היומי" - 6 חל', "זוהר היומי" - 12 חל', זוהר עם פירוש הסולם, זוהר היומי - 70 חל', "זוהר תורה" - 54 חל', "תיקוני הזוהר", "אדרא רבה" ו"אדרא זוטא" עם עוד 6 ספרים, "ספרא דמשנא", "ספרא דצניעותא" ועוד. עלוני הזוהר - 39 חל', ועוד יותר מאלף ספרים וחוברות על הזוהר הקדוש. על כל הנ"ל,

בשנת תשס"ה, הקים בארץ ישראל מפעל הזוהר העולמי. ונדפסו קרוב ל-2000 ספרים חוברות וקול קורא'ס. על הדברים הנ"ל פרסם ספרים וקול קורא'ס, בלשון הקודש, באידיש ובאנגלית, ובעוד הרבה שפות. - מפיץ מיליוני ספרי זוהר הדף היומי של הזוהר, ועוד, המחולק בתפוצה עצומה בבתי כנסיות ובתי מדרשות, חנויות, קברי צדיקים, ארגונים גדולים, כגון ערוץ הידברות, בתי אב בכל רחבי הארץ ובחול. - הקים את "קול הרשב"י" "קול הזוהר" לשמיעה של הזוהר היומי, ושומעים דרשותיו. כיום מתגורר בבית שמש, מפיץ דרשותיו מידי שבוע ברדיו 2000, ומעביר הרצאות בכל רחבי הארץ.

1. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 2. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 3. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 4. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 5. ונדפסו מאות ספרים וקול קורא'ס. 6. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 7. ונדפסו מאות ספרים וקול קורא'ס. 8. ונדפסו מאות ספרים וקול קורא'ס.

תוכן הענינים

א.	ג' המתנות שניתנו ע"י יסורין	לז
ב.	בזכות תורה גמ"ח וקבורת בנים נמחלים העוונות	לז
ג.	אברהם אע"ה החל לקרוא להקב"ה 'אדון'	לז
ד.	אין לרצות את האדם בעת כעסו	לח
ה.	לאה החלה להודות לה'	לח
ו.	קושי תרבות רעה בביתו של אדם	לח
ז.	יסורין הם בגדר 'פרעון חוב'	לח
ח.	ההיתר להתגרות ברשעים	לט
ט.	בזכות קביעות מקום לתפלה	מ
י.	גודל מעלת שימוש ת"ח	מ
יא.	שעה שהצבור מתפללים היא עת רצון	מא
יב.	דין הקורא ק"ש ב' פעמים בלילה או ביום	מא
יג.	שירת דוד	מב
יד.	טעם קדימת פרשת 'שמע' לפרשת 'והיה אם שמוע'	מב
טו.	האיסור למלאות פיו שחוק בעוה"ז	מג
טז.	יראת ה' היא אוצרו	מד
יז.	תורה ודרך ארץ	מה
יח.	חומר איסור הלבנת פנים	מה
יט.	בעל הבית בוצע ואורח מברך	מה
כ.	אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים	מו
כא.	עוסק בתורה - אם מפסיק לקריאת שמע ותפלה	מו
כב.	בעון ביטול תורה	מו
כג.	מעשה הרשב"י ור"א בנו שהתחבאו במערה	מז
כד.	גאולה בזכות שמירת השבת	מט
כה.	כי לא תשכח מפי זרעו	נ
כו.	אופן המותר לטלטל מוקצה	נא
כז.	כשיש לחוש לכשפים מעבירין על האוכלין	נא
כח.	דינם של ספיחי כרוב בשביעית מזמן הביעור ואילך	נב
כט.	אפילו דור רשעים אל תלשין עליו לפני הקב"ה	נג
ל.	חמשת הדברים שלימד רע"ק את רשב"י בהיותו בבית האסורין	נג
לא.	צורת כתיבת עשרת הדברות על הלוחות	נד
לב.	קריאת פרשת מילואים מעכב את המילואים	נה
לג.	מקור ההלכה שתמיד של בין הערבים טעון סידור שני גזירי עצים בשני כהנים על המערכה	נה

- לד. מחלוקת תנאים אם הארון גלה לבבל או במקומו נגנז ..... נו
- לה. מחלוקת תנאים בדין שיירי הדם של חטאת החיצון אם נשפך על יסוד הדרומי או המערבי ..... נז
- לו. הטעם שלא ירד לישראל מן פעם אחת בשנה ..... נז

מפתח הש"ס

- מא ..... ברכות דף ז עמוד ב
- מא ..... ברכות דף ח עמוד ב
- מב ..... ברכות דף י עמוד א
- מב ..... ברכות דף יד עמוד ב
- מג ..... ברכות דף לא עמוד א
- מד ..... ברכות דף לג עמוד ב
- מה ..... ברכות דף לה עמוד ב
- מה ..... ברכות דף מג עמוד ב
- מה ..... ברכות דף מו עמוד א
- מו ..... ברכות דף נה עמוד א
- מו ..... שבת דף יא עמוד א
- מו ..... שבת דף לג עמוד ב
- מט ..... שבת דף קיח עמוד ב
- נ ..... שבת דף קלח עמוד ב
- נא ..... שבת דף קנד עמוד ב
- נא ..... עירובין דף סד עמוד ב
- נב ..... פסחים דף נא עמוד א
- נג ..... פסחים דף פז עמוד ב
- נג ..... פסחים דף קיב עמוד א
- נד ..... ירושלמי שקלים דף טז עמוד ב פרק ו ה"א
- נה ..... יומא דף ה עמוד ב
- נה ..... יומא דף כו עמוד ב
- נו ..... יומא דף נג עמוד ב
- נז ..... יומא דף נט עמוד א
- נז ..... יומא דף עו עמוד א

מאמרי רשב"י

ברכות - יומא

מאמרי רבי שמעון בר יוחאי

ברכות

ברכות דף ה עמוד א

תניא, רבי שמעון בן יוחאי אומר, שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל, וכולן לא נתנן אלא על ידי יסורין. אלו הן, תורה וארץ ישראל והעולם הבא. תורה מנין, שנאמר "אשרי הגבר אשר תיסרנו ייה ומתורתך תלמדנו" (תהלים צד, יב). ארץ ישראל, דכתיב "כי פאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מן סרדך" (דברים ח, ה), וכתיב בתריה, "כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ מזכה" (דברים ח, ז). העולם הבא, דכתיב "כי גר מצוה ותורה אור ודרך חיים" (8) תוכחות מוסר" (משלי ו, כג).

ג' המתנות שניתנו ע"י יסורין

ברכות דף ה עמוד א

תני תנא קמיה רבי יוחנן, כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים וקובר את בניו מוחלין לו על כל עונותיו. אמר ליה רבי יוחנן, בשלמא תורה וגמילות חסדים דכתיב "בחסד ואמת יכפר עון" (משלי טז, ו), 'חסד' זו גמילות חסדים, שנאמר "דרך צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד" (משלי כא, כא), 'אמת' זו תורה, שנאמר "אמת קנה ואל תמכר" (משלי כג, כג), אלא קובר את בניו מנין. תנא ליה ההוא סבא משום רבי שמעון בן יוחאי, אתיא 'עון', 'עון', כתיב הכא "בחסד ואמת יכפר עון" (משלי טז, ו), וכתיב התם "וימשלם עון אבות אל חיק בניהם" (ירמיהו לב, יח).

בכות תורה גמ"ח וקבורת בניס נמחלים העונות

ברכות דף ז עמוד ב

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מיום שברא הקדוש ברוך הוא את העולם לא היה אדם שקראו להקדוש ברוך הוא 'אדון' [ב], עד שבא אברהם וקראו 'אדון' [ג], שנאמר "ויאמר אדני יהוה במה אדע כי אירשנה" (בראשית טו, ח). אמר רב, אף דניאל לא נענה אלא בשביל אברהם, שנאמר "ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחננוני והאר פניך על מקדשך השמים למען אדני" (דניאל ט, יז), 'למענך' מבעי ליה, אלא למען אברהם שקראך 'אדון'.

אברהם אע"ה החל לקרוא להקב"ה 'אדון'

ביאור המאמרים

א. שאין לקרות להקב"ה בשם האדנות, שענין אדנות ועבדות במלך בשר ודם היינו שהמלך צריך לעבדו שישמשו אותו מה שאינו שייך בהקב"ה. ג. כתוב באל"ף דל"ת (רש"י).

א. "ודרך חיים", חיי העולם הבא, הוי"ן לו "תוכחות מוסר" לאדם (רש"י).

ב. ביאר הפני יהושע הכוונה, דאי לאו דאשכחן גבי אברהם שקרא להקב"ה 'אדון' היה מקום לומר

ברכות דף ז עמוד ב

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מנין שאין מרצין לו לאדם בשעת^[ד] כעסו^[ה], שנאמר "פני ילכו והנחתי לך" (שמות לג, יד).

אין תרבות
את האדם
בעת כעסו

ברכות דף ז עמוד ב

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו^[ו] לא היה אדם שהודה להקדוש ברוך הוא עד שבאתה לאה והודרתו, שנאמר "הפעם אודה את ה"^[ז] (בראשית כט, לה).

לאה החלה
להודות לה'

ברכות דף ז עמוד ב

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג, שנאמר "מזמור לדוד בבכרו מפי אבשלום בנו"^[ח] (תהלים ג, א), וכתוב בתריה "ה' מה רבו צרי רבים קמים עלי" (תהלים ג, ב), ואילו גבי מלחמת גוג ומגוג כתיב: "למה רגשו^[ט] גוים ולאמים יהגו ריק"^[י] (תהלים ב, א), ואילו "מה רבו צרי" לא כתיב.

קושי תרבות
רעה בביתו
של אדם

ברכות דף ז עמוד ב

"מזמור לדוד בבכרו מפי אבשלום בנו"^[יא] (תהלים ג, א), מזמור לדוד קינה לדוד מיבעי ליה. אמר רבי שמעון בן אבישלום [בעין יעקב הגרסא: רבי שמעון בן יוחי], משל למה הדבר דומה, לאדם שיצא עליו שטר חוב, קודם שפרעו היה עצב

יסורין הם
בבד' פרעון
חוב'

ביאור המאמרים

הקודם הדנה הוא גם כן מן ר' שמעון בן יוחאי נקיט העולם. וביאר בבניהו בן יהודע, דנקיט הכא עולמו להודיענו לפי דרכו טעם למעלת ההודאה שנשתבחה בה לאה, מפני כי המודה להשם יתברך על הטובה שהגיעה לו הרי זה יש לו אמונה בשגחה, דלא אזיל בתר דיעות הנפסדים המכחישין בהשגחה ותולין הכל בטבע, וידוע כי האמונה בהשגחה היא עיקר גדול, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר (חבקוק ב, ד) "וצדיק באמונתו יחיה", ובזה הדיבור ששינה ואמר את עולמו רמו ענין ההשגחה, כי המכחישים אומרים אין זה עולמו של הקב"ה דאין משגיח בו אלא מסרו למערכת הכוכבים ומזלות לשלוט בו.

ז. לפי שראתה ברוח הקדש שיעקב מעמיד שנים עשר שבטים ולו ארבע נשים, כיון שילדה בן רביעי הודית על חלקה שעלה יותר מן החשבון המגיע לה (רש"י).

ח. מה תועלת להם, אלמא דבר קל הוא בעיניו (רש"י).

ד. לא אמר אין מרצין לו לאדם ככעסו, אלא בשעת כעסו, לומר דאפילו אינו כועס אלא שהוא שעה שראוי לו לכעוס שנעשה אז איזה מורת רוח, ג"כ לא ירצוהו עד שתעבור השעה, וכן הוא כביכול למעלה שבשעה שכל מלכי מזרח ומערב היו משתחיים לשמש אז הקב"ה כועס, ובאמת זעמו רק רגע, אבל עסק השתחוות של המלכים בודאי הוא יותר מרגע, ובאותו העת יש רגע שהקב"ה כועס, וכל שעה היא מיקרי שעת כעס שהוא זמן המוכן לכעס אפילו אינו כועס עדיין. ובזה ניחא מה דקשה איך שייך למעלה לומר פני ילכו שימתין עד שיעברו פנים של זעם, והלא כל זעמו הוא רק רגע והרי כבר כלתה הרגע. אבל לפי מה שכתבתי ניחא, שימתין כל שעה המוכן לכעס (צל"ח).

ה. וכיוצא בזה הובא בגמרא לעיל (א, י): ואמר רבי יוחנן משום רבי יוסי, מנין שאין מרצין לו לאדם בשעת כעסו, דכתיב "פני ילכו והנחתי לך", אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, המתן לי עד שיעברו פנים של זעם ואניח לך. ו. הקשה הצ"ח, למה כאן נקיט עולמו ובמאמר

לאחר שפרעו שמתח^[ט], אף כן דוד^[י] כיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא "הֲנִי מְקִים עֲלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתְךָ" (שמואל ב' יב,יא) היה עצב, אמר שמא עבד או ממזר הוא דלא חיים עלי, כיון דחזא דאבשלום הוא שמת, משום הכי אמר מזמור.

ברכות דף ז עמוד ב

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה, שנאמר "עֲזֹבֵי תוֹרָה יִהְלְלוּ רִשְׁעִי וְשִׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגַּדְּרוּ בָּם" (משלי כח, ד). תניא נמי הכי, רבי דוסתאי ברבי מתון אומר, מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה, שנאמר "עֲזֹבֵי תוֹרָה יִהְלְלוּ רִשְׁעִי" וגו' (משלי כח, ד). ואם לחשך אדם לומר, והא כתיב "אַל תִּתְחַר בְּמַרְעִים אֶל תִּקְנָא בְּעִשֵׂי עוֹלָה" (תהלים לז, א). אמור לו, מי שלבו נוקפון^[א] אומר כן^[ב], אלא אל תתחר במרעים להיות כמרעים, אל תקנא בעשי עולה להיות כעושי עולה, ואומר "אַל יִקְנָא לְבָבְךָ בְּחַטָּאִים כִּי אִם בְּיִרְאַת ה' כָּל הַיּוֹם"^[ג] (משלי כג, יז). איני, והאמר רבי יצחק, אם ראית רשע שהשעה משחקת לו אל התגרה

ההיתר
להתגרות
ברשעים

ביאור המאמרים

יסורים, (x) הבא מכח מה שבעונו הסיר השי"ת פניו והשגחתו ממנו, וממילא נופל תחת פגעי הזמן ומקרי הטבע ומערכת הכוכבים ממסילותם אם הם לרע לו, ויסורין כאלו אינם מכפרים העון, כיון שאינם באים במכוון לכפר, רק שמכח הסרת השגחתו ית' מאליו נפל תחת הטבע. (ב) יסורים שהם למעלה מהטבע והמזל הבאים בהשגחה לכפרת עון, ויסורים כאלו מכפרים. וז"ש לאחר שפרע שמת, כך דוד אמר שמא עבד או ממזר, וזהו יסורים הבאים מחמת הטבע דעבד או ממזר ודאי לא חייס, אם כן אינם מכפרים ועדיין לא פרע החוב, כיון דחזא דאבשלום הוא שמת דסתם ברא חייס, וזה דלא חס על כרחך אינו מכח הטבע, אם כן מכפר ופרע החוב, לכך שמה ואמר מזמור.

יא. הירא מעבירות שבידו (רש"י).

יב. מפרש "אל תתחר במרעים" אל תקוטט, והוא אינו כן, אלא "אל תתחר במרעים" להתגרות במעשיהם לומר אעשה כן גם אני (רש"י).

יג. ואומר "אל יקנא לבך בחטאים כי אם ביראת ה' כל היום", אפשר לומר אל תקוטט עם רשעים כי אם ביראת ה' יראי ה', אלא על כרחך אל יקנא לבך לעשות כמותן (רש"י).

ז. וזהו ביאור דברי רש"י ריש פרשת נצבים (דברים כט, יב) בשם מדרש אגדה, לפי ששמעו ישראל קללות שבכשנה תורה ובתורת כהנים הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה מפייסם אתם נצבים וכו' והקללות והיסורין מקיימין אתכם ומציבין אתכם לפניו, שהכוונה שהם ממרקין העוונות והם פרעון החוב, וכמבואר כאן. ומטעם זה נקראו הקללות והיסורים 'פורעניות', שהמה פרעון החוב, ונמצא שבזה הם קיום של ישראל, ובאמת הקללות המה ברכות ולא קללות (עפ"י דברי הצ"ח ברכות ד, ב, עי"ש עוד).

י. לכאורה רסגי עד הכא לפי המשל ומה שאמר שוב כיון שא"ל כו' היה עצב ואמר שמא עבד כו' אינו שייך למשל ומילתא אחרייתא הוא והל"ל ד"א כיון שא"ל כו'. ויש ליישב, דודאי בשטר חוב שיש ללוה מעות כדי לשלם אינו עצב גם קודם שפרעו כיון דאפשר לו לשלם אלא דאיירי בשטר חוב גדול שהוא עצב כל זמן שלא פרעו כיון שאין לו לשלם כ"כ ואז אחר שהשיגה ידו ופרעו הוא שמת, כן ברוד שהיה חושב שאי אפשר לו לסבול הפרעון דשמה עבד כו' כיון דחזא דאבשלום כו', גם שלא מצינו בקרא שהיה חס על אביו בדבר מה מ"מ דוד היה חושב כן ואמר מזמור (מהרש"א). ובישמח משה בשם הגאון מהר"י בספר לוחות העדות פירש, דיש שני מיני

בו, שנאמר "יְחִילוּ^[ד] דְּרָכָו בְּכָל עֵת" (תהלים י, ה), ולא עוד אלא שזוכה בדין, שנאמר "מְרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנְּגִדוֹ" (תהלים י, ה), ולא עוד אלא שרואה בצדו, שנאמר "כָּל צוּרְרָיו יִפִּיחַ בָּהֶם" (תהלים י, ה). לא קשיא, הא במילי דידיה, הא במילי דשמיא. ואיבעית אימא, הא והא במילי דשמיא, ולא קשיא, הא ברשע שהשעה משחקת לו, הא ברשע שאין השעה משחקת לו. ואיבעית אימא, הא והא ברשע שהשעה משחקת לו, ולא קשיא, הא בצדיק גמור, הא בצדיק שאינו גמור, דאמר רב הונא, מאי דכתיב "לְמָה תְּבִיט בּוֹגְדִים תַּחְרִישׁ בְּבָלַע רֶשַׁע צְדִיק מִמֶּנּוּ" (חבקוק א, יג), וכי רשע בולע צדיק, והא כתיב "ה' לֹא יַעֲזֹבֵנוּ בְּיָדוֹ" (תהלים לז, לג), וכתיב "לֹא יֵאָנֶה לְצַדִּיק כָּל אֶוֶן" (משלי יב, כא), אלא צדיק ממנו בולע, צדיק גמור אינו בולע. ואיבעית אימא, שעה משחקת לו שאני.

ברכות דף ז עמוד ב

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, כל הקובע מקום לתפלתו אויבו נופלים תחתיו^[טו], שנאמר "וְיִשְׁמְתִי מְקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעַתִּיו וְשָׁבַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגֵז עוֹד וְלֹא יִסִּיפוּ בְּנֵי עוֹלָה לְעֲנוּתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה" (שמואל ב' ז, י). רב הונא רמי, כתיב "לְעֲנוּתוֹ" וכתיב "לְכַלּוּתוֹ" (דברי הימים א' יז, ט^[טז]), בתחילה לְעֲנוּתוֹ^[טז] ולבסוף לְכַלּוּתוֹ.

זכות
קביעות
מקום
לתפלה

ברכות דף ז עמוד ב

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, גדולה שמושה של תורה^[יח] יותר^[יט] מלמודה^[כ], שנאמר "פֶּה אֶלְיָשָׁע בֶּן שָׁפַט אֲשֶׁר יֵצֵק מִים עַל יְדֵי אֱלֹהֵיו" (מלכים ב' ג, יא), 'למוד' לא נאמר אלא 'יצק', מלמד שגדולה שמושה יותר מלמודה^[כא].

גדול מעלת
שימוש ת"ח

ביאור המאמרים

הכליון (רש"י).
 יח. כלומר מי שמשמש תלמיד חכם יותר מלמודה (שיטה מקובצת).
 יט. נקיט 'יותר' ולא אמר 'מלמודה', ללמדנו שיש הפרש גדול בניהם ולא שיעורא זוטא דוקא הוא דאיכא, לכך נקיט יותר להורות על שיעורא רבא (בניהו בן יהוידע).
 כ. ביאר המהרש"א, שהוא משום שיש כמה הלכות שאדם לומד מרבו שאינן למעשה כדאמרינן בכמה דוכתין, ומשום הכי קאמר דגדולה שמושה שרואה רכבו הלכה למעשה.
 כא. ולעולם בענין ההוראה ישמש תלמידי חכמים שהגרסא סבה לחכמה, ושמוש הזקנים והחכמים סבה לידיעת המלאכה, והוא ענין ההוראה הן בדין הן באסור והיתר (בית הבחירה לרבינו המאירי; ראה מהרש"א לעיל).

יד. יצליחו, וחבירו "על כן לא יחיל טובו" (איוב כ') (רש"י).
 מז. וכעין זה הובא בגמרא לעיל (ו, ב): אמר רבי חלכו אמר רב הונא, כל הקובע מקום לתפלתו אלהי אברהם בעזרו, וכשמת אומרים לו, אי עניו, אי חסיד, מתלמידיו של אברהם אבינו. ואברהם אבינו מנא לן דקבע מקום, דכתיב "וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם", ואין עמידה אלא תפלה, שנאמר "ויעמוד פינחס ויפלל".
 מז. זה לשון הפסוק שם, "וְיִשְׁמְתִי מְקוֹם לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל וְנִטְעַתִּיהוּ וְשָׁבַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגֵז עוֹד וְלֹא יִסִּיפוּ בְּנֵי עוֹלָה לְכַלּוּתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה".
 יז. בתחלה כשנבנה הבית נבנה על מנת שלא לענות עוד אויבים לישראל, ולבסוף כשחטאו נגזר עליהם ענוי ותפלתם מגינה עליהם מן

ברכות דף ז עמוד ב

אמר ליה רבי יצחק לרב נחמן, מאי טעמא לא אתי מר לבי כנישתא לצלווי. אמר ליה, לא יכילנא [כב]. אמר ליה, לכנפי למר עשרה וליצלי. אמר ליה, טריחא לי מלתא. ולימא ליה מר לשלוחא דצבורא, בעידנא דמצלי צבורא ליתי ולודעיה למר. אמר ליה, מאי כולי האי. אמר ליה, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מאי דכתיב "וַאֲנִי תַפְלְתִי לְךָ ה' עַתְּ רִצּוֹן" [כג] (תהלים סט, יד), אימתי עת רצון בשעה שהצבור מתפללין. רבי יוסי ברבי חנינא אמר, מהכא, "כֹּה אָמַר ה' בְּעַת רִצּוֹן עֲנִיתִיךָ" (ישעיהו מט, ח). רבי אחא ברבי חנינא אמר, מהכא, "הֲן אֵל כְּפִיר וְלֹא יִמָּאס" [כד] (איוב לו, ה), וכתוב, "פָּדָה בְּשָׁלוֹם נַפְשִׁי מִקֶּרֶב [כה] לִי פִי בְּרַבִּים הָיוּ עִמָּדִי" [כו] (תהלים נה, יט). תניא נמי הכי, רבי נתן אומר, מנין שאין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים, שנאמר "הֲן אֵל כְּפִיר וְלֹא יִמָּאס" (איוב לו, ה), וכתוב "פָּדָה בְּשָׁלוֹם נַפְשִׁי" [כז] מִקֶּרֶב לִי" (תהלים נה, יט). אמר הקדוש ברוך הוא, כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם.

שעה שהצבור מתפללים היא עת רצון

ברכות דף ח עמוד ב

תניא, רבי שמעון בן יוחי אומר, פעמים שאדם קורא קריאת שמע שתי פעמים בלילה, אחת קודם שיעלה עמוד השחר, ואחת לאחר שיעלה עמוד השחר, ויוצא בהן ידי חובתו, אחת של יום ואחת של לילה. הא גופא קשיא, אמרת פעמים שאדם קורא קריאת שמע שתי פעמים בלילה, אלמא לאחר שיעלה עמוד השחר ליליא הוא, והדר תני, יוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה, אלמא יממא הוא. לא, לעולם ליליא הוא [כח], והא דקרי ליה יום דאיכא אינשי דקיימי בההיא שעתא [כט]. אמר רב אחא בר חנינא אמר רבי יהושע בן לוי, הלכה כרבי שמעון בן יוחי. איכא דמתני להא דרב אחא בר חנינא אהא דתניא, רבי שמעון בן יוחי אומר משום רבי עקיבא, פעמים שאדם קורא קריאת שמע שתי פעמים ביום, אחת קודם הנץ החמה ואחת לאחר הנץ החמה, ויוצא בהן ידי חובתו, אחת של יום ואחת של לילה. הא גופא קשיא, אמרת פעמים שאדם קורא קריאת שמע שתי פעמים ביום, אלמא קודם הנץ החמה יממא הוא, והדר תני, יוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה, אלמא ליליא הוא. לא, לעולם יממא הוא,

דין הקורא ק"ש ב' פעמים בלילה או ביום

ביאור המאמרים

כב. תש כחי (רש"י).
 כג. וכל נתיבותיה שלום" (משלי ג), וכן גמילות חסדים נמי שלום הוא, שמתוך שגומל חסד בגופו לחבירו הוא מכיר שהוא אוהבו וכו' לידי אחוה ושלום (רש"י).
 כד. עד הנץ החמה (רש"י).
 כה. הלכך זמן קריאת שמע דיום הוא, דגבי קריאת שמע "ובקומך" כתיב והא קיימי (רש"י).

כב. תש כחי (רש"י).
 כג. אלמא יש שעה שהיא של רצון (רש"י).
 כד. תפלת הרבים לא ימאס (רש"י).
 כה. ממלחמות הבאות עלי (רש"י).
 כו. שהתפללו עמי (רש"י).
 כז. זה שעסק בדברי שלום דהיינו תורה, דכתיב

והאי דקרו ליה ליליא^[ב] דאיכא אינשי דגנו^[א] בההיא שעתא. אמר רבי אחא ברבי חנינא אמר רבי יהושע בן לוי, הלכה כרבי שמעון שאמר משום רבי עקיבא. אמר רבי זירא, ובלבד שלא יאמר השכיבנו^[ב]. כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר, הא דרבי אחא ברבי חנינא אמר רבי יהושע בן לוי, לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר, דההוא זוגא דרבנן דאשתכור^[ב] בהלולא דבריה דרבי יהושע בן לוי, אתו לקמיה דרבי יהושע בן לוי, אמר, כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק^[ד].

ברכות דף י עמוד א

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מאי דכתיב "פיה פתחה בקמיה ותורת חסד על לשונה" (משלי לא, כו), כנגד מי אמר שלמה מקרא זה. לא אמרו אלא כנגד דוד אביו, שדר בחמשה עולמים ואמר שירה^[ב]. דר במעי אמו ואמר שירה, שנאמר "בְּרָכִי נִפְשֵׁי אֶת ה' וְכָל קִרְבֵי^[ב] אֶת נֶשֶׁם קִדְשׁוֹ" (תהלים קג, א). יצא לאויר העולם ונסתכל בכוכבים ומזלות ואמר שירה, שנאמר "בְּרָכוּ יְהוָה מְלֹאכְיוֹ גְבַרֵי כַח עֵשִׂי דְבָרוּ לְשֹׁמֵעַ בְּקוֹל דְּבָרוּ בְּרָכוּ ה' כָּל צְבָאָיו" וגו' (תהלים קג, כ). ינק משדי אמו ונסתכל בדדיה ואמר שירה, שנאמר "בְּרָכִי נִפְשֵׁי אֶת ה' וְאֵל תִּשְׁבְּחֵי כָּל גְּמוּלָיו" (תהלים קג, ב). מאי 'כל גמוליו'. אמר רבי אבהו, שעשה לה דדים במקום בינה. מעמא מאי. אמר רבי^[ב] יהודה, כדי שלא יסתכל במקום ערוה. רב מתנא אמר, כדי שלא יינק ממקום הטנופת. ראה במפלתן של רשעים ואמר שירה, שנאמר "תִּמְנו חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינִם בְּרָכִי נִפְשֵׁי אֶת יְהוָה הַלְלוּ יְהוָה" (תהלים קד, לה). נסתכל ביום המיתה ואמר שירה, שנאמר "בְּרָכִי נִפְשֵׁי אֶת ה' ה' אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מְאֹד הוֹד וְהִדְרָר לְבָשֶׁת" (תהלים קד, א). מאי משמע דעל יום המיתה נאמר. אמר רבה בר רב שילא, מסיפא דעניינא, דכתיב, "תִּסְתִּיר פְּנִיךָ יִבְהַלֵּן תִּסְף רוּחָם יִגְוְעוּן" וגו' (תהלים קד, כט).

ברכות דף יד עמוד ב

אמר רבי יהושע בן קרחה, למה קדמה פרשת שמע וכו'^[א]. תניא, רבי שמעון בן יוחי אומר, בדין הוא שיקדים שמע לזהיה אם שמוע שזה ללמוד^[ב] וזה

טעם קדימת פרשת שמע' לפרשת זהיה אם שמוע'

ביאור המאמרים

- ל. דקאמר יוצא בו קריאת שמע של לילה (רש"י).
 לז. מקורא ביה "ובשכבך" (רש"י).
 לח. זה לשון המשנה שם (ג, א): אמר רבי יהושע בן קרחה, למה קדמה פרשת שמע לזהיה אם שמוע, כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואחר כך מקבל עליו עול מצות. והיה אם שמוע לויאמר, שוהיה אם שמוע נוהג בין ביום ובין בלילה, ויאמר אינו נוהג אלא ביום בלבד.
 לט. "ודברת במ" (רש"י).
- ל. דקאמר יוצא בו קריאת שמע של לילה (רש"י).
 לא. מקורא ביה "ובשכבך" (רש"י).
 לב. הקורא קריאת שמע של לילה שחרית סמוך לעמוד השחר לא יאמר השכיבנו, שאין עוד זמן תחלת שכיבה אלא זמן סוף שכיבה (רש"י).
 לג. וישנו ונרדמו עד לאחר עמוד השחר (רש"י).
 לד. אבל שלא בשעת הדחק לא (רש"י).
 לה. כנגד כולם אמר שירה לכשרתה רוח הקודש עליו (רש"י).

ללמד^[מ], והיה אם שמוע לויאמר שזה ללמוד וזה לעשות^[מא]. אטו שמע ללמוד אית ביה ללמד ולעשות לית ביה, והא כתיב ושננתם, וקשרתם^[מב], וכתבתם^[מג]. ותו והיה אם שמוע ללמד הוא דאית ביה ולעשות לית ביה, והא כתיב וקשרתם, וכתבתם. אלא הכי קאמר, בדין הוא שתקדם שמע לוהיה אם שמוע שזה ללמוד וללמד ולעשות, והיה אם שמוע לויאמר שזה יש בה ללמד ולעשות, ויאמר אין בה אלא לעשות בלבד. ותיפוק ליה מדרבי יהושע בן קרחה. חדא ועוד קאמר, חדא כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואחר כך יקבל עליו עול מצות, ועוד משום דאית בה הני מילי אחרנייתא.

ברכות דף לא עמוד א

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, אסור^[מד] לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה^[מה], שנאמר "אִזְ יִמְלֵא שְׁחֹק פִּינוּ וְלִשְׁנֹנָנוּ רְנָה" (תהלים קכו, ב),

האיסור
למלאות פיו
שחוק
בעוה"ז

ביאור המאמרים

בנצח ישראל: ביאור זה, כי האדם בעולם הזה אין ראוי שימלא שחוק פיו, כי מה שממלא שחוק פיו הוא בשביל השלימות, שהוא בפעל הגמור. ולא כך השמחה שהוא שייך בלב, דכתיב (תהלים ד, ח) "נתת שמחה בלבי". אבל השחוק הוא בפועל, כאשר יש לו שחוק. ולכך אמר אסור שימלא שחוק פיו בעולם הזה, כי השחוק, שהוא בפועל לגמרי, ודבר זה אינו ראוי לעולם הזה כלל. כי המדריגה הזאת אינו בעולם הזה, לפי שהאדם אינו בשלימות ובפועל. רק לעתיד, ואז נאמר "אז ימלא שחוק פינו", כי יאמרו "הגדיל ה' לעשות עם אלה". כי כאשר יהיה לעתיד, והגדיל עם אלה מה שלא היה קודם, שלא היה האדם בפועל השלימות. לכך אין לו השחוק, שהוא שמחה בפועל, רק השמחה היה לו, שעיקר השמחה בלב, ואינו בפועל, רק לעתיד או יהיה בעולם השחוק. ומה שאמרו שאסור למלאות שחוק פיו בעולם הזה, אינו מצד החורבן, שהרי אמרו 'אסור שימלא שחוק פיו בעולם הזה', ודבר זה משמע אף בשעת בנין הבית אסור למלאות שחוק פיו בעולם הזה, עד שיהיה העולם בשלימות בלא חסרון. ובנתיבות עולם כתב: פירוש, אין השמחה בעולם הזה כי העוה"ז הוא עולם גשמי והעולם הגשמי יש בו השתנות וכל שנוי הוא רע, ואין יהיה השמחה בעוה"ז הגשמי דבר זה לא יתכן. ולפיכך אמר "אז ימלא שחוק פינו", כלומר אז לעוה"ב, ובמלת אז רמז הכל כי אין ראוייה השמחה בעוה"ז הגשמי שהוא תחת

מ. ו'למדתם אותם את בניכם", ואם לא למד תחלה היאך ילמד את בניו (רש"י).

מא. ויאמר אין בה אלא עשייה (רש"י).

מב. דתפילין (רש"י).

מג. דמזוזה, עשייה היא (רש"י).

מד. הנה שנינו באבות (פרק ו משנה ז) בקניני התורה: הכ"ד במעוט שחוק. והקשה המהר"ל, הלא אסור למלאות שחוק פיו בעוה"ז כמבואר כאן. וביאר שדוקא למלאות שחוק פיו קאמר שהוא שחוק יותר מדאי, אבל שחוק בעלמא לא אמר, ולענין התורה צריך למעט השחוק לגמרי. והוסיף דבלאו הכי לא קשיא, דאפילו אי הוי איסור גמור מ"מ אשמועינן שאם הוא מרבה שחוק אינו זוכה לתורה, וטעמא כי השחוק שהוא מופלג הוא הפך המחשבה שהוא השכל לכך השחוק מבטל השכל. ודבר זה תוכל להבין כי השחוק מתחדש מן התול והליצנות בלבד, ואין ספק כי התול הוא הפך השכל כי הליצנות הוא דבר שאין בו ממש רק התול, והשכל מה שראוי לפי האמת ולפיכך השחוק הוא מבטל השכל. ואין השחוק דומה לשמחה שעיקר שמחה בלב בלבד אבל השחוק אינו בלב בלבד רק אף במעשה (דרך החיים).

מה. כתב בשיטה מקובצת, שאין טעם האיסור משום אבילות החורבן, אלא משום שלא יתגבר יצרו עליו מתוך השחוק, אבל לימות המשיח דליכא יצר הרע ליכא למיחש. וכתב המהר"ל

אימתי בזמן שיאמרו בגוים "הַגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהִים" (תהלים קכו, ב) [מ]. אמרו עליו על ריש לקיש, שמימיו לא מלא שחוק פיו בעולם הזה מכי שמעה מרבי יוחנן רביה.

ברכות דף לג עמוד ב

ואמר רבי חנינא, הכל בידי שמים [מ] חוץ מיראת שמים, שנאמר **וְעֵתָהּ יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מְעַמְךָ כִּי אִם לִירָאָהּ** (דברים י, יב). אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא [מ], והאמר והאמר רבי חנינא משום רבי שמעון בן יוחי, אין לו להקדוש ברוך הוא בבית גנוזי אלא אוצר של יראת שמים, שנאמר **וְיִרְאֵת ה' הָיָא אוֹצְרוֹ** (ישעיהו לג, ו). אין, לגבי משה [מ], מילתא זוטרתא [ב] היא. דאמר רבי

יראת ה'
היא אוצר

ביאור המאמרים

באב ושאר תעניות סימן תקס סעיף ה): אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה. ובמשנה ברורה שם (ס"ק כ): **שהשמחה יתירה משכח המצות** (וראה לעיל בשם שטמ"ק). ועיין בט"ז ופרישה דאפילו בשמחה של מצוה כגון בחתונה ופורים לא ימלא פיו שחוק.

מו. כל הבא על האדם ביד הקדוש ברוך הוא, כגון ארוך, קצר, עני, עשיר, חכם, שוטה, לבן, שחור, הכל בידי שמים הוא, אבל צדיק ורשע אינו בא על ידי שמים, את זו מסר בידו של אדם ונתן לפניו שתי דרכים והוא יבחר לו יראת שמים (רש"י).

מח. דקאמר **"כי אם ליראה את ה' וכו'** (שיטה מקובצת).

מט. מקשים, והא משה אמר זאת לישראל ולהם דבר גדול הוא. אמנם הביאור לגבי משה היינו אותו הדור שהיה אצל משה, להם יראה מלתא זוטרתא היא, כי כשדיבר משה להם מצות יראה מהקב"ה הכניס בהם יראה גדולה כל כך שהיו מפחדים מאוד מאוד מהקב"ה (שיח שרפי קודש).

נ. פירשו המפרשים, דוודאי יראה לאו מלתא זוטרתא הוא, כי קשה לאדם לכבוש יצרו, ככתוב (קהלת ז, ט) **"כי אדם אין צדיק בְּאָרְץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחָטָא"**. אבל בדורו של משה שתמיד ראו בעיניהם השגחת הבורא שראו אותות ומופתים בכל עת, אז לא היה קשה לכבוש היצר. וזהו שאמרו לגבי משה, היינו בעת שהיו עם משה וראו את אשר עשה משה לעיני כולם, אז מלתא זוטרתא היא ליראה את ה' (כתב סופר פרשת נצבים; וראה הערה מ).

הזמן אשר הזמן בו שני וכל שני הוא רע ואין בו השמחה, אבל "אז ימלא שחוק פיננו" כי מלת אז בא על דבר שאינו תחת הזמן, כי הזמן הוא המשך ומלת אז הוא מורה על העת כמו שבארנו דבר זה בחבור גבורות השם במלת אז ישיר ובכמה מקומות, שלכך אמרו כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון ווי, מפני שכל הויה הוא שנוי והשנוי הוא רע, אבל מלת אז מורה על העתה שהעתה אין בה זמן ואי אפשר שיהיה בה הויה שהיא שנוי אשר השנוי הוא רע. ולכך יאמר "אז ימלא שחוק פיננו" כאשר יאמר "הגדיל ה' לעשות עם אלה", וזה כאשר יהיה העולם בשלימות ולא יהיה בו שנוי אשר הוא שייך לזמן, אבל יהיה העולם כמו העתה שאין בו הזמן אשר הזמן בו שנוי וכאשר ידוע ודבר זה מבואר, ולפיכך אין ראוי שיהיה לאדם רק הכנעה תמיד ואין ראוי לאדם קלות ראש. ושם אמרו רבנן לרב המנונא בהילולא דמר בריה דרבינא לישירי לן מר אמר להו ווי לן דמיתנן ווי לן דמיתנן אמרו לו אנן מה נענה בתוך אמר להו הי תורה והי מצות דמגנו עלן. ביאור זה כי אין ראוי אל האדם השמחה מצד שהוא בעל העדר ומיתה, ודבר זה מצד הסוף אשר סוף כל האדם למות, וא"כ השמחה מה היא בעולם הזה אשר האדם מוכן אל המיתה ומצד הזה ראוי האבל לא השמחה, ואם לא יזכר האבל מ"מ לא יהיה לו שמחה ג"כ. ולא מצד המיתה בלבד אלא שיש יראה מיום הדין אשר הש"י בא על מעשה בני אדם מה שעשה האדם בעוה"ז, והיינו דקאמר שיענו אחריו הי תורה והי מצות, ולפיכך אי אפשר שיהיה האדם ראוי לשמוח בעוה"ז ודבר זה מבואר.

מו. כ"ה בשולחן ערוך אורח חיים (הלכות תשעה

חנינא, משל, לאדם שמבקשים ממנו כלי, גדול ויש לו דומה עליו ככלי קטן, קטן ואין לו דומה עליו ככלי גדול.

ברכות דף לה עמוד ב

רבי חנינא בר פפא רמי, כתיב "וְלִקְחֵתִי דְגָנִי בְּעֵתוֹ" וגו' (הושע ב, יא), וכתוב "וְאִסְפַּתְּ דְגָנְךָ" וגו' (דברים יא, יד). לא קשיא, כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום [נא], כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום. תנו רבנן, ואספת דגנך, מה תלמוד לומר לפי שנאמר "לא ימוש ספר התורה הזה מפיהך" (יהושע א, ח), יכול דברים ככתבן [נב], תלמוד לומר, "וְאִסְפַּתְּ דְגָנְךָ" (דברים יא, יד) הנהג בהן [נב] מנהג דרך ארץ [נד], דברי רבי ישמעאל. רבי שמעון בן יוחי אומר, אפשר [נה] אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורע בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה. אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר "וְעִמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם" (ישעיהו סא, ה) וגו'. ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר "וְאִסְפַּתְּ דְגָנְךָ" (דברים יא, יד). ולא עוד, אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן, שנאמר "וְעִבְדֶתְ אֶת אִיבִיךָ" וגו' (דברים כח, מח). אמר רבי, הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן, כרבי שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן.

תורה ודרך ארץ

ברכות דף מג עמוד ב

ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב, ואמרי לה אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא, ואמרי לה אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים. מנלן, מתמר, שנאמר "היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה" [נא] (בראשית לח, כה).

חומר איסור הלבנת פנים

ברכות דף מז עמוד א

רבי זירא חלש, על לגביה רבי אבהו, קביל עליה, אי מתפח קמינא חריך שקי [נא] עבידנא יומא טבא לרבנן. אתפח, עבד סעודתא לכולהו רבנן. כי מטא למשרי [נב], אמר ליה לרבי זירא, לישרי לן מר. אמר ליה, לא סבר לה מר להא דרבי

בעל הבית בוצע ואורח מבדל

ביאור המאמרים

נא. וזאת היתה, וכשאינן עושין רצונו נוטלו ומראה להם שהוא שלו (רש"י).
נב. שלא יעסוק בדרך ארץ (רש"י).
נג. עם דברי תורה (רש"י).

נד. שאם תבא לידי צורך הבריות סופך ליבטל מדברי תורה (רש"י).

נה. בתמיהה, אפשר כדברך (רש"י).
זא. כן היו קורין לרבי זירא (רש"י).
זב. לישנא דשירותא, כלומר לפרוס ברכת המוציא ולאכול (רש"י).

זג. כן היו קורין לרבי זירא (רש"י).
זד. לישנא דשירותא, כלומר לפרוס ברכת המוציא ולאכול (רש"י).

יוחנן דאמר, בעל הבית בוצע. שרא להו. כי מטא לכרוכי, אמר ליה, נבריד לן מר, אמר ליה, לא סבר לה מר להא דרב הונא דמן בבל דאמר, בוצע מברך. ואיהו כמאן סבירא ליה. כי הא דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, בעל הבית בוצע ואורח מברך, בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה, ואורח מברך כדי שיברך בעל הבית. מאי מברך יהי רצון שלא יבוש בעל הבית בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא. ורבי מוסיף בה דברים, ויצלח מאד בכל נכסיו, ויהיו נכסיו^[טז] ונכסיו מוצלחים וקרובים לעיר^[טז], ואל ישלוט שמן לא במעשי ידיו ולא במעשי דינו, ואל יזדקר לא לפניו ולא לפנינו שום דבר הרהור חטא ועבירה ועון מעתה ועד עולם.

ברכות דף נה עמוד א

"הַנְּבִיא אֲשֶׁר אֶתוֹ חָלוֹם יִסְפֵּר חָלוֹם וְאֲשֶׁר דִּבְרֵי אֶתוֹ יְדַבֵּר דְּבָרֵי אֱמֶת מֵה לְתַבְּנָן אֶת הַבֵּר נְאֻם ה'" (ירמיהו כג, כח), וכי מה ענין בר ותבן אצל חלום. אלא אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים. אמר רבי ברכיה, חלום, אף על פי שמקצתו מתקיים כולו אינו מתקיים, מגא לן מיוסף, דכתיב "וַהֲנִיחַ הַשָּׁמַיִם וַתִּירָח" וגו' (בראשית לו, ט).

אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים

שבת

שבת דף יא עמוד א

ואם התחילו אין מפסיקין, מפסיקין לקריאת שמע. הא תנא ליה רישא אין מפסיקין. סיפא אתאן לדברי תורה. דתניא, חברים^[סא] שהיו עוסקין בתורה מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה. אמר רבי יוחנן, לא שנו אלא כגון רבי שמעון בן יוחי וחביריו שתורתן אומנותן, אבל כגון אנו^[סב] מפסיקין לקריאת שמע ולתפלה.

עוסק בתורה - אם מפסיק לקריאת שמע ותפלה

שבת דף לג עמוד ב

כשנכנסו רבותינו לחרם^[סג] ביבנה היה שם רבי יהודה ורבי אלעזר ברבי יוסי ורבי שמעון. נשאלה שאלה זו בפניהם, מכה זו^[סד] מפני מה מתחלת בבני מעיים וגומרת בפה. נענה רבי יהודה ברבי אלעאי ראש המדברים בכל מקום^[סה]

בעון ביטול תורה

ביאור המאמרים

נמ. קרקעות (רש"י).

סג. זה בית המדרש שיושבין שורות שורות כחרם, כך מפורש בירושלמי בברכות (רש"י).

סד. אסכרה (רש"י).

סה. במצות המלך, שצוה עליו לדבר תחלה בכל מקום, כדלקמן (רש"י).

ס. שיכול לראותן בעל הבית תמיד ולדעת מה הן צריכין (רש"י).

סא. חברים העוסקין בתורה מפסיקין תורתן לקריאת שמע, דזמנה דאורייתא "ובשכבך ובקומך", ואין מפסיקין לתפלה (רש"י).

סב. הואיל ומפסיקין תורתנו לאומנתנו, כל שכן

ואמר, אף על פי שכליות יועצות ולב מבין ולשון מחתך פה גומר^[ס]. נענה רבי אלעזר ברבי יוסי ואמר, מפני שאוכלין בה דברים טמאין. דברים טמאים סלקא דעתך^[ס]. אלא שאוכלין בה דברים שאינן מתוקנים^[ס]. נענה רבי שמעון ואמר, בעון ביטול תורה^[ס]. אמרו לו, נשים יוכיחו^[ע]. שמבטלות את בעליהן. נכרים יוכיחו. שמבטלין את ישראל. תינוקות יוכיחו^[עא]. שמבטלין את אביהן. תינוקות של בית רבן יוכיחו^[עב]. התם כדרבי גוריון, דאמר רבי גוריון ואיתימא רב יוסף ברבי שמעיה, בזמן שהצדיקים בדור צדיקים נתפסים על הדור, אין צדיקים בדור תינוקות של בית רבן נתפסים על הדור. אמר רבי יצחק בר זעירי ואמרי לה אמר רבי שמעון בן זורא, מאי קראה "אם לא תדעי לך^[עג] תיפה בנשים צאי לך פֶּעֶקְבֵי הַצֶּאֱן" וגו' (שיר השירים א. ח), ואמרינן גדיים הממושכנין על הרועים וכו'.

ואמאי קרו ליה ראש המדברים בכל מקום. דיתבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ויתיב יהודה בן גרים^[עד] גביהו. פתח רבי יהודה ואמר, כמה נאים מעשיהן של אומה זו^[עה], תקנו שווקים^[עו], תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר, כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן, תקנו שווקין להושיב בהן זונות, מרחצאות לערן בהן עצמן, גשרים ליטול מהן מכם. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם^[עז], ונשמעו למלכות. אמרו, יהודה שעילה יתעלה^[עח], יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה יִהְרַג. אזל הוא ובריה משו בי מדרשא. כל יומא הוה מיייתי להו דביתהו ריפתא וכוזא דמיא וכרכי. כי תקיף גזירתא, אמר ליה לבריה, נשים דעתן קלה עליהן, דילמא מצערי לה ומגליא לן. אזלו משו במערתא. איתרחיש ניסא איברי להו חרובא^[עט] ועינא דמיא. והוון משלחי

מעשה
הרשב"י
ור"א בנו
שהתבאר
במערה

ביאור המאמרים

סו. לשון הרע, והוא בא על כך, לפיכך מתחיל במעיים ומסיים בפה, שהלב מבין לספר לשון הרע, ובודה הדברים מלבו (רש"י). פה גומר: הכל יוצא מן הגרון (רש"י). **סז.** וכי עונשה מיתה, דבשלמא לשון הרע עונשה מיתה, דכתיב (תהלים קא) "מִלְשֹׁנִי בִסְתֵר יִרְעוּ אוֹתוֹ אֲצִמִית" (רש"י). **סח.** מעושרים, שהטבל במיתה בידי שמים, כדיליף באלו הן הנשרפים (סנהדרין פג, א) (רש"י). **סז.** דענוש נמי מיתה, כדאמרן מקרא נדרש לפני פניו "לְמַעַן יִרְבוּ יִמִּיכֶם", הא אם לא תלמדו יתמעטו (רש"י).

ע. שאינן מצוות על דברי תורה, דכתיב "ולמדתם אותם את בניכם" ולא בנותיכם, ומתות באסכרה. אמר להן, אף הן מבטלות את בעליהן (רש"י). **עא.** שאינן בני לימוד. אמר להן, אף הן בעון שמבטלים את אביהם להוליכן לחמה ולצונן ולפיסין באגוזים (רש"י).

עב. של בית רבן לא בטלין ולא מבטלין (רש"י). **עג.** "אם לא תדעי לך" לשמור מצותי "צאי לך" ובקשי רחמים בזכות "עקבי הצאן" אבות הראשונים שהיו רגלי הצאן וחזוקם, "ורעי" בזכותן "את גדיותיך" תינוקות שלך, שלא יתפשו "על משכנות הרועים" רועי הדור ופרנסיו (רש"י). **עד.** בן גר וגירות היה (רש"י). **עה.** רומיים (רש"י). והקשה ב'שפת אמת', הא כתיב "לא תחנם" ודרשינן לא תתן להם חן כדאיתא בע"ז (כ). ותירץ, דגם הוא אמר כן בלשון בתמיהא. **עו.** סדר מושב שווקי עיירות וחוצותיהן (רש"י). **עז.** לתלמידים או לאביו ואמו, ולא להשמיען למלכות, ונשמעו על ידו למלכות (רש"י). **עח.** להיות ראש המדברים (רש"י). **עט.** לאכול פירותיו, ועינא דמיא לשתות (רש"י). ופירש המהרש"א, דאפשר שנקט חרובא, דהיה

מנייהו והוּו יתבי עד צוארייהו בחלא^[ב], כולי יומא גרסי, בעידן צלווי לבשו מיכסו ומצלו, והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליכלו. איתבו תריסר שני במערתא. אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא, אמר, מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזרתיה. נפקו, חזו אינשי דקא כרבי^[א] וזרעי^[ב], אמר, מניחין חי עולם ועוסקין בחיי שעה^[ב], כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם, להחריב עולמי יצאתם, חזירו למערתכם. הדור אזול, איתבו תריסר ירחי שתא. אמרי, משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש^[ג]. יצתה בת קול ואמרה, צאו ממערתכם. נפקו, כל היכא דהוה מחי רבי אלעזר הוה מסי רבי שמעון. אמר לו, בני, די לעולם^[ג] אני ואתה. בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני^[א] אסא, ורהיט בין השמשות. אמרו ליה, הני למה לך. אמר להו, לכבוד שבת. ותיסגי לך בחד. חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור^[ב]. אמר ליה לכריה, חזי כמה חביבין מצות על ישראל, יתיב דעתייהו. שמע רבי פנחס בן יאיר חתניה ונפק לאפיה. עייליה לבי בניה, הוה קא אריך^[ג] ליה לבישריה, חזי דהוה ביה פילי^[ב] בגופיה, הוה קא בכי, וקא נתרו דמעת עיניה וקמצוחא ליה^[ג]. אמר לו, אוי לי שראיתך בכך. אמר לו, אשריך שראיתני בכך, שאילמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך. דמעיקרא כי הוה מקשי רבי שמעון בן יוחי קושיא הוה מפרק ליה רבי פנחס בן יאיר תריסר פירוקי, לסוף כי הוה מקשי רבי פנחס בן יאיר קושיא הוה מפרק ליה רבי שמעון בן יוחי עשרין וארבעה פירוקי. אמר, הואיל ואיתרחיש ניסא איזיל אתקין מילתא^[א]. דכתיב "וַיבֹא יַעֲקֹב שְׁלֹם" (בראשית לג, יח), ואמר רב,

ביאור המאמר

נ"ס בתוך נס, דאינו טוען פירות עד שבעים שנה מנטיעתו, וכאן טען פירות מיד.

פ. בחול, שהיו פושטין בגדיהם שלא יכלו, ומכסין ערותן בחול (רש"י). וביאר המהרש"א, דלאו משום שלא יהא לבו רואה את הערוה, דהא מכסי בחול הוּו כפירוש רש"י, אלא משום "הַפּוֹן לְקִרְאָת אֱלֹהֵיךָ שְׂרָאֵל" (עמוס ד, יב) כדאמרינן בפרק קמא (שבת י, א).

פא. חורשים (רש"י).

פב. כתב הרש"ש, דאיזיל רשב"י לשיטתיה ברפ"ו דברכות דאמר אפשר ארם חורש כו' תורה מה תהא עליה אלא כו'.

פג. דאפשר על ידי נכרים, והקדוש ברוך הוא מחלק מזון וריוח לעושי רצונו (רש"י).

פד. שנאמר (ישעיה סו) "וְאִשֶׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיָה מִדֵּי חֵדָשׁ בְּחֵדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֹא כָּל בְּשָׂר", אף הגרונים בו במשמע, מה שבתות למינוי שלהם, אף חדשים למינוי שלהן, והאי ודאי בפושעי גיהנם משתעי, דכתיב לעיל מיניה

א. "וַיִּצְאֻ וַיֵּרְאוּ בְּפָנָיו הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בְּיָ", הכי תני לה בסדר עולם (פ"ג) (רש"י).

ב. בעוסקי תורה אני ואתה (רש"י).

ג. חבילות של הדס להריח בשבת. מדאני: כמו "מַעֲרֻנוֹת כִּימָה" (איוב לח) (רש"י).

ד. דאע"ג דזכור ושמור בדבור אחד נאמרו כדאמרינן פרק שבועות שתיים, מכל מקום הוּו תרי מילי, זכור הוא עשה ושמור הוא לא תעשה, כמפורש בדברי הרמב"ן. ומטעם זה דאחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור, נהגו נמי בנר של שבת ליטול ב' נרות, וכמו שבנרות זוכין לבנים חכמים כמ"ש לעיל, ה"נ הדסים ע"ש בניס צדיקים שנקראו הדסים (מהרש"א).

ה. מתקן ומחליק (רש"י).

ו. בקעים סדקים, מחמת החול (רש"י).

ז. לרבי שמעון, שהדמעות מלוחין ומכאיבין את המכה בתחלתן (רש"י).

ח. כדרך שעשה יעקב כשניצול מיד עשו (רש"י).

נס בתוך נס, דאינו טוען פירות עד שבעים שנה מנטיעתו, וכאן טען פירות מיד.

פ. בחול, שהיו פושטין בגדיהם שלא יכלו, ומכסין ערותן בחול (רש"י). וביאר המהרש"א, דלאו משום שלא יהא לבו רואה את הערוה, דהא מכסי בחול הוּו כפירוש רש"י, אלא משום "הַפּוֹן לְקִרְאָת אֱלֹהֵיךָ שְׂרָאֵל" (עמוס ד, יב) כדאמרינן בפרק קמא (שבת י, א).

פא. חורשים (רש"י).

פב. כתב הרש"ש, דאיזיל רשב"י לשיטתיה ברפ"ו דברכות דאמר אפשר ארם חורש כו' תורה מה תהא עליה אלא כו'.

פג. דאפשר על ידי נכרים, והקדוש ברוך הוא מחלק מזון וריוח לעושי רצונו (רש"י).

פד. שנאמר (ישעיה סו) "וְאִשֶׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיָה מִדֵּי חֵדָשׁ בְּחֵדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֹא כָּל בְּשָׂר", אף הגרונים בו במשמע, מה שבתות למינוי שלהם, אף חדשים למינוי שלהן, והאי ודאי בפושעי גיהנם משתעי, דכתיב לעיל מיניה

שלם בגופו^[צב], שלם בממונו, שלם בתורתו^[צג]. "וַיַּחֲזֵן אֶת פְּנֵי הָעִיר" (בראשית לג, יח) אמר רב, מטבע תיקן להם^[צד]. ושמואל אמר, שווקים תיקן להם. ורבי יוחנן אמר, מרחצאות תיקן להם. אמר, איכא מילתא דבעי לתקוני. אמרו ליה, איכא דוכתא דאית ביה ספק טומאה ואית להו צערא לכהנים לאקופי^[צה]. אמר, איכא איניש דידע דאיתחזק הכא טהרה^[צו]. אמר ליה ההוא סבא, כאן קיציץ בן זכאי^[צא] תורמסי תרומה^[צב]. עבד איהו נמי הכי^[צג], כל היכא דהוה קשי טהריה, וכל היכא דהוה רפי צייניה. אמר ההוא סבא, טיהר בן יוחי בית הקברות. אמר לו, אילמלי (לא) היית עמנו, ואפילו היית עמנו ולא נמנית עמנו יפה אתה אומר, עכשיו שהיית עמנו^[ק] ונמנית עמנו^[קא] יאמרו זונות מפרכסות זו את זו תלמידי חכמים לא כל שכן. יהב ביה עיניה, ונח נפשיה. נפק לשוקא, חזייה ליהודה בן גרים, אמר, עדיין יש לזה בעולם. נתן בו עיניו, ועשהו גל של עצמות^[קב].

שבת דף קיח עמוד ב

אמר רב יהודה אמר רב, אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה^[קג] לא שלטה בהן אומה ולשון, שנאמר "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יֵצְאוּ מִן הָעַם לְלֶקֶט" (שמות טז, כז) וכתוב בתריה "וַיָּבֵא עֲמֶלֶק" (שמות יז, ח). אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים, שנאמר "כִּי כֹה אָמַר ה' לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי וּבְחָרוּ בְּאֲשֶׁר חִפְצָתִי וּמְחֻזְקִים בְּבְרִיתִי" (ישעיהו נג, ד), וכתוב בתריה^[קד] "וַהֲבִיאוּתֵיכֶם אֶל הַר קְדְשִׁי וְשִׁמַּחְתִּים בְּבֵית תַּפְלְתֵי עוֹלְתֵיכֶם וּבְחִיהֶם לְרִצּוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית תַּפְלָה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים" (שם טז)^[קה].

גאולה
זכות
שמירת
השבת

ביאור המאמרים

- צב.** שנתרפא מצלעתו (רש"י).
צג. שלא שכח תלמודו מפני טורח הדרך (רש"י).
צד. דברי חזן וחנייה, ולי נראה, מ"וַיַּחֲזֵן אֶת הַלֶּקֶט הַשְּׂדֵה" לשון תיקון (רש"י).
צה. שהיה אותו שוק שהספק בו מקום מעבר העיר לרבים, והכהנים לא היו יכולין ליכנס שם מפני טומאה, וצריך להקיף דרך אחר ארוך (רש"י).
צו. בהאי שוק מימיו, שלא היה בית הקברות גמור ולא ניתן לפנותו (רש"י).
צז. שתלן ועקרון לאחר גידולן (רש"י).
צח. הצריכות לשמרן בטהרה, וגם הוא היה כהן, כדאמרינן (בתוספתא דפרה) (פרק ג') אם מה שעשו ידי שכחתי (רש"י).
צט. היה מקצץ תורמסין ומשליכן שם, ונעשה נס וצף המת במקום שהוא שם, וציינו למקום הקבר, הכי מפרש בפסיקתא דפרשת העומר, ובסדר זרעים ירושלמי (רש"י).
ק. במעמד (רש"י).
קא. הסכמת לדעתנו להיות מן המנין (רש"י).
קב. כמת שנקרב בשרו ונפל מזמן הרבה (רש"י).
קג. פירש הריטב"א, דאע"ג דשבת ודינין במרה אתפקוד, שבת ראשונה ששמרו היתה שבת ראשונה של מן.
קד. לכאורה קשה, דהא כתיב התם "וּבְחָרוּ בְּאֲשֶׁר חִפְצָתִי וּמְחֻזְקִים בְּבְרִיתִי" ומשמע דלאחר כל אלו נאמר "וַהֲבִיאוּתֵיכֶם אֶל הַר קְדְשִׁי" ולא בשמירת שבת לכד. וצריך לומר, דמפרש דקאי אכל חדא מינייהו הא דכתיב "והביאותים", ולא אכולה פרשתא (שפת אמת).
קה. ובירושלמי תענית (ג, א): א"ר לוי, אילו היו ישראל משמרין שבת אחת כתיקנה מיד היה בן דוד בא, מאי טעמא, "וַיָּאמֶר מֹשֶׁה אֶקְלְהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבַּת הַיּוֹם לָהּ" וגומר (שמות טז, כה) - חד יום. ואומר "בְּשׂוֹבָה וְנַחַת תִּשְׁעֶינָן" (ישעיהו ל, טו) - בשובה וניחח תתפרקון.

שבת דף קלח עמוד ב

תנו רבנן, כשנכנסו רבותינו לכרם^[ק] ביבנה אמרו, עתידה תורה שתשתכח מישראל, שנאמר "הֲנֵה יָמִים בָּאִים נֶאֱמַר אֲדֹנָי ה' וְהִשְׁלַחְתִּי רָעַב בְּאָרֶץ לֹא רָעַב לְלֶחֶם וְלֹא צָמָא לְמַיִם כִּי אִם לְשִׁמְעַת דְּבָרֵי ה'" (עמוס ח, יא), וכתוב "וַנְּעוּ מֵיָם עַד יָם וּמִצְפּוֹן וְעַד מוֹרֶחַ יְשׁוּטְמוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא יִמְצְאוּ" (עמוס ת, יב). 'דבר ה'" זו הלכה^[ק], 'דבר ה'" זה הקץ^[קח], 'דבר ה'" זו נבואה^[קא]. ומאי "יְשׁוּטְמוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה'" אמרו, עתידה אשה שתטול ככר של תרומה ותחזור בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לידע אם טמאה היא ואם טהורה היא, ואין מבין אם טהורה היא ואם טמאה היא. בהדיא כתיב ביה^[קי], "מִפְּלֵ הָאֶכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל" (ויקרא יא, לד). אלא לידע אם ראשונה היא ואם שנייה היא, ואין מבין. הא נמי מתניתין היא^[קיא], כדתנן, השרץ שנמצא בתנור, הפת שבתוכו שניה, שהתנור תחילה^[קיב]. מסתפקא להו^[קיג] הא דאמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא, ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה^[קיד] ותיהוי פת ראשונה. אמר ליה, לא אמרינן ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה^[קיה], דתניא, יכול יהו כל הכלים מיטמאין באויר כלי חרס, תלמוד לומר "כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא" (ויקרא יא, לג) "מִפְּלֵ הָאֶכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל" (ויקרא יא, לד), אוכלין מטמאין באויר כלי חרס ואין כלים מטמאין באויר כלי חרס^[קיז]. תניא, רבי שמעון בן יוחי אומר, חס ושלום שתשתכח תורה מישראל, שנאמר

כי לא תשכח מפי זרעו

ביאור המאמרים

קז. כשנפל השרץ באוירו, דהא בלא נגיעה מטמא, והלכך כמאן דמלי טומאה הוא, ותהוי פת ראשונה (רש"י).

קח. לא סלקא דעתך למיהוי כמאן דמלי טומאה, דתניא יכול יהו כל הכלים טמאים מאויר כלי חרס, שאם היה כלי אחר בתוכו שיטמא מחמת השרץ שבאויר החיצון או מחמת שיטמאנו אויר כלי החיצון שהוא טמא (רש"י).

קט. תלמוד לומר "כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא" וסמך ליה "מִפְּלֵ הָאֶכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל", אוכלין ומשקין שבתוכו טמאים ולא כלים. שמע מינה תרתן, חדא, דלא אמרינן חזייה כמאן דמלי טומאה, דאם כן אם כלי שטף הוא הפנימי שמתמא מגבו יהא טמא דהא נגע בטומאה, אלא לא אמרינן חזייה כמאן דמלי טומאה, ואוכלין ומשקין שבחיצון הוא דמטמאי מחמת הכלי שהכלי ראשון והם שניים, אבל כלים לא דהואיל דאין טומאה זו באה אלא מחמת הכלי אשמעינן האי קרא שאין כלי שאינו אב הטומאה מטמא כלי (רש"י).

ק. בכרם: על שם שהיו יושבין שורות שורות ככרם (רש"י).

קא. כדכתיב (דברים ה) "לֹא־הִגִּיד לְכֶם אֶת דְּבַר ה'", דהיינו תורה (רש"י).

קב. לא ידענא מהיכא (רש"י). והתוספות כתבו, דכתיב גבי גלות שבעים "לְקָלוֹת דְּבַר ה'" מפי ירמיה (עזרא א).

קג. כדכתיב (הושע א) "דְּבַר ה' אֲשֶׁר הִזָּה אֶל הוֹשֵׁעַ" וגו' (רש"י).

קד. ותורה שבכתב הרי כתובה ומונחת, יקראו ויראו (רש"י).

קה. כלומר, והמשניות לא ישתכחו (הריטב"א).

קי. שנטמא מן האויר, כדכתיב "אֶל תֹּכוֹ" (ויקרא יא, ג), והוא חוזר ומטמא אוכלין שבתוכו מן האויר (רש"י).

קיג. פירוש, וישכחו ברייתא זו דבסמוך דמיייתנן דלא אמרינן כרב אדא ונמצא שהם בספק (ריטב"א).

"כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ" (ק"ו) (דברים לא, כא), אלא מה אני מקיים "יִשְׁמְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא יִמְצְאוּ", שלא ימצאו הלכה ברורה (ק"ח) ומשנה ברורה במקום אחד.

שבת דף קנד עמוד ב

תנאי, רבי שמעון בן יוחי אומר, היתה בהמתו טעונה שליף (ק"ט) של תבואה, מניח ראשו תחתיה ומסלקו לצד אחר (ק"ב) והוא נופל מאליו.

אופן המותר לטלטל מוקצה

עירובין

עירובין דף סד עמוד ב

אמר מר, ואין מעבירין על האוכלין. אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, לא שנו אלא בדורות הראשונים שאין בנות ישראל פרוצות בכשפים, אבל בדורות האחרונים שבנות ישראל פרוצות בכשפים מעבירין (קכ"א). תנא, שלימין מעבירין, פתיתין אין מעבירין (קכ"ב). אמר ליה רב אסי לרב אשי, ואפתיתין לא עברין (קכ"ג), והכתיב וְתַחֲלֹלְנָה אֶתִּי אֶל עַמִּי בְשַׁעֲלֵי שַׁעֲרִים וּבִפְתוֹתֵי לָחֶם" (יחזקאל יג, ט). דשקלי באגרייהו (קכ"ה).

כשיש לחוש לכשפים מעבירין על האוכלין

ביאור המאמרים

קב. דאע"ג דטלטול מקצת דבר המוקצה כטלטול כולו וכדתנן לעיל בפרק שואל (קנ"א א') עושין כל צרכי המת סכין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיזו בו אבר, הכא משום הפסד בהמתו ועוד דטלטול מן הצד הוא שאינו מטלטלו ביד אלא בראשו התיירו (רשב"א).

קכ"א. אע"פ שאין מבזין את האוכלין, וכמו שאמרו אין מעבירין על האוכלין, ר"ל לעבור עליהם ולדרסם, אם נעשית בהם עבירה מותר, והוא שאמרו בסוגיא זו שכל שיש לחוש לכשפים מעבירין עליהם אפילו שלימים, וכל שאין לחוש לכך אפילו פתיתין אסור (בית הבחירה למאירי).

קכ"ב. אלא נוטלין אותן דליכא למיחש לכשפים (רש"י).

קכ"ג. כשפים (רש"י).

קכ"ד. האי קרא בדורות הראשונים כתיב ואז לא היו פרוצים בכשפים, אלא שבאותן נשים שהיו מכשפות מדבר הכתוב ומוכה מיניה דשייך נמי כישוף בפתייתין (מהרש"א).

קכ"ה. פתיתי לחם לעשות כשפים מדברים אחרים, והכי קאמר נביא, בשביל פיתותי לחם שנותנים לכן בשכרכן חיללתן את שמי בתוך עמי שהייתן עושות בהן כשפים לנביאי הבעל להטעות את עמי (רש"י).

ק"ו. ד"וענתה השירה הזאת" דכתיב בהאי קרא משמע ליה כל התורה, וכן "כתבו לכם את השירה הזאת" וגו' מוקמינן לה בפרק כ"ג בתורה שצריך לכתוב ס"ת. ומאן דפליג לעיל ואמר דהתורה תשתכח מוקי ליה האי קרא כי לא תשכח וגו' בשירה גופה (מהרש"א).

ק"ח. הלכה ברורה בטעמים שלא יהא בה מחלוקת (רש"י). פירושו, שתהיה ברורה בלי מחלוקת שכולן שווין בה, אלא היא מסופקת בחלוקה שזה אומר בכך וזה אומר בכך. והכי איתא להא מתניתא בריש תוס' עדיות, דתני בה תחלת כל דבר שמאי אומר מקב חלה והלל אמ' מקביים, כלומר תחלת המחלוקת היא זו שנחלקו בה שמאי והלל הקדמונים, ואחר כן נתרבו מחלוקת תלמידיהן ב"ש וב"ה, וזהו "ושוטטו לבקש דבר ד" שבתחלה היתה כל התורה ברורה בלי מחלוקת שאם היה נולד להן ספק היו עומדין על המנין בסנהדרין גדולה וקובעין הלכה ומשם מתפשטת ההלכה בכל ישראל, עד שגברו השמדיית בישראל ולא יכלו לעסוק בתורה כראוי ומתוך כך נתרבו הספקות והמחלוקת בישראל (תוספות ר"ד).

ק"ט. שליף, משוי של תבואה של טבל (והוא מוקצה) (רש"י). ר"ל משאוי של גדישים (מאירי).

פסחים

פסחים דף נא עמוד א

אמר רבה בר בר חנה, סח לי רבי יוחנן בן אלעזר, פעם אחת נכנסתי אחר רבי שמעון בן רבי יוסי בן לקוניא לגינה, ונטל ספיחי כרוב^[קב] ואכל ונתן לי. ואמר לי, בני, בפני אכול^[קב] שלא בפני לא תאכל, אני שראיתי את רבי שמעון בן יוחי שאכל כדי^[קבח] הוא רבי שמעון בן יוחי לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו, אתה בפני אכול שלא בפני לא תאכל^[קבט]. מאי רבי שמעון. דתניא, רבי שמעון אומר, כל הספיחים אסורין^[קל] חוץ מספיחי כרוב^[קלא], שאין כיוצא בהן בירק השדה^[קלב]. וחכמים אומרים, כל הספיחין אסורים. ותרוייהו אליבא דרבי עקיבא, דתניא, "הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו"^[ויקרא כה, כ], אמר רבי עקיבא, וכי מאחר שאין זורעין מהיכא אוספין, מכאן לספיחין שהן אסורין^[קלג]. במאי קא מיפלגי. רבנן סברי,

דינם של ספיחי כרוב בשביעית מזמן הביעור ואילך

ביאור המאמרים

והיינו מפני שהשורש נשאר בקרקע כל ימות החורף, כ"כ תוס' בשם רש"י. ולכאורה הרי כל שרשי האילנות ג"כ נשארים בקרקע ואעפ"כ שביעית נוהגת בהן. אכן הביאור הוא ששונים הם שרשי הכרוב שהם ג"כ עשויים לאכול והוא חלק מהירק גופיה, נמצא שלא כלה לחיה מן השדה "הירק", משא"כ כל אילנות אין השורש כפירות ואינם עשויים לאכול אפילו לחיות, והפירות ודאי כלים לחיה בחורף, לפיכך איסור שביעית נוהג בהם (ישא ברכה).

קלג. למה נאמר ולא נאסף מאחר שאין אנו זורעין מה יאספו לימד על הספיחים אסורין, והכי קאמר, הן לא נזרע והגדילין מאיליהן לא נאסוף^(רש"י). הקשה בחידושי הר"ן, למה לר"ע צריך ללמוד זאת מ"ולא נאסף את תבואתנו", תיפוק ליה ממה שכבר כתוב לפני כן "את ספיח קצירך לא תקצור". ומתרץ, דאי מהתם הוה אמינא דספיחין שאסרה תורה לא מחמת עצמן דלא חשיבי ולא מקרו תבואה, אלא מפני הרמאים שהיו זורעין וקוצרין ואומרין ספיחין קצרנו, ולפיכך הפקירתן תורה ואסרה שלא לקצור כדרך הקוצר את שלו אלא כזוכה מן ההפקר, ולתקנתא דרמאי בהכי סגי, שאע"פ שאין צריכין ביעור כיון שהן הפקר מה תעלה יש להן שיערימו, ולפיכך הוצרך ר' עקיבא להטעינן ביעור מקרא ד"לא נאסף את תבואתנו", שאף לענין ביעור חששא תורה לרמאין, וכשבא זמן הביעור צריך לחזור ולהוציא הכל מביתו.

קכו. בשביעית לאחר זמן הביעור (רש"י). קכו. בפני אתה יכול לסמוך עלי, הואיל וראיתי את ר' שמעון שאכל (רש"י).

קכח. ראוי (רש"י)

קכט. ביאר הפני יהושע בטעם הדבר, דר"ש בר' יוסי נמי לא היה רוצה שיסמכו אחרים על הוראתו לדורות (כמ"ש התוספות בד"ה אני ראיתי, דר"ש גופא לא רצה שאחרים יעשו כן הואיל ורבנן פליגי עליה ולא נפסק הלכה כמותו), וא"כ לפי"ז אתי שפיר הא דקאמר "בפני אכול" משום דע"י כך לא יקבעו הלכה לדורות דאפשר דמה שאכל בפניו היינו משום שלא ישנה מפני המחלוקת אפילו לקולא, משא"כ אם יאכל רבי יוחנן בר"א שלא בפניו יש לחוש שיקבעו התלמידים אחריו הלכה לדורות (ונ"ש עוד, ואכמ"ל).

קל. בשביעית מזמן הביעור ואילך (רש"י).

קלא. עלין היוצאין מקלח הכרוב (רש"י).

קלב. משרשין הן גדילין והרי הן כאילן שמוסיף ענפים על ענפים ולא בכלל שאר ספיחים נינהו וכל שאר ספיחים מזרע הנחבט ונופל לארץ הוא אבל ספיחי כרוב אינו כן אלא עליו גדילין בענפים ולא אסרה תורה אלא ספיחים מעין זריעה כדכתיב הן לא נזרע וגו', כך שמעתי. וקשיא לי, חדא, דכי האי גוונא לא קרי ספיחים אלא הגדילים מזרע הנחבט ונופל לארץ קודם לקיטה, ועוד אילנות בשביעית מי לא נהגא בהן נמי קדושה. ונראה בעיני, דטעמא משום דכרוב אינו כלה לחיה כל ימות החורף, וגימגום (רש"י).

גזרינן ספיחי כרוב אטו שאר ספיחי דעלמא [קלד]. ורבי שמעון סבר, לא גזרינן ספיחי כרוב אטו ספיחי דעלמא.

פסחים דף פז עמוד ב

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מאי דכתיב "אל תלשן עֶבֶד אֶל אֲדָנָו פֶּן יִקְלָלְךָ וְאָשְׁמַתְךָ" (משלי ל, י) וכתיב "דֹּר אָבִיו יִקְלָל וְאֵת אָמוֹ לֹא יִבְרָךְ" (משלי ל, יא) משום דאביו יקלל ואת אמו לא יברך אל תלשן [קלה]. אלא אפילו דור [קלו] שאביו יקלל ואת אמו לא יברך [קלי]. אל תלשן עבד אל אדניו, מנלן, מהושע [קלח].

אפילו דור
רשעים אל
תלשין עליו
לפני הקב"ה

פסחים דף קיב עמוד א

חמשה דברים צוה רבי עקיבא את רבי שמעון בן יוחי כשהיה חבוש בבית האסורין. אמר לו, רבי, למדני תורה. אמר, איני מלמדך [קלט]. אמר לו, אם אין אתה מלמדני אני אומר ליוחי אבא ומוסרך למלכות [קלז]. אמר לו, בני, יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק [קמא]. אמר לו [קמב], ומי בסכנה [קמג], והלא עגל

חמשת
הדברים
שלימד
ר"ק את
רשב"י
בהיותו
חבוש בבית
האסורין

ביאור המאמרים

דסבירא ליה גם באין עושין רצונו של מקום קרוים בניים ולכן אמר שהיה צריך לומר בני בחוניך, וכן אמר לו הקב"ה להושע ישראל שהם בני בחוני. והנה יש סברא לומר אם ישראל חטאו בכבוד אב ואם, שהם דור שאביו יקלל, ואת אמו לא יברך, אין ראויים להנצל בטענה זו דאב שמחל, כיון שיש עליהם קטיגור מבזוי אב איך יהיה סניגור מדין אב, ולזה אמר אפילו דור שאביו קלל עם כל זה אל תלשן אלא למד זכות מדין אב ובנים. קלח. שנתפס על השלשין את ישראל ואף על פי שחטאו (רש"י).

קמא. שלפי שהיה עסוק בתורה נתפש כדאמרינן בברכות (סא, ב) (רשב"ם). קמב. הגם שכבר היה חבוש ונמסר למלכות על דברי תורה ונמסר מה שאמר שימסור אותו למלכות, אפשר דגיוס עליו למסרו במלתא דגרע טפי (מהרש"א).

קמא. השיב לו ר"ע, יותר ממה שהעגל כו' ויותר ממה שאתה רוצה ללמוד ממני אני רוצה ללמוד עמך אלא שהוא חש גם עליו שלא יהא נתפס על כך (מהרש"א).

קמב. ר' שמעון בן יוחי (רש"י). קמג. והלא העגל בסכנה, ומה לך בכך (רש"י). השיב לו רשב"י, ומי בסכנה, לא התלמיד והלא העגל בסכנה, שהרי את כבר נתפס על כך ומה לך בכך על סכנה שלי (מהרש"א). הלא אם הפרה

קלד. דאף על גב דאין ביעור לכרוב דהא מתקיים כל ימות הגשמים ספיחין דידיה אסורין, דלא לימא טעמא משום דאין בספיחין איסור שביעית ואתו למישרי שאר ספיחים (רש"י).

קלה. שני פסוקים הם במשלי, ומשמע ליה דהאי קרא "דור אביו יקלל" אין לו משמעות באנפיה נפשית, דמה נעשה בו ברור אביו יקלל גו', אלא שהוא מחובר לקרא דלעיל מיניה כתיב "אל תלשן עבד גו'", וקאמר דליכא לפרושי דמשום שהוא דור רע שאביו יקלל גו' אל תלשן גו', דהא ודאי כל שכן הוא דדור זכאי שלא תלשן גו', אלא דקרא אפילו קאמר, אפילו דור רע שאביו יקלל גו' אל תלשן וכל שכן דור שהוא זכאי שאל תלשן גו' (מהרש"א).

קלו. רשעים שאביהן יקללו אל תלשנם (רש"י). קלז. הקשה בכך יהודיע, אמאי תפס עוון זה הנוגע לאביו ואמו ולא תפס עוונות חמורות של עבודה זרה וגילוי עריות, דהא בימי הושע היה להם עבירות חמורות ועם כל זה למדנו דאל תלשן. ופירש, כי אין זכות להציל את ישראל מן הפרעניות אלא רק בטענה זו דהם נקראים בניים גם בזמן שאין עושין רצונו של מקום כסברת ר' מאיר ואב שמחל כבודו מחול, ולכן הושע אמר העבירים באומה אחרת אויל בתר סברת רבי יהודה דסבירא ליה בזמן שאין עושין רצונו של מקום אין קרויים בניים, ולכן באיזה טענה יהיו ניצולים אך השם יתברך תפס ההלכה כר' מאיר

בסכנה. אמר לו, אם בקשת ליחנק [קמ"ד] היתלה באילן גדול [קמ"ה]. וכשאתה מלמד את בנך למדהו בספר מוגה. מאי היא. אמר רבא ואיתימא רב משרשיא, בחדתא [קמ"ו] שבשתא כיון דעל על [קמ"ז]. לא תבשל בקדירה שבישל בה חבירך. מאי ניהו. גרושה בחיי בעלה. דאמר מר, גרוש שנשא גרושה ארבע דעות במטה [קמ"ח]. ואי בעית אימא, אפילו באלמנה שאין כל אצבעות שוות [קמ"ט]. מצוה וגוף גדול [קנ], אוכל פירות ולא שכר [קנא]. מצוה וגוף טהור, נושא אשה ולו בנים.

שקלים

ירושלמי שקלים דף טז עמוד ב פרק ו ה"א

כיצד היו הלוחות כתובים. ר' חנינה (בן אחיה ר' יהודה) בן גמליאל אומר, חמשה [קנב] על לוח זה, וחמשה [קנד] על לוח זה [קנה], ה"ה"ד "וּיְכַתְּבֶם עַל שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים" [קני] (דברים ד, יג), חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה [קנז]. ורבנן אמרי, עשרה

צורת
כתיבת
עשרת
הדברות על
הלוחות

ביאור המאמרים

בזכרונו, הלכך שבשתא דעל על, פירוש, טעות שלמד ישאר כן בזכרונו לעולם. אבל אם ילמד כהוגן ישאר כן, ואפילו ילמד אח"כ בספר שאינו מוגה ירגיש בטעות (ישא ברכה).

קמח. אבר תשמיש שלא יהא תשמיש זה טוב לה כראשון ותזלזל בו (רש"י).

קמט. בשעת תשמיש זה לכו לאשתו ראשונה וזאת לבעלה הראשון, ותניא לא ישמש אדם עם אשתו ויתן עיניו באשה אחרת ויהיו בניו קרובין לממזרין הנקראין בני גרושת הלב, במסכת נדרים (דף כ) (רשב"ם).

קנ. אם תרצה לעשות מצוה וגם תשתכר בה שיגדל ממונך (רש"י).

קנא. הלוח חבירך מעות על הקרקע לאכול פירות בנכיתא בזול שתנכה לו דבר מועט מן הדמים והיינו ריוח גדול, וגם מצוה היא שיש ללוח שכר ריוח שצריך למעות ולסחורה (רש"י).

קנב. דברות מתוך י' הדברות נכתבו.

קנג. אחד.

קנד. האחרים מתוך י' הדברות נכתבו.

קנה. על הלוח השני.

קנו. ה"ג "וּיְכַתְּבֶם עַל הַלְּחוֹת אֶת דְּבָרֵי הַבְּרִית עֶשְׂרֵת הַדְּבָרִים" (שמות לד, כח), ודריש עשרה על שתיהן יחד, ה' על זה וה' על זה, ופסוק הכתוב בספרים שבוש הוא (תקלין חדתין).

קנז. כפשוטו של מקרא שי' הדברות נכתבו חלקן, היינו מחציתן, חמש, על לוח זה, וחלקן חמשת האחרים על הלוח השני.

אינו מניק את העגל העגל בסכנה שימות ברעב (ולא הפרה), וכמו כן אני בסכנה (רוחנית) אם לא תלמד עמי (ישא ברכה).

קמד. לומר דבר שיהיה נשמע לבריות ויקבלו ממך (רש"י). ומשום הנקט לישנא דחניקה נקט היתלה באילן, למוד בפני רב ואמור שמועותיו משמו (ובמסורת הש"ס הביא גרסא הפוכה: "משום נקט לישנא דהיתלה באילן נקט לישנא דחניקה") (רשב"ם). בעיון יקב פירש כוונת "אם ביקשת ליחנק" לפירוש זה, אם תרצה לחנק את חברך שלא יוכל להשיב על דבריך אז תתלה את דבריך באילן גדול, היינו באדם גדול.

קמה. אמור בשם אדם גדול (רש"י). ורבינו חננאל פירש, אם רצית לשאול בדבר איסור שאל חכם גדול ועשה כהוראתו. [וראה בספר לב אליהו (פרשת ויגש ובהערה) שהזכיר את דברי הגמ' הללו אודות אלו שתולין עצמן בהחזון איש שכתב נגד המוסר, והאמת שכתב כן לאחד שהיה צריך לומר לו כן וכו' ואין ללמוד מזה, ושעל כגון דא אמרו הרוצה להחנק (כפשוטו) ייתלה באילן גדול].

קמו. כשהתינוק למד בחדש כשהוא מתחיל ללמוד (רש"י). כשהתינוק מתחיל ללמוד מחדש (רשב"ם). ולשון 'חדתא' לא משמע כן, ובפרק לא יחפור דאמרינן כה"ג שבשתא כיון דעל על ולא אמר ביה בחדתא. ולולי פירושם נראה לפרש הכא, בחדתא, בספר חדתא שאינו מוגה כלל מעולם (מהרש"א).

קמז. שכשהתינוק לומד דבר חדש נשאר כן

על לוח זה ועשרה על לוח זה [קמח], הה"ד "וַיִּגְדַּל לְכֶם אֶת בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת עֲשֵׂרֵת הַדְּבָרִים" [קנט] (דברים ד, יג), עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה. ר"ש בן יוחאי אומר, עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה [קס], דכתיב "וַיִּכְתְּבֶם עַל שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים" (דברים ד, יג), עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה [קסא]. רבי סימאי אמר, ארבעים על לוח זה וארבעים על לוח זה [קסב] דכתיב "מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים" [קסג], טטרוגה [קסד].

❖ יומא ❖

יומא דף ה עמוד ב

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, מניין שאף מקרא פרשה [קסה] מעכב [קסו]. תלמוד לומר, "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעֶדְהָ זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה'" (ויקרא ת, ה), אפילו דיבור מעכב.

קריאת
פרשת
מילואים
מעכב את
המילואים

יומא דף כו עמוד ב

תניא, רבי שמעון בר יוחאי אומר, מניין לתמיד של בין הערכים שטעון שני גזירי עצים בשני כהנים, שנאמר "וְעִרְכוּ עֵצִים" (ויקרא א, ז), אם אינו ענין לתמיד של שחר דכתיב "וּבִעַר עֲלֶיהָ הַכֹּהֵן הַיָּמִי עֵצִים בְּבִקְרָא בְּבִקְרָא וְעִרְךָ עָלֶיהָ" (ויקרא ו, ה) תניהו ענין לתמיד של בין הערכים. ואימא אידי ואידי בתמיד של שחר ואמר רחמנא עביד והדר עביד [קסז]. אם כן נימא קרא ובער ובער. אי כתב רחמנא ובער הוה אמינא חד אין תרי לא קא משמע לן דנעביד חד ונעביד תרי [קסח]. אם כן נימא קרא ובער ובערו [קסח] אי נמי וערך וערכו מאי ובער וערכו שמע מינה כדקא אמרינן.

מקור
ההלכה
שתמיד של
בין הערכים
טעון סידור
שני גזירי
עצים בשני
כהנים על
המערכה

ביאור המאמרים

כשהתחילו המלואים והקהיל את העדה אל פתח אהל מועד, שנאמר "ותקהל העדה וגו' ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות", ומקראות הללו בעשיית המלואים בצו את אהרן (רש"י).

קסו. רבי יוחנן סובר שכל הכתוב בפרשת מילואים מעכב, ונתחדש כאן שאפילו מקרא פרשה שהוא דיבור בעלמא מעכב.

קסז. לעולם שני הפסוקים "וערכו", "וביערו" מדברים בתמיד של שחר, והתורה אומרת לסדר שני גזירי עצים בבוקר פעמיים על אותה מערכה, ומנא לך להעמיד את "וערכו עצים על האש" בתמיד של בין הערכים.

קסח. כהן אחד יסדר שני גזירין בבקר דכתיב "ובער עליה הכהן" ונעביד תרי שוב יביאו שני כהנים לעשות שני גזיריהן עוד בבקר דכתיב "וערכו שנים" (רש"י).

קסח. יכתוב שניהן בלשון אחד (רש"י).

קנח. היינו שנכתבו כל ה' דברות פעמיים על כל לוח.

קנט. וההמשך: "וַיִּכְתְּבֶם עַל שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים", דרשי ויכתבם לעשרת הדברים על זה (תקלין חדתין).

קס. דהיינו פעמיים עשרת הדברות על כל לוח. קסא. רשב"י אומר כ', שנאמר "כְּתָבִים מְשֻׁנֵי עֵבְרִיָּהֶם" (שמות לב, טו), וס"ל כרבנן דעל עבר אחד היה כתוב עשרה וכן על העבר השני וכן בשני (תקלין חדתין).

קסב. היינו ארבע פעמים י' דברות על כל לוח. קסג. ס"ל כרשב"י שהיו כתובים משני עבריהם אך דרריש "מְזֶה וּמְזֶה" שבכל עבר היו כתובים, עשר מול עשר (תקלין חדתין).

קסד. מרובעים (תקלין חדתין). היינו שנראה ונקרא מארבעת הצדדים.

קסה. פרשת מלואים שנצטווה ב"ואתה תצוה" אמר להם לציבור בעשרים ושלושה באדר

יומא דף נג עמוד ב

מחלוקת
תנאים אם
הארון גלה
לכבל או
במקומו נגנו

גמרא. משננו לא קתני אלא משניטל, תנן כמאן דאמר ארון גלה לכבל. דתניא, רבי אליעזר אומר, ארון גלה לכבל, שנאמר "וְלֹתְשׁוֹבֹת הַשָּׁנָה שְׁלַח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאֱצַר וַיִּבְאֶהוּ בְּבֵלְהָ עִם פְּלִי חֲמֻדַּת [קע] בֵּית ה'" (דברי הימים ב' לו, י). רבי שמעון בן יוחאי אומר, ארון גלה לכבל, שנאמר "לֹא יוֹתֵר דָּבָר אָמַר ה'" [קעא] (מלכים ב' כ, יז), אלו עשרת הדברות שבו. רבי יהודה (בן לקיש) אומר, ארון במקומו נגנו, שנאמר "וַיִּרְאוּ רְאִשֵׁי הַכְּהֹנִים מִן הַקֹּדֶשׁ עַל פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יָרְאוּ הַחֻצֹּה [קעב] וַיְהִי שֵׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (מלכים א' ח, ח). ופליגא דעולא [קעג], דאמר עולא, שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי ברומי, וכי מאחר שרבי אליעזר מלמדנו פעם ראשונה ושניה [קעד] ארון גלה לכבל, ראשונה הא דארמון "וַיִּבְאֶהוּ בְּבֵלְהָ עִם פְּלִי חֲמֻדַּת בֵּית ה'" (דברי הימים ב' לו, י), שניה מאי היא, דכתיב "וַיִּצַּא מִבֵּית צִיּוֹן כָּל הַדְּרָה" (איכה א, ו), מאי כל הדרה, חדרה [קעה], אתה מאי אתה אומר. אמר לו, שאני אומר ארון במקומו נגנו, שנאמר "וַיִּאָּרְכוּ הַכְּהֹנִים" וגו'. (מלכים א' ח, ח). אמר ליה רבה לעולא, מאי משמע, דכתיב "וַיְהִי שֵׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (יהושע ד, ט), וכל היכא דכתיב עד היום הוזה לעולם הוא, והכתיב "וְאֵת הַיְבוּסִי יֵשֵׁב יְרוּשָׁלַם לֹא הוֹרִישׁוּ בְּנֵי בְנֵימִן וַיֵּשֶׁב הַיְבוּסִי אֵת בְּנֵי בְנֵימִן בִּירוּשָׁלַם עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (שופטים א, כא), הכי נמי דלא גלו, והתניא, רבי יהודה אומר, חמשים ושתים שנה לא עבר איש ביהודה, שנאמר "עַל הַהָרִים אָשָׂא כְּכִי וְנָהִי וְעַל נְאוֹת מְדָבָר קִינָה כִּי נִצְתּוּ מִבְּלִי אִישׁ עֵבֶר וְלֹא שָׁמְעוּ קוֹל מְקַנְהָ מְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְעַד בְּהִמָּה נִדְדוּ הַלְכוּ" (ירמיהו ט, ט), בהמה [קעו] בגימטריא חמשיין ושתים הוו [קעז], ותניא, רבי יוסי אומר, שבע שנים נתקיימה גפרית ומלח בארץ ישראל, ואמר רבי יוחנן, מאי טעמא דרבי יוסי, אתיא ברית ברית, כתיב הכא "וְהַגְּבִיר בְּרִית לְרַבִּים שָׁבוּעַ אַחָד" (דניאל ט, כז) וכתיב התם "וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת בְּרִית ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתָם" (דברים כט, כד). אמר ליה, הכא כתיב שם התם לא כתיב שם. וכל היכא דכתיב שם לעולם הוא, מיתיבי, "וּמְהֵם מִן בְּנֵי שְׁמֻעוֹן הִלְכוּ לְהַר

ביאור המאמרים

קעו. היה מחרבות ירושלים בגלות צדקיהו עד פקידת כורש שעלו לבנות הבית, שהרי לסוף שבעים לגלות יהויקים היתה הפקידה כמו ששנינו במגילה (יא, ב) ושמונה עשרה שנה היה מכיבוש יהויקים עד חרבות ירושלים דאמר מר גלו בשבע גלו בשמונה גלו בשמונה עשרה גלו בתשע עשרה ופירושו גלה יכניה בשבע לכיבוש יהויקים שהוא שמונה לנבוכדנצר גלו צדקיהו וגלותו בחרבות ירושלים בשמונה עשר לכיבוש יהויקים שהוא תשע עשרה לנבוכדנצר דאמר מר שנה ראשונה כיבש נינוה שניה עלה וכיבש יהויקים (רש"י).

קע. הוא הארון (רש"י).
קעא. "הִנֵּה יָמִים פְּאִים וְנִשְׂא פֶל אֲשֶׁר בְּבִיתְךָ וְאֲשֶׁר אֶצְרוּ אֲבֹתֶיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה בְּבֵלְהָ לֹא יוֹתֵר דָּבָר" אָמַר ה'" (מלכים ב' כ, יז)
קעב. וסיפיה דקרא עד היום הזה (רש"י), משמע שנתרו שם עד היום הזה, ולא גלו לכבל.
קעג. הא דתניא, ר' שמעון אומר ארון גלה לכבל (רש"י).
קעד. כלומר משני מקראות (רש"י).
קעה. הגנו בחדרי חדרים (רש"י).
קעו. בהמה בגימטריא חמשיין ותרין (רש"י).

שְׁעִיר אֲנָשִׁים חָמֵשׁ מֵאוֹת וּפְלִטָּה וְנֶעְרֶיהָ וְרִפְיָה וְעִזְיָאֵל בְּנֵי יִשְׁעִי בְּרֵאשִׁים" (דברי הימים א' ד, מב) "וַיָּבֹאוּ אֶת שְׂאֵרֵי הַפְּלִטָּה לְעַמְלֶק וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (שם ד, מג) וכבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל כל הארצות, שנאמר "וְאָסִיר גְּבוּלַת עַמִּים וְעִתּוֹדֵיהֶם שׁוֹשְׁתִי" (ישעיהו י"ג). תיובתא [קע"ח].

יומא דף נט עמוד א

ושל מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומית. תנו רבנן, "יסוד המזבח" [קע"ט] שמות כט, יב) זה יסוד דרומית, אתה אומר יסוד דרומית או אינו אלא יסוד מערבית, אמרת ילמד ירדתו מן הכבש [קפ] ליציאתו מן ההיכל מה יציאתו מן ההיכל בסמוך לו ואי זה יסוד מערבי אף ירדתו מן הכבש בסמוך לו ואי זה יסוד דרומי. תניא, רבי ישמעאל אומר, זה וזה יסוד מערבי. רבי שמעון בן יוחאי אומר, זה וזה [קפא] יסוד דרומי. בשלמא רבי ישמעאל קסבר ילמד סתום [קפב] ממפורש [קפג], אלא רבי שמעון בן יוחאי מאי טעמא. אמר רב אשי, קסבר פתחא [קפד] בדרום קאי. תנא דבי רבי ישמעאל בדבי רבי שמעון בן יוחאי [קפה], זה וזה יסוד דרומית וסימניך [קפי] משכוח גברי לגברא [קפז].

יומא דף עו עמוד א

שאלו תלמידיו [קפח] את רבי שמעון בן יוחאי, מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה [קפח]. אמר להם, אמשול לכם משל למה הדבר דומה,

מחלוקת תנאים בדין שיירי הדם של חטאת החיצון אם נשפך על יסוד הדרומי או המערבי

הטעם שלא ירד לישראל מן פעם אחת בשנה

ביאור המאמרים

לומר כדבריהן (רש"י). קפח. ביאר הבן יהודע דנקיט 'תלמידיו' ולא אמר 'שאלו' בסתם, ללמד דהשואלין היו תלמידיו המיוחדים לו דוקא שהם לומדים עמו בחלק הסוד, דהיה נראה להם על פי הסוד דראוי שירד המן פעם אחת ביום ראש השנה שיש בו תקיעת שופר, מפני שידוע להם שבשופר יהיה מיתוק לשורש המן כמ"ש בשער הכונות, ולכן ראוי שירד פעם אחת בשנה ביום שנעשה תיקון ומיתוק בשורש שלו. והשיב להם, שלשה טעמים, האחד, בשביל הלב שיצפה להקב"ה בכל יום, והשני, כדי שיאכלו אותו הם, והשלישי, משום משוי. וראשי תיבות: ל'ב, ח'ס, מ'שוי, הוא לח"ם, וזה שנאמר (שמות טו, ד) "הֲנִי מִמְּטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעָם וַלְקָטוּ דָבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ", רצה לומר בשביל שלשה אלו הרמזים באותיות 'לחם' נתתי אותו לכם דבר יום ביומו ולא בפעם אחת בשנה. קפח. לצורך כל השנה וכעין התבואה שהקב"ה נותן פעם אחת בשנה לצורך כל השנה, ולמה

קעח. ומשום כך סובר רשב"י שהארון גלה לכבל, ולא שנשאר נגזז שם לעולם. קעט. יסוד המזבח האמורה בחטאת החיצונה. קפ. הכי גרסינן: אמרת ילמד ירדתו מן הכבש וגו' ירדתו מן הכבש בחיצונות, ליציאתו מן ההיכל ושירים הפנימיים בידו. קפא. חיצונות ופנימיות. קפב. חיצונות, שלא פורש בהן לאיזה יסוד. קפג. מן הפנימיות, שכתוב בהן "אל יסוד המזבח אשר פתח אהל מועד" (ויקרא ד) והוא יסוד מערבי. קפד. דהיכל בדרומו של מזבח קאי, הלכך יסוד אשר פתח אהל מועד היינו דרומי. קפה. בבית מדרשו של ר' שמעון בן יוחאי היו שונין משנת ר' ישמעאל וגורסין בה זה וזה יסוד דרומי לומר חזר בו ר' ישמעאל (רש"י). קפו. שלא טענה לומר זה וזה יסוד מערבי היו שונין (רש"י). קפז. תלמידי ר' שמעון משכו את ר' ישמעאל

למלך בשר ודם שיש לו בן אחד, פסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה, עמד ופסק מזונותיו בכל יום והיה מקביל פני אביו כל יום, אף ישראל מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים [ק] היה דואג ואומר שמא לא ירד מן למחר ונמצאו כולן מתים ברעב, נמצאו כולן מכוונים את לבם [קא]

ביאור המאמרים

מחדש מאת הקב"ה. ובעת שלא נתחזק כל שעה יתגברו כוחות הגשמיים עלינו ונשכח את השי"ת ונדאג ליום מחר, כן כל מצות תלמוד תורה הוא בענין זה כדי שנעמוד תמיד בקיום ועסק עם השי"ת ואז לא נשכח את הקב"ה ונזכה להגיע לאמונה השלימה."

והנה כתיב בסוף פרשת התוכחה (דברים כח, טו): "וְהָיוּ חַיִּיךָ תְּלָאִים לָךְ מִמֶּנֶּד וּפְחָדְךָ לִילָה וַיּוֹמֶם וְלֹא תֵאָמֵן בְּחַיִּיךָ", ואמרו חז"ל (מנחות קג ב), "והיו חייך תלואים לך מנגד" - זה הלוקח תבואה משנה לשנה, "ופחדת לילה ויומם" - זה הלוקח תבואה מערב שבת לערב שבת, "ולא תאמין בחיך" - זה הסומך על הפלטר. ופירש רש"י, "זה הלוקח תבואה משנה לשנה", שאין לו קרקע לזרוע, והיינו חיינו תלואים, שאינו יודע אם יהיו לו מעות לשנה הבאה. ולכאורה תמוה איזו קללה יש בדברים הללו, והרי כן היה המצב ברור המדבר, דור דעה מקבלי התורה, שלא היה להם כלום ליום המחרת וחיו מיום ליום, ובודאי לא היה מצבם כמצב של קללת התוכחה. וכמבואר כאן בגמרא שהיה בזה טובה דנמצאו על ידי כך כולם מכוונים את לבם לאביהם שבשמים. והרי שמצב זה אינו קללה אלא ברכה, שעל ידו זוכים לכיון את לבם לשמים. וביותר יש לתמוה שהרי הפסוק כתוב אצל סוף התוכחה ומשמע שזו היא החמורה מכולן, ואיך אפשר להבין שמצב כזה הוא הקשה שבתוכחות. וביאר הגר"ח שמואלביץ (שיחות מוסר החדש מאמר ט"ו), דנראה בזה דבר נורא, שאכן מצב זה שמצד עצמו הוא הטוב ביותר, כי על ידו מכוונים לבם לאביהם שבשמים וכמו אצל דור המדבר, יכול הוא להיות כגיהנום בעולם הזה אצל קטני אמונה שדואגים דאגת מחר, כי דאגה זו שוללת מהם את כל אושר החיים. ונמצא שהקללה אינה עצם המצב, אלא הקללה היא שיהיו מחוסרי אמונה כל כך, עד שאם לא תהיה להם תבואה אלא לשנה ירגישו שחיייהם תלואים להם מנגד. וזה מדויק מלשון הכתוב, שלא הוזכר בפירושו עצם המצב, שלא תהיה להם

הוצרך להוריד להם מן ככל יום (רבינו אליקים; תויה"ט). והנה כתוב שם (שמות טו, ד) "ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתך אם לא למען אנסנו" (ט"ז, ד). ופירש רש"י, שלא יותירו. וקשה מכאן דהלא היה לנסותם אם יותירו, ומה מקשה הגמרא שירד מו סעם אחת בשנה. והרי"ף (בעין יעקב יומא דף ל"ב ע"ב ד"ה מפני) תירץ, דהשאלה שירד מן לכל השנה ושיצוה שלא ילקטו רק יום ביומו. ובכפות תמרים בתוס' יום הכפורים (שם ד"ה לחם) הקשה, דא"כ מה תירץ רבי שמעון בן יוחאי משום משאוי הדרך, והלא לפי זה לא היו לוקטים בבת אחת רק יום ביומו. ונראה דשאלתם, נהי דבתחלת ירידת מן קודם מתן תורה היה לנסותם, אבל לאחר מתן תורה שכבר ניסה אותם וקבלו תורה היה צריך להוריד בפעם אחת (פרדס יוסף).

קצ. דלו ולאשתו אפשר דהוה מספיק ליה בדברים שתגרי עכו"ם מוכרין, משא"כ במי שיש לו בנים הרבה וכמ"ש "באכלנו לחם לשובע וגו' להמית את כל הקהל הזה ברעב" (מהרש"א).

קצא. כתב בספר 'אור יחזקאל' (אמונה עמ' רה) להגרי" לעווינושטיין אודות דברי הגמרא כאן: "והדברים נוראים - כלל ישראל, דור דעה, שהיו במדבר וראו את הקב"ה בחוש בכל שעה ושעה, מ"מ הוצרכו לכך שירד להם מן ככל יום ויום כדי שלא יהיו בטוחים במזונותיהם ליום המחר, ויעמדו ויבקשו בכל יום מאת השי"ת שיעמוד וימציא להם מן למחר - שיתכן וישכח האדם את הקב"ה אף בשעה שנמצא במדבר, שכיון שהכל מזומן לו אינו צריך לבקשה מיוחדת. ולכן דרוש כל יום התעוררות מחודשת ונתן הקב"ה מן ככל יום כדי שיתעוררו כל יום מחדש. על אחת כמה וכמה אנו במצבינו, שהנהגה נסתרת ואיננו רואים את כבודו יתברך בחוש, ודאי שיתכן ותגבר השכחה עלינו. ולכן הוצרכנו להתעוררות ולהתחזקות מחודשת בכל שעה, ומפני זה ציוה הקב"ה את ישראל לעמוד בתפילה ג' פעמים ביום כדי שנגיש כל הזמן שאנו צריכים לבקש

לאביהן שבשמים [קצב]. דבר אחר, שהיו אוכלין אותו כשהוא חם [קצב]. דבר אחר, מפני משאוי הדרך.

ביאור המאמרים

ברבאן בכל יומא. [תרגום ללשון הקודש] "הגני ממטיר לך לך לך מן השמים". רבי יוסי פתח, "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון". מה כתוב למעלה? "עיני כל אליך ישברו". כל אותם בני העולם מצפים וזוקפים עינים לקדוש ברוך הוא, ולכן (אבל) כל אותם בני האמונה מבקשים (צריכים לבקש) בכל יום ויום לשאל את מזונם מן הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלותיהם עליו. מה הטעם? משום שקל מי שמתפלל תפלתו לקדוש ברוך הוא על מזונו, גורם שיתברך כל היום על ידו אותו האילן שמזון כלם בו. [וטעם הדבר ברוך ה' יום יום] ואף על גב שנימצא עמו, צריך לבקש לפני הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלה על המזון בכל יום, כדי שימצאו על ידו ברכות כל יום ויום למעלה, וזהו "ברוך ה' יום יום". ועל זה לא צריך לאדם לבשל מזון מיום ליום אחר, שלא לעכב יום ליום אחר. זהו שכתוב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו". יום ביומו דוקא, חוץ מערב שבת לשבת, כמו שבארנו. ואז נמצא הקדוש ברוך הוא מלא ברכות בכל יום, ואז כתוב פותח את ידך וגו'. וכדין פתיב "פותח את ידך וגו'". והוא דברי זוהר במשנה ברורה א"ח ס' קנ"ז סק"ד. וראה בענין זה בשו"ת משנה הלכות חלק י סימן לד, ואכמ"ל.

קצב. היינו הצדיקים שהיו אוכלין אותו כמו שהוא ירד, אבל הבינונים ורשעים רבעו אפיה כפי המבואר לעיל (עו, א) הרי הוחם על ידי אפיה (מהרש"א).

תבואה רק לשנה וכו', אלא "ופחדת ולא תאמין", ומשום שהמצב הזה עצמו הוא ברכה גדולה לאדם ואינו קללה, אלא שהאדם עצמו הופך את ה"גן עדן" בעוה"ז לעמק הבכא, וכל הקללה היא על הרגשת האדם כמשמעות הקרא, וזוהי החמורה שבתוכחות.

קצב. וראה בזוהר (פרשת בשלח סב, א) כעין זה: "הגני ממטיר לך לך לך מן השמים". (שמות טז) רבי יוסי פתח, (תהלים קמה) "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון". מה פתיב לעילא, עיני כל אליך ישברו. כל אינון בני עלמא, מצפאן וזקפאן עיניו לקודשא בריהו, בגין כד, (ס"א אבל) כל אינון בני מהימנותא בעאן (ס"א אצטריכון למבעי) בכל יומא ויומא, לשאלא מזונייהו מקודשא בריהו, ולצללאה צלותהון עליה. מאי טעמא. בגין דכל מאן דמצלי צלותיה לגבי קדשא בריהו הוא על מזוניה, גרים דיתברך כל יומא על ידו, ההוא אילנא דמזון דכלא ביה. (וטעמא דמלה (תהלים ס"ח) ברוך ה' יום יום) ואף על גב דאשתכח עמיה, בעי למשאל קמי קדשא בריהו, הוא ולצללאה צלותא על מזונא כל יומא, בגין דישתכחו על ידו ברבאן כל יומא ויומא לעילא, ודא הוא "ברוך ה' יום יום". ועל דא, לא לבעי ליה לאינש לבשלא מזונא, מן יומא ליומא אחרניא, דלא לעכב יומא ליומא אחרא. הדא הוא דכתיב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו, דייקא. בר מערב שבת לשבת, כמה דאוקימנא. וכדין אשתכח קדשא בריהו הוא מלא

**בזכות התנא האלוקי
רבי שמעון בר יוחאי**

**תורתו מוֹן לְנו,
היא מאירת עינינו.**

ממיטב גנוני מירון*
ספרי רבי שמעון בר יוחאי*
נאות הגר"צ המקובל רבי שלום יודה גראס שליט"א
נשיא מפעל הזוהר העולמי
מעלת לימוד הזוה"ק*

יצא לאור ע"י מפעל הזוהר העולמי,
נחל לביש 24/8 עיר"ק בית שמש
טל: 054-8436784

נא לשכפל ולהפיץ להרבות תורה ויראת שמים בעולם

תקליטור אוצרות הזוהר ובי:
12.000
ספרים, דרשות לשמיעה,
קבצים ותמונות ועוד...

מיאג הגדול בעולם
לעניני הזוהר והקבלה

"בדאי הבורא דילך
דאיתו ספר הזוהר
יפקון ביה מן גלותא
ברחמי"

בזכות החבור שלך,
ספר הזוהר הקדוש,
יצאו בני ישראל
מן הגלות
ברחמים

"קול הזוהר"
שיעורים
בזוהר הימי
בטלפון
0722-990044

נחל לביש 24/8
בית שמש
054-843-6784

ספר מאמרי רשב"י

סוכה-חגיגה

בו יבואו ליקוט מאמרי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה, מש"ס בבלי כסדר המאמרים, עם פירושי רש"י ועוד, מפוסק ומחולק לקטעים, למען ירוץ הקורא בו, כי מלבד מעלת לימוד הזוהר הקדוש אשר בונה בשמים עליותיו עוד יש מעלה עצומה לידבק בדברי אדונינו הרשב"י זיע"א בכל מקום, אשר עליו נאמר: "רבי שמעון דנהיר כל עלמא באורייתא" (זוהר ח"א קנ"ו.) כדי להמשיך נשמתו אצלנו, ולעורר תפילתו לפני אדון כל בעד דורינו השפל הזה למען הקים השכינה מעפרא ולגאלינו ולפדותינו לתשועת עולמים. ובוודאי על ידי כן יתקבלו התפילות ברצון וברחמים, כמו שכתב בספר חסידים (סימן רכ"ד), וז"ל: וכל האומר דבר שמועה מפייהם הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו, עכ"ל.

יוצא לאור על ידי "מפעל הזוהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
חדש אדר תשע"ב לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
CIO CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר
הספרים שהוצאנו לאור - וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 095-995-1300

עימוד ועיצוב ספרים מקצועי

'מקראי אור'

052-7615936

yoel32@neto.net.il

תוכן הענינים

ז	פסול לולב הגזול משום מצוה הבאה בעבירה
ט	מעלת מאכל ובמשתה בחג
ט	כל המצוות אין יוצאין בהם אלא דרך גדילתן
י	בכח הצדיקים לפטור את העולם מן הדין
יא	בני עלייה מועטים
יב	השבת ניתנה בצינעא
יג	מחלוקת תנאים בדין בל תאחר
יד	מתי מותר להתגרות ברשעים
טו	כל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם
טז	ברכת בנו של רשב"י
יח	מעוות לא יוכל לתקן
יט	תלמיד חכם שפירש

מפתח הש"ס

ט	סוכה דף מה עמוד ב
יב	ביצה דף טז עמוד א
יג	ראש השנה דף ד עמוד א
יד	מגילה דף ו עמוד ב
טו	מגילה דף כט עמוד א
טז	מועד קטן דף ט עמוד א
יח	חגיגה דף ט עמוד א
יט	חגיגה דף ט עמוד ב

תורת הזוהר הקדוש בלשון הקודש

מפי הרב: אריה א. ברדה

18

השיעור היומי 256-270

בשיתוף מפעל הזוהר העולמי
בראשותו של הרב"ג ר' שלום יהודה גרס
כ"ק מרן האדמו"ר מהאגמין שליט"א

ניתן להשיג את סדרת הדיסקים
בטל: 054-4577956
054-8436784

10 ש"ח
לתרומת
הרשב"י

סדרת תורת הזוהר
לימוד הזוהר היומי. 20 דקות
כל הזוהר נלמד במשך 3 שנים
לצפייה: YouTube ב"אריה ברדה"

© כל הזכויות שמורות אין להתחילק

שמענו והרי נמשכים

תורת הזוהר הקדוש בלשון הקודש

מפי הרב: אריה א. ברדה

20

השיעור היומי 286-300

בשיתוף מפעל הזוהר העולמי
בראשותו של הרב"ג ר' שלום יהודה גרס
כ"ק מרן האדמו"ר מהאגמין שליט"א

ניתן להשיג את סדרת הדיסקים
בטל: 054-4577956
054-8436784

10 ש"ח
לתרומת
הרשב"י

סדרת תורת הזוהר
לימוד הזוהר היומי. 20 דקות
כל הזוהר נלמד במשך 3 שנים
לצפייה: YouTube ב"אריה ברדה"

© כל הזכויות שמורות אין להתחילק

שמענו והרי נמשכים

מאמרי רשב"י

סוכה - חגיגה

מאמרי רבי שמעון בר יוחאי

סוכה

סוכה דף כט עמוד ב

משנה. לולב [א] הגזול [ב] והיבש [ג] פסול [ד] וכו'. גמרא. קא פסיק ותני [ה] לא שנא ביום טוב ראשון [ו] ולא שנא ביום טוב שני [ז], בשלמא יבש [ח] הדר בעינן וליכא, אלא גזול בשלמא יום טוב ראשון דכתיב "לָכֶם" [י] (ויקרא כג, מ) משלכם אלא ביום טוב שני אמאי לא [יא]. אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה [יב], שנאמר [יג] "וְהִבַּאתֶם גְּזוּל וְאֵת הַפֶּסַח וְאֵת הַחֹלֶה"

פסול לולב הגזול משום מצוה הבאה בעבירה

ביאור המאמרים

ה. פסול (רש"י). פירוש, מדקתני פסול סתמא, וקתני של אשרה ושל עיר הנדחת דלא סגי' דלא ליפסיל לכל ז' דהא כתותי מכתת שיעורא (הידושי הריטב"א).

ו. דחיוביה מדאורייתא (רש"י).

ז. דליתיה בנטיילת לולב אלא מדרבנן, ד"ביום הראשון" כתיב (רש"י). "יום טוב שני" לאו דוקא, דיום טוב שני כיום טוב ראשון הוא לכל דבר שהרי מספק ראשון הוא נעשה וכל חובת ראשון עליו, אלא אין הכונה אלא לומר לא שנא יום ראשון ולא שנא שאר הימים, וזה שתפש בלשונו "יום טוב שני" מפני שכל הימים לענין לולב יום טוב הם (בית הבחירה למאירי).

ח. פסול בדרבנן נמי, כיון דמצוה הוא משום זכר למקדש בעינן הדור מצוה (רש"י).

ט. מהיכא תיתי למיפסליה (רש"י).

י. אע"ג דקרא גבי קרבן כתיב הוא הדין בכל מצות דהוה מדאורייתא כדמוכח בריש הגזול קמא הרי שגזול סאה של חיטים וטחנה ואפאה והפריש ממנה חלה אין זה מברך אלא מנאץ (תוספות הרא"ש).

יא. שנאמר "וְהִבַּאתֶם גְּזוּל וגו'" דאשכחן קרא דאוסר להביא מצוה בעבירה (רש"י).

א. לולב כף של תמרים, והדר תני הדס וערבה באפי נפשיהו (רש"י).

ב. גזול פסול, "וְלִקְחֶתֶם לָכֶם" (ויקרא כג, מ) כתיב, משלכם (רש"י).

ג. יבש דבעינן מצוה מהודרת, דכתיב "וְאֲנֹהוּ" (שמות טו, ב). פירוש, פסולו לפי שאינו הדר כדאיתא בהדיא בגמרא בכמה דוכתי. ומה שאמרו בירושלמי משום "לא תתלים יתללו ית" (תהלים קטו, יז) לשון צחות הוא, כדרך שאמרו גבי שופר שהפכו ותקע בו משום שנאמר "מִן הַמִּצֵּר קָרָאתִי יְהוָה" (תהלים קיח, ה) והטעם מפרש בגמרא (ר"ה כ"ז ב') שהוא נפסל משום דבעינן דרך העברתו, אלא דאורחא דתלמודא דבני מערבא הוא בהכי למיתן כעין סניפי טעמים מן הכתוב לדינין של תורה (הידושי הריטב"א).

ד. פירשו בגמרא בגזול, שביום טוב ראשון פסול מן התורה מדכתיב "לָכֶם" משלכם, אבל שאר הימים פסול מדרבנן מפני שהיא מצוה הבאה בעבירה וביבש פירשו בו הטעם משום דבעינן הדר וליכא, ופיסולן של שניהם פוסל בכל הימים לפי שיטת משנה זו כמו שנבאר זה משום מצוה הבאה בעבירה וזה מפני שאין כאן הדר (בית הבחירה למאירי).

(מלאכי א, יג), גזול דומיא דפסח^[ב], מה פסח לית ליה תקנתא^[א] אף גזול לית ליה תקנתא, לא שנא לפני יאוש ולא שנא לאחר יאוש^[ד], בשלמא לפני יאוש "אָדָם פִּי יִקְרִיב מִפֶּסֶם" (ויקרא א, ב) אמר רחמנא ולא דידיה הוא, אלא לאחר יאוש הא קנייה ביאוש, אלא לאו משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה. ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי^[ט], מאי דכתיב "פִּי אֲנִי ה' אֱהָב מִשְׁפָּט שֵׁנָא גְזוּל בְּעוֹלָה"^[טו] (ישעיהו סא, ח), משל^[ז] למלך בשר ודם שהיה עובר על בית המכס, אמר לעבדיו, תנו מכס למוכסים. אמרו לו, והלא כל המכס כולו שלך הוא. אמר להם, ממני למדו כל עוברי דרכים ולא יבריחו עצמן מן המכס. אף הקדוש ברוך הוא אמר,

ביאור המאמרים

על ידי עבירה שהרי בזה לא מכבד רק הקב"ה שהכל שלו, ולכן מביא אידך מימרא דר"י דאפילו בעולה שגם כן הכל שלו כמו שהבאתי לקמן גם כן הקב"ה שונא גזול, ואם כן הוא הדין לעשות בו מצוה (ערוך לנר).

זו. בעולות שאתם מביאין לי אני שונא את הגזול שאתם גוזלים אותם, ואף על פי שהכל שלי, ואף מתחלה שלי היתה (רש"י). ופירש המהרש"א בחידושי אגרות, דלכך נקט בקרא קרבן עולה שכולה כליל והכל שלו, אבל חטאת ואשם ושאר קרבנות ודאי דגזילה גמורה היא כיון דנאכלין, ולא הוה דומה למשל כלל, וזהו שדקדק רש"י לפרש ואע"פ שהכל שלי ואף מתחילה שלי כו' ר"ל שהכל שלי שכולה קריבה לגבוה ומתחילה עולם ומלואו שלו הוא והוי ממש דומה למשל. וכן פירש ברי"ף בעיני יעקב דלא מבעיא בשאר קרבנות שהקב"ה שונא גזול כיון שנאכל מהם אלא אפילו בעולה שכולו כליל למזבח והוי כולו לד' הוה אמינא דלא שייך בזה גזול קמ"ל.

יז. לכאורה אין המשל דומה להנמשל, דהתם אין מובן למה יתן המלך מכס אבל הכא מסברא גם כן אין לקבל הגזילה לקרבן. ואמרת בזה שרמזו חז"ל להביא דאיתא במדרש וברש"י (פ' ויקרא) דלכך בעולת בהמה כתיב "וְהִקְרַב וְהִפְרָעִים יִרְחֹץ בְּמַיִם" (ויקרא א, יג) ובעוף "וְהִסִּיר אֶת מְרֵאתוֹ בְּנִצְתָהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְל המִזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל מְקוֹם הַדָּשָׁן" (ויקרא א, טו) משום שניזונו מן הגזול, ושם בודאי ליכא איסור גזול דהא הבריאה כן היתה שיוון העוף מגזילות אלו והרי זה דומה להנמשל כיון שכך הוא רצון הבורא אין בו גזול אעפ"כ ה' שונא גזול בעולה לכן והשליך כו', רק הגמרא מייתי דרשא דהכא אגב גררא כנ"ל (שפת אמת).

יב. מדלא סמיך גזול אצל חולה דאית ליה נמי תקנתא שיחזור ויבריא ויתרפא וסמיך גזול אצל פסח משום הכי דריש ליה הכי (חתם סופר). ובערוך לנר כתב: המהר"ם פירש דדרש כן מדלא הקדים חולה לפסח, ולא ידעתי דיוק בזה אם מקדים זה או זה. ועיין בכפות תמרים שדחק גם כן מהיכא דרש כן. ולענ"ד אפשר לומר דרייק שהרי נראה מהכתוב שלא הקריבו פסח לבד אלא גם שאר בעלי מומין כמו שאמר הכתוב במלאכי שם "כִּי תִגִּישׁוּן עֹרֶר" וגו' וא"כ למה אמר הכא "וְאֵת הַפֶּסֶחַ" ולא אמר סתם ואת אשר מום בו, ולכן דרש דקמ"ל דגזול דומיא דפסח דאין לו תקנה, מה שאין כן אם היה אומר סתם בעלי מומין דיש בהם שיש להם רפואה.

יג. אין לו תקנה לאחר זמן להקריבו, שהרי מום קבוע עולמית הוא (רש"י).

יד. אף גזול ילפינן מינה דאין לו תקנה לאחר זמן ואפילו ביאוש דשמעינן ליה למריה דמייאש ואמר 'ווי ליה לחסרון כיס', ואף על גב דלענין מקני אמרינן בבא קמא (סח, א) דקני ליה ביאוש והוי דידיה, ואפילו הכי אקרובי למזבח לא (רש"י).

טז. מה דמייתי גם מימרא זו, בלא מה שיש לומר מפני שהוא מענין אחד, יש לומר עוד דהוצרך להביא לפרש טעם דמתניתין דלכאורא מהא דגזול דומיא דפסח אכתי אין ראייה דשייך מצוה הבאה בעבירה גם לענין מצות לולב, דדלמא דוקא גבי קרבן שונא הקב"ה גזול ונחשב מצוה הבאה בעבירה משום דיש בו גם כן אכילת הדיוט דמתורה ושלמים הבעלים אוכלים ומחטאת ואשם עכ"פ הכהנים, אבל אכתי מנא לן דנפסל לעשות מצוה שאין בה הנאת אדם גם כן כשכא

"אני ה' שנא גזל בעולה", ממני ילמדו בני ויבריחו עצמן מן הגזל. אתמר נמי^[ח], אמר רבי אמי, יבש פסול מפני שאין הדר, גזול פסול משום דהוה ליה מצוה הבאה בעבירה. ופליגא דרבי יצחק, דאמר רבי יצחק בר נחמני אמר שמואל, לא שנו^[ט] אלא ביום טוב ראשון, אבל ביום טוב שני מתוך שיוצא בשאול^[כ] יוצא נמי בגזול.

סוכה דף מה עמוד ב

אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחי ורבי יוחנן משום רבי שמעון המחזוי משום רבי יוחנן המכותי, כל העושה איסור לחג^[כא] באכילה ושתיה^[כב] מעלה עליו הכתוב כאילו בנה מזבח והקריב עליו קרבן, שנאמר "אָסְרוּ חַג בְּעִבְתֵיכֶם^[כג] עַד קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ" (תהלים קיח, כז).

מעלת מאכל
ובמשתה
אין יוצאין
בהם אלא
בחג

אמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחי, כל המצות^[כד] כולן אין אדם יוצא בהן אלא דרך גדילתן^[כה], שנאמר "עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים^[כו]" (שמות כו, טו). תניא נמי הכי, "עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים" שעומדים דרך גדילתן^[כז]. דבר

כל המצות
אין יוצאין
בהם אלא
דרך גדילתן

ביאור המאמרים

הוא דוגמת מזבח, ואכילה ושתיה שעליו דוגמת קרבן, וכמו שאמרו על הפסוק (יחזקאל מא, כב) "וַיִּדְבַר אֵלַי זֶה הַשְּׁלֶחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'". ובשם בנו ר' יעקב הוסיף לפרש, 'אסרו חג' על אור מקיף שמושכין בימי סוכות שיתקשרו בו, ו'חג' הוא לשון הקף.

כג. בהמות עבות ושמנות (רש"י).

כד. כגון קרשי המשכן, ועמודים, ולולב והדס וערבה (רש"י).

כה. התחתון למטה והעליון למעלה (רש"י).

כו. פירוש, ד"עומדים" מיותר דהא מפורש בכתוב אורך הקרש שתי ידות לקרש, ואתי עומדים לדרך גדילתן וכ"כ המהרש"א ביומא (וראה דברי המאירי בסמוך). אך יש לעיין מנא לן דכלל המצוות כן, דילמא דוקא בקרשים (שפת אמת).

כז. כל המצות כולן אין אדם יוצא בהן ידי חובה אלא כדרך גדילתן כגון נטילת לולב והדס וערבה ואתרוג וכיוצא באלו אינו יוצא בנטילתן אלא אם כן הוא נוטלן ראשון מלמעלה וזבן מלמטה כדרך גדילתן שנאמר "עצי שטים עומדים" והיה לו לומר "ועשית את הקרשים עומדים" שהרי הענין שיהו הקרשים עומדים כדרך גדילת העצים (בית הבחירה למאירי).

יח. דטעמא דמתניתין בגזול ביום טוב שני משום מצוה הבאה בעבירה (רש"י).

יט. הגזול פסול (רש"י).

כ. דהא ביום טוב שני לא כתיב "לְקַח" למעוטי (רש"י).

כא. אגודה לחג (רש"י). וכתב המהרש"א בחידושי אגדות, לפירוש רש"י (באות הבאה) לשון 'איסור' לא ידעתי לפרש. וכתב, דלולי פירושו נראה ד'איסור' כמשמעו שעושה לו איסור וגדר במצות אכילה ושתיה בחג, דהיינו שלא לאכול אכילה גסה ושלא ישתכר יותר מדאי שאינו לשם שמים, והרי אותו מותר שלא אכל ושתה נחשב לו כאילו בנה מזבח והקריב עליו קרבן.

כב. שקורא לחג עונג במאכל ומשתה, ויש אומרים, יום שלאחר החג (רש"י). ובבן יהוידע פירש (וכעין פירוש המהרש"א לעיל), כל העושה איסור לחג באכילה ושתיה, הכונה שאינו אוכל ושותה למלאות כריסו בשביל תאות גופו אלא אוכל ושותה לכבוד החג, שמקשר כונתו בהארת החג עם אכילה ושתיה. ועוד פירש שהכונה שאינו הולך לבתים אחרים אלא הוא אסור בביתו לאכול ולשתות עם אשתו ובניו ובני ביתו, מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן, כי שלחנו של אדם שמכין בו לשם שמים

אחר^[כח], "עמדים" שמעמידין את ציפויין^[כט]. דבר אחר, "עמדים" שמא תאמר אבד סיברם^[ל] ובטל סיכויין^[לא], תלמוד לומר "עצי שמים עמדים" שעומדים לעולם ולעולמי עולמים.

ואמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחי, יכול אני לפטור^[לב] את כל העולם כולו מן הדין^[לג] מיום שנבראתי עד עתה, ואילמלי אליעזר בני

בכח הצדיקים לפטור את העולם מן הדין

ביאור המאמרים

אלעזר כולו שני יסורין רבני אלעזר לא שכיב אינש בלא זמניה. וביותם נמי צריך לומר דהוה קים להו דהוה סובל יסורין. וכהאי לישנא אמרינן פרק הדר (עירובין סה, א) שאמר רבי אליעזר בן עזריה יכולני לפטור כל העולם כולו מן הדין (לטעון על כל ישראל לפני הקדוש ברוך הוא דבר שיפטרו כולן מדינא לעתיד לבוא לומר שהן שיכורים ואין נתפשין על עונם - רש"י) מיום שחרב בהמ"ק עד עכשיו, ומסיק דהיינו מדין תפלה (אם דנין אותן על שלא היו מתפללין בכוונה, יכול אני לפטורן - רש"י), ליכא לפרושי כי הכא, אלא ר"ל יכולני בטענה לפטור אותם (מהרש"א חידושי אגדות).

לג. ומה שבאמת לא פטר הוא ואלעזר בנו, יש לומר דהקב"ה לא הסכים עמהם שלא רצה שיגרע זכותם בשביל חטאי העולם, וכמו שמצאנו גם ברבי ישמעאל שאמר בנדרים (סו א ע"ש) ונגעים (פ"ב מ"א) בני ישראל אני כפרתן שרצה לכפר על ישראל ועם כל זה לא מצאנו שבימיו נצולו ישראל מן הדין, והיינו גם כן מפני שהקב"ה לא הסכים עמו. אכן המפרש בדברי הימים (ב' כ"ז) הביא מאמר דהכא בלשון אחר וז"ל: והוה שאמר רשב"י במסכת סוכה אלמלא יהיה אברהם אבינו מקבל עליו כל עונות הדורות עד לו אני הייתי מקבל עלי חטאי הדורות מאברהם עד לי ואם היה יותם בן עזיהו עמי היינו מקבלין עלינו מאברהם ועד סוף הדורות, עכ"ל. ועל פי גרסא זו אתי שפיר שלא היה יכול לפטור אם לא שאברהם היה פוטר תחלה ואם כן אין זה היה תלוי בו. אמנם בזהר פרשת ויחי בפסוק 'וְשָׁכַכְתִּי עִם אֲבֹתַי' (בראשית מז, ל) נראה דרבי שמעון באמת פטר בימיו את העולם מן הדין, דהכי אמר רבי שמעון שם: "אבל דא מהניא להו דאנא שכיח בעלמא ואנא סימנא וסמכא בעלמא דהא בחיי לא יתיב עלמא בצערא ולא אתון בדינא דלעילא", עכ"ל, הרי שפטר העולם מדין של עולם הזה ומדין של מעלה (ערוך לנר).

כח. פירש בערוך לנר, שדרשה זו וכן דרשה דלקמן אינה חולקת על דרשה ראשונה דדרך גדילתן, שברין זה לא מצאנו פלוגתא, אבל כל הדרשות אמת מדרגט הכתוב לשון זה דיש במשמעותו הני ג' דרשות. וכתב, שיש רמז בזה על ג' המעלות שנותן לימוד התורה שנכתבו בפסוק "אֲרוֹךְ יָמִים בְּיָמֶיךָ בְּשִׂמְאוֹלָהּ עֶשֶׂר וְקָבוֹד" (משלי ג, טז), ודרשו רז"ל (שבת סג, א) "ארוך ימים" וכל שכן "עושר וכבוד". והנה אם אנו רואים שבעולם הזה בעלי תורה אינם נכבדים אין זה אלא מפני שהעולם הפוך, כמו שאמר החכם (פסחים נ א) למי שראה שם עולם הפוך עליונים למטה ותחתונים למעלה, והשיב לו עולם ברור ראית, שרק על פי מעלת התורה והמצות נמדדים ונחשבים באמת מעלות בני אדם. והנה עצי שיטים מרמזים על בעלי התורה שהתורה נקרא "עץ חיים", והיה קומתם י' אמות כקומת משה רבינו ארון התורה, ולכן כנגד כבוד שנותן לימוד התורה אמר "עומדים כדרך גדילתן" עליון למעלה ותחתון למטה, וכנגד עושר אמר "עומדים שמעמידין את צפויין" שהתורה מחזיק את הזהב שלא יאבד, וכנגד ארוך ימים שהוא בעולם שכולו ארוך ואמר "עומדים שעומדים לעולמי עולמים".

כט. הציפויין של זהב קבוע בהן במסמרות של זהב, כדכתיב 'וְאֵת הַקְּרָשִׁים תִּצְפֶּה זָהָב' (שמות כו, כט), ולא היה עושה טס ארוך כמדת הקרש, שיעמוד מאיליו (רש"י).

ל. משנגנו אהל מועד בטל לו עולמית (רש"י).

לא. תוחלתם ומבטם, כדמתרגמין "הַבֵּט נָא" (בראשית טו, ה) איסתי כען לשמיא.

לב. בזכותי אני סובל כל עונותיכם, ופוטרתן מן הדין (רש"י). והיינו שסובל עונותיהם ביסורין וצער שהיה לו ולבנו במערה כדאמרינן פרק במה מדליקין. ועוד אמרו בפרק הפועלים בכנו רבי

עמי^[ד] מיום שנברא העולם ועד עכשיו, ואילמלי יותם בן עזייהו^[ה] עמנו מיום שנברא העולם עד סופו^[ו].

בני עלייה
מועטים

ואמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחי, ראיתי בני עלייה^[ז] והן מועטין^[ח], אם אלף הן אני ובני מהן, אם מאה הם אני ובני מהן, אם שנים הן אני ובני הן. ומו זוטרי כולי האי, והא אמר רבא, תמני סרי אלפי דרא הוה דקמיה קודשא בריך הוא, שנאמר "סְבִיב שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵי אֶלֶף^[ט]" (יחזקאל מח, לה). לא קשיא, הא דמסתכלי באספקלריא^[י] המאירה^[יא], הא דלא מסתכלי באספקלריא המאירה. ודמסתכלי באספקלריא המאירה מי זוטרי כולי האי, והא אמר אביי, לא פחות עלמא מתלתין ושיתא צדיקי דמקבלי אפי שכינה בכל יום, שנאמר "אֲשִׁירִי כָּל חֹזְבֵי

ביאור המאמרים

מלכים, וזכה בכיבוד אביו, ועליו נאמר "בֶּן יִכְבֵּד אָב" (מלאכי א, ו), שכל הימים שהיה אביו מצורע והוא היה שופט עם הארץ, כדכתיב (מלכים ב טו) "וַיִּוְתָם (בנו) וְכֵן הִמְלִיךְ עַל הַבְּיָתָא שֹׁפֵט וְגוֹ" לא נטל עליו כתר מלכות בחייו, וכל דינין שהיה דן אומרן בשם אביו.

לו. עד שיכלה העולם (רש"י).

לו. למעלה בשמים קרי ליה "עליה" והצדיקים שבארץ השייכים שם קרוים "בני עליה", ועל שם הכתוב "הַבּוֹנֵה בַשָּׁמַיִם מְעֻלּוֹתָו וְאֲגַדְתּוֹ עַל אֶרֶץ יִסְרָאֵל" (עמוס ט, ו), "ר"ל אגודתו של צדיקים השייכים שם בארץ יסודם לסכול עון העולם כדלעיל (מהרש"א חידושי אגדות).

לח. רואה אני לפי מעשה הבריות שבני עלייה כת המקבלין פני שכינה מועטים הם (רש"י).

למ. "סְבִיב שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵי אֶלֶף" סיפיה דקרא "ה' שְׁמָה", דאף על גב דבירושלים שלעתיד לבא כתיב קרא, דרשינן ליה נמי להכי, דמקום ששכינה שמה סובבין אותו שמנה עשר אלף והם הצדיקים הנתונים לפניו ממלאכי השרת, שנאמר "פָּעַת יְאֹמֵר לִיעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מִה פָּעַל אֵל" (במדבר כג, כג) ואומר "לְיִשְׂרָאֵל לְפָנַי ה' יִהְיֶה סִחָרָה" (ישעיהו כג, יח) ואומר "וְהָיוּ עֵינֶיךָ רְאוּת אֶת מוֹרְיָךְ" (ישעיהו ל, כ) (רש"י).

מ. מחיצה שחוצצת ביניהם לשכינה (רש"י).

מא. כמראה זו שרואין בה ויש צדיקים שאין מאירה להם כל כך ואין יכולין לראות ממש (רש"י).

לד. הא דיקבל אלעזר בנו יותר ממנו וכן יותם יותר מהוא ורבי אלעזר, לא שהם גדולים יותר ממנו אלא משום זכות הרבים הוא יותר גדול וזכותו גם כן נתרבה על ידי שיהיו רבים עמו דאין דומה אחד העושה את התורה לרבים העושים, כמו שפירש רש"י בחומש על פסוק (ויקרא כו, ח) "וַיִּרְדְּפוּ מִכֶּם חַמְשָׁה מֵאָה" (ערוך לנר). וכן הקשה בבן יהוידע, איך חשב זכות רבי אלעזר בנו יותר ממנו שבצירופו יפטר מיום שנברא העולם. וביאר על פי מה שכתב בספר הקדוש אבן שלמה על שיר השירים הקדמה בשם המפרשים ז"ל על מאמר (אבות פ"ב) אם למדת תורה הרבה נותנים לך שכר הרבה, דערך שכר התורה נחשב בערך אבנים טובות ומרגליות שאם מרגלית אחת שמשקלה משקל אחד שוה עשרה זהובים אם יהיה משקלה עשרה משקלים שוה אלף זהובים דנחשב כל משקל במאה זהובים, וכן על זה הדרך, עיין שם. ואם כן גם הכא אתי שפיר שבצירוף זכות רבי אלעזר שיצטרף עם זכות רשב"י להיות הכל חלק אחד ועצם אחד ממילא יגדל המשקל ואז יגדל הערך עד מאד ולעולם זכות רשב"י בפני עצמו הוא יותר גדול מרבי אלעזר בנו. ועוד ביאר, שידוע דכל צדיק יש לו התערבות עם אנשי דורו שנתפס בעבורם ולכן בעבור אנשי דורו שהוא נתפס עליהם צריך זכות הרבה להצילם אבל דורות שקדמו שאינם שייכים לו ואין נתפס בעבורם אז יספיק להצילו בתוספת זכות של רבי אלעזר בלבד.

לה. יותם בן עזייהו צדיק היה, ועניו יותר משאר

ל"ו" [מב] (ישעיהו ל, יח), ל"ו בנימטריא [מג] תלתין ושיתא הוון [מד]. לא קשיא, הא דעיילי
בבר [מה], הא דעיילי בלא בר [מז].

❖ ביצה ❖

ביצה דף טז עמוד א

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, כל מצוה שנתן להם הקדוש ברוך הוא לישראל נתן להם בפרהסיא, חוץ משבת שנתן להם בצנעא, שנאמר "בְּיַמֵּי וַיְבִין בְּפִי יִשְׂרָאֵל אוֹת הַיָּהּ לְעֵלְמָם" (שמות לא, יז). אי הכי לא לענשו נכרים עלה [מז].

השבת
ניתנה
בצניעא

ביאור המאמרים

הנביאים על ידי אספקלריא שאינה מאירה חוץ ממשה. ובענין השאלה השניה שהקשה המהרש"א תירץ הערוך לנר, דיש לומר דלקיום העולם בעינן מ"ה צדיקים ומהם צריכים שיהיו ל"ו מסתכלים באספקלריא המאירה והשאר אפילו מסתכלים באספקלריא שאינה מאירה.

מה. ברשות (רש"י).

מו. בלא רשות, מועטים הן, ובהנהו קאמר אני ובני מהם (רש"י). ועוד פירש בערוך 'בר' בלשון תרגום 'בן', כלומר שהיא צדיק ובנו כמותו, כמו רבי שמעון ובנו רבי אלעזר מועטין כו', ע"ש (מהרש"א חידושי אגדות).

מוז. ואנן אשכחן שחזר הקדוש ברוך הוא להענישן על התורה ועל המצות, דכתיב "וַיִּרְחַם מְשַׁעֵיר לְמֹו הוֹפִיעַ מִיַּהר פְּאָרְן" (דברים לג, ב) וכתוב "אֱלֹהֵי מִתְיָמָן יְבֹאוּ" (חבקוק ג, א) (רש"י). והקשה המהרש"א בחידושי אגדות, היאך יענשו העכו"ם על השבת אם לא יקיימוה הא אמרינן פ"ד מיתות עובר כוכבים ששבת חייב מיתה. ופירש להיפך דהכי קאמר, כיון דמצות שבת לא אודעינהו לא ליענשא עובדי כוכבים עליה אם יקיימוהו דהא ודאי מסברא אם הנכרי שובת שלא לשם מצוה דאינו חייב מיתה, ומשני דודאי מצות שבת אודעינהו על כן העובדי כוכבים חייב מיתה, אלא מתן שכרה דהיינו שבת של עולם הבא לא אודעינהו, כי הוא דבר סודי בבית גנזיו ורב טוב הצפון לצדיקים לעולם הבא, וזהו שכתוב "כִּי אֲנִי ה' מְקַדְּשֶׁכֶם" (שמות לא, יג) כשבת של עולם הבא שעל ידי השבת שהוא קודש שומריה קדושים לעולם הבא כמ"ש כל הנותר בירושלים קדוש גו' מה קדוש קיים. וובצל"ח תמה על דברי המהרש"א, דאטו הא דגוי ששבת פירושו לשם

מב. המחכים לכת שהוא כמנין לו (רש"י).
מג. משום דהוי מצי למכתב "אשרי כל חוכיו" דריש מלת ל"ו גימטריא כו' (מהרש"א חידושי אגדות).

מד. יש לדקדק דמסיק הכא דמסתכלי באספקלריא מאירה לא הוו פחות מל"ו צדיקי, ואנן אמרינן בפרק החולץ דמשה לחוד ראה באספקלריא מאירה וכל הנביאים לא ראו באספקלריא מאירה. ויש לומר דהתם נבביאים קאמר, אבל הכא בצדיקים וחכמים כמו רשב"י וחביריו קאמר, וכדאמרינן דחכם עדיף מנביא. ומיהו קצת קשה מההיא דפרק גיד הנשה אילו מ"ה צדיקים שהעולם מתקיים עליהם כו' ע"ש במאי מתוקמא מנין מ"ה צדיקים. ויש לומר דהתם בצדיקים במעשים בעלמא קאמר, והכא בחכמים בעיון מושכלים קמיירי (מהרש"א חידושי אגדות). והעיר בשפת אמת, דמה שהקשה המהרש"א דלא נתנבא באספקלריא מאירה אלא משה רבינו ע"ה בלבד תמוה, דהכא מיירי באותם שזוכין אחר פטירתם לכך, וכבר הקשו המפרשים על המהרש"א כן. והעיר בערוך לנר, דמה שתירץ המהרש"א דחכם עדיף מנביא הוא דוחק לומר שיגרעו כל הנביאים ממעלת הצדיקים שאינן פחות בכל דור מל"ו. על כן פירש, דיש לומר דהכא איירי ממקבלי פני שכינה על ידי אספקלריא המאירה שאין ביניהם מחיצה שאינה מאירה אבל לא שהם רואים השכינה דהא קאמר "פני השכינה", וזה אפילו משה לא ראה כדכתיב (שמות לג, כג) "וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ", אלא ע"כ דקבלת פני שכינה לאו היינו ראייה, אבל התם נבביאים כתיב "ואראה את ה'" דהיינו ראייה ממש לצד השכינה ובוזה קאמר דהך ראייה היתה בכל

שבת אודועי אודעינהו מתן שכרה לא אודעינהו^[מח]. ואי בעית אימא, מתן שכרה נמי אודעינהו נשמה יתירה^[מט] לא אודעינהו. דאמר רבי שמעון בן לקיש, נשמה יתירה נותן הקדוש ברוך הוא באדם ערב שבת ולמוצאי שבת נותלין אותה הימנו, שנאמר "שֶׁבֶת וַיִּנְפֹשׁ" (שמות לא, יז)^[נ] כיון ששבת ווי אבדה נפש^[נא].

— ראש השנה —

ראש השנה דף ד עמוד א

תניא, אחד הנודר^[נב], ואחד המקדיש^[נג], ואחד המעריך^[נד], כיון שעברו עליו שלשה רגלים עובר בכל תאחר. רבי שמעון אומר, שלשה רגלים כסדרן וחג המצות תחילה. וכן היה רבי שמעון בן יוחי אומר, רגלים פעמים שלשה^[נה], פעמים ארבעה, פעמים חמשה^[נו]. כיצד, נדר לפני הפסח שלשה, לפני עצרת חמשה, לפני החג ארבעה. תנו רבנן, חייבי הדמין^[נז], והערכין, החרמין^[נח], וההקדשות, המאות, ואשמות, עולות, ושלמים, צדקות ומעשרות, בכור ומעשר^[נח] ופסח, לקט שכחה ופאה, כיון שעברו עליהן שלשה רגלים עובר בכל תאחר. רבי שמעון אומר, שלשה רגלים כסדרן, וחג המצות תחלה. רבי מאיר אומר, כיון שעבר

מחלוקת
תנאים בדיון
בל תאחר

ביאור המאמרים

מב. רוחב לב למנוחה ולשמחה, ולהיות פתוח לרוחה, ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו (רש"י).

נד. דרשינן ליה, אוי על הנפש שהלכה לה (רש"י).

נא. פירוש, ולפיכך תקנו להריח בבשמים במוצאי שבתות לשכח את הנפש מאבדתה. אבל במוצאי שבת ליום טוב לא שהרי יום טוב משיב את הנפש ומשמחה. אבל במוצאי יום טוב לחול לא תקנו בשמים לפי שאין נשמה יתירה ביום טוב (שיטה מקובצת).

נב. האומר דמי עלי ששמין אותו כעבד (רש"י).

נג. דבר לכדק הבית (רש"י).

נד. שאמר ערכי עלי שהערך קצוב בתורה כפי שניו (רש"י).

נה. פעמים שהוא בכל תאחר בשלשה רגלים (רש"י).

נו. דבעינן כסדרן (רש"י).

נז. אמר דמי עלי (רש"י).

נח. חרמי גבוה (רש"י).

נח. מעשר בהמה (רש"י). ואת והא שלמים הוא וכבר קתני ליה שלמים. וי"ל תנא שלמים הבאים בנדר ותנא שלמים הבאין בחיוב (חידושי הריטב"א).

מצות שבת בראשית אתמהא, והלא בפירוש אמרו שם בסנהדרין (נח, ב) דאפילו בשני בשבת, וכוונת הרמב"ם בפ"י מהלכות מלכים (הלכה ט') הוא ששבת לשם חג, לאפוקי אם שבת מחמת שלא היה לו שום מלאכה וישב בטל אינו חייב, אבל אם שוכת באיזה יום שיהיה מחמת שרצונו לעשות לו יום זה יום חג חייב, ומה לי אם יודע ממצות שבת בראשית או אם אינו יודע והוא מעצמו עושה לו יום חג לשבות בו, ואם כן נסתר תירוצו של מהרש"א. ובכן יהוידע פירש, דלא לענשו כשגוזרים על ישראל לבטל שבת כי יאמרו כיון דנתן להם השבת בצנעה שמע מינה דרצונו הוא שישמרו שבת בצנעה ולא בפרהסייא ולכן הם גוזרים לבטל מהם מצות שבת שמקיימים בפרהסייא. ודע שגם להסלקא דעתיה שאומר שנתנה שבת בצנעה היינו תחילת נתינתה שהיה במרה קודם עשרת הדברות שהיו בפרהסייא.

מח. פירוש, ואין להם פתחון פה על זה לפי שהם אינם חוששין אלא לכבוד העולם הזה. ושכרו, נשמה יתירה, פירוש, ועל זה חל עליו שפע אלהי ושכל יותר לעסוק בתורה ולעייין במעשה ה' (שיטה מקובצת).

עליהן רגל אחד עובר בכל תאחר. רבי אליעזר בן יעקב אומר, כיון שעברו עליהן שני רגלים עובר בכל תאחר. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר, כיון שעבר עליהן חג הסוכות עובר עליהן בכל תאחר. מאי טעמא דתנא קמא, מכדי מינייהו סליק^[א], למה לי למהדר^[א] ומיכתב "בְּחַג הַמִּצּוֹת וּבְחַג הַשְּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסּוּכוֹת" (דברים טז, טז), שמע מינה לבל תאחר^[ב]. ורבי שמעון אומר, אינו צריך לומר בחג הסוכות^[ג] שבו דיבר הכתוב, למה נאמר, לומר שזה אחרון^[ד] וכו'.

❖ מגילה ❖

מגילה דף ו עמוד ב

אמר רבי יצחק, אם ראית רשע שהשעה משחקת לו אל תתגרה בו, שנאמר "אל תתחר במרעים" (תהלים לו, א), ולא עוד אלא שדרכיו מצליחין, שנאמר "יחילו דרכו בכל עת" (תהלים י, ה), ולא עוד אלא שזוכה בדיו, שנאמר "מרום משפטיך מנגדו"^[א] (תהלים י, ה), ולא עוד אלא שרואה בשונאיו שנאמר "כל צורריו יפח בָּהֶם"^[א] (תהלים י, ה). איני, והאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה, שנאמר "עֲזְבֵי תוֹרָה יִהְיוּ רָשָׁע וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגַּדְּלוּ בָּהֶם" (משלי כח, ד). ותניא, רבי דוסתאי בר מתון אמר, מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה, ואם לחשך אדם לומר "אל תתחר במרעים" ו"אל תקנא בעשי עולה" מי שלבו נוקפו אומר כן^[א], אלא אל תתחר^[ב] במרעים להיות כמרעים, ואל תקנא בעשי עולה להיות כעושי עולה, ואומר "אל יקנא לבך בחפאים" וגו'^[א] (משלי כג, יז). לא קשיא, הא במילי דידיה, הא במילי דשמיא. ואיבעית אימא, הא והא במילי

מתי מותר להתגרות ברשעים

ביאור המאמרים

לומר שזהו ראשון, ונראה פירושו לא היה צריך לומר במנין בתחלה חג המצות שבו פתח הכתוב בסדר מועדות, כי רחוק הוא מן הפרשה, וכיון שהיה מדבר בחג הסוכות ממנה הו"ל להתחיל מניינו ולכתוב הכי בחג הסוכות ובחג המצות ובחג השבועות, [ועוד] כיון שנראה חג הסוכות יותר מכולם לדבר בו בענין הראיה יזכרנו תחילה (ריטב"א).

סג. אף כשהזוירין לבל תאחר לא היה צריך להזכירו שהרי הענין עסוק בו (רש"י).

סד. עד שיעבור אותם כסדר הזה (רש"י).

סה. מסולקין הם ממנו (רש"י).

סו. בנפיחה בעלמא הן נופלים (רש"י).

סז. הירא מן העבירות שבידו אומר כן (רש"י).

סח. אינו לשון גירוי, אלא שלא תאחו במעשיו, כמו "ואיך תתחרה את הסוסים" (ירמיהו יב, ה), כלומר שאינו רץ כמותו (רש"י).

סט. על כרחך אין קנאה זו לשון גירוי מלחמה

ס. כשאמר הכתוב "שלוש פעמים בשנה יראה כל זכורך בחג המצות" וגו' מהם היה עולה, כבר כתוב למעלה בענין שמור את חדש האביב, שבעה שבועות תספר לך חג הסוכות תעשה לך (רש"י).

סא. ולמנינהו בפרשת חג הסוכות (רש"י).

סב. דהכי קאמר: היו נראין לפניו לשלם נדריכם, ולא תבאו ויקם (רש"י). גירסת רש"י אינו צריך לומר בחג הסוכות שבו הכתוב מדבר למה נאמר לומר שזה אחרון, פי' בפרשת ראה דמסדר סדר המועדות כי קאי בסדר סוכות כתיב שלש פעמים בשנה יראה כל וכו', הלכך לא היה צריך לכתוב בפסוק זה בפירוש חג הסוכות, ולימא יראה כל זכורך לפני ה' אלהיך ובחג המצות ובחג השבועות שלשה פעמים, ומייתורא שמעינן שבא למנותו אחרון לבל תאחר שיהא חג המצות תחלה, ובכולהו נוסחי אשכחן לא היה צריך לומר חג המצות שבו פתח הכתוב תחלה למה נאמר

דידיה, ולא קשיא הא בצדיק גמור הא בצדיק שאינו גמור. דאמר רב הונא מאי דכתיב "לְמַה תְּפִיט בּוֹנֵדִים תַּחְרִישׁ בְּבִלְעַרְשָׁע צְדִיק מִמּוֹנוֹ" (חבוקק א, יג), צדיק ממנו בולע, צדיק גמור אינו בולע. ואי בעית אימא, שעה משחקת לו שאני^[ט].

מגילה דף כט עמוד א

תניא, רבי שמעון בן יוחי אומר, בוא וראה^[עא] כמה חביבין ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שבכל מקום שגלו שכינה עמהן, גלו למצרים שכינה עמהן^[עב], שנאמר "הַנְּגִלָה נְגִלְתִּי אֶל בֵּית אַבְיָה בְּהִיּוֹתָם בְּמִצְרַיִם לְבֵית פְּרַעֲהַ" וגו' (שמואל א' ב, כז)^[עג], גלו לבבל שכינה עמהן, שנאמר "לְמַעַנְכֶם שִׁלַּחְתִּי בְּבִלְהָ" (ישעיהו מג, יד), ואף כשהן עתידין ליגאל שכינה עמהן, שנאמר "וְיָשֶׁב ה' אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוֹתֶיךָ" (דברים ג, ג), והשיב לא נאמר אלא ושב^[עד], מלמד שהקדוש ברוך הוא שב

כל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם

ביאור המאמרים

(מהרש"א, וע"ע שם).

עג. גלו לעולם שכינה עמהן שנאמר "וְשִׁמְתִּי כְסָאֵי בְּעֵלְיָם" (ירמיהו מט, לח). כן הוא בעין יעקב (רש"י).

עד. וקשה מאי דייק מ"ושב" דהא כתיב "ושב ה' את שבות עמו". ויש לומר דדייק מ"ושב" שני דכתיב "ושב ה' אלהיך את שבותך ושב וקבצך", והראשון "ושב" משמע עוקר, (והשני) ונעקר, כמו "ובכל תבואתו תשרש", דישאר איגארה בלעז (תוספות הרא"ש). ובטורי אבן האריך בקושיא זו, וזה לשונו: וקשה לי, הא גבי קיבוץ גלויות של אומות העולם נמי מצינו שנאמר "ושבתי את שבות בני עמון". וראיתי לפרש"י בפרשת נצבים אהאי קרא "ושב ה' אלהיך את שבותך" היה לו לכתוב "והשיב את שבותך", רבותינו למדו מכאן כביכול שהשכינה שרויה עם ישראל בצרות גלותם וכשנגאלין הכתיב גאולה לעצמו שהוא ישוב עמהן. ועי"ל שגדול יום קיבוץ גלויות ובקושי כאילו הוא עצמו צריך להיות אוהז בידו ממש איש איש ממקומו כענין שנאמר "וְאַתֶּם תִּלְקְטוּ לְאַחַד אַחַד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ישעיהו כז, יב), ואף בגלויות שאר אומות מצינו כן "וְשִׁבְתִּי אֶת שְׁבוֹת בְּנֵי עַמּוֹן". מ"מ צריכין אנו ליישב דברי רבותינו. ונ"ל דדייקו לה מדכתב רחמנא "ושב" "ושב" ב' פעמים " וְשִׁב יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת שְׁבוֹתֶיךָ וכו' וְשִׁב וְקִבְצֶיךָ", ואי כדפרש"י משום גדול קיבוץ גלויות הוה ליה למימר פעם א' "ושב" ופעם ב' "והשיב", אלא ודאי ללמד הא נמי אתא שהקב"ה שב עמהן. ועוד יש לומר שאני גבי אומות העולם

אלא אחיות מעשיו מדכתיב בסיפא "כִּי אִם בְּיָדָת ה' כָּל הַיּוֹם" (משלי כג, יז) (רש"י).

ע. כתב המאירי בבית הבחירה: "ראוי לכל תלמיד חכם להתגרות ברשעים כשרואה ממעשיהם מה שהוא חלול השם, אבל בשאר משא ומתן שבענייני עצמו ראוי לו להרחיק מן המחלוקת וכל שכן שלא יתגרה עם מי שהשעה משחקת לו, כאמרו ע"ה "אֶל תִּתְחַר בְּמִצְלִיחַ דְּרַכְפוֹ" (תהלים לו, ז), ומה שאמרו עליו "מְרוֹם מְשַׁפְּטֵי מַגְדוֹ" (תהלים י, ה), כלומר שמשפטי יושר השם נעלמים עליו הוא ענין רשע וטוב לו, וכבר ביארנו עניינו לפי הדרכים הדתיים בכמה מקומות".

עא. יש להבין אומרו "בא וראה" להיכן יבא. ונראה לי בס"ד כי בימימה היה ניכר גילוי שכינה בחוץ לארץ בבתי כנסיות, וכדאמר שכינה בבבל היכא שריא אמר אביי בכי כנישתא דהוצל ובכי כנישתא דשף ויתיב, ולזה אמר בא לבתי כנסיות שבחוץ לארץ, וראה בעיניך כמה חביבין ישראל, כי תמצא שם השראת שכינה בגלותם בחוץ לארץ (בן יהוידע).

עב. שהיתה השכינה מדברת עמהם במצרים לא הוה אצטריך לאתויי, דכמה דבורים מפורשים בתורה שהיה שם מהקב"ה למשה ולאהרן, אלא דודאי מלא כל הארץ כבודו, אבל מ"מ גילוי השכינה היא במקומות מיוחדות כמו במשכן ומקדש וקאמר דהכי נמי היה להם גילוי שכינה בגלות מצרים מדכתיב "הנגלה נגליתי" וגו' בלשון כפול להורות על גילוי שכינה שם

עמהן מבין הגלויות. בבבל היכא. אמר אבוי, בבי כנישתא דהוצל וכבי כנישתא דשף ויתבי^[ע] בנהרדעא. ולא תימא הכא והכא, אלא זמנין הכא וזמנין הכא.

❖ מועד קטן ❖

מועד קטן דף ט עמוד א

רבי יונתן בן עסמי ורבי יהודה בן גרים תנו פרשת נדרים^[ע] בי רבי שמעון בן יוחי, איפטור מיניה באורתא. לצפרא הדור וקא מפטרי מיניה, אמר להו, ולא איפטרתו מיני באורתא^[ע]. אמרו ליה, למדתנו רבינו, תלמיד שנפטר מרבו ולן באותה העיר צריך ליפטר ממנו פעם אחרת, שנאמר^[ע] "ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך" (מלכים א' ת, טו) וכתוב "וביום עשרים ושלשה^[ב] לחדש השביעי שלח את העם" (דברי הימים ב' ז, י), אלא מכאן לתלמיד הנפטר מרבו ולן באותה העיר צריך ליפטר ממנו פעם אחרת. אמר ליה לבריה, בני אדם הללו אנשים של צורה^[א] הם, זיל גביהון דליברכוך. אזל, אשכחינהו דקא רמו קראי אהרדי; כתיב "פֶּלֶם מַעֲגַל רִגְלָךָ^[ב] וְכָל דְּרָכֶיךָ יִכְנֹו" (משלי ד, כו), וכתוב "אֲרַח חַיִּים פֶּן תִּפְלֹם" (משלי ה, ו)^[ב]. לא קשיא, כאן במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים^[ד],

ברכת בנו של רשב"י

ביאור המאמרים

אליו שנית. מיהו עובדא זו איתא נמי במד"ר (נח פ' ל"ד) ומפורש שם שנשתהו איזה ימים ואחר כך חזרו ליטול רשות, ע"ש (שפת אמת).

ע.ת. קשה למאי אצטריכו להביא לו ראיה והוכחה, וכי איהו לא ידע זה. ונראה לי בס"ד כי הם חשבו באומרו ולא אפטירתו מנאי בא לנסותם אם ידעו מקור הדין או לאו, כי אי אפשר לומר שבא לנסותם אם ידעו עיקר הדין או לאו, דהא חזא דאתו בצפרא לגביה, ואם כן יודעים הדין, אך בא לנסותם אם ידעו מקור הדין, מהיכא נפיק דין זה, ולכן השיבו בחכמה את הדין והמקור שלו מהיכא נפיק (רש"ש).

ע.פ. של חג, היינו בעשרים ושנים (רש"י).

פ. אלמא דבעשרים ושנים, ובעשרים ושלשה איפטרו מיניה (רש"י).

פ.א. כלומר חכמים (רש"י).

פ.ב. כלומר שקול מצות ועיין בהן איזו מצוה גדולה ועשה הגדולה (רש"י).

פ.ג. דמשמע כל מצוה שתבא לידך עשה אותה בין גדולה בין קטנה ואל תניח קטנה מפני הגדולה (רש"י).

פ.ד. לא יניח תורתו מפניה, כאן במצוה שאי

דאין למטעי ולומר שהקב"ה שב עמהן אין קפידא לכתוב "ושב" דודאי אבני עמון קאי ולא אהקב"ה, אבל גבי ישראל דאפשר למטעי שהקב"ה שב עמהן כמו שמצינו במצרים שהיתה שכינה עמהם אם איתא דהאי "ושב" ישראל לחודייהו קאי ולא אהקב"ה הל"ל "והשיב" דלא למטעי, אלא ודאי האמת כן שקאי נמי אהקב"ה ששב עמהן. וכה"ג מצינו רפ"ק דברכות (דף ב' ע"א) ממאי דהאי וטהר טהר יומא, וכ"כ כזה בפ"ק (דף ח' ע"א) גבי סוגיא דאין בין זב הרואה ב' ראיות".

ע.ה. ובנאה יכניה וסיעתו מאבנים ועפר שהביאו עמהן בגלותן לקיים מה שנאמר "פי רצו עֲבָדֶיךָ אֶת אֲבֹנֵיהֶּ וְאֶת עֲפָרָהּ יִחַנְנוּ" (תהלים קב, טו) (רש"י). עו. מסכת נדרים (רש"י).

ע.ז. וקשה אטו רשב"י לא ידע הדין הזה. ואפשר דלרוב ענותו לא חשיב להו כתלמידים שלו. ולפי מה שכתב הר"ן דהיכא דנטל רשות על דעת שילך למחר רשאי ליסע למחר ואין צריך ליטול רשות שנית, יש לומר דרבי שמעון היה סבור דבלילה ודאי לא ילכו ונתן להם רשות לילך למחר והם ה' דעתם ליסע בלילה ונמלכו ללון שם, ולהכי לא הביין רבי שמעון למה באו

כאן במצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים^[פא]. הדר יתבי וקא מבעי להו, כתיב "יִקְרָה הָיָא מְפִינִים וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשּׁוּן בָּהּ"^[פב] (משלי ג, טו) הא חפצי שמים ישוון בה^[פג], וכתיב "וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשּׁוּן בָּהּ"^[פד] (משלי ת, יא) דאפילו חפצי שמים לא ישוון בה^[פה]. כאן במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים, כאן במצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים. אמרו ליה, מאי בעית הכא. אמר להו, דאמר לי אבא זיל גבייהו דליברכוך^[פז]. אמרו ליה, יהא רעוא דתזרע ולא תחצד, תעייל ולא תיפוק, תיפוק ולא תעייל^[פח], ליהרוב ביתך וליתוב אושפיוך, לבלבל פתורך, ולא תחזי שתא חדתא. כי אתא לגבי אבוח, אמר ליה, לא מבעיא דברוכי לא בירכין אבל צעורי צעורין^[פצ]. אמר ליה, מאי אמרו לך. הכי והכי אמרו לי. אמר ליה, הנך כוליהו ברכתא נינהו^[צ], תזרע ולא תחצד תוליד בנים ולא ימותו. תעייל ולא תיפוק תעייל כלתא^[צא]

ביאור המאמרים

סחורה ולא תמכנה, תיפוק ולא תעייל שתוציא בסחורה במקום אחר ולא תביאנה (רש"י).

צא. מהאי לישנא שאמר ליה לאבוח "לא מבעיא דברוכי לא בירכין אבל צעורי צעורין" כו' ולא קאמר "לא בירכין אבל קללונני" כמו שאמר בלק "גם קב לא תקבנו גם פרה לא תברכנו" (במדבר כג, כה), נראה שגם הוא לא חשדן שהיו מקללים אותו ובודאי יש להם כוונה אחרת בזה, אבל כיון שלא הבין כוונת דבריהם קאמר דצעורי צעורין בזה שלפי דבריהם לא הבנתי מהם שום ברכה ואע"פ שהם בלשון קללה כוונתם לטובה ולברכה, כעין שאמרו חז"ל בפרק חלק טובה קללה שקלל אחיה השלוני מברכה שבירך בלעם הרשע את ישראל כו' דהכל הולך אחר הכוונה והם עשו כן לחדודי לידע אם יבין כוונת דבריהם שכוונו לברכה דלכך ציער עצמו שלא הבין כוונת דבריהם, וכה"ג צריך לומר לעיל שאמר לו "ולא אפטריתו מיני באורתא" שאמר להן כן לחדודי שהרי הוא למדם דצריך ליפטר ממנו פעם אחרת. ושמעתי עוד בזה שעשו כן כדי שיבא לאביו ויפרשו לו כוונתם לברכה ותחול הברכה עליו גם מאביו. והוא דחוק קצת דאם כן מהיכא הוה פסקי להו דהוא לא יבין כוונת דבריהם ואביו יבין (מהרש"א חידושי אגדות).

צב. ברכו אותו בשבע ברכות, ומה שבירכו בהאי לישנא כבר כתוב בזה בהגהות ילקוט יהושע בשם מהר"ם פדוואה ז"ל, ודברים נכונים הם, ועיין מהרש"א ז"ל בחידושי אגדות, ויש לכיין ברכות אלו כנגד ז' ברכות של חתן, והמשכיל יבין (קרן אורה).

צג. שדרך כלתא הולכת אצל הבעל (רש"י).

אפשר לעשותה על ידי אחרים מותר לו להניח תורתו ולהתעסק בה, וכן הלכה (ריטב"א). אע"פ שאמרו העוסק במצוה פטור מן המצוה אין תלמוד תורה בכלל זה אלא מי שהיה עוסק בתורה ואירעה מצוה לידו אם אפשר לאותה מצוה על ידי אחרים אין לו לבטל עליה, ואל תשיבני בטול תורה להוצאת המת ולהכנסת כלה שאף הם אי אפשר באחרים בראוי לה שהכל צריכין להם להרבות בכבוד, ואם אי אפשר לו על ידי אחרים כגון שאין שם ראוי לה אלא הוא או שהיא מצוה המוטלת על גופו כגון לולב ושופר וכבוד אב ואם וקבורת מת מצוה במקום שאין לו קוברים ודומיהם המצוה קודמת ומבטל תלמוד תורה כדי לקיימה ואינו מפקיע חיובה מעליו בקיום מצות תלמוד תורה אפילו מצוה קלה, ואע"פ שהעוסק במצוה פטור מן המצוה, לא נאמר כן בתלמוד תורה הואיל ועקרה לדיעת קיום שאר מצות מבטלין אותה בשביל כל מצוה שאי אפשר לקיימה על ידי אחרים, כך היא שטת גדולי המפרשים (בית הבחירה למאירי).

פה. אל תפלוס, אלא מצוה שבא לידך בין גדולה בין קטנה עשה (רש"י).

פז. שתבטל כל חפצך בשביל שתעסוק בתורה (רש"י).

פח. כלומר, שאם יש לך לעסוק במצוה תבטל תלמוד תורה ועסוק במצוה (רש"י).

פח. דמבטל מצוה ועוסק בתלמוד תורה (רש"י).

פז. מקשים, אמאי לא אמר לו כן באורתא, אחר דאפטרטו מיניה. עיין בבן יהוידע שהאריך בזה.

צג. משמע ליה בסחורה, תעייל ולא תיפוק שתביא

ולא לימותו בנך דליפקון^[צד]. תיפוק ולא תעייל תוליד בנתא ולא ימותו גוברייהו וליהדרו לותיך. ליחרוב ביתך^[צה] וליתוב אושפיזך דהאי עלמא אושפיזך וההיא עלמא ביתא^[צז], דכתיב "קִרְבָּם פְּתִימוּ לְעוֹלָם" (תהלים מט, יב) אל תקרי קרבם אלא קברם. לכלבל פתורך בכני ובנתא, ולא תיחזי שתא חדתא^[צח] דלא תמות אנתך ולא תנסב אינתתא אחריתי.

חגיגה

חגיגה דף ט עמוד א

משנה. מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג^[צח] חוגג את כל הרגל ויום טוב האחרון של חג^[צז], עבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו, על זה נאמר "מְעוֹתָּהּ^[פ] לֹא יוֹכֵל לְתַקֵּן וְחֶסְרוֹן לֹא יוֹכֵל לְהַמְנוֹת" (קהלת א, טו). רבי שמעון בן מנסיא אומר^[קא], איזוה מעוות שאינו יכול להתקן, זה הבא על הערוה^[קב] והוליד ממנה ממזר^[קג], אם תאמר כגונב וגזול יכול הוא להחזירו^[קד] ויתקן^[קה]. רבי שמעון בן יוחי אומר, אין קורין מעוות אלא למי שהיה מתוקן בתחילה ונתעוות, ואיזה, זה תלמיד חכם הפורש מן התורה^[קי].

מעוות לא
יוכל לתקן

ביאור המאמרים

קא. פרוש, לא בא לחלוק על תנא קמא אלא שבא להוסיף בביאור הפסוק ואמר שכל העובר עבירה שאי אפשר לו להשיבה הוא מעוות בלא תקון כגון הבא על הערוה והוליד ממנה בן, ובגמ' פי' בקצת עריות אע"פ שלא הוליד ממנה כגון הבא על אשת ישראל ברצון או על אשת כהן אפילו באונס שהרי אסרה על בעלה ואין לה עוד תקון אע"פ שעל ידי שאר חלקי התשובה יש לו חלק לעולם הבא אחר שאין בידו להשיבה אבל גונב וגזול הרי אפשר לו להחזיר ולתקן עותתו (בית הבחירה למאירי).

קב. דטפי בושתי ניכר, שהמזמר נראה לעולם, אבל שאר עבירות רוצח וגזלן אין עדין לפניו (תוספות). גזל בכדי נקטו דהא בלאו האי טעמא קאמרינן במתני' דמעוות יוכל לתקון הוא, ואולי בגזול הרבים קאמרי דאין לו תקנה שלימה כדאיתא פרק הגזול (מהרש"א).

קג. שהביא פסולין בישראל, ויהא זכרון, לפיכך אין עונותיו נמחקין בתשובה (רש"י).

קד. דמי גניבתו וגזלתו לבעלים (רש"י).

קה. ויהא מתוקן מן החטא (רש"י).

קו. רשב"י אומר אין קורין מעוות אלא למי שהיה מתוקן מתחלתו והוא כעין תלמיד חכם שפירש, והוא שאמרו בגמרא אין אומרין בקרו

צד. דלא לימות בנך, דהדרי נפקי מינך והדרי לבי נשיהו (רש"י). ולכאורה "לא לימות בנך" הוא בכלל "תזרע ולא תחצר", מתרץ המהרש"א, דהוסיף בכלל זה תעייל כלתא ולא ליפקון בגט. **צה.** בית קברתך דלא תמות אלא תחיה לאורך ימים (רש"י).

צו. דהאי עלמא דירת עראי כעין אושפיזא, וההוא עלמא דירת קבע כעין בית, ודומיא דהכי שנינו התקן עצמך בפרוודור כדי שתכנס לטרקלין, ומייתי מקרא "קִרְבָּם פְּתִימוּ לְעוֹלָם" אל תקרי קרבם אלא קברם, מתיבות מהופכות כמו כבש כשב שמלה שלמה, וברשעים כתיב האי קרא דהוי קברם בתימו לעולם שלא יחיו ויעמדו בתחיית המתים, מה שאין כן בצדיקים שגם שקברם בתימו מ"מ אינו לעולם שבזמן התחיה יעמדו מקברם ויחיו לעולם (מהרש"א חידושי אגדות).

צז. זו שנה ראשונה של נישואין דכתיב (דברים כד, ה) "כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא" וגו' (רש"י).

צח. שלא הביא חגיגתו ביום הראשון של חג (רש"י).

צט. חוגג שמיני עצרת, ואף על גב דרגל בפני עצמו הוא הוי תשלומין לראשון (רש"י).

ק. מקולקל (רש"י).

חגיגה דף ט עמוד ב

תניא, רבי שמעון בן מנסיא אומר, גונב אדם אפשר שיחזיר גנבו ויתקן, גוזל אדם אפשר שיחזיר גזלו ויתקן, אבל הבא על אשת איש ואסרה לבעלה נטרד מן העולם והלך לו. רבי שמעון בן יוחי אומר, אין אומר בקרו גמל^[ק], בקרו חזיר, אלא בקרו מלה^[קח], ואי זה, זה תלמיד חכם שפירש מן התורה. רבי יהודה בן לקיש אמר, כל תלמיד חכם שפירש מן התורה עליו הכתוב אומר "כִּצְפוֹר נִוְדַדְתָּ מִן קִנְיָה בֵּן אִישׁ נִוְדַד מִמְקוֹמוֹ"^[קט] (משלי כז, ח), ואומר "מָה מְצָאוּ אֲבוֹתֵיכֶם בִּי עוֹל בִּי רָחֳקוּ מֵעֲלִי"^[ק] (ירמיהו ב, ה) וכו'.

תלמיד חכם
שפירש

ביאור המאמרים

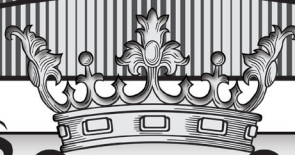
סור מרע היה מתחלה (מהרש"א).
קפ. מדמה את התלמיד חכם כדיבור התורה כפטפוט של צפור טהור כמפורש זה פרק יש בערכין שלכך מביא המצורע צפור החיה על שם תקנתו בפטפוט התורה, וקאמר דכן "איש נוֹדַד מִמְקוֹמוֹ" דהיינו מבית המדרש ששם היה לו פטפוט התורה ופירש ממנו לפטפוט דברים בטלים. ואמר ואומר "מָה מְצָאוּ גו' בִּי רָחֳקוּ מֵעֲלִי" אין לומר רחקו אלא מי שנתקרב מתחלה להקב"ה דהיינו בלימוד תורה כמפורש בענין "וְתִפְשֵׁי הַתּוֹרָה לֹא יִדְעוּנִי" (ירמיהו ב, ח) דהיינו שפירשו ממנה (מהרש"א).

גמל בקרו חזיר שהרי מעקרו אין ראוי לקרבן אלא בקרו טלה אם נפל בו מום אם לאו (בית הבחירה למאירי).

קז. זה לקרבן, כלומר מי שהוא מעוות מתחילתו אין זה מעוות (רש"י).

קח. זה לקרבן, שמא נפל בו מום ונתקלקל, כך לשון קלקול נופל באדם שהיה טוב מתחילה. פירש רש"י, לשון קלקול נופל באדם שהוא טוב מתחלה, עכ"ל. והיינו שהיה עושה טוב והיה לומד תורה מתחלה ועכשיו פירש, אבל הבא על אשת איש אין זה מקרי עושה טוב מתחלה אלא

ספר מאמרי רשב"י

יבמות-קידושין

בו יבואו ליקוט מאמרי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה, מש"ס בבלי כסדר המאמרים, עם פירושי רש"י ועוד, מפוסק ומחולק לקטעים, למען ירוץ הקורא בו, כי מלבד מעלת לימוד הזוהר הקדוש אשר בונה בשמים עליותיו עוד יש מעלה עצומה לידבק בדברי אדונינו הרשב"י זיע"א בכל מקום, אשר עליו נאמר: "רבי שמעון דנהיר כל עלמא באורייתא" (זוהר ח"א קנ"ו). כדי להמשיך נשמתו אצלינו, ולעורר תפילתו לפני אדון כל בעד דורינו השפל הזה למען הקים השכינה מעפרא ולגאלינו ולפדותינו לתשועת עולמים. ובוודאי על ידי כן יתקבלו התפילות ברצון וברחמים, כמו שכתב בספר חסידים (סימן רכ"ד), וז"ל: וכל האומר דבר שמועה מפייהם הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו, עכ"ל.

יוצא לאור על ידי "מפעל הזוהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
חודש אדר תשע"ב לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
CIO CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר
הספרים שהוצאנו לאור - וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 095-995-1300

עימוד ועיצוב ספרים מקצועי

'מקראי אור'

052-7615936

yoel32@neto.net.il

תוכן הענינים

ז	בנך מישראלית קרוי בנך
ז	לדעת רשב"י גיורת פחותה מבת ג' שנים כשרה לכהונה
ח	לדעת רשב"י קברי עובדי כוכבים אינן מטמאין באהל
ה	דין אכילת תרומה לעבדים, בכהן שהיו לו עבדים שהכניסה לו אשתו בנישואיה ומת
ט	שפתות הת"ח דובבות בקבר כשאומרים דבר שמועה מפיו בעוה"ז
י	טובתן של רשעים רעה היא אצל צדיקים
יא	חיוב מוציא שם רע רק כששוכר עדים לדעת רבי יהודה
יא	מדוע תיקנו כתובת בנין דכרין
יג	רבי חנינאי בן חכינאי חוזר לביתו אחרי שנים עשרה שנות לימוד
יד	חומר עוון הלבנת פנים
טו	מעלתו של רבי יהושע בן לוי
יח	בדין תגלחת הנזיר והמצורע
כ	חומר ענין גסות הרוח
כ	חומר ענין הלבנת פני חבירו ברבים
כא	בתיה רוחצת מגלולי אביה
כא	אדם אומר שבחו בקול נמוך וגנותו בקול רם
כג	אף הליכתם של המרגלים היתה בעצה רעה
כג	הטעם שמשוח מלחמה היה פותח ב'שמע ישראל'
כג	מנין לגלגול שבועה מן התורה?
כה	חדש, כלאים וערלה נוהגים בין בארץ בין בחו"ל לדעת רשב"י
כה	המתחרט על כל הטובות שעשה אבד את הכל
כו	טעם היתר הצפור המשולחת לטהרת מצורע
כז	מקור ההלכה שולד שפחה ונכרית כמותה
כט	'כל האסורין לבא בקהל מותרים לבא זה בזה', במה מדובר?
ל	גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד כשרה לכהונה לדעת רשב"י

מפתח הש"ס

ז	יבמות דף כג עמוד א
ז	יבמות דף ס עמוד ב
ח	יבמות דף ס עמוד ב

ט	יבמות דף סז עמוד א
י	יבמות דף צו עמוד ב
יא	יבמות דף קג עמוד א
יא	כתובות דף מו עמוד א
יא	כתובות דף נב עמוד ב
יג	כתובות דף סב עמוד ב
יד	כתובות דף סז עמוד ב
טז	כתובות דף עז עמוד ב
יה	נדרים דף סד עמוד ב
יה	מסכת נזיר דף ס עמוד ב
כ	סוטה דף ד עמוד ב
כ	סוטה דף י עמוד ב
כא	סוטה דף יב עמוד ב
כא	סוטה דף לב עמוד ב
כג	סוטה דף לה עמוד א
כג	סוטה דף מב עמוד א
כג	קידושין דף כו עמוד ב
כה	קידושין דף לח עמוד א
כה	קידושין דף מ עמוד ב
כו	קידושין דף נו עמוד א
כז	קידושין דף סח עמוד א
כט	קידושין דף עד עמוד א
ל	קידושין דף עח עמוד א

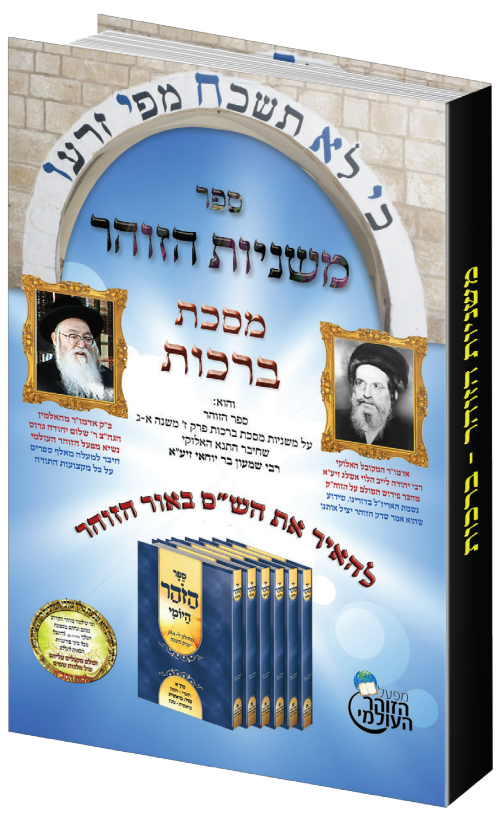
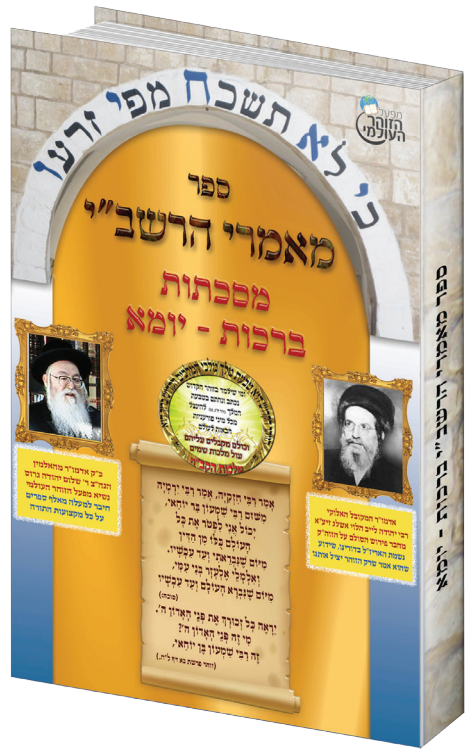

מאמרי רשב"י

יבמות - קידושיין

מאמרי רבי שמעון בר יוחאי

יבמות דף כג עמוד א

א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי, אמר קרא "פִּי יָסִיר אֶת בְּנֵךְ מֵאַחֲרַי" (דברים ז, ד), בנך מישראלית קרוי בנך, ואין בנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנך אלא בנה^[א].

בגין
מישראלית
קרוי בנך

יבמות דף ס עמוד ב

תניא, ר' שמעון בן יוחי אומר, גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד כשירה לכהונה^[ב], שנאמר "וְכָל הַפֶּה פִּנְשִׁים אֲשֶׁר לֹא יִדְעוּ מִשֵּׁכֵב זָכָר הִחִיו לָכֶם" (במדבר לא, יח), והרי פנחס עמהם^[ג] וכו'. אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי יהושע בן לוי, הלכה כרבי שמעון בן יוחאי. אמר ליה רבי זירא לרבי יעקב בר אידי, בפירוש שמיע לך^[ד] או מכללא^[ה] שמיע לך. מאי כללא^[ו]. דאמר ר' יהושע בן לוי, עיר אחת היתה בארץ ישראל שקרא עליה ערער^[ז], ושגר רבי את רבי רומנוס^[ח] ובדקה, ומצא בה בת גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד והכשירה^[ט] רבי לכהונה. אמר ליה, בפירוש שמיע לך. ואי מכללא מאי^[י]. דלמא שאני התם הואיל ואנסיב אנסיב, דהא רב ורבי יוחנן דאמרי תרוייהו, בוגרת ומוכת עין לא ישא ואם נשא נשוי. הכי השתא בשלמא התם סופה להיות בוגרת תחתיו, סופה להיות בעולה תחתיו, הכא סופה להיות זונה תחתיו^[יא]. רב ספרא מתני לה מכללא וקשיא ליה^[יב]

לדעת רשב"י
גיורת
פחותה מבת
ג' שנים
כשירה
לכהונה

ביאור המאמרים

שכתב בזה בערוך לנר.
ד. מיניה דרבי יהושע בן לוי (רש"י).
ה. דשמעת מיניה מילתא דרייקת מיניה דסבירא ליה כר' שמעון (רש"י).
ו. מאיזה כלל היה לו לומר (רש"י).
ז. לפסול משפחת העיר (רש"י).
ח. רומנוס גרסינן (רש"י).
ט. הניחה תחת בעלה כהן (רש"י).
י. ואי מהאי כללא שמיע ליה לר' יעקב מאי אית ליה לרבי זירא לאותביה דקא בעי מיניה בפירוש שמיע לך או מכללא (רש"י).
יא. בתמיה, אי סבירא ליה דפסול משום זנות סבירא ליה ואם כן לא שניא לכתחלה ולא שניא דיעבד אסירא (רש"י).
יב. כדאקשי דלמא התם הואיל ואינסיב

א. מדלא כתיב "כי תסיר" שמע מינה הכי קאמר בתך לא תתן לבנו כי יסיר בעל בתך את בנך שתלד לו בתך מאחרי, אבל אבתו לא תקח לבנך לא קמהדר ולא קרינן ביה כי תסיר בת העובד כוכבים את בנך שתלד מאחרי, אלמא בנך מן העובד כוכבים שילדה לו בתך קרוי בנך ואין בנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנך (רש"י).
ב. לא מחזקינן לה כזונה (רש"י). פירוש לפירוש, דלא מחזקינן שנבעלה לגוי שהיא זונה (ריטב"א). פירוש, ואפילו לכהן גדול, והכי מוכח בקידושין (ריטב"א). ונראה שהזקיקו לרש"י ז"ל לפרש כן מדאמרינן עלה לקמן הכי השתא בשלמא התם סופה להיות בעולה תחתיו הכא סופה להיות זונה תחתיו אלמא רבנן דפליגי עליה דר' שמעון בן יוחאי טעמייהו משום זונה (רשב"א).
ג. פירש הריטב"א, שהרי כבר נתכהן. ועייין מה

ומשני ליה הכי^[2]. ההוא כהנא דאנסיב גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד, אמר ליה ר"נ בר יצחק, מאי האי. אמר ליה, דאמר רבי יעקב בר אידי אמר ר' יהושע בן לוי, הלכה כר"ש בן יוחאי. אמר ליה, זיל אפיק, ואי לא מפיקנא לך ר' יעקב בר אידי מאונך^[1].

יבמות דף ס עמוד ב

תניא, וכן היה ר"ש בן יוחאי אומר, קברי עובדי כוכבים אינן מטמאין^[3] באהל, שנא' "ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם" (יחזקאל לד, לא), אתם קרויין אדם^[4] ואין העובדי כוכבים קרויין אדם. מיתבי, "ונפש אדם נשמה עשר אלה"^[5] (במדבר לא, מ). משום בהמה. "אשר יש בה^[6] הרבה מנשמים עשרה רבו אדם אשר לא ידע בין ימינו לשמאלו^[7] [ובהמה רבה]" (יונה ד, יא). משום בהמה^[8]. "כל הרג נפש וכל נגע בחלל תתחטאו" (במדבר לא, ט)^[9]. דלמא איקטיל חד מישראל^[10]. ורבנן. "לא נפקד מננו איש" (במדבר לא, מט). ור' שמעון בן יוחי. "לא נפקד מננו איש" לעבירה.

לדעת רשב"י קברי עובדי כוכבים אינן מטמאין באהל

ביאור המאמרים

(רש"י).

יג. כדשנינן בשלמא התם סופה להיות בעולה תחתיו כו' (רש"י).

יד. כלומר משמתינן לך ותפיק על כרחך (רש"י).

זו. את המאהיל עליהם (רש"י).

זו. וגבי טומאת אהל כתיב "אדם פי ימות באהל" (במדבר יט, יד) (רש"י). וא"ת והא כתיב "פקום עלינו אדם" (תהלים קכד, ב). י"ל דהיא כדדרשינן בפרק קמא דמגילה (י"א א') אדם ולא מלך. וא"ת והא כתיב "ואתן אדם תתקיד" (ישעיהו מג, ד). י"ל דהא אמרינן במדרש ברכות (ס"ב ב') אל תקרי אדם אלא אדום. וא"ת והא אמרינן בסנהדרין היה רבי מאיר אומר מנין אפילו גוי שעוסק בתורה שהוא ככהן גדול שנאמר "אשר יעשה אתם האדם וחי בקהם" (ויקרא יח, ה) כהנים לויים וישראלים לא נאמר אלא האדם מלמד שאפילו גוי ועוסק בתורה וכו'. יש אומרים, דהתם דריש ה"א דהאדם. וליתא, דאם כן הול"ל "אדם לא נאמר" אלא "האדם". ורבינו תם ז"ל תירץ דרבי מאיר פליג על רשב"י וסבר לה כרשב"ג דתנן באהלות רשב"ג אומר מדורות הגוים טמאים מפני שהנשים קוברים שם נפליהם. ולא מחזור מדלא אמרינן בשום דוכתא דהיא דרבי מאיר פליגא אדר"ש בן יוחאי. והנכון דהיא דרבי מאיר לא פליגי דשאני התם שהוא מקום ברכה והיה לו להזכיר ישראל בפירוש וכיון שאמר הכתוב אדם

בא לרבות אפילו גוי, אבל בשאר מקומות שאינו מקום ברכה אמרינן דלא קרי אדם אלא לישראל שהם אדם באמת אלא שלא רצה להזכירם בפירוש, וכדאמרי' במדרש רבה "מָה אָקָב לֹא קָבָה אֵל" (במדבר כג, ח), בשעה שהיה מצוה אותם על הברכות הוא מזכירם "אלה יעמדו לברך את העם" (דברים כז, יב), בקלות לא היה טובען שכן הוא אומר "ואלה יעמדו על הקלה" (דברים כז, יג), וכן אמרו במדרש ילמדנו אדם כי יהיה בעור בשרו למה אינו אומר דבר אל בני ישראל זשה "כי לא אל חפץ נשע אתה לא יגרך רע" (תהלים ה, ח), ולענין פסק הלכה ודאי הלכה כרשב"י מההיא עובדא דאליהו שבפרק המקבל (ריטב"א).

יז. במדין כתיב (רש"י).

יח. אנשי גינזה עובדי כוכבים היו (רש"י).

יט. ומשני הא דקרי להו אדם משום דבעי למכתב בהמה גבייהו כדכתיב וחמורים ובקר וגבי בהמה מיקרו אדם אבל אדם סתמא לא מיקרו (רש"י).

כ. במדין כתיב, ומדבעו טומאת שבעה אלמא מיטמו (רש"י).

כא. הקשה בערוך לנר, מה בכך הא הוי ליה ספק טומאה ברשות הרבים דטהור. ותירץ, דצריכים לטהר דלמא נגע בו ברשות היחיד, וכל שאתה יכול לרבות ספיקות וספק ספיקות ברשות היחיד טמא כדאמרינן בטהרות (פ"ו מ"ד). עיי"ש עוד.

רבינא אמר, נהי דמעטינהו קרא מאטמויי באהל דכתיב "אָדָם פּי יָמוֹת בְּאֵהָל" (במדבר יט, יד), ממגע ומשא מי מעטינהו קרא [כב].

יבמות דף סז עמוד א

ת"ר, הניח בנים [כג] אלו ואלו [כד] אוכלים, הניחה מעוברת [כה] אלו ואלו אין אוכלים [כו], הניח בנים והניחה מעוברת [כז] עבדי מלוג אוכלים כדרך שהיא אוכלת, עבדי צאן ברזל לא יאכלו מפני חלקו של עובר [כח], שהעובר פוסל [כט] ואינו מאכיל [ל], דברי ר' יוסי. רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר משום אביו, הבת מאכלת, הבן אינו מאכיל. ר"ש בן יוחי אומר, זכרים יאכלו כולן [לא], נקבות לא יאכלו, שמא ימצא עובר זכר ואין לבנות במקום הבן כלום. מאי איריא שמא ימצא עובר זכר תיפוק ליה [לב] דנקבה נמי פסלה. חדא ועוד קאמר, חדא דנקבה נמי פסלה, ועוד שמא ימצא עובר זכר ואין לבנות במקום הבן כלום. זכרים יאכלו, והאיכא עובר. קסבר אין חוששין למיעוטא [לג]. ואיבעית אימא, לעולם קסבר חוששין למיעוטא, דעבדינן ליה תקנתא [לד] כרב נחמן אמר שמואל, דאמר רב נחמן אמר שמואל, יתומים [לה] שבאו לחלוק בנכסי אביהם ב"ד מעמידין להם אפוטרופוס ובורר להם

דין אכילת תרומה לעבדים, בכהן שהיו לו עבדים שהכניסה לו אשתו בנישואיה ומת

ביאור המאמרים

כב. וגבי מגע אשכחן נוגע בעצם או בחלל דלא כתיב אדם הלכך אע"ג דלא מיקרו אדם מטמו ממגע ובמשא (רש"י). פירושו, דלגבי מגע ומשא לא כתיב ביה אדם אלא הנוגע בעצם או בחלל ויש בכלל זה אפילו גוי. וא"ת הא כתיב "אוּ בְעֶצֶם אָדָם" (במדבר יט, טו). יש לומר דהא דרשי לה בספרא לאבר מן החי. וא"ת הא כתיב "הַנֶּגַע בְּמַת לְכָל נֶפֶשׁ אָדָם" (במדבר יט, יא). יש לומר דההוא אצטר"ך לאפוקי נפש בהמה דכיון דכתב נפש להביא דמו כתב אדם להוציא בהמה, תוס' (ריטב"א).

כג. הכהן ולא הניחה מעוברת (רש"י).

כד. עבדי מלוג ועבדי צאן ברזל אוכלין דעבדי מלוג אוכלין בשבילה שהיא אוכלת בשביל בניה ועבדי צאן ברזל אוכלין בשביל בנים (רש"י).

כה. ולא הניח לה בנים (רש"י).

כו. שהעובר אינו מאכיל לא את אמו ולא את העבדים (רש"י).

כז. הניח בנים והניחה מעוברת עבדי מלוג אוכלים שהם שלה ואין לעובר חלק בהן והיא אוכלת בשביל בניה (רש"י).

כח. שיש לו חלק בהן דאית ליה זכייה ולא ידעינן הי מתרמי לחלקו לפיכך עבדים אסורים לאכול (רש"י).

כט. בת כהן המעוברת מישראל (רש"י).

ל. בת ישראל המעוברת מכהן ולא את עבדיו (רש"י).

לא. ל"ג כולן אלא ה"ג זכרים יאכלו כולן נקבות לא יאכלו אם יש זכר בבנים אוכלים העבדים בשבילו ולא חיישינן לחלקו של עובר דשמא נקבה היא ואין לה חלק במקום בן ואת"ל זכר הוא שמא תפיל שכל היולדות מחצה זכרים ומחצה נקבות ויש שמפילות סמוך מיעוטא דמפילות למחצה דנקיבות הוו להו זכרים הראים לירש מיעוטא ולמיעוטא לא חיישינן כולן נקבות לא יאכלו שמא יהא עובר זכר כו' (רש"י).

לב. דא"נ היא נקבה פסלה דכיון שכל אותן שלפנינו נקבות יש לעובר חלק בהן אפילו היא נקבה (רש"י).

לג. לשמא יהא זכר ויש לו חלק בהן דבתר רובא אזלינן ורובא יולדות או נקבות או מפילות כדפרישית לעיל (רש"י).

לד. בוררין לעובר שאר נכסים לחלקו ונמצאו העבדים כולן לחלק הנולדים אבל היכא דכולן נקבות לא מצינו למיעבד תקנתא שמא יהא העובר זכר ויהא הכל שלו (רש"י).

לה. קטנים שבאו לחלוק מעמידין אפוטרופוס לכל אחד ואחד ובורר כל אפוטרופוס חלק אחד

חלק יפה הגדילו^[ל] יכולין למחות, ורב נחמן דידיה אומר, הגדילו אין יכולין למחות דא"כ מה כח ב"ד יפה.

יבמות דף צו עמוד ב

אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב "אָגוֹרָה בְּאֶהְלֵךְ עוֹלָמִים" (תהלים סא, ה), וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים, אלא אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז^[ב]. דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, כל ת"ח שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה, שפתותיו דובבות^[ג] בקבר. אמר ר' יצחק בן זעירא, ואיתימא שמעון נזירא, מאי קראה "וְחִפְּךָ בֵּינֵי הַמָּוֶת הוֹלֵךְ לְדוֹדֵי לְמִישְׁרִים דּוֹכֵב שְׁפִתֵי יְשָׁנִים" (שיר השירים ז, י), ככומר^[ד] של ענבים, מה כומר של ענבים כיון שמניח אדם אצבעו עליו מיד דובב^[ה] אף תלמידי חכמים כיון שאומרים דבר שמועה מפייהם בעוה"ז שפתותיהם דובבות בקבר^[ו].

שפתות
הת"ח
דובבות
בקבר
כשאומרים
דבר שמועה
מפיו בעוה"ז

ביאור המאמרים

נשמתו בגן עדן העליון ולכן הולכים על הקברים להתפלל על כל צרה שלא תבא ולכן שפיר שייך שפתותיו דובבות אף שכבר נרקב הגוף, עכ"ד הער"נ. והמהר"ל בחידושי אגדות פירש, כי התורה לא שייך בה מיתה, וכאשר אומרים דבר שמועה מפיו ומתחבר מי שאמרו ההלכה משמו אל החיים [ע"י] התורה [שהיא] חיים, ולכך מביא לו החיים עד ששפתיו דובבות בקבר שהרי יש לו חבור אל החיים בדבר שאין שייך בו מיתה, ואז יש לו קצת חיים עד ששפתיו [דובבות] ודבר זה מבואר עוד בפרק חלק (סנהדרין צ' ב) ע"ש. ואין פירוש שפתיו דובבות הם השפתים מן גוף המת, רק על כח הדברי וכמו שמוכיח בכמה מקומות כי כח הדברי הוא כח הנפש, וכמו שהנפש קיים כי כח הדברי הוא כח הנפש וכמו שהנפש קיים כך נפש הדברי נשאר קיים.

א. כלי שמניחין בו ענבים עד שמתחממין ויינו נוח לצאת כמו מכמר בישראל דתמיד נשחט (פסחים נח).

ב. היין רוחש ונע ויוצא למעלה דובב פריט"ה (רש"י).

ג. וברוח חיים להגר"ח מוולאזין ביאר המשנה באבות (פרק ב משנה יב) "והתקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך", שלא די אך להחזיק לומדי תורה ויהיה לך גם כן חלק בתורתם, שבלעדי הלימוד אף אם יהיה לך חלק "אינה ירושה לך", כי אך הלומד תורה היא ירושה לו

יפה לחלקו (רש"י).
לו. היתומים יכולים למחות ומהניא חלוקה לפירות דעד מחאה (רש"י).
לו. שיהיו שפתי נעות בקבר כאילו אני חי (רש"י).
וכתבו התוספות ד"ה אגורה באהלך עולמים, כשנשמתו בישיבה של מעלה שפתותיו נעות בקבר כאילו מדברות נמצא שבשעה אחת דר בשני עולמים.

לח. נעות לשון דבר שמרתיח ומבצבץ (רש"י).
המהרש"א הביא דברי בעל עין יעקב ובעל יפה מראה שהאריכו בזה, וכתבו שהוא רחוק מההקש כי שפתי המת איך יתנועעו כו', וכל שכן אחר עבור זמן וישוב אל העפר כו', ע"ש. וביאר המהרש"א, כי אין רחוק מן השכל, כי הדיבור הוא כח הנשמה ע"י כלי הגוף, וכל דיבור משובח מוליד כח רוחני בדומה משובח, ובאמרו בשם אומרו אותו כח רוחני שנולד כבר הוא מעורר מולידיו בב' עולמות שהם הנשמה בעה"ב וכלי הדיבור שהם השפתים בעוה"ז גם כי הם בקבר כבר, ומביא הרמיון מייך הטוב המונח בכור הוא רוחש ודובב ע"י כח האצבע המעוררו כן השפתים גם כי מונחים בכור שחת רוחשים ע"י כח המעוררו. ובערוך לנר כתב בזה, במהרש"א ח"א הביא הקושיא, הא אנו רואין שהגוף נרקב. אבל לענ"ד י"ל על פי המבואר בזה פרשת ויחי שנפשו של אדם נשארת בקבר כדמות האדם בחייו ונקשרת עם רוחו בגן עדן התחתון ועם

יבמות דף קג עמוד א

אמר רבי יוחנן, שבע בעילות בעל אותו רשע באותו היום, שנאמר "בין רגליה פָּרַע נָפֶל שָׁכַב" [כב] בין רגליה [כג] פָּרַע נָפֶל בְּאֶשֶׁר פָּרַע שָׁם נָפֶל שְׂדוּד" (שופטים ה, כז). והא קא מתהניא מעבירה. אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי, כל טובתן של רשעים רעה היא אצל צדיקים [מד], שנא' "הַשְּׁמֹר לָךְ פֶּן תִּדְבֹר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע" (בראשית לא, כד), בשלמא רע לחיי אלא טוב אמאי לא, אלא ש"מ טובתן של רשעים רעה [מה] היא אצל צדיקים. בשלמא התם דלמא מדכר ליה שמא דעבודת כוכבים [מו], אלא הכא מאי רעה איכא. דקא שדי בה זוהמא, דא"ר יוחנן, בשעה שבא נחש על חוה הטיל בה זוהמא, ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן, עובדי כוכבים שלא עמדו בהר סיני לא פסקה זוהמתן.

טובתן של רשעים רעה היא אצל צדיקים

✧ כתובות ✧

כתובות דף מו עמוד א

תניא, רבי יהודה אומר, אינו חייב [מז] עד שישכור עדים [מח]. מ"ט דר' יהודה. אמר ר' אבהו, אתיא שימה שימה, כתיב הכא "וְשָׁם לָהּ עֲלִילַת דְּבָרִים" (דברים כב, יד) וכתיב התם "לֹא תִשְׁמֹנֶן עֲלֵיוּ נְשָׂאֵי" (שמות כב, כד), מה להלן ממון אף כאן ממון. אמר רב נחמן בר יצחק, וכן תני רב יוסף צידוני בי רבי שמעון בן יוחאי, אתיא שימה שימה.

חייב מוציא שם רע רק כששוכר עדים לדעת רבי יהודה

כתובות דף נב עמוד ב

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, מפני מה התקינו כתובת בנין דכרין, כדי שיקפוץ אדם ויכתוב לבתו כבנו [מנ]. ומי איכא מידי דרחמנא אמר ברא

מדוע תיקנו כתובת בנין דכרין

ביאור המאמרים

הצדיק, והבן היטב (מהר"ל חידושי אגדות).
 מה. ששונאים הרשעים וקצה נפש צדיק בהנאתו
 הלכך לאו הנאה היא (רש"י).
 מז. "לְמָה גִּבַּתְתָּ אֶת אֱלֹהֶיךָ" (בראשית לא, ל) (רש"י).
 מז. המוציא שם רע על אשתו מלקות וקנס.
 מח. שיעידו עדות שקר על אשתו שזינתה.
 מט. מדין תורה הבעל יורש את אשתו, ובמותו,
 כל הבנים - אלו שמאשתו האחת יחד עם אלו
 שמאשתו השניה - חולקים שווה בשווה בכל
 נכסיו. שואל רבי יוחנן, מדוע תיקנו חכמים
 שיהא האב מוריש לבנים את כתובת אמם ואת
 נדונייתה שירש הוא ממנה, ולא יחלקו בהם
 הבנים בשווה עם אחיהם שמאשתו האחרת.
 משיב על כך רבי יוחנן, שתקנו כן כדי שיקפוץ

שאינן לה הפסק כי גם לאחר מותו שפתותיו
 דובכות כו', מה שאין כן במחזיק לומדי תורה.
 מב. שבעה כתיבי בקרא (רש"י).
 מג. בין ירכותיה שבא עליה סיסרא ונתכוונה כדי
 לייגעו (רש"י).
 מד. כל טובתן של רשעים וכו', כי הצדיק והרשע
 שני הפכים אי אפשר שההפכים בא תועלת
 וטובה מזה לזה, ולפיכך אין ראוי לקבל שום
 טובה מרשע דלא מסתייע מלתא שיהיה טובה בא
 לו מן הרשע שזה הוא מהפך אל הפך, רק כי
 הטובה הוא בא לצדיק לרע לו. ודע כי הרשע
 נחשב אצל הצדיק רע לגמרי, ולפיכך אף הטוב
 של רשע נחשב רע אצל הצדיק כי מרע לא יצא
 טובה, ועל כן טובתן של רשעים נחשב רעה אצל

לירות ברתא לא תירות ואתו רבנן ומתקני דתירות ברתא^[2]. הא נמי דאורייתא הוא דכתיב "קְחוּ נָשִׁים וְהוֹלִידוּ בָנִים וּבָנוֹת וּקְחוּ לְבָנֵיכֶם נָשִׁים וְאֵת בְּנוֹתֵיכֶם תָּנוּ לְאֻנְשֵׁי" (ירמיהו כט, 1), בשלמא בנים בדיה קיימי אלא בנתיה מי קיימן בדיה, הא קא משמע לן דנלכשה וניכסה וניתיב לה מידי כי היכי דקפצי עלה ואתו נסבי לה^[3] וכו'. רב פפא איעסק ליה לבריה כי אבא סוראה^[4], אויל^[5] למיכתב לה כתובתה. שמע יהודה בר מרימר נפק אתא איתחזי ליה. כי מטו לפיתחא^[6] הוה קא מפטר מיניה^[7]. אמר ליה, ניעול מר כהדאי. חזייה^[8] דלא הוה ניחא ליה, אמר ליה, מאי דעתך, משום דאמר ליה שמואל לרב יהודה, שיננא, לא תיהוי בעבורי אחסנתא^[9] אפילו מברא בישא לברא טבא דלא ידיעא מאי זרעא נפיק מיניה וכל

ביאור המאמרים

ממש אלא שתקנו ליתן לה מעות בכדי ירושה, ותירץ דהא נמי דאורייתא היא^[10].

נא. מכיון שתקנו חכמים דין כתבת בנין דכרין למדת שראוי לאדם ליתן לבתו דבר הראוי לצורך נדונייתה, ואף בכתוב נרמזה כן כדכתוב "קְחוּ נָשִׁים וְהוֹלִידוּ בָנִים וּבָנוֹת וּקְחוּ לְבָנֵיכֶם נָשִׁים וְאֵת בְּנוֹתֵיכֶם תָּנוּ לְאֻנְשֵׁים" ושאלו בה בשלמא בנו בידו אלא בתו בידו אלא דנלכשה וליכסייה וליתיב לה מידי כי היכי דליקפוץ עלה אינשי וליסבו לה (בית הבחירה למאירי).

נב. חמיו היה והשיא רב פפא לבנו אחות אשתו כדאמרינן באלו נערות (כתובות לט, ב) אמרה לי בת אבא סוראה כי נהמא אקושא בחינכי ובסנהדרין (דף יד, ב) נמי אמרינן איש ושתי נשים שאין מטילין לכיס אחד כגון רב פפא ובת אבא סוראה (רש"י).

נג. רב פפא לבית אבי הנערה לכתוב כתובתה ושם יפסוק אביה ויכתוב לה בנדונייתה מה שיכתוב (רש"י).

נד. דאבא סוראה (רש"י).

נה. יהודה נטל רשות מרב פפא לחזור לאחוריו (רש"י).

נו. רב פפא דלא ניחא ליה ליהודה למיעל (רש"י).

נז. והכא איעבורי אחסנתא הוא שזה כותב לבתו מה שהיה ראוי להוריש לבניו (רש"י). ומכיון שאתה סבור שדין זה נוהג גם באב הנותן נדוניא לבתו, והרי נמצא שבפסיקתו זו הוא מעביר מקצת מנכסיו מבניו ונותנם לבתו, ועל כן אינך רוצה להכנס עמי לבית אבא סוראה ולסייעני בדבר, תדע לך שאינו כן, וכדברי רבי יוחנן בשם רשב"י.

אדם ויכתוב נדוניא יפה לבתו, ותהא בתו חביבה עלי ליתן לה מנכסיו כבנו. שאלמלא התקנה היה אדם חושש ליתן נדוניא גדולה לבתו, מחשש שמא תמות בחיי בעלה וישא אשה אחרת ויוליד ממנה בנים, ונמצאו נכסיו נופלים ביד בני חתנו שיש לו מאשה אחרת, ואין אדם רוצה שיפלו נכסיו ליד משפחה אחרת. אבל משתיקנו חכמים שיהיו בני בתו יורשים את כתובת אמו, מעתה הוא יודע שהנדוניא שהוא נותן לבתו לא תפול אלא ליד נכדיו שלו, ומתוך כך הוא נותן נדוניא יפה לבתו.

[וזה לשון המאירי על המשנה: "אמר המאירי, אם נשא אשה והביאה לו מאה מנה ויש לו בנים ממנה ומתה בחייו שנמצא יורשה, ונשא אשה אחרת והביאה לו עשרה מנה ויש לו בנים ממנה גם כן ואחר כך מת הוא, ונמצאו שני כתי בנים יורשים, ומאחר שנעשה הוא יורש את נשיו היה בדין להיות כל הבנים חולקין בשוה, אלא שתנאי בית דין להיות בנים של ראשונה נוטלין כתבת אמן ובנים של שנייה כתבת אמן, ויחלקו השאר בשוה, וזו היא תקנת חכמים כדי שיקפוץ אדם ויתן לבתו כבנו, וזהו שאמרו לא כתב לה בנין דכרין דיהווין ליכי מינאי אינון יירתון כסף כתבתך יתר על חלקהון דעם אחיהון חייב מפני שהוא תנאי בית דין].

נ. הרי כיון שממון הנדוניא היה ראוי שיפול לאחר מותו לבניו, נמצא שכשהוא נותנו לבתו הוא מפקיעו מירושת הבנים. [ואין הכוונה ממש שהיא יורשת כמ"ש המאירי כאן: "ולענין ביאור זה שאמרו "מי איכא מידי דרחמנא אמר לא תירות ואתו רבנן ומתקני דתירות", לאו דתירות

שכן מברא לברתא, האי נמי תקנתא דרבנן^[נח] היא דאמר רבי יוחנן^[נז] משום ר' שמעון בן יוחי. אמר ליה, ה"מ מדעתיה לעשויה נמי^[מ]. א"ל, אטו מי קאמינא לך דעול ועשייה, עול ולא תעשייה קאמינא. אמר ליה, מעלאי דידי היינו עשייה^[מא]. אכפיה^[מב] ועול, אישתיק ויתיב. סבר ההוא^[מג] מירתח רתח, כתביה לכל מאי דהוה ליה. לסוף אמר ליה, השתא נמי לא מישתעי מר. חיי דמר, לא שביקי מידי לנפשאי. אמר ליה, אי מינאי דידי^[מד], אפי' האי נמי דכתבת לא ניחא לי. א"ל, השתא נמי אהדר ביי^[מה]. א"ל, שוייה נפשך, הדרנא לא קאמינא^[מו].

כתובות דף סב עמוד ב

רבי חנניה בן חכינאי הוה קאזיל לבי רב בשילהי^[מ] הלוליה דר"ש בן יוחאי, א"ל, איעכב לי עד דאתי בהרך^[מח]. לא איעכבא ליה. אזל יתיב תרי סרי^[מט] שני בבי

רבי חנניא
בן חכינאי
חזור לביתו
אחרי שנים
עשרה שנות
לימוד

ביאור המאמרים

נח. לכאורה כתובת בנין דיכרין תקנתא דרבנן הוא כדי שיקפוץ כו', אבל שיתן אדם לכתו להשיאה כבנו דאורייתא הוא כדררשי לעיל מ'וקחו לְבָנֶיכֶם נָשִׁים" וגו' (ירמיהו כט, ו). ואפשר דאין זה אלא סמך בעלמא ותקנתא דרבנן היא דמה שיתן האדם לכתו להשיאה לא מקרי מעביר נחלה (מהרש"א).

נמ. לעיל שיקפוץ אדם ויתן לכתו ויליף לה מקרא (רש"י).

ס. בתמיה (רש"י).

סא. כניסתי עמך זהו עשוי שירבה לפסוק בשביל כבודי (רש"י).

סב. רב פפא ליהודה דבררים ועל (רש"י).

סג. אבא סוראה האי דשתיק יהודה מרתח רתח שאין הנדוניא הוגנת בעיניו (רש"י).

סד. אם נטלת ממני עצה (רש"י).

סה. אע"ג דהן דברים הנקנים באמירה (ואין יחזור בו). היינו היכא דעמדו וקדשו והכא כשרצה לחזור עדיין לא קדשו. אי נמי הכא כבר קידשו קודם לכן ואחר כך כתב, ולא אמרינן הן הן דברים הנקנים באמירה אלא כשקידשו אחר כך (תוספות).

סו. אין כוונתי לומר שתחזור בכך, אלא כיון שכבר פסקת, עליך לעמוד בדבריך. ומיהו משמע דיכול היה לחזור בו, ואע"ג דהני דברים הנקנים באמירה הם (לקמן ק"ב ב'), הני מילי כשעמדו וקדשו אבל כל זמן שלא קדשו יכולים לחזור בהם, וכש"כ אם עדיין עסוקים באותו ענין

דאפילו קנו מידו יכולים לחזור בו כדמשמע בפרק יש נוחלין, לפום חד סברא דכתיבנא התם בס"ד (חידושי הריטב"א; ראה תוספות לעיל).

סז. סוף ימי חופתו (רש"י).

סח. המתן לי עד שיכלו ימי חופתי ואלך עמך לבי רב (רש"י). הא דהוצרך תלמודא לפרש דבר זה, שאמר לו תמתין לי ולא רצה להמתין ועיין מהר"ם שיף שתמה בזה, דיש לראות לכאורה מה השמיענו בזה, היינו ליישב בזה דבר אחר, שיש להתפלות הלא אלישע הנביא ע"ה כשהחיה את הילד הוצרך לעשות כמה דברים, ששם פיו על פיו וכו', ואיך ר' חנניה בבקשת רחמים החיה אותה תכף ומיד, אך בזה מובן הטעם, כי השי"ת ישלם מדה כנגד מדה, ואינו מקפח שכר דבר כל דהו, והיינו בשכר שהיה להוט ומהיר לילך ללמוד תורה, דאע"פ שבקש ממנו ר' שמעון שימתין לו לא רצה, וזה הוא חוץ משורת דרך העולם, שיותר טוב להולכי דרכים שיתלוו זה עם זה, ויהיו בצוותא חדא, ועם כל זה להיותו נחפז ללמוד תורה שעה אחת קודם, לא רצה להמתין, ועל כן פרע לו השי"ת עתה שבקש רחמים להחיות את אשתו, ענה אותו תכף ומיד, ולא איחר לו בקשתו (בן יהודה).

סז. ובמדרש ויקרא פרשה כ"א איתא י"ג שנים, וכאן אמר י"ב, אולי הם ישבו י"ב שלמים, ובתוך שנת י"ג חזר, ובמדרש חשיב מקוטעים, ובתלמודא חשיב י"ב שלמים (בן יהודה). מה דנקט הכי דיתבי י"ב שנין אפשר שהן השנים מ"ח

רב. עד דאתי אישתנו שבילי דמתא^[ע] ולא ידע למיזל לביתיה. אזל יתיב אגודא דנהרא, שמע ליהיא רביתא דהוו קרו לה, בת חכינאי, בת חכינאי, מלי קולתך^[עא] ותא ניזיל. אמר, ש"מ, האי רביתא דידן, אזל בתרה. הוה יתיבא דביתוהו קא נהלה קמחא, דל עינה חזיתיה, סוי לבה פרח רוחה^[עב]. אמר לפניו, רבש"ע, ענייה זו זה שכרה. בעא רחמי עלה וחייה.

כתובות דף סז עמוד ב

מר עוקבא הוה עניא בשיכבותיה, דהוה רגיל כל יומא דשדי ליה^[עג] ארבעה זוזי בצינורא דדשא^[עד]. יום אחד אמר, איזיל איחזי מאן קעביד בי ההוא מיכותא^[עה]. ההוא יומא^[עו] נגהא^[עז] ליה למר עוקבא לבי מדרשא, אתיא דביתוהו בהדיה, כיון דחזויה^[עח] דקא מצלי ליה לדשא^[עט] נפק בתרייהו, רהוט מקמיה, עיילי ליהוא אתונא^[ב] דהוה גרופה נורא, הוה קא מיקליין כרעיה דמר עוקבא, אמרה ליה דביתוהו, שקול כרעך אותיב אכרעאי. חלש דעתיה. אמרה ליה, אנא שכיחנא בגויה דביתא^[כא] ומקרבא אהנייתי^[כב]. ומאי כולי האי^[כג], דאמר מר זוטרא בר טוביה אמר רב, ואמרי לה אמר רב הונא בר ביזנא אמר ר"ש חסידא, ואמרי לה א"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, נוח לו לאדם שימסור עצמו לתוך כבשן האש^[כד] ואל

חומר עיון
הלכות פנים

ביאור המאמרים

וקונים סעודה (רש"י).
פג. למה להם לברוח ולכנס לתנור (רש"י).
פד. כתבו התוספות (סוטה י' ב ד"ה נוח לו לאדם), כדאמר בפרק הזהב (ב"מ דף נח, ב) כל היורדין לגיהנם עולין חוץ משלשה וחד מינייהו המלכין פני חבירו ברבים, ואומר נמי (שם נט, א) נוח לו לאדם שיבעול ספק אשת איש ואל ילביץ פני חבירו ברבים מנלן מדוד. ונראה האי דלא חשיב ליה (פסחים דף כה) בהדי ג' עבירות שאין עומדים בפני פקוח נפש עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים, משום דעבירת הלכות פנים אינה מפורשת בתורה ולא נקט אלא עבירות המפורשות. ומפשות דבריהם משמע שכל זה הוא מן הדין ולא ממדת חסידות (וכן דייק בשפת אמת) [אמנם עיין בחידושי הגרי"ז שהעיר: "לכאורה אין זו קושיא, דבג' עבירות דין הוא ליהרג ולא לעבור, אבל כאן אין זה הלכה כי אם מידת חסידות. אמנם נראה דהתוספות סבירא ליה דאי לא היה זה מדינא לא היה מותר להפיל עצמו וכו' ולכן קשה ליה למה לא חשיב ותיירצו כנ"ל". ומשמע שגם בדעת תוספות לומד הגרי"ז שהוא מדת חסידות]. ומלשון המאירי נראה לכאורה שזו מידת חסידות, שכתב בזה"ל:

לחופה ונשואין עד בן שלשים לכה שבשנים אלו עיקר לימוד התלמיד מקבלת רבותיו כשאינו עדיין מטופל בכנים (מהרש"א).
ע. שנבנו בעיר בנינים חדשים ונסתמו בה מבואות (רש"י).
עא. כדך.
עב. ראה לבה כלומר נדמה ללכה פתאום שזה בעלה (רש"י).
עג. שהיה משליך לו.
עד. חור שבמפתן וציר הדלת סוכב בו (רש"י).
עה. מי עושה לי טובה זו.
עו. אותו היום שנתן העני לבו לדעת מי נותנם לו (רש"י).
עז. איחר.
עה. העני (רש"י).
עז. שהיה מטה את הדלת להכניס שם הכסף.
פ. תנור.
פא. ועניים מוצאין אותי לפיכך זכותי גדול (רש"י).
פב. הנאתי מזומנת שאני מחלקת לחם ובשר ומלח אבל אתה נותן מעות לעניים והם טורחים

ילבין פני חברו ברבים^[פא], מנא לן, מתמר, דכתיב "היא מוצאת"^[פב] (בראשית לח, כה)^[פג].

כתובות דף עז עמוד ב

מברין רבי יוחנן, הוהרו מזוכיבי של בעלי ראתן^[פד]. רבי זירא לא הוה יתיב בויקיה^[פה]. רבי אלעזר לא עייל באהליה^[פז]. רבי אמי ורבי אסי לא הוו

מעלתו של רבי יהושע בן לוי

ביאור המאמרים

ברמו אם לא היה מודה לא היתה מפרסמתו (תוספות ב"מ נט, א). פירש ר"ח ז"ל שהוא חסר אל"ף והוא מלשון "ויצאת אש", ולא מצינו כן בכל הספרים, אלא לשון יציאה הוא וכדפירש רש"י, ואע"ג דההיא במלבין פני חברו ברבים מה שאין כן בזו של מר עוקבא, מ"מ למדנו ממנו כי הלכנת פנים דבר קשה מאד, הריטב"א ז"ל (שיטה מקובצת). לפירוש ר"ח יש לדקדק כיון שמיתת שריפה קיימא לן (סנהדרין נ"ב ע"א) שהיא בפתילה של אבר שנותנין לתוך פיו בעל כרחו, ואם כן לא שייך האי דרשא (ד"ל ד"היא מוצת" הכוונה פתילת אבר ולא כבשן האש ממש). אלא דאפשר דהכא כיון דקודם מתן תורה הוה דנוה בשריפה ממש (ולא כפי הדין תורה), דבלאו הכי נראה דהוראת שעה היתה דאע"ג דתמר בת כהן היתה מ"מ פנויה היתה, ואע"ג דשומרת יבם היתה מ"מ לכולי עלמא אין חייבין עליה מיתה כדאיתא בנדרים (ע"ה ע"א) אף למאן דאמר מאמר קונה קנין גמור. אלא דאכתי יש לדקדק למה המתנה באמת עד שהציתו האש בגופה דנהי שלא רצתה להלבין פניו בעצמה מ"מ היה לה לשלוח תחלה על ידי שליח לאחר שאמר הוציאוה ותשרף, ויש ליישב (פני יהושע, ועיי"ש עוד).

פז. הצדקה יש בה מדרגות וכו' ומה שהוזכר כאן הוא שהנותן יודע למי נתן אבל המקבל אינו יודע ממי מקבל, והוא שהוזכר הולכיני לגן עדן והראני מקומי. ויש מדרגה אחת קלה הימנה שהנוטל יודע ממי נוטל ואין הנותן יודע למי נתן (בית הבחירה למאיר).

פח. זוכים השוכנים עליו קשות להביא אותו חולי על איש אחר (רש"י).

פט. במקום שתנשב רוח אחת על שניהם (רש"י).

צ. בו נמצא הבעל ראתן.

"לעולם יזהר אדם שלא ילבין פני חברו ברבים דרך צחות (ובמקו"א, דרך הערה) אמרו נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים מנלן מתמר".

פה. כתב המהר"ל בחידושי אגרות: "והטעם הוא כי כבשן האש מאבד ומפסיד את הדבר שהוא גוף וגשם בלבד, כי אין לדבר גוף גשמי קיום בכבשן האש יהיה מה שהוא, ואילו במלבין פני חברו ברבים שהיא מכבה או רצלם אלקי הוא פני האדם אשר דבר זה אינו הפסד הגוף רק הוא הפסד הצלם האלקי, ובשביל כך נחסר מעולם הבא וכמו שאמרו (ב"מ נ"ט א') המלבין פני חברו ברבים אין לו חלק לעולם הבא והבן זה גם כן". ועיי' שערי תשובה לרבינו יונה (שער ג' אות קלט), "והנה אבק הרציחה, הלכנת פנים, כי פניו יחורו ונס מראה האורם, ודומה אל הרציחה. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא מציעא נח, ב). והשנית, כי צער ההלכנה מר ממות, על כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא מציעא נט, א), לעולם יפיל אדם עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים. ולא אמרו כן בשאר עבירות חמורות, אכן דמו אבק הרציחה אל הרציחה, וכמו שאמרו (סנהדרין עד, א) כי יהרג ולא ירצח. ודומה לזה אמרו שיפיל עצמו לכבשן האש ולא ילבין פני חברו ברבים. ולמדו זה מענין תמר, שנאמר (בראשית לח, כה), "היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה וגו'", הנה כי אף על פי שהוציאוה לישרף, לא גלתה כי היתה הרה מיהודה, שלא להלבין פניו".

פו. והיא שלחה וגו', אע"פ שבאתה לישרף לא גילתה הדבר אלא אם כן יגלה הוא ואם לא יגלה נשרפת (רש"י). רבינו חננאל גריס מוצת בלא אל"ף לשון "ויצאת אש בציון" (איכה ד, יא) (תוספות). שהיתה קרובה לאש כבר ולא שלחה לו אלא

אכלי מביעי^[אס] דההיא מבואה. ריב"ל מיכרך בהו^[צב] ועסיק בתורה^[צג], אמר, "אֵילַת אֶהְיֶה וְיַעֲלֶת חֵן" (משלי ה, יט) אם חן מעלה על לומדיה אגוני לא מגנא^[צד]. כי הוה שכיב^[צה], אמרו ליה^[צז] ללמלאך המות, זיל עביד ליה רעותיה. אזל איתחזי ליה, א"ל, אחוי לי דוכתאי^[צח]. אמר ליה, לחיי. א"ל, הב לי סכינך^[צט], דלמא מבעתת לי באורחא, יהבה ניהליה. כי מטא להתם, דלייה^[כא] קא מחוי ליה, שוור^[ק] נפל לההוא גיסא. נקטיה בקרנא דגלימיה^[קב], א"ל, בשבועתא דלא אתינא^[קג]. אמר קודשא בריך הוא, אי איתשיל אשבועתא^[קד] ניהדר, אי לא לא ניהדר. אמר ליה,

ביאור המאמרים

צא. שלא עלה בלבו הפחד ביניהם לכך זכה להתהפך המות לחיים כנ"ל (הפלאה).

צה. כשהגיע זמנו ליפטר (רש"י).

צו. כלומר בית דין של מעלה אמרו לו כן בדבר ה' (בן יהודע).

צז. הולכיני לגן עדן והראני מקומי (רש"י).

צח. ומה שאמר הב לי סכינך לאו סכין ממש היא, אלא זה הוא כח רוחני שבו מושך חיות האדם והנפש שלו מן הגוף בשעת מיתה, ולזה הכח מכנהו בשם סכין (בן יהודע).

צט. הרימו מלאך המות בכדי שיוכל לראות את מקומו בגן עדן. ופירש המהרש"א, דהוא כמאן דאמר דגן עדן בעולם הזה, כדאמר במסכת תמיד, ויש לו מחיצות גבוהות שהוצרך להגביהו. והוסיף לכאר בזה בבן יהודע: "ומ"ש "כי מטא להתם", הוא גן עדן התחתון העומד בעולם הזה, והוא מוקף מחיצות גבוהות ועומד בדרום העולם, וכמות שלו ששים פעמים יותר על כמות העולם הזה, אך עומד בנס שאינו לוקח מקום מן עולם הזה, כדרך שאמרו רז"ל על ארון וכו' ובנס עומדים, שמקומם אינו מן המדה, וכמ"ש בס"ד בזה כמאמר רז"ל, שאמרו העולם הוא אחד מששים בגן".

ק. קפ"ז.

קא. דלייה מלאך המות והוי מחוי ליה דוכתא, שוור נפל לההוא גיסא דלג ונפל בצד מקומו חי, ונקטיה מלאך המות לרבי יהושע בכנף בגדו להוציאו משם (שיטה מקובצת).

קב. משום דעדיין היה ירא לנפשו עד דאמר ליה דמתבעא לברייתא, דהיינו לבריות אחרים (מהרש"א).

קג. אם נשבע בשבועה מעולם ונשאל עליה להתירה (רש"י). אי אתשיל אשבועתא ניהדר, אם

צא. לאו דוקא ביעי. רש"י ז"ל במהדורא קמא. וכן כתבו תלמידי רבינו יונה, לאו דוקא ביעי דכל שכן אוכלין שאין להם קליפה שתגין עליהם (שיטה מקובצת).

צב. נדבק אצלם בשעה שעוסק בתורה ומושיבן אצלו ומובטח הוא שתגין התורה עליו ולא יוזק (רש"י).

צג. פירוש, מכרך בהו אפילו היכא דלא עסיק בה וכדאמרין בסוטה (כ"א א) גבי "כי גר מצוה ותורה אור" (משלי ו, כג) דאורייתא אפילו בעירנא דלא עסיק בה מגנא ומצלא לעוסקין בה לשמה (ריטב"א). לא הוה זז מהם בשעת תלמוד ויושב בצדם ומטפל עמם, רש"י במהדורא קמא (שיטה מקובצת).

צד. על מי שאין לו חן כל שכן שמגינה על מי שיש לו חן שלא יתגנה, ואילו אינה מצילו מבעלי ראתן אין לך מגונה ומאוס גדול כזה, כדקאמר לעיל מאי סימני דלפין עיניו ודאבי נחיריה ואייתי ליה רירא מפומיה ורמי וכו' (מהר"ם שיף). יש לפרש ע"ד שאמר הכתוב "וְיָרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיהֶם וְיָרָאוּ מִמֶּנּוּ" (דברים כח, ט), שכל אדם ששם הוי"ה נרשם במצחו המזיקין בדילין ממנו, וזהו שאמר הכתוב "יִנְחַנִּי בְּמַעְגְלֵי צֶדֶק לְמַעַן שְׂמוֹ גַם כִּי אֵלֶךְ בְּגֵיא צְלָמוֹת לֹא אֵירָא יָרַע כִּי אֶתָּה עוֹמְדִי" ר"ל למען שמו שהוא עמדי לא אירא... והנה מעלת האהבה והחן הוא יתר על היראה שמתהפכין האויבים לאוהבים וכמ"ש חז"ל כל העוסק בתורה חוט של חסד משוך עליו שנאמר "יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסֶדֹו" וגו' (תהלים מב, ט), שבהיותו דבק בתורה ושם לילות כימים יזכה לאהבה וחן בעיני הכל, וז"ש "אֵילַת אֶהְיֶה" (משלי ה, יט) אם חן מעלה שהוא אהבה כ"ש שבתחלה זוכה שהמזיקין יראים ממנו ואגוני מגיני. וריב"ל בגודל האמנה החזקה שלו בתורה

הב לי סכינאי, לא הוה קא יהיב ליה. נפקא בת קלא ואמרה ליה, הב ניהליה, דמיתבעא לברייתא. מכריו אליהו קמיה, פנו מקום לבר ליואי, פנו מקום לבר ליואי^[קד]. אזל אשכחיה ל ר' שמעון בן יוחאי דהוה יתיב על תלת עשר תכטקי פיזא^[קח], אמר ליה, את הוא בר ליואי. אמר ליה, הן. נראתה קשת בימין. אמר ליה, הן. אם כן אי אתה בר ליואי^[קט]. ולא היא, דלא הואי מידי^[קל] אלא סבר לא אחזיק טיבותא לנפשי.

ביאור המאמרים

קה. כסאות של זהב מופז (שיטה מקובצת). הנה נודע כי נפשות הצדיקים מתלבשים בגן עדן התחתון, בגופים שנראה בהם צורת גוף ברמ"ח איברים ושס"ה גידים ממש, ורק הם חומר זך שאין צריכין לאכילה ושתייה, ונזונין מריח הטוב של גן עדן, ולכן נמצא שם אילנות וכמה דברים הנמצאים בעולם הזה ממש, אלא דכולם הם חומר זך, שאינו שולט בו איבוד ורקבון והפסד, ולכן ראה צורת תלת עשר תכטקי פיזא ממש. ומה שהיו מספר י"ג כמנין אהבה, לרמוז שהוא עסק בתורה ועבודת הקודש בהיותו בעולם הזה באהבה ולא לשם קבלת שכר (בן יהודע).

קו. אין אתה ראוי לכרוז זה שאני שומע שהקשת אינו אלא אות ברית שלא יחרב העולם ואם יש צדיק גמור בדור אין צריך אות (רש"י). לאו אנת בר ליואי אין אתה ראוי להיות בר ליואי שאלו היית צדיק לא היה דורך צריך לקשת דאינו נראה אלא לזכור ברית עולם להודיע שהעולם מתקיים בעבור הברית (שיטה מקובצת). שהקשת הוא אות על קיום שבועה בימי נח ואם אתה בר ליואי שקיימת השבועה לא היה צריך העולם לאות הקשת כי בזכותך היו נצולים (מהרש"א).

קז. לא נראה הקשת בימיו (רש"י). ביאר בכך יהודע, דהוא לא הוציא שקר חס ושלוש מפיו, דאף על גב דר' שמעון בן יוחאי שאלו על זמן היותו גדול, הוא כוון בתשובתו על זמן שהיה קטן בשנים.

הלך מימיו אצל חכם להתיר את נדריו אף אני אתיר לו את זה וישוב משם. ואם קיים כל שבועותיו אף זו תהא קיימת ולא יחזור (שיטה מקובצת).

קד. יש לפרש הא דכפל מלת "פנו מקום כו" פנו מקום כו", שהוא ודאי לא בקש רק מקומו המיוחד לו כמ"ש "אחוי לי דוכתאי" כו', אלא שיש לצדיק עוד חלק בגן עדן חלק רשע שהיה לו בגן עדן דכתיב משנה יירשו כמ"ש בחגיגה (מהרש"א). נראה ודאי מקום מושבו היה מוכן ופנוי בעבורו, אך אומרו פנו מקום על מקום שנאספים בו הצדיקים בעת שיבא הצדיק וידרוש שם בדברי תורה לפני הצדיקים אחר פטירתו, ולכן עתה שנפטר ר' יהושע בן לוי בעולם הזה ובא לשם, מכריו אליהו זכור לטוב פנו מקום זה לבר ליוואי, שיעמוד וידרוש בו בפני הצדיקים שבגן עדן. וקראו על שם אביו, מפני שאביו נודע ומפורסם אצל כל הצדיקים שבגן עדן שהיה צדיק גמור, ולכך קראו בר ליוואי, לומר הוא בן הדומה לאביו בצדקות, וכפל הכרוז פנו מקום פעמיים מפני שכל צדיק תבא נפשו בלבד לגן עדן, ותתלבש בגוף חדש דמוכן לה שם, אבל גופו העקרי שהיה לו הוא מונח בקבר עד זמן התחיה, ורק ר' יהושע בן לוי נכנס לגן עדן בגופו ממש, ונמצא נכנסו גופו ונפשו, ולכך כפל הכרוז לכבוד הנפש ולכבוד הגוף, ולכן קראו בר ליואי, כי הגוף ממש שנולד מזרע אביו, הוא עצמו נכנס כאן (בן יהודע).

❖ נדרים ❖

נדרים דף סד עמוד ב

ועוד אמר רבי אליעזר, פותחין בנולד כו' [קח]. מ"ט דרבי אליעזר [קט]. אמר רב חסדא, דאמר קרא, "כִּי יִתְּנוּ כָּל הָאֲנָשִׁים" (שמות ד, יט), והא מיתה דנולד הוא, מכאן שפותחין בנולד [קי]. ורבנן מאי טעמייהו [קיא]. קסברי, הנהו מי מייתי [קיב], והא אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי, כל מקום שנאמר "נצים" ו"נצבים" אינו אלא דתן ואבירם [קיג], אלא אמר ר"ל, שירדו מנכסיהן [קיד].

❖ נזיר ❖

מסכת נזיר דף ס עמוד ב

שאלו תלמידיו את ר' שמעון בן יוחי [קטז], נזיר טהור ומצורע, מהו שיגלח תגלחת אחת ועולה לו לכאן ולכאן. אמר להן, אינו מגלח. אמרו לו, למה. אמר להן [קטז], אילו זה לגדל וזה להעביר וזה להעביר יפה אתם אומרים, עכשיו

בדיו תגלחת
הנזיר
המצורע

ביאור המאמרים

נצבים לקראתם" (שמות ה, כ) ולא ידיענן מאן גינהו, אלמא אותן אנשים שהיו נצים שהלשינו למשה דתן ואבירם היו והם עצמם היו בעדת קרה, ושמע מינה דלא מתו (ר"י).

קיד. והכי מפרשי ליה רבנן להאי קרא ד"כי מתו" (ר"י). ואם תאמר מ"מ עני הרי זה נולד. ויש לומר כיון שהעניות מצויה לאו כנולד היא, דהא פותחין בנולד מצוי וכדאמרינן בריש פרק ד' נדרים שכיחי קצרי דמחו רבנן, והכין איתא בירושלמי דגרסינן התם עלה דהא ולא כנולד הוא, א"ר זעירא העניות מצויה, ועוד שאלו שם ותהות לאו כנולד היא, א"ר אילא התהות מצויה (רשב"א, ועי' שט"מ ק). ורש"י פירש שירדו מנכסיהן קודם הנדר. וקשה, דאם כן אפילו מיתה ממש קאמר קרא גם כן לא הוי נולד, דכבר מתו קודם הנדר (קרבן אורה).

קטז. מפני מה נזיר טהור אינו כמצורע, כלומר נזיר והוא מצורע וכו' לו לגלח תגלחת צרעתו ביום שנשלמה צרעתו וביום שנשלמו ימי נזירותו מה טעם אינה עולה לו תגלחת זו לכאן ולכאן (רש"י).

קטז. אם אלו שתי תגלחות שוות שיהו זו לגדל וזו לגדל או שתיהן להעביר יפה אתם אומרים עכשיו היאך [אתם] אומרים שיהו עולין לו לכאן

קח. המשך המשנה: וחכמים אוסרין. כיצד, אמר קונם שאני נהנה לאיש פלוני, ונעשה סופר או שהיה משיא את בנו, ואמר אילו הייתי יודע שהוא נעשה סופר או שהיה משיא את בנו בקרוב לא הייתי נודר [פירש הר"ן], שהוא נעשה סופר וצריך לו תמיד או שהיה משיא את בנו ורגילין לאכול בסעודת הנשואין, קונם לבית זה שאני נכנס, ונעשה בית הכנסת, אמר אילו הייתי יודע שהוא נעשה בית הכנסת לא הייתי נודר, רבי אליעזר מתיר, וחכמים אוסרין [משום דפתח דשכיח הוא דמשוי ליה לנדר נדר טעות אבל נולד לא (ר"י)].

קטז. דאילו רבנן מסתבר טעמייהו כדכתיבנא במתני' (ר"י).

קי. אף על גב דיתרו השביע למשה כדכתיב "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְשֵׁבֶת אֶת הָאִישׁ וַיִּתֵּן אֶת צִפְרָה בְּתוּ לְמִשָּׁה" (שמות ב, כא), אפילו הכי משה רבינו לא היה נשבע אלא מתוך שהיה ירא מרתן ואבירם, ולפיכך פתח לו הקב"ה "כִּי יִתְּנוּ כָּל הָאֲנָשִׁים הַמְּבַקְשִׁים אֶת נַפְשָׁךְ" (שמות ד, יט) (ר"י).

קיב. מאי עבדי בהאי קרא (ר"י).

קיב. בתמיה (ר"י).

קיג. נצים "שְׁנֵי אֲנָשִׁים עֹבְרִים נְצִים" (שמות ב, יג), נצבים כדכתיב "וַיִּפְגְּעוּ אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אֶהֱרֹן

נזיר להעביר ומצורע לגדל. ולא תעלה לו לימי חלוטיו^[ק"י], ותעלה לו לימי ספרו^[ק"ח]. ואמר להן, אילו זה לפני זריקת דמים וזה לפני זריקת דמים יפה אתם אומרים, אלא מצורע לפני זריקת דמים^[ק"ט] ונזיר לאחר זריקת דמים^[ק"ב]. ולא תעלה לו לימי צרעתו ונזירותו, ותעלה לו לימי צרעתו וטומאתו^[ק"א]. אמר להן, אילו זה לפני ביאת מים וזה לפני ביאת מים יפה אתם אומרים, אלא טמא לאחר ביאת מים^[ק"ב], מצורע לפני ביאת מים. אמרו לו^[ק"ג], יפה אמרת שלא תעלה לו לימי ספרו ולנזירותו, ותעלה לו לימי חלוטו וטומאתו, דזה לגדל וזה לגדל הוא. אמר להן^[ק"ד], נזיר טהור והוא מצורע זה לגדל וזה להעביר, ואם נזיר טמא והוא מצורע זה לפני ביאת מים וזה לאחר ביאת מים. תני רבי חייא^[ק"ה], זה לפני ביאת מים (חיים) וזה לאחר ביאת מים, זה לפני זריקת דמים וזה לאחר זריקת דמים.

ביאור המאמרים

חלוטו ולימי טומאתו שזה לגדל וזה לגדל, אמרו לו תקן הדבר שלא תעלה לו תגלחת לימי ספרו בימי נזיר טהור שמצורע בימי ספרו מגלח לפני זריקת דמים ביום השביעי ונזיר מגלח ביום הבאת קרבנותיו לאחר זריקת דמים אבל תעלה לו תגלחת אחת לימי טומאתו ולימי חלוטו שזה וזה מגלחין לגדל שיער אחר מצורע בימי חלוטו מגלח כדי לגדל שיער אחר ונזיר טמא מגלח כדי לגדל שיער אחר שיהא מגלח לנזירות טהורו^(רש"י).

קבד. לכך אין עולה לו תגלחת אחת מכולן לב' תגלחות שאם נזיר טהור הוא והוא מצורע בימי חלוטו מגלח כדי לגדל ונזיר להעביר ואם נזיר טמא הוא והוא מצורע אע"פ ששניהן לגדל עדיין אין עולה להן תגלחת אחת לכאן ולכאן שמצורע מגלח לפני ביאת מים וכן נזיר טהור ומצורע בימי ספרו אע"פ ששניהם להעביר הואיל ומצורע בימי ספרו מגלח לפני זריקת דמים ונזיר טהור לאחר זריקת דמים כמו שמפורש למעלה ולכך אין תגלחת אחת עולה לשניהן^(רש"י).

קבה. טמא והוא מצורע אין עולין לו לכאן ולכאן לפי שזה לפני ביאת מים וזה לאחר ביאת מים נזיר טהור והוא מצורע נמי אין עולין לו לכאן ולכאן שמצורע מגלח לפני זריקה ונזיר טהור לאחר זריקת דמים^(רש"י).

ולכאן שתגלחת נזיר הוא להעביר ותגלחת מצורע לגדל שמכאן ועד ז' ימים צריך לגלח תגלחת שניה^(רש"י).

קיו. בשביל שהוא להעביר ושל מצורע לגדל^(רש"י).

קיה. ששתיהן להעביר שמכאן ואילך אינן צריכין לגדל שער וכבר גדל לו כדי לכוף ראשו לעיקרו^(רש"י).

קיפ. שהרי ביום השביעי מגלח וכיום השמיני מביא קרבנותיו^(רש"י).

קכ. כדכתיב "וְאֵת הָאֵיל יַעֲשֶׂה זָבַח שְׁלָמִים לַיהוָה" (במדבר ו, יז) והדר כתיב "וְגִלַּח הַנְּזִיר" כו' (שם יח) היאך אתם אומרים שיהא עולה לו תגלחת אחת לכאן ולכאן^(רש"י).

קכא. בשביל שזה לפני זריקת דמים וזה לאחר זריקת דמים אלא תעלה לו לימי צרעתו של ימי ספרו וטומאתו דנזיר שנטמא במת ונצטרע שתהא תגלחתו עולה לכאן ולכאן דזה וזה מגלח לפני זריקת דמים ששניהן מגלחין בז' ומביאין קרבן בח' שלהן^(רש"י).

קכב. אבל טמא מגלח לאחר ביאת מים כדכתיב "וְגִלַּח רֹאשׁוֹ בְיוֹם טְהוּרָתוֹ" (במדבר ו, ט) משמע לאחר טהרה דמגלח לאחר ביאת מים^(רש"י).

קכג. הכי גרסינן, אמרו לו יפה אמרת שלא תעלה לו ימי ספרו לימי נזירותו ותעלה לו ימי

❖ סוטה ❖

סוטה דף ד עמוד ב

א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחי, כל אדם שיש בו גסות הרוח כאילו עובד עבודת כוכבים ^[קכו], כתיב הכא "תועבת ה' פל גבה לב" (משלי טז, ה), וכתוב התם "ולא תביא תועבה אל ביתך" (דברים ז, כו). ורבי יוחנן דיריה אמר, כאילו כפר בעיקר, שנאמר "וְרַם לְבַבְךָ וְשַׁכַּחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ" ^[קכז] וגו' (דברים ח, יד).

חומר ענין
גסות הרוח

סוטה דף י עמוד ב

"הוא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה" ^[קכח] (בראשית לח, כה), ותימא ליה מימר ^[קכט]. אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב, ואמרי לה אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא, ואמרי לה אמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי, נוח לו לאדם ^[קל] שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ^[קלא] ואל ילבין פני חברו ברבים ^[קלב]. מנלן, מתמר.

חומר ענין
הלבנת פני
חבירו
ברבים

— ביאור המאמרים —

שהאל"ף נחה ואינה נקראת אלא מוצת בלא א', וכפירש"י בהדיא בר"ב, ע"ש (מהרש"א). קלב. אף זו נוח היה לה לישרף ואל תלבין פניו לפיכך שלחה לו אם יודה ויגלה הוא עצמו את הדבר יגלה ואם לאו תשרף ולא תגלה היא את הדבר (רש"י). נ"ל בס"ד הטעם כי המבייש את חברו גורם שיצא מחבירו חום הטבעי לחוץ, ומחמת כן משתנים פניו, ולכן נח לו לישרף באש, ולא יעשה רעה זו לחבירו, שעל ידי כך יצא חום הטבעי שבפנים, ובווער בחוץ על עורו ועל בשרו (בן יהודע).

מדברי הגמרא אנו למדים עד כמה יש לאדם להיות נקי מפגיעה בשני, עד כדי כך שכדאי להשליך את עצמו לאש ולא להלבין פניו ברבים, ולמדו כן מתמר שהוצאה להשרף ולא הלבנה פני יהודה, ואיתא במדרש (בר פה י) שהיתה מטפחת על כריסה ואומרת, מלכים אני מעוברת, גואלים אני מעוברת, שממנה יצאו מלכים וגואלים ומלך המשיח, שהרי ממנה יצא דוד, ואף על פי כן לא גילתה ממי היא מעוברת, כדי שלא להלבין פנים. וכשיצאה להשרף ויתרה על כל היעורים העתידים, הסכימה שלא יצאו ממנה מלכים ומלך המשיח, כדי שלא להלבין פני חברו ברבים! וביאור הענין, שעל ידי מלך המשיח והמלכים והגואלים עתיד לצאת קידוש השם, וכאשר האדם מקיים מצוות ונוהג בדרכיו של הקב"ה כדאמרו (שבת קלג, ב) "מה הוא רחום

קבו. הוא מבואר שיש לאדם ב' רוחות רוח טהרה ורוח טומאה כדאמר לעיל ונאמר ברוח טהרה כי אני ה' את דכא ושפל רוח גו' ובהיפך רוח הטומאה שהוא כח של עבודה זרה כמ"ש והייתי רוח שקר גו' והוא הגס הרוח (מהרש"א). קכו. מעלה אני עליך כאילו שכחתו (רש"י). קכח. ולא שלחה לו לאמר ממך אני הרה והרי סימנין שלך (רש"י). קכט. לשליח אמור לו שממנו אני הרה ואלו סימניו (רש"י).

קל. כדאמר בפרק הזהב (ב"מ דף נח, ב) כל היורדין לגיהנם עולין חוץ משלשה וחד מינייהו המלבין פני חברו ברבים, ואומר נמי (שם נט, א) נוח לו לאדם שיבעול ספק אשת איש ואל ילבין פני חברו ברבים מנלן מדוד. ונראה האי דלא חשיב ליה (פסחים דף כה, א) בהדי ג' עבירות שאין עומדים בפני פקוח נפש עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים משום דעבירת הלבנת פנים אינה מפורשת בתורה ולא נקט אלא עבירות המפורשות (תוספות). בתוספות משמע דינא הוא להפיל לכבשן, והוא תמוה בעיני (שפת אמת) ונראה מה שכתבנו בזה לעיל.

קלא. מתוספות דפרק הזהב ומתוספות דכתובות היא מוצת בלא אל"ף כמו "ויצאת אש" גו', עכ"ל. וכתב הריטב"א, דלא מצינו כן בכל הספרים כו', עכ"ל, ואין מקום לתמיהתו דאין רצונם שהוא חסר אל"ף בכתוב אלא דר"ל שהוא חסר בקרי

סוטה דף יב עמוד ב

"וַתֵּרְדַּבּ בַּת פְּרָעָה לְרַחֵץ עַל הַיָּאֵר" (שמות ב, ה), **"א"ר יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי, מלמד שירדה לרחוץ [קלף] מגלולי אביה, וכן הוא אומר [קלף] "אם רחץ ה' את צֵאת בְּנוֹת צִיּוֹן" וגו' (ישעיהו ד, ד).**

בתי
רוחצת
מגלולי אביה

סוטה דף לב עמוד ב

תניא, רשב"י אומר, אדם אומר שבחו [קלף] בקול נמוך וגנותו בקול רם, שבחו בקול נמוך מן וידוי המעשר [קלף], וגנותו [קלף] בקול רם ממקרא ביכורים. וגנותו בקול רם, והאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מפני מה תקנו תפלה בלחש [קלף], כדי שלא לבייש את עוברי עבירה [קלף], שהרי לא חלק הכתוב מקום בין חטאת לעולה [קלף]. לא תימא גנותו אלא אימא צערו [קמא], כדתניא, "וְיִטְמָא טְמֵא יִקְרָא" [קמב]

אדם אומר
שבחו בקול
נמוך וגנותו
בקול רם

ביאור המאמרים

שָׁם לְגוּי גְדוֹל עֲצוּם וְרַב" (דברים כו, ה), דאין ענייה אלא בקול רם (רש"י).

קלו. כגון "אַרְמֵי אֲבָד אָבִי" (דברים כו, ה) היינו גנותו שמתודין שאביהן לבן הארמי היה רשע (רש"י).

קלח. שיהא אדם אומר תפלתו בלחש כדאשכחנא בחנה "יְקוֹלָה לֹא יִשְׁמַע" (שמואל א' א, יג) (רש"י). והקשה המהרש"א, דהכא קאמר טעמא כדי שלא לבייש עוברי עבירה ובפרק מי שמתו אמרינן ביה טעמא אחרינא המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה ופירש רש"י שם כאילו אין הקב"ה שומע תפלת לחש עכ"ל. ותיריך דודאי אם היו כולי עלמא משמיעין קולן בתפלתן לא הוה שייך ביה מקטני אמנה אלא כיון דתקנו תפלת לחש משום עוברי עבירה מאן דלא חש בהא ומשמיע קולו טפי משאר אינשי הרי זה מקטני אמנה.

קלמ. המתוודים בתפלתם על עבירות שבידם (רש"י).

קמ. לא קבע לשחיטת חטאת מקום בפני עצמו שלא יבינו שהיא חטאת ומתבייש (רש"י).

קמא. צרות שעברו עליו דהיינו צרות שעברו על ישראל צרת לבן הארמי צרת מצרים (רש"י). וקצת קשה מאי שייך הכא להודיע בקול רם צערו שעבר כדי שיבקשו רחמים על מה שעבר ומאי דהוה הוה. ויש לומר בדוחק לבקש עליו רחמים שלא יבא עוד צרה כזו וק"ל (מהרש"א).

קמב. כלומר סורו מעליו שטמא הוא (רש"י). ופירושו דחוק דהכא לא נתכוון אלא שיקרא

אף אתה תהיה רחום", ומפיל עצמו לאש כדי שלא להלבין פני חבירו ברבים גם זה מחזק את הקידוש השם. ונמצא שבוזה שתפיל עצמה לכבשן האש הוי קידוש ה' בדומה לקידוש השם העתיד לצאת ממלך המשיח, שהרי תכלית הגאולה ומשיח הוא קיום תכלית רצונו יתברך שיתקדש שמו, וכך גם תכלית רצונו שיתקדש ויתפרסם שמו על ידי שבני אדם מתרמים אליו להיות רחום וחנון, וילמדו שהאדם צריך להזהר שלא לפגוע בשני, ולדחות כל חשבון אחר, ובוזה הוי קידוש שמו יתברך (מחשבת מוסר).

קלג. לטבול שם לשם גירות (רש"י). אבל לפירושו לא ה"ל לאתויי האי קרא אם רחץ ה' גו' דלא איירי ברחיצה ממש וטפי הו"ל לאתויי מכמה מקראות דכתיב רחיצה גבי טבילה. ועוד למה לא נאמר דלרחיצה בעלמא ירדה. אלא שזו הרחיצה נאמרה למשל על רחיצת עצמה מגילולי בית אביה ודרש ליה מדלא כתיב "לרחוץ בתוך היאור" אלא "על היאור" להורות שלא היה זו רחיצה ממש, ובהא קמשתעי נמי קרא ד"אם רחץ ה'" גו' משל על השבים ומתנקים שהיו מלוכלכים בנות ציון בגלולי ע"ז, ואהא מייתי לה פ"ק דמגילה אמאי קרי לה יהודית שכפרה בעבודת כוכבים כו', ע"ש וק"ל (מהרש"א).

קלד. שהשב ומתנקה מעונו קרוי רחוץ (רש"י). קלה. "לא עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי" (דברים כו, יג) היינו שבח עצמו (רש"י).

קלו. מדלא כתיב ביה ענייה וכפי שכתוב בביכורים "וְעֲנִיתִי וְאָמַרְתִּי לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבָד אָבִי וַיְרֵד מִצְרַיִם וַיְגַד שֵׁם בְּמִתִּי מְעֻט וַיְהִי

(ויקרא יג, מה) צריך להודיע צערו לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים, וכל מי שאירע בו דבר צריך להודיע לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים. גופא, א"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מפני מה תיקנו תפלה בלחש, שלא לבייש את עוברי עבירה, שהרי לא חלק הכתוב מקום בין חטאת לעולה. ולא, והא איכא [קמ"ג], דמים, דם חטאת למעלה [קמ"ד] ודם עולה למטה. התם כהן [קמ"ה] הוא דידע. והאיכא, חטאת נקבה, עולה זכר. התם מיכסיא [קמ"ו] באליה [קמ"ז], תינח כבשה, שעירה מאי איכא למימר [קמ"ח]. התם איהו דקא מיכסיף נפשיה, דאיבעי ליה לאיתויי כבשה [קמ"ט] וקא מייתי שעירה. חטאת דעבודת כוכבים דלא סגי דלאו שעירה, מאי איכא למימר. התם ניכסיף [ק"ל] וניזיל, כי היכי דנכפר ליה [קנ"א].

ביאור המאמרים

כמו שביארנו כמה פעמים, דרך הערה אמרו מפני מה תקנו תפלה בלחש שלא לבייש עוברי עבירה שמתודים בתפלתם ופורטים את החטא, וכן מציינו שלא חלק הכתוב מקום לשחיטה בין חטאת לעולה אלא שחיסת כולן לצפון המזבח כדי שלא ירגישו במביא קרבן חטאת שהוא חוטא ואע"פ שיש ביניהן שאר סימנין והוא שדם חטאת למעלה מן הסיקרא והוא מחצי המזבח ולמעלה מפני שנאמר בחטאת "עַל קַרְנֹת" ובעולה הוא על שתי זויות המזבח מחצי המזבח ולמטה בזו אינו יודע אלא כהן, ואע"פ שכל חטאת יחיד נקבה והעולה זכר אין זה ניכר לכל שהאליה מכסתו, ואע"פ שפעמים מביא שעירה שאין לה זנב הראוי לכסות בזו הוא גרם לעצמו שכל חטאת יחיד רצה מביא כשבה רצה מביא שעירה חוץ מע"ז שנאמר "עַז בַּת שְׁנָתָה" בפרשת שלח לך, ושמא תאמר אם כן בחטאת של ע"ז מיהא הדבר ניכר מתוך גודל העבירה הטיל עליו הכתוב שיתבייש כדי שתרכה כפרתו ודברים אלו כולם בעבירות מפני שיש גנאי בפרסומן לעושיהן. אבל כל שאירע לו דבר של צער צריך להודיע צערו לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים, וכשאדם בא לשבח להקב"ה על הנסים שעשה לו או לאבותיו יהא אומרו בקול רם אחר שאין שם גנות עבירה כדרך מקרא בכורים שנאמר בו "וְעִנִּיתָ" (דברים כו, ה) שהוא לשון צווחה וכשמודה לפניו עד שמגיע מוידויו שבח לעצמו שקיים את מצותו יהא אומרו בקול נמוך כדרך וידוי מעשר שהיה אומר "לֹא עֲבָרְתִי" וכו' (דברים כו, יג) ואין כתוב בו לשון עניה (מאירי).

שהוא טמא כדי לבקש רחמים עליו שירפא מטומאת נגעו וצערו, אבל שיקרא שיפרשו ממנו הוא מלתא אחריתא, כדאמרינן להדיא פרק קמא דמועד קטן טמא טמא יקרא טומאה קוראה לו פרוש ומקשינן והא מיבעי ליה להודיע צערו לרבים כדי שיבקשו רחמים עליו ומשני דא"כ לכתוב וטמא יקרא מאי וטמא טמא שמע מינה תרתי, ודו"ק (מהרש"א).

קמ"ג. כלומר והרי יש סימנים אחרים להכירה (רש"י).

קמ"ד. מחוט הסיקרא דכתיב "עַל קַרְנֹת" (ויקרא ד, ט), ובעולה לא כתב קרנות והוא נותן דמים למטה מחוט הסיקרא וכן שאר כל הדמים (רש"י).

קמ"ה. לחודיה הוא דידע ולא שאר כל העולם ואין בושת בכך (רש"י).

קמ"ו. הנקבות של נקבה (רש"י).

קמ"ז. בזנב ולא ניכר (רש"י).

קמ"ח. שאין לה זנב וניכר הנקבות (רש"י).

קמ"ט. אם היה לו בושת שהרי כל החטאות של יחיד רצה כשבה רצה שעירה חוץ מחטאת עבודת כוכבים שכתוב בה עז בת שנתה בפרשת שלח לך אנשים (רש"י).

קנ. הטיל עליו הכתוב שיתבייש שתהא לו כפרה מעונש גדול כזה (רש"י). ואם תאמר יחלוק כמו כן בקביעות מקום שחיסתה כי היכי דליהוי ליה כפרה גמורה. יש לומר כיון שחלק הכתוב בדבר אחד שיש היכר בדבר מה צריך יותר, מ"ד (תוספות).

קנ"א. לעולם יזהר אדם שלא לבייש פני חברו

סוטה דף לה עמוד א

"וַיִּלְכוּ בְּיַבְאוֹ" [קנב] (במדבר יג, כו), א"ר יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מקיש הליכה [קנב] לביאה מה ביאה בעצה רעה אף הליכה בעצה רעה [קנב].

אף הליכתם של המרגלים היתה בעצה רעה

סוטה דף מב עמוד א

ואמר אליהם שמע ישראל [קנב]. מאי שנא שמע ישראל [קנב]. אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, אמר להן הקדוש ברוך הוא לישראל, אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע שחרית וערבית אי אתם נמסרין בידם.

הטעם שמשוח מלחמה היה פותח ב'שמע ישראל'

❖ קידושין ❖

קידושין דף כז עמוד ב

וזוקקים את הנכסים וכו'. אמר עולא, מנין לגלגול שבועה מן התורה, שנאמר "וְאָמַרְתָּ הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן" (במדבר ה, כב), ותנן, על מה היא אומרת אמן התורה?

מנין לגלגול שבועה מן התורה?

ביאור המאמרים

הגפת תריסין ושפעת הקלגסין אל תחפזו מקול קרנות אל תערצו מפני קול צווחות "כי ה' אֱלֹהֵיכֶם הֵהָלֵךְ עִמָּכֶם" (דברים כ, ד) הם באין בנצחוננו של בשר ודם ואתם באים בנצחוננו של מקום פלשתים באו בנצחוננו של גלית מה היה סופו לסוף נפל בחרב ונפלו עמו בני עמון באו בנצחוננו של שובך מה היה סופו לסוף נפל בחרב ונפלו עמו ואתם אי אתם כן "כי ה' אֱלֹהֵיכֶם הֵהָלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם" וגו' (שם) זה מחנה הארון.

קנב. למה מתחיל בלשון זה (רש"י). והרא"ם כתב דאם לא כן "שמע ישראל" למה לי הרי כבר כתיב "וְהָיָה פְּקָרְכֶם אֶל הַמִּלְחָמָה וַנִּגַּשׁ הַכֹּהֵן וְדַבֵּר אֶל הָעָם וְאָמַר אֲלֵהֶם" (דברים כ, ג) והיה די לומר "אתם קרבים היום למלחמה" (דברים כ, ג). ולשון 'מאי שנא דקאמר' לא משמע כן דהוה ליה לומר "שמע ישראל למה לי". ונראה לפרש, משום דלפניו ולאחריו נקט בלשון רבים דכתיב "וְאָמַר אֲלֵהֶם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֲתֶם קְרָבִים" גו' (דברים כ, ג) ומאי שנא 'שמע' דכתיב בלשון יחיד ולא כתיב 'שמעו' גם כן בלשון רבים, למדרש אפילו לא קיימתם אלא קריאת שמע כו', דזו היא קבלת מלכות שמים ועול מצות להשרות השכינה להלך עמכם להלחם גו' ולזה אמרו לקמן שבא גלית שחרית וערבית כדי לבטלן מקריאת שמע וק"ל (מהרש"א).

קנב. לא גרסינן וכתיב [אלא] וילכו יתירא הוא כיון דכתיב [לעיל] וישובו לא הוה ליה למימר אלא ויבאו אל משה וגו' (רש"י).

קנב. שהלכו לתור לביאתו (רש"י).

קנב. שמתחילה להוציא דבה נתכוונו (רש"י). גם לפי הדרש "כָּלֶם אֲנָשִׁים" וגו' (במדבר יג, ג) דבתחלה אנשים כשרים, היו היינו בשעה שנבחרו אבל בהליכתו בעצה רעה היו (מהרש"א).

קנב. זה לשון המשנה שם, "משוח מלחמה בשעה שמדבר אל העם בלשון הקודש היה מדבר שנאמר "וְהָיָה פְּקָרְכֶם אֶל הַמִּלְחָמָה" (דברים כ, ג), "וַנִּגַּשׁ הַכֹּהֵן" (שם) זה כהן משוח מלחמה, "וְדַבֵּר אֶל הָעָם" (שם) בלשון הקודש, ואמר אליהם "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל גּו' עַל אֵיבֵיכֶם" ולא על אחיכם לא יהודה על שמעון ולא שמעון על בנימין שאם תפלו בידם ירחמו עליכם כמה שנאמר "וַיִּקְמוּ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר נָקְבוּ בְשֵׁמוֹת וַיַּחֲזִיקוּ בְשִׁבְיָהּ וְכָל מְעַרְמֵיהֶם הִלְבִּישׁוּ מִן הַשָּׁלָל וַיִּלְבָּשׁוּ וַיַּנְעִלוּם וַיֵּאָכְלוּם וַיִּשְׁקוּם וַיִּסְכּוּם וַיַּנְהִלוּם בְּחַמְרִים לְכָל כּוֹשֵׁל וַיְבִיאֵם יָרְחוֹ עִיר הַתְּמָרִים אֶצֶל אַחֵיהֶם וַיִּשְׁבּוּ שְׁמֵרוֹן" וגו' (דברי הימים ב' כח, טו) על אויביכם אתם הולכים שאם תפלו בידם אין מרחמין עליכם, "אֵל יְרֵךְ לְבַבְכֶם אֶל תִּירְאוּ וְאֵל תַּחֲפוּזוּ" וגו' (דברים כ, ג) אל ירך לבבכם מפני צהלת סוסים וציהצוח חרבות אל תיראו מפני

אמן, אמן על האלה, אמן על השבועה, אמן אם מאיש זה, אמן אם מאיש אחר, אמן שלא סמייתי ארוסה ונשואה ושומרת יבם וכנוסה, האי ארוסה היכי דמי, אילימא דקני לה כשהיא ארוסה וקא משקי לה כשהיא ארוסה^[קטז], והתנן, ארוסה ושומרת יבם לא שותות^[קנח] ולא נומלות כתובה^[קנח], מ"ט, "תחת אישך" (במדבר ה, יט) אמר רחמנא וליכא, אלא דקני לה כשהיא ארוסה ונסתרה כשהיא ארוסה וקא משקי לה כשהיא נשואה^[קסא], מי בדקי לה מיה, "יִנְקָה הָאִישׁ מֵעוֹן"^[קסא] (במדבר ה, לא) אמר רחמנא, בזמן שהאיש מנוקה מעון מים בודקים את אשתו, אין איש מנוקה מעון אין המים בודקים את אשתו, אלא ע"י גלגול^[קסב]. אשכחן סוטה דאיסורא, ממונא מנלן. תנא דבי רבי ישמעאל, ק"ו, ומה סוטה שלא ניתנה להתבע^[קסג] בעד אחד מגלגלין, ממון שניתן להתבע^[קסד] בעד אחד אינו דין שמגלגלין^[קסה]. אשכחן בודאי^[קסו], ספק^[קסז] מנלן^[קסח]. תניא, רשב"י אומר, נאמרה

ביאור המאמרים

בכולו ועד אחד מעירו שהוא חייב לו נשבע שנאמר לא יקום עד אחד באיש לכל עון ולכל חטאת לכל עון ולכל חטאת אינו קם אבל קם הוא לשבועה (שבועות דף מ) (רש"י).

קסה. את שבועתו להשביע בגלגול (רש"י).

קסו. שמגלגלין שבועה טענת כרי בדבר שאין חייבין עליו שבועה כגון קרקעות או שלא הודה במקצת שמגלגלין אותו אם נתחייב לו שבועה ממקום אחר (רש"י).

קסז. טענת שמא כגון שבועת השותפין והאריסין שחלקו דתנן בשבועות (דף מה) חלקו השותפין והאריסין אינו יכול להשביעו וקתני נתחייב לו שבועה ממקום אחר מגלגלין עליו את הכל אלמא ספק נמי מגלגלין (רש"י). פירש בקונטרס טענת שמא כגון שבועת השותפין והאריסין שחלקו דתנן בפרק הנשבעין (שבועות דף מה. ושם) חלקו האריסין והשותפין אינו יכול להשביעו וקתני נתחייב לו שבועה ממקום אחר מגלגלין עליו את הכל אלמא ספק נמי מגלגלין וא"ת מאי בעי לן מנ"ל נילף ק"ו מסוטה שהיא ספק ומגלגלין עליה אע"ג דלא ניתנה ליתבע בעד אחד א"כ ילפינן ספק מספק. וי"ל דלא דמי דהתם כל שבועות שלה ספק ולכך מגלגלין עליה ספק אבל ממון דעיקר שבועה דידיה אינו בטענת ספק אימא דלא מגלגלין עליה ספק (תוספות).

קסה. אי מקל וחומר לא דמי דסוטה כל שבועתה ספק וגלגול נמי ספק ממון עיקר שבועתו אינו באה אלא בטענת ודאי דכתיב (שמות כב) כי יתן

קנז. ומילי מילי קתני ולא שתבע על כולם כאחד והכי קאמר בין שהיא ארוסה בין שהיא נשואה יכול להשביעה ולהשקותה (רש"י).

קנח. אם נסתרו דבעינן תחת אישה (רש"י).

קנח. שהיא גרמה לעצמה ליאסר עליו (רש"י).

קס. על סתירת אירוסין (רש"י).

קסא. שלא בא עליה אחר שנסתרה שנאסרה עליו בסתירה זו (רש"י).

קסב. ולא גרסינן דקני לה כשהיא ארוסה ואסתתר ונכנסה לחופה כו' (רש"י). שקינא לה כשהיא נשואה ונסתרה ומגלגל עליה שבועה על אירוסין אע"פ שלא היו ראויין לשבועה בפני עצמן שהרי לא קינא ואי קשיא הויה לה לאוקמא בדקני לה ארוסה ואסתתרה ומשקה לה משכנסה לחופה וקרינא בה תחת אישך וכגון שלא בא עליה דהוה ליה מנוקה מעון, הא בעי לאוקמא הכי במסכת יבמות (דף נח) ואותיבנא עליה מבלעדי אישך שקדמה שכיבת בעל לבעול ולא שקדמה שכיבת בעל לבעל הילכך אין לך להשביעה על זנות של אירוסין בשום ענין אלא ע"י גלגול דזנות אירוסין קדמה שכיבת בעל הוא וביבמות איכא דמוקי לה כשבא עליה ארוס בבית אביה ועולא לא סבירא ליה ההוא שינויא (רש"י).

קסג. שבועה שלה בעד אחד כדאמרינן התם (ריש סוטה) דצריך שני עדים שראוה שנסתרה דיליף דבר דבר מממון (רש"י).

קסד. להשביע בעד אחד אם טענו מנה וכפר לו

שבועה בחוץ ונאמרה שבועה בפנים^[מס], מה שבועה האמורה בפנים עשה בה ספק כודאי אף שבועה האמורה בחוץ עשה בה ספק כודאי.

קידושין דף לח עמוד א

תניא, ר"ש בן יוחי אומר, שלש מצות^[קע] נצטוו ישראל בכניסתן לארץ^[קעא], ונוהגות בין בארץ בין בחוצה לארץ, והוא הדין שינהגו^[קעב], ומה חדש שאין איסורו איסור עולם^[קעג], ואין איסורו איסור הנאה^[קעד], ויש היתר לאיסורו^[קעה], נוהג בין בארץ בין בח"ל, כלאים שאיסורן איסור עולם^[קעו], ואיסורן איסור הנאה^[קעז], ואין היתר לאיסורן, אינו דין שינהגו בין בארץ בין בח"ל, והוא הדין לערלה בשתים^[קעה].

חדש, כלאים וערלה נוהגים בין בארץ בין בחו"ל לדעת רשב"י

קידושין דף מ עמוד ב

ר"ש בן יוחי אומר, אפילו צדיק גמור כל ימיו ומרד באחרונה איבד את הראשונות, שנאמר "צִדְקַת הַצְּדִיק לֹא תִצְלָנּוּ בְיוֹם פְּשָׁעוֹ"^[יחזקאל לג, יב], ואפילו רשע גמור כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירים לו שוב רשעו, שנאמר "וְרִשְׁעַת הַרְשָׁע לֹא יִפְשָׁל בָּהּ בְּיוֹם שׁוּבוֹ מִרְשָׁעוֹ"^[שם]. וניהוי^[קעט] כמחצה עונות ומחצה זכיות. אמר ריש לקיש, בתוהא על הראשונות^[קפ].

המתחרט על כל הטובות שעשה אבד את הכל

ביאור המאמרים

לאיסורו שאפילו החדש שנקצר קודם לעומר הרי הוא מותר לאחר הקרבת העומר מה שאין כן בפירות הערלה שחנטו תוך שלש שאסורין לאחר שלש, ואין איסורו איסור עולם שתבואת שדה זו מותרת לאחר הקרבת העומר והוא הדין דפירות אילן זה לאחר שלש מותרים אין דין ערלה נוהג בו (ריטב"א).

קעד. דתנן (מנחות דף עא) קוצר לשחת ומאכיל לבהמה (רש"י).

קעה. וביום ששה עשר עצמו איסורו מותר אם יש עומר קרב (רש"י).

קעו. זרע חטה וחרצן אסורים הגפנים לעולם (רש"י).

קעז. דכתיב "תִּקְדָּשׁ" (דברים כב, ט) לשון הקדש (רש"י).

קעה. אף הערלה באה בקל וחומר זה בשני הוכחות אע"פ שהשלישי אין בה שאין איסורו איסור עולם מיהו איסור הנאה הוא ואין לו היתר בתוך ימי איסורו (רש"י).

קעט. צדיק שמרד כמחצה עונות וכמחצה זכיות ולמה איבד את הראשונות (רש"י).

קפ. מתחרט על כל הטובות שעשה (רש"י). וכן אפילו רשע גמור כל ימיו ועשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו שום רשעו אחר שנתחרט על

איש ושבועת השותפין תקנתא דרבנן היא משום דמורו בה היתירא כדאמר התם (שבועות דף מח): וכיון דעיקר שבועת ממון ליתא אלא בטענת ודאי גלגול דידיה נמי בטענת ודאי ולא בטענת ספק (רש"י).

קסג. דסוטה שמשביעין אותה בעזרה (רש"י).

קע. חדש וערלה וכלאים (רש"י).

קעא. שהרי במדבר לא זרעו ולא קצרו ולא נטעו (רש"י).

קעב. החדש מפורש בו מושב וקסבר כל מקום שאתם יושבים משמע וערלה וכלאים מקל וחומר (רש"י).

קעג. אלא כל ששה עשר בניסן דכתיב "עַד עֶצְמֹם" (ויקרא כג, יד) (רש"י). פירש רש"י ז"ל, שאין איסורו אלא עד ששה עשר ואחרי כן מותר, ואין איסורו איסור הנאה דהא תנן קוצר לשחת ומאכיל לבהמתו, ויש היתר לאיסורו שאפילו ביום ששה עשר עצמו מותר לאחר הקרבת העומר, כלאים שאיסורו איסור עולם (כו"ו), והוא הדין לערלה בשתים שאיסורה איסור הנאה ואין היתר לאיסורה שאין היתר לפדות ערלה לעולם, אבל אין איסורה איסור עולם שהרי פירות אילן זה שלאחר שלש מותרות ואין איסור אילן זה איסור עולם, וקרוב לזה פירש רבינו חננאל שיש היתר

קידושין דף נז עמוד א

גופא, "כָּל צְפוֹר טְהָרָה תֹאכְלוּ" (דברים יד, יא) לרבות את המשולחת, "וְזֶה אֲשֶׁר לֹא תֹאכְלוּ מֵהֶם" (דברים יד, יב) לרבות את השחומה. ואיפוך אנא [אבא]. אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי, לא מצינו בעלי חיים שאסורים [אבא]. מתקוף לה רב שמואל בר רב יצחק, ולא, הרי מוקצה [אבא] ונעבד דבעלי חיים נינהו ואסירי. כי אסירי לגבוה להדיוט מישרא שרי. מתקוף לה רבי ירמיה, הרי רובע ונרבע בעדים [אבא] דבעלי חיים נינהו ואסירי. אלא אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, לא מצינו רוב בעלי חיים שאסורים. דבי ר' ישמעאל תנא, דאמר קרא, "וְשִׁלַּח אֶת הַצֶּפֶר הַחֲזִיהַ] עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה" (ויקרא יד, ז), כשדה, מה שדה מותרת אף האי נמי מותרת. האי שדה להכי הוא דאתא, ההוא מיבעי ליה לכדתניא, "שדה" שלא יעמוד ביפו [אבא] ויורקנה לים, בגבת [אבא] ויורקנה למדבר, ושלא יעמוד חוץ לעיר ויורקנה בתוך העיר, אלא כל שעומד בעיר ויורקנה חוץ לחומה [אבא]. ואידך, א"כ ניכתוב קרא שדה, מאי השדה, שמע מינה תרתי. רבא אמר, לא אמרה תורה שלח לתקלה [אבא].

טעם היתור הצפור המשולחת לטהרת מצורע

ביאור המאמרים

מהני שילוח דבעינן ושלח על פני השדה. וקשה שהרי מצורע היה ונטהר חוץ לעיר שהרי אסור ליכנס לפנים מן החומה. וי"ל דשמא אחר כפרה היה הכהן נושאה או הוא או שלוחו לעיר ומשלחה חוץ לעיר (תוספות). וצריך לומר לאו דוקא שהוא עומד בתוך העיר שלא היה עוסק בטהרת מצורע לפנים מן החומה דמצורע משולח חוץ לשלש מחנות, אלא בצד העיר היה עומד וזורק כלפי חוץ לאפוקי שלא יורקנה לצד החומה, ורש"י פירש שעומד בתוך העיר וזורק חוץ לחומה, ולפירושו צריך לומר שהכהן היה עומד בפנים והמצורע בחוץ, א"נ לאחר הזאה היה הכהן נכנס לעיר וזורק חוץ לחומה משום דקרא הכי משמע דכתיב ושלח על פני השדה מכלל דקאי בעיר ומשלח בחוץ (תוספות הרא"ש). בדברי פסקי התוספות עומד חוץ לעיר ומשלחה שלא כנגד העיר עכ"ל, כמ"ש מהרש"ל, וכן הוא בתוספות ישנים, ודקאמר אלא כל שעומד בעיר ויורקנה כו' היינו שעומד סמוך לעיר מחוץ לה ויורקנה כו', עכ"ל (מהרש"א).

קפת. סברא הוא שהמשולחת מותרת דלא אמרה התורה שלח לתקלה שתהא למכשול עון וילכדנה אדם ויאכלנה, וקרא דאמרן לעיל לרבות את המשולחת אסמכתא בעלמא היא (רש"י).

כבר ידעת בטהרת מצורע שצריך להביא שתי צפרים ולשחוט את המעולה שבהן על רביעית

הראשונות שהרי אם לא נתחרט אין כאן תשובה (מאירי).

קפא. "וְזֶה אֲשֶׁר לֹא תֹאכְלוּ" (דברים יד, יב) לרבות את המשולחת (רש"י).

קפב. איסור עולם (רש"י).

קפג. בהמה שהוקצה לתקרובת עבודה זרה אסורה לגבוה, כדאמר בתמורה (דף כח) "מִן הַבְּהֵמָה" להוציא את הרובע ונרבע, "מִן הַבְּקָר" להוציא את הנעבד, "מִן הַצֹּאן" להוציא את המוקצה נעבד שהשתחוה לה (רש"י).

קפד. דבני סקילה נינהו דכתיב (ויקרא כ) "וְהִרְגַּתְּ אֶת הָאִשָּׁה וְאֶת הַבְּהֵמָה" (ויקרא כ, טז) ונרבע דכתיב (שם) "וְאֶת הַבְּהֵמָה תִּהְרַגוּ" וילפינן (קידושין דף נו) משנגמר דינו נאסר ואפילו שחטו, ולהכי נקט בעדים דאינו נסקל בעד אחד דאמר מר (בב"ק דף מד.) כמיתת הבעלים כך מיתת השור (רש"י). להכי נקט עדים דאי על פי עד אחד או על פי בעלים אינם אסורין להדיוט (תוספות).

קפה. חומתה על הים (רש"י).

קפו. חומתה על המדבר ורחמנא אמר שדה (רש"י).

קפז. מדכתיב "וְשִׁלַּח אֶת הַצֶּפֶר הַחֲזִיהַ אֶל מַחוּץ לְעִיר" (ויקרא יד, ג) מכלל דעומד בעיר ומשלחה אל החוץ, דאי בעומד חוץ לעיר מאי ושלח אל מחוץ לעיר איכא הא מעיקרא קודם שילוח נמי התם קיימא (רש"י). פירש הקונטרס, דבשדה לא

קידושין דף סח עמוד א

ובל מי שאין לה עליו וכו' [קפא]. שפחה כנענית מנלן. אמר רב הונא, אמר קרא, "שְׁבוּ לָכֶם פֶּה עִם הַחֲמוֹר" (בראשית כב, ה), עם הדומה לחמור. אשכחן דלא

מקור
ההלכה
שולד שפחה
ונכרית
כמותה

ביאור המאמרים

למס שבתוך כלי חרש ועושה כסדר האמור בתורה בענין וקובר את השחוטה ומשלח את האחרת, והשחוטה אסורה בהנאה ואין צריך לומר באכילה, ואם אכל ממנה כזית עבר בלאו שנאמר "וְזָה אֲשֶׁר לֹא תֹאכְלוּ" (דברים יד, יב) לרבות את השחוטה, ומכל מקום לא נאסרה אלא משעת שחיטתה ולא משעת קיחה, ומתוך כך אין איסור במשתלחת כלל שהרי שחיטה אין בה ליאסור מאותה שעה ומשנשתלחה מותרת היא אף באכילה שלא אמרה תורה שלח לתקלה כמו שיתבאר למטה (בית הבחירה למאירי).

מקשים, מאי תקלה, והרי בטלה ברובא דעלמא (ראה דברי הפני" למעלה). ויש לומר דבכיתול ברוב לא בטל אלא האיסור בפועל, אבל סיבת האיסור קיימת. אבל עדיין אינו מיושב, דלשון 'תקלה' משמע שיש איסור בפועל. ויש לומר על פי המבואר בירושלמי הובא בר"ש פ"ב דערלה, דהיתר כיתול אינו אלא לאחר שנודע התערובת אבל לא קודם לכן. ונתבאר הטעם בקובץ הערות סי' נ"ח אות ב', שהספק הוא סיבת ההיתר, וכל זמן שלא נודע התערובת הרי אין כאן ספק שיתירנו (קובץ שמועות לגאון רבי אלחנן וסרמן, חולין אות נ"ח). ובשער המלך הלכות מאכלות אסורות (פרק טו הלכה כה) דן בזה: "והא ודאי דאם שלחה ליכא איסור, משום דאזלינן בתר רובא, ואפ"ה לשלחה לא אצטריך קרא למעט, דלא אמרה תורה שלח לתקלה, הרי בהדיא דלערב איסור בידים אסור מן התורה, דאי מדרבנן מאי האי דק"ל לא אמרה תורה שלח לתקלה הא מדאורייתא מותר לשלחה ולבטלה ברוב צפורים דעלמא, ועיין בהרב מל"מ בפ"ז מהלכות מעילה דין ו' (ד"ה וראיתו), שכתב בפשיטתו כדברינו אלו, ולא זכר שר להקשות לדעת התוספות דס"ל דהא דאין מבטלין איסור לכתחילה הוי מדרבנן. ובדוחק יש ליישב לדעת התוס' דתלמודא הכי קאמר, לא אמרה תורה שלח לתקלה, דשמא כשמשלחה יבא אחר ויקחנה מיד בעוד שלא נתערבה עדיין בשאר צפורים, ודוחק".

קפא. כך שנינו במשנה (שם דף סו עמוד ב): מתני'. כל מקום שיש קידושין ואין עבירה, הולד הולך אחר הזכר, ואיזה זו, זו כהנת לוייה וישראלית שנשאו לכהן לוי וישראל. וכל מקום שיש קידושין ויש עבירה הולד הולך אחר הפגום, ואיזה זו, זו אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה

תימה בין לרבא בין לר"ש דדריש ליה מ"שְׁדָה" למה לי "כֹּל צְפוֹר טְהוֹרָה" להתיר משולחת. וי"ל דאסמכתא בעלמא היא כדפירש"י. ועוד י"ל דדרשא דשדה השדה וסברא דלא אמרה תורה וכו' אינן כל כך פשוטות דלא שמעינן התירא מינייהו אלא אהני דלא תאמר איפוך, אע"ג דבפ' כל הבשר ובשילוח הקן בלוקח האם על הבנים לא מיתסר מכל מה שתיעבתי לך הרי הוא בכל תאכל משום דלא אמרה תורה שלח לתקלה, וי"ל דשאני התם שלא מצינו בה איסור כלל הילכך אין לנו לאסור אותה משום כל שתעבתי לך משום סברא דלא אמרה תורה שלח לתקלה אבל הכא דנאסרה קודם שילוח לית לן למישרייה משום הך סברא (תוספות הרא"ש). וכי תימא כיון דאיכא האי טעמא למה לי קרא דכל צפור טהורה. איכא למימר דקרא אסמכתא בעלמא כדפירש רש"י ז"ל. אי נמי דאי לאו קרא לא שרינן משום האי טעמא איסורי הנאה (ריטב"א). "מיהו לולי פירושו (פירוש רש"י) היה נראה דהא דאמר רבא לא אמרה תורה שלח לתקלה היינו אהא דמקשינן "ואיפוך אנא" דודאי מוקמינן טפי קראי בדדמי דבמשולחת שייך טפי קרא דהיתירא, משא"כ אי לאו קרא ד"כֹּל צְפוֹר" הוי אסרינן תרווייהו מקרא ד"וְזָה אֲשֶׁר לֹא תֹאכְלוּ" או מעגלה ערופה ולא הוי סמכינן אהא סברא דשלח לתקלה דאפשר לקשור בה שום דבר לסימן, ובלא"ה נמי לא שייך כל כך הא דשלח

תפסי בה קדושי ולדה כמותה מנלן^[קצ]. דאמר קרא, "הָאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ תִּהְיֶה לְאִדְנֶיהָ" (שמות כא, ד). נכרית מנלן. אמר קרא, "לֹא תִתְחַתֵּן בָּם" (דברים ז, ג). אשכחנא דלא תפסי בה קידושי, ולדה כמותה מנלן. א"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחי, דאמר קרא, "כִּי יִסֵּר אֶת בְּנֵהּ^[קצא] מֵאֶחָרֵי" (דברים ז, ד), בנך הבא מישראלית קרוי בנך ואין בנך הבא מן העובדת כוכבים קרוי בנך אלא בנה^[קצב] וכו'. ההוא בשבעה גוים כתיב^[קצג] שאר אומות מנלן. א"ק, "כִּי יִסֵּר אֶת בְּנֵהּ" (דברים ז, ד) לרבות כל המסירים. הניחא לר"ש דדריש טעמא דקרא^[קצד] אלא לרבנן מ"מ. א"ק, "וְאֶחָר פֶּן תִּבְּוֹא אֵלֶיהָ וּבְעֻלָּתָהּ" וגו' (דברים כא, ג) מכלל דמעיקרא לא תפסי בה קידושין. אשכחן דלא

ביאור המאמרים

בתו לא תקח לבנך ואם כן היה לו לומר כי תסיר אלא על אבי הגויה הוא אומר שיסיר את חתנו והוא בנך מאחרי הא לא חשש לבן הנולד ר"ל שיסיר בן בנך מאחר שאותו בן אינו קרוי בנך (בית הבחירה למאירי).

קצג. לא תתחתן בם וכי יסיר בשבעה גוים שבא"י הוא דכתיב שאר אומות מנלן (רש"י).

קצד. בכבא מציעא (דף קטו) גבי אלמנה דקאמר עשירה ממשכנין אותה עניה לא ממשכנין אותה דטעמא מאי אמר רחמנא לא תחבול בגד אלמנה מפני שאתה צריך להחזיר לה עכוטה לערב ומתוך כך שאתה יוצא ונכנס תמיד אצלה שחרית למשכן וערבית להחזיר אתה משיאה שם רע בשכנותיה והכי נמי דריש טעמא דחיתון משום כי יסיר ולא איצטריך קרא לפרושי טעמא ואייתר ליה כי יסיר לרבות שאר אומות, אלא לרבנן איצטריך קרא לפרושי טעמא בז' אומות גופייהו ולמעוטי שאר אומות שאינן אדוקין בעבודת כוכבים כמותן כדקי"ל (חולין דף יג, א) אומות שבחוצה לארץ לאו עובדי עבודת כוכבים הן אלא מנהג אבותיהם בידיהם ולא אייתר ליה ריבויא ושאר אומות מנלן, ודכוותיה אמר בסנהדרין (דף כא) גבי לא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו דלרבי שמעון הוי האי לא יסור יתורא דבלאו פירושא דקרא הוי דרשינן ביה טעמא ולרבנן דלא דרשינן טעמא דקרא בעלמא הכא פריש קרא טעמא (רש"י).

קצה. לאחר שתשהא כפי גזירת הכתוב שהתיר לך יפת תואר והיתה לך כתיב דריש בה הויה אבל מעיקרא קודם היתר לא קרינן בה והיתה (רש"י).

לכהן הדיוט, ממזרת ונתינה לישראל, בת ישראל לממזר ולנתין. וכל מי שאין לה עליו קידושין אבל יש לה על אחרים קידושין הולד ממזר, ואיזה זה, זה הבא על אחת מכל העריות שבתורה. וכל מי שאין לה לא עליו ולא על אחרים קידושין הולד כמותה, ואיזה זה, זה ולד שפחה ונכרית.

קצז. דקדק בפני יהושע, אמאי לא מייתי לה מהאי קרא גופא ד"עם הדומה לחמור" כדאמרינן סוף פירקין (ס"ט ע"א) דכוולד במעי בהמה דמי. ותירץ דסוגיין למאן דאמר עובר לאו ירך אמו היא ואם כן אפילו בחמור גופא מספקא ליה, ויתיישב יותר לפי מה שכתבו התוספות בפרק הנשרפין (דף פ"ב ע"ב) בד"ה אלא למ"ד דבכהמה נמי כל היכא דחד היתירא וחד איסורא לכולי עלמא חוששין לזרע האב, ע"ש דמשמע אפילו לקולא אמרינן הכי.

קצא. לעיל מיניה כתיב "בְּתֵךְ לֹא תִתֵּן לְבָנֶךָ וּבִתּוֹ לֹא תִקַּח לְבָנֶךָ" (דברים ז, א) וסמך ליה "כִּי יִסֵּר אֶת בְּנֵהּ" (דברים ז, ד), מדלא כתיב "כי יסיר את בתך" משמע דבן הנולד לעובד כוכבים מבתך קאמר שיסירנו העובד כוכבים מאחרי, ושמעין דבן בתך אפילו מן העובד כוכבים קרוי בנך (רש"י).

קצב. מדלא כתיב נמי "כי תסיר את בנך" דנשמע מיניה דקפיד נמי קרא בבתו לא תקח לבנך משום כי תסיר את הבן הנולד לה מבנך אלמא בן העובדת כוכבים אינו קרוי בנך אלא בנה (רש"י). זה שנאמר בסוגיא זו אמר קרא כי יסיר וכו' לענין ביאור מיהא עיקר הפירוש הוא שכתוב בתורה "בְּתֵךְ לֹא תִתֵּן לְבָנֶךָ וּבִתּוֹ לֹא תִקַּח לְבָנֶךָ" (דברים ז, א) "כִּי יִסֵּר אֶת בְּנֵהּ" (שם ד), ועל כל פנים זה שאמר כי יסיר חוזר לְסֻמוֹף לֹא ר"ל

תפסי בה קידושין ולדה כמותה מנלן. אמר קרא, "כִּי תִהְיֶינָה לְאִישׁ... וְיִלְדוּ לָן" [קצט] (דברים כא, טו), כל היכא דקרינן ביה כי תהיינה קרינן ביה וילדו לו, וכל היכא דלא קרינן ביה כי תהיינה לא קרינן ביה וילדו לו [קצט]. אי הכי שפחה נמי [קצט]. אין הכי נמי. אלא "הָאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ תִּהְיֶה לְאִדְנֶיהָ" למה לי. לכדתניא, האומר לשפחתו [קצט] הרי את בת חורין [י] וולדך עבד הולד כמותה [יא], דברי ר' יוסי הגלילי. וחכ"א, דבריו קיימים, משום שנאמר "הָאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ תִּהְיֶה לְאִדְנֶיהָ" (שמות כא, ד). מאי תלמודא [יב]. אמר רבא [יג], אדרבי יוסי הגלילי.

קידושין דף עד עמוד א

מתני'. כל האסורין לבא בקהל מותרים לבא זה בזה [יד]. רבי יהודה אוסר [יה]. רבי אליעזר אומר, ודאן בודאן מותר [יז], ודאן בספיקן [יח], וספיקן בודאן [יח], ואלו הן הספיקות, שתוקי, אסופי, וכותי [יא]. גמ'. מאי כל האסורין לבא בקהל, אילימא ממזירי ונתיני שתוקי ואסופי, הא תנא ליה רישא, ממזירי ונתיני, שתוקי ואסופי מותרים לבא זה בזה. ותו, ר' יהודה אוסר אהייא, אילימא אודאן בספיקן, הא מדקתני סיפא, ר"א אומר, ודאן בודאן מותר, ודאן בספיקן וספיקן בספיקן אסור, מכלל דר' יהודה לא סבירא ליה. וכי תימא ר"י אוסר אגר בממזרת [יב], מידי גר בממזרת קתני [יג] כל האסורין לבא בקהל [יד] קתני. אמר רב יהודה, הכי קאמר [טו], כל האסורים לבא בקהל כהונה, מאי נינהו, גיורת

כל האסורין לבא בקהל מותרים לבא זה בזה; במה מדובר?

ביאור המאמרים

- קצו. שמתיחס אחר אביו (רש"י).
 קצז. אלא אחריה הוא מתיחס (רש"י).
 קצח. דולדה כמוה תיפוק לן מהאי קרא דהא לא קרינן בה "כִּי תִהְיֶינָה" כדכתיב "עַם הַחֲמֹר" (בראשית כב, ה) עם הרומה לחמור (רש"י).
 קצט. מעוברת (רש"י).
 ר. בגט שחרור זה וולדך עבד (רש"י).
 רא. משוחרר כדיליף בסיפא שנאמר "הָאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ תִּהְיֶה לְאִדְנֶיהָ" (שמות כא, ד) בזמן שהאשה לאדוניה הולד שתלד לאדוניה אין האשה לאדוניה אין הולד לאדוניה (רש"י).
 רב. היכא שמעינן מהאי קרא דבריו קיימין (רש"י).
 רג. האי קרא אדרבי יוסי קאי ולדה כמוה משום שנא' כו' (רש"י).
 רד. כגון ממזרי בשתוקי, ואע"ג שזה ודאי וזה ספק ואיכא למימר שמא כשר הוא אפ"ה שרי כדילפינן לעיל (דף עג) בקהל ודאי לא יבא אבל בקהל ספק יבא ובגמרא פריך הא תנא ליה רישא (רש"י).
 רה. בגמרא מפרש לה (רש"י).
 רז. כגון ממזרים בנתינים (רש"י).
 רז. כגון ממזרי ונתיני בשתוקי ואסופי (רש"י).
 רח. שתוקי ואסופי בממזרי ונתיני (רש"י).
 רט. שתוקי בשתוקית אסופי באסופית אסופי בשתוקית (רש"י).
 י. שמא זה כשר וזה פסול (רש"י).
 יא. בגמרא מפרש מאי ספיקיהו וכותים אותם שהושיב סנהריב בערי שומרון כדכתיב (מלכים ב יז) ויבא מלך אשור (אנשים מספרויים) ומכותה וגו', ועל שם שהביאם מכותה נקראו כותים ונתגיירו מאימת האריות כדכתיב (שם ב' יז) וישלח (בם את) [ה' בהם] האריות וגו' וכולה עניניה במלכים (רש"י).
 יב. דשמעינן ליה דאמר הכי לעיל (דף עב) רבי יהודה אומר גר לא ישא ממזרת ובמידי אחרינא לא שמעינן דפליג לענין יוחסין (רש"י).
 יג. לעיל דאתי רבי יהודה לאפלוגי עליה (רש"י).
 יד. וגר לאו מן האסורין הוא (רש"י).
 טו. כלומר לעולם ר' יהודה אגר בממזרת קאי דשמע ליה לת"ק דאירי בה והאי בקהל דקאמרת קהל כהונה הוא דכהן אסור בגיורת ואפי' פחותה מבת ג' שנים דלאו בת ביאה היא ואין שם משום

פחותה מבת שלש שנים ויום אחד, ודלא כר' שמעון בן יוחי^[רמ"ז] מותרין לבוא זה בזה. ונוקמה בבת שלש שנים ויום אחד^[ר"י] ואפי' לר' שמעון בן יוחי. א"כ^[ריח] מצידה תברה^[רמ"ט], אלא טעמא דבת שלש שנים ויום אחד, הא פחותה מבת שלש שנים ויום אחד, דמותרת לבא בקהל כהונה אסורה לבוא זה בזה^[ר"כ], הרי פחותה מבת שלש שנים ויום אחד לר"ש בן יוחי, דמותרת לבא בקהל כהונה ומותרות לבא זה בזה.

קידושין דף עח עמוד א

ר' אליעזר בן יעקב אומר^[רבא], גר. תניא, רבי שמעון בן יוחי אומר^[רבב], גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד כשרה לכהונה^[רבג], שנאמר, "וְכָל הַמִּתְּנָה"

גיורת
פחותה מבת
שלש שנים
יום אחד
כשרה
לכהונה
לדעת רשב"י

ביאור המאמרים

שתהא אמו מישראל. ר' יוסי אומר, אף גר שנשא גיורת בתו כשירה לכהונה.

חשש זנות דכתיב (יחזקאל מד) כי אם בתולות מזרע בית ישראל (רש"י).

רבב. הרי ארבע מחלוקת ברבר לר"י בת גר זכר פסולה ואפי' נשא ישראלית לר' אליעזר אי איכא צד אחד ישראל מכשיר ומיהו גר וגיורת בתו פסולה ולר' יוסי אפי' גר שנשא גיורת בתו כשרה ומיהו הורתה ולידתה בקדושה בעי ור' שמעון אפי' גיורת עצמה מכשיר ובלבד שלא תהא ראויה לביאה בגיורתה דתיפוק לה מכלל זונה.

רמז. דאמר לקמן בפירקין (דף עח) גיורת פחותה מבת ג' כשירה לכהונה וה"ק כל האסורין לבא בקהל כהונה ומאי ניהו דמרבי האי כללא יתר על הראשונים שאסורין בקהל ישראל גיורת שפחותה מבת שלש שנים וכ"ש יתירה על בת שלש שנים מותרין הנך אסורין גיורת וממזרים ונתיני ושתוקי לבא זה בזה (רש"י).

רבג. פרש רש"י ז"ל דלא מפסלא משום זונה. ולכאורה נראה מדבריו דרבנן דפסלי היינו משום דמחזקי לה שנבעלה לגוי בגיורתה והויא זונה. ולא נהירא חדא דהא ביאתה לאו ביאה היא כלל בשום מקום ולא בעריות לחיובא. ותו דהא בדאורייתא פליגי ואילו האי איסורא דרבנן הוא דחיישי לה שנבעלה לפי שסתם גיות הם זונות. ועוד דהא אמר רבי יוחנן וכולן מקרא אחד דרשו ובמשמעות הכתוב פליגי ומשום גזירת הכתוב אתו עלה זה לכשרות וזה לפסלות, ואע"ג דמקרא זה דברי קבלה הוא מכל מקום דאורייתא נינהו אלא דאתא יחזקאל ופירש, וכדאמרין בעלמא (תענית י"ז ב') הא עד דאתא יחזקאל מאן אמרה אלא דאורייתא היא ואתא יחזקאל ופירשה, וזה מבואר ותו לא מידי. אבל יש לומר לפי פירוש רש"י ז"ל דודאי מה שפירש יחזקאל היינו משום דאשמעינן דזו בכלל זונה ולא מפני שנבעלה, אלא כל שנולדה בגיות חל עליה שם זונה, שהרי אין הדעת נותנת שיוסיף יחזקאל איסורי כהונה שלא נתפרשו ונאמרו בתורה כלל בענין זה שהאריך בו הכתוב כל כך (ריטב"א).

ר"ז. ולא בפחות ונימא דפחותה מותרת לכהן ובה לא איירי (רש"י).

ריח. דכר"ש מיתוקמא דפחותה מותרת לכהונה והוא לא התיר לבא בממזרת אלא האסורין לבא בכהונה הוי משמע האי דפחותה אית ליה דאסורה לממזר (רש"י).

ריט. תשובתו מוכנת לצידו (רש"י).

רב. בתמיה היא בממזר וממזר בה והרי גיורת וכו' דכיון דקהל גרים לאו קהל הוא לא שנא פחותה ל"ש יתירה ועל כרחיך תנא דידן מדרשי יתירה על בת שלש לממזר ש"מ אית ליה קהל גרים לא איקרי קהל (רש"י).

רבא. כך שנינו במשנה (שם דף עז עמוד א): מתני'. בת חלל זכר פסולה מן הכהונה לעולם. ישראל שנשא חללה בתו כשירה לכהונה. חלל שנשא בת ישראל בתו פסולה לכהונה. רבי יהודה אומר, בת גר זכר כבת חלל זכר. רבי אליעזר בן יעקב אומר, ישראל שנשא בתו כשירה לכהונה, וגר שנשא בת ישראל בתו כשירה לכהונה, אבל גר שנשא גיורת בתו פסולה לכהונה, אחד גר ואחד עבדים משוחררים, אפי' עד י' דורות, עד

בְּנָשִׁים [אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מְשַׁבֵּב זָכָר] הִחְיֹו לָכֶם" (במדבר לא, יח), והלא פינחס היה עמהם^[רכד]. ורבנן. "הִחְיֹו לָכֶם" לעבדים ולשפחות. וכולן מקרא אחד דרשו^[רכה], "אֶלְמִנָּה וּגְרוּשָׁה לֹא יִקְחוּ לָהֶם לְנָשִׁים כִּי אִם בְּתוּלַת מְזוּרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל"^[רכז] (יחזקאל מד, כב), רבי יהודה סבר, עד דאית כל זרע^[רכו] מישראל. רבי אליעזר בן יעקב סבר, "מזרע" ואפילו מקצת זרע^[רכו], רבי יוסי סבר, מי שנזרעו בישראל^[רכח]. רבי שמעון בן יוחי סבר, מי שנזרעו בתוליה בישראל^[רכט].

סברתו (תוספות הרא"ש).
רבו. כלומר כל עיקר הקרוי זרע היינו מן האב לאפוקי בת גר זכר (רש"י).
רבו. אפי' זרע כחוש כגון מן האם גר שנשא ישראלית (רש"י).
רבה. שתהא הורתה בקדושה (רש"י).
רבט. שצמחו וגמרו בתוליה משבאה לכלל ישראל דהיינו כשנעשית בת שלש גמרו בתוליה לביאה שאם תבעל מכאן ואילך אינן חוזרין אבל קודם שלש כל שעה הם חוזרין וצומחים ובאין, והכי דריש לקרא בתולות מזרע בית ישראל בתולים שלה יהו מזרע גידולי יהודי (רש"י).

רבד. בין היוצאים למלחמת מדין שנאמר להם המקרא הזה (רש"י). הקשה ה"ר אלחנן לרב דאמר לעיל כהן מותר ביפת תואר אף ביאה שנייה כיון דאישתראי אישתראי דילמא לשם יפת תואר הותרה לו. וי"ל דבמלחמת מדין לא היתה יפת תואר מותרת עד לאחר כיבוש וחילוק והכי איתא בירושלמי. ולי נראה בשעה שאמר משה החיו לכם כבר באו מן המלחמה ויפת תואר אינה מותרת כי אם בשעת שביה כדאמרין לעיל (תוספות הרא"ש).

רבה. לאו מקראי קא ילפי דהא מבנייאי יליף לה ר' יהודה לעיל, אלא כל אחד מפרש המקרא לפי

והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע

ספר משניות הזוהר - ברכות -

והוא:

ספר הזוהר

על משניות מסכת ברכות פרק ז' משנה א-ג

שחיבר התנא האלוקי

רבי שמעון בר יוחאי זיע"א

כולל פסקים הלכות וחיידושים שיוצאים
מספר הזוהר הקדוש, זוהר חדש ותיקונים,
ובירורים ומקורים והערות לדברי רבותינו הראשונים
והאחרונים המקובלים והפוסקים,
וביאורים בדבריהם, בדברים הנוגעים להלכה,
ובענינים אחרים המסתעפים בזה.

נסדר ונערך בניקוד ופיסוק מלא, עם מראה מקומות,
בחילוק קטעים וכותרות לפי העיניים,
באותיות גדולות ומאירת עיניים.

יצא לאור ע"י מפעל הזוהר העולמי,
עיה"ק בית שמש תובב"א
חודש תמוז שנת תשע"ב לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר הספרים
שהוצאנו לאור, וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

"מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

עימוד ועיצוב ספרים מקצועי

'מקראי אור'

052-7615936

yoel32@neto.net.il

משנה ברכות
פרק ז, משנה א

יצא לאור ע"י מפעל הזוהר העולמי,
עיה"ק בית שמש תובב"א
חודש תמוז שנת תשע"ב לפ"ק

רשימת המתנדבים

ב"ה, שהחנינו וקיימנו והגיענו לכה, שחלקנו כבר לערך 1500 סטים זוהר הקדוש 70 פרכים, ומפני שהזמן קצר והשעה דוחקת ופעמי משיח קרובים, דרושים לנו בדיכונות 100 מתנדבים לקנות 10 סטים בדיכונות, כדי שנוכל להדפיס מחדש אלה סטים לחלקם חנם, על מנת לזכות הרבים ולהביא את משיח צדקינו בב"א.

כל מתנדב זוכה בקניית 10 סטים [1,600 ₪ בערך תשלומים-שנותן ישר לבית הדפוס], הפוללים כל הזוהר הקדוש בשבעים פרכים לחלקם חנם לשבעים אלה איש:

מספר טלפון לעדכון: 0548436484

מי לה' אלי!

משה רבנו שואל ומבקש למי יש את הזכות לקרב את עם ישראל לאבינו שבשמים? כל המשתתף בהדפסת ספרים הקדושים תורת הזוהר י"ח חלקים דיינו כל הזוהר הקדוש בלשון הקודש וכן הספרים שכר ועונש ה"ח ובהפצתם ברבים לאלף בתי מדרשות ויותר, להצלת עם ישראל, יזכו לכל הברכות והבטחות שכתב הרשב"י בזוה"ק בפרשת תרומה (דף קכ"ח).

האם יש מחשב שיוכל לחשבן את הזכות הגדולה שיכולים לזכות בכסף קטן?
התורם משלם ישר לדפוס!!!

לפרטים: 0548-436784

רבינו עובדיה מברטנורא

שלשה שאכלו. לזמן. להזדמן יחד, לברך בלשון רבים נברך שאכלנו משלו: דמאי. פירות עמי הארץ קרויים דמאי, כלומר דא מאי מעושרין הן או לא, לפי שהם חשודים על המעשרות ואסרו חכמים לאכול מפירותיהן עד

מסכת ברכות פרק ז משנה א'
 שְׁלֹשָׁה שְׂאֵכְלוּ כְּאַחַד, חֵיבֵין לְזֶמֶן, אֲכָל דְּמַאי, וּמְעֵשֶׂר רֵאשׁוֹן שְׁנַמְלָה תְּרוּמָתוֹ, וּמְעֵשֶׂר שְׁנֵי וְהַקֹּדֶשׁ שְׁנַפְדוּ, וְהַשְּׂמֵשׁ שְׂאֵכָל כְּזֵית,

שיעשר. ואם אכל ולא עשר מברך עליו ולא הוי מצוה הבאה בעבירה דרוב עמי הארץ מעשרים הם: שנטלה תרומתו. ואף על פי שלא נטלה ממנו תרומה גדולה, כגון בן לוי שהקדים את הכהן ולקח המעשר בשבילים קודם שנטל הכהן תרומה גדולה, והכהן היה לו ליטול תרומה גדולה תחלה אחד מחמשים, דרחמנא קרייה ראשית, נמצא תרומה גדולה של כהן בתוך המעשר הזה אחד מחמשים שבו, לבד מתרומת מעשר שעל הלוי להפריש תרומה ממעשרו. ואשמעינן מתניתין דהכא דפטור הלוי מלהפריש ממנו תרומה גדולה דכתיב (במדבר יח) והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר, מעשר מן המעשר אמרתי לך ולא תרומה גדולה ותרומת מעשר מן המעשר: ומעשר שני והקדש שנפדו. כגון שנתן את הקרן ולא נתן את החומש, שהבעלים מוסיפים חומש. וקמשמע לן תנא דאין חומש מעכב: והשמש שאכל כזית. דמהו דתימא כיון שהשמש אין לו קביעות אלא הולך ובא אין מזמנין, עליו קמ"ל. ובכל הני אשמעינן

תוספות יום טוב

לזמן. פירש הר"צ לזכר זלשון רבים. דכתיב (תהלים לד) גדלו לה' אחי. א"נ דכתיב (דברים לב) כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו. גמרא: דמאי. פירש הר"צ דרוב עמי הארץ מעשרין הן. כלומר ולהכי מאכילין את העניים דמאי ומשום הכי חזי ליה ולא הוי אכילה צעזעירה דמגו דאי צעי מפקיר לנכסיה וחזי ליה. וכ"פ במשנה ד' פ"ק דדמאי וכן הוא בגמרא: ומעשר שני. כתב הר"צ שהבעלים מוסיפים חומש. עיין במס' מעשר שני פ"ד משנה ג' ובפרק ה' דערכין ועיין בפ"ק דתרומות משנה ה' דהתם לא פי' הר"צ לזמנין חומש [והן דברי הר"ש ואע"ג דהך דהכא הן דברי גמ']. י"ל כמ"ש התוספות בפ"ג דעירוזין דף לא דלא פשיט צפרק הזהב מהמשנה דאין חומש מעכב משום דאיכא למדחי ולאוקמי כשנתן החומש ולא קתני למעשר

מסכת ברכות פרק ז משנה א'
 וְהִכּוֹתִי, מְזַמְנִין עֲלֵיהֶם. אֲכַל
 אֶכְל טָבֵל, וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שְׁלֵא
 נְטִילָה תְרוּמָתוֹ, וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי
 רבינו עובדיה מברטנורא
 דאע"ג דדמו לאיסור אין כאן ברכה
 בעבירה: והכותי. מן העובדי
 כוכבים שהביא מלך אשור מכותא
 ומשאר ארצות ויושב אותם בערי
 שומרון, ונתגיריו מאימת האריות שהיו אוכלים בהם כמפורש בספר
 מלכים (ב יז), והיו שומרים תורה שבכתב, וכל מצוה שהחזיקו בה
 מדקדקים בה יותר מישראל, לפיכך היו מאמינים בהם בקצת המצות, עד
 שבדקו אחריהם ומצאו להם דמות יונה בראש הר גריזים שהיו עובדים
 אותה, ומאז עשאו כעובדי כוכבים גמורים לכל דבריהם, הלכך האינדא
 אין מזמנין על הכותי: אכל טבל. דגן שלא נטלה ממנו תרומה ומעשרות
 קרוי טבל. ופירוש טבל טב לא ואין צריך לומר טבל דאורייתא, אלא
 אפילו טבל דרבנן כגון דגן שצמח בעציץ [שאינו נקוב] שאינו טבל אלא
 מדרבנן, אין מזמנין עליו: ומעשר ראשון שלא נטלה תרומתו. לאו
 תרומת מעשר קאמר דהאי טבל גמור הוא, אלא כגון שהקדים לוי את
 הכהן בכרי לאחר שנתמרח והוקבע לתרומה מן התורה ונטל מעשר
 ראשון תחלה, ואחד מחמשים שבו היא ראויה לתרומה גדולה לכהן, וכל
 זמן שלא נתן ממנו תרומה גדולה זו אף על פי שהפריש תרומת מעשר
 אין מזמנין עליו, ואם היה מקדימו בשבלים קודם שתתמרח לא היה צריך
 להפריש תרומה גדולה כדכתבינן לעיל: ומעשר שני והקדש שלא
 נפדו. א"צ לומר שלא נפדו כלל דהא מילתא דפשיטא היא, אלא שנפדו

תוספות יום טוב

שני אלא אגב דקמני מעשר ראשון]: והכותי. פי' הר"צ מן העובדי כוכבים שהציא
 מלך אשור מכותא. כמו שנאמר (מ"ז יז) ויצא מלך אשור מצבל ומכותא ומעוא
 ומחמת וגו'. ונראה לי שלכך לא קראם בשם צבלי שהזכיר ראשונה בכתוב. לפי ששם
 צבליים הושאל לזני אומותינו כמו שתראה במשנה ד' פ"ד דיומא ופ' י"א דמנחות
 ולכך קראם בשם אומה הנזכרת ראשונה אחר צבל. ומ"ש הר"צ והיו שומרים התורה
 אע"ג דהכתוב לווח (שם) את ה' היו יראים ואת אלהיהם היו עובדים. כתב הרמב"ם
 לקמן בסוף פ"ח שבאורך הימים למדו תורה וקבלוה על פשוטה. וכ"כ התוס' בפ"ק
 דסוכה דף ח: טבל. פי' הר"צ דגן שצמח בענין וכו'. דמן התורה אינו חייב אלא
 דומיא דהיוצא השדה. הר"י: שלא נטלה תרומתו. פירש הר"צ שהקדים לוי
 את הכהן בכרי לאחר שנתמרח פירשו צגמ' וכתיו גזי לויס מכל מעשרותיכם תרימו

מסכת ברכות פרק ז משנה א'
וְהַקֹּדֶשׁ שֶׁלֹּא נִפְדוּ, וְהַשְּׂמִישׁ
שֶׁאֵכָל פָּחוֹת מִכֹּזֵית, וְהַנְּכָרִי,
אֵין מְזַמְּנִין עֲלֵיהֶם:

רבינו עובדיה מברטנורא
ולא נפדו כהלכתן, כגון שפדה
מע"ש בגרוטאות של כסף או
במטבע שאין עליו צורה, ורחמנא
אמר (דברים יד) וצרת הכסף בדבר
שיש בו צורה. והקדש שחללו ע"ג

קרקע ולא פדאו בכסף, ורחמנא אמר ונתן את הכסף: והשמש שאכל
פחות מכזית. משנה שאינה צריכה היא, אלא אידי דהדר לרובא לצורך
הדר נמי להא: ועובד כוכבים. בגר שמל ולא טבל מיירי. ואשמעינן דכל
כמה דלא טבל עובד כוכבים הוא, ולעולם אינו גר עד שימול ויטבול:

תוספות יום טוב

תרומה כל 75 תרומה שבו תרימו. והכא אידגן וחלה עליו רשות כהן. דכתיב גזי
ראשית דגןך. וצעודו בשבליס ללא אידגן לא חלה עליו רשות כהן. ופטור הלוי
כדלעיל [ועיין צפ' ה' דפאה משנה ב' מ"ש בשם הר"ש ד"ה מעשר וכו']. וכו'
הר"י ז"ל דמ"ה הכא דחל עליו כבר חיוב תרומה גדולה כשעדיין לא נטלה אע"ג
דתרומת מעשר נטלה קרי ל' לא נטלה תרומתו. ולעיל דלא חל עליו חיובא בשנטלה
תרומת מעשר קרי ל' נטלה תרומתו אע"ג דהתרומה גדולה לא נטלה ע"כ.
ופירוש מלת מרות צסוף פ"ק דפאה: [והקדש שלא נפדו. פי' הר"צ שחללו
ע"ג קרקע וכו' ורחמנא אמר ונתן את הכסף אין הפסוק כן אלא (ויקרא כז) ויסף
חמישית כסף ערכך עליו והיה לו ודרך הסוגיא לקצר ולומר בל' אחר קל וכו'. תוס'
פי"ח דשבת דף קכח ע"א ועיין מ"ש שם משנה א']: אין מזמנין עליהן. איכא
מרבנותא דסברי דווקא נקט מזמנין. דאילו ברכת הנהנין מצרך דהא נהנה אלא לפי
שהן דברים האסורים הוי כאין להם קצע לזמן עליהם. ואיכא מרבנותא דסברי דאף
ברכת הנהנין אין מצרכין משום שנאמר (תהלים י) וצוּעַ צֶרֶךְ נֶאֱחַץ ה' והכי מסיק
צ"י סימן קל"ו וכתב צ"מ דמשום רישא דאף מזמנין נקט נמי צסיפא אין מזמנין
דעת הר"צ צוה ע' במשנה ד' פ"ק דמאי וצמה שאכתוב שם צס"ד:

שִׁכָּר וְעוֹנֵשׁ ה' הַלְקִים

מפעל הזוהר העולמי יוצא במבצע חסר תקדים, רכישת הספרים במהיר מסובסד, לארגונים לקרב רחוקים, כגון הידברות, ערכים, יד לאחים, שובו בנים ועוד, וכן למזכיר הרבים המתנדבים לקרב ולרבות הלומדים.

המעוניין יתקשר לטלפון:

0527-651911

קחו עמכם דברים ושובו אל ה'!
לא ידה ממנו נדח

משניות הזוהר

על משנה ברכות

פרק ז משנה א

יצא לאור ע"י מפעל הזוהר העולמי,

עיה"ק בית שמש תובב"א

חודש תמוז שנת תשע"ב לפ"ק

תַּכּוֹן הָעֵינִינִים

- א ..... "וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים" - אֱלוּ מִיַּם אַחֲרוֹנִים
- הַכֵּנֶת הַכּוֹס לְבִרְכָה וְכֹל מִצְוֹתָיו רוֹמֵז לְסוּדוֹת עֲלִיוֹנִים - עֲשֵׂרָה דְבָרִים
- ג ..... הַצְרִיכִים לְכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה
- ד ..... כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה תִּקְנוּ בּוֹ עֲשֵׂרָה דְבָרִים
- ד ..... סוּד עֲשֵׂרָה דְבָרִים אֵלּוּ
- ה ..... הַדְּחָה וְשִׁטְפָה
- ה ..... עֲטוּר
- ו ..... "עֲטָה אֹר כְּשִׁלְמָה"
- ו ..... חֵי
- ז ..... יֵין - שְׁמֹר וְזָכוֹר
- ז ..... מְלֵא
- ח ..... מְקַבְּלוּ בְּשֵׁתֵי יָדָיו
- ח ..... וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ
- ט ..... וּמִגְבִּיהוּ מִן הַקְּרָקַע טַפַּח
- י ..... כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צְרִיכָה עֲשֵׂרָה דְבָרִים
- י ..... הַהִסְתַּכְּלוֹת בְּכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה וְסִגְלָתָהּ
- יב ..... בְּרַכַּת הַמְּזוֹן צְרִיךְ הַזְּמִנָּה
- יט ..... טַעַם שְׂמִזְמִין בְּהֵב וּבִבְרֵךְ
- כ ..... בְּהַזְּמִנָּה לְבִרַכַּת הַמְּזוֹן מִזְמִין הַשֶּׁפַע לְשִׁכְנָה
- כא ..... עַד הַשֵּׁתָא, לֹא שְׂמַעְנָא מְלִין אֵלִין
- כד ..... בּוֹ יִתְבָּאֵר עֵינֵן הַשְּׁלָחַן בְּצִפּוֹן וּמִצְוֹת נְטִילַת יָדַיִם
- כה ..... נְקִיּוֹת הַגּוּף לְפָנֵי הַסְּעוּדָה
- כט ..... טַעַם ה' דְּבִרַכַּת הַמוּצִיא, וּמִצְוָה לְאַרְח עֲנִיִּים עַל שְׁלַחְנוּ וּלְשִׁמְחָם
- לד ..... בְּזִמּוֹן הַכּוֹס שׁוֹרָה הַשִּׁכְנָה
- לז ..... הוֹדָאָה אֹדֵי עַל יְמִינָא, לְאַחְזָאָה דְּהָא מִנִּיהּ נִפְקָא
- מ ..... יְבָרַךְ לְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעֵין טוֹבָה

אברהם אבינו הוא הראשון הכהן הגדול ונקרא כוס של ברכה שצריכה להיות
מתקנת בימין - בכוס של ברכה הכל חיבים, ובלבד שידעו את מי מברכים -
הר בית ה', זה טוב בלי רע. שהוא אחרית הימים. וזוהי כוס של ברכה..... מד
אשתו של אדם נקראת כוס של ברכה ואם זכו הרי ברכת ה' עליהם כוס של
ברכה..... מז
להניח ברכה אל ביתך..... מח
והשמש שאכל פחות מכזית (כה)..... מח
בציעת הפת על דרך הסוד - מאי כביצה?..... מח
אסור לזלזל בפירוורים..... נה
צריך למסור סודות התורה לכל יהודי, ולא לאנשים שאינם מהגנים..... נה
עד כזית עד כביצה..... נו
סוד הכזית והכביצה..... נו
אמר הקדוש ברוך הוא, ולא אמרתי להם (רצו יא) ואכלת ושבעת? והם דקדקו
עליהם, עד כזית או עד כביצה, ואיך לא אשא להם פנים?!..... נז
קם הרועה הנאמן..... נז
אני מתחנן לפניך שתגלה את הסודות..... נח
בסודות עליונים של העולם הבא..... נח
ושתי ה' הן כנגד שתי הלחם, שתי ככרות של השבת..... נט
הסודות הנוראים הקדושים בשני הלחמים של שבת קודש..... נט
ומהו סוד האדם הבוצע את הלחם לכבוד שבת קודש?..... נט
ענה ואמר לו, שהאדם הבוצע נעשה מרכבה לזעיר אנפין שם מ"ה
הקדוש..... ס
אשרי האדם הלומד את סודות התורה הקדושה..... ס
וזה ע"י שחוזר בתשובה..... סא
גלגול..... סב
הלל ושמאי..... סב
לפעמים נותן לזה כביצה, ולזה כזית..... סג
מחברים שני שעורים כאחד בכזית וכביצה, שלוב יאהדונהי..... סג
לחם הפנים..... סד
משלחן המלך..... סד
יגלה לן טעמי דבתריסר נהמי..... סד
סוד לחמי תורה..... סה

סה	.....	נְטִילַת יָדַיִם
סו	.....	עֲשׂוֹת אֲצַבְעוֹת
סז	.....	לְהִיּוֹת עַל הַשְּׁלֶחֶן דְּבַרֵי תוֹרָה
סז	.....	בְּגִלְלֵי הַצְּדָקָה יֵאָרֶיךָ יְמֵי
סח	.....	שְׁלֵא יִהְיֶה גְרָגְרָן וּבִלְעָן עַל שְׁלֶחְנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ
סח	.....	מֵיָמִים אֲחֵרוֹנִים
סט	.....	אֲשֶׁרֵי הָעַם שְׂכָכָה לוֹ
סט	.....	מֵיָמִים רֵאשׁוֹנִים מְצוּהָ וְכוּ'
ע	.....	לְשִׁלְשָׁה צְרִיף כּוֹס
ע	.....	כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, רְבִיעִית הַלֵּג
עא	.....	צְרִיף לְשִׁמּוֹר הַדְּבֹר שְׁלֵא יֵאמַר דְּבַר לֹא טוֹב
עב	.....	צְרִיף לְהַזְהֵר שְׁלֵא לְזַרֵּק לָחֶם אוֹ פְרוּרִים עַל הַקְּרָקַע

בְּרִיךְ הוּא, הָרָא הוּא רִבְתִּיב (דברים) זֶה שְׁמֵן עֶרֶב. כְּנֶגֶד (ישעיה ו):
 (ד): "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם"^(א). "קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת".
 ומשום זֶה וְהִתְקַדְּשֶׁתָּ וְגו',
 לְהוֹדִיעַ שְׂאֵתֶם בָּנִים לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (דברים יד): "בָּנִים
 אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם"^(א).

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx כְּתָבִי רִבִּינוּ הָאֲר"י ז"ל xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

ב. בן איש חי - הלכות שנה ראשונה - פְּרִשְׁתָּ שְׁלַח לך (סעיף טו): צְרִיף לְהַזְהִיר
 שְׁלֹא לְהַפְסִיק בֵּין מֵיִם אַחֲרוֹנִים לְבִרְכַּת הַמְּזוּז אֲפִילוּ בְּדַבְרֵי תוֹרָה, וְרַק פְּסוּקִים
 אֵלּוּ יֵאמֵר אוֹתָם אַחַר מֵיִם הָאֲחֲרוֹנִים קֹדֶם בְּרַכַּת הַמְּזוּז, וְהֵם מְזִמּוֹר אֱלֹהִים יִחַנְנוּ
 וְיִבְרְכֵנו כְּלוּ, וְטוֹב לְצִיֵּר בְּמַחְשְׁבֵתוֹ בְּצוֹרֶת הַמְּנוּרָה, וְאֲחֲרָיו יֵאמֵר פְּסוּק אֲבָרְכָה
 אֶת ה' בְּכָל עֵת וְגו', וְיִכּוֹן לְגֵרֶשׁ הַסְּטָרָא אַחֲרָא הַעוֹמֶדֶת עַל הַשְּׁלֶחַן, וְאֲחֲרָיו
 פְּסוּק סוּף דְּבַר הַכֹּל נִשְׁמַע וְגו', וּפְסוּק תְּהִלַּת ה' יְדַבֵּר פִּי וְגו', וּפְסוּק וְאֲנַחְנוּ נִבְרָךְ
 זֶה מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם הַלְלוּיָהּ, וְאַחַר כֵּן וְיִדְבֵּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלֶחַן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה', וְיִכּוֹן
 סוֹפֵי תְבוֹת זֶה הַשְּׁלֶחַן אֲשֶׁר נה"ר, וְיִבְרָךְ בְּרַכַּת הַמְּזוּז בְּעֵינָיִם סְגוּרוֹת כְּתַפְלַת
 הַעֲמִידָה, וְיִשִּׂים יָד שְׂמָאל כְּנֶגֶד הַחֹזֶה, וְיָד יְמִין עַל יָד שְׂמָאל, וְיִבְרָךְ בְּכוּנָה,
 דְּהַסְּטָרָא אַחֲרָא עוֹמֵד שָׁם לְקַטְרֵג עָלָיו, אִם לֹא יִבְרָךְ בְּכוּנָה. (טז): יִשְׁתַּדֵּל לְבְרָךְ
 עַל הַכּוֹס אִם יֵשׁ שְׁנַיִם עֲמוּ, שְׂאֵז יֵשׁ לָהֶם זְמוּן, אֲבָל יְחִידֵי לֹא יִבְרָךְ עַל הַכּוֹס,
 וְצְרִיף שְׂיִמְסֹר לוֹ הַכּוֹס אֲדָם אַחַר כְּשִׂאוֹחֻזוֹ בְּשִׁתֵּי יְדָיו, וְכֵן הוּא יִקְבְּלֵנוּ בְּשִׁתֵּי
 יְדָיו, וְקוֹדֵם שְׂיֵאמֵר וְיִדְבֵּר אֵלַי זֶה הַשְּׁלֶחַן וְגו', אִזּוּ יִקְבַּל הַכּוֹס בְּשִׁתֵּי יְדָיו, וְאַחַר
 שְׂיִקְבַּל אוֹתוֹ בְּשִׁתֵּי יְדָיו יֵאָחֵז אוֹתוֹ בְּיַד יְמִין בְּלֶבֶד, וְאִזּוּ יֵאמֵר וְיִדְבֵּר אֵלַי זֶה
 הַשְּׁלֶחַן וְגו', וְיִתְחִיל לְעֲשׂוֹת זְמוּן וּלְבְרָךְ. (יז) מְנַהֵג הַחֲסִידִים כְּשִׂמְכֻרְכִין בְּרַכַּת
 הַמְּזוּז עַל הַכּוֹס, שְׂיִהִיָּה הַפֶּת שֶׁבְּשְׁלֶחַן מְנַח לְצַד שְׂמָאל הַמְּבָרָךְ, כְּדִי שְׂיִהִיָּה כּוֹס
 שֶׁל בְּרָכָה בִּימֵין שְׁלוֹ, וְהַפֶּת בְּשְׂמָאלוֹ, וְיֵשׁ טַעַם בְּדְבַר עַל דְּרָף הַסּוּד:

ג. אֵין לְהַפְסִיק כָּלל בֵּין מֵיִם אַחֲרוֹנִים לְבִרְכַּת הַמְּזוּז, אֲבָל צְרִיף לֹאמַר אֶת
 הַפְּסוּקִים שְׂיִתְבָּאָרוּ: וְהִנֵּה אֵין לְהַפְסִיק כָּלל בֵּין מֵיִם אַחֲרוֹנִים לְבִרְכַּת הַמְּזוּז,
 וּפְעַם אַחַת הֵייתִי לִפְנֵי מוֹרֵי זְכוּרָנוּ לְבְרָכָה, וּבָא לִפְנֵי אֲדָם אֶחָד וְאָמַר לוֹ פִּי
 זֶה לוֹ שְׁנַיִם יָמִים שְׂאָרַע לוֹ כְּאֵב חֶזֶק בְּכַתְפוֹ, וְנִסְתַּפֵּל בוֹ מוֹרֵי זְכוּרָנוּ לְבְרָכָה,
 וְאָמַר לוֹ, פִּי בָא לוֹ כְּאֵב זֶה מִפְּנֵי שֶׁהַפְּסִיק בֵּין מֵיִם אַחֲרוֹנִים לְבִרְכַּת הַמְּזוּז
 בְּקִרְיַאת פָּרֻק מִשְׁנִיּוֹת, וְעֵבֶר עַל מַה שְׂאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנוּם לְבְרָכָה (בְּרִכּוֹת דף
 מ"ב ע"א) תִּכְף לְנִטִּילָה בְּרָכָה, דְּהִינּוּ נְטִילַת מֵיִם אַחֲרוֹנִים, וְלָכֵן תִּכְף נְהַפֵּף
 לְפָתִי, וְהִרְגִישׁ בוֹ כְּאֵב, וְלָכֵן צְרִיף לִיזְהַר שְׁלֹא לְהַפְסִיק בֵּין מֵיִם אַחֲרוֹנִים
 לְבִרְכַּת הַמְּזוּז כָּלל, אֲפִילוּ בְּדַבְרֵי תוֹרָה, וְאִם הוּא רוֹצֵה לְעַסֵּק בְּדַבְרֵי תוֹרָה כְּמוֹ
 שְׂאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרָנוּם לְבְרָכָה, יַעֲסֵק בְּתוֹרָה קֹדֶם שְׂיִטוֹל מֵיִם אַחֲרוֹנִים. אֲמַנָּם
 אֵלּוּ הַפְּסוּקִים צְרִיף לְאוֹמְרָם אַחַר מֵיִם אַחֲרוֹנִים קֹדֶם בְּרַכַּת הַמְּזוּז, מְזִמּוֹר

הכנת הכוס לברכה וכל מצוותיו רומז לסודות עליונים - עשרה דברים הצריכים לכוס של ברכה תיקוני זוהר ב"ד, ב

בו יתבאר שפוס של ברכה צריך שיהיה בו עשרה דברים, שלשה שאכלו מצוה לברך על כוס, ואומר המזמון, "נברך שאכלנו משלך".

ואיחי כוס דינוני, דאיהו יי"ן באור: והיא כוס של יין, שהוא חושבן סו"ד מן יסוד, יי"ן חשבון סו"ד מן יצריך ביה עשרה דברים כמה יסוד, וצריך בו עשרה דברים, דאוקמוהו מארי מתניתין, ואינון כמו שבארוהו בעלי המשנה, והן כחשבן י' מן יסוד, ואינון עטור כחשבון י' מן יסוד, והם עטור ועטור הדחה ושטיפה ח"י ומלא, ועטור, הדחה ושטיפה, ח"י

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx ז"ל xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

"אלהים יחננו" וכו' פלו, ואחר כך פסוק "אברכה את ה' בכל עת" וכו'. פי הסטרא אחרא העומדת על השלחן פנזפר לעיל בשם הזוהר, הנה הוא נקרא "בכל עת" בסוד "ואל יבא בכל עת אל הקדש", וכדי לסלקו משם צריך לומר "הב לן ונברך" כמו שנתבאר בינוקא פרשת בלק, ולכן אומרים זה הפסוק "אברכה את ה' בכל עת" וכו', תמורת "הב לן ונברך". ואחר כך פסוק "סוף דבר הכל" וכו', ואחר כך פסוק "תהלת ה' ידבר פי" וגומר, ואחר כך פסוק "ואנחנו נברך יה" וגומר, ואחר כך יאמר "וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה'", ואחר כך יאמר ברפת המזון:

ד. סדר ואפן ברפת המזון ביחיד, וכשיש זמון, וכשאינו יין, וכשיש יין: ענין ברפת המזון. הנה אם הוא יחידי לא יברך ברכות המזון על הכוס, פנזפר ב[זוהר] פרשת תרומה. ואם יש עמו שלשה אנשים שאכלו פאחד, ואין שם יין, יברכו ברפת זמון, ואף על פי שאינו יין, ואחר כך יברכו ברפת המזון. ואם הם שלשה ייש יין, אז תברך ברפת המזון על היין באפן זה, פי תחלה תאמר המזמור הפסוקים הנזכרים עד סוף הפסוק ואנחנו נברך יה וגומר, ואחר כך תטל הכוס בימינך ותעמידנו על חמש אצבעותיך הימניים ממש על [גביהם], ותתן עיניך בכוס בכל ברפת המזון, ואם אין שם כוס יסגר עיניו, ויברך ברפת המזון בכונה, וישים ידו השמאלית על לבו כנגד החזה, ויד ימינו על שמאלו, ויברך ברפת המזון בכונה גמורה, לטעם הנזכר פי סטרא אחרא עומד שם לקטרג עליו אם לא יברך ברפת המזון בכונה. ואמר לי מורי זכרונו לברכה, פי מלשון ההוא ינוקא דפרשת בלק, משמע שאוחז הכוס בשני ידיו עד שיגמר ברכה ראשונה, וכשמתחיל ברכה שנייה "כדין תישב פסא על תקוניה", רצה לומר שיעמידנו על חמש אצבעות יד ימינו, ועם כל זה לא נהג מורי כן אלא כמו שכתוב לעיל:

מקבלו בתרי ידוי ונותנו בימין, ויחייב עיניו ביה, ומסלקו מן הקרקע טפח, ומשגריה במתנה לאנשי ביתיה, עטור מסמרא דעטרה דברית מילה, עמוף עומה אור בשלמה (תהלים קד ב), ואם הוא עני דלית ביה אלא רביעית לוג דאיהו שעורא דאת ד', אתמר (שם קב א): "תפלה לעני כי יעטף", הדחה ושטיפה, הדחה מלנאו ושטיפה מלבר, ורוא דמלה וטהרו וקדשו (ויקרא טז יט).

ומלא, מקבלו בשתי ידיו ונותנו בימין, ונותן עיניו בו, ומסלקו מן הקרקע טפח, ומשגרו במתנה לאנשי ביתו, עטור מצד של עטרה של ברית מילה, עטוף, "עטה אור בשלמה", ואם הוא עני שאין לו אלא רביעית לוג, שהיא השעור של האות ד', נאמר: "תפלה לעני כי יעטף", הדחה ושטיפה, הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ, וסוד הדבר - וטהרו וקדשו.

כוס של ברכה תקנו בו עשרה דברים

זוהר ח"ג רמ"ה, א ר"מ

תליתאה, כוס דברכה, דתקיננו ביה עשרה דברים. הדחה. שטיפה. עטור. עטוף. חי. מלא. מקבלו בשתי ידיו. ונותנו בימין. ונותן עיניו בו. ומנביו מן הקרקע טפח. ומשגרו במתנה לאנשי ביתו.

באור: שלישי - כוס של ברכה שתקנו בו עשרה דברים: הדחה ושטיפה. עטור. עטוף. חי. מלא. מקבלו בשתי ידיו. ונותנו בימין. ונותן עיניו בו. ומגביו מן הקרקע טפח. ומשגרו במתנה לאנשי ביתו.

סוד עשרה דברים אלו

ואורח רוא, כוס (דברים לג): "ומלא ברכת ה'". כוס בני' אלהים. ומתמן נשמרא, דאיהו על שמייה כוס. הדא הוא דכתיב (תהלים קטז): "כוס ישועות אשא". מאן ישועות. ה' אצבעו. דאינון לקבל ה' ספירן דכוס. דאיהו אלהים חיים

באור: ובדרך סוד, כוס (דברים לג): "ומלא ברכת ה'". כוס בגימטריא אלהים, ומשם הנשמה, שהיא על שמו - כוס. זהו שכתוב (תהלים קטז): "כוס ישועות אשא". מי נקרא ישועות? חמש אצבעות, שהן

כנגד חמש ספירות של כוס, שהיא שם אלהים חיים שהבינה מתפשטת בהם לחמשים שערים. ה' פעמים עשר, באות י', שהיא עשרה דברים שתקנו חכמים בכוס, שהיא אלהים חיים, חמש אותיות בחשבון ה'.

הזחה ושטיפה

באור: ובארו, בכוס שצריך הזחה ושטיפה. הזחה מבחוץ, ושטיפה מבפנים. וסוד הדבר - שיהא תוכו כבד. מי שזכה לנשמה מכוס זה, להיות נשמה טהורה מבפנים ומבחוץ. וסוד הדבר - (ויקרא טז): "וטהרו וקדשו". טהרה מבפנים, וקדשה מבחוץ. ומה כוס אין טהרתו וקדשתו מבפנים ומבחוץ בלי מים - אף כף הנשמה אין טהרתה וקדשתה מבפנים ומבחוץ בלי תורה. ומשום זה אמר רבן גמליאל, מי שאין תוכו כבד לא יכנס לבית המדרש. בגלל שאין הוא מצד עץ החיים, אלא מעץ הדעת טוב ורע.

עטור

באור: עטור - פרושהו מעטרו בתלמידים. ודרך סוד - ה' היא כוס, מעטרו בתלמידים באות י', שהיא עטרה על ה'.

בינה (דף רמ"ה ע"ב) מתפשטא בהון, לחמשין תרעין. ה' ומנין עשר. באות י', דאיהו י' דברים דתקינו רבנן בכוס, דאיהו אלהים חיים, ה' אתוון, בחשבון ה'.

ואוקמוהו בכוס, שצריך הדחה ושטיפה. הדחה מבחוץ, ושטיפה מבפנים. ורוא דמלה, שיהא תוכו כבד. מאן דזכי לנשמתא מהאי בוס, למהוי נשמתא דכיא מלגו ומלבר. ורוא דמלה, (ויקרא טז) וטהרו וקדשו, טהרה מבפנים, וקדושה מבחוץ. ומה בוס לאו טהרתיה וקדושתיה מלגו ומלבר בלא מיא. אוהי הכי נשמתא, לאו טהרתה וקדושתה מלגו ומלבר בלא אורייתא. ובגין דא אמר רבן גמליאל, מי שאין תוכו כבד לא יכנס לבית המדרש. בגין דלאו איהו מסטרא דאילנא דחי, אלא מעץ הדעת טוב ורע.

עטור, אוקמוהו מעטרו בתלמידים. וארח רוא, ה' איהו כוס, מעטרו בתלמידים באות י', דאיהו עטרת

עטוף - צריך לעטף ראשו בגלל שהשכינה על ראשו. שכן פירושו בעלי המשנה, אסור לתלמיד חכם להלך ד' אמות בגלוי הראש, משום (ישעיהו): "מלא כל הארץ כבודו". כל שכן בכרכה ובהזכרת שם הקדוש שאסור להיות בגלוי הראש.

על ה'. עטוף, צריך לאעטף רישיה בגין דשכינתא על רישיה. דהכי אוקמוה מארי מתניתין, אסור לתלמיד חכם למיהך ד' אמות בגלוי הראש. משום (ישעיהו): "מלא כל הארץ כבודו". כל שכן בכרכה, ובאדברת שמא קדישא, למהוי בגלוי הראש.

"עטה אור בשלמה"

באור: שאות י' מן יהו"ה היא שהתעטפה באור, ונעשתה אור. (זהו אור של ארץ ישראל מחכים) משום שאות י', שהיא חכמה, באור, וזהו אור שהתעטף בו כשברא את העולם. זהו שכתוב (תהלים קד): "עטה אור בשלמה". וזהו (בראשית א): "יהי אור" - יהי אור. ופירושו בעלי סודות התורה, בטורם שנתהוה כל דבר, נתהוו ההוויות. ומשום זה נאמר יהי אור ויהי אור, שהיה מזמן קדמון.

דאת י' מן ידוה, איחי אתעטף באור, ואתעביד אור. (והינו אורא דארץ ישראל מחכים) בגין דאת י' דאיהי חכמה באור, והיינו אור דאתעטף ביה כד ברא עלמא, דרא הוא דבתיב, (תהלים קד): "עטה אור בשלמה". והאי איהו (בראשית א): "יהי אור" יהי אור. ואוקמוה מארי סתרי תורה, בטורם נתהווה כל דבר, נתהוו הוויות. ובגין דא יהי אור ויהי אור, דהוה מקרמת דנא.

חי

באור: חי - פירושו חי מן החבית. ודרך סוד - שכינה עליונה היא שמינית לספירות ממטה למעלה, ומשום זה נקראת אות ח', ונאמר בה

ח"י אוקמוה, חי מן החבית. וארח רוא, שכינתא עלאה איחי תמינאה דספיראן מתתא לעילא, ובגין דא אתקריאת ח', ואתמר בה (משלי כד): "בחכמה יבנה בית".

(משלי כד): "בַּחֲכָמָה יִבְנֶה בַּיִת".
וְזֶהוּ חֲבִית: ח' בַּי"ת. וּמְשׁוּם
שֶׁהֵיא חַיִּים, שְׁכָתוּב (משלי ג):
"עֵץ חַיִּים הֵיא לַמְחַזְקִים בָּהּ",
הַיֵּין מְשֵׁם הוּא חַי. וְזֶהוּ יִינָה
שֶׁל תּוֹרָה. מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בָּהּ
נִקְרָא חַי. וְעוֹד, צַדִּיק חַי, שֶׁהוּא
חַי מִן הַחֲבִית.

י"ן - שמור וזכור

באור: י"ן י"ש מִמֶּנּוּ שְׁנֵי גֻּנָּים -
לְכֵן וְאָדָם. י"ן גִּימָטְרִיא
שְׁבַעִים פָּנִים. הָרִי ע"ב. וּכְנֻגַּד
שְׁנֵי גֻּנָּים שֶׁל הַיֵּין, הוּא זְכוֹר
וְשִׁמּוֹר שֶׁל שַׁבָּת, וְשְׁבַעִים תְּבוּת
שֶׁל קִדּוּשׁ וַיְכַל"ו - הָרִי ע"ב.

וְהַיֵּינוּ חֲבִית: ח' בַּי"ת. וּבְגִין דְּאִיהִי
חַיִּים, דְּכָתִיב (משלי ג): "עֵץ חַיִּים
הֵיא לַמְחַזְקִים בָּהּ", וַיֵּין מִתְּמֵן אִיהוּ
ח"י. וְדָא אִיהוּ וַיִּנָּא דְאִוְרִייתָא. מֵאֵן
דְּאִשְׁתְּדַל בָּהּ, אַקְרִי ח"י. וְעוֹד,
צַדִּיק ח"י. אִיהוּ חַי מִן הַחֲבִית.

י"ן אִית מַנְיָה תְרִין גֻּוּנָּיו, תְּנוֹר
וּסוּמָק. י"ן, ע' אַנְפִּין. הָא ע"ב.
וְלִקְבַל תְּרִין גֻּוּנָּין דְּיוֹן, אִיהִי זְכוֹר
וְשִׁמּוֹר דְּשַׁבָּת, וְע' תִּיבּוּן דְּקִדּוּשׁ
וַיְכַל"ו, הָא ע"ב.

מלא

באור: מלא - זְהוּ שְׁכָתוּב כּוּס
(דברים לג): "וּמְלֵא בְרַכַּת ה'".
ה'". וְאַף שֶׁהוּא מְלֵא מִיַּנְיָה שֶׁל
תּוֹרָה. אָדָם כֶּךָ צָרִיךְ לְהִיּוֹת שְׁלֵם,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כה): "אִישׁ
תָּם" - גָּבַר שְׁלֵם, כְּמוֹ (שם לג):
"וַיָּבֵא יַעֲקֹב שְׁלֵם". כֶּךָ צָרִיךְ
לְהִיּוֹת נִשְׁמָה שְׁלֵמָה, וְלֹא יִהְיֶה
בָּהּ פָּגָם, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כא) שְׁכַל
(איש) אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא יִקְרַב. אָף
כֶּךָ אוֹתִיּוֹת אֵלִים עִם י"ה - הוּא
אֱלֹהִים, כְּתֻשְׁבוֹן כּוּס. (שם י"ה)

מלא, הָדָא הוּא דְכָתִיב כּוּס (דברים
לג): "וּמְלֵא בְרַכַּת ה'". וְאוּף
דְּאִיהוּ מְלֵא מִיַּנְיָא דְאִוְרִייתָא. בַּר
נִשׁ חֲכִי צָרִיךְ לְמַהּוֹי שְׁלֵים, כְּמָה
דְּאִתְּ אֱמַר (בראשית כה): "אִישׁ תָּם",
גָּבַר שְׁלֵים. כְּמוֹ (בראשית לג): "וַיָּבֵא
יַעֲקֹב שְׁלֵם", חֲכִי צָרִיךְ לְמַהּוֹי
נִשְׁמָתָא שְׁלֵימָתָא, וְלֹא יִתְיָה בָּהּ
פָּגָם, (ויקרא כא) דְּכָל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם
לֹא יִקְרַב. אוּף חֲכִי אֵלִים עִם י"ה,
הוּא אֱלֹהִים, כְּתֻשְׁבוֹן כּוּס. (שם י"ה)
אִיהוּ מְלֵא, וְהַפּוֹד אֵלִים וְתַמְצָא

הוא מלא, והפך אותיות אלם ותמצא מלא. מתי? כְּאֶשֶׁר יֵשׁ שֵׁם אוֹתוֹת י"ה. והיננו (שמות יז): "כִּי יָד עַל כַּס י"ה". אַדְנָי חֲשׁוֹנוֹ ו"ה. הַעֲמוּד הַאֲמֻצֵי מְלֵא מְשֻׁנִּיָּהֶם, וּמְשׁוּם זֶה שׁוֹרֵה עֲלָיו אָדָם, שֶׁהוּא שֵׁם מִפְרָשׁ.

מְלֵא. אִימְתִי. כִּד אִית תַּמָּן י"ה. וְחִינּוֹ (שמות יז): "כִּי יָד עַל כַּס י"ה". אַדְנָי חֲשׁוֹנֵיהּ ו"ה. עֲמוּדָא דְאֲמֻצֵיָתָא מְלֵא מִן (תקונים ע' ע"א) תְּרוּוּיָהּ. וּבְגִין דָּא שְׂרִיא עֲלֵיהּ אָדָם, דְּהוּא שְׂמָא מִפְרָשׁ.

מקבלו בשתי ידיו

באור: מקבלו בשתי ידיו - כמו התורה שהיתה בשני לוחות, חמשה דברות בלוח אחד כנגד חמש אצבעות של יד ימין, וחמשה בלוח שני כנגד חמש אצבעות של יד שמאל. ונתנו בימין, כלומר ביד ימין. ומשום זה, שני לוחות אבנים בידו, ולא בידיו. וזהו שמעיד הפסוק, (דברים לג): "מימינו אש דת למו".

מקבלו בשתי ידיו, כגוונא דאורייתא, דהוה בתרין לוחין, ה' דברין בלוחא חדא, לקבל ה' אצבעאן דיד ימינא. וה' בלוחא תניינא, לקבל ה' אצבעאן דיד שמאלא. ואתייהבו בימינא דחינו ביד ימין. ובגין דא, שני לוחות אבנים הוריד בידו, ולא בידיו. והאי איהו דאסהיד קרא, (דברים לג): "מימינו אש דת למו".

ונותן עיניו בו

באור: ונותן עיניו בו - משום שכוס זה הוא כנגד ארץ ישראל, שנאמר בזה (דברים יא): "תמיד עיני ה' אלהיך בזה". ועינים של מעלה הם שכעים סנהדרין, ועליהם משה ואהרן. שתי עינים עליונות. אחת עין ימין, ואחת עין שמאל. והם ע"ב, כמנין "ביין". וזהו סוד של נותן בכוס עינו.

ונותן עיניו בו, כגין דהאי כוס, דאיהו לקבל ארעא דישראל, דאתמר בה, (דברים יא): "תמיד עיני ה' אלהיך בזה". ועיינו דלעילא, אינון שכעין סנהדרין, ומשה ואהרן עליהו. תרין עיינון עלאי. חד עין ימין, וחד עין שמאלא, ואינון ע"ב, כמנין ביין. והאי איהו רזא דנותן בכוס עינו.

ומגביהו מן הקרקע טפח

באור: ומגביהו מן הקרקע טפח - משום שאות ה' היא כוס, צריך להעלות אותה באות י', שהיא טפח, שבו נפתחת אות ה' בחמש אצבעות. ומשגרו לאנשי ביתו במתנה - משום שתתברך אשתו, שהיא נפש, שנאמר בה (במדבר יא): "נפשנו יבשה אין כל". ומתברכת ועושה פרות. זהו שכתוב (בראשית א): "תדשא הארץ דשא".

ומגביהו מן הקרקע טפח, בגין דאת ה' איהי כוס, בעי לסלקא לה באת י', דאיהי טפח, דביה אתפתחת ה' בה' אצבעאן. ומשגרו לאנשי ביתו במתנה, בגין דיתברך דביתהו, דאיהי נפש, דאתמר בה (במדבר יא): "נפשנו יבשה אין כל", ואתברכת ואתעבדת פרוין, הדא הוא דכתיב, (בראשית א): "תדשא הארץ דשא".

זוהר ח"ג רע"ג: ר"מ

באור: ביאור: תשיעי - כוס של ברקה, ופרשוה בעלי המשנה, עשרה דברים נאמרו בכוס של ברקה, ואלו הם: עטור. עטורי. הדרח"ה. שטיפ"ה. ח"י. מל"א. ומקבלו בשתי ידיו. ונותנו בימין. ומסלקו מן הקרקע טפח. ונותן עיניו בו. ומשגרו במתנה לאנשי ביתו. ועכשו אין לנו אלא ארבעה, שהם: הדרח"ה. ושטיפ"ה. ח"י. מל"א. ויש אומרים ח"י, מן החבית. ויש אומרים ח"י, הכוס שלם. ששבירתו זו היא מיתתו.

באור: כוס על דרך החכמה הוא אלהים, והוא (מלא ב"ה והם) כ"ס בלי ו', כמו

תשיעאה, כוס דברקה. ואוקמוה מארי דמתניתין, עשרה דברים נאמרו בכוס דברקה ואלין אינון. עטורי. עטורי. הדרח"ה. שטיפ"ה. ח"י. מל"א. ומקבלו בשתי ידיו. ונותנו בימין. ומסלקו מן הקרקע טפח. ונותן עיניו בו. ומשגרו במתנה לאנשי ביתו. ועכשו, אין לנו אלא ארבעה שהן הדרח"ה. ושטיפ"ה. ח"י. מל"א. ויש אומרים ח"י מן החבית, ויש אומרים ח"י, הכוס שלם. ששבירתו זו היא מיתתו.

כוס על דרך החכמה, הוא אלהים. והוא (מלא ב"ה והם) והכא שלם, ב"ס בלא ו' כמו כס שהוא

פגום וחסר בלא אלת, בן הוא חסר
בלא וי"ו, והוא פגום. חכס"א בן
עולה בגימטריא כוס.

כס, שהוא פגום וחסר בלא אלת,
בן הוא חסר בלי וי"ו, והוא
פגום. חכס"א בן עולה
בגימטריא כוס.

כוס היא ה"א, וצריך עשרה
דברים כנגד י', והם: עט"ר
בסוד העטרה, עטרת תפארת. וזהו
סוד עטור שאמרו זכרונם לברכה,
מעטרו בתלמידים, והיא עטרת
הברית. עט"ף, (תהלים קב): "תפלה
לעני כי יעטף". שכל הברכות
והתפלות מתעטפים עד שתעלה
תפלת העני.

באור: כוס היא ה"א, וצריך
עשרה דברים, כנגד י'.
והם: עט"ר בסוד העטרה, עטרת
תפארת. וזהו סוד עטור, שאמרו
זכרונם לברכה מעטרו
בתלמידים, והיא עטרת הברית.
עט"ף, (תהלים קב): "תפלה לעני
כי יעטף". שכל הברכות
והתפלות מתעטפים, עד שתעלה
תפלת העני.

הדח"ה ושטיפ"ה, כמו (ויקרא טז):
"ומהרו וקדשו". המהרה
מימין החסד. והקדושה משמאל
דיגבורה. כוס דברכה מלכות מצד
בינה הנקראת אלהים. ונקרא
עטרה מצד הכתר. ח"י, מצד יסוד,
הנקרא שלום, שנאמר (ישעיה נד):
"וברית שלומי לא תמוט אמר
מרחמך ה'". מלא, מצד תפארת.
מקבלו בשתי ידיו, ה' ה'.

באור: הדח"ה ושטיפ"ה, כמו
(ויקרא טז) וטהרו וקדשו.
הטהרה מימין החסד, והקדשה
משמאל הגבורה. כוס של ברכה
מלכות, מצד בינה הנקראת
אלהים. ונקרא עטרה מצד הכתר.
ח"י מצד יסוד הנקרא שלום,
שנאמר (ישעיה נד) ובריתי שלומי
לא תמוט אמר מרחמך ה'. מלא
מצד תפארת. מקבלו בשתי ידיו,
ה' ה'.

ונותנו בימין, בי ה' עליונה לחסד,
ה' שניה לגבורה. ומסלקו
מן תפרקע טפת, בסוד יו"ד בי
סלוק ה' הוא יו"ד. ונותן עיניו בו,

באור: ונותנו בימין, פי ה'
עליונה לחסד, ה' שניה
לגבורה. ומסלקו מן התפרקע
טפת, בסוד יו"ד, פי סלוק ה' הוא

יו"ד. וְנוֹתֵן עֵינָיו בּוֹ, שֶׁהֵם בְּסוּד יֵאֱהַדְוֶנְהִי. יי מאיר בְּכַת עֵינַי. יְהו"ה בְּשִׁלְשָׁה צְבָעֵי הָעֵינַי. אֲדַנִּי מְאִירָה בְּשֵׁנֵי כְרוּבֵי הָעֵינַי וְאִישׁוּנֵי עַפְעָפֵי הָעֵינַי. וּמְשַׁגְּרוּ בְּמִתְנָה לְאֲנָשֵׁי בֵיתוֹ, הִיא בֵּינָה, שְׁנֵאֲמַר בְּהַּ יִשְׁמַח מֹשֶׁה בְּהַּ יִשְׁמַח מֹשֶׁה בְּמִתְנַת חֶלְקוֹ.

שֶׁהֵם בְּסוּד יֵאֱהַדְוֶנְהִי. ה' (ר"א י"ד) מְאִיר בְּכַת עֵינָיו. יְהו"ה בְּשִׁלְשָׁה צְבָעֵי הָעֵינַי. אֲדַנִּי מְאִירָה בְּשֵׁנֵי כְרוּבֵי הָעֵינַי, וְאִישׁוּנֵי עַפְעָפֵי הָעֵינַי. וּמְשַׁגְּרוּ בְּמִתְנָה לְאֲנָשֵׁי בֵיתוֹ. הִיא בֵּינָה, שְׁנֵאֲמַר בְּהַּ, יִשְׁמַח מֹשֶׁה בְּמִתְנַת חֶלְקוֹ.

כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צְרִיכָה עֲשֶׂרָה דְבָרִים

זֶהר חֲדָשׁ רוּת קו ע"ב

בְּאוּר: כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צְרִיכָה עֲשֶׂרָה דְבָרִים, כְּמוֹ שֶׁהֵעִירוּ בָהֶם חֲכָמִים. בְּרַכַּת הַמְזוּזָה בְּשִׁלְשָׁה צְרִיף כּוֹס. שְׁלֹשׁ בְּשִׁלְשָׁה - אֵין צְרִיף כּוֹס. מָה הַטַּעַם? שְׁכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אֵין מִתְבָּרַכַת אֶלָּא בְּשִׁלְשָׁה, וּמִשְׁלָשָׁה וְנִמְעָלָה. הִנֵּה פְּחוּת מִשְׁלָשָׁה - לֹא.

כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צְרִיף עֲשֶׂרָה דְבָרִים, כְּמוֹ דְאִתְעָרוּ בְּהוּ רַבְנֵי. בְּרַכַּת הַמְזוּזָה בְּשִׁלְשָׁה, צְרִיף כּוֹס. שְׁלֹשׁ בְּשִׁלְשָׁה, אֵין צְרִיף כּוֹס. מְאִי טַעַמָּא, דְּכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, אֵינוּ מִתְבָּרַךְ אֶלָּא בְּשִׁלְשָׁה, וּמִשְׁלָשָׁה וְלִמְעָלָה. הִיא פְּחוּת מִשְׁלָשָׁה, לֹא.

בְּאוּר: בְּשִׁלְשָׁה, אָמְרוּ רַבּוּתֵינוּ, שֶׁהוּא אֹמֵר שְׁאֶכְלְנוּ מִשְׁלוֹ. כִּאֵן לֹא אֹמְרִים לְמִי מְבָרַךְ, אִף עַל גַּב שֶׁהֵם שִׁלְשָׁה, לֹא אָמַר לְמִי שְׁאֶכְלְנוּ מִשְׁלוֹ, אוֹ לְשֵׁם, וְלֹא אֹמְרִים אֶלָּא נְבָרַךְ שְׁאֶכְלְנוּ, וְלֹא אֹמְרִים לְמִי.

בְּשִׁלְשָׁה, אָמְרוּ רַבְנֵי, דְּהוּא אֹמֵר נְבָרַךְ שְׁאֶכְלְנוּ מִשְׁלוֹ. חֲכָא לֹא אָמְרוּ לְמִי מְבָרַךְ, אִף עַל גַּב דְּשִׁלְשָׁה אֵינוּ, לֹא אָמַר נְבָרַךְ לְמִי שְׁאֶכְלְנוּ מִשְׁלוֹ, אוֹ לְשֵׁם, וְלֹא אָמְרוּ אֶלָּא נְבָרַךְ שְׁאֶכְלְנוּ, וְלֹא אָמְרוּ לְמִי.

הַהִסְתַּכְלוּת בְּכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה וּסְגֻלָּתָהּ

זֶהר חֲדָשׁ רוּת קו ע"ב

בּוֹ יִתְבָּאֵר שֵׁישׁ חֲשִׁיבוֹת שְׁיִסְתַּכַּל בְּכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, לְפִי שְׂאֵז מִשְׁפִּיעַ בְּהַּ הַבְּרָכוֹת מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזִימּוֹן צְרִיף לְהִיּוֹת

בשְׁלֹשָׁה דְּקָא, וְאוֹמֵר נְבִרָךְ שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ. דְּהֵינּוּ מִסְכָּם עֲלֵינוּ לְבָרַךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂמוֹמְנוּ אֶכְלָנוּ.

וְהָכֵא אֵיתְעֵרוּ רַבְנֵי, דְּהָא בּוֹס שֶׁל בְּרָכָה קְוִימָא קְמִיה, וְעֵינֵי מִסְתַּפְּלִין בִּיה. וְרָזָא (דברים י"א יב): "תְּמִיד עֵינֵי ה' אֵלֶהֶיךָ בָּה". וְהוּא בּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, נִטְל בְּרָכָן וּמְזוּנֵי מְגוּ תֵּלֵת אֶבְהֵן. וּמִהָהוּא מְזוּנָא דְּאִיהוּ נִטְל אֲנֵן אֶכְלֵי.

וְעַל דָּא מִסְתַּפְּלִין בִּיה, וְאִמְרֵי נְבִרָךְ שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ, נִסְבִּי"ם דְּעֵתְנֵנוּ לְבָרְכָא, בְּגִין דְּאֶכְלָנוּ מִשְׁלוֹ, מִהָהוּא מְזוּנָא דְּאִיהוּ נִטְל לְמִיּוֹן עֲלֵמָא.

בְּאוּר: וְכֵאן הֵעִירוּ רְבוּתֵינוּ, שֶׁהַכּוֹס הַזֶּה שֶׁל בְּרָכָה עוֹמֶדֶת לְפָנֵינוּ, וְעֵינֵינוּ מִסְתַּפְּלִים בָּה, וְהַסּוֹד - (דברים י"א): "תְּמִיד עֵינֵי ה' אֵלֶהֶיךָ בָּה". וְאוֹתָהּ הַכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה נוֹטֵלֶת בְּרָכוֹת וּמְזוּנוֹת מִתּוֹךְ שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת. וּמֵאוֹתוֹ הַמְזוּן שֶׁהוּא נִטְל אֲנֵנוּ אוֹכְלִים.

בְּאוּר: וְעַל זֶה מִסְתַּפְּלִים בּוֹ, וְאוֹמְרִים נְבִרָךְ שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ. נִסְבִּי"ם דְּעֵתְנֵנוּ לְבָרַךְ, מִשּׁוֹם שְׂאֵכְלָנוּ מִשְׁלוֹ, מֵאוֹתוֹ הַמְזוּן שֶׁהוּא נִטְל לְזוּן אֶת הָעוֹלָם.

בְּרַכַּת הַמְזוּן צְרִיךְ הַזְמָנָה

זוהר ח"ג קב"ו ע"א

בו יתבאר שהשכינה הקדושה מתברכת בברכת המזון אף רק אם אנו נזמין אותה ונאמר הב ונברך מלשון הזמנה, וממשיך לבאר פי בעת אכילת האדם בסעודה, השכינה עומדת עליו ונוטלת חלקה שהם הניצוצות הקדושים. וצריך ליזהר להזמין השכינה ולברך ברכת המזון בכונה, כדי שהשפע לא יפול לסטרא אחרא.

רבי יצחק ורבי יהודה הוו אולי באורחא, מטו לההוא אתר דכפר סגנין, דהנה תמן רב המנונא סבא, אתארחו פאתתא דיליה, דהנה לה ברא חדא ועירא, וכל יומא הנה בני ספרא, ההוא יומא

בְּאוּר: רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הֵיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. הַגִּיעוּ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל כְּפַר סַגְנִין, שֶׁהָיָה שָׁם רַב הַמְּנוּנָא סָבָא. הִתְאַרְחוּ אֶצֶל אִשְׁתּוֹ, שֶׁהָיָה לָהּ בֶּן אֶחָד קָטָן, וְכָל הַיּוֹם הָיָה בְּבֵית

זוהר ח"ג דף קפ"ו ע"ב

בְּאִוֵּר: כְּתוּב (שם כו): "וְעִשִּׂית בְּרִיחִים חֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה לְקִרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקִרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית". וְכָתוּב: "וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקִּרְשִׁים מִבְּרַח מִן הַקְּצֵה אֶל הַקְּצֵה". וְאִם תֹּאמַר שְׂאוֹתוֹ בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן הוּא אַחֵר, שְׂלֵא הִיָּה בְּכָלֵל אוֹתָם חֲמִשָּׁה - לֹא כֹּף. אֲלֵא אוֹתוֹ בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן הִיָּה מֵאוֹתָם חֲמִשָּׁה, שְׁנַיִם מִכָּאן וְשְׁנַיִם מִכָּאן וְאֶחָד בְּאֲמֻצֵּעַ. הִרִי הִיָּה בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן עֲמוּד יַעֲקֹב, סוּד מִשָּׁה. כְּנֶגֶד זֶה חֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת בְּיַד הָאָדָם. וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּאֲמֻצֵּעַ, גְּדוּל וְעֵלְיוֹן מֵהַכֵּל, בּוֹ עוֹמְדִים שְׂאֵר הָאֲחֵרִים.

בְּאִוֵּר: וְהֵם חֲמִשָּׁה בְּרִיחִים, שְׁנֵי קְרָאִים חֲמֵשׁ מֵאוֹת שְׁנַיִם, שֶׁהוּלָךְ בָּהֶם עֵץ הַחַיִּים. וּבְרִית קֹדֶשׁ מִתְעוֹרֵר (נְמוּל) בְּחֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹת הַיָּדַיִם, וְדָבָר (נִסְתָּר) תְּמָה הוּא עַל מַה שְׂאֲמַרְתָּ. וְלִכְּן כָּל בְּרִכוֹת הַפֶּהֶן תְּלוּיֹת בְּאֲצַבְעוֹת. פְּרִישֵׁת יָרֵד מִשָּׁה עַל זֶה הִיָּתָה.

בְּאִוֵּר: אִם כָּל זֶה יֵשׁ בָּהֶם, אֵין דִּין לֵהִיֹּת בְּנִקְיוֹן

בְּתִיב (שם כו): "וְעִשִּׂית בְּרִיחִים עֲצֵי שְׁטִיִּים חֲמִשָּׁה לְקִרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד וְחֲמִשָּׁה בְּרִיחִים לְקִרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית". וּבְתִיב: "וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּתוֹךְ הַקִּרְשִׁים מִבְּרַח מִן הַקְּצֵה אֶל הַקְּצֵה". וְאִי תִימָא, דְּהָהוּא בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן אַחֲרָא הוּא, דְּלֹא תָּוּה בְּכָלֵלֵא דְּאֵינֹן חֲמִשָּׁה. לֹאֹ הָכִי. אֲלֵא הָהוּא בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, מֵאֵינֹן חֲמִשָּׁה תָּוּה. תְּרִין מִכָּאן, וְתְרִין מִכָּאן, וְחַד בְּאֲמֻצֵּיתָא. הָא הוּוּ בְּרִיחַ הַתִּיכוֹן, עֲמוּדָא יַעֲקֹב, רְוֵא דְּמִשָּׁה, (זוהר דף קפ"ו ע"ב) לְקַבֵּל דָּא, חֲמֵשׁ אֲצַבְעָאן בְּיַד דְּבַר נֶשֶׁ. וְהַבְּרִיחַ הַתִּיכוֹן בְּאֲמֻצֵּיתָא, רַב וְעֵלְמָה מִכָּלֵא, בִּיה קוּימִין שְׂאֵר אַחֲרֵינִין.

וְאֵינֹן חֲמֵשׁ בְּרִיחֵי, דְּאֶקְרוּן חֲמֵשׁ מֵאָה שְׁנַיִן, דְּאֵילְנָא דְּחַיִּי אֲוִיל בְּהוּ. וּבְרִית קְרִישָׁא אֲתַעֵר (ס"א אֲתַנּוּר), בְּחֲמֵשׁ אֲצַבְעוֹן דְּיָדָא. וּמְלָח (ג"א סְתִימָא) תִּימָא הוּא עַל מַה דְּאֲמַרְתָּ. וְעַל דָּא כָּל בְּרִכָּאן דְּכַתְּבָא, בְּאֲצַבְעוֹן תְּלִיזִין. פְּרִישׁוֹ דְּיָדָא דְּמִשָּׁה עַל דָּא תָּוּה.

אִי כָּל דָּא אֵית בְּהוּ, לִית דִּינָא לְמַהוּ כְּנִקְיוֹ, כִּד מְכַרְכִּין בְּהוּ

כְּשֶׁמְבַרְכִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא, מְשׁוּם שְׁבָהֶם וּבְדַגְמָתָם
מִתְבָּרַךְ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. וְלִכֵּן אַתֶּם
שׁוֹחֲכִים אִתָּם הַרְבֵּה, אֵיךְ לֹא
הַשְׁגַּחְתֶּם לָזֶה? וְלֹא שִׁמְשַׁתֶּם אֶת
רַבֵּי שְׁמֵעִיָּה הַחֲסִיד, וְהוּא אָמַר
שֶׁכָּל טַנּוּף וְכָל לְכַלּוֹף הַעֲלוּהוּ
לְצַד הָאֲחֵר, שֶׁהָרִי הַצַּד הָאֲחֵר
נִזוֹן מִהַטַּנּוּף וְהַלְכַלּוֹף הַזֶּה, וְעַל
זֶה מִים אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וְחוֹבָה
הֵם?!

באור: תָּמָהּ וְלֹא יָכְלוּ לְדַבֵּר.
אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, בְּנֵי
מַהוּ שֵׁם אַבִּיךָ? שֶׁתֵּק הַתִּינּוֹק רָגַע
אֲחֵר, עֵמֵד לְפָנַי אָמוּ וְנָשַׁק לָהּ.
אָמַר לָהּ, אָמִי, עַל אָבִא שְׁאֵלוּ
הַחֲכָמִים הַלָּלוּ, הֲאִם אָמַר לָהֶם?
אָמְרָה לוֹ אָמוּ, בְּנֵי, בְּדַקְתָּ אוֹתָם?
אָמַר, הָרִי בְּדַקְתִּי וְלֹא מְצֵאתִים
כְּרֹאוֹי. לְחֻשָּׁה לוֹ אָמוּ וְחִזַּר
אֲלֵיהֶם. אָמַר לָהֶם, אַתֶּם שְׁאֵלְתֶם
עַל אָבִא, וְהָרִי הִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם,
וּבְכָל יוֹם שִׁחֲסִידִים קְדוּשִׁים
הוֹלְכִים בְּדַרְךְ, הוּא סוֹחֵר
אֲחֵרֵיהֶם. וְאִם אַתֶּם קְדוּשִׁים
עַלְיוֹנִים, אֵיךְ לֹא מְצֵאתֶם אוֹתוֹ,
הֲלֹךְ הַסוֹחֵר אַחֲרֵיכֶם?

באור: אָבֵל בַּהֲתַחֲלָה רְאִיתִי
בְּכֶם, וְכַעַת רְאִיתִי בְּכֶם,

לְקוֹדֵשׁא בְּרוּךְ הוּא. בְּגִין דְּבַהּוּ,
וּבְדוּגְמָא דְלַהוּן, מִתְבָּרַךְ שְׁמָא
קְדִישָׁא. וְעַל דָּא אַתּוֹן דְּחַכְמֵיתוּ
טוֹבָא, הִיד לֹא אֲשַׁנְחַתּוּן לְהָאִי.
וְלֹא שְׁמֵשְׁתּוּן לְרַבֵּי שְׁמֵעִיָּה חֲסִידָא,
וְאִיהוּ אָמַר, כָּל טַנּוּפָא, וְכָל
לְכַלּוּבָא, סְלִיקוּ לִיה לְסַטְרָא
אֲחֵרָא, דְּהָא סַטְרָא אֲחֵרָא מִתְּהֵא
טַנּוּפָא וְלְכַלּוּבָא אַתּוֹן. (תְּרוּמָה קנ"ד
ע"ג) וְעַל דָּא מִים אַחֲרוֹנִים חוֹבָה,
וְחוֹבָה אִינוּן.

תְּוַחְהוּ וְלֹא יָכִילוּ לְמַלְלָא. אָמַר
רַבֵּי יְהוּדָה, בְּרִי, שְׁמָא
דְּאָבוּךְ מֵאֵן הוּא. שְׁתִּיק וְנִקְא
רִנְעָא חֲדָא, קָם לְגַבִּיה אַמִּיה וְנָשַׁק
לָהּ, אָמַר לִיה אָמִי, עַל אָבִא שְׁאֵלוּ
לִי אֵלִין חֲכִימִין, אֵימָא לִזֵּן. אָמַר
לִיה אִמִּיה, בְּרִי, בְּדַקְתָּ לַהוּ. אָמַר
הָא בְּדַקִּית, וְלֹא אֲשַׁבַּחִית בְּדַקָּא
יָאוּת. לְחִישָׁא לִיה אַמִּיה, וְאִתְדַר
לְגַבִּיָּהוּ, אָמַר לִיה אַתּוֹן שְׁאֵלְתּוּן
עַל אָבִא, וְהָא אִסְתַּלַּק מִעֲלַמָּא,
וּבְכָל יוֹמָא דְּחֲסִידֵי קְדִישִׁין אֲוִלִין
בְּאֲרָחָא, אִיהוּ טַיִיעָא אַבְתְּרִיָּהוּ.
וְאִי אַתּוֹן קְדִישֵׁי עַלְיוֹנִין, הִיד לֹא
אֲשַׁבַּחְתּוּן לִיה, אֲוִל טַיִיעָא
אַבְתְּרִיָּכוּ.

אבל בְּקַדְמֵיתָא חֲמִינָא בְּכוּ,
וְהִשְׁתָּא חֲמִינָא בְּכוּ,

אָבֵרָה אַתְּ ה' אֵלָא רָאָה דְּוֹד
שְׁצַרְיָךְ הַזְמָנָה, וְאָמַר אֲבֵרָה.
בְּגִלְל שְׁבַשְׁעָה שְׁאָדָם יוֹשֵׁב עַל
שְׁלַחְנוּ, הַשְׂכִּינָה עוֹמְדַת שָׁם,
וְהַצַּד הָאֲחֵר עוֹמֵד שָׁם. כְּשֶׁמְזַמֵּן
הָאָדָם לְבָרֵךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, הַשְׂכִּינָה מִתְתַקְּנַת (בְּהַזְמָנָה זו)
לְגַבֵּי מַעְלָה לְקַבֵּל בְּרֻכּוֹת, וְהַצַּד
הָאֲחֵר מִתְכּוֹפֵף. (וְאִם נִתְקַנַּת בְּבְרֻכּוֹת
לְגַבֵּי מַעְלָה וְהַצַּד הָאֲחֵר אֵינוֹ בְּכֻלָּל) וְאִם
לֹא מְזַמֵּן הָאָדָם לְבָרֵךְ אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַצַּד הָאֲחֵר
שׁוֹמֵעַ וּמְכַשְׁפֵּשׁ לְהִיּוֹת לוֹ חֵלֶק
בְּאוֹתָהּ בְּרֻכָּה.

אֵלָא, הָמָא דְּוֹד דְּבַעֵי הַזְמָנָה, וְאָמַר
אֲבֵרָה. בְּגִין דְּבַשְׁעָתָא דְּבַר נֶשׁ
יְתִיב עַל פְּתוּרָא, שְׂכִינְתָא קְיָימָא
תָּמֹן, וְסַטְרָא אַחְרָא קְיָימָא תָּמֹן.
כִּד אֲזַמִּין בַּר נֶשׁ לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, שְׂכִינְתָא אֲתִתְקַנַּת (ג"א
בְּהַזְמָנָה דָּא) לְגַבֵּי עֵילָא, לְקַבֵּל
בְּרֻכָּא, וְסַטְרָא אַחְרָא אֲתִתְפִּיֵיא.
(ג"א וְאִי אֲתִתְקַנַּת בְּבְרֻכְתָּא לְגַבֵּי עֵילָא, וְסַטְרָא
אַחְרָא לֹא אִיהוּ כְּכֻלָּל) וְאִי לֹא אֲזַמִּין
בַּר נֶשׁ לְבָרְכָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
סַטְרָא אַחְרָא שְׁמַע וּמְכַשְׁפֵּשׁ
לְמַחְוֵי לִיה חוּלְקָא בְּהַתִּיא בְּרֻכָּה.

טעם שמזמין בהב ונברך

זהר פרשת בלק קפו ע"ב

בו יתבאר שְׂכַשְׁמֵבְרָךְ בְּזַמְנוֹ שְׁהַפְרֵי עֲרֵלָה וְאֲסוּר בְּאֲכִילָה הָרִי
מִשְׁפִּיעַ לְסַטְרָא אַחְרָא, אִךְ כְּשֶׁאֲוָחַז הַפְרֵי בִידוֹ כְּשֶׁאֵינוֹ עֲרֵלָה
וּמִתְרַבְּב בְּאֲכִילָה וּמְבַרְךְ הִיא הַהַזְמָנָה שְׁמִשְׁפִּיעָה שְׁפַע לְשְׂכִינָה, לְפִי
שְׂפִיעָא מְרֻשּׁוֹת הַסַּטְרָא אַחְרָא, וְכֵן בְּכֹל דְּבַר שְׁמְבַרְךְ.

בְּאוּר: וְאִם תֹּאמַר, לְמָה אֵין
הַזְמָנָה בְּשַׂר הַבְּרֻכּוֹת?
אֵלָא אוֹתוֹ דְּבַר הַבְּרֻכָּה שְׁמְבַרְכִים
עָלָיו, הוּא הַזְמָנָה. וְבֹא וּרְאֵה
שְׂכַף זֶה, שְׂזָה שְׁמְבַרְךְ עַל הַפְרֵי,
אוֹתוֹ פְּרֵי הוּא הַזְמָנָה וּמְבַרְכִים
עָלָיו, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לְצַד הָאֲחֵר.
וְקֹדֶם זֶה שְׁהִיָּה אוֹתוֹ פְּרֵי בְּרֻשׁוֹת
הַצַּד הָאֲחֵר, לֹא מְבַרְכִים עָלָיו,

וְאִי תִימָא, בְּשַׂר בְּרֻכָּאן אֲמַאי
לֹא אִית הַזְמָנָה. אֵלָא הַחַוָּא
מְלַח דְּבְרֻכָּה, דְּקָא מְבַרְכִין עָלָה,
אִיהוּ הַזְמָנָה. וְתָא חוּי דְּתַכֵּי הוּא,
דְּתַאי דְּמְבַרְךְ עַל פְּרֵי, הַחַוָּא פְּרֵי
אִיהוּ הַזְמָנָה, וּמְבַרְכִין עָלֵיהּ. וְלִית
לִיה חוּלְקָא לְסַטְרָא אַחְרָא. וְקוּדְם
דָּא, דְּתוּה הַחַוָּא פְּרֵי בְּרֻשׁוֹת
דְּסַטְרָא אַחְרָא, לֹא מְבַרְכִין עָלֵיהּ.

ובתיב (ויקרא יט) לא יאכל, בגין דלא יברכו על ההוא פרי, ולא יתברך סטרא אחרא. כיון דנפק מרשותיה, יאכל, ומברכו עליה. ואיהו הזמנא לברכתא. וכן פל מילין דעלמא דקא מברכו עליהו. בלהו הזמנה לברכתא. ולית פהו חולקא לסטרא אחרא.

ואי תימא, אוף הכי לברכת זמון בפסא דברכתא הוה הזמנה, אמאי הב ונברך. אלא, הואיל ובקדמיתא פד הוה שתי, אמר בורא פרי הגפן. הא הזמנה הוי. והשתא לברכת מזונא, בעינן שנוי, להזמנה אחרא, דהא בפסא דא לקודשא בריך הוא הוי, ולאו למזונא, ובגין כך פעי הזמנה דפומא.

וכתוב (ויקרא יט) לא יאכל, בשביל שלא יברכו על אותו הפרי ולא יתברך הצד האחר. כיון שיצא מרשותו, יאכל, ומברכים עליו. והיא הזמנה לברכה. וכן כל דברי העולם שמברכים עליהם, כלם הזמנה לברכה, ואין בהם חלק לצד האחר.

באור: ואם תאמר, אף כך לברכת זמון כוס ברכה היתה הזמנה, מדוע הבה ונברך? אלא הואיל ובתחלה כשהיה שותה אמר "בורא פרי הגפן", הרי זה היה הזמנה. וכעת לברכת המזון צריכים שנוי להזמנה אחרת, שהרי כוס זו הוא לקדוש ברוך הוא, ולא למזון, ומשום זה צריך הזמנת הפה.

בהזמנה לברכת המזון מזמין השפע לשכינה

זוהר פרשת בלק קפז ע"א

בו יתבאר כי הזמנת "הב ונברך" הוא פדי להפריד הקלפות מהשכינה הקדושה והזמנת "נברך שאכלנו משלו" הוא פדי להמשיך השפע אל השכינה הקדושה.

ואי תימא, נברך שאכלנו משלו, דא הוא הזמנה, ברוך שאכלנו דא הוא פרכה. הכי הוא ודאי. אבל נברה, הזמנה אחרא איהו, הזמנה דבורא פרי הגפן. (ס"א)

באור: ואם תאמר, נברך שאכלנו משלו זוהי הזמנה, ברוך שאכלנו משלו זוהי ברכה - כך זה בנדאי. אבל נברך זוהי הזמנה אחרת, הזמנה של בורא פרי

הגפן. (של הפה) שהקודמת היא
ההזמנה לכוס של ברכה סתם.
וכוס זו, כיון שנטל, היא הזמנה
אחרת במלת נברך לגבי עולם
העליון, שכל מזונות וברכות
יוצאות משם. ומשום זה הוא
בדרך נסתר, שעולם העליון הוא
נסתר ואין אליו הזמנה, אלא
בדרגה זו כוס ברכה. (שבמלת
נברך).

דפומא) דקדמיתא איהי הזמנה לכוס
דברכה סתם. והאי כוס, כיון
דאנמיל איהו הזמנה אחרא במלה
דנברך לגבי עלמא עלאה דכל
מזונין וברכאן מהמן נפקין, וכנין
כך איהו כדרך סתים, דעלמא
עלאה סתים איהו, ולית לגביה
הזמנה. אלא בדרגא דא כוס
דברכה.

עד השתא, לא שמענא מלין אלין זוהר פרשת בלק קפז ע"א

באור: אמר רבי יהודה, אשרי
חלקנו שמיום העולם עד
כעת לא שמענו דברים אלו, ודאי
הרי אמרנו שזה אינו כן אדם.

באור: אמר לו, בן, מלאך ה',
אהובו, מה שאמרת
ועשית בריחם עצי שטים חמשה
לקרשי צלע המשכן וגו', וחמשה
בריחם וגו', וחמשה בריחם
לירכתים ימה - הרי הרבה
בריחים יש כאן, וידיים הם שתים.
אמר לו, זהו שאמרנו, מפי האדם
נשמע מיהו. אבל הואיל ולא
השגחתם - אני אמר.

(במלה דנברך) אמר רבי יהודה,
ובאה חולקנא, דמן זוהר
דף קפ"ז ע"א) יומא דעלמא עד
השתא, לא שמענא מלין אלין,
ודאי הא אמינא דדא לאו בר נש
איהו.

אמר ליה, ברא, מלאכא דה',
רחימא דיליה, האי דאמרת
ועשית בריחים עצי שטים חמשה
לקרשי צלע המשכן וגו', וחמשה
בריחים וגו', וחמשה בריחים
לירכתים ימה. הא בריחים שוכא
איכא הבא, וידיים אינון תריין. אמר
ליה, דא הוא דאמרין, מפומיה דבר
נש אשתמע מאן איהו. אבל הואיל
ולא אשגחתון אנא אימא.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ב): "הַחֲכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְגו'". וְכִי בָּאן אֲתֵר עֵינָיו דְּבַר נֶשׁ, אֲלֵא בְּרֹאשׁוֹ, דִּילְמָא בְּגוּפוֹ אִו בְּדְרוּעֵיהּ, דְּאִפִּיק לְחֲכָם יתיר מְכַל בְּנֵי עֲלָמָא. אֲלֵא קְרֵא חֲכִי הוּא וְדַאי, דִּתְנִין, לֹא יִחַד בַּר נֶשׁ בְּגִלּוּי דְּרִישָׁא ד' אַמוּת. מֵאֵי מִעֲמָא. דְּשִׁכְיִנְתָּא שְׂרִיָא עַל רִישֵׁיהּ, וְכַל חֲכִים, עֵינָיו וּמְלוּי בְּרֹאשׁוֹ אֵינּוּן, בְּהוּא דְּשְׂרִיָא וְקִיּוּמָא עַל רִישֵׁיהּ.

בְּאִוֵר: פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ב): "הַחֲכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְגו'". וְכִי אֵיפֵה עֵינָיו שֶׁל הָאָדָם? אֲלֵא בְּרֹאשׁוֹ! שְׂמָא בְּגוּפוֹ אִו בְּזוּרוֹעוֹ, שְׁהוּצִיא אֶת הַחֲכָם יוֹתֵר מְכַל בְּנֵי הָעוֹלָם? אֲלֵא הַפְּסוּקָא כִּךְ הוּא בְּוֵדַאי. שְׁלֵמְדֵנוּ, לֹא יִלְךְ אָדָם בְּגִלּוּי רֹאשׁ אַרְבַּע אַמוּת. מָה הַטַּעַם? שְׁשִׁכְיָנָה שׁוֹרָה עַל רֹאשׁוֹ, וְכַל חֲכָם עֵינָיו וְדִבְרָיו בְּרֹאשׁוֹ הֵם, בְּאוֹתוֹ שְׁשׁוֹרָה וְעוֹמֵד עַל רֹאשׁוֹ.

וְכַד עֵינָיו תִּמְנֵן, לִינְדַע דִּתְהוּא נְהוּרָא דְּאֲדִלִיק עַל רִישֵׁיהּ, אַצְטְרִיד לְמִשְׁחָא, בְּנִין דְּנִנְפָא דְּבַר נֶשׁ אֵיהוּ פְּתִילָה, וְנְהוּרָא אֲדִלִיק לְעֵילָא, וְשְׁלֵמָה מְלֻבָּא צְוּוּח וְאָמַר, (קהלת ט): "וְשִׁמְן עַל רֹאשְׁךָ אַל יִחָסֵר", דִּתָּא נְהוּרָא דְּבְרֹאשׁוֹ, אַצְטְרִיד לְמִשְׁחָא וְאֵינּוּן עוֹבְדִין מְבָאן. וְעַל דָּא הַחֲכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, וְלֹא בְּאֲתֵר אַחֲרָא.

בְּאִוֵר: וְכִשְׁעֵינָיו שָׁם, יַדַּע שְׂאוֹתוֹ אִוֵר שְׁדוּלֵק עַל רֹאשׁוֹ צְרִיךְ שְׁמֵן, מִשׁוּם שְׁגוּפָא הָאָדָם הִיא פְּתִילָה, וְאִוֵר דוּלֵק לְמַעְלָה, וְשְׁלֵמָה הַמְּלֻךְ צְוּוּח וְאָמַר (שם ט): "וְשִׁמְן עַל רֹאשְׁךָ אַל יִחָסֵר", שְׁהֵרִי הָאוֹר שְׁבְרֹאשׁוֹ צְרִיךְ שְׁמֵן וְאוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְלִכְּן הַחֲכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ, וְלֹא בְּמִקּוּם אַחֵר.

אֲתוֹן חֲכִימִין, וְדַאי שְׁכִינְתָּא שְׂרִיָא עַל רִישֵׁיבּוֹ, הִיךְ לֹא אֲשַׁנְחַתוֹן לְהָא, דְּכְתִיב: "וְעֵשִׂיתָ בְּרִיחִים וְגו'", לְקִרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד. וְחִמְשָׁה בְּרִיחִים לְקִרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית". הָאֶחָד וְהַשֵּׁנִית אָמַר קְרֵא, שְׁלִישִׁית

בְּאִוֵר: אַתָּם חֲכָמִים, וְדַאי הַשְׁכִּינָה שׁוֹרָה עַל רֹאשֵׁיכֶם, אֵיךְ לֹא הֲשַׁנְחַתְתֶּם לָזֶה? שְׁכְּתוּב: "וְעֵשִׂיתָ בְּרִיחִים וְגו'", לְקִרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד. וְחִמְשָׁה בְּרִיחִים לְקִרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית". הָאֶחָד וְהַשֵּׁנִית

אמר הפסוק, שלישית ורביעית לא אמר הפסוק. שהרי אחד ושנית נחשבים לשני צדדים, ומשום זה החשבון בשני אלה.

באור: באו הם ונשקוהו. **בכה רבי** (פכתחלה) **יהודה ואמר, רבי שמעון, אשרי חלקך! אשרי הדור! שהרי בזכותך אפלו תינוקות של בית רבן הם סלעים רמים תקיפים. באה אמו. אמרה להם, רבותי, בבקשה מכם אל תשגיחו על בני, אלא רק בעין טובה. אמרו לה, אשרי חלקך אשה פשרה, אשה ברורה מכל שאר הנשים, שהרי הקדוש ברוך הוא ברר חלקך והרים דגלך על כל שאר נשות העולם!**

באור: אמר התינוק, אני לא פוחד מעין רעה, שפן דג גדול ונכבד אני, ודג לא פוחד מעין רעה, שפכתוב (בראשית מח): "וידגו לרב בקרב הארץ". מה זה לרב? לרבות על העין. ושנינו, מה דגי הים המים מכסים עליהם ואין עין רעה וכו'. לרב ודאי, בקרב הארץ, בתוך בני האדם על הארץ. אמרו, בן, מלאך ה', אין בנו עין רעה, ולא מצד עין רעה

ורביעית לא אמר קרא. דהא אחד ושנית, דא חשיבו דתרין סטרין, ובגין כך עביר חושבנא בתרין אליו.

אתו אינון ונשקוהו, (כמלקדמין) בכה רבי יהודה, ואמר, רבי שמעון ופאה חולקך, ופאה דרא, דהא בזכותך אפילו ינוקי דבי רב, אינון טרין רמאין תקיפין. אתאת אמיה, אמרה לון רבותי, במטו מנייכו, לא תשחחון על ברי, אלא בעינא טבא. אמרו לה, ופאה חולקך אתתא פשרה, אתתא ברירא מכל שאר נשין, דהא קודשא ברוך הוא בריר חולקך, וארים דגלך על כל שאר נשין דעלמא.

אמר ינוקא, אנא לא מסתפינא מעינא בישא, דבר נונא רבא ויסקרא אנא, ונונא לא דחיל מעינא בישא, דכתיב, (בראשית מח): "וידגו לרב בקרב הארץ", מאי לרוב, לאסנאה על עינא. ותנינו, מה דגים דימא, מוא חפי עליהון, ולית עינא בישא וכו'. לרוב ודאי, בקרב הארץ, בנו בני אנשא על ארעא. אמרו, ברא, מלאכא דה', לית בנא עינא בישא, ולא מסטרא

דַּעֲיָנָא בִּישָׁא אֲתִינָן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא חֲפֵי עַלְךָ בְּגַדְפוּי.

פְּתַח וְאָמַר (בראשית מו): "הַמְּלֶאֶךְ
הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע יִבְרָךְ
וְגו'". הַאִי קָרָא אָמַר יַעֲקֹב בְּרוּחַ
קוּדְשָׁא, אִי בְרוּחַ קוּדְשָׁא אָמַר לֵיהּ,
רַזָּא דְחֻבְמָתָא אִית בֵּיהּ. הַמְּלֶאֶךְ,
קָרִי לֵיהּ מְלֶאֶךְ. וְקָרִי לֵיהּ שְׁמָתָן
אֲחֵרֵינִי. הֵבֵא, אָמַר אֲקָרִי מְלֶאֶךְ.
אֵלָּא בַּד אִיהוּ שְׁלִיחָא מְלַעֲיָלָא,
וְקַבִּילַת זְהָרָא מִגּוּ אֲסַפְקֻלְרִיא
דְּלַעֲיָלָא, (ס"א רכז) דְּבַרְיָן מְבַרְכִין
אָבָא וְאִמָּא לְהָאִי, אָמַרִי לַה בְּרַתִּי,
וְיָלִי נְטוּרִי בִּיתִיךָ, פְּקִידִי לְבִיתִיךָ.
הֲבִי עֲבִידִי לְבִיתִיךָ. וְיָלִי וְזוּגִי לֹוּן.
וְיָלִי, דְּתַחֲוֹא עֲלֵמָא דְּלִתְתָּא מְחַבָּא
לָךְ, בְּנֵי בֵיתִךְ מְחַבָּאן מְזוּנָא מְנָה,
הָא לָךְ כָּל מַה דְּתַצְטְרְכִי לְמִיחַב
לֹוּן, בְּרִין אִיהִי מְלֶאֶךְ.

בִּאנּוּ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַסֶּה
עָלֶיךָ בְּכַנְפָיו.

בַּאֲוֵר: פְּתַח וְאָמַר, (שם):
"הַמְּלֶאֶךְ הַגָּאֵל אֶתִּי
מִכָּל רָע יִבְרָךְ וְגו'". פְּסוּק זֶה
אָמַר יַעֲקֹב בְּרוּחַ הַקְדוּשׁ. אִם
בְּרוּחַ הַקְדוּשׁ אָמַר אוֹתוֹ, סוּד
חֻכְמָה יֵשׁ בּוֹ. הַמְּלֶאֶךְ, קוּרָא לוֹ
מְלֶאֶךְ, וְקוּרָא לוֹ שְׁמוֹת אֲחֵרִים.
מִדּוּעַ נִקְרָא כָּאֵן מְלֶאֶךְ? אֵלָּא
כְּשֶׁהוּא שְׁלִיחַ מְלַמְעֵלָה וּמְקַבֵּל
זְהָר מִתּוֹךְ אֲסַפְקֻלְרִיָּה שְׁלַמְעֵלָה,
(שָׂאזו) שְׂכַשְׂמְבָרְכִים אָבָא וְאִמָּא
לְזֶה, אוֹמְרִים לָהּ: בֵּתִי, לְכִי שְׁמֵרִי
בֵּיתִיךָ! פְּקִידִי אֶת בֵּיתִיךָ! כֶּךָ עֲשִׂי
לְבֵיתִיךָ! לְכִי וְזוּגִי אוֹתָם. לְכִי,
שְׂאוֹתוֹ עוֹלָם שְׁלַמְטָה מְחַבָּה לָךְ,
בְּנֵי בֵיתִיךְ מְחַכִּים לְמִזוּן מִמֶּךָ!
הָרִי לָךְ כָּל מַה שְׂתַצְטְרְכִי לְתַת
לָהֶם. וְאֵז הִיא מְלֶאֶךְ.

**בו יתבאר ענין השלחן בצפון ומצוות נטילת ידים
זוהר פְּרִשְׁת תְּרוּמָה קַנַד ע"ב**

שְׁלַחֲן דָּא, אֲצַמְרִיךְ סְדוּרָא דִּילֵיהּ
לְאַתְתְּקָנָא, בְּסַמְרָא דְצָפוֹן,
דְּכַתִּיב וְהַשְׁלַחֲן תַתֵּן עַל צֵלַע צָפוֹן.
מֵאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּמַתְמָן שִׁירוּתָא
דְּחֻדְוָה. שְׂמָאֵלָא נְטִיל מִמִּינָא תְדִיר
בְּקַדְמוּתָא, וְלְבַתַּר אִיהוּ אֲתַעַר
לְגַבֵּי נִקְבָּא, וּבַתַּר קְרִיבַת לֵיהּ

בַּאֲוֵר: הַשְׁלַחֲן הַזֶּה צְרִיךְ הַסְדוּר
שְׁלוֹ לְהַתְתַקֵּן בְּצַד
הַצָּפוֹן, שְׂכַתוּב וְהַשְׁלַחֲן תַתֵּן עַל
צֵלַע צָפוֹן. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שְׂמֵשׁ רֵאשִׁית הַשְּׂמֻחָה. הַשְּׂמָאֵל
נוֹטֵל תְּמִיד מִהֵימִין בְּרֵאשׁוֹנָה,
וְאַחַר כֶּךָ הוּא מִתְעוֹרֵר לְנִקְבָּה.

ימינא לנביה, ואתדבקת ביה.

אחר כך הימין מקרב אותו אליו
ונדבק בו.

באור: המים הם מימין, והם שמחה. מיד נותן לשמאל, ונדבקים בו אותם מים ומשמחים אותו. ואחר כך הוא נכלל בימין, ומעורר את הנקבה באותה שמחה, וסימנך - מי שנוטל מים ביד ימינו בכלי, ראשון לרוקן מים הוא בשמאל, ולא משמאל לימין, שהרי מים מימין לוקח אותם השמאל.

באור: ולכן מים לא נמצאים אלא מצד השמאל. כיון שנלקחו המים אליו, הרי התעוררו לנקבה באותם מים, ולכן גבורות גשמים שנינו. ולכן והשלחן תתן על צלע צפון, שמאותו הצד הפרות נמצאים בו יותר מהצד האחר, בהתעוררות השמחה שלו בראשונה, כמו שנאמר (שיר ב) שמאלו תחת לראשי, ואחר כך - וימינו תחבקני.

מים אינון מימינא, ואיהו חדוה, מיד יחייב לשמאלא, ואתדבקו ביה אינון מים, וחדאן ליה. ובתר אתכליל איהו לימינא, ואתער לנוקבא ביהחוא חדוה. וסימנך מאן דנטיל מיא בידיה ימינא במאנא, קדמאח לאדקא מיא בשמאלא איהו, ולא משמאלא לימינא, דהא מיא מימינא נטיל לון שמאלא.

ובגין כך מיא לא אשתכחו, אלא מסטרא דשמאלא. כיון דנטילו מיא לנביה, הא אתערו לגבי נוקבא באינון מים. ועל דא גבורות גשמים תנינו. ובגין כך והשלחן תתן על צלע צפון, דמהחוא סטר איבין אשתכחו ביה יתיר, מסטרא אחרא. באתערו דחדוה דיליה בקדמיתא, במה דאת אמר (שיר השירים ב) שמאלו תחת לראשי לבתר וימינו תחבקני.

נקיות הגוף לפני הסעודה

זוהר פְּרֻשַׁת תְּרוּמָה קַנְד ע"ב

בו יתבאר פי שלחנו של אדם צריף להיות בנקיות, לכן יש לו להתפנות קודם האכילה, לכבוד שפע המזון שהשפיע לו הקדוש ברוך הוא, וכדי שלא יהנה הסטרא אחרא מהמזון פלוס.

באור: ולכן צריך אדם שלא יתן מזון שעל גבי שלחנו לאותו קיא צואה, וכל שפן במעיו, וכל שפן שהוא טהור (טוב) לאדם ובריאות ותקון הגוף שלו. ולכן השלחן הוא לאכל בו בטהרה, כמו שנתבאר.

ובגין כך אצטרף בר נש, דלא יתיב מזונא דעל גבי פתוריה, לכהוא קיא צואה, וכל שפן במעיו, וכל שפן דאיהו דכיו (טב) לבר נש ובריאו ותקונא דגופיה. ועל דא, שלחן איהו למיכל ביה בדכיו, כמה דאתמר.

בו יתבאר: מצוה להניח לחם על השלחן והברכה שורה רק על שלחן מלא, כדגמות לחם הפנים בבית המקדש

באור: שלחן זה שעומד בבית המקדש, כדי להמצא בו מזון ולהוציא ממנו מזון, ולכן אפלו רגע אחד לא צריך לעמד בריקנות. שלחן אחר הוא שלחן הריקנות, ולא צריך לתת לו מקום במקום קדוש. ולכן שלחן המקדש אפלו רגע אחד לא ישב בלי מזון, ויצטרף שלא ימצא במקום גרוע, שהרי הברכה שלמעלה לא נמצאת במקום גרוע. זה שלחן שלפני הקדוש ברוך הוא. שלחן שאדם מברך עליו את הקדוש ברוך הוא, אף כך לא צריך להיות בריקנות, שהרי אין הברכה במקום ריק.

באור: הלחמים שעל גבי השלחן של הקדוש

שלחן דא דקיימא כבי מקדשא, בגין לאשתכחא ביה מזונא, ולאפקא מניה מזונא, ועל דא אפילו (וזה רף קנ"ה ע"א) רנעא חדא, לא (קל"ו ע"א) אצטרף לקיימא בריקניא. שלחן אחרא, איהו שלחן דריקניא, ולא אצטרף למהב ליה דוכתא באתר קדישא. ועל דא, שלחן דמקדשא, אפילו רנעא חדא לא יתיב בלא מזונא. ויצטרף דלא ישתכח אתר גריע, דהא ברבתיא דלעילא לא משתכחא באתר גריע, דא שלחן דקמיה דקודשא בריך הוא. שלחן דבר נש דקא מברך עליה לקודשא בריך הוא, אוף הכי לא אצטרף למהוי בריקניא, דהא לית ברבתיא באתר ריקניא.

נהמי דעל גבי שלחן דקודשא בריך הוא (י"ט), אינון

(דברים כו): "וְשִׁמַּחְתָּ לִפְנֵי ה' "וְשִׁמַּחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ". הַפְּסוּקִים הַלְלוּ כִּשְׂשֻׁרְאֵל הַיּוֹ שְׁרָאָן בְּאַרְעָא קְרִישָׁא, וְאַתְחִזִּין קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּבִי מְקֻדְשָׁא, הוּוּ מִתְקַיְיִמִי. הַשְּׁתָא הִיךְ מִתְקַיְיִמִי, מָאן יָכִיל לְמִיבַל לִפְנֵי ה' וּלְמַחְדֵי לִפְנֵי ה'.

לפני ה' וְשִׁמַּחְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ. הפסוקים הללו כִּשְׂשֻׁרְאֵל הַיּוֹ שְׁרָאָן בְּאַרְעָא קְרִישָׁא, וְאַתְחִזִּין קָמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּבִי מְקֻדְשָׁא, הוּוּ מִתְקַיְיִמִי. הַשְּׁתָא הִיךְ מִתְקַיְיִמִי, מָאן יָכִיל לְמִיבַל לִפְנֵי ה' וּלְמַחְדֵי לִפְנֵי ה'.

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx כְּתִבִּי רַבִּינוּ הַאֲרִי וִזִ"ל xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

הנה בָּהֶם היו כל העולמות וכל הנבראים פֶּלֶם, ובהם היו כוללים ארבע עולמות אצילות בריאה יצירה עשייה, ולכן פֶּאָשֶׁר חֲזְרוּ וְנִתְקַנּוּ וְהוֹבְרָרוּ מִן הַסְּגִיגִים הַמַּעֲרָבִים בָּהֶם ולא הִבְרָרוּ בַּפֶּעַם אֶחָד וּבְכַת אַחַת, אֲמִנָם בְּתַחֲלָה הוֹבְרַר כָּל מֵה שְׁהִיָּה בָּהֶם מַחֲלַק עוֹלָם הָאֲצִילוֹת בְּלָבָד, וְהַמְּבַחֵר שְׂבָהֶם הוֹבְרַר וְנִתְקַן וְנַעֲשָׂה מִמֶּנּוּ עוֹלָם הָאֲצִילוֹת, וְהַיּוֹתֵר גְּרוּעַ מִמֶּנּוּ נַעֲשָׂה עוֹלָם הַבְּרִיאָה. וְאַחַר כֵּן הוֹבְרַר הַיּוֹתֵר גְּרוּעַ וְנַעֲשָׂה יצירה, וְאַחַר כֵּן הוֹבְרַר הַיּוֹתֵר גְּרוּעַ וְנַעֲשָׂה עוֹלָם הַעֲשִׂיָּה, וְיוֹתֵר גְּרוּעַ מִמֶּנּוּ שְׁלֵא יָכֹל לְהַתְּבַרֵּר אַז הוּא נִשְׁאַר בְּתוֹךְ הַקְּלָפוֹת, בְּסוּד חִיּוֹת וְנִשְׁמָה אֲלֵיהֶם, כְּפֹדֵעַ בְּסוּד י"א סִמְנֵי הַקְּטָרֶת. וְהֵנָּה מִכָּל בְּחִינּוֹת אֱלוּ הַנִּזְכָּרִים, נִשְׁאַרוּ בְּחִינּוֹת מֵהֶם בְּתוֹךְ הַקְּלָפוֹת, שְׁלֵא יָכֻלוּ לְהַתְּבַרֵּר אַז, וְהֵנָּה הֵם מִתְּבַרְרִים מֵאַזּוּ וְעַד עַתָּה עַד בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ, כִּי אַז בִּלַּע הַמְּנוֹת לְנִצָּחַ, וְיִהְיֶה כָּל הַקְּדוּשָׁה מִתְּבַרְרַת וְכָל הַקְּלָפָה תִּשְׁאַר לְבִדְדָה, בְּבִחְיֵינָת סִיגִים, וְהַרְשָׁעָה כְּלָה בַּעֲשׂוֹן תְּכַלָּה.

על ידי האכילה מעלים לדרגת מלאך, וכיוצא בזה עד רום המעלות: והנה עולם העשייה יש בו חלקים ובחינות והם ארבעה. וזה סדרן ממטה למעלה דומם צומח חי מדבר, ובלי ספק שאפילו הדומם שהוא העפר והאבנים והמתכות וכיוצא בהם, מְכַרְח הוּא שְׁיֵשׁ בְּתוֹכָם כַּח חִיּוֹת וְרוּחְנִיּוֹת הַמְּקַיִם אוֹתוֹ, וְיֵשׁ עֲלֵיו לְמַעְלָה מִזֶּל וְשׁוֹטֵר הַמְּקַיִם וּמְגַדֵּל אוֹתוֹ, וְרָאִיָּה לְזֶה שְׁאֵם לֹא כֵּן לֹא הִיָּה יְכַלֵּת בַּעֲפֹר לְהַבְדִּיל וְלְהַצְמִיחַ זְרָעִים וּדְשָׂאִים, וְהִיא מִשְׁתוֹקֶקֶת אֶל הַגְּשָׁמִים כְּאִשָּׁה לְבַעֲלָהּ, וְכִמּוֹ שֶׁהָאֲרִיכוּ רְבוּתֵינוּ זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה בַּעֲנֵנוּ זֶה, וְכִאוּמָרָם נֶאֱמָר פְּקִידָה בְּאִשָּׁה וְנֶאֱמָר פְּקִידָה בְּאֶרֶץ וְכו' [תענית ד"ח], וְהַצּוּמָח יֵשׁ לוֹ חִיּוֹת וְרוּחְנִיּוֹת יִתְרָה עַל הַדּוּמָם, שֶׁהֵרִי יֵשׁ בּוֹ כַּח הַצּוּמָח וְכַח הַזֶּן וְכַח הַמְּגַדֵּל כְּפֹדֵעַ. וְהַבְּעֲלֵי חַיִּים יִתְרִים עַל הַצּוּמָח, וּבְגֵי אָדָם לְמַעְלָה מֵאַרְבַּעַתוֹ, וְלָכֵן יֵשׁ כַּח וְיַכְלֵת בְּאָדָם לְבַרֵּר כָּל אַרְבַּע בְּחִינּוֹת הַנִּזְכָּרוֹת וְלַתְּקַנָּם וְלְהַעֲלוֹתָם לְמַעְלָה עֲלִיּוֹנָה, לְמַעְלָה מִמְּדֻרְגָתוֹ, וְהִיא מְדֻרְגַת מְלָאכִים. כִּי יָכֹל הוּא לְבַרֵּר אֶת הַדּוּמָם, וְלְהַחְזִירוֹ חֶלֶק מִחֻלְקֵי עֲצוּמוֹ, כְּמוֹ שֶׁיִּתְבַּאֵר בְּעֲזֵרַת הַשֵּׁם בְּסוּד הָאֲכִילָה, וּמִזֶּה יַעֲלֶה לְמְדֻרְגַת מְלָאךְ, וְכִיוּצָא בְּזֶה עַד רֹוּם הַמְּדֻרְגוֹת. כִּי עַל יְדֵי אֲכִילָתָם הַדְּבַר הֵהוּא מְבַרְרִין כַּח וְהַטּוֹב וְהַמְּזוּן שְׁבוּ, וּמֵה שֶׁהוּא פְּסֻלַת וְסִיגִים

אָלֵא וְדַאי הָבִי הוּא, בְּקַדְמֵיתָא כַּד יָתִיב כַּר נָשׁ עַל פְּתוּרְיָה לְמִיכָל^(י), מְבָרַךְ עַל נְהֻמָּא הַמוּצִיא. מַאי מַעְמָא הַמוּצִיא, וְלֹא מוּצִיא, דְּהָא כְּתִיב (ישעיה מב) בּוֹרָא הַשְּׁמַיִם, וְלֹא כְּתִיב הַבוֹרָא. (ירמיה י) עוֹשֶׂה אֶרֶץ, וְלֹא כְּתִיב הַעוֹשֶׂה אֶרֶץ. מַאי מַעְמָא הַכָּא הַמוּצִיא.

בְּאוּר: אָלֵא וְדַאי כָּךְ הוּא. בְּרַאשׁוֹנָה כְּשֵׁיִשְׁב אָדָם עַל שַׁלְחָנוֹ לֶאֱכֹל, מְבָרַךְ עַל הַלֶּחֶם הַמוּצִיא. מָה הַטַּעַם הַמוּצִיא וְלֹא מוּצִיא, שְׁהָרִי כְּתוּב בּוֹרָא הַשְּׁמַיִם, וְלֹא כְּתוּב הַבוֹרָא. עוֹשֶׂה אֶרֶץ, וְלֹא כְּתוּב הַעוֹשֶׂה אֶרֶץ. מָה הַטַּעַם כָּאן הַמוּצִיא?

זוהר קס"ח ע"א - ב

בְּאוּר: אָלֵא כָּל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם מְסוּד הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הַנִּסְתָּר, מִסְתַּתְּרַת ה' מִשָּׁם, לְהַרְאוֹת שְׁהָרִי מֵעוֹלָם גְּנוּז וְנִסְתָּר הוּא. וְכָל הַדְּבָרִים שֶׁהֵם מִהָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן שְׁנַתְּגַלֶּה יוֹתֵר כְּתוּב בְּה', שְׁכָתוּב (ישעיה מ) הַמוּצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם, (עמוס ט) הַקְּרָא לְמֵי הַיָּם. כֻּלָּם הֵם מְסוּד הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן, וְאִם נִכְתָּב בְּשֵׁם הוּא בְּה', כְּמוֹ הָאֵל הַגָּדוֹל. וְכָאן שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר (בגלוי) מְסוּד הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן הוּא, כִּיּוֹן

אָלֵא כָּל מַלְיוֹן דְּאִינוּן מְרֻא דְּעֵלְמָא עֲלָאָה סְתִירָא, אִסְתַּתְּרָא ה' מִתְּמָן, לְאַתְחַזְּוָה דְּהָא מַעְלָמָא גְּנוּזָא וְסְתִירָא אִיהוּ. (זוהר דף קס"ח ע"ב) וְכָל מַלְיוֹן דְּאִינוּן מַעְלָמָא תַתָּאָה דְּאַתְגְּלִיא וְתִירָא כְּתִיב בְּה', דְּכְתִיב (ישעיה מ) הַמוּצִיא בְּמִסְפָּר צְבָאָם (עמוס ה) הַקְּרָא לְמֵי הַיָּם, כְּלֵהוּ מְרֻא דְּעֵלְמָא תַתָּאָה אִיהוּ, וְאִי (רל"א ע"ב) אִכְתִּיב בְּשֵׁם אִיהוּ בְּה', כְּגוֹן הָאֵל הַגָּדוֹל, וְהִכָּא דְּאִיהוּ בְּאַרְחָ סְתִימִים (נ"א באתגליא) מְרֻא דְּעֵלְמָא תַתָּאָה אִיהוּ, כִּיּוֹן

xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx כְּתִיב רַבִּינוּ הַאֲר"י ז"ל xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

וְזִהְמָא מִתְבָּרַר בּוֹ כְּסוּד יִצְיַאת בְּנֵי הַמַּעֲיִם כְּפוֹדֵע. הַטַּעַם הַרְאוּשׁוֹן בְּאִכִּילָה - לְכַרְך הַסִּיגִים: וְהִנֵּה נִתְבָּאֵר הַטַּעַם הָאִכִּילָה שְׁהִיא לְכַרְך הַסִּיגִים אֲשֶׁר מְעַרְבִים בְּמֵאכָל הַהוּא: יז. קִדְּם הָאִכִּילָה יֹאמְרוּ מְזֻמּוֹר לְדוֹד ה' רועי לא אַחְסַר: קִדְּם הַזּוּוּג, יֹאמֵר פְּסוּק מְזֻמּוֹר לְדוֹד ה' רועי לא אַחְסַר וְגו', כְּדִי שִׁיפְרָה וְיַרְבֶּה. וְגַם טוֹב לוֹמֵר אוֹתוֹ הַמְזֻמּוֹר קִדְּם הָאִכִּילָה, מִפְּנֵי שֵׁישׁ בּוֹ ז"ן תְּבוּרָת, וְהָאוּמְרוֹ לֹא יִחְסַר לוֹ מְזֻמּוֹתָיו, וְטוֹב גַּם כֵּן לְמְזוֹן הַנְּפֶשׁ:

דְּמַבְרֵךְ בַּר נֶשׁ, שְׂכִינְתָא אֲתִיָּא שְׂמַבְרֵךְ אָדָם, שְׂכִינָה בָּאָה לְפָנָיו. קְמִיָּה.

וּמָה דְאָמַר וְאֶבְלַת לְפָנֵי ה' אֱלֹהֵיךָ^(ט). הֲכָא אֲתַבְלִיל לְמַלְלָא בְּמַלְי דְאֹרִייתָא^(יט), דְּהָכִי אֲצַטְרִיךְ הוּאִיל וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְמִיָּה, לְקִיּוּמָא דְבִתְיָב, (יחזקאל מא): "זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לְפָנָי ה'". וְכַתִּיב (דברים יד): "וְאֶבְלַת שָׁם לְפָנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ".

הוּאִיל וְקִיּוּמָא בַּר נֶשׁ קְמִי מְאָרִיָּה, אֲצַטְרִיךְ נְמִי לְמִיחַן בְּאֹר: הוּאִיל וְעוּמַד אָדָם לְפָנֵי רַבּוּנּוֹ, צְרִיךְ גַּם לְרַחֵם עַל

יח. פְּנוֹת אֶכִּילָה מֵהַצְּעִיטֵל קֶטָן, מֵהַרְבֵּי רַבֵּי אֱלִימֶלֶךְ מְלִיז'נְסֵק זִיע"א: קֶדָם נְטִילַת יָדִים לְאֶכִּילָה יֹאמַר תְּפִלַּת הַשֶּׁבַע שֶׁל רַבְּנֵנוּ יוֹנָה וְזָכוּנוּ לְבִרְכָה, וְאַחַר אֶכִּילַת הַמוּצִיא יֹאמַר בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "לְשֵׁם יְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּיה אֵין אֲנִי אֶכֶל לְהִנָּאת גּוֹפֵי חַס וְשְׁלוֹם, רַק שְׂיִהֵיָה גּוֹפֵי בְּרִיא וְחֶזֶק לְעַבְדוּתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, וְאֵל יַעֲכֹב שׁוּם חֶטָא וְעוֹן וְהִרְהוּר רַע וְתַעֲנוּג גְּשָׁמִי אֶת הַיְחִוּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתָּיה עַל יָדֵי נִיצוּצוֹת קְדוּשׁוֹת שֶׁל הָאֶכִּילָה וְהַשְׂתִּיָּה הַזֶּה". וַיְכַוֵּן כְּשֶׁהוּא אֶכֶל דְּבַר מָה אוֹ שׁוֹתָה דְּבַר מָה, שֶׁהַטַּעַם שֶׁהוּא מְרַגֵּשׁ בְּפִיו בְּשַׁעַת לַעֲיִסָה וּבְשַׁעַת גְּמִיעָה הִיא פְּנִימִיּוֹת הַקְדוּשָׁה וְנִיצוּצוֹת הַקְדוּשָׁה הַשׁוֹרָה בְּמֵאֶכֶל אוֹ בְּמִשְׁקָה הַהוּא, וְעַל יָדֵי הָאֶכִּילָה וְהַטְּחִינָה בְּשֵׁנִים וְהַאֲצִטּוּמָכָא נִבְרַר הַפְּנִימִיּוֹת מֵהַמְּאֶכֶל שְׁלֵא יַעֲשֶׂה מִתָּר לְהַשְׁפִּיעַ לְחִיצוּנִים, וְאֵז נִפְשׁוֹ נִהְיִית מֵהַפְּנִימִיּוֹת, וְהַפְּסִלַת נַעֲשֶׂה מוֹתְרוֹת וְנִדְחָה אֶל הַחִיצוּנִים, וַיִּקְבַּל אֵז בְּמַחְשַׁבְתּוֹ שֶׁתִּכְפֹּר וּמִיד כְּשִׁינְרֵגִישׁ שִׁיִּצְטָרַךְ לְנִקְבֵי לֹא יִשְׁהָה אֶת הַפְּסִלַת בְּקִרְבּוֹ לְטִמְאָה חַס וְשְׁלוֹם אֶת מַחוֹ וְלִשְׁקוֹץ אֶת נִפְשׁוֹ לְהַשְׁהוֹת אֶת הַצּוּאָה וְהַשְׁתָּן בְּקִרְבּוֹ אֶפִּילוֹ רָגַע אַחַת. וְגַם יִצְרֵר לְפָנָיו בְּשַׁעַת אֶכִּילָה הָאוֹתִיּוֹת מֵאֶכֶל" בְּכַתֵּב אֲשׁוּרִית וְהִרְהוּר שְׁעוּלָה יִצ"א פְּמִנֵן הוֹנָה בְּשְׁלוֹב אַדְנִי:

יט. שַׁעַר הַפְּנוֹת דְּרוּשֵׁי קְדוּשָׁה לִיל שַׁבַּת דְּרוּשׁ א': וְאַחַר הָאֶכִּילָה הִיָּה נוֹהֵג מוֹרֵי ז"ל לוֹמַר פְּזוּמֵן אֶחָד בְּקוֹל נְעִים, וְהוּא ז"ל תִּקְוֵן ג' פְּזוּמוֹנִים מְסֻדָּים ע"ד חֲכַמַת הָאֲמַת בְּכָל פְּרֻטֵי הַפְּנוֹת שֶׁל שַׁבַּת, פְּזוּמוֹן אֶחָד לְסַעוּדַת הַלֵּילָה, וּפְזוּמוֹן אֶחָד לְסַעוּדַת שַׁחְרִית, וּפְזוּמוֹן אֶחָד לְסַעוּדַת מִנְחָה, וְזֶה נֶסַח פְּזוּמוֹן סַעוּדַת הַלֵּילָה, וּבְרֵאשֵׁי פְּרָקִים שֶׁל הַפְּזוּמוֹן הַנֶּזְכָּר נִרְמַז, אֲנִי יִצְחָק לוֹרִיא בּוֹן שְׁלֵמָה לְחוֹן מְתִי יְבוּשֵׁר עִם.

הקדוש ברוך הוא עומד עליו ממש, ולכבוד השכינה צריך לעטף ראשו בשמחה.

באור: ושמחת לפני ה' אלהיך - זוהי כוס של ברכה. כשמברך אדם בכוס של ברכה, צריך לשמח ולהראות שמחה ולא עצב כלל. כיון שנוטל אדם כוס של ברכה, הקדוש ברוך הוא עומד על גבו, והוא צריך לעטף ראשו בשמחה ולברך על הכוס במושב שלשה: נברך שאכלנו משלו.

באור: ובטובו חיינו, זה צריך רצון למעלה אל עתיק העתיקים, ועל זה היא בדרך נסתר. ובטובו, ולא מטובו. ובטובו, זה הימין (מינו) העליון, ומטובו זו דרגה אחרת שבאה מצד הימין, והיא דרגה למטה ממנו, משום שבאותו הטוב נכנה העולם וכו' נזון.

באור: למה נקרא טוב ולמה נקרא חסד? הטוב הוא כשכולל הכל בתוכו ולא מתפשט לרדת למטה. חסד - כשירד למטה ועושה טוב בכל הבריות, בצדיקים וברשעים, ולא חושש, ואף על גב שדרגה אחת היא. מנין לנו? שכתוב (תהלים סג):

ושמחת לפני ה' אלהיך, דא איהו בכוס של ברכה, כד בריך בר נש בכוס של ברכה, אצטריך למחרי ולאחזאה חדה ולא עציבו כלל, כיון דנטיל בר נש כוס של ברכה, קודשא בריך הוא קאים על גביה, ואיהו אצטריך לאעמא רישיה בחדוה. ולברכא על הכוס במושב תלתא, נברך שאכלנו משלו.

ובטובו חיינו, דא אצטריך רעותא לעילא לגבי עתיקא דעתיקין, ועל דא איהו בארע סתים. ובטובו, ולא מטובו, ובטובו: דא ימינא (ר"א ינה) עלאה. ומטובו: דא דרגא אחרא, דאתי מספרא דימינא, ואיהו דרגא לתתא מניה, כגון דבתהוה טוב אתבני עלמא, וביה אתון.

אמאי אקרי טוב ואמאי אקרי חסד. טוב איהו, כד כליל כלא בגויה, ולא אתפשט לנחתא לתתא. חסד כד נחתא לתתא ועביד טיבו בכל בריין, בצדיקין וברשיעין ולא חייש, ואף על גב דדרגא חד הוא. מנלן דכתיב, (תהלים סג): "אך טוב וחסד ירדפוני",

אי טוב למה חסד, ואי חסד למה טוב, דהא בחד סגיא אלא טוב כליל בלא בגויה, ולא אתפשט לתתא. חסד נחית (ק"ט ע"א) ואתפשט לתתא, וזן בלא צדיקי ורשיעי בחדא.

"אך טוב וחסד ירדפוני". אם טוב, למה חסד? ואם חסד, למה טוב, שהרי באחד מספיק? אלא טוב כולל הכל בתוכו, ולא התפשט למטה. חסד יורד ומתפשט למטה וזן לכל הצדיקים והרשעים כאחד.

והבא בינו דאמר ובטובו חיינו, חדר ואמר הון את העולם כלו בטובו בחסד, הדא הוא דכתיב, (תהלים קלו): "נתן לחם לכל בשר פי לעולם חסדו". ועל דא הון את הכל, לצדיקי ולרשיעי לכלא. דא אקרי ברבתי ימין. שמאל לאו איהו מברכת מזונא. ובגין כך שמאלא לא תסייע לימינא.

באור: וכאן, בינו שאמר ובטובו חיינו, חזר ואמר, הון את העולם כלו בטובו בחסד, זהו שכתוב (תהלים קלו): "נתן לחם לכל בשר פי לעולם חסדו". ועל זה הון את הכל, לצדיקים ולרשעים, לכל. זה נקרא ברבתי ימין. השמאל אינו מברכת המזון, ולכן שמאל לא תסייע לימין.

דכיזון דכריף ברבתי ימין (נ"א היין), אצטריך לדבקה ארץ החיים בימין, לאתזנא מתמן, ולפרנסא ולמיהב מזונא לכלא, ועל דא תנינא ברבתי הארץ, ואצטריך לאדברא בה ברית ותורה, על בריתה שחתמת בבשרנו, ועל תורתך שלמדנתנו, לאחזאה דמתהוא טוב אתון ברית ותורה, דאיהו תקונא דהאי טוב.

באור: שכיון שברך ברכה, ימין ארץ החיים בימין, להזון משם ולפרנס ולתת מזון לכל, ולכן השניה ברבתי הארץ, וצריך להזכיר בה ברית ותורה: ועל בריתה שחתמת בבשרנו, ועל תורתך שלמדנתנו. להראות שמאותו טוב נזון ברית ותורה, שהוא התקון של הטוב הזה.

מכאן אוליפנא, דנשים פטורות מברכת מזונא לאפקא ירי

באור: מכאן למדנו שנשים פטורות מברכת המזון

אֶת בְּכוֹרְתוֹ לִיעֲקֹב אָבִינוּ – חֶלְקוֹ
לְמִטָּה, וְאֵין לוֹ לְמַעְלָה כְּלוּם.
יִשְׂרָאֵל נוֹטְלִים לְמַעְלָה, וְעָשׂוּ
נוֹטֵל לְמִטָּה, וְעַל זֶה לֹא יִקְרַב
הַשְּׂמַאל כָּלֵל בְּבִרְכַת הַמְּזוּן.

בֵּינָן שְׂמֵת־בְּרַכָּת אֶרֶץ הַחַיִּים הַזֹּו
מִצַּד הַיְּמִין וּמִקְבֵּלֵת מְזוּן,
אֲזִי מִבְּקָשִׁים רַחֲמִים עַל הַכֹּל.
רַחֵם ה' אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ
וְעַל יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ וְגו'. שְׁהֲרִי
מֵאוֹתוֹ מְזוּן וְסִפּוּק שֶׁל אֶרֶץ
הַחַיִּים נִזְכָּה בָּהּ אֲנַחְנוּ וּבֵית
הַמִּקְדָּשׁ, שְׂיִבְנֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
לְמִטָּה בְּאוֹתָם רַחֲמִים.

בְּאוֹר: וּבִשְׁבֹת, כְּשֶׁהֵדִין לֹא
נִמְצָא לְהִיּוֹת נִצַּח וְהוֹד
כָּלֵל הַחֲסָדִים, אוֹמֵר רְצֵה
וְהַחֲלִיצֵנוּ, לְהִיּוֹת שְׁנִיָּהִם, (ישעיה
נח): "חֲסָדֵי דָוִד הִנָּאֲמָנִים", וְעַל
זֶה אֵל תְּהִי צָרָה וְיִגוֹן וְכו', שְׁהֲרִי
רְצֵה וּמוֹדִים הֵם חֲסָדֵי דָוִד, וְשִׁים
שְׁלוֹם שְׂאֲמָרְנוּ בַתְּפִלָּה בְּבִרְכַת
עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו הוּא
בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ.

בְּאוֹר: הַטּוֹב וְהַמְּטִיב, שֶׁהַכֹּל בָּא
מִצַּד הַיְּמִין וְלֹא מִצַּד
הַשְּׂמַאל כְּלוּם. מִי שֶׁמְבָרֵךְ בְּרַכַּת
הַמְּזוּן, הוּא נוֹטֵל בְּרַכּוֹת
בְּרֵאשׁוֹנָה מִכָּלֵם, וּמִתְבָּרֵךְ בְּכָלֵל

חֻלְקִיהָ אִיהוּ לְתַתָּא, וְלִית לִיה
לְעִילָא כְּלוּם. יִשְׂרָאֵל נִטְלִי לְעִילָא,
וְעָשׂוּ נִטְלִי לְתַתָּא, וְעַל דָּא לֹא
יִתְקַרַב שְׂמַאלָא כָּלֵל, בְּבִרְכַת
מְזוּנָא.

בֵּינָן דְּמִתְבָּרַכָּא הַאי אֶרֶץ הַחַיִּים
מִסְטָרָא דִּימִינָא, וּמִקְבֵּל
מְזוּנָא, כְּדִין כְּעִינָן רַחֲמִין עַל כָּלֵא.
רַחֵם ה' אֱלֹהֵינוּ עַל יִשְׂרָאֵל עַמְּךָ וְעַל
יְרוּשָׁלַיִם עִירְךָ וְגו', דְּהָא מֵהֵהוּא
מְזוּנָא וְסִפּוּקָא דְּאֶרֶץ הַחַיִּים, נִטְבִּי
בָּהּ אֲנִי וְכִי מִקְדָּשָׁא. דִּיתְבְּנִי בִּי
מִקְדָּשָׁא לְתַתָּא בְּאִינוּן רַחֲמִים.

וּבִשְׁבֹת דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח דִּינָא,
לְמַהוּי נִצַּח וְהוֹד כָּלֵל
חֲסָדִים, אוֹמֵר רְצֵה וְהַחֲלִיצֵנוּ
לְמַהוּי (ויחי ר"ט ע"א) תְּרוּנִיָּהוּ, (ישעיה
נח): "חֲסָדֵי דָוִד הִנָּאֲמָנִים", וְעַל דָּא
אֵל תְּהִי צָרָה וְיִגוֹן וְכו', דְּהָא רְצֵה
וּמוֹדִים, אִינוּן חֲסָדֵי דָוִד, וְשִׁים
שְׁלוֹם דְּקֵאֲמָרְן בְּצִלוֹתָא, בְּבִרְכַת
עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו
יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ.

הַטּוֹב וְהַמְּטִיב, דְּכָלֵא אֲתִי
מִסְטָרָא דִּימִינָא, וְלֹא
מִסְטָר שְׂמַאלָא כְּלוּם. מֵאֵן דְּמְבָרֵךְ
בְּרַכַּת מְזוּנָא, אִיהוּ נִטְלִי בְּרַכָּאֵן
בְּקַדְמִיתָא מִכָּלֵהוּ, וְאִתְבָּרֵךְ בְּכָלֵל

ברכת מזונא, ועל דא אית ליה ארבא דחייין. מאן דנטיל בוס של ברכה, וקא מברך עליה, פתיב (תהלים קטז): "בוס (בראשית א' ע"א, רכ"ג ע"א) ישועות אשא". מאן ישועות דא ימינא, דאיהו מושיע מפל מקטרנין דעלמא, דבתיב (ג"א הושיע לו ימינו) ותושע לו ימינו, ובתיב (תהלים ס): "הושיעה ימינך וענני".

של ברכת המזון, ועל זה יש לו ארבע חיים. מי שנטיל כוס של ברכה ומברך עליו, כתוב (תהלים קטז): "בוס ישועות אשא". מי מושיע מפל המקטרגים של העולם, שכתוב (הושיע לו ימינו) ותושע לו ימינו, וכתוב (תהלים ס): "הושיעה ימינך וענני".

אדחכי הוה נהיר ימטא, קמו בלהו ונשקוהו. אמר רבי יוס, ודאי הלולא איהו יומא דא, ולא ניפוק מהבא, עד דיתעביד הלולא בכל אנשי מתא, דא הוא הלולא דקודשא ברוך הוא אתרעי ביה. נטלו לה לאנתתיה, ובכריכו לה בכמה ברכאן, עברו דאבוה יתקן ביתא אחרא לחדות, בנישו כל אנשי מתא להחיא חדותא, וקראו לה בלה. וחדו עמהון כל ההוא יומא, ואיהו חדי עמהון במלי דאורייתא.

באור: בין כך האיר היום, קמו כלם ונשקוהו. אמר רבי יוס, ודאי יום משתה הוא היום הזה, ולא נצא מכאן עד שיעשה משתה לכל העיר. זהו משתה שהקדוש ברוך הוא רוצה בו. לקחו את אשתו וברכו אותה בכמה ברכות. עשו שאביה יתקן בית אחר לשמחה, כנסו את כל אנשי העיר לאותה שמחה, וקראו לה בלה, ושמחו עמם כל אותו היום, והוא שמח עמם בדברי תורה.

יברך להקדוש ברוך הוא בעין טובה
זוהר פרשת ויקהל ריח ע"א

בו יבאר קמו שמברך ברכת המזון בשמחה ועין טובה, כך ישפע לו שפע גדול, ולא יהיה בעצבות אלא בשמחה, לפי שבזה מתברכת ומתעטרת השכינה.

מאן דמברך לקודשא ברוך הוא באור: מי שמברך את הקדוש

כוס של ברכה מגבעות ודאי, ועל
כן הטוב שיהיה לבין הבכור הזה
(ישראל) הוא באחרית הימים.

איהו. נשא כוס דברכה מגבעות
ודאי, ועל דא מבא דיהא ליה לחאי
ברא בוכרא, באחרית הימים איהו.

זוהר ק"צ ע"א

באור: אמר לו, יפה אמרת,
שפסוק זה ודאי כף
הוא. בראש ההרים - זה ימין,
אברהם הזקן, שהוא ודאי ראש
ההרים. ונשא מגבעות - משעור
הגבעות, שהם רצונו. ויפה
אמרת. ונהרו אליו כל הגוים, מי
הוא? אמר לו, ואפלו נשים
וקטנים והשמש שעובד על
השלחן, אף על גב שאינו אוכל,
צריך לשמע ולומר אמן. (להריק
ברכה לכוס) שלא יאמר אדם: אני
לא אכלתי, והואיל ולא
הצטרפתי לזמון, אני לא אשמע
ולא אמר אמן. הכל חייבים בו.

באור: דבר אחר, ונהרו אליו כל
הגוים - אף על גב שנשים
וקטנים פטורים מן המצוות,
ככוס של ברכה הכל חייבים,
ובלבד שידעו את מי מברכים,
וזהו ונהרו אליו כל הגוים. בא
רבי יוסי ונשקו. אמר, כמה יפה
דבר זה ומתוק לחך.

באור: עכשו יש לדיק, אם
אחרית הימים הזו היא

אמר ליה שפיר קאמרת, האי קרא
ודאי הכי הוא. בראש
ההרים, דא ימינא, אברהם סבא,
דאיהו ראש ההרים ודאי. ונשא
מגבעות, משיעורא דגבעות, דאינון
רעותיה. ושפיר קאמרת. (ישעיה ב):
"ונהרו אליו כל הגוים". מאי הוא.
אמר ליה, ואפילו נשים וקטנים
ושמש דפלח על פתורא, אף על גב
דאיהו לא אכל, אצטריך למשמע,
ולמימר אמן. (ס"א להריק ברכה לכוס
דלא וכו') דלא יימא בר נש, אנא לא
אכלתי, והואיל (וזהו דף ק"צ ע"א)
דלא אצטרפנא לזמון, לא אשמע
ולא אימא אמן. הכל חייבין ביה.

דבר אחר, ונהרו אליו כל הגוים,
אף על גב דנשים וקטנים
פטורין מן המצוות, ככוס דברכה
הכל חייבין, בלבד דינדעון למאן
מברכין, ודא היא ונהרו אליו כל
הגוים. אתא רבי יוסי ונשקיה, אמר
כמה שפיר מלה דא, ומתיקא
לחכא.

השתא אית לדייקא, אי האי
אחרית הימים, איהו

כוס של בְּרָכָה מִמֶּשׁ, מֵה זֶה הָר
בֵּית ה' ? הִיָּה לוֹ לְכַתֵּב כֶּךָ: וְהִיָּה
אַחֲרֵית הַיָּמִים נִכּוֹן יִהְיֶה בְּרֹאשׁ
הַהָרִים. מֵהוּ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים נִכּוֹן
יִהְיֶה הָר בֵּית ה' ? אָמַר לוֹ, אַחֲרֵית
הַיָּמִים הוּא הָעֵץ שֶׁל הַכֵּל, מֵרֹאשׁוֹ
וְעַד סוּפוֹ, שֶׁהוּא עֵץ טוֹב וְרַע. וּבָא
הַפְּסוּק לְבַרֵּר בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים,
וְהוֹצִיא הָר בֵּית ה', זֶה טוֹב בְּלִי
רַע. הָר בֵּית ה' וְדַאי שְׁאִין שָׁם
חֵלֶק לְצַד הָאֲחֵר, שֶׁהָרִי נִבְחַר הָר
בֵּית ה' מִתּוֹךְ הָעֵץ, שֶׁהוּא אַחֲרֵית
הַיָּמִים. וְזוּהִי כוּס שֶׁל בְּרָכָה,
שֶׁהוּא נִכּוֹן בְּרֹאשׁ הַהָרִים.

בְּאִוְר: אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲשֶׁרִי
הַדֶּרֶךְ הַזֶּה שֶׁזִּכְּנוּ לְדַבֵּר
הַזֶּה. אָמַר לוֹ, מִמִּי שְׁמַעְתָּ אוֹתוֹ?
אָמַר לוֹ, יוֹם אֶחָד הִיִּיתִי הוֹלֵךְ
בְּדֶרֶךְ וְשָׁמַעְתִּי וְרָאִיתִי אֶת רַב
הַמְּנוּנָא סְבָא (לְרַבִּי שְׁמַעוֹן) שֶׁהִיָּה
דוֹרֵשׁ אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה לְרַב אָחָא.
וּכְיִין שְׁשַׁמְעֵתִי, שְׁמַחְתִּי בּוֹ,
וְשִׁמְרַתִּי אוֹתוֹ צְרוּר בְּכַנֵּף לְבוּשִׁי
שֶׁלֹא יִסּוּר מִמֶּנִּי לְעוֹלָמִים. אָמַר
לוֹ, וְדַאי שֶׁדַּבֵּר קְדוֹשׁ זֶה נֶאֱוַר
מֵהַמְּנוּנָה הַקְּדוּשָׁה. אֲשֶׁרִי הַדּוֹר
שְׁעַמּוּדֵי הָעוֹלָם וְתוֹמְכֵי שׁוּרִים
בְּתוֹכוֹ, וְאִם אֶתָּה צְרוּר אֶת הַדֶּבֶר
הַזֶּה בְּקֶשֶׁר אֶחָד שֶׁלֹא יִסּוּר מִמֶּךָ

כּוּס דְּבְרָכָה מִמֶּשׁ, מֵהוּ הָר בֵּית
ה', הַנֵּה לִיָּה לְמַכְתֵּב חֲכִי, וְהִיָּה
אַחֲרֵית הַיָּמִים נִכּוֹן יִהְיֶה בְּרֹאשׁ
הַהָרִים. מֵהוּ בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים נִכּוֹן
יִהְיֶה הָר בֵּית ה'. אָמַר לִיָּה, אַחֲרֵית
הַיָּמִים אִיְהוּ אֵילָנָא בְּלֹא, מְרִישִׁיה
וְעַד סִפִּיָּה, דְּהוּא אֵילָנָא דְטוֹב וְרַע.
וְאִתָּא קָרָא לְבְרָרָא בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים,
וְאִפִּיק הָר בֵּית ה', דָּא טוֹב בְּלֹא רַע.
הָר בֵּית ה' וְדַאי דְלִית תַּמָּן חוּלְקָא
לְסַמְרָא אַחֲרָא, דְּהָא אַתְּבְּרִיר הָר
בֵּית ה', מַגּוּ אֵילָנָא דְאִיְהוּ אַחֲרֵית
הַיָּמִים. וְדָא אִיְהוּ כּוּס דְּבְרָכָה,
דְּאִיְהוּ נִכּוֹן בְּרֹאשׁ הַהָרִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וּבָאָה אַרְחָא דָּא,
דְּבוּבִינָא לְהָא מַלְאָה. אָמַר לִיָּה
מִמָּאן שְׁמַעְתָּ לָּהּ. אָמַר לִיָּה, יוֹמָא
דְּחָד הוּינָא אוּוִיל בְּאַרְחָא, וְשְׁשַׁמְעֵנָא
וְחַמִּינָא לִיָּה לְרַב הַמְּנוּנָא סְבָא, (ג"א
לְרַבִּי שְׁמַעוֹן) דְּתוּה דְרִישׁ לְהָא קָרָא
לְרַבִּי אָחָא, וּבִיּוֹן דְּשְׁשַׁמְעֵנָא חֲדִינָא
בֵּיהּ, וְנַטְרִנָא לִיָּה צְרוּר בְּכַנֵּפָא
דְּלְבוּשָׁאִי, דְּלֹא יִתְעַדִּי מִנְּאִי
לְעִלְמִין. אָמַר לִיָּה, וְדַאי מַלְאָה
קְדִישָׁא דָּא, מִנְּחִירוֹ דְּבוּבִינָא
קְדִישָׁא אַתְּנַהִיר. וּבָאָה דְרָא,
דְּקוּיָמִי עֲלָמָא וְסַמְכוּ, שְׁרִיּוֹן בְּגוּיָה.
וְאִי אַנְתָּ צְרוּרִית לְהָא מַלְאָה בְּקֶשֶׁרָא
חָדָא דְּלֹא יִתְעַדִּי מִיְנָה. אַנְא אֲצְרוּר

- אני אצטר אותו בשלשים או בארבעים קשרים בכיסי שלא יסור ממני לעולמים.

באור: על אותו דבר שהראה הקדוש ברוך הוא למשה, משום שאף על גב שישראל חטאו לפניו בכל דור ודור, לא רצה מי שיאמר עליהם לשון הרע. מניין לנו? מהושע, שכתוב (הושע א) תחלת דבר ה' בהושע. הרי בארו את הדבר. ועל כן היה מספר בני ישראל כחול הים וגו'. ומשום כך ברוך אותם בכמה ברכות, לחזר בתשובה ולהשיכם לאביהם שבשמים, ולא זו משם הקדוש ברוך הוא עד שמחל על חטאיהם והתנקו לפניו.

לה בתלתין, או בארבעין קשרין בכיסאי, דלא יתעדי מינאי לעלמין. (כאן חסר).

על ההיא מלה דאחמי קודשא ברוך הוא למשה, בנין דאף על גב דישראל חבין קמיה בכל דרא ודרא, לא בעי מאן דיימא עליהו דלמזרין. מנלו. מהושע, דכתיב, (הושע א) תחלת דבר ה' בהושע, הא אוקמוה מלה. ועל דא (הושע ב) והיה מספר בני ישראל כחול הים וגו'. ובנין דא ברוך לון בכמה ברבאן, לאתדרא בתיובתא, ולאחבא לון לגבי אבוהון דבשמיא, ולא אעדי מתמן, עד דקודשא ברוך הוא מחל על חוביהו, ואתנקיאו קמיה.

אשתו של אדם נקראת כוס של ברכה ואם זכו הרי ברכת ה' עליהם כוס של ברכה

תקוני זהר, ב, ב

באור: ולא לחנם תקנו כוס של ברכה אף כך הדחה ושטיפה, הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ, להיות תוכו כברו, וסוד הדבר - "וטהרו וקדשו", וכאשר הקנקן, שהוא לב זך מבפנים ומבחוץ, שורה שם חכמה, שנאמר בה "יהי"ה

ולאו למננא תקינו ככוס דברכה אופי הכי הדחה ושטיפה, הדחה מבפנים שטיפה מבחוץ, למתני תוכו כברו, ורוא דמלה "וטהרו וקדשו" (ויקרא טו ט), וכד איהו קנקן דאיהו לבא דכיא מלגאו ומלבר, שרוא תמן חכמה, דאתמר בה (משלי ח כב): "יהי"ה קנני ראשית

קִנְנֵי רַאשֵׁית דְּרֵכּוֹ, קִנְנֵי הוּא
קִנְנֵן וְדָאֵי, וְאָם הִקְנֵן הִזָּה הוּא
זָךְ, נְאָמַר בּוֹ וְנִקְהָ, וְאָם לָאו,
”לֹא יִנְקָה כָּל הַנִּגְעָ בָּהּ.”

דְּרֵכּוֹ” קִנְנֵי אִיהוּ קִנְנֵן וְדָאֵי, וְאָם
הוּא קִנְנֵן אִיהוּ בְּרֵיא, אֲתָמַר בֵּיה
וְנִקְהָ, וְאָם לָאו ”לֹא יִנְקָה כָּל הַנִּגְעָ
בָּהּ” (שם ו כט).

לְהֵנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ

בַּאֲוַר: וְקִנְנֵן שֶׁל אָדָם זֶה הָאִשָּׁה,
וְהוּא כּוֹס, כִּךְ צְרִיכָה
שְׁטִיפָה וְהִדְחָה, אִם הִיא כּוֹס שֶׁל
בְּרָכָה, וְעֲלֶיהָ נֹאמַר, ”לְהֵנִיחַ
בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ”, וְאָם לָאו,
נִקְרָאת כּוֹס הַתְּרַעֲלָה, וְעַל הַיַּיִן
שֶׁלָּהּ נֹאמַר: ”תִּנְנוּ שֶׁכֶר לְאוֹבֵד וַיַּיִן
לְמַרְי נֶפֶשׁ וְכוּ'”. הַשְּׂדִים שֶׁלָּהּ הֵן
אֲשֶׁכּוּלוֹת מְרוֹרוֹת, אָבֵל הַיַּיִן שֶׁל
כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה עֲלֵיו נֹאמַר: ”וַיַּיִן
יִשְׂמַח לְבַב אָנוּשׁ”, שְׁשֵׁם ”פְּקוּדֵי
יְהוָה” יִשְׂרִים מְשֻׁמְחֵי לֵב”, שְׁהֵם
הָאֲשֶׁכּוּלוֹת שֶׁלָּהּ.

וְקִנְנֵן דְּבַר נֶשׂ דָּא אֲתָתָא, וְאִיהוּ
כּוֹס, הַכִּי צְרִיכָה שְׁטִיפָה
וְהִדְחָה, אִם הִיא כּוֹס דְּבְרָכָה, וְעֲלֶיהָ
אֲתָמַר (יחזקאל מד ל): ”לְהֵנִיחַ בְּרָכָה
אֶל בֵּיתְךָ”, וְאָם לָאו אֲתַקְרִיאַת
כּוֹס הַתְּרַעֲלָה, וַיַּיִן דִּילָהּ עֲלִיהָ
אֲתָמַר (משלי לא ו): ”תִּנְנוּ שֶׁכֶר לְאוֹבֵד
וַיַּיִן לְמַרְי נֶפֶשׁ וְכוּ'”, שְׂדִים דִּילָהּ
אֵינוֹן אֲשֶׁכּוּלוֹת מְרוֹרוֹת, אָבֵל וַיַּיִן
דְּכּוֹס דְּבְרָכָה עֲלִיהָ אֲתָמַר (תהלים קד
טו): ”וַיַּיִן יִשְׂמַח לְבַב אָנוּשׁ” דְּתַמָּן
”פְּקוּדֵי יְהוָה” יִשְׂרִים מְשֻׁמְחֵי לֵב”
(שם יט טו), דַּאֲינוֹן אֲשֶׁכּוּלוֹת דִּילָהּ.

וְהַשֶּׁמֶשׁ שָׂאָכַל פְּחוֹת מִבֵּית (כח)

בְּצִיעַת הַפֶּתַח עַל דְּרֵךְ הַסּוּד - מַאי בְּצִיעָה?

פְּרָשְׁתַּת יַעֲקֹב רַעֲיָא מִהִימְנָא - זוֹהַר ער”ב עמוד א'

וְאֲרַח רְזָא, בְּעַל הַפֶּתַח בּוֹצֵעַ (כח), בַּאֲוַר: וְדְרֵךְ סוּד, בְּעַל הַפֶּתַח
דָּא עַמּוּדָא דְאֻמְצַעִיתָא, בּוֹצֵעַ - זֶה הָעַמּוּד

כּה. פְּתִיחָה: רַבִּי אוֹמַר אֵל תְּסַתְּפַל בְּקִנְנוֹ אֱלָא בְּמַה שְׂיִישׁ בוֹ, יֵשׁ קִנְנוֹ חֲדָשׁ
מְלֵא יִשׁוֹן, וְיִשׁוֹן שְׁאִפִּילוֹ חֲדָשׁ אֵין בוֹ, נִרְאָה לִי בַס”ד הַפְּנֹנָה עַקַר מַעֲלוֹת הָאָדָם
וְחִשְׁבּוֹתוֹ הוּא מִצַּד הַנְּרִי”ן שָׁבוֹ, וְלֹא מִצַּד הַגּוֹף לְבִדּוֹ, כִּי הַגּוֹף כָּל מִיִּן הָאָדָם
שׁוֹהַ בוֹ, וְרַק הַהִפְרָשׁ הוּא בִנְרִי”ן, וְלֹא אֵל תְּסַתְּפַל בְּקִנְנוֹ הוּא הַגּוֹף, שְׁתֵּאמַר

יפה ששולט בו האש יותר, ורק זקן שאי אפשר לו לאכול במקום שנאפה יפה מחמת שהוא קשה אז יבצע במקום הרף:

אות ב: ארז"ל תקף לנטילת ידים סעודה, ועל פן אסור להתעסק בין נטילה להמוציא באיזה עסק, דנמצא בעסקו בו הרי זה מסיח דעתו מהסעודה, ואפילו עסק כל שהוא אם צריך לדקדק בו נמצא הוא מסיח דעתו דהינו אפילו לראות מטבע אם הוא טוב או רע, או לראות המורה שעות לדעת כמה השעה וכיוצא בזה פי מאחר דצריך לדקדק הרי זה מסיח דעתו מסעודה בין נטילת ידים וסעודה ואסור, וכן יזהר שלא ידבר בין נטילה לברכת המוציא, ולא עוד אלא אפילו בשתיקה לא יפסיק, אלא תקף בגמר הנגוב בברך המוציא ויבצע, ובדיעבד מתר, וצריך להזהר לכתחלה שלא ישקה בין נגוב להמוציא כדי הלוף כ"ב אמה, וצריך וריזות רב כדי להזהר בך:

אות ג: הליכה מבית לבית אפילו הלוף מעט אסור, וצריך להזהיר המון העם בזה פי לפעמים קופצים להביא מטפחת או מלח וכיוצא מחדר לחדר ובדיעבד שרי:

אות ד: כתוב בספר כ"מ כ"י קדם כל סעודה יאמר מזמור לדוד ה' רועי וכו', שבו זן יבות שלא יחסר מזונו ומזון הנפש, גם יאמר בקשת יהא רעוא מן קודם ע"ק וכו' ויאמר פסוק באתי לגני וכו' עד אכלו רעים שתו ושכרו דודים ע"כ ונראה ודאי דכל זה יאמר קדם נטילת ידים, וגם נסח ליקבה"ו שקדם האכילה והבקשה גם פן יאמר קדם נטילה, אף העולם נוהגים לומר מזמור ה' רועי בין נטילה לברכת המוציא, ואף על פי שיש מפקפקים בזה משום הפסק אין למחות בידם:

אות ה: יתן ב' ידיו על הפת בשעת ברכה שיש בה עשר אצבעות כנגד עשר מצות התלויות בפת, ואלו הם לא תחרש בשור ובחמור, ושרך לא תזרע פלאים, ולקט ושקה ופאה ובכורים, ותרומה, ומעשר א', ומעשר ב', או מעשר עני, וחלה, וגם כנגד עשר מלאכות שיש מן החרישה עד האפיה פי בכל מלאכה נעשה ברור נ"ק פנודע, לכה יש עשרה תבות בברכת המוציא, ועשרה תבות בפסוק עיני כל וכו':

אות ו: צריך לדקדק ולהדגיש בה"א של המוציא פאלו יש בתוף מלואה ה"א אחרת, לכן יאריך בה מעט ויגביהנה בקול פאלו מזפירה בפני עצמה פזה ה' מוציא כדי שיוכל לכוון במלאה ה"א אחרת וכוזכר בשער המצות לרבנו ז"ל, וכשיגיע לתבת המוציא בהיותו מאריך בהא אז יתן את הפת וקוף בין שתי ידיו ויגביהנו קצת, ויזהר לתת רוח בין תבת לחם ובין תבת מן הארץ, וביסודור רבנו הרש"ש ז"ל כתוב תניח ב' ידיך על הפת ותכוון להשפיע מכל הוי"ס על המלכות הנקראת לחם, ותדגיש הה' דהמוציא, ובמלת המוציא תגביה ב' ידיך והלחם באמצע עכ"ל, ואם יש לו בית יד צריך להסירו בברכת המוציא דצריך

פרשת בלק זוהר רמ"ד עמוד א'

באור: "ועשירית האיפה" (כמדבר כח), מדוע? אלא עשירית האיפה, כנגד כנסת ישראל, שהיא העשירית שבמדרגות, וצריכה להנתן בין שתי זרועות, והיא סלת הלחם, והיא לחם. ומשום שהיא לחם, לא הפקד על לחם של חמשת המינים, שהם חטה, ושעורה, ושיפון וכו', ממנה של העולם. ולא שם ממנה עליהם, אלא הקדוש ברוך הוא לבדו.

"ועשירית האיפה" (במדבר כ"ח), אמאי. אלא עשירית האיפה, לקבל כנסת ישראל. דאיהי עשיראה דדרגין, ואצטריכא לאתתיהבא בין תרין דרועין, ואיהי סלת נהמא, ואיהי נהמא. ובגין דאיהי נהמא, לא אתפקד על נהמא דחמשת מינין, דאיהי חטה, ושעורה, ושיפון וכו', ממנא דעלמא. ולא שוי ממנא עליהו, אלא קודשא בריך הוא בלחודו.

זוהר דף רמ"ד עמוד ב'

באור: ומשום זה מי שמזלזל בלחם וזורק אותו בארץ, עניות רודפת אחריו. וממנה אהד הפקד על זה, והוא רודף אחריו לתת לו עניות, ולא יוצא מן העולם עד שיצטרף לבריות. ועליו כתוב, (איוב טו): "נדד הוא ללחם איה". נדד הוא, וילף מטלטל, וגולה ממקום למקום, ללחם איה הוא. ואין מי שישגיח עליו. זהו שכתוב איה מי שירחם עליו, משום שלא ימצא.

ובגין דא, מאן דמזלזל בנהמא, ונריק ליה בארעא, עניותא דריף אבתריה. וחד ממנא אתפקד על דא, ואיהו דריף אבתריה, למיהב ליה עניותא, ולא יפוק מן עלמא, עד דיצטרף לברין. ועליה כתיב, (איוב טו): "נדד הוא ללחם איה". נדד הוא, ויהד מטלטל, וגלי מאתר לאתר, ללחם איה הוא. ולית (זוהר דף רמ"ד ע"ב) מאן דישגח עליה, תדא הוא דכתיב איה. מאן דירחם עליה, בגין דלא ישפח. (ובחבורא קדמאה אמר רעיא מהימנא מאן

אסור לזלזל בפירוים

רעיא מהימנא פרשת פנחס דף רמ"ד

באור: ובחבור הקדמון, אָמר הרועה הנאָמן, ומה מי שְׁמֻזְלֵזל בַּפְּרוּרִים שֶׁל הַלֶּחֶם וְזוּרֵק אוֹתָם בְּמָקוֹם שֶׁלֹּא צָרִיךְ כָּךְ – כָּל שֶׁכֵּן מִי שְׁמֻזְלֵזל בַּפְּרוּרִים שֶׁל הַמֶּח, שֶׁהֵם טְפוֹת הַזֵּרַע, שְׁזוּרֵק אוֹתָם בְּאֶרֶץ, שְׁנֹאֲמַר בְּהֵם (בראשית כ"ב) כִּי הִשְׁחִית כָּל בְּשָׂר אֶת דְּרָכָו עַל הָאֶרֶץ. או שְׁזוּרֵק אוֹתָם בְּנֶדֶה, או בְּבַת אֵל נָכַר, או בְּשִׁפְחָה או בְּזוֹנָה. וְכָל שֶׁכֵּן מִי שְׁמֻזְלֵזל בַּפְּרוּרִים שֶׁל הַלֶּחֶם שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהֵם קוֹצֵי הָאוֹתוּת וְתִגֵּי הָאוֹתוּת, שְׁנֹאֲמַר עֲלֵיהֶם, כָּל הַמְּשַׁתְּמֵשׁ בְּכֹתֵר – יִחַלֵּף.

וּבְחִבּוּרָא קִדְמָאָה אָמַר רַעֲיָא מְהִימְנָא, מֵאֵן דְּמֻזְלֵזל בַּפְּרוּרִין דְּנִהמָא, וְזוּרֵיק לֹון בְּאֶתֵר דְּלֹא אֶצְטְרִיךְ. הָאֵי כָּל שֶׁכֵּן מֵאֵן דְּמֻזְלֵזל בַּפְּרוּרִין דְּמוֹחָא, דְּאֵינֵון טַפִּין דְּזֵרַע, דְּזוּרֵיק לֹון בְּאֶרְעָא, דְּאֶתְמַר בְּהוּן (בראשית ו') כִּי הִשְׁחִית כָּל בְּשָׂר אֶת דְּרָכָו עַל הָאֶרֶץ. או דְּזוּרֵיק לֹון בְּנֶדֶה, או בְּבַת אֵל נָכַר, או בְּשִׁפְחָה או בְּזוֹנָה. וְכָל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן מֵאֵן דְּמֻזְלֵזל בַּפְּרוּרִין דְּנִהמָא דְּאוּרִייתָא, דְּאֵינֵון קוֹצֵי אֶתְוּוֹן, וְתִגֵּי אֶתְוּוֹן, דְּאֶתְמַר עֲלֵיהוּ כָּל הַמְּשַׁתְּמֵשׁ בְּתַנָּא חֲלָף.

צָרִיךְ לְמַסַּר סוּדוֹת הַתּוֹרָה לְכָל יְהוּדִי, וְלֹא לְאֲנָשִׁים שְׂאִינָם

מֵהַגְּנִיבִים

באור: וְכָל שֶׁכֵּן מִי שְׁמוּסַר סוּדוֹת הַתּוֹרָה, וְסִתְרֵי קַבְלָה, וְסוּדוֹת מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, או סִתְרֵי הָאוֹתוּת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְּפָרֵשׁ לְאֲנָשִׁים שְׂאִינָם הַגְּנִיבִים, שְׁשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם יֵצֵר הָרַע, אֲשֶׁה זוֹנָה, שְׁנֹאֲמַר עֲלֵיהָ (משלי ו') כִּי בְעַד אֲשֶׁה זוֹנָה עַד כְּפַר לֶחֶם. וְאֵין לֶחֶם אֱלֹא כ"ב אוֹתוּת הַתּוֹרָה. וְאֵין כְּפַר אֱלֹא אֶפְלוּ הַלֵּכָה אַחַת (ועוד רעיא מהימנא).

כָּל שֶׁכֵּן מֵאֵן דְּמַסַּר רִיזִין דְּאוּרִייתָא, וְסִתְרֵי קַבְלָה, וְסִתְרֵי מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, או סִתְרֵי אֶתְוּוֹן דְּשִׁמָּא מְפָרֵשׁ, לְאֲנָשִׁים דְּלֹאוּ אֵינֵון הַגְּנִיבִים, דְּשְׁלִיט עֲלֵיהוּ יֵצֵר הָרַע, אֲשֶׁה זוֹנָה, דְּאֶתְמַר עֲלָהּ, (משלי ו') כִּי בְעַד אֲשֶׁה זוֹנָה עַד כְּפַר לֶחֶם. וְלִית לֶחֶם אֱלֹא כ"ב אֶתְוּוֹן דְּאוּרִייתָא. וְלִית כְּפַר, אֱלֹא אֶפְלוּ חֲלָכָה אַחַת. (ועוד רעיא מהימנא)

עד כזית עד כביצה

באור: ובחבור הקדמון לא גלה סוד באותם פרוורים אלא בדרך פשט, ולא נתן בהם שעור. אכל בארוהו בעלי המשנה, ששעור של פרוורים כזית לפחות, כל שכן אם הם כביצה. שבעלי המשנה דקדקו עליהם, עד כזית עד כביצה לברך עליהם.

ובחבורא קדמאה, לא גלי רוא באלין פרוורין, אלא בארח פשט, ולא יחיב בהון שיעורא. אבל אוקמוה מארי מתניתין, דשיעורא דפרורין כזית לפחות, כל שכן אי אינון כביצה. דמארי מתניתין דקדקו עליהו, עד כזית עד כביצה לברכא עליהו.

סוד הכזית והכביצה

באור: ודרך סוד, א"ח - הוא תשעה פרוורים, שלשה לכל כוון, שלשה מן ארבעה - שנים עשר. ד' היא השלמות, להשלים בה עשרה. ולהשלים ארבעה, שהם י-ה-ו-ה. מהם עשרה? אלו יו"ד ה"א וא"ו ה"א. קוץ של אות ד' מאחד, שעורה בכזית. " מהו"ה, שעורה כביצה.

וארח רוא, א"ח הוא ט' פרוורין, שלש לכל סטר, תלת מן ד', תריז עשר. רביעית איהו שלימו, לאשלמא ביה עשר. ולאשלמא ד', דאינון ידוד. מאי עשר. אינון: יו"ד ה"א וא"ו ה"א. קוצא דאת ד' מן אחד, שיעורא כזית. " מן ידוד, שיעורא דיליה כביצה.

באור: היא ד', שלמות המרכבה של אדם ושלמות של ארבע פנים של אדם. ומשום זה (במדבר ו) ישא י-ה-ו-ה פניו אליך. ובארוהו בעלי המשנה, והרי כתוב (דברים י) אשר לא ישא פנים. אלא אמר הקדוש ברוך הוא, ולא אמרתי להם (דברים יא) ושבעת, והם דקדקו עליהם, עד

איהו ד', שלימו דמרכבתא דאדם, ושלימו דארבע אנפין דאדם. ובגין דא, (במדבר ו) ישא ידוד פניו אליך. ואוקמוה מארי מתניתין, ותכתיב (דברים י) אשר לא ישא פנים. אלא אמר הקדוש ברוך הוא, ולא אמרתי להם (דברים יא) ואכלת ושבעת, והם דקדקו עליהם, עד

אני מתחנן לפניך שתגלה את הסודות

באור: ואני מזמין עמך לכל בעלי המשנה, ולבעלי המקרא, ולבעלי התלמוד, וכל שכן לבעלי סודות התורה שלך, כלה שלך, מלכה קדושה שלך, עליונה ותחתונה, והכל ברשות של עליון כל עליונים, ארון כל האדונים, מלך על כל המלכים של מעלה ומטה, שהוא יחיד בלי שני, ואין אות ונקדה שמשתפת עמו, ולא שנוי גונים של אנשים. שהוא בעל כל המפתחות של סודות ההיות, ושמות וכנויים, וכל סודות הגנוזים של החכמה, שתפתח אותם כלם לכבודך, עליון על כל העלות. אני מתחנן לפניך שתפתח אותם לכבודך, שכבודך הוא מאבי ואמי שבשמים, ואב של כל ישראל ואם שלהם, שנאמר בה (משלי א) ואל תטש תורת אמן, ועמך אין שתף של אם בעולם.

ואנא מזמין עמך, לכל מארי מתניתין, ולמארי מקרא, ולמארי תלמוד, וכל שכן למארי סתרי תורה דילך, כלה דילך, מטרוניתא קדישא דילך, עלאה ותתאה, וכלא ברשות דעלת כל עליון, ארון כל האדונים, מלך על כל המלכים דעילא ותתא, דאיהו יחיד בלא תניינא, ולית את ונקודה דמשתתף בהדיה, ולא שנוי גוונין דאינשא. דאיהו מארי כל מפתחאן, דרזין דהוויית, ושמתן וכנויו, וכל רזין גניזין דחכמתא, דתפתח לון כלהו ליקרא דילך, עלת על כל עלות. אנא מתחנן בקמך, דתפתח לון ליקרא דילך, דיקרא דילך איהו מאבי ואמי דשמיא, ואב דכל ישראל, ואם דלהו, דאתמר בה (משלי א) ואל תטוש תורת אמן, ועמך לית שותפו דאם בעלמא.

בסודות עליונים של העולם הבא

באור: קם זמן שני ואמר, בעלי המשנה, נשמות ורוחות ונפשות שלכם, התעוררו כעת כלכם והעבירו שנה מכם, שהיא

קם זמנא תניינא, ואמר מארי מתניתין, נשמתין ורוחין ונפשין דלבון, אתערו בעז בולהו, ואעברו שינתא מנכון, דאיהו ודאי

ודאי משנה, דרך פשט של עולם הזה. שאני לא עוררתי בכם אלא בסודות עליונים של העולם הבא, שאתם בהם (תהלים קכא) הנה לא ינום ולא יישן.

משנה, ארח פשט דהאי עלמא. דאנא לא אתערנא בכו, אלא ברזין עלאין דעלמא דאתי, דאתון בהון (תהלים קכא) הנה לא ינום ולא יישן.

ושתי ה' הן כנגד שתי הלחם, שתי כפרות של השבת

באור: פתח ואמר, הרי בארוהו בעלי המשנה, בעל הבית בוצע ואורח מברך. ועוד בארוהו, צריך לדקדק בה' מן המוציא. ושתי ה' הן כנגד שתי הלחם. שתי כפרות של השבת. אות י' היא כפיצה של כל אחד ואחד. ומיהו בעל הבית שבוצע? זו אות ו'.

פתח ואמר, הא אוקמוה מארי מתניתין, בעל הבית בוצע וארח מברך. ועוד אוקמוה, צריך לדקדק בה' מן המוציא. ותרין ההין אינון, לקבל שתי הלחם. שתי כפרות דשבת. י', איהו כפיצה לכל חד וחד. ומאן איהו בעל הבית דבוצע. דא ו'.

הסודות הנוראים הקדושים בשני הלחמים של שבת קודש

באור: בין כך הנה זקן הזקנים, היה יורד אצלו ואמר, רועה נאמן, חזר כך, שהרי לחם הוא אות ו', שתי כפרות שלו, כמו שאמרתי הן אותיות ה' ה'. ודאי אות ו' היא כנגד יעקב, ה' ה' כנגד לאה ורחל. י' כפיצה לכל אחד.

אדהכי, הא סבא דסבין קא נחית לנביה, ואמר, רעיא מהימנא חוזר כך. דהא לחם איהו ו', שתי כפרות דיליה, כמה דאמרת אינון ה' ה'. ודאי ו' איהו לקבל יעקב. ה' ה' לקבל לאה ורחל. י', כפיצה לכל חד.

ומהו סוד האדם הבוצע את הלחם לכבוד שבת קודש?

באור: אמר לו, זקן זקן, וברי בכמה מקומות בארוהו, שיעקב הוא בעל הבית, ויוסף

אמר ליה, סבא סבא, והא בכמה אתרין אוקמוה, דיעקב איהו בעל הבית, ויוסף אורח, דדרגיה

אורח, שמדרגתו יסוד חי העולמים, כולל ח"י ברכות התפלה, ומשום זה אמרו עליו, (משלי י) ברכות לראש צדיק. אמר לו, כך הוא, והכל אמת. כל סוד במקומו, מה שאני אמרתי ומה שאתה אמרת. אבל זה שבוצע את הלחם מיהו?

יסוד חי עלמיו, כליל ח"י ברכאן דעלותא, ובגין דא אוקמוה עליה, (משלי י) ברכות לראש צדיק. אמר ליה הכי הוא, וכלא קשומי. כל רוא באתריה, מה דאנא אמרית, ומה דאת אמרת. אבל ההוא דפליג נהמא מאן הוא.

ענה ואמר לו, שהאדם הבוצע נעשה מרכבה לזעיר אנפיו שם מ"ה הקדוש

באור: אמר לו, זקן, אתה בדמותו, וזה שם יו"ד ה"א נא"ו ה"א, וזה אדם של המרכבה העליונה שהפנים שלו י-ה-ו-ה. ומשום זה ו' - לחם, שהן ה' ה'. ושעור שקבעו כזית וכביצה, הרי נתבאר כזית באיזה שם משערים, שהרי בארו חכמים שאין עושים מצוות חבילות, אף כאן לא נותנים שני שעורים באות י', להיות כזית וכביצה. אלא שתי אלפא ביתות הן, יש י' עליונה, ויש י' קטנה. י' מן י-ה-ו-ה - עליונה. י' מן אדני - קטנה. ואלו השתים, אחת בכזית ואחת בכביצה, בסוד זה השלוב יאהדונהי. בא הזקן ונשק לו.

אמר ליה, סבא אנת בדיוקניה, ודא יו"ד ה"א נא"ו ה"א, ודא אדם דמרכבתא עלאה, דאנפין דיליה י-ה-ו-ה. ובגין דא, ו' לחם, דאינון ה' ה'. ושיעורא דאוקמוה כזית וכביצה, הא אתמר כזית כאן שמא משערו, דהא אוקמוה רבנן דאין עושין מצות חבילות, אופי הכי, לא יחבינו תרין שיעורין באת י', למחוי כזית וכביצה. אלא תרי אלפא ביתות אינון, אית י' עלאה, ואית י' ועירא, י' מן ירדה, עלאה. י' מן אדני, ועירא. ואלין תרין, חד בכזית, וחד בכביצה, ברוא דא יאהדונהי. אתא סבא ונשיק ליה.

אשרי האדם הלומד את סודות התורה הקדושה

אדהכי קם בוצינא קדישא, פתח באור: בין כך קם המנורה

לימי עלומיו. כמו האילן שקצצו אותו ומתחדש בשָׁרְשׁוֹ. וְזֶהוּ סוד של מי שמת בלי זרע.

לימי עלומיו. בגוונא דאילנא דקצצו ליה, ואתחדש בשָׁרְשׁוֹ. והאי איהו רוא, דמאן דמית בלא זרע.

גלגול

באור: ועוד יש סוד אחר, שלבסוף יבוא בגלגול ויתחדש כמזמן קדמון. וזהו אלמנה וגרושה, שהתגרשה מגן עדן, ומשום זה נקראת גרושה, כמו (בראשית ג) ויגרש את האדם. ומה גרם לה? משום שזרע אין לה, שמת בלא בנים. ושבה אל בית אביה פנעוריה, בעולם הזה באותו נער בן היבם, וזהו ושבה אל בית אביה פנעוריה. ולבסוף שזכתה לזרע - מלחם אביה תאכל. וכל זר לא יאכל בו וגו'. (דברים כה) לא תהיה אשת החוצה - לאיש זר.

ועוד אית רוא אחרא, דלכתר ייתי בגלגולא, ויתחדש כמלקדמון. והיינו אלמנה וגרושה, דאתתרכת מננתא דערן, ובגין דא אתקריאת גרושה, בגון (בראשית ג) ויגרש את האדם. ומאן גרים לה. בגין דזרע אין לה, דמית בלא בגין. ושבה אל בית אביה פנעוריה, דתבת פהאי עלמא פההוא נער בן יבם, והיינו ושבה אל בית אביה פנעוריה. ולכתר דוקת לזרע מלחם אביה תאכל. וכל זר לא יאכל בו וגו'. (דברים כה) לא תהיה אשת חוצה, לאיש זר.

הלל ושמאי

באור: אמר הרועה הנאמן, הלל ושמאי, שאתם אחד מצד הרחמים ואחד מצד הדין, שהם חסד וגבורה, מדרגות של אברהם ויצחק. ואתם מהגזע שלחם, האספו לכאן אתם ושמונים תלמידים שהיו לו

אמר רעיא מהימנא, הלל ושמאי, דאתון, חד מספרא דרחמי, וחד מספרא דדינא, דאינון חסד וגבורה, דרגין דאברהם ויצחק. ואתון מגזעיהו, אתבנשו הקא, אתון ותמנין תלמידים דהוו ליה להלל. ואוף הכי תלמידי בית

שְׁמַאי, לְסֵעוּדָתָא דְמִלְכָא. לְהֵלֵל, וְאַף כִּן תְּלַמִּידֵי בֵית שְׁמַאי, לְסֵעוּדַת הַמֶּלֶךְ.

לפעמים נותן לזה כביצה, ולזה כזית

הָא אִוְקַמְתוּן, אַתוּן וְחִבְרִיא דְעַמְכוּן, מְאִירֵי דְהוֹרְאוֹת, דְאִוְקַמְתוּן, אִין הַבּוֹצֵעַ רְשָׁאי לְמִיבֵל, עַד שְׂעֵנּוּ אֲמֵן מְאִירֵי סֵעוּדָתָא, וְלִית מְאִירֵי סֵעוּדָתָא רְשָׁאִין לְמִיבֵל, עַד שְׂיֵאכֵל הַבּוֹצֵעַ. וְדַאי כִּד בָּצַע בְּעַל הַבֵּית, וּבָצַע לְאִינוּן מְאִירֵי סֵעוּדָתָא, לְאוּ לְכַלְהוּ מְשַׁעַר שְׁעוּרָא חֲדָא, דְלָאוּ אוּרַח אֲלִין בּוֹצֵעִין, לְכַבּוֹעַ בְּשׁוּה, דְלוּמְנִין יְהִיב לְדָא כְּבִיצָה, וְלְדָא כּוּזִית.

בְּאוּר: הָרִי בְּאַרְתֵּם, אַתֶּם וְהַחֲבָרִים שְׁעַמְכֶם, בְּעַלֵי הוֹרְאוֹת, שְׂבֵאַרְתֵּם אִין הַבּוֹצֵעַ רְשָׁאי לְאָכֵל עַד שְׂעֵנּוּ אֲמֵן בְּעַלֵי הַסֵּעוּדָה, וְאִין בְּעַלֵי הַסֵּעוּדָה רְשָׁאִים לְאָכֵל עַד שְׂיֵאכֵל הַבּוֹצֵעַ. וְדַאי כְּאֲשֶׁר בּוֹצֵעַ בְּעַל הַבֵּית, וּבּוֹצֵעַ לְאוֹתֶם בְּעַלֵי הַסֵּעוּדָה, לֹא לְכֹל מְשַׁעַר שְׁעוּר אַחַד, שְׂאִין דְרִךְ אֵלוּ הַבּוֹצֵעִים לְכַבּוֹעַ בְּשׁוּה, שְׁלַפְעָמִים נּוֹתֵן לְזֶה כְּבִיצָה, וְלְזֶה כּוּזִית.

מחברים שני שעורים כאחד בכזית וכביצה, שלוב יאהדונהי

וְכִד עוֹנִין אֲמֵן עַל הָאֵי בְּצִיעָא, קִדָּם דְּיִיבֵל בְּעַל הַבֵּית, מְחַבְרִין תְּרִין שְׂעוּרִין בְּחֲדָא, כְּכּוּזִית וְכְּבִיצָה, וְאַחַדְוָנְהִי, אֲמֵן, דָּא לְאוּ אִיהוּ עַל הָאֲכִילָה, אֶלָּא עַל הַבְּצִיעָה, לְבַתֵּר דְאִינוּן שְׂעוּרִין מְצַטְרְפִין בְּאֲמֵן, וְיִיבֵל בְּעַל הַבֵּית. וְחִינּוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֲרִיתִי מוֹרֵי עִם בְּשָׁמִי אֲכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דְּבִשִׁי, וּלְבַתֵּר אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוּדִים. אֲכָלוּ רַעִים, מְאִירֵי סֵעוּדָתָא.

בְּאוּר: וְכְאֲשֶׁר עוֹנִים אֲמֵן עַל בְּצִיעָה זו, קִדָּם שְׂיֵאכֵל בְּעַל הַבֵּית, מְחַבְרִים שְׁנֵי שְׂעוּרִים כְּאֶחָד בְּכּוּזִית וְכְּבִיצָה, שְׁלוּב יְאַחַדְוָנְהִי - אֲמֵן זֶה אִינוּ עַל הָאֲכִילָה, אֶלָּא עַל הַבְּצִיעָה. לְאַחַר שְׂאֵלוּ הַשְּׂעוּרִים מְצַטְרְפִים בְּאֲמֵן, יֵאכֵל בְּעַל הַבֵּית. וְזֶהוּ (שִׁיר הַשִּׁירִים ה) אֲרִיתִי מוֹרֵי עִם בְּשָׁמִי אֲכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דְּבִשִׁי. וְאַחַר כִּן - אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוּדִים.

דיהוון בגנין בדיוקנא דאבנהוון. אכלו רעים - בעלי הסעודה.
שיהיו הפנים בדמות אבותם.

לחם הפנים

באור: הרי כאן לחם בשתי כפרות, ושעורו כזית וכביצה. מהו לחם הפנים של שלחן המלך? אלא זה פרושהו, שיש לו שתיים עשרה פנים. ומהן? אלא הן ארבע פנים של אריה, ארבע פני שור, ארבע פני נשר. והם (במדבר ו) יברכה י-ה-ו-ה. יאר י-ה-ו-ה. ישא י-ה-ו-ה.

הא הכא לחם בשתי כפרות, ושעורו כזית וכביצה. מאי ניהו לחם הפנים דפתורא דמלכא. אלא הא אוקמוה, דאית ליה תריסר אנפין. ומאי ניהו. אלא אינון ד' אנפי אריה. ד' אנפי שור. ד' אנפי נשר. ואינון (במדבר ו) יברכה ידוד. יאר ידוד. ישא ידוד.

משלחן המלך

באור: ומנין לנו שלחם הפנים הוא משלחן המלך? שכתוב (יחזקאלא) וידבר אלי זה השלחן אשר לפני י-ה-ו-ה. ז"ה - גימטריא שתיים עשרה פנים. ואף כן, מי שיש לו, צריך לתקן ולסדר על שלחן ארבע כפרות בכל סעודה של שבת, לשלש סעודות - שתיים עשרה פנים.
באור: ואם תאמר שאינם אלא שש מהתורה, משום לחם משנה - אלא לא נוכל להזכיר שש בלי חכרו. ו' ו', שש מלמעלה למטה, ושש מלמטה

ומגלן דלחם הפנים איהו מפתורא דמלכא. דכתיב, (יחזקאל מא) וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ידוד. ו"ה: י"ב אנפין. ואוף הכי, מאן דאית ליה, בעי לתקנא ולסדרא על פתוריה, ארבע כפרות בכל סעודתא דשבת, לתלת סעודתי תריסר אנפין.
יגלה לו טעמי דבתריסר נהמי ואי תימא לאו אינון אלא שית מדאורייתא, משום לחם משנה. אלא לא ניכול למדבר ו', בלא חכריה, ו' ו', שית מלעילא לתתא, ושית מלתתא לעילא.

מעשה בראשית. ומשום זה בארו בעלי המשנה, מי שמזלזל בנטילת ידים, נעקר מן העולם. מדוע? משום שיש בהם סוד של עשרה מאמרות ושמונה ועשרים אותיות שבהם נברא העולם.

דא אוקמוה מארי מתניתין, מאן דמזלזל בנטילת ידים, נעקר מן העולם. אמאי. בגין דאית בהון רזא דעשר אמירן, וכ"ח אתוון, דבהון אתברי עלמא.

להיות על השלחן דברי תורה

באור: רביעי - להיות על השלחן דברי תורה, שלא יתקיים בו כדגמת עמי הארץ שנאמר עליהם (ישעיה כח) כי כל שלחנות מלאו קיא צאה. אבל בסודות התורה פרשוהו, הרוצה להעשיר - יצפין, יתן שלחן לצפון. הרי שלחן לשמאל, שהוא דין, צריך לקשר בו הימין, שהוא התורה, שנתנה מחסד, שהוא רחמים, ימין ה'.

רביעאה, למהוי על פתוריה דברי תורה, דלא יתקיים ביה בגוונא דעמי הארץ, דאתמר עליהו (ישעיה כח) כי כל שלחנות מלאו קיא צואה. אבל בסתרי תורה אוקמוה, הרוצה להעשיר יצפין, יתן שלחן לצפון, הרי שלחן לשמאלא, דאיהו דין, בעי לקשרא ביה ימינא, דאיהו אורייתא, דאיתהיבת מחסד, דאיהו רחמי, ימין ה'.

בגלל הצדקה יאריך ימיו

באור: חמישי - פרשוהו בעלי המשנה, שצריך להאריך על השלחן בגלל עניים. וסוד הדבר - בגלל הצדקה יאריך ימיו, שלא יתקצרו. כמו התורה שהיא אריכות ימים בשני עולמות, בעולם הזה ובעולם הבא לנשמות - אף כך הצדקה היא אריכות ימים לגוף בשני

חמישאה, אוקמוה מארי מתניתין, דצריך להאריך על פתוריה, בגין עניים. ורזא דמלה, בגין דצדקה יאריך יומיו, דלא יתקצרון. בגוונא דאורייתא איהו אריכות ימיו, בתרין עלמין, בעלמא דין ובעלמא דאתי לנשמתא. אוף הכי צדקה, איהו אריכות ימיו לגופא, בתרין

עולמות. זהו שְׁפָתוֹב (דברים ל) כי הוא חֵיף וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ. כי הוא חֵיף - בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ - בְּעוֹלָם הַבָּא. שְׁעוֹלָם הַבָּא לַגּוֹף לַתַּחִית הַמְתִים, שְׂאֵחַר שְׁיָקוּם לֹא יָמוּת. וְכִמוּ שֶׁהָעוֹלָם הַבָּא יִהְיֶה עוֹמֵד, כִּף הָעוֹלָם הַזֶּה יִהְיֶה עוֹמֵד.

עֲלֵמִין, הַדָּא הוּא דְכְתִיב, (דברים ל) כי הוא חֵיף וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ. כי הוא חֵיף בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֹרֶךְ יָמֶיךָ בְּעוֹלָם הַבָּא. דְּעֲלָמָא דְאֵתִי לְגוֹפָא (דף רמ"ו ע"א) לַתַּחִית הַמְתִים, דְּלִבְתַר דִּיִּיקוּם לֹא יָמוּת. וְכִנּוּנָא דְעֲלָמָא דְאֵתִי יְהֵא קְיָים, הַכִּי עֲלָמָא דִּין יְהֵא קְיָים.

שלא יהא גרגרן ובלעז על שלחנו של המלך

באור: ששי - שלא יהא גרגרן ובלעז על שלחנו של המלך, כמו עשו שאמר (בראשית כה) הלעיטני, דרך הלעטה, אלא דרך טחינה. אף כף מי שמוציא דבורים של תפלה או תורה מפיו, צריך להוציא אותם בדרך טחינה - שלמים, ולא בהלעטה - חסרים. ולא עוד, אלא בגלל סכנה שמא יקדים קנה לושט.

שְׁתִיתָנָא, שלא יהא גרגרן ובלעז על פתוריה דמלכא, כִּנּוּנָא דְעָשׂוּ דְאָמַר (בראשית כה) הַלְעִיטְנִי, אֲרַח הַלְעָטָה, אֲלֵא בְּאֲרַח טַחִינָה. אוף הכי, מאן דאפיק מלין דצלותין או דאורייתא מפומי, פְּעִי לְאִפְקָא לֹון בְּהַטְחָנָה שְׁלָמִים, וְלֹא בְּהַלְעָטָה חֲסָרִים. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא בְּגִין סַכְנָה דְשָׂמָא יְקָדִים קְנָה לֹושְט.

מים אחרונים

באור: שביעי - מים אחרונים. ופרשוהו, מים ראשונים מצוה, ואחרונים חובה, ואמצעיים רשות. מים ראשונים צריך להגביה האצבעות כדי שלא יחזרו משקים ויטמאו את הידים. ויש מהחכמים שאמרו,

שְׁבִיעֵאָה, מים אחרונים. וְאֹקְמוּהָ, מים ראשונים מצוה. וְאַחֲרוֹנִים חוֹבָה. וְאִמְצָעִים רְשׁוּת. מִים רֵאשׁוֹנִים צָרִיךְ לְסַלְקָא אֲצַבְעוֹ, בְּגִין דְלֹא יִחְזְרוּ מִשְׁקִין וַיִּטְמְאוּ אֶת הַיָּדִים. וְאִיתַּ מְרַבְּנִין דְאָמְרִי, דְאַחֲרוֹנִים

שאחרונים משום מלח סדומית, שלא יסמא את העינים. אפלו כף הוציא אותם מחובה. וסותרים הדברים את אלו שאמרו עליהם חובה, ואין דרך ארץ לסתר דברי הגאונים, (מאלו שאמרו עליהם) אלא שנאמר עליהם, (דברים יז) על פי התורה אשר ירוף.

אשרי העם שככה לו

באור: ולא עוד, אלא שאמרו עליהם שלש קדשות. זהו שכתוב (ויקרא יא) והתקדשתם והייתם קדשים. והתקדשתם - אלו מים ראשונים. והייתם קדשים - אלו מים אחרונים. כי קדוש - זה שמן ערב. אני ה' - זו ברכה. ואמצעיים, בין גבינה לבשר, ומשום זה והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני ה'. אשרי העם שאדונם ישים אותם אצל.

משום מלח סדומית, שלא תסמא את העינים. ואי הכי אפקין לון מחובא. וסתרי מילין, אלין דאמרו עליהו חובה, ולא ארע ארעא לסתרא גאונים מלון, (ס"א מאלין דאמרי עליהו) אלא דאתקרי עליהו, (דברים יז) על פי התורה אשר ירוף.

ולא עוד, אלא דאמרו עליהו ג' קדשות, חדא הוא דכתיב, (ויקרא יא) והתקדשתם והייתם קדשים. והתקדשתם אלו מים ראשונים. והייתם קדשים אלו מים אחרונים. כי קדוש, זה שמן ערב. אני ה', זו ברכה. ואמצעיים, בין גבינה לבשר. ובגין דא, והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני ה'. ובגין עמא, דמאריהון ישוי לון לגביה.

מים ראשונים מצוה וכו'

באור: אף כף והתקדשתם - בפעולת תשמיש. מים ראשונים שזורע אדם - מצוה. אחרונים, של הנקבה - חובה. ואמצעיים - הרי רומז, וכגבינה תקפיאני. זהו שכתוב (איוב י) הלא כחלב תתיכני וכגבינה

אוף הכי והתקדשתם, בפעולת תשמיש. מים ראשונים דזרע בר נש, מצוה. אחרונים דנוקבא, חובה. ואמצעיים קא רמז, וכגבינה תקפיאני. חדא הוא דכתיב, (איוב י) הלא כחלב תתיכני וכגבינה תקפיאני. והאי איהו דקא

תקפיאני. וזהו שבא הרמז בין גבינה לבשר, שנאמר בו (איוב י) עור ובשר תלבישני.

רמזו, בין גבינה לבשר, דאתמר ביה (איוב י) עור ובשר תלבישני.

לשלשה צריך כוס

באור: שמיני - לשלשה צריך כוס. מדוע? בינה היא השלישית מעשר ספירות, ממעלה למטה. ומשום זה פחות משלשה לא צריך כוס (ד"א). לשלשה צריך כוס. ובא ברמז - קדשה לך ישלשו. ולא עוד, אלא שהתורה לא יורדת פחות משלשה - כהנים, לויים, ישראלים. תורה, נביאים, וכתובים. בחדש השלישי, ביום השלישי. וזו בינה, יה"ו. ובגללה נאמר, שלש משמרות הו"י הלילה. מלכות, אות ה' רביעית, עליה נאמר, ארבע משמרות הו"י הלילה. ואות ש' של שלשה ענפים כנגד שלש משמרות. ואות ש' של ארבע פנים כנגד ארבע משמרות.

תמינאתה, לשלשה צריך כוס. אמאי. בינה איהי תליתאה מעשר ספיראן, מעילא לתתא. ובגין דא פחות משלשה לא צריך כוס. (ד"א) לשלשה צריך כוס, קא רמזו קדושה לך ישלשו. ולא עוד, אלא דאורייתא לא נחתא פחות מג', כהנים, לויים, ישראלים. תורה, נביאים, וכתובים. בירח תליתאי, ביום תליתאי. ודא בינה, יד"ו. ובגינה אתמר, שלש משמרות הו"י הלילה. מלכות ה' רביעית, עלה אתמר ארבעה משמרות הו"י הלילה. וש' דתלת ענפין לקבל תלת משמרות. ו דארבע ענפין לקבל ארבעה משמרות.

כוס של ברכה, רביעית הלג

באור: תשיעי - כוס של ברכה, רביעית הלג. ושעור שלו לעמת אות ה', רביעית של שם יהו"ה. עשירי - בעשרה אומר נברך לאלהינו. ושכינה תחתונה היא רביעית ועשירית. רביעית

תשיעאה, כוס של ברכה, רביעית לוג, ושיעורא דיליה, לקבל ה', רביעאה דשם ידו"ה. עשיראה, בעשרה אומר נברך לאלהינו. ושכינתא תתאה, איהי רביעית, ועשירית.

לשם י-ה-ו-ה. עשירית לעשר ספירות, שהן יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וכמה צריך אדם לשמר עצמו שלא לזרק דברים אלו במקום שלא צריך כמו מי שזורק לחם. כל שפן מי שזורק לחם של התורה החוצה משלחנו, שהיא השכינה, שנאמר בה (יחזקאל מא) זה השלחן אשר לפני ה'. (ע"כ רעיא מהימנא).

רביעית לשם ידוה. עשירית לעשר ספירות. דאינון יו"ד ה"א וא"ו ה"א. וכמה צריך בר נש לנטרא נרמיה, דלא לזרוק מלין אלין באתרא דלא אצטריף. כמו מאן דזריק נהמא. כל שפן מאן דזריק נהמא דאורייתא, לבר מפתוריה, דאיהי שכינתא. דאתמר בה, (יחזקאל מא) זה השלחן אשר לפני ה'. (ע"כ רעיא מהימנא).

זוהר רמו ע"א

צריך לשמור הדבור שלא יאמר דבר לא טוב

באור: ובחבור הקדמון, שלשה הם שגורמים רעה לעצמם - שנים בעולם הזה, ואחד בעולם אחר. ואלו הם: מי שמקלל עצמו, שלמדנו, ממנה אחד מפקד לפני האדם, ובשעה שמקלל עצמו אותו האדם, ממנה זה, ושבעים אחרים שממנים תחתיו, נוטלים אותו דבור ואומרים אמן, ומעלים אותה למעלה ודנים אותה, והוא רוזף אחריו עד שעושה אותו ומשלם לו אותו דבור.

באור: מי לנו גדול ממשוה, שאמר (שמות לב) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, ואמר לצרך, ואף על גב שהקדוש

ובחבורא קדמאה, תלת אינון דנרמין ביש לנרמייהו. תרין בהאי עלמא, וחד בעלמא אחרא, ואלין אינון: מאן דלויט נרמיה, דתנינן חד ממנא אתפקד קמיה דבר נש, ובשעתא דלויט נרמיה ההוא בר נש, האי ממנא, ושבעין אחרנין דממנן תחותיה, נטלין ההיא מלה, ואמרי אמן, וסלקי לה לעילא, ודיינין לה, ואיהו רזיף אבתריה, עד דעביד ליה, ואשלים ליה ההוא מלה.

מאן לך רב ממשוה, דאמר (שמות לב) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת, ואמר לצורך, ואף על גב דקודשא בריך הוא עביד

ברוך הוא עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ, עִם כָּל זֶה לֹא נִצּוֹל מֵעֲנֹשׁ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר שֶׁלֹּא נִזְכָּר בְּפִרְשֵׁת וְאַתָּה תִּצְוֶה, וְנִמְחָה מִשֵּׁם. וְהָרִי פִרְשׁוּהוּ. מִי לָנוּ גָדוֹל מִדּוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁאָמַר (תהלים לט) אָמַרְתִּי אֲשַׁמְרֶה דְרָכֵי מַחְסוֹא בְלִשׁוֹנִי אֲשַׁמְרֶה לְפִי מַחְסוֹם בְּעוֹד רִשָּׁע לְנַגְדִּי. מִהוּ בְּעוֹד רִשָּׁע לְנַגְדִּי? הַמְּמַנֶּה הֵיחָא הַמְּפַקֵּד עַל זֶה, וְלוֹקֵחַ הַדְּבוּר הֵיחָא לְקַלְקֵל לוֹ לְאָדָם.

רְעוּתִיָּה, עִם כָּל דָּא לֹא אֲשַׁתְּוִיב מֵעֲנֹשָׁא, וְהָא אֲתַמַּר דְּלֹא אֲדַבֵּר בְּפִרְשֵׁת וְאַתָּה תִּצְוֶה, וְאַתְּמַחֵי מִתְּמִן. וְהָא אוֹקְמוּהָ. מֵאֵן לֵן רַב מִדּוֹד מִלְּבָא, דְּאָמַר (תהלים לט) אָמַרְתִּי אֲשַׁמְרֶה דְרָכֵי מַחְסוֹא בְלִשׁוֹנִי אֲשַׁמְרֶה לְפִי מַחְסוֹם בְּעוֹד רִשָּׁע לְנַגְדִּי, מֵאֵי בְּעוֹד רִשָּׁע לְנַגְדִּי. הֵיחָא מְמַנָּא דְאֲתַפְקֵד עַל דָּא, וְנִטְוִיל הֵיחָא מְלָה לְאִבְרָאָא לִיָּה לְבַר נָשׁ.

זוהר דף רמ"ו ע"ב

צריך להזהר שלא לזרק לחם או פרוורים על הקרקע

בְּאוּר: וְאַחַד מִי שֶׁזוֹרֵק לְחֵם או פְּרוּוֹרִים שֶׁל לְחֵם בְּקַרְקַע וְעוֹשֶׂה בוֹ זְלוּל, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. אֵלּוּ הַשְּׁנַיִם בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאַחַד בְּעוֹלָם הַזֶּה - מִי שֶׁמְדַלֵּיק גַּר בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת טָרַם מְגִיעִים יִשְׂרָאֵל לְקַדְשָׁא דְסִדְרָא, מִשׁוּם שֶׁמְחַלֵּל שַׁבַּת, וְגוֹרֵם לְאִשׁ שֶׁל הַגִּיחָנָם לְדַלֵּק טָרַם הַגִּיעַ זְמַנּוֹ. בְּאוּר: מְקוֹם אֶחָד יֵשׁ בְּגִיחָנָם לְאוֹתָם שֶׁמְחַלְלִים שַׁבַּת. כִּיּוֹן שֶׁהוּא הַדְּלִיק גַּר טָרַם הַגִּיעַ זְמַנּוֹ, יֵשׁ מְמַנָּה אֶחָד בְּגִיחָנָם בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת, וּמִכְעִיר בְּרֵאשׁוֹנָה לְאוֹתוֹ מְקוֹם וְאוֹמֵר: זֶה מְקוֹם

וְחַד מֵאֵן דְּזָרִיק נְחֵמָא, או פִּירוּרִין דְּנִתְחַמָּא בְּאַרְעָא, וְקָא עָבִיד בֵּיהּ זְלוּלָא, כְּמָה דְאֲתַמַּר. הֵינִי תְרִי בְּהָאֵי עֲלֵמָא. וְחַד בְּהֵיחָא עֲלֵמָא, מֵאֵן דְּאוֹקִיד שְׂרָגָא בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת, עַד לֹא מְטוּ יִשְׂרָאֵל לְקַדְוִשָׁא דְסִדְרָא, בְּגִין דְּקָא מְחַלֵּל שַׁבַּתָא, וְגַרִים לְגוֹרָא דְגִיחָנָם לְאוֹתוֹקְרָא, עַד לֹא מְטָא (זוהר דף רמ"ו ע"ב) זְמַנִּיָּה. חַד דְּיֻכְתָּא אִית בְּגִיחָנָם, לְאִינּוֹן דְּקָא מְחַלְלֵי שַׁבַּתָא. כִּיּוֹן דְּאִיְהוּ אוֹקִיד שְׂרָגָא עַד לֹא מְטָא זְמַנִּיָּה, חַד מְמַנָּא אִית בְּגִיחָנָם בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת, וְאוֹקִיד בְּקַדְמִיתָא לְהֵיחָא דְיֻכְתָּא, וְאָמַר הָאֵי דְיֻכְתָּא

דְּפִלְנִיָא. וְכָל חֵיבִין דְּגִיחָנָם, מְסִייעֵי
 לְאוּקְדָא תְּחוּא דְּיֻכְתָּא. תְּחוּא
 מְמַנָּא קְאָרִי וְאָמַר, (ישעיה כב): הִנֵּה
 ה' מְטַלְטֵלְךָ טַלְטֵלָה גָבֵר וְעַטְףָךְ
 עֲמָה. חֵיבִין דְּגִיחָנָם אָמְרִי, (ישעיה
 כב) כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ רַחֲבַת יָדַיִם שְׁמָה
 תָּמוֹת וְגו'. בְּגִין דְּאִיהוּ גָרִים לֹון
 לְאֶתְּרוּקְדָא, עַד לָא מְטָא זְמַנִּיהוּ.
 הָא לֹון תִּלְתָּא, דְּגֵרְמִי בִישׁ
 לְגֵרְמִייהוּ, כְּמָה דְּאֶתְמַר.
 שֶׁל פְּלוּנִי. וְכָל חֵיבֵי הַגִּיחָנָם
 מְסִיעִים לְהַבְעִיר אֶת אוֹתוֹ מִקּוֹם.
 אוֹתוֹ מְמַנֶּה קוֹרָא וְאוֹמֵר: (ישעיה
 כב) הִנֵּה ה' מְטַלְטֵלְךָ טַלְטֵלָה גָבֵר
 וְעַטְףָךְ עֲמָה. חֵיבֵי הַגִּיחָנָם
 אוֹמְרִים: (שם) כְּדוֹר אֶל אֶרֶץ
 רַחֲבַת יָדַיִם שְׁמָה תָּמוֹת וְגו'.
 מִשּׁוּם שֶׁהוּא גָרִם לָהֶם לְהִשְׁרֹף
 טָרָם הִגִּיעַ זְמַנָּם. הֵרִי לָנוּ שְׁלֹשָׁה
 שְׁגוּרִים רַע לְעַצְמָם, כְּמוֹ
 שְׁנֵתְבָאָר.

**ספר זוהר השבת
לְאִבוֹת וּבְנִים, זְקֵנִים עִם נְעָרִים**

עִם לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ
מְנוּקָד מִבֶּסֶק וּמְחוּלָק לְקַטְעִים
מְסוּדָר עַל הַפְּרָשִׁיּוֹת

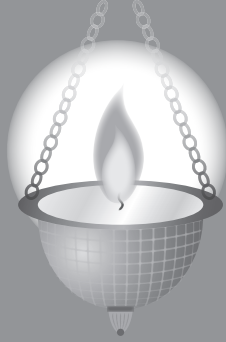

**ספר הזוהר הקדוש
חֵק לְיִשְׂרָאֵל דִּף הַיּוֹמִי**

מְנוּקָד מִבֶּסֶק וּמְחוּלָק לְקַטְעִים
מְסוּדָר עַל הַפְּרָשִׁיּוֹת

הספר הזה נדפס
להצלחה בריאות
ופרנסה ושלום בית של:

מאיר נהוראי בן אליס
הילה בת אליס
רוני בן יפה
אליס בת עליה
יהודית בת אליס
סמדר בת אליס
אסתר בת אליס
אלי אליהו בן אליס
אמיל בן מטילדה
מרדכי בן אליס

לעילוי נשמת

עליה סנגס בת סעדה ז"ל

סעדה בת אסתר ז"ל

מאמא אסתר בת חוה ז"ל

לונה בת סעדה ז"ל

סמי בן סעדה ז"ל

אסתר אקוקה בת סעדה ז"ל

רבקה בת רוחמה ז"ל

רוחמה בת חוה ז"ל

מאמא סוליקה ז"ל

מאמא שבזי ז"ל

איישה כהנת בת חוה ז"ל

מרדכי בן אליה ז"ל

משה בן סעדה ז"ל

אברהם בן סעדה ז"ל

חנניה בן רבקה ז"ל

שמעון בן אסתר ז"ל

מרדכי בן אסתר ז"ל

עמרם בן אסתר ז"ל

אליהו בן חוה ז"ל

מזמן אליהו בן חוה ז"ל

מכלוף בן חמו בן חוה ז"ל

יצחק הלוי בן חוה ז"ל

אברהם סנגס בן רחל ז"ל

